

శ్రీరస్తు.

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

శ్రీమత్పణ్డిత పారిజాత కళారి మల్లేత్యాది
బిరుదావళి విరాజమాన శ్రీమన్మదనభూపాలశిరోమణి
తనూభువా, శ్రీమన్మంధాత్మమహీభుజా
విరచితః.

కర్తృవిపాకాఖ్యాయంగ్రంథం.

బ్రహ్మశ్రీ సాగర శ్రీకంఠశాస్త్రిభిః
సమ్యక్సంశోధ్య పరిష్కృతః.

వాజపేయం * కృష్ణశాస్త్రిణా
వేంకటాద్రిశాస్త్రిణాచ

శ్రీమతగృహ్యణపుర్యాభరణాయమానాయామ్

బెంగళూరు బుక్ డిపో ముద్రాక్షరశాలాయామ్

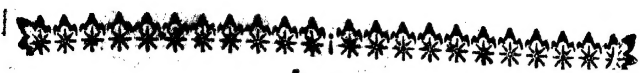
దిగతీయవారం ముద్రితో విజయతేతరామ్.

Bangalore.

1897.

Copy Right Reserved.

DONATED BY

శ్రీ రస్తు.

శ్రీమన్నామోగపతయేనమః.

శ్రీలక్ష్మీనమోహర్తా విజయతే.

హో॥ నామి శ్రీనరసింహం సలినాథం సతజనేష్టదాతారమ్॥

నాకినుత దివ్యచరితం నిరవద్యానంకందమనవరతమ్ ॥

విషయసంఖ్య.	విషయా.	పుటసంఖ్య.
------------	--------	-----------

ప్రథమ తరంగే.

౧	మంగళాచరణమ్	౧
౨	గ్రంథకర్తృప్రశంసా	౨
౩	ఏతద్గ్రంథావతారకథనమ్	౩
౪	కమస్వరూప, పాపకమ, తజ్జ్యరోగాది తన్నాశావశ్య కతావ్యప్రాయశ్చిత్తానినిరూపణమ్	౪

ద్వితీయ తరంగే.

౧	కాతాతపేయపరిభాషా	౫
౨	అథ రోగనామాని	౬
౩	రోగనిదానాని	౭
౪	తత్ప్రాయశ్చిత్తాని	౮
౫	శాంతయః	౯
౬	ప్రాయశ్చిత్తాపక్రమప్రకారః	౧౦
౭	ప్రత్యాక్షాయః	౧౧
౮	వ్రతాంగవానాని	౧౨
	ప్రాజాపత్యాధీశ్వరణమ్	౧౩
	సర్వకాపప్రణామ్యభివాదనార్థయః	౧౪

౨ కర్తవిపాకస్థస్థ విషయానక్రమ ప్రకాశికా.

విషయసంఖ్యా. విషయాశి. పుటసంఖ్యా.

౧౧	కృశ్రిలక్షణమ్	౯
౧౨	కూశ్మాండగణపాలామః	*
౧౩	బోధాయనోక్త కూశ్మాండ గణపాలామవిధిః			౧౦

➔➔* తృతీయ తరంగే *➔➔

౧	అథ గణపాలామః	౧౭
౨	మతభేదేన గణపాలామః	౧౮

➔➔* తురీయ తరంగ *➔➔

౧	వ్యాధివిపర్యయః	౨౩
౨	సూర్యప్రతిమాలక్షణమ్	౨౪
౩	వేదికాపరిమాణాచార్యవరణప్రతిమాదానాదివిచారః			౨౫
౪	ఘోషశాంతిః	౨౬

➔➔* పంచమ తరంగ *➔➔

౧	కమజ దోషజాదిభేదేనరోగవిభాగః	...		౩౪
౨	రోగానుగుణ్యేన ప్రతికృత్ప్రకారః	...		*
౩	వేదపారాయణవిధిః	౫
౪	వేదపారాయణకలశప్రతిష్ఠాపనాదిప్రకారః	...		౩౬
౫	అనశనపారాయణవిధిః	*
౬	సారమంత్రః	౩౭

➔➔* షష్ఠతరంగ *➔➔

౧	రుద్రవిధిః	౪౦
౨	ధుద్రమంత్రవిభాగః	*
౩	పాలామార్గప్రకారః	౪౧
౪	ప్రకారాంతరేణ రుద్రవిధిత్వైవిధ్యమ్	...		౪౩
౫	తద్వైవిధ్యరుద్రవిధేష్టోదేశధావిభాగః	౪౫

షయసంఖ్యా.	విషయా.	పుటసంఖ్యా.
విధ్యంగపామామిదప్రకారః	...	౪౯
నమకాదిభేదేన జపపామామ ప్రకారః	...	౫౯
స్థండిలకుండనిమాణవిధిః	...	*
బోధాయనోక్తపంచాంగరుద్రన్యాసవిధిః	...	౬౦
పంచాంగరుద్రశబ్దాక్షరవిచారః	...	*
పంచాంగరుద్రన్యాసపూర్వకజపపామార్చనాభిషేకాదివిధిః	...	౬౨
నమకాంగన్యాసమంత్రాః	...	౬౫
న్యాసభేదః	...	౬౬
నమకే అవాంతరవాక్యానాంప్రయోగః	...	౬౮
గభకరోగనాశవిధిః	...	౭౨
ప్రకారాంతరేణ తస్మాత్తక్రమః	...	౭౪
రుద్రకల్పః	...	౭౫
పురుషసూక్తవిధిః	...	౮౫
పుత్రకామస్య కర్తవ్య వైష్ణవాదికమకభేదః	...	౮౯
అపామార్జనస్తోత్రాదిః	...	౯౦
విష్ణుహృదయస్తోత్రమ్	...	౯౭
వినాయకశాంతిక్రమః	...	౯౯
యాజ్ఞవల్క్యైక్తవగ్యహయజ్ఞః	...	౧౦౫
నవగ్యహయజ్ఞప్రయోగః	...	౧౦౬
తత్త్రసంగ్రహకారచింతామణిమతభేదేనప్రయోగభేదః	...	౧౦౯
నరుణావాహనమంత్రః	...	౧౧౬
గంగాద్యావాహనాదిమంత్రః	...	౧౧౭
పామామమంత్రాః	...	౧౨౦
బ్రహ్మదేవతామంత్రాః	...	౧౨౦

విషయసంఖ్య.	విషయా.	ప్రతిసంఖ్య.
30	ప్రత్యధిదేవతామంత్రాః	... ౧౨3
3౧	విషయకాది పంచమంత్రాః	... ౧౨౪
3౨	కర్తవ్యతావిధివిభాగః	... ౧౨౬
3౩	అధనిష్కాదిప్రకరణమ్	... ౧౨౯
3౪	రూప్యప్రకరణమ్	... ౧30
3౫	ధాన్యభూమ్యాదిహనమ్	... *
3౬	కర్తవిపాకప్రకరణోపయుక్తకృత్వాదిలక్షణాని	... ౧3౨
3౭	ప్రాజాపత్యాది కృత్ఫలక్షణమ్	... ౧33
3౮	అతికృత్ఫలక్షణమ్	... ౧3౪
3౯	కృత్వాదికృత్ఫలక్షణమ్	... ౧3౫
౪0	తప్తకృత్ఫలక్షణమ్	... ౧3౬
౪౧	సాంతపనకృత్ఫలక్షణమ్	... ౧3౭
౪౨	యతిసాంతపనకృత్ఫలక్షణమ్	... ౧3౮
౪3	మహాసాంతపనకృత్ఫలక్షణమ్	... ౧39
౪౪	పరాకలక్షణమ్	... ౧3౯
౪౫	యావకవ్రతనిరూపణమ్	... ౧౪0
౪౬	చాంద్రాయణనిరూపణమ్	... ౧౪1
౪౭	షిషీలికామధ్యచాంద్రాయణమ్	... ౧౪౨
౪౮	యవమధ్యచాంద్రాయణనిరూపణమ్	... ౧౪౩
౪౯	యతిచాంద్రాయణమ్	... ౧౪౪

→* సప్తమ తరంగ *←

౧	సౌవధవ్రతమ్	... ౧౪౫
౨	అథ మాసోపవాసవ్రతమ్	... ౧౪౬
౩	కృత్ఫలచాంద్రాయణ సాధారణేతి కర్తవ్యతా	... ౧౪౭

క్రమసంఖ్య.	విషయం.	ప్రకరణసంఖ్య.
౪	ప్రాజాపత్యకృచ్రప్రత్యామ్నయాః ...	౧౫౨
౫	అతికృచ్రప్రత్యామ్నయాః ...	౧౫౪
౬	తప్తకృచ్రప్రత్యామ్నయాః ...	౧౫౫
౭	సాంతపన యతిసాంతపన ప్రత్యామ్నయాః *	
౮	మహాసాంతపనప్రత్యామ్నయాః ...	౧౫౬
౯	పరాకకృచ్రప్రత్యామ్నయాః ...	*
౧౦	యావకవ్రత గోమూత్రో యావకవ్రత పయోవ్రతానాం ప్రత్యామ్నయాః ...	౧౫౭
౧౧	చాంద్రాయణప్రత్యామ్నయాః ...	*
౧౨	గోవథప్రత్యామ్నయాః ...	౧౫౮
౧౩	మాసోపవాసప్రత్యామ్నయాః ...	౧౬౦
౧౪	ప్రాణశ్చిత్తోపకర్మప్రకారః ...	*
౧౫	భస్మస్నానమంత్రాంతరాణి ...	౧౬౧
౧౬	గోమయస్నానమంత్రాః ...	*
౧౭	మృత్తికాస్నానమంత్రాః ...	౧౬౩
-->* అష్టమతరంగ *<--		
౧౮	అథరోగనిబహుశాని ...	౧౬౬
౧౯	రాజయక్ష్మప్రతికృతిః ...	౧౬౭
౨౦	అసాధ్యరోగవ్రతికృతిః ...	*
౨౧	ప్రకారాంతరేణాసాధ్యరోగహరమ్ ...	౧౬౮
౨౨	కాతాతపోక్తరాజయక్ష్మహరమ్ ...	౧౬౯
-->* నవమ తరంగ *<--		
౨౩	మూలరోగహరాణి ...	౧౭౨
౨౪	మూలరోగహర త్రిమూలవాసమ్ ...	*

కర్త విపాకగ్రస్తస్థ విషయానుక్రమప్రకాశికా.

విషయసంఖ్య.	విషయము.	పుటసంఖ్య.
౩	అథారుచిశూలహరమ్ ...	౧౭౪
౪	ప్రకారాంతరేకారుచిశూలహరమ్ ...	౧౭౫
౫	అజీణఃశూలహరమ్ ...	*
౬	స్త్రీహశూలహరమ్ ...	౧౭౬
౭	జతరశూలహరమ్ ...	*
౮	కటిశూల హరమ్ ...	౧౭౭
౯	హస్తశూలహరమ్ ...	*
౧౦	కణఃశూలహరమ్ ...	*
౧౧	నయనశూలహరమ్ ...	౧౭౮
౧౨	శాతాతప్తాక్ష శూలరోగహరమ్ ...	౧౭౯
౧౩	శూలప్రతికృతిదానమ్ ...	*

* దశమతరంగ * <==

౧	జ్వరహరణి ...	౧౮౦
౨	ఉష్ణజ్వరహరమ్ ...	౧౮౧
౩	శాతాతప్తాక్ష వివిధజ్వరహరమ్ ...	*
౪	సర్వజ్వరహరమ్ ...	౧౮౩
౫	జ్వరతప్తాణమ్ ...	౧౮౪
౬	జ్వరప్రతికృతిదానమ్ ...	*
౭	శ్వాసఖాసహరణి ...	౧౮౫
౮	ప్రకారాంతరేణశ్వాసఖాసహరణి ...	౧౮౬
౯	శ్వాసఖాసహరద్వజిపాశదానమ్ ...	౧౮౭
౧౦	శ్వాసఖాసమూర్తిదానమ్ ...	౧౮౮
౧౧	శోభహరణి ...	*
౧౨	కమలవిపాకసంగ్రహాక్ష శోభహరమ్ ...	౧౮౯

శిల్ప విహార గ్రంథ శ్లోక వివేచనానుక్రమ ప్రకాశికా:

౩

మనంభ్యాః	వివరణాః	పుటసంఖ్యా
1 శోభహరవస్త్రదానమ్
2 శోభహరప్రతిమాదానమ్	...	౧౯౧
౧౫ పాండురోగహరమ్	...	*
౧౬ శిరోవేదనాసహిత పాండురోగహరమ్	...	*
౧౭ పాండురోగహరవృక్షదానమ్	...	౧౯౨
౧౮ శాతాతపాక్షపాండురోగహరమ్	...	౧౯౩
౧౯ పాండురోగహరప్రమాదానమంత్రః	...	౧౯౪
౨౦ ఆంత్రపీడాహరమ్	...	*
౨౧ ఆంత్రవృద్ధిహరమ్	...	*
౨౨ ఆంత్రవృద్ధిమూర్తిదానమ్	...	౧౯౬
౨౩ వ్రణహరణి	...	*
౨౪ నాసికావ్రణహరమ్	...	౧౯౭
౨౫ ప్రకారాంతరేణనాసికావ్రణహరమ్	...	*
౨౬ హృదయవ్రణహరమ్	...	౧౯౮
౨౭ ఉరోవ్రణహరమ్	...	*
౨౮ దక్షిణాంగవ్రణహరమ్	...	౧౯౯
౨౯ అంగుళీవ్రణహరమ్	...	*
౩౦ భగవ్రణహరమ్	...	*
౩౧ భగంధరహరమ్	...	౨౦౦
౩౨ ప్రకారాంతరేణ భగంధరహరమ్	...	౨౦౧
౩౩ పూయవ్రణహరమ్	...	*
౩౪ నాడీవ్రణహరమ్	...	*
౩౫ గండమాళాహరమ్	...	౨౦౨
౩౬ ప్రకారాంతరేణగండమాళాహరమ్	...	౨౦౩

పిషయసంఖ్యా.	విషయా.	పుటసంఖ్యా.
౩౭	సపిత్రవ్రాహరమ్ ...	౨౦
౩౮	వృణఘ్నగజదానమ్ ...	౨౦
౩౯	పాశ్వకసోఫటహరమ్ ...	౨౦
౪౦	హస్తపాదసోఫటహరమ్ ...	౨౦
౪౧	స్త్రీస్తనసోఫటహరమ్
౪౨	నానాస్థానగత సోఫటహరమ్ ...	౨౦
౪౩	భగంధరరోగ యూతికదానమ్
౪౪	గండమాళహరప్రతిమదానమ్
౪౫	వృణఘ్నూతికదానమ్
౪౬	వాతరోగహరాణి ...	౨౦
౪౭	ప్రకారాంతరేణవాతరోగహరమ్
౪౮	ఉన్నాదవాతహరమ్ ...	౨౧
౪౯	ధనుర్వాతహరమ్
౫౦	పక్షవాతహరమ్ ...	౨౧
౫౧	హిక్కావాతహరమ్ ...	౨౧
౫౨	వాతవ్యాధిహరమృగదానమ్
౫౩	రక్తవాతహరమ్ ...	౨౧
౫౪	వాతపితృహర లక్ష్మీనారాయణదానమ్
౫౫	వాతపితృహరమ్ ...	౨౧
౫౬	వాతరక్తహర ప్రాయశ్చిత్తమ్ ...	౨౧
౫౭	వాతరోగహరమ్
౫౮	పితృహరాణి
౫౯	ప్రకారాంతరేణ రక్తపితృహరమ్ ...	౨౧
౬౦	పితృరోగహరప్రతిమదానమ్

(౨) కర్త విపాక గ్రన్థస్థ విషయానుక్రమప్రకాశికా.

విషయసంఖ్యా.	విషయా.	పుటసంఖ్యా.
౬౦ శ్లేష్మహారాణి
౬౧ ప్రకారాంతరేణ శ్లేష్మహరమ్
౬౩ అచికిత్సావ్యాధిహరమ్
౬౪ శ్లేష్మరోగహరప్రతిమాదానమ్
౬౫ అపస్తారహారాణి
౬౬ ప్రకారాంతరేణాపస్తారహరమ్
౬౭ అపస్తారహర వివాయకదానమ్
౬౮ అపస్తారమూర్తిదానమ్
౬౯ శిరోరోగహరమ్
౭౦ ప్రకారాంతరేణ శిరోరోగహరమ్
౭౧ కర్మవిపాకోక్త శిరోరోగహరమ్
౭౨ అధశిరోరోగహరమ్
౭౩ సూర్యావతఃహరమ్
౭౪ శిరోరోగఘ్న యజ్ఞోపవీతదానమ్
౭౫ శిరోరోగఘ్న ప్రతిమాదానమ్
౭౬ ముఖరోగహారాణి
౭౭ ప్రకారాంతరేణ ముఖరోగహరమ్
౭౮ ముఖరోగహారాంతరమ్
౭౯ ముఖరోగహరగజదానమ్
౮౦ జిహ్వారోగహరమ్
౮౧ ప్రకారాంతరేణ జిహ్వారోగహరమ్
౮౨ ఛర్దిరోగహరమ్
౮౩ డంతపీడాహరమ్
౮౪ దంతురత్నహరమ్

విషయసంఖ్యా.	విషయా.	పుటసంఖ్యా.
౮౫	శ్యావదంతత్వహరమ్	...
౮౬	నిమ్మరభాషితత్వహరమ్	...
౮౭	మూకత్వహరమ్	...
౮౮	మూకత్వహర తిలపద్మదానమ్	...
౮౯	స్థలద్వాక్య జిహ్వత్వహరమ్	...
౯౦	గద్గదత్వహర సరస్వతీదానమ్	...
౯౧	ఏడుమూకత్వహరమ్	...
౯౨	స్థలద్వాక్యహరమ్	...
౯౩	ముఖరోగప్రతిమాదానమ్	...
౯౪	నాసికారోగేషుశిఖానాసికాపాదహస్తయుక్త ఘృణార స్వరత్వహరమ్	...
౯౫	జక్రనాసత్వహరమ్	...
౯౬	నాసికారోగహరమూర్తిదానమ్	...
౯౭	నేత్రరోగహరణి	...
౯౮	నేత్రపూయహరమ్	...
౯౯	ప్రకారాంతరేణ నేత్రపూయహరమ్	...
౧౦౦	అంధత్వహరమ్	...
౧౦౧	నీలలోచనత్వహరమ్	...
౧౦౨	కపిలాక్షత్వహరమ్	...
౧౦౩	మంధదృష్టిత్వహరమ్	...
౧౦౪	తిమిరహరమ్	...
౧౦౫	అక్షివేపనాహరగరుడదానమ్	...
౧౦౬	నక్తాంధ్యహర గోపాలదానమ్	...
౧౦౭	కామిలాహరమ్	...

కర్త విపాకగ్రస్తస్థ విషయానుక్రమప్రకాశికా.

౧

విషయసంఖ్య.	విషయం.	ప్రతుసంఖ్య.
౧౦౮	కేకశేషశత్రుహరమ్	... ౨౪౨
౧౦౯	పింగాక్షశత్రుహరమ్	... *
౧౧౦	నేత్రరంగహరత్వహరమ్	... *
౧౧౧	సాధారణ్యేన నేత్రరంగహరమ్	... *
౧౧౨	కణకరంగహరణి	... ౨౪౩
౧౧౩	క్రమికణకరంగహరమ్	... *
౧౧౪	బభిరత్వహరమ్	... *
౧౧౫	కుబ్జత్వహరమ్	... *
౧౧౬	కణకరంగహరప్రతిమాదానమ్	... ౨౪౪
౧౧౭	కంఠరంగహరణి	... *
౧౧౮	దీప్తుకగళత్వహరమ్	... *
౧౧౯	వికృతస్వరత్వహరమ్	... *
౧౨౦	కంఠరంగహరప్రతిమాదానమ్	... ౨౪౫
౧౨౧	పాణిరంగహరేణ పీతపాణిత్వహరమ్	... *
౧౨౨	హృస్వపాణిత్వహరమ్	... *
౧౨౩	స్వీకృతపాణిత్వహరమ్	... *
౧౨౪	భుజస్తంభశమనమ్	... *
౧౨౫	కునభిత్వహరమ్	... ౨౪౬
౧౨౬	పాణిరంగహరప్రతిమాదానమ్	... *
౧౨౭	హృదయరంగహరణి	... *
౧౨౮	హృస్వహృత్పాణిత్వహరమ్	... *
౧౨౯	క్రమికుషిత్వహరమ్	... *
౧౩౦	కృశోదరత్వహరమ్	... *
౧౩౧	ఉదరగుల్మహరమ్	... ౨౪౭

విషయసంఖ్యా.	విషయా.	పుటసంఖ్యా.
౧౩౨ వాతగుల్మహరమ్
౧౩౩ గుల్మహర వినాయక దానమ్
౧౩౪ యక్ష్మస్థిపా జలోదరహరమ్
౧౩౫ స్థి హేమాదరహరమ్
౧౩౬ ఉదరవ్యాధిహరమ్
౧౩౭ జలోదరహరమ్
౧౩౮ ప్రకారాంతరేణ జలోదరహరమ్
౧౩౯ గుల్మప్రతిమాదానమ్
౧౪౦ యక్ష్మస్థిపాప్రతిమాదానమ్
౧౪౧ మహేంద్రహరమ్
౧౪౨ మందాగ్ని హరాణి
౧౪౩ ప్రకారాంతరేణమందాగ్నిహరమ్
౧౪౪ కర్మవిపాకౌక్త మందాగ్నిహరమ్
౧౪౫ బోధాయమోక్తమందాగ్నిహర మేషదానమ్
౧౪౬ అజీర్ణహరమ్
౧౪౭ అస్యప్రకారేణాజీర్ణహరమ్
౧౪౮ మందాగ్ని ప్రతిమాదానమ్
౧౪౯ ప్రజ్ఞాహీనత్వహరాణి
౧౫౦ ప్రజ్ఞాజాడ్యత్వహర ఘంటాదానమ్
౧౫౧ చేతనాహీనత్వహరమ్
౧౫౨ ప్రజ్ఞాహీనత్వహర ప్రతిమాదానమ్
౧౫౩ మూత్రకృచ్ఛహరాణి
౧౫౪ ప్రకారాంతరేణ మూత్రకృచ్ఛహరమ్
౧౫౫ మూత్రకృచ్ఛహరాంతభేదః

విషయసంఖ్యా.	విషయాః.	పుటసంఖ్యా.
౧౫౬	మూత్రకృచ్ఛహర తిలపద్మదానమ్	... * ౨౬౦
౧౫౭	అశ్వరీహరమ్	... * ౨౬౦
౧౫౮	బహుమూత్రహరమ్	... * ౨౬౦
౧౫౯	ప్రకారాంతరేణ బహుమూత్రహరమ్	... * ౨౬౦
౧౬౦	మూత్రకృచ్ఛహరప్రతిమాదానమ్	... * ౨౬౦
౧౬౧	ప్రమేహహరణి	... * ౨౬౦
౧౬౨	హులప్రమేహహరణి	... * ౨౬౦
౧౬౩	వాతప్రమేహహరణి	... * ౨౬౦
౧౬౪	మధుప్రమేహహరణి	... * ౨౬౦
౧౬౫	ప్రమేహఘ్న సువర్ణధేనుదానమ్	... * ౨౬౦
౧౬౬	ప్రకారాంతరేణ ప్రమేహహరమ్	... * ౨౬౩
౧౬౭	ప్రమేహప్రతిరూపకృత్తిదానమ్	... * ౨౬౩
౧౬౮	లింగహానికర వృషణవ్యాధిహరణి	... * ౨౬౩
౧౬౯	షంకత్వహరమ్	... * ౨౬౪
౧౭౦	వృషణవ్యాధిహరమ్	... * ౨౬౪
౧౭౧	లింగహాని ప్రతిమాదానమ్	... * ౨౬౪
౧౭౨	గుదరోగహరణి	... * ౨౬౪
౧౭౩	ప్రస్రవద్గుదరోగహరమ్	... * ౨౬౬
౧౭౪	అర్శోరోగహరమ్	... * ౨౬౬
౧౭౫	అశోరోగహరసువర్ణధేనుదానమ్	... * ౨౬౭
౧౭౬	గుదరోగహరార్శోరోగహరప్రతిమాదానమ్	... * ౨౬౮
౧౭౭	అతిసార రోగహరణి	... * ౨౬౯
౧౭౮	అతిసారహర వహ్నిమూర్తిదానమ్.	... * ౨౭౦
౧౭౯	శాతాతప్తాతిసారహరమ్	... * ౨౭౦

విషయసంఖ్య.	విషయము.	పుటసంఖ్య.
౧౮౦	రిక్తాతిసారహారాణి	...
౧౮౧	గ్రహణీరోగహరమ్	...
౧౮౨	గ్రహణీహర ధేయదానమ్	...
౧౮౩	అతిసారరోగహరప్రతిమాదానమ్	...
౧౮౪	గ్రహణీరోగప్రతిమాదానమ్	...
౧౮౫	పాదరోగహరహరి	...
౧౮౬	ఖంజుష్టహరం స్తబ్ధత్వహరంచ	...
౧౮౭	వక్రపాదత్వహరమ్	...
౧౮౮	అధికాంగత్వహరమ్	...
౧౮౯	పాదరోగహరమ్	...
౧౯౦	వర్తికపాదత్వహరమ్	...
౧౯౧	శీష్పదరోగహరమ్	...
౧౯౨	శీష్పదరోగ ప్రతిమాదానమ్	...
౧౯౩	పాదరోగప్రతిమాదానమ్	...
౧౯౪	త్విగ్ధోషహరహరి	...
౧౯౫	దుశ్చమకత్వహరమ్	...
౧౯౬	పామూహరమ్	...
౧౯౭	దమనాహరోమామహేశ్వరదానమ్	...
౧౯౮	ఋతికిత్వహరమ్	...
౧౯౯	చక్షరాంగత్వహరమ్	...
౨౦౦	కృష్ణాంగత్వహరమ్	...
౨౦౧	కంఠాహరోగహరమ్	...
౨౦౨	శీతాహరోగత్వహరమ్	...
౨౦౩	దద్యుంజలహరమ్	...

విషయసంఖ్యా.	విషయాః.	పుటసంఖ్యా.
౨౦౪ గజచక్షుత్వహరమ్
౨౦౫ బభ్రుమగడలత్వహరమ్
౨౦౬ కృష్ణమండలత్వహరమ్
౨౦౭ శ్వేతమండలత్వహరమ్
౨౦౮ విసర్పహరమ్
౨౦౯ విసర్పహరనాగదానమ్
౨౧౦ దుగంధాంగత్వహరమ్
౨౧౧ విస్రగంధత్వహరమ్
౨౧౨ త్వగోషప్రతిమాదానమ్
౨౧౩ కుష్ఠహరమ్
౨౧౪ ప్రకాశాంతరేణ కుష్ఠహరమ్
౨౧౫ అపరంకుష్ఠహరమ్
౨౧౬ కుష్ఠరోగహరప్రపదానమ్
౨౧౭ హీనకుష్ఠహరమ్
౨౧౮ రక్తకుష్ఠహరమ్
౨౧౯ క్షీతకుష్ఠహరమ్
౨౨౦ గుల్మకుష్ఠహరమ్
౨౨౧ కటికుష్ఠహరమ్
౨౨౨ సేత్రకుష్ఠహర కృష్ణాజినదానమ్
౨౨౩ శ్వేతోష్ణత్వహరమ్
౨౨౪ చిత్రకుష్ఠహరమ్
౨౨౫ బౌదుంబర కుష్ఠహరమ్
౨౨౬ కుష్ఠరోగహర ప్రతిమాదానమ్
౨౨౭ స్త్రీణామప్రప్సవతీత్వహరణి

విషయసంఖ్య.	విషయా.	పుటసంఖ్య.
౨౨౮	వంధ్యాత్వహరసువణాధేనుదానమ్	... *
౨౨౯	గర్భసాగ్రహార యజ్ఞోపవీతదానమ్౨౯౪
౨౩౦	స్రవవ్యోని శోణితహరమ్౨౯౬
౨౩౧	స్త్రీస్తన్యాక్షరణహరమ్ *
౨౩౨	మృతపుత్రత్వహరమ్ *
౨౩౩	అపత్యత్వహరమ్౨౯౭
౨౩౪	మృతపుత్రత్వ చమణీలకత్వహరమ్ *
౨౩౫	చతుర్విధవంధ్యాత్వహర స్నానవిధిః *
౨౩౬	ఏకవస్త్రస్నానమ్౨౯౯
౨౩౭	అపరమేకవాసస్నానమ్	... ౩౦౪
౨౩౮	జలప్రాథకనా *
౨౩౯	ఓషధిస్నానమ్	... ౩౦౫
౨౪౦	పురసోహతపీర్వత్వహరమ్	... ౩౦౭
౨౪౧	క్లైబ్యహరమ్	... ౩౦౮
౨౪౨	అపరంక్షీబత్వహరమ్	... ౩౧౦
౨౪౩	మృతభార్యత్వహరమ్	... ౩౧౧
౨౪౪	స్త్రీవిరక్తిహరమ్	... ౩౧౨
౨౪౫	దోషసంస్కారోద్భవహరాణి	... *
౨౪౬	తత్రబ్రహ్మరాక్షసరూప పితౄచత్వహరమ్	...
౨౪౭	గృహహరాణి	... ౩౧౩
౨౪౮	ప్రజాగ్రహహరమ్	... *
౨౪౯	ఏకాహికాది జ్వరహరమ్	... ౩౧౪
౨౫౦	నృశృగహహరమ్	... ౩౧౫
౨౫౧	మహాజ్వరగృహహరమ్	... ౩౧౬

(3) కర్త విపాకగ్రన్థస్థ విషయానుక్రమప్రకాశికా.

౧౪

విషయసంఖ్యా.	విషయా.	పుటసంఖ్యా.
౨౫౨ కుంభగ్రహహరమ్
౨౫౩ జంభగ్రహహరమ్
౨౫౪ కపిలగ్రహహరమ్	...	౩౧౭
౨౫౫ శివపాదగ్రహహరమ్
౨౫౬ ఊర్ధ్వకేశగ్రహహరమ్	...	౩౧౮
౨౫౭ విష్ణుంభగ్రహహరమ్
౨౫౮ మహాజిహ్వగ్రహహరమ్	...	౩౧౯
౨౫౯ నవగ్రహహరమ్	...	౩౨౦
౨౬౦ వాసవగ్రహహరమ్
౨౬౧ వాయుగ్రహహరమ్	...	౩౨౧
౨౬౨ క్షేత్రపాలగ్రహహరమ్
౨౬౩ అచలగ్రహహరమ్
౨౬౪ హస్తీపాదగ్రహహరమ్	...	౩౨౨
౨౬౫ కణగ్రహహరమ్
౨౬౬ ధనగ్రహహరమ్
౨౬౭ అవతారిగ్రహహరమ్	...	౩౨౩
౨౬౮ కృశగ్రహహరమ్	...	౩౨౪
౨౬౯ శిశుగ్రహహరమ్
౨౭౦ మేషగ్రహహరమ్	...	౩౨౫
౨౭౧ సూందగ్రహహరమ్
౨౭౨ సూందాపస్తారగ్రహహరమ్	...	౩౨౬
౨౭౩ ప్రకారాంతరేణ సూందగ్రహహరమ్
౨౭౪ రిత్యంతరేణ సూందగ్రహహరమ్	...	౩౨౭

౧౨ కర్మ విపాకగ్రస్తప విషయానుక్రమప్రకాశికా.

విషయసంఖ్యా. విషయా. పుటసంఖ్యా.

౨౭౫ శ్రినీలకాంతా జగత్తు నీలకంఠకృతే కమవిపాకారే-

గ్రహహరాణి.

...

*

౨౭౬ వృక్ష్యంజయేధి

...

...

౩౨౯

౨౭౭ కల్పాతరాణి.

...

౩౩౧

౨౭౮ శాసనోక్తవృక్ష్యంజయ జపవిధి

...

౩౩౪

౨౭౯ మంత్రన్యాసక్రమః

...

౩౩౫

→* విశేష విధానాని. *

౧ రుద్రకలశస్నానవిధి

...

౩౩౭

౨ సహరోగహర స్త్రవాఘ్నాదానవిధి

౩౩౮

౩ శ్రవాఘ్నాదానప్రయోగః

...

...

౩౩౯

౪ గామేష్వరభట్టసుత మాధవభట్టకృతకారికాః

౩౪౦

౫ సహరోగహర త్వరితరుద్రప్రయోగః

...

౩౪౧

౬ హేమశ్రీయాశ్వదానమ్

...

౩౪౪

౭ నానారోగహర తులదానాని.

...

౩౪౫

౮ సూర్యానుసంవాదీయరోగ హరాణి

౩౪౭

౯ వ్రాతాహరాణి.

...

...

౩౪౮

౧౦ శృంగీచంద్రాదయోక్త ధనుర్వాతహరం

౩౪౯

౧౧ కంపవాతహరం

...

...

*

౧౨ ఆశ్లేషవాతహరం

...

౩౫౦

౧౩ గృధ్రసీసంజ్ఞిక వాతరోగహరం

...

౩౫౧

౧౪ ఆమవాతహరమ్

...

...

౩౫౪

౧౫ అపతంత్రవాతహర హరిణదానమ్

...

౩౫౬

౧౬ నేత్రపుష్పహరమ్

...

...

౩౫౭

విషయసంఖ్యా.	విషయం.	పుటసంఖ్యా.
౧౭	రక్తపిత్తహర వరుణదానమ్	౩౫౯
౧౮	శూలహర శివమూర్తిదానమ్	౩౬౧
౧౯	శూలజీర్ణహరమ్	౩౬౩
౨౦	శివసఖానమరాణి	౩౬౪
౨౧	దీప్తాగ్నిత్వహరమ్	౩౬౬
౨౨	దేహభ్రమహరాణి	*
౨౩	శివుత్రవపుహరమ్	౩౬౮
౨౪	విచచికాహరమ్	*
౨౫	దారిద్య్రహర ధనదమూర్తిదానమ్	౩౭౦
౨౬	ప్రకారాంతరేణ దారిద్య్రహరమూర్తిదానమ్	౩౭౧
౨౭	దుగ్ధచిత్తత్వహరమ్	*
౨౮	సర్వకార్యా సిద్ధిహరమ్	౩౭౨
౨౯	దేశాంతరగతస్యాతికృత్యహరమ్	*
౩౦	సర్వాంగవేదనాహరమ్	*
౩౧	అప్రతిష్ఠాత్వహరమ్	౩౭౪
౩౨	గ్రంథపరిసమాప్తిః.	*

మిళిత్యా సర్వవిషయసంఖ్యా, ౪౨౩.

కర్త విపాక గ్రన్థస్థ విషయానుక్రమ ప్రకాశికా

సంపూర్ణా.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ గణాధిపతయే నమః.

కమవిపాకగ్రంథే ప్రథమస్తరంగః ప్రారభ్యతే.

నమస్సకలకల్యాణభాజరాయపినాకినే! నమోలక్ష్మీవిలాసాయదేవతా
యైగీరేనమః॥ ప్రవాళాద్విప్రస్థద్యుతినిచయపర్యాయవపుషేనమోవిఘ్న
శ్రేణీ విఘటనవినోదాయమహానే! జగత్ప్రముఖావస్థితీలయనిరాయా
సరచనావినోదాసక్తాయప్రణతఫలసిద్ధిప్రతిభువే॥ యదించిరానాథపురం
దరాద్యైరాదాధితంభక్తిభరానతాంగైః శ్రీచండికాయాశ్చరణారవిం
దరవందామహేమతులదేవతాయాః॥ స్రవ్యవ్యచలకుండలస్తబకమృష్టగం
డస్థలంమహాహామణిమేఖలంమరకతాంకురశ్యామలమ్! కరోతు కరుణాం
సదాకలితపంచషాడ్జక్రమంమహాకిమపిమోహనంకపటవైశవంకైశవమ్॥
శమ్భాకృతాగనికమాయకషంబువాణాకూణీకృతాధరసనాథనియంత్రణే
శఃమానేనమానమభిగచ్ఛతియాదదాతుసాపార్వతీహరవిషక్తతనుశ్చిరం
వః॥ ఆసీదసీమగుణలాటకులాంబురాశాపుద్యత్ప్రభూతశుభకీర్తి న
మప్రకాశః । ధీరస్సదాహృది ధృతోగుణసన్నివిష్టశ్రీరత్నపాలనృపతి
ఘోషవనైకరత్నమ్॥ తస్మాత్తజోభరతపాలగతిప్రసిద్ధస్సిద్ధాంగనాజనస
మాజనమిద్ధకీర్తిణః । దానేనయస్సుకృతినాంక్షిపతిస్తదైన్యం సైన్యంచవై
శ్వసదృశకప్రతిభూపతీనామ్॥ సుతోస్యజాతస్సుకృతోస్తతస్య నతస్య క
ృత్సదృశోబభూవ । యమశ్వలస్తుల్య మవేక్ష్యతాలో నామ్నాహరిశ్చం
ద నివచనం॥ నమో గణాధిపతయే

నాదాస్యః । అధూత పూర్వా మవసీశ్వరాణా మజీగణద్యో జగతిస్వకీ
 తిమ్ ॥ బంధచ్ఛిదావిమదకీతి మహాస్వతాథాంకృత్వాపరత్రచ తద్దైవ
 విధాతుమిచ్ఛ్యః । కీనాశపాశచయబంధ విమోచనార్థం తీర్థత్రయీ క
 రవిమస్త్రీమచీకరద్యః ॥ అస్మాత్మజన్మమదనేన రాజ్ఞానామ్నాచరూపే
 ణచసంగ తాథాః । రోమాయణేచతుషియద్వివక్షస్త్యంతవ్యరూపత్వ మ
 వాపకామః ॥ సవాన్యగిరూపారామాన్యధమాన్యకనాని సేతుబం
 ధాంశ్చ । కృత్వాస్వకీతిమాకామదీద్యహీం మూర్తిభాదేన ॥ పరిశీలయ
 తాకళాకలాపంవిదధానేనచభూరిశగ్నిపధానమ్ । మదనేన మహీభృతా
 భతేనప్రథితానూతనభోజరాజకీతిః ॥ పుత్రేషు సత్స్వపి కళత్రయ కేథత
 స్య పుత్రాజగత్త్రమవిసృత్వరకీతిపూతా । దక్షౌప్రియానతితరాంప్రథ
 మప్రసూతౌ నీతామహూన్నతిమనల్పగుణోవిసీతా ॥ ఉదారశీలా సుమనో
 విలాసమనోజ్ఞహృష్యావనకేళిలోలా । యశోదయావధితమంగళాంశా
 యారామకృష్ణావిపప్రవృత్తీతా ॥ యచ్చైశవాసుకరణంసయువానవృద్ధశ్చక్రొ
 తికతుమితరకృతసద్గుణాపి । దానాన్నిదానమభిలాషి జనార్కసిద్ధిః
 కీతిః దిగంతవితతాచయతస్తదీయా ॥ ఆప్రతిమల్ల పృథివ్యాం పృథ్వీ మ
 ల్లస్తయోరభూజ్జ్యేష్ఠః । అపరోమాంధాతృగుణామాంధాతాగీయతేజగ
 తి ॥ సోయంసుకృతవిధాతారిపుకులజైతాతనోఽమాంధాతా । విద్యస్మృ
 తౌనమతిమాన్సత్ప్రతిరత్నంమహాణంవంనామ ॥ మాతా పుత్ర్యచత్రకీ
 తివిభవాయస్యాంబికానావతశ్శాకల్యాపరమూర్తిరార్యచరిత్రశ్రేష్ఠద్విభ
 ట్టగపితా । సోయం కాశిక పంశభూషణమణి శ్రీభట్టవిశ్వేశ్వరోపదేష్టా
 తమత్తేనయేచసపదే వాక్యేకృతీవధాతే ॥ మతిశ్యేషాంశాస్త్రేప్రకృతి
 రమణీయావ్యనహృతి స్ఫుటాశీలం శ్లాఘ్యం ప్రకృతిరుజవస్తైకతిపయః । వి
 రంచితేలేషాంముకురతలభూతైస్థితిమియాదియంవ్యాసారణ్యప్రచురముని
 వ్యవృథాజిః ॥ శుక్రిస్త్యుతిపురాణాని సమాలోక్యయథామతి । నిబద్ధతే

ప్రథమ స్తరశ్లో.

సమానేననిబంధాయమహాణః పః || దుష్క-మ-పా క జనితామయకర్మ
 తానా సత్ర-మ-శమకరమిత్తువితముసేంద్రైః | సత్సంగజాత మి
 తరోక్తివిధానపేక్షం వక్ష్యామిరోగినిఖిలాతి నిబహతాయ || తత్రతా
 నద్వత్సమాణ సకల కమా-పయోగిత్వేన కమవిపాకరూప రోగాది
 నివృత్త్యథం ప్రాయశ్చిత్తాదేరవశ్యకత-వ్యతా స్రతిపాద్యతే || తత్యథా ||
 “బ్రహ్మహతయరోగిస్యాత్” ఇత్యాదిరోగసదాశకథనాన్నిదానాచ్ఛేన
 వ్యాధినివృత్తైరవగతత్వాత్తత్తన్నిదానాచ్ఛేదాయ క్షయిత్వాదిలక్షణరోగ
 యుక్తైర్వాచకవాషికాః ప్రాయశ్చిత్తవ్యాధిప్రతికృత్తిదానాదిత-వ్యం ||
 ఇతి || అత్ర కచి ద్యవ తిష్ఠంతే || తథాహి “పాసానాం పూర్వస్య
 మాయప్రాయశ్చిత్తాంకుకత-వ్యం” ఇతి యదుచ్యతేనైతత్సంపరమ || న
 హిప్రారబ్ధఫలస్యాపూర్వస్య నాశనేకిమపి ప్రయోజనమస్తి- ఫలస్యప్రారబ్ధ
 త్వాత్-లక్ష్యవేధయిత్యరూపఫలాయ చాపనిస్సృతశ్శరోభస్తుస్తద్వ్యాధి
 పారస్యవాకారణరూపస్యాస్తిత్వంవా పేక్షతే || తథారోగరూపహంసా
 రబ్ధ సత్స్వకారణం మృతస్యపాపాపూర్వస్య సత్తాంసాపేక్షతే | అథ
 రోగాది రూపఫలనాశనేవ్యవత్సన్నదానదురితా పూర్వనాశాయప్రా
 యశ్చిత్తాదికం కత-వ్యమితిచేన్న || సమవాయికారణశరీరనాశేనైవ తస్య
 రోగాదేర్నాశనిత్రకారణ దురితాపూర్వవిनाశేన యథామృదాదినాశే
 తైవభూతాదినాశోనదండవక్రాదినాశేన || నచ సభక్షసిద్ధం కానభ్యాంకు
 ప్రత్యాదెద్వం శక్యతే || అపిచ || నరకతిగ్యగోన్యాది జన్యదగ్నిపరంప
 రామనుభూతకతానభ్యాదిగోవికారశ్చరమం ఫలతతత్తత్సమాత్మేణ ఫ
 లేనాస్వకారణ దురితాపూర్వనాశోజన్యతే | వంధనజనితామకుక్షణేనై
 వారణేనాశక తస్మాన్నపాపవిరాశాయప్రతవశ్యతే | అత్రబూజానతా
 వచ్చరవఫలమితిశ్చ సుం శక్యతే || యపతస్త్వేవజన్యని కానభ్యాంకు

యోగ్యమగు మధురమఫలత్వనిశ్చయోభవేత్ || నచ తథాలంకారజన్తోపభోగ్యత్వ
 స్య | తథాచ శాతాశపీయకర్తవిపాకే || మహాపాతకజం చిహ్నం స ప్రజ
 న్మానిజాయతే | ఉపపాదోద్భవంబుచ క్రీణిపాప సముద్భవం ఇతి, సప్త
 జన్మాభివ్యాప్త్యైశ్యోగః || ననుసప్తగవి జన్మ స్వేకమేవ యమను గతిమి
 తిశస్య చరమఫలత్వాదుత్పన్నే చరమఫలేనిమి త్తకారణస్యదురితాపూర్వస్య
 స్వయమేవ సప్తత్వాత్తదభవం ప్రాయశ్చిత్తాదికం విఫలమితిచేత్ ఉత్పన్నో
 హి ఘటోనిమి త్తకారణం నాపేక్షతే || సమూత్పద్య మానస్సప్తమ ఏవజ
 న్మస్యత్పన్నమిత్యభిధీయతే || కౌనఖ్యాదికంతు తతః పూర్వముత్పద్యమాన
 మేవ అవశ్యాంతరాధావాత్ - అథవాప్రతిజన్మభిన్నమేవకౌనఖ్యాదికము
 త్పద్యతే - తత్తథా నిమిత్తం దురితా పూర్వ ఏనువతే || అతశ్చేదాస
 ప్రమంవాజస్య ప్రథమాది జన్మై త్యభిధానాత్పక్షే సంభావిత దురితాపూ
 ర్వనిశ్చయోగః || ప్రాయశ్చిత్తాదికం విధేయమేవ - అతఏవ శాతాశపీయక
 ముచిపాకే || ప్రతిజన్మభవేదేహం చిహ్నంతత్వాససూచకమ్ | పాప
 భిక్త్యైతేతేహంపశ్చాత్తాపసమాగతా ఇత్యాది యదుక్తం || నచకౌనఖ్యాది
 కం ప్రత్యాదేక్ష్యుశక్యతే || తద్వహ్నితైత్యానుమానమతే | భింతత్వా
 యశ్చిత్తాంతరిమేవ తత్తద్రోగ నివృత్తైశ్చప్రత్యాత్ || యత్రవానివృత్తి
 ప్రత్యకర్తవై గుణ్యాంచరమజన్మర్వంనకల్ప్యం, నిమిత్తభూతదురితాపూర్వ
 స్య పాపాయశ్చిత్తాభిర్నివృత్తై సమవాయికారణభూత విషయ ధాత్వారబ్ధ
 శరీరావగమేన కార్యస్య రోగాదేరపి నివృత్తిః - ఏతదేవ పాపాపూర్వస్య
 వినాశేప్రయోజనమ్ || యత్రచ షడంగుళత్వాదేర్ననివృత్తిః తత్రానేక
 జన్తోపభోగ్య షడంగుళత్వాదేజన్మాంతరేనివృత్తిః ప్రాయశ్చిత్తాదికక్య
 లేనతీత్యనగంతవ్యమ్ || తస్మాద్రోగనివృత్త్యథాంతతవ్యం ప్రాయశ్చిత్తా
 దికమ్ || “మాతాప్రణ్యవరిత్ర కేతి” ఇత్యాది || మహాణావాఖ్యేయమీతేన

బృధే మాంధాతృనామోమదనాశ్శజస్య । సత్కామ మాణిక్య గణేనపూ
జేపూర్ణ స్తరంగప్రథమోమనోజ్ఞః ॥

ఇతిశ్రీ పండిత పారిజాత కథారిమల్లేత్యాది బిరుదరాజీ విరా

జమాన శ్రీమదనభూపాల శుత్రస్య మాంధాతర్ని

బంధే మహాగణవాభిధానే కర్మవిపాకే

ప్రథమ స్తరంజి.

శాతాతపీయ పరిభాషా.

అథపరిభాషా శాతాతపీయకర్మవిపాకే ॥ ప్రియచ్చిత్తపహీనా
నాం మహాపాతకేనాంనృణామ్ । నరకాంతేభవేజన్త చిహ్నంకిత ఇరి
ణామ్ । ప్రతిజన్తభవేత్తైషాం చిహ్నంతత్పాపనూచకమ్ । ప్రియతై
కృతేనాపి వశ్చత్తాపనతావునః ॥ మహాపాతకజంచిహ్నం సప్తజన్మాని
జాయతే । ఉపపాపాన్యరంపంచ త్రిణిపాపసముద్భవమ్ ॥ దుష్కర్మజా
న్యథాంరోగాయాంతిచైవక్రిమాచ్ఛయమ్ । జవైస్సురాచణై హేమామై
రాణైస్తేహంశమోభవేత్ ॥ పూర్వజన్మకృతంపాపంనరకస్యపరిత్యయః ॥

ఇతి శాతాతపీయపరిభాషా.

—॥ అథ రోగనామాని. ॥—

బాధతేయ్యాధిరూపేతస్యకృచ్ఛాద్విభిశ్చయః ॥ కష్టశ్చరాజయత్కైవ
ప్రమేహోగ్రహణేకధా । మూత్రకృచ్ఛాద్విభిశ్చాసా అతిసార భగం
ధరౌ ॥ దుష్ప్రసంగంండమాలాపశ్చఘాతోక్షీనాశనమ్ । ఇత్యేవమాదయో
రోగామహాపాపోద్భవాస్తస్మైతాః ॥ జలోదరస్థిహగల్తశల్యశోకప్రణౌ
నిచ । శ్వాసాజీర్ణజ్వరచ్ఛదీక భ్రమమోహగల్గ్రహః ॥ రక్తాబుడవి
స్ఫుర్వద్యా ఉపపాపోద్భవాగదాః । దుఢాపాతావికసిత వపుకంప

విచచిణ్కాః॥ వల్లీకపుంజరికాద్యా రోగాఃపాపసముద్భవాః । తేభాద్భా
ద్యాన్యతాంరోగా అభిశాపాద్భవంతిహ ॥ అన్యేచబహవోరోగాజాయం
లేహోషసంకరాః । ఉచ్ఛంతేభుదానానిప్రాయశ్చిత్తానిచక్రమాత్ । మహా
పాపేషుసర్వంస్యాత్తదధఃతూపపాతకై । దద్యాత్పాపేషుషష్ఠాంశం
కల్ప్యంవ్యాధిబలాబలమ్॥“మహాపాపేషుగర్హింస్యాత్” ఇత్యాది సమర్థం
విషయేయోజ్యమ్ । అగమర్థగ్యతుషడాప్తికంవత్సృతి । అథసాధార
ణంతంత్రం గోదానాదిభుకథ్యతే ॥ గోదానేవత్సయిక్తాగౌస్సులీలాసు
పయస్విని ॥ వృషరాసేశుభోనద్యాన్ సుశుద్ధాంబరకాంచనః । నివర్తే
నానిఘాదానే దశదండాద్విజాతయే ॥ నివర్తేనస్వరూపం పరిమాణం పృ
కరణే వత్సృతే ॥ సువర్ణంపరిమాణమపి ॥ సువర్ణంత్వధఃనివర్తంతు త
దధాఃప్రమాణతః । మహిషీంమహిషీదానే దద్యాత్సప్తతాంబర్యా
వృతామ్ ॥ సువర్ణంచాంబరంచేతివిగ్రహః । దద్యాదజామజాదానే సు
వర్ణంభుసంయుతామ్ ॥ పలలక్షణమపి పరిమాణప్రకరణవివ వత్సృతే॥
లక్షణముద్భవచంపుష్పం ప్రదద్యాద్దేవతాచణే । దద్యాద్ద్విజసహస్రా
య్యుష్టాన్నంద్విజభోజనై ॥ బ్రాహ్మభోజనే సహస్రసంఖ్యా ॥ పుషే
ఫలక్షమిత్యాది సర్వంశక్తవిషయమ్ ॥ అశక్తస్యతు శక్త్యనుసారేణ క
ల్ప్యమ్ ॥ రుద్రశ్రోక్తలక్షణమైస్స పూజయిత్వాత్మైర్బలకమ్ ॥ ఏకాదశ
జపేనద్రవశాంశం గుగ్గులేనతు । హుత్వాభిషేచనంకుర్యాత్సంత్రైవ
హుదైవతైః॥ శాంతికరణశాంతిశ్చ గ్రహశాంతికపూర్వకమ్ । ధాన్య
దానేశుభంధాన్యం ఖారీషష్టిసమర్పితమ్ । వస్త్రదానేమకూలంబదేయం
కర్పూరసంయుతమ్ ॥ రుద్రజపిత్యాది రుద్రస్వరూప వృష్టిదైవతాది
బాగేనీక్ష్యతే ॥ దశాంశేన గుగ్గుల హేమామాసంతరం వారుడైర్నంత్రై
రపి యజమానమభిషేచేత్ ॥ యదైకాదశనారం రుద్రాజపేత్ తదైకవా
రరుద్రావృత్త్యా హేమానుఃకార్యః ॥ అయమేవదశాంశహేమానుః - తద్వ

ప్రతిపంతం స్వాహాశబ్దముద్భవజుహుయాదన్నం సకలందుద్రావృత్తై
 కవారమేవ జుహుయాత్ || మంత్రవిచ్ఛేదశ్చ సావిధ్యయనాదేవతవగమ్య
 తే || అథ బ్రాహ్మిణీ ప్రదక్ష్యతే || గణశాంతి గణేశోష్ఠరశాంతిః || సాచా
 గేభిధాన్యతే || గృహశాంతిర్నవగ్రహశాంతిః- ఇయమప్యగ్రేపునః సృ
 దక్ష్యతే || భారీరలక్షణంతు పరిమాణప్రకరణేవత్వతే || ప్రాయశ్చిత్త
 పక్రమప్రకారః || ప్రియశ్చిత్తోపక్రవప్రకారమాహ || దశపంచత్రయో
 వాపి బ్రాహ్మణాస్సృష్టసభాసనః | తేషామనుజ్ఞయానఽన్ ప్రియశ్చిత్త
 ముపక్రమేత్ || విధాయవైష్ణవంత్రాధంసంకల్పంనిజకావ్యయా | ధేనుం
 దద్యాద్ద్విజాయాథ దక్షిణాంచస్వశక్తితః || తేషామనుజ్ఞయేత్యాది, తే
 షా బ్రాహ్మణానాం, అనుజ్ఞయాప్రాయశ్చిత్తం భవతీతి భవతేరధ్యాహ
 రః || ఉపక్రమే, ప్రాయశ్చిత్తసోమపక్రమే, విష్ణుముద్దిశ్య ప్రాయశ్చిత్తంవి
 ధాతా, శ్రద్ధయాదీయత ఇతిత్రాధం, తచ్చసాంకల్పికం, పిండదానరహితమ్ ||
 ధేనుందద్యాత్- సభాయా ముపవేశితానాం బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మదం
 డత్వేన దక్షిణాదికం శ్రాద్ధాంగత్వేన బ్రహ్మదండత్వేనచయాధేనుదీయ
 తే సాచ ప్రత్యక్ష ధేనుః || అపితు ప్రత్యామ్నయ దానీరా బహుభ్యశ్చేదే
 కాదీయతే- తదాతైస్సావిక్రయాస్యాత్ | విక్రయశ్చనిపిద్ధాంగిరసా - బ
 హుభ్యోసప్రదేయానికా గ్రహం శయనంస్త్రియః - విభక్త దక్షిణా
 హ్యేతాబ్రాహ్మణంతారయంతిహి || ఏకాహ్యేకస్య దాతవ్యా బహు
 భ్యోనక దాచన || సాతువిక్రయమావన్నా దహత్యా సస్తవంకులం, ఇతి ||
 ధేనుందద్యాద్ద్విజేభ్యోథ దక్షిణాంచస్వశక్తితః, ఇత్యుక్తం || తదనంతర
 కృత్యమాహ || అలంకృత్యయథాశక్త్యా వస్తాలంకరణైర్నివాజా | యా
 చేతదండవన్నత్వా ప్రాయశ్చిత్తంయథావిధి | వునస్తానరిపూర్వార్థమ

—* బ్రతాంగదానాని. *

చామేద్విధిపద్ద్విజాణ || దద్యాద్వృతాం గదానాని తేభ్యశ్చ గ్రహాసమ

స్వీకృతః ॥ వ్రతాంగదానాని ॥ గోభూహిరణ్యరజత వాసోఘృత గుడధాన్యా
 న్యన్యాన్యైశ్చ విశేష విహితాః దానాని వ్రతాంగదానానీత్యవ్యంతే ॥ సం
 తుష్టాబ్రాహ్మణాదన్యై రచ్చిద్రంవతకారిణైః । అచ్చిద్రమస్తీ వ్రదంవాక్యం
 దన్య యూఽయిరిత్యథః ॥ సత్యమాణ వచనమేవాచ్చిద్రంవాక్యం-
 వ్రతచ్చిద్రంతథాచ్చిద్రం యచ్చిద్రంవ్రతకర్మాణి ॥ సవంభవతుతేచ్చి
 ద్రం యస్యచేచ్ఛంతివై ద్విజాః । బ్రాహ్మణాయానిభాషంతే మన్యంతేతాని
 దేవతాః ॥ సవదేవమయాఽస్మాః సతద్వచనమన్యథా । ఉపవాసోవ్రతం
 చైవస్మానంతీర్థకళంతః ॥ విహైస్సంపాదితంయస్య సంపన్నతస్య
 తద్భవేత్ । బ్రాహ్మణాజంగమంతీర్థం నిమగ్నంసార్వకాఙ్కమ్ ॥ తేషాం
 వాశ్చానకేనైవశుభ్యతిమలివాజనాః । సంపన్నమితియద్వాక్యం వదంతి
 త్తిదేవతాః ॥ ప్రణవ్యశిరసాధార్య మగ్నిష్టోవఫలంభేత్ । తేభ్యోను
 జ్ఞామితిస్వాస్య ప్రతిపద్యతతాః ॥ భోజయిత్వా ద్విజాన్చక్ర్యాశుం
 జీతసహబంధుభిః ॥ ఇతి శాతాతపీయకమవిపాకోక్త పరిభాషా ॥ అథక
 ర్మవిపాకోక్తపరిభాషా ॥ అథకర్మక్షయోపాయా క్రూరవ్యాధివిపర్యయా ॥
 క్రియాసహత్వాత్ప్రతాద్యై గాఢద్యాద్వాద్విధికశితః ॥ క్రూరశబ్దేనప్రా
 జాపత్య కృచ్ఛదాదాయణాదీన్యవ్యంతే ॥ తేషాంసర్వేషాంశ్లేశసాధ్య
 త్వాత్ । తల్లక్షణానిచాభిధాన్యంతే ॥ ప్రాజాపత్యాదికరణ మేకాకోటిః-
 వ్యాధివిపర్యయోనామ వ్యాధిప్రతికృతిదానం ॥ ఇమంత్యపగాఢోటిః- ఏ
 వంద్యోపయో । కృచ్ఛాద్యాచరణస్య శ్లేశకర్మకత్వాద్రుగ్ధస్య చశ్లేశాస
 హత్వాత్ - కృచ్ఛప్రత్యామ్నయత్వేన గాఢద్యాత్ । కృచ్ఛాదిషప్రత్యా
 మ్నయత్వేన గావోదాతవ్యాగత్యథః - తత్రకస్తి కృచ్ఛైకతిసంఖ్యాకా
 గావోదాతవ్యాగత్యతలహ ॥ ఏకాక్షరభేద్యతి స్రవణంద్రాయణేవ్ర
 తే ॥ గవామధావేరిమంవాసానీతిశతకృచ్ఛృదః ॥ జపదానేపి తత్సూక్తం
 కూర్మాండగణహూమకృత్ । సర్వసాపప్రణుత్సాహకమథవ్యాధివిపర్యయః ॥

ఏకాంగాంకృత్యభిప్రాయాది ॥ ఏకాంగాంకృత్యభిప్రాయాది ॥ కృత్యభిప్రాయం
 పరిమాణప్రకరణైభిధాన్యతే ॥ సాశీతిశతకృత్యదఃషడ్వాషిక ప్రాయశ్చి
 త్తమశీత్యుత్తరంకృత్యభిప్రాయశతంభవతి ॥ షడ్వాషిక ప్రాయశ్చి త్తప్రదర్శ
 నంబ ప్రాయేణ కమణిసాక తీగపాపత్వేన షడ్వాషిక ప్రాయశ్చి త్తా
 పేక్షయా అధిక ప్రాయశ్చి త్తప్రాప్త్యభావాత్ ॥ సాశీతిశతకృత్యభిప్రాయ
 మ్నాయత్వేన గవాదికం దదాతి సాశీతి శతకృత్యదః ॥ అథవా ॥ “కృత్యా
 రావ్యగ్నిహుత్యా షడ్వాషికంకృత్యమాచరేత్” ఇతి సంధావితపాప ని
 వృత్యభావం సాశీతి శతకృత్యదః ॥ షడ్వాషిక ప్రాయశ్చి త్తమాయత్వేన గవాదిదా
 తాభవేదిత్యభావః ॥ జపదానేపీతి ॥ జపశ్చ దానంచ జపదానేలేషికుర్వీత-
 త్తత్రజపే తత్తత్సూక్తంతత్తద్వాషికృత్యపశమనసమర్థసారాదిసూక్తంభ
 వతిత్యభావః ॥ దానంగోభూషితరణ్యాదీనాం తానిచ పూర్వ మభిహితాని
 సర్వపాపనివృత్యభావం కూర్వాండగణహేమామకృద్భవేత్ ॥ అథవ్యాధివిప-
 ర్యయః పక్ష్యత్యభిశేషః ॥ కమణియోపాయత్వేనోపాయద్వయమభిహి-
 తమ్ ॥ కృత్యాదికరణంవ్యాధిప్రతికృతిదానంచేతి ॥ తత్ర కృత్య శబ్దః తపః
 ప్రధానంకమణి- వక్షకూర్వాండగణహేమామావపితవఃప్రధానావితితా
 వపి ప్రాజాపత్యాది కృత్యకోటావేవాంతర్భవతః ॥ అతస్సమగ్రం కృత్య
 కోటిమభిధాయ వ్యాధిప్రతికృతిదానంచ క్తవ్యమ్ ॥ తస్మాత్కూర్వాండ గ
 —(*) కూర్వాండ గణహేమామః. (*)—

గణహేమామావభిధియేత్ ॥ కమణి “యద్దేవాదేవహేదనం” ఇత్యాదయో
 మంత్రాస్తే త్తరీయారణ్య కేసమామ్న తా ॥ సకూర్వాండ హేమామః ॥ యస్మిం
 స్ప “అగ్నే నయసుపథే” ఇతిదత్తథా “అగ్నే మణ్యేప్రథమశ్శ్రవతేతనః”
 ఇత్యాద్యాఋచస్తే త్తరీయ శాఖాయాంసగణహేమామః ॥ తత్రజామదగ్న
 సాతకూర్వాండగణహేమామవిధిః ॥ అథాతస్సంప్రసక్త్యామికూర్వాండ
 గణముత్తమమ్ ॥ ఏనసాంస్థూలనూత్మకాం ప్రాయశ్చి త్తంతువైదికిమ్ ॥

అకుర్వన్విహితంకమనోదితంచ సమాచరత్ । ప్రసజ్జం శ్చేంద్రియాథే
 మప్రాయశ్చిత్తీభవేద్విజః॥ చతుర్వింశతిరాత్రిస్తుపరివేత్తాదీక్షితః॥ దాన్వి
 దశత్వగ్రదిభిమష్టాత్త్ర్యశ్యవదన్నపి ॥ అగ్రదిభిమః- శ్యేష్ఠైకృతాధానే
 సతి కనీయాన్యస్త్యగ్నిమాదధాతి తదాశ్యేష్ఠస్త్యగ్రదిభిమరిత్యుచ్యతే- ప
 రివిత్తిరిత్యర్థః ॥ తస్మాద్ రాత్రీగమనభీష్ట భవతి దీక్షితోద్విజః - సమాంస
 మన్నమన్నీయాన్నోపేయాతామిసీమపి ॥ నోపర్యాసీతనధాయాంజిగు
 ష్పేతాన్యతాద్విజః । పయోవ్రతంబ్రాహ్మణస్య ప్రియశ్చిత్తార్థమి
 ప్యతే । సావిత్రిచబజపేన్నిత్యం పవిత్రాణిచ శక్తితః । సర్వేషేషాం వ్రతే
 ష్వేవంప్రియశ్చిత్తార్థమిష్యతే ॥ ఇతిజామదగ్నప్రసక్తకూశ్మాండగ
 ణహోమవిధిః॥ ... *
 అథబోధాయనోక్త కూశ్మాండగణహోమవిధిః.

“ఏనాభూణహత్యాయాస్తస్తాన్యుచ్యతే” ఇతి॥ అథ “కూశ్మాండైర్జుహు
 యావోఽపూతభవన్యేత” భూణహత్యాయాస్తస్తాన్యుచ్యతే” ఇతి ॥ అ
 యోనా రేతస్యేకః స్వన్నాదనూత్పన్నః - భూణహత్యా బ్రహ్మహత్యా-
 యోవాపవిత్రకామోవాఽమావాస్యాంపౌణమాస్యాంవాకేశశ్రుతో
 మనఖాని వాచయిత్వాబ్రహ్మచారికల్పేనవ్రతముపైతి సంవత్సరంమాసం
 చతుర్వింశతి దాన్వదశపత్త్రిశోరాత్రిక్షమాంసమన్నీయాన్నస్త్రియము
 పేయాన్నోపర్యాసీతజగుష్పేనాన్యతాత్॥ పయోవ్రతప్రథమఃకల్పః॥ యావ
 కంచోపఘాతీతకృభం దాన్వదశ రాత్రేవాల్పేభిక్షేతవాతద్విధిష్యతి॥ తద్విధి
 షుకృత్రకతైకభక్తాదిషు విధిమ ఏకభక్తానినిష్పాదయేదిత్యర్థః ॥ యదీ
 వాగూరాజన్యమిహౌవైశ్యః- యదిమన్యేతోపదస్యా - పదాసాఘే
 తిచాత్మాణః ॥ పాకయజ్ఞకథమేణాగ్నిముపసమాధాయ సంపరిస్తీర్య
 పరిధానప్రభృత్యగ్నిముఖాంతంకృత్వాసావిత్రి పురోసువాక్యాన నూన్య
 సావిత్యాంసకాన్విజ్ఞహోతి ॥ అథ “స్వీష్టకృతంహవ్యవాహమభిమాతి

పాహ " మిత్యనూచ్య " స్విష్టమగ్నే అభితత్త్వణాహిహి " ఇతియాజ్య
యాదరుశేషంఋహూతి || అథకూశ్మాండైః " యద్దేవాదేవహేడనం
యదదీవ్యంనృణమహమాయుష్టే భూవాయుష్టే విశ్వతోదనదిత్ " ఇత్యే
తైస్త్రిభిరనువాకైః ప్రతిమత్రమాజ్యం హుత్వా- "సింహ్యేవ్యాఘ్రః"
ఇతి చతస్రః స్పవాహుతీః " అగ్నేభ్య ఆవతకన్నగ్నే అంగిరః పునరూ
జాః సహరయ్యేతిచ " హుత్వాసమిత్యాణిః "యజమానలోకే వస్యా
యావై శ్వానరాయప్రతివేదయామః" ఇతిద్వాదశశ్చేన నూక్తేనావతిష్ఠ
తే- యస్తేమదసావాదా కృతమేనః యథా తథం స్వాహాధవరందదాతి జ
యప్రభృతినీర్ధమాధేనునరప్రదానాత్ - ఇతిదోధాయనూక్త కూశ్మాండవి
ధిః || అథ కూశ్మాండహూమవిధిమంత్ర పాదానుష్ఠాన క్రమ సహితః
ప్రదశ్యతే || తత్రైకోజమదగ్నిప్రోక్తగపక్వహూమాది రహితో లఘుక
ల్పఃప్రదశితః || అపరశ్చపక్వహూమాదినహితో గురుకల్పోబోధాయన
ప్రోక్తోనిరూపితః- సర్వశాఖాది కరణ తయైవబహుభి ర్నిరూపితః - కూ
శ్మాండహూమ ఏకవేతి గుణోప సంహారన్యాయేన ఆనిరుద్ధకలాంగో
పసంహారఃకతకవ్యః|| అథవా"ఏనసీగురుణిగురుణిలఘునిలఘూని" ఇతిగౌ
తమస్తరణాత్| అపనోద్య పాపాల్పక్షేన లఘుపక్షస్వీకార్యః - ఇతర
థా గురు పక్షాదరఇతి న్యవస్థా, యోమహాపాతకాది దోషరూపితః కృత
ప్రాయశ్చిత్తోపి మనఃపరితోషం సప్రతిపద్యతే - యశ్చాగమ్యాయాయో
నౌవారేతస్సింవతి- యశ్చ బ్రహ్మహత్యానజఃసాక్షాద్ద్వాదశపాషికా
దిప్రాయశ్చిత్తానామవిషయాణి మహా పాతకాదీని కరోతి || యోపి పవిత్ర
కామస్సకూశ్మాండహూమంకుర్వీత- యశ్చాధానాదీనికమాణి చికిషక
తి - సౌపికమాదిమ కూశ్మాండీభిజ్ఞాహుయాత్ || అథప్రయోగః||అ
మావాస్యాయాం పౌణిమాస్యాంవాన్యత్ర వివాహిత కాలే స్రావాక
హ్నో కేశశ్శశునఖాదివాపయిత్వా తీర్థావగాహవమన మంత్రప్రోక్ష

అభ్యుదయవాదనాని కృత్వాన్ధుండిల ముపకల్ప్య స్వగృహ్యాత్ విధినా
 గ్నిప్రతిస్థాప్య ప్రాణాయామనగ్ని ప్రతిష్ఠాతః పూర్వం పశ్యా ద్వావి
 ధాయ "అముకప్రయోజనార్థం కూశ్మండహోమఃకరిష్యే" ఇతిసంకల్ప్య
 చరుహోమవత్తే "యథాశాఖం సవితా దేవతాచరుహావిరాఘారంచత
 న్త్రమ్" ఇత్యాద్యులమవ్యపరిస్తీర్య పాత్రాసాదన పాకాన్నంప యథా గృ
 హ్యం విధాయ చరుంకక్ష్మకుభిఘోర్వోద్వాన్మతిప్రతిష్ఠితమభిఘోర్యావదాన
 ధమేణావదాయ సావిత్రిపురోసవాక్యాననూచ్య సావిత్త్యైవ యాజ్ఞ
 యాజుహుయాత్ || గాయత్యాగ్రివిశ్వామిత్రఋషిస్సవితా దేవతా గాయత్రీ
 చ్చందశ్చరుహోమేవినియోగః-ఓంత్వ విత్వవః-ప్రచోదయాత్-ఓమితిసా
 విత్త్రేపురోసవాక్యామనూచ్యపునరపి సావిత్రిమేపయాజ్యాం పతిత్వాస్వా
 హ సావిత్యాగ్రితిజుహోతి || తతస్సీవ్యకృతమవదాయ హవ్యవాహువి
 తి పురోసవాక్యామనూచ్య స్వీష్ట మగ్నఇతి యాజ్యాం స్వాహంతం పతి
 త్వాజుహోతి || ద్వయోరనయో ర్విశ్వేదేవా ఋషయః, అగ్నిస్వీష్టకృద్దే
 వతా, అనుష్టుప్ విరాట్చందః- స్వీష్టకృద్ధోమేవినియోగః- అత్రాగ్నయే
 స్వీష్టకృత ఇత్యుదైశత్యాగః- హుతశేషమగ్నేః పురస్తాదశ్వత్థ పణేషుని
 దధాతి|| అథ "యద్దేవాదేవ హేదన" ఇతిత్రిభిరనువాకై రాజ్యహోమః-కే
 చనసావిత్యాగ్రివక్తహోమానంతరం స్వీష్టకృతమవదాయస్థాపయిత్వా
 యద్దేవేత్యాదిభిరనువాకై రాజ్యహోమంవిధాయ స్వీష్టకృద్ధోమ మిచ్ఛం
 తియేచ పక్వహోమంనకుర్వతేతేషామాజ్యభాగాసంతరమేత్రభి రనువా
 కై రాజ్యహోమః-తత్ర "యద్దేవాదేవ హేదన" ఇత్యేకవింశత్యవస్యత్ర
 ష్టాస్వయంభూఋషిః- లింగొక్తాదేవతా అవిత ఆరభ్యచతస్సూరౌషా
 నుష్టుచ్ఛందః- షష్ఠీషడవసానాఅతిజగతీన ప్రమీజగతీఅప్యమిత్రిష్టుక- నన
 మేషట్పవాజగతీ- దశమిబృహతీ- తతో ద్వేషదృపదేశక్వర్వా త్రయోదశీ
 త్రిష్టుక- చతుర్దశీన షషదా- పంచదశ్యనుష్టుక- యోడశ్యనుష్టుక విరాట్

సప్తదశీగాయత్రీ తతస్త్రిస్త్రిస్త్విధః- ఏకవింశత్యనుష్టుప్- అజ్యహోమే
వివియోగః- అథమంత్రాః- యదైవాదేవేత్యనువాకః యదదీప్యం ఇతిద్వితీ
యానువాకస్య త్రయోదశర్చస్య బ్రహ్మస్వయంధూఋషిః- లింగోక్తాదేవ
తా- ఆర్యావ్రహ్మారపక్షిః- ద్వితీయా ద్యాశ్చతస్త్రిస్త్విధః- పక్షి గాయత్రీ
సప్తమ్యాస్త్రీప్రభః- దశవ్యనుష్టుప్- ఏకాదశీతనుః- పదోష్టిక్- ద్వా
దశ్యనుష్టుప్- అజ్యహోమేవివియోగః- యదదీప్యం- మితి ద్వితీయో
నువాకః- “ఆయుష్ట” ఇతి తృతీయానువాకస్య సప్తనశచణస్య బ్రహ్మస్వ
యంధూఋషిః- లింగోక్తాదేవతా- అద్యానుష్టుప్- ద్వితీయ్యా తృతీయే
త్రిష్టుభా- తతష్టడనుష్టుభః- పంచదశీకర్తృతీ- షోడశ్యనుష్టుప్- సప్తద
శీపంచపదా- శక్వర్యత్వష్టివాక్- అజ్యహోమేవివియోగః- ఆయుష్టఇతి
తృతీయానువాకః- ఇత్యనువాకత్రయేణస్వచా ప్రతిమ- త్రంహుత్వా- య
జమానోగ్నౌడక్షిణతస్సమితౌచిరుదన్మృణస్తిప్త “వైశ్వానరాయ పృ
తివేదయామ” ఇతి ద్వితీయశ్చైవసూక్తైరన్నిమపస్తాయ “యన్మేమనసా”
ఇత్యనయాస్వాహంతయా సమిధమగ్నౌప్రక్షిప్యజయాదిహోమంకర్వీత-
ఏతచ్చ జపదగ్నివలే నోధాయనమలేమవాక్రత్రయేణాజ్య హోమానం
తరం “సీహ్నోవ్యాసు” ఇత్యాద్యాభిశ్చతస్సభిఃస్పృహహుతీరాభ్యంత్రత్రేకం
హుత్వా యజమానః పూర్వోక్తమంత్రేణాగ్నౌ ప్రక్షిప్యజయాదిభిహుత్వా
త్వావణితామోక్ష బ్రహ్మవిసజానాంతం కర్తృకుర్వీతయో వాజ్యహో
మానంతరంస్విష్టుశ్చర్థోమం మన్వేతే సమిధమాదాయానంతరం తైః పూ
ర్వాతం హుత్వాజయాదికంకర్వీత ఏతచ్చపాప తారతమ్యానుసారేణ
పూర్వోక్తత్రిరాతౌగ్ని సంవత్సరాంత పక్షాణాం వద్యేత్యతపక్షాశ్చ
యణేనకతః- వ్యం- యావత్కర్తృ సమాప్తిభయోవ్రతం బ్రాహ్మణ్యయ
వాగూరాజన్యస్య ఆమితౌప్రతం వైశ్యస్యయదిమన్వే తపయోవ్రతాదిః
క్షీణౌభవామితితదా ఓదనాదిభిః పూర్వోక్తై శ్వరీరధారణం కర్వీతప

యోనత మిత్యాదేరయమథః ॥ పయవన బ్రాహ్మణస్సకృద్భంజత - త
 థాక్షుత్రియోయనాగుం- వైశ్యస్తావమితామితీ అథ“సిహ్మేవ్యాసు” ఇ
 త్యాదయోమతాః) ఋష్యాదిసహితాః ప్రదశ్యంతే“సిహ్మేవ్యాసు” ఇతి
 చతస్మాణాం సోమఋషిః - త్వషిదేవతా త్రిష్టుప్శుండః. ఆజ్యహోమే
 వినియోగః- అగ్నేభ్య ఆవర్ణిక ఇతి- చతస్మాణామగ్ని ఋషిః- అగ్నిరభ్యా
 వతి= దేవతా - ఆచార్యసంపదోష్టిక్ ద్వితీయా పంచపదామహాబృహ
 తీ. ఇతరేద్య గాయత్రీఆజ్యహోమేవినియోగః. అథ సవిధమాదాయో
 పస్థానంకర్పిత“వైశ్వానరాయ” ఇత్యనేనసూక్తైసలస్యసూక్తస్యద్వాదశ
 చ=స్య బ్రహ్మస్వయంధూఋషిః- వైశ్వానరాథ= లింగక్తా దేవతా- ఆ
 ద్యేన్ద్రీస్తుభా- తతస్తీస్రప్రిష్టుభః ॥ అష్టమిపజ్జిగః - తతోద్యేన్ద్రీస్తుభా.
 ఏకాదశిద్వాదశీపంచ పదేశక్వర్యా ఉపస్థానేవినియోగః “వైశ్వానరా
 యప్రతివేదయామః” ఇత్యుపస్థాయయన్త ఇత్యనయాచార్యగమిధ మగ్నా
 వాదధ్యాత్- అస్యాయుచోపి బ్రహ్మస్వయంధూఋషిః- అగ్నిదేవతా అ
 నుష్టుప్శుండః- సమిధో మేవినియోగః॥ అథజయాది హోమః ॥ ఆజ్యహో
 మాల్పూర్వవత్స్విష్టకృద్ధోమాకరణ పక్షేపూర్వంతే సహవిషాన్విష్టకృ
 తంబహోతే“హవ్యవాహు” ఇతిపురోసువాక్యాయనూచ్యసీష్ట మగ్నఇతి
 యాజ్యయా అథహుతశేషమగ్నైః పురస్తాదశ్వత్థపక్షేమనిధాయ “కర్త
 సమృద్ధ్యర్థం జయాదిహోమంకరిష్యే” ఇత్యభిలప్యజయాది హోమంకర్పి
 త- తత్రిత్రయోదశానాం యజ్ఞరూపాణాం జయమత్రాణాం విశ్వేధే
 వాఋషయఃప్రతిమత్రం ప్రథమపదోక్తా గుణవిశిష్టాదేవతా ఆజ్యహో
 మే వినియోగః- కమఃసమృద్ధేవావినియోగః ॥ చిత్తంచస్వాహ- చిత్తా
 యేత్యుద్దేశత్యాగః - ఏవమేవస్వాహ ప్రభృత్యుత్తరత్రాపి ద్రష్టవ్యమ్॥
 అధాభ్యాంతానాః - అష్టాదశానామభ్యాతానాం విశ్వేదేవా ఋషయః
 ప్రతిమత్రం | పథమపదోక్తాగుణ విశిష్టాదేవతా - యజుషాంసప్రసంగో

నియమః- ఆజ్యహోమేకమక సమృద్ధ్యథేవావినియోగః - ఇత్యభ్యాతా
నానథరాష్ట్రభృతః || అత్రామ్నాయ పాదేన ద్వాదశమంత్రా అధికత
స్తంత్ర ఏవద్వావిశతిః || ఏషాం ద్వావింశతేర్యజమాం విశ్వేదేవాః
షయః- స్వస్వ మంత్రోక్తగుణ విశిష్టాగంధ ర్వాప్సరసశ్చ దేవతాః- అమ్నా
యపాదేన స ప్రమస్య ధువనస్పతిచేవతా - ఆజ్యహోమేవినియోగః-
కర్త సమృద్ధ్యథేవావినియోగః “ఋతాషాడృత ధామాగ్నిగంధర్వస్స
ఇదం బ్రహ్మతత్రం పాతుతస్మై స్వాహా || ఋతాసాహే ఋతధామ్న
గంధర్వాయస్యోవధయోప్సరస ఉజోనామగఇదం బ్రహ్మతత్రం పాతు
తాఇదం బ్రహ్మతత్రం పాతు తాభ్యస్సాహ - ఉషధీభ్యోస్సరోభ్య
గ్భ్యః” ఇత్యాది- జయాభ్యాతానారాష్ట్రభృచ్ఛేతి గుణత్రయమంత్ర
హోమా ఉచ్యంతే- తథా సమనంతరవక్ష్యమాణాః ప్రజాపతయ ఇత్యా
రభ్యస్విష్టకృదంతాః పంచావ్యుపహోమా అభిధీయంతే - ఏతేపంచపా
యశ్చిత్రార్థమపి- తత్రపంచానాం మంత్రాణాం “ప్రజాపతయ” ఇత్యాదీ
నాం మధ్యేషధమాంత్రయోవిశ్వేదేవా ఋషయః ఆచితరభ్య ప్రజా
పతిరగ్నిర్వాయుస్సూర్యస్విష్టకృదేవతాః - ప్రజాపతయ ఇతిత్రిష్టవ- ఆ
ద్యావ్యాహృతిఃదేవీ గాయత్రీ దేవఉస్త్రిశా - యదస్యేతి ద్రాష్ట్రాయ
జః- ఆజ్యహోమేకమక సమృద్ధ్యథేవావినియోగః- “అనూయాజసమి
ధమగ్నయేస్వాహా” ఇత్యగ్నవాధాయపక్షహోమపక్షేబహిరంజనఃరిధి
ప్రాహరణసగ్గ్ సాహహోమానంతం కర్వీత - విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్సగ్గ్
సాహవంజుహోతి-అథవా “ప్రజాపతిమృష్టస్సగ్గ్ సాహవాగాన్ధతి” యజః
పతిత్వాజుహుయత్ - అనాజ్ఞాతత్రయస్య విశ్వేదేవాఋషయః - అగ్ని
దేవతా- ఆద్యేత్రిష్టవ- తృతీయానుష్టవ- అనాజ్ఞాతదోష నివృత్యథే
జపేవినియోగః || అథయభ్యేష పరిహారార్థం “ధువస్వాహా” ఇతి జుహు
యాత్-అత్ర ఋష్యాదిపాగ్రేగాభిహితం || అథయత ఇంద్రస్సప్తీదేవీచా
భ్యాంజుహుయాత్ - ఏతయోర్విశ్వేదేవా ఋషయః - అనుష్టుప్పందః-

న్యూనాతిరేకపరిహారాధేవినియోగః-అథ“యన్త్రాత్మనఃపునరగ్నిః”ఇతి
 ద్వే అహుతీజహుయాత్ - కృ మేణమంత్రయోఽతయో ర్విశ్వేదేహబుష్
 యః- అద్యస్యాగ్నిజాత వేదాదేవతా - ఓవీతీయస్యాగ్ని బృహస్పత్యవీనా
 దేవతే-కర్తాస్సగుణాథత్వే వినియోగః-అథ “ఇదంవిష్ణుస్త్రియంబకం”
 ఇత్యాధ్యంహూమః-తత్రకృమేణ విశ్వేదేహబుష్మయః- విష్ణురుద్రావదే
 వతే-యథాక్రమః- కృ మేణగాత్యగ్నిష్టుష్ఠందః- సమూఢమస్యపాగ్ం
 సుఽ-విష్ణవే||అథ “ఆభిగీఃభిఃఽతి” అనయాజహుయాత్-అన్యావిశ్వేదే
 హబుష్మయః- ఇంద్రోహరిర్వాదేవతా- త్రిష్టుష్ఠందః- వణకాల స్వస్థా
 నలోప పరిహారాధేవినియోగః- అథ పునస్త్యనయావ్యస్తవ్యాహృతిభి
 శ్చహూమః - వ్యాహృతీనామృష్యాదీని ప్రాగభిహితాని- పునస్త్యేవ్యోగ్య
 అగ్నిబుష్మః- వసురుద్రాదిత్యాదేవతాః- త్రిష్టుష్ఠందః- మంత్రచతుష్టయ
 న్యావమాతదోష పరిహారాధేవినియోగః-అత్రవ్యాహృతిభిహుత్వా“పు
 నస్త్యా”ఇత్యనయాచహంత్యాధసమస్తవ్యాహృతిభిజుహుయాత్|| పరిషే
 చనాది బ్రహ్మవిసజ్జానాంతంకుర్వీత - ఏతచ్ఛయావంతివ్రతది నానితేషు
 ప్రతిదినమావతేనీయమ్ || అథ కూశ్మాండహూమే తైత్తిరీయశాఖా స
 మామ్నాయ గృహీతామంత్రా అంగభావంభజంత ఇతితత్ర కాండానుక్ర
 మేణాషమభిహితం - అథ శాఖాంతరానుసారేణాషభేదేపి నవిరో
 ధః- ఏనమేవాత్తర గణహూమేష్యవగంతవ్యమ్ || మహాణవాభ్యే మహి
 తేప్రబంధే మాంధాతృనామ్నో మదవాత్తజస్య - సత్రుర్కమాణిక్యగణే
 న పూణేఃపూణౌః ద్వితీయఃప్రథిత స్తరంగః || ... *

ఇతిశ్రీ పండిత పారిజాత కఠామల్లేత్వాదిబిరుద రాజ విరాజ

మాన శ్రీమదనభూపాల పుత్రస్య మాంధాతుర్నిబంధే

మహాణవాభిధానే కమవిపాకే

ద్వితీయ స్త రం గః.

(3)

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణాధిపతయే నమః.

కమఃవిపాకగ్రంథే తృతీయస్తరంకః ప్రారంభః

—* అథ గణహోమః. *

గణాపస్తంబమతానుసారేణ తావదభిధీయతే । అథానేవా కామ్య
నాం కర్తృణాంవా అదౌపవిత్రత్యాది కామోనాయదా తదైతత్కర్తృ
కర్తవ్యం- ఏమకర్తృసు పతిపత్నీస్వస్వహాధికారః లేషామాధానాదీనా
మాదౌపత్నిసహితోన్యత్ర పవిత్రకామః స్వయంయజమానోదధ్యేష్వాసీ
నో దభావే ధారయమాణః - ప్రాణానాయమ్యా ముకప్రత్యానా
థం సప్తాహంసవనత్రయం గణహోమం హోమ్యామీతి సంకల్ప్య
స్వగృహ్యమనుసారేణాగ్నిస్థాపన ప్రభృతి స్థాలీపాక ప్రతిష్ఠితం చర్వభి
ఘరణాంతం కృత్వాపాత్ర పుయోగకాలే ప్రోక్షణసాత్త్రేణ సహస్రణీ
తాపాత్రం తంతువేష్టితంకలశంచ ప్రయుజ్యప్రణీతౌ ప్రణయనకాలేప్ర
ణీతామాసాద్య కలశేనపవిత్రేప ఆనియోత్పాదయిదధాతి॥ అజ్యవిలాపన
ప్రభృత్యగ్నిముఖాంతే కర్తృణిక్య తేవరౌఘృతమన్నందవ్యాక ముపస్తీర్యజ్య
రవదాయాభి ఘోర్య “అగ్నేనయేతి” పడచేన “సహస్రశీషే” త్యష్టాద
శచేన “అగ్నేర్మన్వేతి” ద్వావింశత్యుచేన మృగారనూక్తైన యావామిం
ద్యానరుణేతిదతుర్నర్రిత్రేః “యోవామింద్రావరుణేత్యనేన” చాష్టమంత్రే
ణ “పవమానస్సున” రిత్యనేనానువాకేనస ప్తదశచేనయద్దేవాదేవహేద
న “మితివింశత్యుచేన అచ్ఛిద్రపతితేనానువాకేనవై శ్వానరోన ఊత్త్యేష్ట
మంత్రేణైతమష్టభిగుణైః ప్రతిమంత్రం జుహోతి అపివాసకృదపహత్య
జుహోయూదద్వాత్- తతోజయాదయః- జయోదిహోమపక్షే జయూదే

కృత్యాన్వీక్ష్యకృతంబు హేతి || తత్ర సకృదుపస్తరణకృదవదానం ద్విరభి
ఘారణంచ - తతశ్చావశిష్టంకమక యథాగృహ్యంకర్వీత - అన్యకర్తణః
ప్రాయశ్చిత్తార్థత్వేనాన్యః పరిభయః ప్రకారాంతరత్వే పరిధివహర
ణంభవతి-తతః కలశమాదాయ చతుష్పథంగత్వా పాదప్రత్యక్షసంకృత్వా
చమ్యస్యాద్భుఖిసీనశకలశమాదాయ“సేహ్యేవ్యాఘ్ర” ఇత్యనునాకేన కల
శస్థాంసావత్తనశ్చాయాం దృష్ట్వాపన్నీభి స్సకల కర్తృత్వేనావత్తనశ్చా
యాందృష్ట్వా“సుమిత్రానఅపఃపథయస్సంత్య”తిభూమ్యాం కించిజ్జలమా
నీయ“దుర్జితాస్తస్మైభూయాసు”రిత్యాదివాప్యవతః కలశంక్షిపేత్ ||
యస్యామస్యచిశిచ్ఛేద్యాభవతి తత్త్రాహ- ఉపస్థుశ్యగృహవనశేత్-ఏవం
సప్తాహంత్రిమ సవ నేమ కృత్యాశీర్వాచనంకృత్యాశీర్వాచనంకారయేత్-
చాహ్మణభోజనంకర్వీత - సప్తాహం సవనత్రయే మానవతీసకృద్ధవి
ష్యాశీ నియతేంద్రియశ్చభవేత్ || ఇత్యాపస్తంబీయ గణహేమామః - అథ
హోధాయన గణహేమామః - కామ్యానాం కమకామాధానశ్యవా అ
దాయదా వాపవిత్రకామనాతదా గణహేమామం కుర్యాత్ || పూర్వా
స్తోత్రప్రతిష్ఠాపనాంతంకృత్వా ప్రాణానాయమ్య సకల పాపక్షయార్థమ
శేష కర్మానుష్ఠానయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థంవా గణహేమామంకరిష్య ఇతిసం
కల్ప్య || తత్రసనితాదేవతా- అజ్యాంతం తంత్రమిత్యాదిసంకల్ప్యపక్క
హేమామాంతంకృత్వా అవశిష్టచరౌ ప్రభూతమాజ్యమాసీయమేక్షణేనా
ఘాతంబు హేతి||“అగ్నేనయ”ఇతిషద్యచేనపవిత్రసూక్తైన “సహస్రశీర్ష
త”పురుషసూక్తైన అష్టాదశశేకేన“గ్నేర్న స్వేత”మృగారసూక్తైనదా
మిశయ్యచేనచతుష్క్రతికేన“యానామింద్రావరుణేత”చ త్యాగోమో
త్రాస్యానుషంగాః“యోవామింద్రావరుణావగ్నా”విత్తృష్టామంత్రాః||
తస్యంహ్నాముచాభ్యాంగణాభ్యాం“పవమానస్సువరిశ్యేతేన”అనువాకేన
ప్రదశ శ్యేన“యద్దేవాదేవ హేదన”మిత్యుచ్చిద్రపతితేనానువాకేనవిశత్వ

చేసవైశ్వానరోన ఊర్వేత్యష్టాభిష్టాభిగుణైఃసూత్రం శతంవారుణం
జపిత్యా- స్వీష్టకృతమాదాయ వ్యాహృత్యాస్వీష్టకృతాది పరదానాంతం
కృత్వా ఉదకపాత్రమాదాయ నైఋతీందిశంగత్వా చతుష్పదే ఉపవి
శ్యోదపాత్రం పురోనిధాయతత్రాత్మనోరూప మవేక్షమాణః పాష్టనో
పఃధీర్వాస్థానం వివిచ్యతత్రఃథాయవిసిధిక మంత్రాః “సేష్టామేమన్య”
రిత్యాద్యంతమనువాకం విగద్యవిసీయః పరాస్యపాత్ర మనవేక్షమాణ ఆ
గశ్యమాస్తాపాదౌ ప్రత్యక్ష్యతేనైవావ సధమేత్యస్మానంకుర్యాత్. ఏనమే
వ సప్తాహంసవనత్రయే కృత్వాసప్తాంతేపాయసేన సపిక్తబామాష్టాణా
న్భోజయిత్వా తేభ్యోగోధూమితి లసిరణ్యాదిత్యా సశేభ్యపాష్టభ్యః
మహతః పాతకాక్రమ్యనాం కర్తృణామాధానాది కర్తృణాంచయోగ్యోభ
వతి - భూంక్రియామాచార్య పితృమాతృనాన్తనశ్చకుర్యాత్ - నాన్యస్య
కుర్వన్నశ్యతి - కారయిత్వాగవకస్మాత్పాత్రముచ్యతే - అర్థాయన
భుక్ మాన వత్సాః అపికల్పితాః కాలాః॥ అష్టానాం గణానాం హేమ
మాత్రమపి కుర్యాత్ ॥ ఏకంవా గణం జపయ్యాత్ ॥ జపేద్వాదశశ్రూ
ర్వాకదశాపరాః ఆత్మానంచైకవింశకం యావచ్చపశ్యతి తావత్ పునా
తియఏతద్వాచయతి యశ్చైతదాహ యస్మాఏతదాహేత్యాహ భగవా
న్బోధాయనః॥ ఇతిసోధాయనోక్తగణశాలామవిధిః॥అథ మంత్రపాదాను
ష్ఠానక్రమసూత్రంపదశ్యతే ॥ అత్రాపి గురులఘుకల్యాణచారే కూ
శ్మాండహేమోక్తైవగ్రాహ్యో వ్యవస్థా॥ ఆధానంనా చికిషుకకాన్యక
ర్తాణివాచికిషుకస్తదాదౌ యదావా సాక్షాద్వాదశవాషికాద్విపాయ
శ్చిత్తా విషయమృతపాప నివృత్తికామనాతదావా యజమానస్సాన్నిత్యా
నిత్యకర్మ సువత్సాసహధికారఃస్వపత్నీగహితః పత్నీబహుత్వే అపిషి
ధాభిస్తాభిశ్చగహితః పాపక్షయాభిమన్యకర్తృణః స్వయమేవైకః పవి
త్రపాణిడక భేషావసీనః ప్రాణానాయమ్యాముక ప్రయోజనార్థం స

ప్రాహంసవనత్రయే గణహోమం హోమ్యామితి సంకల్ప్య సంకల్ప
 త్పూర్వం పశ్చాద్వా యథాగృహ్యమగ్నిఽప్రతిష్ఠాప్య - యథాశాఖంచ
 ప్రధానవరు హోమాత్ప్రాగభూత హోమాకరణేపక్షే సవితాదేవ
 తా- ఆసారవత్తంత్రమిత్యాద్యభిలప్య స్థాలీపాకవత్పత్నాన్యవహంతిత్యా
 దీ ప్రతిష్ఠితచన్విభిఘారణాంతంకృత్వా పాత్రప్రయోగసమయే ప్రోక్షణీ
 పాత్రేణ సహప్రణీతాపాత్రంతథాభూతంతువేష్టితం కలిశంచ ప్రయు
 జ్య ప్రణీతాప్రణయనకాలే ప్రణీతాద్యాసాద్య తతస్ససవిత్రేస్సవ ఆసీ
 యోత్పుయ ప్రణీతాపాత్రస్యోత్తరతోనిదధీత - తతశ్చ బ్రహ్మప్రతిష్ఠాప
 నాజ్య విలాపన ప్రభృత్యగ్నిముఖాంతం కృత్వాంగభూతవక్ష్వ హోమగ
 ణపక్షేచరుమతదాసధమేణ బోధాయన కూశ్మాండహోమోక్తరీత్యా
 గాయత్రి పురోసువాక్యామసూచ్యతమేవ యజ్ఞాంపతిత్యా స్వాహేతి
 పవిత్రీ ఇత్యుద్దేశత్యాగః - అప స్తంబమతే- అగ్నిముఖాంతరమేవప్రధాన
 చరుహోమః - బోధాయనమతేత్వంగ భూతపక్షహోమాసంతరం అథ
 వాచరౌ ప్రభూతంఘృతమాసీయ దర్వాముప స్తీర్యద్విరవదాయాభి ఘా
 ర్యాగ్నేనయేతీనూక్తేనానై స్తవ త్యమాతైః పురుషసూక్తాభిస్తూత
 రంతం ప్రతిమంత్రంజుహుయాత్ బోధాయనమతే త్వవదానదశ్మేణ
 దాయ పూర్వోక్తరేవమంత్రే) మేక్షణేనోపభూతం జుహుయాత్ “
 గ్నేనయేతి” ఉద్భవ్య పవిత్రస్యోక్తేవేవారుషయః- అగ్నిదేవతా- తి
 స్త్వచ్ఛందః-చరుహోమేవివియోగః “సహస్రీ” శీషేత్యుద్దేశకచక్షుః
 రుషసూక్తస్య ప్రజాపతిఋషిః - జగద్రీజపురుషో నారాయణోదేవత
 అవ్యాః పంచదశానుష్టుభిః అంత్యాస్త్రీస్త్రీష్టుభిః- చరుహోమేవియో
 గః-అయమపరోగణః “అగ్నైర్మనైతి” ద్వాదశవర్ణస్యమృగారసూక్తః
 విశ్వేదేవాఋషయః-అంగోక్తాదేవతా-అదితస్సస్త్రీపరిష్టాజ్ఞోతిషః అష్ట
 వతుస్పదాప జ్ఞిః - తతః పంచోపరిష్టాజ్ఞోతిషః చతుదశీమచదశీ

డశ్యోనుష్టుభః - సప్తదశీ గాయత్రీ - తతస్త్రిష్టుభూచేకకౌన వింశీహోప
 రిష్టాజ్జాతమా అన్యోద్వేత్రిష్టుభాచరుహోమే వినియోగః. అయన్తృతీయో
 గణః. యావామిం ద్రావరుణేత్యేషాం చతుర్ణాంయజుర్నంత్రాశాం వి
 శ్వేదేవాబుషయః - ఇంద్రావరుణౌ దేవతే - చరుహోమేవినియోగః - అ
 యంపతుభోగణః "యోవామి ద్రావరుణా" మిత్యష్టానాంయజుర్నంత్రా
 శాం విశ్వేదేవాబుషయః - ఇంద్రావరుణౌ దేవతే - అయంపంచమోగ
 ణః "పంచానన్సురర్జన" ఇతి సప్తకశచానువాకస్యసోమబుషిః. లింగో
 క్తాదేవతా - ఆద్యాద్వేగాయత్యై - తృతీయానుష్టుప్ - చతుర్థీ - పంచమ్యా
 గాయత్యై తతోత్రిష్టుభా - అష్టమీ గాయత్రీ తతోష్టావనుష్టుభా. సప్త
 దశీ త్రిష్టుప్ చరుహోమేవినియోగః - అయంతుషస్థోగణః "యదేవాదేవ
 హేడన" మిత్యచ్ఛిద్రపతితస్య విశత్సృష్టిసామవాకస్య విశ్వేదేవాబు
 షయః. లింగోక్తాదేవతా - ఆద్యాత్రిష్టుప్ - స్వితీయాషడవసానాజగతీ - మహా
 పత్యాఖ్యాత్రితీయానుష్టుప్, చతుర్థీ - త్రిష్టుప్ - పంచమీ - పృథ్వీదాశక్వరి -
 షష్ఠీత్రిష్టుప్ - సప్తమీషడవసానాజగతీ - అష్టమీషట్పదాతిజగతీ - నవమీబృ
 హతితతోద్వేషట్పదేవాదశీత్రిష్టుప్ త్రయోదశీసప్తపదా - అష్టిశ్చతుషా
 శ్యనుష్టుప్. పంచదశ్యనుష్టుప్ - విరాట్నోడశీ - తతస్త్రిష్టుభాః - విశత్సృష్టు
 వ్ - చరుహోమేవినియోగః - అయమనువాకస్సప్తమోగణః || వైశ్వీన
 రోనటూత్యై - తృతీయాజగతి. తతస్త్రిష్టుభాః - సప్తమీజగతి. అష్టమీత్రి
 ష్టుప్ - చరుహోమే వినియోగః. తత్ర "సప్తమీయగన్మాకమగ్నైమభువత్సు
 ధారయాత్తత్రపన్తరం సువీర్యం - వయోజయేమశతి - తవోతిభిః - వైశ్వ
 నరస్య - మభిశ్రీః" ఇతో జాతో విశ్వమిదంస్వాపేతిస్సిష్టకృజ్జుహుయాత్
 జయోద్భవకరణవక్షే ప్రధాన హోమానంతరం సిష్ట కృతం బహుయాది
 త్యాపస్తంబవతం - బోధాయన మతేతు ప్రధాన చరుహోమానంతర
 మపదాన ధర్మే సిష్టకృత మపదాయ పూజోక్త ప్రకారేణ పురోను

వాక్యామనూచ్యయాజయాజహుయాత్ - ఏవం సిద్ధిష్టకృతం హుత్వాబ్ర
హ్మవరప్రదానాంతం కర్మకర్మిత- అపస్తంబ మతేతు సిద్ధిష్టకృతం హు
త్వానూయాజమిధ్యసన్నహనంచాగ్నోద్రహ్యత్యతతోగ్యకర్మణఃప్రాయ
శ్చిత్తాథే- పరిధిప్రహరణాభావః ॥ ప్రకారాంతరత్వేతు బహిరంజన ప
రిధిప్రహరణసగ్ సాగ్రహహామాంతం కర్తృకృత్వా తతఃప్రాయశ్చిత్తాహుతి
జాహుయాత్ - సగ్ సాగ్రవాదిహామప్రకారస్తు సమంత్రకౌ విశ్వేభ్యో
దేవేభ్యస్సగ్ సాగ్రహభాగభ్య ఇత్యాదినా గ్రంథేతు ఒహివంజన పరిధిప్రహ
రణసగ్ ప్రాస హామాంతం కర్తృకృత్వా తతః ప్రాయశ్చిత్తాహుతి జా
హుయాత్ - సగ్ సాగ్రవాదిహామప్రకారాపి సమంత్రకౌ విశ్వేభ్యో దేవే
భ్యఇత్యాదినా గ్రంథే జయాది హూమానంతరం కూశ్మాండప్రకారేణ
దశశతః - అథమతద్వయేపి బ్రహ్మవిసజ్జనాతే కర్మణి కృతే పూర్వాది
కాస్థితకలశ మదాయ నైఋతీం దిశంగత్వా చతుష్పథం ప్రవిశ్య పా
దప్రత్యక్ష్యాచమ్య ప్రాప్న్య ఊడపవిశ్య కలశం పురోసిధాయ తత్రపత్నీ
భిస్సహకర్తుత్యేతాభి సహకర్తృకస్యైవ కర్తుత్యే స్వయమేవ యజమా
నః కలశ తత్సహాయాప మచేక్ష్యమాణో వివిధిసంజ్ఞిక మంత్ర సముదా
యాత్తకం “ సింహేమేమన్యః ” ఇత్యనువాకే పోధాయనాచార్యప్రణే
తకల్పసూత్రస్థంపఠేత్ ॥ అస్యానువాకస్య సాత్రత్యాదైవతాముష్యాదయో
నదశశతాః- సిహ్యనువాక- జపేత్ - “ సిహ్యేమేమన్యః—బ్రహ్మజ్యేమే
కిల్బిషం- అపెహి పాప్తక పునరవనాఃలోభవాః పాప్తకసుకృతస్యలో
కే! పాప్తక దేహ్యాధేహ్యుతయోనః పాప్తన్త జహతిముక్త్యా జహి నోవ
యంతస్య త్రాస్తన్నివికతాంసహస్రాక్షా అమత్యోయో నోద్వేషి ” గరి
ష్ఠాతు యముద్విష్మ స్తముజహితృభిషభిషంత్య - అస్యానుస్య దిశిద్వే
ష్యోభవతి తాందిశ మేతాలపడవసించేత్ “ పృథ్వీతస్సుమిత్యాన అపఃపథ
మస్సంతుదుమిత్యా-వయందిష్మ ” ఇతి అథాపడవస్సృశ్య- పాత్రమనశే

క్షమాణాయేదం దేవయజనం స్రవిశేత్ - తతస్నాయాత- ఏవంసప్తా
హం సవనేమ త్రిమక్యత్వాంతే ఆశీర్వచనం కారయిత్వాపాయ సేనసర్పి
షా యథాశక్తి బ్రాహ్మణా న్భోజయిత్వా తేభ్యో గోభూతిల హిరణ్యా
ని దద్యాత్ - యావద్విగ్రతంసవనత్రయే మానీసకృద్ధవిష్యాశీయలేద్రియ
శ్చభవేత్ - ఏ వం కు ర్వక్ స వే భ్యః పా పె భ్యః ప్ర ము చ్య తే-
మహాణవాభ్యెమహితేప్రబధ్ధే మాంథాత్మనామ్నోమదనాత్త జన్య । స
త్రుమమాణిక్యగణేసపూణేపూర్ణ స్తుతీయఃప్రథిత స్తరంగః ॥ ఇతిక
మవిపాకపరిభాషాయాం ప్రాసంగికంపరిసమాప్యప్రకృతమనుసరామః॥

ఇతిశ్రీ పండిత పారిజాత కథారిమల్లేత్యాది బిరుదరాజి విరా

జమాన శ్రీమదనభూపాల పుత్రస్య మాంధాతుర్ని

బంధే మహాణవాభిధానే కమవిపాక

తృతీయ స్తరం గః.

కర్తవిపాకగ్రంథే చతుర్థ స్తరంగః.

అథ వ్యాధివిపర్యయః.

అథ కమక్షయోపాయ కృచ్ఛ్రవ్యాధివిపర్యయా । క్షణా సహత్వా
త్రత్రాజ్యేగాండద్యాద్వ్యాధికర్షితః । ఏకాకృచ్ఛ్రేతి కృచ్ఛ్రేక్షేతిస్యశ్చాం
ద్రాయణేవ్రతే - గవామభావేఃపరంవా సాశీతికతకృచ్ఛ్రదః- జపదానే
పితృత్సక్తంకూశ్చాండగణహోమకృత్ । సర్వపాప ప్రణాశ్యథకమథ
వ్యాధివిపర్యయః । ఏతేష్లోకాః కూశ్చాండహోమాత్ప్రగ్వాభ్యాతాః ।
త్రత్రాథవ్యాధివిపర్యయ ఇత్యనేనవ్యాధిప్రతికృతిదానం వక్ష్యేత్ ఇతి స్రుతి
జ్ఞాతం- తదాసేం వివక్ష్యస్తదుపయు కం కించిదాహప్రతిమాయామాతం
కనామ్నిదేవతాభవతి - తత్రపూజ్యాధిదేవతాతత్రవ్యాధిప్రతికృతిపూజా

కమణ్యధి దేవతా సూర్యమూర్తిః పూజ్యా ఆధునా వ్యాధి ప్రకృతి రవ్యసరి
మాణుచాహ ॥ హేమ్యుః ఫలాత్తదభావద్వారకల్పయేత్ - సూర్యవతి

—* సూర్య ప్రతిమాలక్షణమ్ *

మాలక్షణమాహ ॥ సూర్యం ద్విలోచనం పద్మే దేవదధానం కరద్వయో వ్యా
ధి ప్రతిమాలక్షణం తత్తద్వ్యాధి సూరకమక్షరణే పృథక్పృథగభిధాన్య
తే- వ్యాధిభేదాత్ప్రతిమాలక్షణాన్యపిచిహ్నాని - మంటప పరిమాణం వేది
కాపరిమాణంచాహ- షోడశద్వాదశాష్టావాహస్తాస్తై మంటపకృతే
తత్పాదేనా త్తరప్రాచ్యాం హస్తోఽస్థాయాంచ వేదికామ్ ॥ షోడశవాద్వాద
శవా అష్టావాహస్తాత్పరిమిత్యాశక్తికమభూభావతి । తైహస్తైస్సం
ఖ్యాకషాస్తపరిమిత మంటపోభవేత్ । తస్మిన్మంటపకృతే తత్పాదేన మంట
పస్య చతుర్థాంశేన వేదికాషేకహస్తోన్మతాంకుర్వీత మంటపస్య చతు
ర్థాంశా యామశ్చతుర్థాంశశ్చవ్యాయామోవేదికాయా భవతి త్యర్థః ॥
ఉత్తరప్రాచ్యాం మంటపాంతరీశానదిశః “బ్రాహ్మణం చేదశాస్త్రజ్ఞం దాం
తంశాంతం కుటుంబినమ్ । సత్యసంధం సదాచారం నివృత్తంచ ప్రతిగ
హేత్ ॥ ఆచార్యం వృణుయాద్భక్తి నమ్రస్సతాగరపూజకాత్” యథా
శక్త్యనుసారేణ వస్త్రాల్లంకార దానాన్యాచార్యాయ చరణకాలేదత్వా
చార్యాధీనోభవేత్ । భక్తిశ్రమ ఉచ్యతే ॥ సతాగరో గంధ పుష్పాదిభిః
పూజనం ॥ ఆచార్యకృత్యమాహ ॥ కృతోపచారసత్కారాంత్రాత్రాప్రత్య
దిశాస్యచ । తాం ప్రతిమామధి దేవ తారూప సూర్యప్రతిమా మాలంకన
మ్ని మముకవ్యాధి దేవతా మధివాసయామీతి వేదికాయా ఉపరిప్రతిమా
గంధపుష్పాదైర్విరధిహస్తాంతం నామైర్మ్య అముకవ్యాధి దేవతాయైనచ
ఇతి వీతసోఽపచార పూజాంవిధర్షిత- అథ పౌరాష్టాక్షరమత్రేణ పూజ
యేత్ - ఏవం గోగదేవతా మధివాస్యాదిదైవతం సూర్యమధివాసయేత్
తతస్సౌరాష్టాక్షరైః పూజయేత్ - తదనంతరకృత్యమాహ ॥ అథకారతే

సపూతోవై చ్చతుర్థిః మంత్రపాద్యహిః । పూర్వాం పాయసమాంసాని
 బలినిషీష్యమంత్రతః ॥ విష్ణోః పూత ఆచార్యో, బలిదానమంత్రః “అహి
 త్యావసవోరుద్రాదేవాభూతానిపన్నగాః । బలిదానేన దత్తైనశాంతిశు
 వంతు సవశః” ఇతి జాగరితోషసిస్సాత్వా ధారయ న్వాససీ నవ
 చిర్తలే చంద్రవచ్చక్లై శుక్లమాల్యానులేపనః । సాలంకారైః స్య పర్యంత
 మంటపస్య పర్యంత ఇత్యన్వయః - అథ వేదికాం వేదికాయా ఉపరి చతుర
 శ్చంవా మండలం । తన్మధ్యేష్టదశాంబుజం లిఖిత్వా పిష్టచూణేకసతతో
 పర్యుపక్రమాత్ - తిలానాం పంచ చతురైస్త్రీభి ద్యోతైస్తథాష్టభిః ।
 పలైశ్చతుర్భిః ద్వాభ్యాంవా తామ్రపాత్రంభవేన్నవం ॥ శాలీయై రక్ష
 తైః పూణాం సారేణాష్టాక్షరేణ తామ్ । స్నాపితాంపంచగవ్యేన వస్త్రాల్
 జ్జాగరకాలినీమ్ ॥ “మండలంచతురశ్రంవా” ఇత్యాది గోమయేన మండలా
 కారంచతుస్కోణం వోపలింపేత్ । వేదికాయా ఏవోపరి తతో పర్యుపక్ర
 మాత్ - తత్రాష్ట దశాంబుజైవక్ష్యమాండ్రవ్యాణ్యేకస్యాపర్యుక్తా న్యేవం
 క్రమాద్భవంతీత్యర్థః - పంచవాచత్వారోవా పంచచతురాః తైః పంచచ
 తురైః త్రయోవా చత్వారోవా పంచవాష్ట్యవేతి తిల ద్యోతానాం సం
 ఖ్యా ॥ అత్రాయ క్రమః ॥ ఉపలిపైవేదికాపరిచేష్టదళపద్మ సోపర్యుక్త
 సంఖ్యాకా స్తిలాస్థాపనీయాః - తస్మిం స్తిలరాశౌ పలద్వయేన చతుష్టయే
 నవాఘటితం తామ్రపాత్రం నిషీపేత్ - తత్పాత్ర మక్షతైః పూరయేత్,
 ఇతి సారాష్ట్రాక్షరేణ తాం ప్రతిమామపి విస్యస్యోత్తరత్రవక్ష్యమాణమ
 నుయుజ్యతే । తేనాయమర్థః ॥ తాండ్రతిమారోగప్రతిమా మధిదేవతా
 ప్రతిమాంచ పంచగవ్యేనాష్టాక్షరేణ మంత్రేణ స్నాపితాంపంచగవ్యేనాంకారే
 ణ పూజితాంతామ్రపాత్రసోపరి అక్షతమధ్యేష్టదళపద్మం లిఖిత్వావ
 త్త్యమాంకుషీతేతి ॥ “ఓం ఘృణిస్సూర్య ఆదిత్యః” ఇత్యష్టాక్షరగ్యమం
 త్రస్య దేవభాగముపి - గాయత్రిచ్చందః - సూర్యోదేవతా - అనుతరక్య

~~~~~
 త్యమాహ ॥ ప్రతిమామపివిన్యస్య తత్ర దేవం దివాకరమ్ । దీప్య మానం
 ప్రభావతం సాంద్ర సింహార భూషితమ్ ॥ పద్మే దధానం హస్తాభ్యాం
 స్మరవక్త్రం త్రిలోచనమ్ । దివ్యాభరణ సంపన్నం స్రగ్గంధం రక్త వా
 గసమ్ ॥ సాంఘ మేమూరవిందస్య కణికాయాం నిషేదుషమ్ ॥ మూలే
 పూవాది పత్రాణాం శుక్రాంగార బుధాం స్తతః ॥ గురు మందేందుకే
 తూన్య సక్షత్రాణిశ్రిత స్త్రిశః ॥ మధ్యతః పూర్వ పత్రాగ్ర రేవత్య తా
 నివిన్యసేత్ ॥ ప్రతిమామపీత్యాది ॥ అపి శబ్దస్సముచ్చయే ॥ అతఏవ రోగ
 ప్రతిమాం దివాకరప్రతిమాంవిన్యసేదిత్యర్థః ॥ సిద్ధోభవతి ॥ సాంఘమే
 మూరవిందస్యేతి ॥ అంగాని దశాన్యష్ట దశోపేత సౌవణికమలస్యకణికా
 కాయాం మధ్యభాగే నిషేదుషమ్ ॥ దివాకరం విన్యసేదిత్యన్వయః ॥ మూలే
 “ఆదిభాగే” తమః రాహుమధ్యతః పూర్వసత్వాగ్రేన్యతః కణికా
 మధ్యే పూర్వపత్రస్యాగ్రే పూర్వదళస్యాత్రే, అయ మధ్యః ॥ సౌవణిక
 కమలస్య పూర్వదళప్రథమభాగే శుక్రం స్థాపయేత్ । ఏవమాగ్నేయాది
 దశాదిష్టంగారబుధలోక పాలాక్రమేణ స్థాపయేత్ ॥ కణికామధ్యే
 సూర్యగమిపే అగ్నిసంభరణీ కృత్తికా చేతి త్రిణి నక్షత్రాణిస్థాపయేత్ ।
 పూర్వదళస్యాగ్రే రోహిణ్యాది త్రిణి । ఏవ ముత్తరత్వాపి ప్రదక్షిణాకా
 రం త్రిణి త్రిణి నక్షత్రాణి విన్యసేదితి ॥ తతః కిమిత్యత్రాహ । యథా
 స్వనామమంత్రేణ గంధపుష్పాక్షతాదిభిః । సరోపచారై శ్చాభ్యవ్యక్షీ
 రాహరంనిషేదయేత్ ॥ నామమంత్రేణేతి ॥ సూర్యపూజా త్వష్టాక్షరేణ సౌ
 రమంత్రేణ వ్యాధిప్రతిమాయా శ్శుక్రాది గ్రహాణౌ మన్విన్యాది నక్షత్రా
 ణాం చతుర్థ్యంతేన సమాయుక్తేన తత్తద్దేవతానామమంత్రేణచతుర్థి
 ఋత్విగ్ని స్సహిత ఆచార్యస్తత్రైవ తిలరాశి సమిపే షేదికాయాం పూ
 నస్యాం ది ధాన్యరాశౌ వక్ష్యమాణ గుణౌపేతాన్యా స్థాపయేదిత్య
 త్రాహ ॥ తత్రైవ సహితౌ విపైశ్చక్షుర్భిలోపితాంశ్చతాశ్చ నిర్వ

దాంష్ట్య మహానైర్మల్యకాంత్యమికరేణవ । అశ్వస్థానా ద్దజస్థానా దస్య
 స్మికాత్తీర్ణసంగమాత్ ॥ రాజద్వారావృశకలైర్ముక్తికానాం సచంద
 వైః । మృత్తికానాంశకలైః ఖండైర్వృక్షైః ॥ అశ్వస్థానాదిభ్య ఆహృతై
 స్ముక్తికానాంశకలైశ్చందన సహితైర్మృత్కానిత్యన్వయః ॥ రోచనా గగ్గు
 లుభ్యాంచ పూర్వతీర్థేన పూరితాః । పల్లవాలంకృత ముఖాన్వేషిత ప
 స్త్రేణివేష్టితాః ॥ పంచాభిషేకకలశాన్ధాన్యరాశా వినిష్ఠిపేత్ ॥ తలఃకిం
 కుర్యాదిత్యతలహ ॥ ఆపోహిష్మాదిభిరుక్తైర్వర్తిరణ్యేత్వాదిగిస్తీర్ణిభిః ।
 పవమానానువాకేనశన్నయింద్రానువాకతః । శన్నోవాతానువాకేనఘో
 షయేచ్ఛాతివాచనమ్ ॥ “ఆపోహిష్టా” ఇతియుచస్సింధుద్వీపముషిః-ఆపో
 దేవతా-గాయత్రీచ్ఛందః శాంతిపారేవినియోగః “హిరణ్యవణాః” ఇతిశ్యృ
 చస్యాగ్ని కాండంతః పాతిత్వేన అగ్నియుషిః-ఆపోదేవతా-త్రిమృచ్ఛం
 దః-శాంతిపారే వినియోగః “పవమాన స్సువజకనః” ఇత్యనువాకో
 గణపామప్రకరణే ప్రదశితః- “శన్న ఇంద్రా” ఇత్యనువాకేనేత్యనయా
 ఆశ్వలాయన శాఖా పరిపరితా ఘోషశాంతిః- శాంతికల్పకృతే- ఆశ్రవ
 వేదిత్రకమేణ ప్రథమతథాయం శాంతిపతనీయాన్యాద్యాజుషీశాంతిః ॥ అ
 థాశ్వలాయనఘోషశాంతౌ ఋష్యాది ప్రథమమభిధీయతే ॥ “ఆనోభ
 దేత్రి” దశచక్ర సూక్తం గౌరమేన వైశ్వ దేవమాద్యా పంచగ వ్రతమీజ
 గతి- వష్టివిరాట్ స్థానాశేషా స్తీర్ణిభిః “స్వస్తి నోమిమితా” ఇతి పంచ
 చోదనగః ఆశ్రేయేన స్వస్థ్యాత్రేయేనదృష్టః- వైశ్వదేవ స్తీర్ణిభిః
 అనుష్టుభోదేవ అనుష్టుభా- “శన్న ఇంద్రాగ్నిః” ఇతి పంచదశర్చంసూ
 క్తం పసిష్మాథకం వైశ్వదేవం త్రిష్టుభా ప్రత్యోభా మితిత్యగ్రిచం సూ
 క్తం అరిష్టనేమినాతాత్యేణోక్తం- ఆద్యం త్రైష్టుభం- సవేషామేతే
 షాం శాంతిపారే వినియోగః ఏవమాషాది వినిత్యా శాంతిపాతంపఠక
 భద్రమశ్నుతే - ఇత్యాశ్వలాయనీయఘోషశాంతిః ॥ అథతైత్తరీయఘోష

—* ఘోషశాంతిః. *

శాంతిః ॥ తత్ర “శన్నోవాతః పవతాం” ఇత్యనువాకస్య సోమకాండం
 తః సాత్విత్వాశ్చోన్నకాండముపిః- వాతాదయోలింగాక్తాదేవతాః- అద్యా
 షట్పదాజగతీ- ద్వితీయా గాయత్రి- ఇడామైవాస్తవ్వసీచ ద్వేయజుషీ- ఆ
 వాతవాహీ ద్వే అనుష్టుభా- యదతోవాతత ఇతి త్రిష్టుప్ - శన్నోవాతైతి
 ద్వే గాయత్యై- “సుమిత్రాన ఇత్యంతసీతుంష ఇతి పాశ్రాపానా” ఇతి
 చ త్రీణి యజూంషిద్యుభిరక్రభితి త్రిష్టుప్ - శన్నోదేవీతి ద్వే గాయత్యై
 సుమిత్రాన ఇతి దుమిత్రా ఇతి చ ద్వే యజుషీ- ఆపాహిష్ఠీతి తిసోగ్గా
 యత్యై- “పుభిపిశాంతిరంతరిక్షం శాంతిద్యౌశ్శాంతా” ఇతి “తయా
 హంశాంతా” ఇతి “ఏహిశీశ్చ” ఇతి షడ్యజూంషి- ఉదాయుషేత్యనుష్టుప్ -
 తచ్చక్షురిత్యాకృతిః- యశచ గాదితి పక్షి- శ్చతుష్పదా- బ్రహ్మణశ్చోతస్య సీ
 తియజురాదికా మాసు ద్వే ధాదీతి పికపదా గాయత్రి- మేధావనీషేతి యజుః-
 ఆభిగీ- భి- రిత్యనుష్టుప్ - బ్రహ్మత్రసావాదిష్టేతి యజుశ్శాంతి పారేవినియో
 గః- ఇతి త్రైతరీయ ఘోషశాంతిః॥ అథ పాస్సంగికం పరిసమాప్య ప్రకృ
 తమనుసరామః- పంచాభిషేక కలశాన్ ధాన్యరాశావినిష్ఠేషిత్ - ఆపా
 స్థాదిభిర్నంద్రై హి- రణ్యైత్యాః భిస్తతః॥ పసమానానువాకేన శన్న ఇంద్రా
 నువాకతః । శన్నోవాతానువాకేన ఘోషయేచ్ఛా- తివాచనం॥ ఇత్యధునా
 తదనుక్రమమాహ ॥ తతోవిధాయక శ్వేచ బ్రాహ్మణాం శ్చతురోజషిత్ ।
 ఆముతేనామితైవా- రైరభే- నచరణేసవా ॥ దేవతాలింగమంత్రాశాం
 ఋచ్చంత్రైః పరివారితః । ఆగ్నేయ్యాం దిశికుం దేవా స్థండిలేవా హుతాశ
 నమ్॥ స్థాపయిత్వా స్వగృహ్యాక్తం యుక్తోక- సమిధోహవిః । తస్సంపా
 తాజ్యతేపాత్యాగ్రీమవసిచ్యాభిగూగ్యవ ॥ చరుంతిలాశ్చస్వాహంతం మూ
 లమంత్రముదాహరత్ । వారాంతసహస్రీవాష్టశత మష్టాః శతశిమేవచ॥
 హుత్యాపూర్ణా హుతించాంతే ప్రణీతా మోక్షమాచరేత్ ॥ విధాయ

కత్వేచ్ఛాగ్మణిమిత్యాది || విధాయకత్వేచ్ఛాగ్మణింపుత్వాతథా దేవ
తాలింగ మంత్రాణాం జపే చతురోచ్ఛాగ్మణానాం ప్రత్యేస్వయః ||
విధాయకత్వముపదృష్టవ్యమ్ - బ్రహ్మహ్యపదృష్టా భవతి-
బ్రహ్మవరణం న కేవలం నక్ష్యమాణ క్రమాభామపేతు వినిష్ట సక
లధర్మార్థమపి దేవతాలింగ మంత్రాణామితి బహువచనాన్త్ర బహు
త్వమవగమ్యతే || మూలమ్. త్రశ్చ “ఘృణేహ్నూర్యః” ఇత్యేకపదభిజ్ఞాత-త
స్మాదయమభిప్రాయః || రోగప్రతిమదానే సవత్క్రూర్యవీవ అధిదే
వతా- వ్యాధిదేవతాచభిన్నా- వ్యాధీనాం భిన్నత్వాత్ - అతశ్చ జలరో
గాదిషు వరుణాదయోదేవతా భవత్తితి తదభిప్రాయేణ మంత్రాణామితి
బహుధా || కించ- ఏకస్మిన్నపి కర్తృత్వాత్ కర్తృత్వాత్ గ్రహనక్షత్రాణాం
పూజ్యత్వాభిప్రాయేణాపి మంత్రాణామపి బహువచనం- అతఏవ మూల
మంత్రజపేన చతురోచ్ఛాగ్మణాన్వృణోత - ఇతరమంత్రజపేత్వేకమేకం
మథాసంభవంవా - తత్రజపసంఖ్యామాహ || అయుతేనామితైర్వ
దినా || అయుతేనావై రయుతావృత్తైర్వత్సరః || ఆమితైవానైరతాధి
తైవేత్సరః || అథేనాయుతాభేన చరణేనాయుత పాదేన- ఇయం
చ సంఖ్యాప్రధానమంత్ర జప సూర్యవృత్తి కైతరగ్రహనక్షత్ర జపేతు
శక్త్యనుసారేణ ప్రధానమంత్ర జపసంఖ్యాతోన్యూనసంఖ్యాకల్ప్యతైః
పరివారిత ఇతి || తైరాచార్యః బ్రహ్మప్రభృతిభిః కుండేవాన్ధండేవా సరి
వారితై తత్ర హుతాశనం స్థాపయేదిశ్యతః || అకాశమిథోహవిః త
త్సంపాద్యే తస్మిన్మామే అకాశమిథోద్భవం హవిశ్చభవతి-హవిర్నా
మాజ్యం హవిశ్చతతః పాకానంతరం చరుస్థాల్యా మవసేచ్ఛాభిఘోర్య తద
నంతరంచరుము త్తరతకద్వాస్యాభిఘోర్య సమిథోహుత్వాజ్యంచహుత్వా
తతశ్చరుం తిలాంశ్చజహుయాత్-స్వాహంతం మూలమంత్ర ముదాహర
న్మృత్తమంత్రః - వ్యాధిప్రతిమదేవతా భూతవాయు వరుణాది దేవతా

ప్రకాశకోమంత్రః “ఆరోగ్యంభాసక-రాదిచ్ఛేత్” ఇతి వచనాదధిదేవతా
 యాపనుగ్య ప్రకాశకః - ప్యాగధిహితో మూలమంత్రః - షాలామ సం
 ఖ్యానూహా “వా రాక్షసహస్రంవాష్టశతమష్టావింశతిమేవవా” ఇతి-అత్ర
 ప్రధానషాలామేవ్యాధి ప్రతిమాదేవతో ద్వైశేన షాలామః - సూర్యోద్వైశేన
 షాలామశ్చ - తతస్సూర్యస్యోరిక్తగ్రహ సక్షత్రచాలామేచ ప్రధానషాలా
 నూపేక్షయా సూర్యసంఖ్యాపరికల్ప్యా - హుత్వా పూర్ణాహుతినాం
 చాంతే ప్రణీతా మోక్షణమాచరేత్ - ఏవం పూర్వోక్త ప్రకారేణ హు
 త్వాంతేపూర్ణాహుతి మపివత్సమాణమంత్రైర్హుత్వా ప్రణీతా మో
 క్షణే పూర్ణాపాద్ర విమోకంసుర్యాత్ - అథ దేవతాఽంగ మంత్రా
 ణామిత్యనేవ దేవసూచితా మంత్రాః ప్రదశ్యంతే - శక్రాంగారకాద
 యః యత్ర యాదేవతాః వాయువరుణాది రూపాదేవతాః తద్దేవతాః
 కాశకోవైదికోమంత్రో గ్రాహ్యః అథవావ్యాధి ప్రతిమాదానే సౌరమం
 త్రీవవగ్రాహ్యః సచ పూజాభేదేనభవతి “ఉద్యన్నద్యమిత్రమః” ఇత్యాది-
 “ద్విపతరోరథు” ఇత్యంత స్సౌరకోమంత్రః॥ శుక్రమంత్రస్యభర ద్వీజఋషిః-
 శుక్రోదేవతా- త్రిష్టుప్చ్ఛందః-పూజాదావినియోగః “అగ్నిర్మూర్ధా”
 త్యంగారకమంత్రస్య- విరూపఋషిః- అంగారకోదేవతా- గాయత్రిచ్ఛం
 దః “బృహస్పతేఽతి” ఇత్యన్యమంత్రస్యగ్రత్సఋషిః-బృహస్పతిదేవతా-
 త్రిష్టుచ్ఛందః “శంనోదశీ” ఇతిశనైశ్చరమంత్రస్య- సింధద్విజఋషిః శని
 దేవతా గాయత్రిచ్ఛందః “కేతుంకృష్ణ” ఇతికేతుమంత్రస్య- కేతుదేవతా
 త్రిష్టుచ్ఛందః ఇతిగ్రహమంత్రాః ॥ అథనక్షత్రమంత్రాః ॥ తేషామృష్యా
 దయఃప్రదృశ్యంతే “అగ్నినఃపాతుకృత్తికా” ఇత్యాదీనామంత్రాణాం
 సక్షత్రేష్టీరిపరితానాం విశ్వేదేవాఋషయః కృషీణాగ్నిప్రజాపతిస్సో
 మారుద్రోఽదితిబృహస్పతిస్సర్వాశితరోఽర్యమాభగనవితాత్సప్తావా
 యురింద్రాగ్నిమిత్రఇంద్రః ప్రజాపతి విశిష్టాఋషుః తిరాపో విశ్వేదేవా

బ్రహ్మవిష్ణుర్వసవశం ద్రాత్మకోవరుణోఽజ ఏకపాదఅహింబృథ్నః పూషా
 శ్వినాయమ ఇతి దేవతాః- త్రిష్టప్తంధః- ఆద్యానుష్టప్- పురందరాయేతి
 జగతి జపెవినియోగః- యత్రయత్రకర్తృణి చాలామాదికర్తవ్యంభవతి తత్త్ర
 తత్రకర్తృణి చాలామాదావినియోగోవాచ్యః- అథపూర్ణాహుతిషంత్రః।
 “సముద్రామాద్భి” ఇత్యుచస్య గౌతమోవామ దేవఋషిః-అగ్ని దేవతా
 త్రిష్టప్తంధః-“యూర్ధానం దేవః” ఇత్యుచస్య బాహుస్సత్యో భరద్వాజఋ
 షిః-తై శ్వావరో దేవతాత్రిష్టప్తంధః“పునస్త్యాదిత్యో” ఇత్యుచస్య అగ్ని ఋషిః-
 వసురుద్రాదిత్యా దేవతాః-త్రిష్టప్తంధః“పూర్ణాదరీ” ఇత్యుచస్య మంత్రస్య-
 విశ్వేదేవాఋషయః-శతకృతుదేవతా అసుష్టప్తంధః “సప్తతే” త్యుచస్య
 అగ్ని ఋషిః- సప్తవానగ్ని దేవతా - జగతిత్రిష్టప్తంధః- సవేషాం వం
 త్రాకాం పూర్ణాహుతావినియోగః - ఏవం పూర్ణాహుతేః ప్రణితా
 మోక్షస్య అనంతరం కింకుర్యాదిత్యతతహ - అనులోమాద్యధాలింగ మ
 భ్యుచ్యమనుసాధితః। ప్రాజ్ఞుభిస్సాష్టసంపాతై రభ్యర్చాం గానిరోగిణః॥
 అచ్ఛిన్నాగ్రేందభాణౌచాలామగభేణముష్టినా। సంస్మజ్యచతతశ్శాం
 తిం వాచయేద్బ్రాహ్మణైస్సహ ॥ గృహశాంతిం చగవ్యత్వ బధాయాం
 తువిమోక్షణమ్। పూర్వాభిముఖమాచార్య మభ్యుచ్యత్ప్రతిమాంతుతామ్॥
 ప్రదద్యాద్దక్షిణాంతస్తై త్ర మధ్యాహ్నం సముపస్థితే ॥ అనులోమాద్యధా
 లింగమిత్యాది- అనులోమాదానులోమ్యేన అనుపాదతః పాదపర్యంతంశి
 రఃప్రభృతి పాదపర్యంతమిత్యుచ్యతః ॥ యథాలింగన తత్తదవయవస్థరో
 గనిరాకరణద్యోతకః - మంత్రోపదం లింగంతదసతిక్రమేణ - అక్షిభ్యాః-తే
 నాసికాభ్యాం పతక్ అష్టసంపాతైశ్చాలామకాలే ప్రత్యహుతిరేకస్త్వి
 న్వా లేప్తబిందవస్థాపనీయాస్తే బిందవఅష్టసంపాతా ఇత్యుచ్యంతే - అయ
 ముచ్యతః ॥ అష్టసంపాతైః ప్రాజ్ఞుభిస్సరోగిణ లింగాన్యానులోమ్యేన అ
 భ్యుచ్యత్చార్య అక్షిభ్యామేతత్సూక్తం పఠన్నచ్ఛిన్నాగ్రేగ్గ దభాణౌ

ముష్టి నాసువణః శలాకాదభేదానిరః ప్రభృతిపాదపర్యంతం రోగిణాం
 గాని యథాలింగంతః ప్రమృజ్యతత్త్వాంతి పాతంకుర్వన్ ఋత్విగాదిభి
 బ్యాన్తాన్తైస్సహితస్తైః పూర్వస్థావీతైః స్నానకలశాంభోభిరభిషిచ్య స్వ
 యమాచార్యః పునర్యథా పూర్వమానులోష్యేనాక్షిభ్యామిత్యేతత్సూక్తం
 వతస్నేద దభేదవాససాపరిమాజయేదితి - అత్రాభిషేకకాలే పూర్వ
 స్థాపిత కలశస్థితమంత్రపూతం పాథః పరిశేషయేదగ్రే మంగళస్నానాథః
 మతపివ పాత్రాంతరైశ్చత్రపూతంపయో గృహీత్వాస్వస్య శాఖోక్తశాం
 తిపాతం కుర్వన్నభిషేకఃకార్యః “యగ్దావృత్ప్రతిగృహ్నియాత్” ఇతిరుగ్దస్య
 రోగిణి అవృత్పరిపాటిరోగశాంతి ప్రతిక్రియేత్యథః ॥ అథసదక్షిణంవ్యా
 ధిప్రతిమాధానం ప్రతిగృహ్నిత- ఆచార్యాదియం ప్రతిగృహ్నియాత్ - ఆ
 తురో రోగిశ్చేత వస్త్రాదిభిరలంకృత ఉత్తరాభిముఖ స్సన్నుర్వాభిముఖ
 మాచార్యమభ్యర్చ్యతాం ప్రతిమాంవ్యాధి ప్రతిమాంసూర్య ప్రతిమాంచ
 దవ్యాత్ ॥ గ్రహశాంతిం కారాగృహేబద్ధానాంవ పరబంధవిమోచనం-
 సతిసంధవై గ్రహశాంతిం నవగ్రహశాంతిం సాచాగ్రే దశకయిష్యతై అ
 త్రసూర్య ప్రతిమాయా అవరణ పూజారూపేణ గ్రహపూజాప్రదశి-
 తా-నప్రేరేధాన్యేన ॥ అతస్సమర్థశ్చేదేవం గ్రహపూజాం కుర్వీతేతిము
 ఖ్యః కల్పః - అసమర్థశ్చేదావరణ పూజయైవగ్రహాణాం పూజానివ
 తయేదితిగౌణిపక్షః ॥ తాంప్రేరేమాందద్వాదిత్యుక్తం - తత్ర ప్రతిమా
 దానేవంత్రమాహ ॥ పద్మోద్భవః పద్మకరస్సప్తాశ్వ రథవాహనః। పృతి
 మానేనదత్తైవ తుష్యేత్స్వజగద్గురుః ॥ ఇహజన్మనియత్వాప మన్యజన్తని
 వాక్యతమ్ । సప్రత్యయాప్రత్యయాభ్యాం తత్సర్వం శమయశ్యసా ॥ ప్రత్య
 యోజ్ఞానం- ముత్రేణానేనదత్వాతం ప్రేణేప్రత్యప్రసాదతః ॥ తుమాప్యవ
 ఆసీమాంతమనువ్రజ్యతస్మఖం నావలోకయేత్ ॥ తస్మఖంగృహీత్వముఖం॥
 అచార్యేణాభ్యనుజ్ఞాతః పృవిష్టోభవనంనిజమ్ ॥ అచార్యస్య ప్రతిగృహీత్వ

త్వవక్షేతదనుజ్ఞయా ॥ ఋష్యగోభ్యో దక్షిణాండత్వా కృత్వా రాధ నమ
 జ్వినోః । ధన్వంతరించ సంతప్య దీనానంధానుపస్థితాః । మంగళధ్వని
 నాతోయైస్ససర్వోపధిపల్లవైః॥ మంత్రాభిషంక్రితస్నాతః కృతకౌతుకమం
 డనః । ప్రసన్నచేతాః పుణ్యాహం వాచయిత్వా శతం ద్విజాః॥ తదధం
 వాతదధం వా క్రియాసాద్గుణసిద్ధయే । మృష్టానైర్నిభోజయిత్వా శస్వ
 యంఘ్రుజీతబంధుభిః ॥ యేయోగోగ్రాసబాధంతే రాజయత్తుజ్వరాద
 యః । తేషాం ప్రతిచ్ఛందదానైరిజ్యాప్రత్యావిష్టాపూజా॥ “అక్షిభ్యా” మిత్య
 సేనసూక్తైనరోగిణాం గాని మాజయేదిత్యుక్తమ్ ॥ అక్షిభ్యామిత్యస్య
 షడచాస్యసూక్తస్య - కాశ్యపోవిప్రుహః ఋషిః - యత్మశమనీదేవతా ॥ అ
 నుష్టస్థందః - యత్మనిహారణే వినియోగః - అస్యసూక్తస్యాశ్వలాయ
 న శాఖానుసారేణాయం పాఠ ఆషాశ్చ - తైత్తిరీయ శాఖానుసారేణ త్వ
 గ్నికాండాంతః పాతిత్వేనాగ్నిఋషిః - ఊరుభ్యామిత్యస్య రుచీకశ్చ - సస్వ
 రవణయోభేదః - శేషం సమానం ॥ మహాగణవాభ్యై మహితే ప్రబంధే
 మాంధాతృనామోమదనాత్ జస్య । సత్రమమాణిక్య గణేన పూణే
 పూణశ్చతుర్థః ప్రథితస్తరంగః ॥ ... *

కృత్రి సండిత పారిజాత కతారిమల్లేత్యాది బిరుదరాజి విరా

జమాన శ్రీమదనభూపాల పుత్రస్య మాంధాతుర్ని

బంధే మహాగణవాభిధానే కర్షణవిపాకే

చతుర్థ స్తరంగః.

శ్రీరస్తు.

కర్మవిపాకగ్రస్తే పంచమస్తరంగః.

రోగప్రతిమాదానవిధిః.

రోగాశ్చ॥ త్రివిధాః॥ కర్మజాదోషజాడభయాజాశ్చేతి॥ తథాచా
యుజేదే॥ కర్మప్రకోపేన కదాచిదేతే దోషప్రకోపేనభవంతిచాన్యే।
తథాపరేప్రాణిమకర్మదోషప్రకోపజాఃకాయమనోవికారాదితి॥ ఏతేచ
రోగాదోషజాః కర్మజాడభయజాశ్చ । తత్రప్రథమతః ప్రాయశ్చిత్తంవి
ధాయపశ్చాత్పత్తికృత్తి దానానికర్వీత- తథాచ కర్మవిపాకసంగహే॥
స్యామశ్చిత్తమకృత్వాతు నకుర్యాత్కర్మమేకేంచన । అనిస్తీర్ణామయంని
త్యం వధణతేష్విగుణంపునః॥ దానైర్దణ్యదిభిరపిద్విజడేవతా గోవేదా
చానా ప్రణతిభిశ్చజపైస్తపోభిః । ఇత్యుక్తమ్యునిచమైరుసనీయమా
నాఃప్రాజ్ఞస్తపాశ్చమశుభం ప్రశమనయంతి॥ గోదేవతార్చనావేదవి
ద్యాహూతాపూజావేద పుస్తకాచానా ప్రణతిభిరేవనతా నమస్కారై
ర్విశేషతస్సూర్యనమస్కారైః“అంగ్యంభాస్త రాదిచ్ఛేత్”ఇతి। “నమస్తా
రప్రియస్సూర్యః”ఇత్యపిచస్తరణాత్-తథాప్రణతిశబ్దేన అశ్వత్థప్రదక్షిణ
క్రియాపిలక్ష్యతే- జపైర్వేదపారాయణ మహాసార శతరుద్ర పురుషసూ
క్తసహస్రనామాపామాజ్ఞాన విస్మహృదయాదిజపైరశుభంరోగం - దృ
ష్టాపచారజః కశ్చిత్కశ్చిత్పూవాపచారజః । తత్సంకరా ద్భవత్యన్యో
వ్యాధిరేవంతిధామతః॥ దృష్టాపచారజోదోషోత్థః పూవాపచారజఃక
మజః॥ సకరజ ఉభయజః- ఏతేషాంభేదజ్ఞానోసాయమాహ॥ యథా
నిదానం దోషోత్థం కర్మజోహేతుభివేదానా । మహారంభాల్పకేహేతా
వంతకోదోషకమజః॥ యథానిదానం, నిదానమనతిక్రమ్య సమనంత
రదృశ్యమానమాహారవైషమ్యాదినిదాన మనతిక్రమ్య యజ్ఞాయతే తద్దో
షోత్థమ్- హేతుభివేదానాసమనంతర దృశ్యమాన హేతుభివేదానా - య

దాదోషస్య మహారంభః సకమజోదోషః- అల్పకేహేతావంతకః- స్వ
 ల్పనిమితైరిధికవ్యాధౌ అంతకః అంతిమస్త్రీయః పక్షోభవేత్ - తమే
 వాహం॥ దోషకమజఇతి॥ తథా, నిష్కృత్యాదోషజన్మాతు దోషజస్త్యా
 షధేనహి । ఉభయాజ్ఞానుమానస్తుఃషక్రత్యాషధసేవయా ॥ అపగచ్ఛేది
 త్యథః ॥ అదోషజన్మాకమోద్భవఇత్యథః ॥ యత్రాపికమజత్వదో
 షజత్వ నిశ్చయస్తతః పామిన్యైర్ద్యవ్యవధించ కర్తవ్యమ్ ॥ ప్రణతిశ
 దైనావ్యత్యప్రదక్షిణ క్రియాలత్యత ఇత్యుక్తమ్ ॥ తత్రాప్యవ్యత్యాభిమంత్ర
 ణమంత్రః॥ “ఆరాతై” ఇత్యస్యాగ్నికాడాంతః-పాతిత్వేనాగ్నియుషః- వన
 స్పతిదేవతా- అనుష్ఠుష్ఠందః- వనస్పత్యభిమంత్రణేవినియోగః - తథా
 పౌరాణికశ్లోకేస్తర్కృతే ॥ అక్షిస్పందంభుజస్పందంధుస్వస్పందంధుర్వచిం
 తనమ్ । శత్రూణాంచ సముత్పన్నమశ్వేన శమయిస్వమ్ ॥ శత్రూణాంచ స
 మ్బంధితేన సముత్పన్నభయంచ శమయిస్వేత్యథః ॥ శత్రూణాంచ స
 ముత్థానమిత్యపిపాఠః॥ ఇత్యవ్యత్యాభిమంత్రణ-ప్రకారః-అథ వేదపారాయ
 ణవిధిః॥ స్థండిలంకల్పయిత్వాగ్నిమపసమాధాయసంపరి స్తీర్యాజ్యేనైతా

—* వేదపారాయణ విధిః.*—

భ్యోదేవతాభ్యోజుహూతి ॥ అగ్నయేసోమాయేంద్రాయ విశ్వేభ్యో దే
 వేభ్యోయుషిభ్యో యుగోభ్యోయజుభ్యోసామభ్యోస్సృధాయై ప్రజ్ఞాయై-
 మేధాయై- ధారణాయై- శ్రియై- హియై- సావిత్ర్యై- సవిత్రే- ప్రజా
 పతయేకాండయుషయేసోమాయకాండయుషయేఅగ్నయేకాండయుషయే
 విశ్వేభ్యోదేవేభ్యోకాండయుషిభ్యోసాంహితేభ్యోదేవతాభ్యుపసాద్యో
 యాజ్ఞికీభ్యోదేవతాభ్యుపసాద్యోవారుణీభ్యోదేవతాభ్యుపసాద్యో
 హవ్యవాహాయవిశ్వేభ్యోవరుణేభ్యోనుమత్యైస్విష్టకృతేచపుకన్సాహకా
 రేణ హుత్వావ్యాహృతిశ్చ పునఃపరిషించతి- సమాప్తయజుషా తపక
 యతి- ఏవమ్యగ్వేదస్య కాండయుష్యాది వజ్రానాన్విషక్యతస్సేషాం సాశే

శతవిభోషాధ్యమేభ్యో గృత్సమదాయవిశ్వామిత్రా యాత్రయే భర
దాన్విజాయ బచదగ్నయే శాతమాయ వసిష్ఠాయ ప్రగాయేభ్యోఽక్షద్రనూ
క్షేభ్యోరుహానామ్నీభ్యఇతి ॥ తతోవేదాదీ మారభ్య సంతత మధీయాతే
త్యాహభగవాన్సోధాయనః ॥ ఇతి వేదపారాయణోఽక్రమః ౨౭:॥

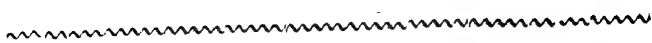
—* వేదపారాయణ కలశ ప్రతిష్ఠాపనమ్. *—

అథ వేదపారాయణకలశప్రతిష్ఠాపనాదిప్రకారః ॥ తీర్థే దేవాలయే గే
హే ప్రశస్తేనుపరిషక్రతే । కలశం సుదృఢం తత్ర సువిభక్తం సుధూషితమ్ ॥
పుష్పపల్లవమాలాభిశ్చందనైరికంకుమాదిభిః । వృత్తికాయవసంమిత్రవే
దిమధ్యేవ్యసే తతః ॥ పంచాశద్భిఃకుశైఃకార్యోబ్రహ్మపశ్చాన్ముఖస్థితః । బ్ర
హ్మార్పణానేదత్వా తంతతస్స వస్త్రయవం పఠేత్ ॥ ప్రతిష్ఠాం కారయే
త్పశ్చాత్పూజాద్రవ్యమథోచ్యతే । యజ్ఞోపవీతనై వేద్యవస్త్రచంగన కం
కుమైః । సగ్ధావదీప తాంబూలై రక్షతైశ్చపితామహమ్ । బ్రహ్మజజ్ఞానం
ఇతి చ గాయత్ర్యై వ ప్రపూజయేత్ ॥ ఉపాధ్యాయంచ సంపూజ్య య
థాపారం పఠేత్తతః ॥ ఇతి వేదపారాయణకలశప్రతిష్ఠాపనాదిప్రకారః.

అనశనపారాయణవిధిః ॥ అథాలోనశనపారాయణవిధిం వ్యాఖ్యాస్యా
మఅసమాప్తై రాక్షీయాద్యభాశక్తివాపయగిఫలాన్యోదనంవాహవిష్యమా
త్రమల్పం భుక్తా వ్రతదాశేషమధీయాత- గ్రామాత్పాలీమదీచీంవా దిశ
ముపనిష్క్రమ్యాగ్నిమువసమాధాయ పరిస్తీర్యధ్వాక్ ప్రదాయాజ్యేనై
తాభ్యో దేవతాభ్యోబ్రహ్మతి ॥ అగ్నయేసోమాయేద్రాయప్రిజాపత
యేబృహస్పతయే విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో బ్రహ్మణే ఋషిభ్యోఋగ్వేద
బుభ్యోసానిషభ్యోఽర్ధాయే మేధాయే ప్రజ్ఞాయే ధారణాయే సదసన్
తయేసుమతయే శ్రియై హియై సావిత్ర్యై సవిత్రే ప్రజాపతయేకాం
ఋషయే సోమాయ కాండఋషయే అగ్నయే కాండఋషయేవిశ్వేభ్యో
దేవేభ్యగికాండఋషిభ్యసాగ్ంహిభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యయే

జ్ఞాతృభ్యోదేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యో హవ్యవాహనాయ విశ్వేభ్యో వరుణే
భ్యోమమత్యైస్సిష్టకృతేద పృథక్స్వాహాకారేణ హుత్వా వ్యాహృతభిశ్చ
పునఃపరిషింవతి సమాప్తైవైతాన్యజుషాత్పయతి ఏవ మృగ్యేనాంకాం
డయుష్యాది నజహూస్సిష్టకృతసైషాం స్థానేతతచిత్తభ్యోగ్నిగృత్యమదా
యవిశ్వామిత్రాయ వామదేవాయాత్రయేధరద్వాజాయజమదగ్నయే గౌ
తమాయ వసిష్ఠాయ ప్రగాయేభ్యః పావమానీభ్యః క్షుద్రసూక్తేభ్యః మ
హాసూక్తేభ్యోమహానామ్నీభ్యశ్చతి || తతో వేదాదిమూరభ్య సతత మధీ
యాతనాస్యాంతరాజననమరణే అశుచిర్నాంతరావ్యాసా రేత్ || నాత
రావిరషేత్ || యావదంతర మధీయాత - తదాంతరా విరషేత్త్రీన్చ
ణానాయవ్య స్రణవంచాత్రవిధాయ యావత్కాలమధీయాత - తత స్స
వాసికోనిశాంతరం సంగ్రామాచరగ్యసలిలంలోఽప్యపరిదద్యాత్ || ఆదా
నంతేచ బ్రాహ్మణభోజనం దక్షిణాదాసం విద్యాత్ - యఏతేన విధానే
న వేదమధీయాత సతతః పూతో వెదోభవతి || మనశ్శుద్ధిశ్చ భవతి .. ద్వా
భ్యాం పారాయణాభ్యాం రుగ్భిశ్చాభోజ ఇహాధీతే అన్యతేభ్యఃప్రముచ్య
తే త్రిభిరహుభ్యఃపతనీయ పాతకేభ్యశ్శుద్ధాయాం రేతస్సిక్తాగంగా
పుష్పజ్జుశ్చభవతి చతుభిశ్శుద్ధాన్న భోజనాత్త్రేపాత్ - తత్త్రిన్చ
సేవనాత్పంచభిరయాజ్య యాజనాత్పూతోభవతి - అగ్రాహ్య గ్రహణౌద
ద్భ్యోపాసనాచ్చ షడ్భిర్బ్రాహ్మణలాహితకరణాత్పశుహననా త్త్రిన్చ
హితకరణాత్పవణఃస్తేయాత్పతితసంయోగాచ్చ సప్తభిః ప్రాజాపత్యా
నాంహీనాచరణాద్యజ్ఞోపవేధనాచ్చష్టభిశ్చ ప్రదాయణస్యానా చరిణా
ద్గురుతల్పగమనాద్రజ స్వలాగమనాన్నవభి స్సురాపార్దశభిరశ్శ్రోతియ
యాజనాదసోమపానాదవ్యాయతతైకాదశభిర్రాహ్మణహననాద్వా
దశభిః పూర్వజన్మేహజన్మకృతైస్సవైకః ప్రముచ్యతే-స్వగలోకంగచ్ఛ
తి. అగ్నిష్టోమాదీక్రతున్యజతితైః క్రతుభిర్జ్వభవతి || వేదాభ్యాయా

సదైవస్యాదపాప్తాసత్యవాక్కుచిః । యంయంకామయతేకామంతంతంవే
 దేనసాధయేత్ ॥ అసాధ్యం నాస్తియతిరంచద్బ్రాహ్మణోపిఫలంమహాత్ ॥
 ఇతిసమాప్తైరుజుషాతర్పయతితి- సమాప్తై వేదపారాయణే ఏతా దేవ
 తాః పూర్వోక్తాః అగ్నిసోమద్యాయజుషాతర్పయతి- యజుర్వేదేన స
 హతఃపఃయతి- యజుఃవేదపారాయణేతస్య వేదస్యాసామాన్యమిత్యు
 చ్యతే- అథవాభూరాది వ్యాఖ్యృతిజననచతుష్టయూత్తకం యజుశ్చభేదగృ
 హ్యతే- తేనైతమక్తంభవతి ॥ భూదేవాం స్తపఃయామిత్యనేనప్రకారేణ
 తర్పయిత్యాగ్ని సోమాదీ స్తపఃయేతి ॥ ఉపకాంతవేదపారాయణమ
 ద్యేవవ్యాహరేన్నాధ్యాయేత్ ॥ తథా శాకిక వచనమపి నబ్రూయాత్-
 విహింసిత్యస్తేమిత్తికకర్మానుపయుక్తాముక్తిం నకుర్యాదిత్యథః ॥ శాని
 శాంతరంసజ్ఞామార్యుశలిలంలోప్యపరిదవ్యాతి ॥ లోప్యభిత్వాపరిహార్య
 వర్జయిత్వేతియావత్-పరిదధ్యాత్సమాపయేత్ ॥ శాంతరంసిభిధస్సంధ్యావా
 సలిలముదకందృష్టిసమాపోధూమకానిశాచికాలాదేశాంశ్చవర్జయిత్వా
 సమాపయేదిత్యథః - సతతః పూతోవేదోభవతితి వేదోభవతి వేదాత్త
 కోభవతి - ఉత్కృష్టజ్ఞానవాన్భవేదిత్యథః ॥ ద్వ్యాభ్యాం నారాయణా
 భ్యామృగ్భిశ్చేతిరుగ్భిః ॥ పారాయణభిః పావమానద్వయం పావమానీశ్చ
 మిశ్రితౌక్తఫలాయ పరికల్ప్యిత్యథః ॥ ఏవమత్తరత్ర పారాయణత్రి
 యేణ గంగాస్నానంమిశ్రిత్యా సాధనంనివజ్జనభవతి-పూతోభవతిత్యథః ॥
 ప్రాజాపత్యాదీరాం చరణప్రకాంత ప్రాజాపత్యావామనుష్యానాం ఏవం
 చాంద్రాయణస్య నిచాచరణం యజ్ఞోపవేధనం యజ్ఞవినాశః- ఇత్యనన్తు

—* సౌర మంత్రః. *

న్పారాయణవిధిః ॥ అథ సౌరమంత్రాణామృష్యాద్యభిధీయతే ॥ పూర్వా
 చార్యక్రమేణ“ఉదుత్యంజాతవేదస”ఇతిత్రయోదశర్చనూక్తంకాత్సేన్
 న ప్రసూణేష్వనదృష్టం గాయత్ర మంత్రాంత్రసోమమభసై గ్రహోధంన

ద్వాపరలోగమధ్వజపనివదంత్యాద్విషన్నాశనీ॥ “చిత్రందేవానామద
గాత్” ఇతిషభచంసూక్తం అంగిరసేనకృత్యేనదృష్టంత్రైస్తుభుః “ఇంద్రం
మిత్రావరుణయోః” ఇతిద్వృచదాతశ్యేనతీషుః తపసాదృష్టంత్రైస్తుభుః
‘హంసశ్శుచిషత్’ ఇశ్యేషాగౌతమపుత్రేణవామదేవేనదృష్టాజగతీయత్వా
నూర్యఇశ్యేషాభూమిపుత్రేశాత్రిణా దృష్టాఅనుష్టుప్ - యదద్యహుశ్యే
త్యేతావత్సూర్యః ఇతి తిస్రహిదేవతీవ తసోధ్వజేనదృష్టాజగతం వపు
రితియా ఏతాః మైత్రావరుణినా వసీష్యేనదృష్టా ప్రైస్తుభుః - ఉదుత్యద్ద
శీతం వపురితి బృహతీశాఙ్గస్సప్తాఇతిసతేహ బృహతీతచ్ఛత్రంరితిపుర
ఉష్ణిక్ బ్రహ్మహం ఆసితధృవేణభృగుపుత్రేణ జమదగ్నిరాదృష్టః పూర్వా
బృహత్యుత్తరాసతో బృహతీనమో చిత్రశ్యేతిద్వాదశచణం శుక్లంసూ
ర్యస్తత్రేణాపి తపసాదృష్టజాతం శన్నోభవేదితి త్రిస్తుప్ - సూర్యోనోది
వః సాక్ష్యతి పంచరచం సూక్తంశుక్లం సూర్యపుత్రేణ చక్షుషాదృష్టంగా
యత్రం బిభ్రాద్బృహదితి చతురుచం శుక్లంసూర్యపుత్రేణ విభ్రాజా
దృష్టంచాగతం విభ్రాజేశ్యేతిషేత్యస్తారపక్షిః ఆయంఘరితిశ్రివం సూ
క్తం సాపా సాత్సాయంగాయత్రం సపాత్రీసూర్యోదేవతాంశ్యంసూ
క్తం కేచిదాత్మస్తవంచన్యతే ॥ యబుషిస్వాహాయామీతి ధ్యాతవ్యోయ
ఏతేన సాక్ష్యం సూర్యమహరహుపశిష్టంతే ॥ తేఆయుష్యవంత అరో
గ్యవంతోభవంతి ఏతేసూర్యసాయుజ్యంగచ్ఛంతి ॥ మహాణవాశ్శ్వేషసితే
ప్రబధ్ధేమాథాతృనామ్నోమదనాత్తజన్యః సతరర్క మాణిక్య విశేషపూ
ణేపూణాస్తరంగః ప్రథితోహిపంచమః॥

...

॥

ఇతిశ్రీ పండిత వారిజాత కతారిమల్లేత్యాదివిరుద రాజ విరాజ
మాన శ్రీమదనభూపాల పుత్రస్య మాంధాత్యర్చిబంధే
మహాణవాభిధానే కమలవిపాకే
పంచమస్తరంగః.

శ్రీ ర మ్మ.

కర్మవిపాకగ్రంథే - షష్ఠస్తరంగః ప్రారభ్యతే.

అథ రు ద్ర వి ధిః.

తత్ర తావనుపయుక్తేషు వినియోగాదికం చింత్యతే ॥ వినియోగో
నామాభిసంబంధః సర్వాం గాంగీభావరూపః ఏకస్యైవమంత్రస్య విధివ
ద్బలాదనేకేషు నియమియ్యేషుకర్మస్వంగత్వమ్ ॥ యస్మిన్కమణియదంగ
భావంభజతే తదాశస్మిన్కమణి వినియోగోజ్ఞేయః- ఏవం చ యద్యపిచ
రమాయామిష్టకాయాం శతరుద్రీయం జుహూతి త్యాదిభి ర్బ్రాహ్మణవా
క్తైర్గర్భిచయసేచర సేష్టకాయామేకాదశభిరుద్రానువాక్తే జుహూమోవి
హితఇతి జుహూమాభ్యేకమణ్యంగత్వమ్ ॥ రుద్రానువాకానాం- తథాసా
జాబాలిశ్రుతౌ ॥ 'కింజప్యేరామృతత్వంనోబూహిశతరుద్రీయకేస' ఇతి ॥
తథా'రుద్రాధ్యాయమువ్యతేసన్వపాప్తే' ఇతి ॥ తథా'రుద్రాణాంజప
జుహూమాజన్వవిధింవ్యాఖ్యాస్యామ' ఇత్యాది శ్రుతిస్త్రుతిపురాణవాక్తైర్వి
జ్జపజుహూమాభిషేకే వినియోగా విజ్ఞేయాఇతి వినియోగః ॥

అథ రు ద్ర మంత్ర వి భా గః ॥ తత్ర 'మంత్రాంత్రైకర్మాదీ
న్సన్నిపాతయేత్' ఇత్యాపస్తంబః ॥ సుంత్రాంత్రైర్మంత్రసమాప్తిభిః కర్మా
దీకకర్మోపక్రమాక్ సన్నిపాతయేద్యోజయేత్ ॥ సప్తరంజత్రంపతిత్వా
కమణమర్యాదిత్యంభః ॥ తద్యథా ॥ 'సమస్తేరుద్రమన్యవఉతోతఇషవేనమః,
బాహుభ్యాముతలేనమస్సాస్వహా' ఇతిస్వాహాకారాంతేహవిరగ్నోపక్షివ్య
రుద్రాయేత్యుద్దేశత్యాగః కార్యః ఇతిమంత్రవిభాగశ్చ రుద్రానువాకేషు
నానావిధః- తత్రశ్రోత్రేకమణి చరమాయామిష్టకాయాం జుహూతీత్యు
క్తా వ్రతేధావిభాగం జుహూతి ॥ త్రయశ్శమేలోకాఇతి ॥ త్రిధా రుద్రాను
వాకానామేకాదశానువాకానాం విభాగఉక్తః ॥ తథా- తిస్రీత్రహుతీజు
హూతి ॥ షట్సుంపద్యంతే ॥ షడ్వాముతవః ఇతి షోడాపిదాగోపిదశితః-

“నమస్తేయద్రమన్యవ” ఇత్యేతాననువాకాక్ త్రేధావిభజ్యాపితాక్ ప్రథ
 మముపక్రమ్య “నమస్తక్షద్భ్యః” ఇతిజానుదక్ష్మ ధారయమాణో “రథకారే
 భ్యశ్చవ” ఇత్యుపక్రమ్య “నమస్తాయుధాయేతి” నాభిదక్షేషేషేషాగ
 వసా నేభ్యుపస్యదక్ష్మ హుత్వా “సహస్రాణిసహస్రశ” ఇతి దశాభ్యాతా
 నాక్ ఉత్సారోహంబుజాలతి || “సమోరుద్రేభ్యోయేపుథివ్యా” మితి జా
 నుదక్ష్మ ధారయమాణో “సమోరుద్రేభ్యోయే ౨౦తరిక్ష” ఇతి నాభిద
 క్ష్మ “సమోరుద్రేభ్యోయే” దితిత్యాస్యదక్ష్మ హుత్వేవీతిత్రేధాసాధావ వి
 భాగో దశేతా బోధాయనేన || అపరః ప్రకారః తతః ప్రథమేనువాకే
 పంచదశశేష- పంచదశమంత్రాః ద్వితీయే త్రయోదశయజుఃపితృయో
 దశ- తృతీయ చతుర్థయోః ప్రత్యేకం సప్తదశయజుఃపితృ- షట్సుపంచ
 స్వనువాకేషా భుతో నమస్కారమంత్రాః || పంచమ షష్ఠానువాకయోః
 ప్రత్యేకం పంచదశయజుఃపితృ- సప్తమేషోదశ- అష్టమేసప్తదశ - నవమ
 ఏకోనవింశంతిః || షట్సుపంచస్వనువాకేషు ఏకతో నమస్కారమంత్రాః ||
 తత్రాపి పురస్తాన్నమస్కారః - నవమానువాకే “సమోరుద్రేభ్యోదేవా
 నాగ్ం హృదయేభ్యః” ఇత్యతో దేవానాం హృదయేభ్యః ఇత్యుత్తరమంత్ర చ
 తుప్తయేష్యనువచతి || తద్గ్రథా || “సమోవిక్షేణకేభ్యో దేవానాగ్ం హృద
 యేభ్యః” ఇత్యయంచానుషంగో యత్రచాలామాదిష్యే తేషాంమంత్రాణాం
 పృథక్పృథక్విభజ్య ప్రయోగస్తత్రైవ- యత్రతు జపాదాప్యథాగరణం
 న తత్రాదితు యథాధ్యవయనమేపాతం - ఏవం సర్వత్రాప్యనుషంగస్తలే
 హుజ్జేయం- అత్రచ ద్వితీయాది నవమాంతేష్యనువాకేషు నమస్కారాం
 తం- నమస్కారాద్యమేకం యజురితి శాకపాణిః- నమస్కారాద్యేకయ
 జురితియాసకః | అష్టావనువాకావప్తయజుఃపితృ శాశక్యత్వమ్- తత్ర
 శాకపాణిపక్షే ఉభయతో నమస్కారేషు సుకరోమంత్రవిభాగః అస్య
 తరో నమస్కారేష్యేవ చూహ్య-తద్గ్రథా || “సమోరుద్రేభ్యోయేపుథివ్యా”

యచ సమశ్చర్వాయచ పశుపతయేచ" ఇత్యత్ర ద్వివీయోనమశ్శబ్దః పూర్వ
మంత్రస్యచాంతత్వేనోత్తర మంత్రస్యాదిత్వేనేత్యుభయార్తకమామ్న
తః- కాకాక్షీవదుభయత్రాపి సంబంధ్యతే॥ తథాచ- "సమోభవాయచ
రుద్రాయచనమ" ఇత్యోకోమంత్రః- పునరపి తమేవ సమశ్శబ్దముపాదాయ
సమశ్చర్వాయచ పశుపతయేచ సమఇత్యపరోమంత్రః ॥ ఏవముత్తరతా
పివిజ్ఞేయం- అథవా- "సమోభవాయచ రుద్రాయచ" ఇత్యాది॥ ఏనమాదిశ
బ్దోనమ ప్రథమోనమశ్శబ్ద అనుకృష్యతే । ఏవముభయతో నమస్కార
మంత్రాభవం- యాసూ-పక్షేత్వ్యతర సమస్కారేషు స్ఫుటోమంత్రవి
భాగః- ఉభయతోనమస్కారేషూహ్యం- తద్యథా॥ "సమోహిరణ్యబా
హవే- పశూనాంపతయే నమోనమ" ఇత్యత్ర సమోహిరణ్యబాహవేనే
నాన్యే దిశాంపతయే ఇత్యోకోమంత్రః- పునస్తాదేవైకనమస్కారేయు
క్తః- "సమోవృక్షేభ్యోహరి కేశేభ్యఃపశూనాంపతయే" ఇతిప్రథమతపీనద్వి
సమస్కారో ద్వివీయోమంత్రః- ఏవముత్తరతాపిచతుర్థానువాకేచరమం
త్రవజ్జం- చరమస్తాద్వివీనమస్కారకః॥ అత్రైకసమస్తారఇత్యుభయ
తోనమస్తారస్వీకారః॥ ఏవంచాస్యవిభాగా బహుభిర్భాష్యకారైరనుపాత్తా
ఇతిబహుసంవతఃపూర్వోక్తపవవిభాగోగ్రహ్యః॥ తథాచ శాకపూర్ణా
దిభిరపి నవిరోధః- తథాహి । ద్వివీయ తృతీయ చతుర్థానువాకాభిప్రాయే
యేన సమస్కారాదికమేకం యజురితి శాకపూర్ణారాహ ॥ అన్యోన్యస్య
వాంతర మహాకావ్యానివేదధామ్యే భట్టభాసూరేః॥ దక్షిణతాని - తస్మా
త్పూర్వోక్తన్యాయేనాదిత ఆరభ్యనవస్వనువాకేషు చతుశ్చత్వారింశదధి
కంశతంమంత్రాః- దశమేనువాకే ద్వాదశే ద్వాదశమంత్రాః - ఏకాదశ
నువాకేమంత్రైరియజుషేష్కై దశచేత్రయోదశమంత్రాః- ఏకాదశస్వన
వాకేషుమంత్రా ఏకోనసప్తశ్చత్తరంశతం, చమకానామేక మనువాక
క్రమేణ హుత్వాంతేవసోధానాంజుహుయాత్ । అయంచక్షూమప

కార్యః- సవకద్రవ్యసాధారణః ॥ సర్వత్రవసుధారాచాశ్చేన- ఏవమేవ రు
దైక్రికాదశీన్యాం మహారుద్రేతి రుద్రాచద్రవ్యమ్ - తల్లక్షణానిచాహః।
శాతాతపః॥ “షడ్గుకాదశీరుద్రో రుదైక్రికాదశరుద్రః ॥ ఏకాదశభిరే
తాభిమహారుద్రశ్చకథ్యతే ॥ ఏకాదశమహారుదైక్రిరతిరుద్రభీరితభిః॥
తద్యథా॥ విధినానమకావృత్తిరుద్రస్యైకాదశాత్మికా । రుద్రస్యైకాద
శావృత్త్యా రుదైక్రికాదశనీస్త్వతా । ఏకాదశభిరేతాభి మహారుద్రస్యై
కథ్యతే ॥ ఏకాదశమహారుదైక్రిరతిరుద్ర భీరిష్వత” ఇతి॥ అనయోరథః॥
వత్సయమాః షడంగన్యాసాది పూర్వక మేకాదశ నమకానువాకానాం జపా
నంతర మేకంచమక ప్రథమానువాకంజపేత్ - నమఃపూర్వకం- నమక జ
పానంతరం ద్వితీయం చమకానువాకంజపేత్ - ఏవమేకాదశవారం నమ
కాన్వరేత్॥ క్రమేక్షైక మేకంచ మకానువాకముదీరయేత్ । అనేనచ ప్రకారే
ణ నమకైకాదశానువాకానా మేకాదశధా అవృత్తి షడ్గుకాదశీత్వ
చ్యతే ॥ ఏవంరుద్రభిరిసంక్షాంతభిరే ॥ ఏకాదశరుద్రః - పూర్వోక్తస్య రు
ద్రస్యైకాదశనీవేతి వ్యపదేశద్వయభాగ్భవతి ॥ ఏకాదశభిరేతాభిరుక్రి
కాదశనీభిరితి పర్యాయనామ్నీభిరేకాదశ సంఖ్యాకాభిమహారుద్రః క
థ్యతే ॥ మహారుద్రస్యైకాదశావృత్తిరుద్రభిః॥ చమకం యోర్తం
త్రవిభాగః- అత్రమంత్రవిభాగ ప్రకరణేమతే తేషాందశితత్వాత్-కస్మి
న్విభాగేకతిమంత్రాభి మంత్రసంఖ్యా తథాకృత్వావిచ్ఛేద ఏతద్వైద్యశ్య
తే- తథా దశాంతకాలమాదికేకత్యాహుతయ ఇత్యేతదభిధాన్యతే- తత్త్రి
స్తుత్వాస్త్రైధా సోధాచవిభాగోదశితః - సోత్రత్రైధావిభాగం మనసి
నిధాయవోధాయవోప్యాహః। “నమస్తేరుద్రమన్యత” ఇత్యేతాలనువాకా
స్త్రైధావిభజ్యంతే- అత్రావిచ్ఛిన్నానా మనువాకానాంత్రైధాశరణపక్షే
అద్యాశ్చత్వరోనువాకా ఏకాంతః ॥ ఏవంచానువాకమధ్యే విచ్ఛేదమం
తరేణత్రైవిధ్యంభవతి- యథాగవాంశతం దక్షిణేత్వత్ర మోదశత్వికాణం

దక్షిణావిభాగః- తద్యథా ॥ ప్రధానముత్పత్తిక్షతుప్తయ స్సౌధిఃనభిసం
జ్ఞా । తదనంతరమృత్విక్షతుప్తయధిఃన ఇత్యేవసంజ్ఞా ॥ తదనంతరాణాం
చతుర్థాఃస్పృహం తృతీయాధిఃనభి ॥ తతోనశిష్టానాం చతుర్థాః
యాజినభిఃఏషాంశతంగావో విభజ్యదాతవ్యాః- తత్రాప్యయనియమః
అధిఃనామధఃం తృతీయాధిఃనాం ద్వితీయోంశః ॥ అధిఃనాంచతుర్థోం
శభి ॥ అధిఃనాంచ ద్వైవాదౌ సమీశ్యతత్రసథమాధిఃనాం గోశతా
ధఃం పంచాశద్ధావోభవంతి- ఏవంచక్రియమాణౌ ద్వితీయాధిఃనాం పం
చాశతోధఃం పంచవింశతిః ॥ తృతీయాధిఃనాం పంచదశతృతీయాంశే
క్రియమాణే షోడశభవంతి - గోద్వయచువశిష్యతే ॥ తత్ర త్రయస్థలేషు
విభజ్యస్తాపీతుమశక్యం ద్రవ్యద్వారాచ విభాగోనిషిద్ధః - తస్మాదధిఃనా
మస్తాచత్వారింశత్ ॥ ద్వితీయాధిఃనాం చతుర్వింశతిః - తృతీయాధిః
నాం షోడశఅధిఃనాం ద్వాదశేతిగవాం పరిచ్ఛేదాయశతంగావో విభ
క్తాః అనేనవ్యాయేవ ప్రకృతేష్వీకాశకానువాకానా మనువాకస్వరూప
విచ్ఛేదాయ పూర్వోక్తరీత్యా చరమానువాకత్రయస్య ఏకమంత్రీపంగీ
కార్యమ్ ॥ ఏనం చరమానువాకానామేకజపాంతేయది జ్ఞామంత్రుణాం
చికిషణి ॥ తదాజ్ఞామమాత్రమేవ- తదాతస్మిన్ పక్షే త్రయోమంత్రా
స్త్రీగ్రహితయోధవంతి - ఏనం చరమానువాకానామేకజపాంతే జ్ఞా
మచికిషాయాం కేవలజ్ఞామత్వేచ్ఛాయాంచమకేషు ప్రథమారుగ
కోమంత్రః- విశిష్టానువాకా ఏకాదశమంత్రాః ॥ ద్వాదశభిర్మంత్రైస్తాన
త్య ఆహుతయః - వసుధారాపూర్వోక్తరీత్యైవ ॥ ఇత్యేకః పరీకారః॥

—(*) త్రేధావిభాగః. (*)—

అథాపరస్మైనావిభాగోనమకేషు- అత్రవ మూలం త్రేధావిభక్తం
జ్ఞామంత్రేతదేవ శ్రుతివాక్యమ్- తత్ర “నమస్తేషుద్రవస్యప” ఇత్యా
దభ్య “సభాపతిభ్యశ్చనోనమ” ఇతి ఏకోభాగః- “నమోఅశ్వేభ్యః”

ఇత్యారభ్య “వార్యాయచ” ఇత్యుతో ద్వితీయః ॥ “నమస్తత్తరణా
యచ” ఇత్యారభ్య సమాప్తి స్తృతీయః ॥ ఏవం త్రయోమంత్రాంతరి జ
పాంగచాలామేంద్రం హేతుః సుతస్వతంత్రచాలామే తిస్రీహుతయః ॥ ద్వితి
తీయప్రకారః ॥ అథాన్యస్తోత్రా విభాగాత్తక స్తత్ర సతతం పూర్వోక్తవి
భాగప్రకారేణైవ ప్రథమ ద్వితీయా గ్రాహ్యా ॥ తృతీయే విభాగేతుః సమః
ప్రతరణాయచ ఇత్యారభ్య “యవతాంత” ఇత్యుచా సహిత ఏకో మం
త్రః- “నమోరుద్రేభ్యోయేపృథివ్యా” మిత్యారభ్య త్రేణి యజ్ఞాపి అత్రి
చ “నమోరుద్రేభ్య” ఇతివ ఏసామిత్యే త్వదంచ ఇషవస్తేభ్య ఇత్యుది
తృతీయోమంత్రః ॥ ఏవం పూర్వోక్తై స్త్రిభిరుమంత్రై స్సహషణ్మంత్రాః ॥
అస్తింశ్యవిభాగే త్రేణావిభక్తం బహుత్యుపక్రమ్య “షట్సంపద్యంత” ఇత్యం
తాశుతిప్రమాణత్వేన పూర్వందశికతా ॥ అధునా వినియోగ సంగ్రహే
శ్యం ప్రమాణీకీయతే ॥ ప్రశ్నేతు పంచమేహిక్త శ్శతరదీయ చాలామే
సభావతిభ్య ఇత్యంతఏకో మంత్రః ప్రకీర్తితః “అవార్యాయచ” ఇత్యంతఏ
క స్తస్స సీత్యంత ఉత్తరః ॥ “నమోరుద్రేభ్య ఇత్యేషపృథివ్యాదివిభాగత
స్త్రీధానిస్తస్త్రోపాలామే ష్మంత్రా ఇహకీర్తితా ఇతి ॥ అస్తిన్యభాగే
షడాహుతయోధవంతి ॥ జపాంగచాలామేస్వతంత్రచాలామేవా ॥ ఇతిత్వ

—(*) పోడశధావిభాగాః. (*)—

తీయప్రకారః ॥ అథపోడశధావిభాగావానన్యతరప్రకారః ॥ తత్ర “నమస్తై
రుద్రమన్యవ” ఇత్యారభ్య “నమస్తత్తభ్య” ఇత్యంతం ప్రథమోవిభా
గః- “రథకారేభ్యత్వ” ఇత్యుక్రమ్య “సమస్వానుభాయచ” ఇత్యం
తోద్వితీయోవిభాగః- “సుధన్వనేచేత్యారభ్య సహస్రాణి సహస్రశ” ఇ
త్యేతద్భ్యవ్యంతం తృతీయోవిభాగః ॥ ఇతిత్రయోదశమంత్రాః స్సహస్రా
ణి సహస్రశ” ఇత్యారభ్య సవమోదశమంత్రాః ॥ తత్రాష్టా యజ్ఞాంపికా
శక్యత్వమితేనేత్యాది ఏతేచ పూర్వైశ్సహస్రయోదశమంత్రాః- “యేవ

ధివ్యా మిత్యవశిష్టంవాక్యం పూర్వోక్త రీత్యాత్రిణి యజుగ్ంష త్రియో
మంత్రాః - పూర్వం పూర్వోక్తై స్సహపాదశమంత్రవిభాగేహాధాయన
వచనం ప్రమాణం తచ్చాపి ప్రథమోపక్రమే “నమస్తక్షభ్య” ఇత్యాదిప్ర
థమజపాంగపూజామే స్వతంత్రపూజామేవా ॥ పాదశాసుతయో భవంతి॥
ఇతి చతుర్థః ప్రకారః ॥ అష్టాచత్వారింశ స్త్రైత్రవిభాగాః - అథాష్టాచ
త్వారింశస్త్రైత్రవిభాగాత్తక్రప్రకారః ॥ తత్రప్రథమానువాకేపంచ దశర్చః
పంచదశమంత్రాః ॥ తత్రాష్టానువాకాప్రప్తయజుఃపి - కాశకృత్స్వమతే
త్యాదిత ఆరభ్య నివస్వనువాకేషు త్రయోవింశతిః ॥ దశమేనువాకేద్వాద
శీచేతి ద్వాదశ ॥ ఏతేచపూర్వైస్సహపంచత్రింశత్ - ఏకాదశానువాకే
దశచ(స్త్రీ)ణియజుఃపి - త్రయోదశైవంపూర్వైస్సహపాచత్వారింశ
దశాంజపాంగస్వతంత్రపూజామేచ తావత్వ ఏవాహుతయః ॥ ఇతి పంచమ
ప్రకారః ॥ అథైకోనస పక్ష్య త్తరశతమంత్రవిభాగయుక్త అన్యతమః ప్ర
కారః॥ సచఃనియోగః- ప్రకరణానంతరమేవ ॥ తత్రప్రథమానువాకే పం
చదశచఇత్యాదినా గ్రంథేన దక్షిణః- అతశ్చజపాంగపూజామే ఏకాన
స పక్ష్య త్తరశతమాహుతయః- ఇతిష్టవగప్రకారః ॥ ఇత్యేకవారంనమకా
వృత్తామంత్రవిభాగ భజేన పట్టయః పృథగితాః ॥ అథయైకాదశ
న్యామిమ పూర్వోక్తపక్షసంఖ్యానామృత్తిభేదాత్సంఖ్యాభేదఃప్రదశ్యకతే
నమకానామేకవారమావృత్తాదశాంశహూమప్రాప్తిరేవనాస్తి ॥ ఏకా
శధావృత్త్యాత్తి కరుద్రాభ్యేవిద్యతే - తత్రదశాంశహూమే కతాభ్యే త్రే
ధావిభాగపక్షద్వయశ్రయణేన తిస్రహుతయః - నమకన్యైకాదశా
పూర్వాభిస్సహసప్తాశీత్యుత్తరమ్ ॥ తతోవసోధాకారా- అష్టాచత్వారి
శత్సంపూర్ణహూమపక్షేప్రతిరూపకం తిస్ర సిస్రహుతయ ఇతిత్రై
స్త్రైంశత్- రూపకాంతేన మకానువాకే నైకాహుతిర్మైకాదశ పూర్వా
భిస్సహచతుశ్చ త్వారింశత్- అంనేచవసోధాకారా- సోధావిభాగాశ్రం

ఇపక్షేతు దశాంశహోమేషడాహుతయః- తతోవసోధాఽరా - సమగ్ర
 హోమేతుప్రతిరూపకంపట్టడితిషదుత్తరావష్టిః- పూర్వోక్తరీత్యా-చమ
 కానువాకాహంతయ ఏకాదశేనప్తసప్తత్యాహుతయః ॥ అంతేనసోధాఽ
 రా- షోడశవిభాగ పక్షాంగీకారే దశాంశహోమే షోడశాహుతయోవ
 సోధాఽరాచ- సంపూర్ణహోమేతుప్రతివారంయోడశేతిపట్టశస్త్రత్యు
 త్తరశతమాహుతయఃపూర్వవచ్చమకత్తైకాదశశ్చేతి పూర్వాభిసహస
 చ్చాశీత్యుత్తరశతం- తతోవసోధాఽరా- అష్టావత్పారింశస్త్రోత్రవిభాగప
 క్షాంగీకారేదశాంశహోమైకాదశేతి మళిత్రైకోనచత్వారింశదేవ ॥ తద
 నంతరంససోధాఽరా ॥ సమగ్రహోమేప్రతిరూపకమష్టావత్పారింశదిత్య
 ష్టావింశత్యుత్తరాపంచశతి భవత్యాహుతీనాం పూర్వవచ్చమకానుమే
 కాదశేతిమళిత్రైకోనచత్వారింశదుత్తరాజిపంచశతాని - తతో వసుధా
 రాచ ॥ ఏకోనసప్తత్యుత్తరశత మంత్రవిభాగ పక్షాశ్రయణేతు దశాంశ
 హోమ ఏకోనసప్తత్యుత్తరశతమాహుతయః- సమగ్రహోమేతు- ప్రతి
 రూపకమేకోనసప్తత్యుత్తరశతకమిత్యేకసహస్ర మష్టాశతాన్యేకోనపష్టి
 శ్చేత్యాహుతయోధవంతి- పూర్వవచ్చమకానువాకానా మేకాదశేతిమళి
 త్రైకోనహస్రమష్టాశతాని సప్తశతతతోవసోధాఽరాతిర్ముదేఅహుతి
 సంఖ్య ॥ అథరుద్రైకాదశిన్యానూహుతిసంఖ్య ॥ అత్రైకవింశత్యుత్తరం
 శతంరూపకంధవతి ॥ అతశ్శతాంశహోమోప్యత్రావతిష్ఠతే ॥ అనకాశ
 సంభవాత్ ॥ యథాచశతాంశహోమస్తదాశత రూపకాణా మేకరూప
 కావృత్యాహోమః- సతత్యాపి త్రేధాసోధేత్యాది మంత్రవిభాగ భేదేనా
 నేక పక్షాస్సంభవేయః"తత్రత్రేధావిభాగశతరూపకాణామేకరూపకావృ
 త్యా తిస్రఆహుతయః- చమకానువాక్తైరేకాదశేషోడశాహుతయః- అం
 తేనసోధాఽరాచ - శతాంశహోమపక్షఏవషోధా విభాగశ్రయణే శత
 రూపకాణామేకరూపకావృత్యాషడాహుతయః- అవశిష్టైకవింశతి రూ

పకాణాంకృతే “సమస్తేరుద్రమస్యన” ఇత్యాదిభిస్తీస్యభి రుగ్భిః ప్రాతరితి
 తిస్తః- “నమోరుద్రేభ్యో యేపుథివ్యా” మిత్యాదిభిః పూర్వోక్త ప్రకా
 రయ్యుక్తైస్త్రిభిర్వజుభిః స్తీస్త్రిఅహుతయథతి పూర్వోక్తాభిస్సహ దావదశ
 చమకానువాక్తై రేకాదశేతిమిళిత్యాత్రయోవింశతిః- అంతేవసూధారాచ
 శతాంశః పక్షపీవ సౌడశభాగాంగీకారే రూపకతస్యైక రూపస్యై
 కాన్యత్యాదౌడశాహుతయః - అవశిష్టానాంరూపకాణాం మేకవింశతిః-
 కృతేప్రథమచైకాహుతిః పూర్వోక్త ప్రకారేః సప్తత్యుత్తరశత మా
 హుతయః పునఃప్రథమాభిస్తీస్యభిరుగ్భిః ప్రత్యేకమేకైకేతి తిస్తః- అంత్యై
 స్త్రిభిః పూర్వోక్తప్రకారయ్యుక్తైస్త్రివజుభిః ప్రత్యేకమేకైకే తిస్తః
 మిళిత్యావతుర్వింశతిః ॥ చమకానువాక్తై రేకాదశేతి పూర్వోక్తాభి రేకాం
 హుత్యా తిస్త్రఅహుతయః సహ పంచవింశత్యతో వసుధారా శతాంశ
 హోమపక్షపీవ అష్టాదత్వారింశద్రూపక విభాగాశ్రయణేచ తస్య రూ
 పకాణామేకాన్యత్యాష్టాదత్వారింశ దాహుతయః । త్రిధావిభాగసూక్తి
 త్యుచనరేచ రూపకాన్యత్యాస్త్రిఅహుతయః ॥ అవశిష్ట పక్షాణాం కృతే
 ప్రథమచైకాహుతిః- సమగ్రహోమేతిప్రతిరూపక మేకేన యజుషాపూ
 ర్వోక్తప్రకారయ్యుక్తై చైకాహుతి రిత్యేవం త్రిపంచాశతే - చమకా
 నువాక్తై రేకాదశేతిమిళిత్యావతుష్టవీరంతేవసుధారాచ శతాంశః పక్ష
 పీవైకోససప్తత్యుత్తరశతమంత్రవిభాగాశ్రయణేకతరూపకాణామే
 కరూపకాన్యత్యాకోససప్తత్యుత్తరశతమాహుతయః- త్రిధావిభాగసూ
 క్తిత్యుచనరేకరేకరూపకాన్యత్యాస్త్రిఅహుతయః - అవశిష్టరూపకాణాంకృ
 తేప్రథమాభిస్తీస్యభిరుగ్భిః ప్రత్యేకమేకైకేతి తిస్తః- అంత్యైః పూర్వోక్త
 ప్రకారయ్యుక్తైస్త్రిభిర్వజుభిః ప్రత్యేకమేకైకేతి తిస్తః ॥ ఏవంపూర్వోక్తా
 భి సహస్థాభిః సప్తత్యుత్తరశతమాహుతయశ్చ మహానువాక్తై రేకాదశేతి
 మిళిత్యైకోస సప్తత్యుత్తరశతమాహుతయః రుద్రేకాదశి న్యామేకాదశ

హూమ సత్తాశ్రయేణేతేభావిభాగాంగీకారే ఏకవింశత్యుత్తర శతరూపకాణాం ద్వాదశరూప ఏకాదశోవిభాగః- ద్వాదశాహుతయః - ప్రథమవైక్యాకాంత్యయా ద్వీరితినస్తత్యుత్తరశత రూపైరేకై కేతి మిళిత్యా అష్టావింశచ్చమకాను వాక్తై రేకాదశేతి పూర్వాభిస్సహజోన పంచాశత్ అంతేవ సోధాకారాచ ॥ దశాంతహూమఏవ యోధామంత్రవిభాగే దశమాశో ద్వాదశరూపకస్తేషు ప్రత్యావృత్తిషట్ । షడితిద్విసస్తతిరాహుతయః ప్రథమవైక్యాకాంత్య యజుషాచేకేతి చతుస్సప్తతిః - చమకానువాక్తై రేకాదశేతి మిళిత్యా పంచాశీతిస్తతోవసోధాకారా- దశాంతహూమ ఏవ యోధామంత్రవిభాగే ద్వాదశ రూపకాణాం ప్రత్యావృత్తి షోడశషోడశేతి ద్వ్యధికనవత్యుత్తరం శతమాహుతయః-ప్రథమవైక్యాకాంత యజుషా వైకా చమకానువాక్తై రేకాదశేతి మిళిత్యా పంచోత్తరం శతమాహుతయః అంతేవసోధాకారాచ - దశాంతహూమ ఏవాష్టా చత్వారింశస్త్యంత్రవిభాగే ద్వాదశ రూపకాణాం ప్రత్యావృత్త్యాష్టాచత్వారింశదితి షట్సుప్తత్యుత్తరాపంచశతీ భవత్యాహుతీనాం - ప్రథమయవైక్యాకాంత్యయజుషాచాపరా- చమకానువాక్తై రేకాదశేతి మిళిత్యా నవత్యుత్తర పంచశతీ అంతేవసోధారాచ - దశాంతహూమ ఏకైకోన సప్తత్యుత్తర మంత్ర విభాగే ద్వాదశరూపకాణాం ప్రత్యావృత్త్యైకోన సప్తత్యుత్తర శతమీద్యే సహస్రే అష్టావింశతిశ్చాహుతయః, ప్రథమవైక్యాకాంత్యయజుషాచా పరాచమకానువాక్తై రేకాదశేతి పూర్వాభిస్సహజ్యోనహస్రే ఏకచత్వారింశ అథ రుద్రైకాదశిన్యామేవ సమగ్రహూమపక్షే తత్రాపి తేభామంత్రవిభాగ ఏకవింశత్యుత్తర శతరూపకాణాం ప్రితిరూపకం తిస్రీస్తీస్రస్తస్య ఐత్యేతీతి త్రిషష్టిశ్చాహుతయో భవంతి సమగ్రహూమపక్షఏవ యోధామంత్రవిభాగ ఏకవింశత్యుత్తరశత రూపకాణాం సతిరూపకం షట్షడితి సప్తశతాని షడ్వింశత్యాహుతయః సంపూర్ణా

హేమపక్షపాద మోక్షవిధిమంత్రవిభాగ ఏకవింశత్యుత్తర శతరూపకా
ణాం ప్రతిరూపకం మోక్షశ్రేయోగసహస్రం నవశతాని షట్త్రింశత్యాహు
తయః ॥ సంపూర్ణ హేమపక్షపాద అష్టాదశాంశాంత్యంత్ర విభాగపాద
వింశత్యుత్తరశతరూపకాణాం ప్రతిరూపకమష్టాదశాంత్యంత్ర విభాగపాద
సాంప్రదాయశతాంత్యంత్రవాహుతయః ॥ సమగ్రహేమపక్షపాద ఏకైకోన సప్తత్యు
త్తరశత మంత్రవిభాగ ఏకవింశత్యుత్తర రూపకపంచశతానాం ప్రతిరూ
పకమేకోన సప్తత్యుత్తరశతమంత్రా ఇతివింశతిసహస్రాణి చత్వారిం
చృతాని ఏకపంచాశదాహుతయః ॥ నవగ్రహ హేమపక్షపాద సర్వేష్వే
కాదశ రూపకా చృవకస్యభవః - సువ్రత్రచాంతేవ సోధాఽరాచ ॥ ఇతి
రుద్రైకాదశిన్యాహుతి సంఖ్యా ॥ అథమహారుద్రాహుతిసంఖ్యా ॥ తత్రై
కవింశత్యుత్తరస్యైకాదశభిగుణ ఏకహసహస్రం ట్రింశదశతాని ఏకత్రిం
శచ్ఛ రూపకాభవతి - అత్రవశతాం శస్త్రయోదశరూపకం, రూపకా
ణామేక త్రింశదవశిష్టత - శతాంశహేమపక్షపాదాంగీకారేత్వాపి త్రైధా
మంత్రవిభాగే శతాంశస్య త్రయోదశరూపకాణాం ప్రతిరూపకంత్రింశతి
సృ ఇత్యేకోన చత్వారింశదాహుతయః ॥ అవశిష్టానామేక త్రింశదూ
పకాణాం కృతే ఆద్యాభిస్తిస్సభీరుగ్భిః ప్రత్యేకమేకై కేతితస్య ॥ అంత్యై
పూర్వోక్త ప్రకారయైక్తప్రీతిభిర్భుజిభిః ప్రత్యేకమేకై కేతితస్య ॥ అ
ంత్యైక్తప్రీతిభిర్భుజిభిః ప్రత్యేకమేకవింశతిప్రీతస్ ఇతి మిథిత్యాపంచ
త్వారింశదాహుతయః ॥ చమకానువాకై రేకైకాదశానువాకేత్యేకాదశే
పూర్వోక్తాభిస్సహ షట్పంచాశత్ అంతేవసోధాఽరాచ ॥ శతాంశ హే
మపక్షపాద మోక్షామంత్రవిభాగే త్రయోదశ రూపకాణాం ప్రతిరూపక
షట్షడిత్యుత్తర సప్తతిరాహుతయః ॥ అవశిష్టైకత్రింశ ద్రూపకాణాం క
తే ఆద్యాభిస్తిస్సభీరుగ్భిః ప్రత్యేకమేకై కేతితస్య - ఏవం మిథిత్యా చతుర
తిః పూర్వవచ్ఛరకాను వాకై రేకాదశేతి పూర్వోక్తాభిస్సహ పంచనవ

స్తోత్రసోధారాచ ॥ పక్షున షోడశధామంత్రవిభాగే త్రయోదశరూ
పకాణాం ప్రతిరూపకం షోడశేడ్యశతే అష్టచేత్యాహుతయః । అవశి
ష్టైకత్రిశంతో రూపకాణాంకృతే పూర్వచ్ఛిస్తిస్స అంత్యయజుభిః స్తి
స్స ఇతిషట్ ॥ పూర్వవదేవ చమకానువాకై రేకాదశేతి మిశిత్యాద్యశతే
పంచవింశతిశ్చాంతీవ సోధారాచ ॥ శతాంశ హోమపక్షున అష్టచ
త్వారింశన్తంత్రవిభాగే త్రయోదశరూపకాణాం ప్రతిరూపకమష్టచత్వారి
ంశదితి షట్కృతాని చతుర్వింశత్యాహుతయోధవంతి ॥ అనశిష్టైకత్రిం
శద్రూపకాణాం శృతే ప్రథమాభిస్తిస్సభీరుగ్భిః ప్రత్యేక మేకైకేతి తిస్సః-
పూర్వోక్తప్రకారయ్యుక్తైర్యజుభిః స్తిస్సః పూర్వచమకానువాకైరేకా
దశేతి పూర్వోక్తాభిస్సహైక చత్వారింశదుత్తరాషట్కృతాహుతీనాం తతో
వసోధారాచ- శతాంశ హోమపక్షు ఏకైకోనస పృథ్వీత్తర శతమితిద్వీ
సహసే ఏకశతంసప్తనవత్యాహుతయః - అవశిష్టైక త్రింశద్రూపకా
నాం కృతే పూర్వవత్ప్రథమాభీరుగ్భిః స్తిస్సః అంత్యయజుభిః స్తిస్సః పూ
ర్వవదేవచమకానువాకై రేకాదశేతి మిశిత్యాద్య శహసే ద్వీచశతే చతు
ర్దశచ- అథ మహారుద్రవన దశాంశ హోమపక్షే ఏకసహస్రంప్రీణి శతాని
ఏకత్రింశచ్ఛేతి రూపకాణాం దశమోంశ ఏకశతంత్రయం త్రింశచ్ఛేతిధ
వతి- ఏకవన రూపకోఽవశిష్యతే- అత్రచ త్రేధామంత్ర విభాగే త్రయ
స్త్రితేదధికస్యైకశతస్య రూపకాణాం ప్రతిరూపకంత్రస్తిస్స అహు
తయ ఏకోన చతుశ్చ త్యాహుతీనాం అత్ర చమకానాం దశాంశో ద్వా
దశరూపకోధవతి - తత్ర ప్రతిరూపక మేకాదశానువాకై కాదశైకాదశ
మిశిత్యా త్రింశదుత్తరం శతమాహుతయః - ఏతచ్చ పూర్వాభిస్సహ సం
చితతాన్యేక త్రింశద్ధ ॥ అంతీవసోధారా- దశాంశ హోమపక్షు ఏవ
సోధామంత్రవిభాగే త్రయస్త్రింశదుత్తర శతరూపకాణాం ప్రతిరూప
కం షట్కృతీ సప్తశతాన్యష్టనవతిశ్చాహుతయః - చమక ద్వాదశరూ

వకాణాం పూర్వవత్ప్రతిపరూక మేకాదనైకాదశేతి ద్వాత్రింశదుత్తర
 మేకశతం - ఏతాశ్చ పూర్వాభిస్సహసం వశతానిత్రింశచ్ఛాహుతయః॥ త
 తోవసోధాకరాచ- షోడశచంద్రవిభాగేత్రయస్త్రింశదుత్తరతశ రూప
 కాణాం ప్రతిరూపకం షోడశషోడశేతిద్వే సహస్రే ఏకశత మష్టావింశతి
 శ్చాహుతయః- పూర్వవచ్ఛుక ద్వాదశరూపకాణాం ప్రతిరూపకమేకా
 దనైకాదశేతి ద్వాత్రింశచ్ఛ పూర్వాభిస్సహైతాభిద్వే సహస్రేద్వేచ
 శతే పప్తిశ్చాహుతయః - అంతేవసోధాకరాచ- దశాంశ హూమపక్ష
 ఏవాష్ట చత్వారింశంత్ర విభాగేత్రయ స్త్రింశదుత్తర శతరూపకా
 ణాం ప్రతిరూపక మష్టాచత్వారింశదిలి షట్సహస్రాణిశ్రీణితాని చతుర
 శీతశ్చాహుతయః- పూర్వవచ్ఛుక ద్వాదశరూపకాణాం ప్రతిరూపక
 మేకాదనైకాదశేతి ద్వాత్రింశదధికమేకశతం ఏతాశ్చ పూర్వాభిస్సహ
 షట్సహస్రాణి పంచశతాని షోడశచభవంతి-అంతేవసోధాకరాచ దశాం
 శ హూమపక్ష ఏవైకోనస ప్రత్యుత్తరమంత్ర విభాగేత్రయస్త్రింశదుత్త
 రశరూపకాణాం ప్రతిరూపకమేకోన వింశతిశ్చ త మేకోన స ప్ర
 తిశ్చమిళితాద్వాదశ సహస్రాణి సప్త సప్త తిశ్చాహుతయః
 పూర్వవచ్ఛుక ద్వాదశ రూపకాణాం ప్రతిరూపక మేకాదశేతి ఏకశతం
 ద్వాత్రింశచ్ఛపూర్వాభిస్సహైతాద్వావింశతినహస్రాణిషట్సహస్రానిన
 చభవంతి- అంతేవసోధాకరాచ - అభయహరుద్రపవ సమగ్ర హూమప
 క్షేత్రత్రాపిలేధామంత్రవిభాగఏకసహస్రంత్రీణితాన్యేక వింశతిశ్చేతిహ
 పకాణాం ప్రతిరూపకం తిస్రస్త్రింశాహుతయఃఇతితీర్ణినహస్రాణి నవ
 తానిత్రింశతిశ్చాహుతయోభవంతి ॥ చమకస్యేకంశతినహస్రే ద్వేచ
 తేప్యత్తరైశతరూపకాణాం ప్రతిరూపకమేకాదనైకాదశేతిమిళితాన్
 సహస్రంత్రీణి శతరూపకాణాం ప్రతిరూపకషట్సహస్రాయ ఇతి సప్త
 హస్రేత్రింశతిశ్చాహుతయః- ఏతాశ్చ పూర్వాభిస్సహస్రాణి శతాః

తుర్వింశతిశ్చాహుతయః - తతోవసోధాఽరాచ ॥ తత్రైవ సమగ్రహూ
మపత్యేతత్తాసి షోఢావంత్రవిభాగఏకసహస్రం తీణిశతాన్యేకత్రింశచ్ఛే
తిరూపకాణాం ప్రతిరూపకంషట్క తాహుతయశ్చి సప్తసహస్రాణి నవ
శతానిషడశీతిశ్చాహుతయోభవంతి । చమక్స్యైకవింశత్యుత్తరశత రూప
కాణాం ప్రతిరూపకమేకాదశైకాదశేతి ఏకసహస్రంతీణి శతాన్యేకత్రింశ
చ్ఛేతి పూర్వాభిస్సహనవసహస్రాణి తీణిశతాని సప్తశత చాహుతయః -
అంతేవసోధాఽరా - తత్రైవ సమగ్రచాలామపత్యే షోడశధామంత్రవిభా
గేఏకసహస్రంతీణి శతాన్యేకత్రింశచ్ఛేతిరూపకాణాం ప్రతిరూపకంషో
డశేతిమిభిత్వైకసహస్రం తీణిశతాన్యేకత్రింశచ్ఛాహుతయః । పూర్వో
క్తాభిస్సహవీతాద్వావింశతి సహస్రాణిషట్క తాని సప్తవింశతి శ్చాహుత
యః - తతోవసోధాఽరా ॥ అత్రైవ సమగ్రహూమపత్యే పృష్ఠాచత్వా
దింశస్తంత్రవిభాగఏక సహస్రంతీణి శతాన్యేకత్రింశచ్ఛేతి రూపకాణాం
ప్రతిరూపకమష్టాచత్వారింశదితి షష్టిసహస్రాణి ద్వేషతేషకోనవింశతిశ్చా
హుతయః ॥ అంతేవసోధాఽరా ॥ అత్రైవ సమగ్రహూమపత్యే ఏకోనస
ప్తత్యుత్తరశతమంత్రవిభాగే ఏకసహస్రంతీణిశతాన్యేకత్రింశచ్ఛేతి రూ
పకాణాం ప్రతిరూపకమేకోనసప్తత్యుత్తరశతమిద్వేలక్షేచతుర్వింశతిన
హస్రాణి నవశతాన్యేకోన చత్వారింశదాహుతయః - అంతేవసోధాఽ
రా - అత్రైవ సమగ్రచాలామపత్యే ఏకోన సప్తత్యుత్తరశత మంత్రవి
భాగే ఏకసహస్రం తీణిశతాన్యేకత్రింశచ్ఛేతి రూపకాణాం ప్రతిరూ
పకమేకోనసప్తత్యుత్తరశతమిద్వేలక్షేచతుర్వింశతి సహస్రాణి నవ
శతాన్యేకోన చత్వారింశదాహుతయః ॥ నమక్స్యైక వింశత్యుత్తర
శతరూపకాణాం ప్రతిరూపకమేకాదశైకాదశేతి పూర్వోక్తాభిస్స
హేతాద్వే లక్షే షడ్వింశతి సహస్రాణి ద్వేషతేషప్రతిశ్చాహుతయః ॥
అంతేవసోధాఽరా ॥ ఇతి మహారుద్రాహుతిసంఖ్యా ॥ అథా

తిరుద్రాపూతిసంఖ్యా || తత్రచతుర్దశసహస్రాణిపట్టతాన్యేకచత్వారిం
 శచ్ఛరూపకాభవంతి || అత్రశతాంశేఏకశతంపట్టతాన్యారింశచ్ఛరూపకాః ఏ
 కచత్వారింశద్యూపకాఅనశిష్యంతే || అతిరుద్రేవచమకస్యైక సహస్రం
 త్రిణిశతాన్యేకత్రింశచ్ఛరూపకాభవంతి | అత్రచశతాంశత్రయోదశరూ
 పకాః ఏకవింశద్యూపకాఅనశిష్యంతే. ఏవంస్థితే దశాంశాయే త్రేధాచ
 మంత్రవిభాగేపట్టతాన్యారింశదుత్తరశతరూపకాణాంప్రతిరూపకత్రిన్సస్తి
 స్రీఅహుతయ ఇత్యష్టత్రింశదుత్తర చతుశ్శత్యాహుతీనా మవశిష్టైకచ
 త్వారింశద్యూపకాణాంకృతే ఆద్యాభిస్తిస్సభిరుగ్భిః ప్రత్యేక మేతై కేతితి
 సః || అంత్యయజుభిఃః పూర్వోక్తప్రకారయైతైస్త్రిగపర్వత్యేక మేతై
 కేతి తిస్రిః చమకస్య త్రయోదశరూపకాణాంప్రతిరూపక మేకాదశై కా
 దశేతి చత్వారింశదుత్తర మేకశతమాహుతయః || అవశిష్టైకత్రింశద్యూప
 కాణాంకృతే“అగ్నావిష్ణూసంజోషసే”ఇత్యనయాచైకాహుతిరిత్యేనమి
 ఛిత్యాష్టాత్తరాశీత్యుత్తరచంచశత్యాహుతీనాం అంతేవసోధాకరా || శ
 తాంశపక్షఏవపోధా మంత్రవిభాగే పట్టతాన్యారింశ దధికైకశతరూపకా
 ణాంప్రతిరూపకంపట్టడిత్యష్టాశతానిపట్టప్రతిశ్చాహుతయః || అవశిష్టై
 కచత్వారింశద్యూపకాణాం కృతే పూర్వవదాద్యాభిస్తిస్సభిరుగ్భిస్త్రిన్సః
 పూర్వవదేవాంత్యయజుభిః స్త్రిన్సఃఇతిషడాహుతయః || చమకస్యత్రయోద
 శరూపకాణాంప్రతిరూపక మేకాదశై కాదశేత్రైచత్వారింశదుత్తరమేకశ
 తమ్|అవశిష్టైకత్రింశద్యూపకాణాంకృతే“అగ్నావిష్ణూసంజోషసే”ఇత్య
 నయాచైకాహుతిరితి పూర్వాభిస్సప్తైతా ఏకసహస్రం పద్వింశతిశ్చా
 హుతయః | అంతేవసోధాకరాచ || శతాంశహేమపత్నే యోదశధామం
 త్రవిభాగే పట్టతాన్యారింశదుత్తరశతరూపకాణాంప్రతిరూపకంయోదశప
 డశేతి ఛ్వసహస్రేత్రిణి శతాని పట్త్రింశ చ్చాహుతః || అవశిష్టైక
 త్వారింశద్యూపకాణాంకృతేపూర్వవత్సంచ పట్టమకస్యత్రయోదశ రూ

కాణాం కృతే త్రిరూపక మేకాదశైకాదశేత్యేకశతం త్రిచత్వారింశచ్చ
 హుతయః । అవశిష్టైకత్రింశద్ద్యూపకాణాం కృతే అగ్నావిష్ణుసజ్జోష
 సేత్యవయదైకాహుతిరితిమిళిత్యాద్యైః హసే చత్వారిశతాని షడశిత
 శ్చాహుతయః । అంతేవసోధాకా ॥ శతాంశహూమపక్షవవాప్తాచత్వ
 రింశదుత్తరైకశతరూపకాణాం ప్రరూపక మష్టాచత్వారింశదితి సప్తస
 హస్యాన్యష్టాచాహుతయః ॥ అవశిష్టైకచత్వారింశ ద్యూపకాణాం కృ
 తేపూర్వవత్ప్రథమాభిస్తిస్సభిరుగ్నిస్తిస్సగిహూర్వో క్తగుణవిశిష్టై స్తిస్సభి
 రంత్యయజుభిః స్తిస్రథితి షట్పమకస్య త్రయోదశరూపకాణాంకృతే అ
 గ్నావిష్ణుసజ్జోష సేత్యవయదైకాహుతిరితి మిళిత్యాన సప్తహసాన్యే
 కశతమష్టపంచాశ దాహుతయః ॥ అంతేవసోధాకారా ॥ శతాంశహూమప
 క్షేషదుత్తరశతమంత్రవిభాగే షట్పత్వారింశదుత్తరైకశతరూపకాణాంప్ర
 తిరూపక మేకోన సప్తత్యుత్తరంశతమితిచతుర్వింశతినహస్యాణాం షట్టా
 ణాంప్రరూపక మేకాదశైకాదశేత్యేక శతం త్రిచత్వారింశ దాహుత
 యః । అవశిష్టైకత్రింశ ద్యూపకాణాంకృతేఅగ్నావిష్ణుసజ్జోష సేత్యవ
 యచాక ఏకాహుతిరితి మిళిత్యా చతుర్వింశతి సహస్యాన్యష్టా శతానిచ
 తుర్వింశచ్చాహుతయః ॥ అంతేవసోధాకారా ॥ అథాతిరుద్రవీవ దశాంశ
 పక్షే చతుర్వింశతి సహస్యాణి షట్పతాన్యేక చత్వారింశచ్ఛేతి రూపకా
 ణాందశమాంశ ఏకసహస్రం చత్వారింశతా చతుష్షష్టిర్భవతి ॥ ఏకవీవ
 రూపకోవశిష్టతే ॥ తథా చమకస్యైకసహస్రం త్రిశి శతాన్యేకత్రింశ
 చ్ఛేతి రూపకాణాం దశమోశఏకశతంత్రయస్త్రైంశద్ద్యూపకాభవంతి ॥ ఏ
 కఏవరూపకావశిష్టతే ॥ అత్రచలైధామంత్రవిభాగే ఏకమేవసహస్రం
 చత్వారిశతాని చతుష్షష్టిశ్చేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపకం తిస్రస్తిగ్రి ఆ
 హుతయతితి మిళిత్యా చత్వారింశ సహస్రాణి త్రిశిశతానిన్వినవతిశ్చ
 హుతయః ॥ చమకస్యత్రయ స్త్రి శదుత్తరైకశతరూపకాం ప్రతిరూప

క మేకాదశైకాదశేతి మిళితైవైక సహస్రం చ త్వారిశతాని త్రిషష్టిశ్చా
హుతయః॥ ఏతాన్య పూర్వాభిస్సహ పంచసహస్రాన్యష్టాశతాని చతు
ష్షష్టిశ్చేతి రూపకాన్వట్టడితి మిళితాన్వష్టసహస్రాణి సప్తశతాని చతురశ్శ
తిశ్చాహుతయః ॥ చమకస్య త్రయస్త్రింశద్రూపకాణాంచ ప్రతిరూప
కమేకాదశాష్టాదశేతి మిళితైవైకసహస్రం చ త్వారిశతాని త్రిషష్టిశ్చాహు
తయః ॥ ఏతాన్య పూర్వోక్తాభిస్సహ దశసహస్రాణి ద్వేశతే సప్తచత్వా
రింశచ్ఛతాని చతుశ్శతాన్వైకాహుతయః ॥ తతోవసోధాఽరా ॥ దశాంత
హూమపక్షవలప్తాచత్వారింశన్మంత్రవిభాగ ఏకసహస్రం చ త్వారిశతా
ని చతుష్షష్టిశ్చేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపక మష్టాచత్వారింశదితి మిళితాన్వా
సప్తతి సహస్రాణి ద్వేశతే ద్విసప్తతిశ్చాహుతయః ॥ చమకస్య త్రయ
స్త్రింశదుత్తరైశతరూపవ మేకాదశేతి మిళితాన్వైక సహస్రం చ త్వా
రిశతాని త్రిషష్టిశ్చాహుతయః ॥ పూర్వోక్తాభిస్సహైకసప్తతి సహస్రా
ణిసప్తశతాని పంచత్రింశచ్ఛాహుతయః ॥ తతోవసోధాఽరా ॥ తతోద
శాంతహూమపక్షే ఏకోనసప్తత్యుత్తర శతమంత్రవిభాగే ప్రతిరూపక మే
కోన సప్తత్యుత్తరశతమితి మిళితాన్వద్విసప్త చత్వారింశత్సహస్రాణి చ
త్వారిశతాని షోడశాహుతయః ॥ చమకస్య త్రయస్త్రింశదుత్తరశతైః
రూపకాణాం ప్రతిరూపక మేకాదశైకాదశేతి మిళితైవైకసహస్రం చ త్వా
రిశతాని త్రిషష్టిశ్చాహుతయః ॥ పూర్వోక్తాభిస్సహైతాద్వలతే అష్ట
చత్వారింశత్సహస్రాన్యష్టా శతాన్యేకోనాశీతిశ్చాహుతయః॥ అంతేవసో
ధాఽరా ॥ అథాతిరుద్రవీవ సమగ్రహూమపక్షే చతుర్దశ సహస్రాణి
షట్కుతాన్యేక చత్వారింశచ్ఛేతి రూపకాణాం త్రేధామంత్ర విభాగే ప్రతి
రూపకం తిస్త్రిన్త్రీ అహుతయ ఇతి మిళితాన్వైకచత్వారింశత్సహస్రా
ని పంచశతాని త్రయోవింశతిశ్చాహుతయః ॥ చమకస్యైకసహస్రం త్రిణి
తాని చతుష్షట్కాహుతయః- అంతేవసోధాఽరా ॥ సమగ్రహూమపక్ష

ఏవ యోధామంత్రవిభాగే చతుర్దశసహస్రాణి షట్కతాన్యేక చత్వారిం
 శచ్ఛేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపకం షట్షడితిమిళిత్యా సప్తాశీతి సహస్రా
 ణ్యష్టాశతాని షట్కతాన్యేకచత్వారింశచ్ఛాహుతయః ॥ చమకస్యేకసహస్రం త్రీణి
 శతాన్యేక త్రింశచ్ఛేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపక మేకాదశేతిమిళిత్యా
 చతుర్దశ సహస్రాణి షట్కతాన్యేక చత్వారింశచ్ఛాహుతయః - ఏతాశ్చ
 పూర్వోక్తాభిస్సహ ఏకలక్షం ద్వే సహస్రే చత్వారింశతాన్యేక చత్వ
 రింశచ్ఛేతి సప్తాశీతిశ్చాహుతయః ॥ అంతే పంచాశచ్ఛాహుతయః ॥ చమ
 కస్యైక సహస్రం త్రీణి శతాన్యేకత్రింశచ్ఛేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపక
 మేకాదశైకాదశేతిమిళిత్యా చతుర్దశ సహస్రాణి షట్కతాన్యేక చత్వ
 రింశచ్ఛాహుతయః ॥ తతశ్చ పంచోధారా ॥ సమగ్ర సేనామపక్ష ఏవ
 అష్టాచత్వారింశస్త్రవిభాగే చతుర్దశ సహస్రాణి షట్కతాన్యేకచత్వ
 రింశచ్ఛేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపక మష్టాచత్వారింశత్సప్తలక్షాణి ద్వే
 సప్తశతాన్యష్ట పక్షిశ్చాహుతయః - చమకస్యైకసహస్రం త్రీణి శతాన్యేక
 త్రింశచ్ఛేతి ప్రతిరూపక మేకాదశేతిమిళిత్యా చతుర్దశసహస్రాణి షట్క
 తాన్యేక చత్వారింశచ్ఛాహుతయః ॥ పూర్వోక్తాభిస్సహైతా సప్తలక్షాణి
 సప్తదశ సహస్రాణి షట్కతాన్యేక చత్వారింశచ్ఛాహుతయః ॥ అం
 తే పంచోధారావ ॥ సమగ్ర సేనామపక్ష ఏకైక స సప్తత్యుత్తరశతమం
 త్రవిభాగే చతుర్దశ సహస్రాణి షట్కతాన్యేక చత్వారింశచ్ఛేతి రూప
 కాణాం ప్రతిరూపక మేకైక స సప్తత్యుత్తరశతమితి మిళిత్యాచతుర్వింశతి
 లక్షాణి చతుస్సప్తతి సహస్రాణి త్రిణి శతాన్యేకోన త్రింశచ్ఛాహుతయః ॥
 చమకస్యైక సహస్రం త్రీణి శతాన్యేకత్రింశచ్ఛేతి రూపకాణాం ప్రతిరూ
 పక మేకాదశైకాదశేతిమిళిత్యా చతుర్దశసహస్రాణి షట్కతాన్యేక త్రి
 శత్సహస్రాణి నవశతాని త్రయోవింశతిశ్చాహుతయః - చమకస్యైక
 సహస్రం త్రీణి శతాన్యేకత్రింశచ్ఛేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపక మేకాద

శేమిలిత్వా చతుదశ సహస్రాణి షట్కతాన్యేక చత్వారింశచ్చాహుత
యః ॥ పూర్వోక్తాభిస్సహైతాషట్కతాచాశత్సహస్రాణి పంచశతాని చతు
ష్షష్టిశ్చాహుతయః ॥ అంతేవసోధాకారాచ ॥ సమగ్ర హోమపక్షఏవ
యోధామంత్రవిభాగే చతుదశ సహస్రాణి షట్కతాన్యేక చత్వారింశచ్చేతి
రూపకం షట్షడితిమిలిత్వా సప్తాశీతిసహస్రాణి అష్టాశతాని షట్కతాని
చచ్చాహుతయః- చమకన్యైకసహస్రింశ్రీణి శతాన్యేకవింశచ్చేతి రూప
కాణాం ప్రతిరూపక మేకాదశైకాదశేతిమిలిత్వా చతుదశ సహస్రాణి
షట్కతాన్యేకవింశచ్చాహుతయః ॥ ఏతాశ్చ పూర్వోక్తాభిస్సహ ఏకలక్షం
ద్వేసహస్రే చత్వారింశచ్చాహుతయః ॥ అంతేవసోధాక
రా ॥ సమగ్ర హోమపక్షఏవ యోదశధామంత్రవిభాగే చతుదశ సహ
స్రాణి షట్కతాన్యేకవింశచ్చేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపకం యోదశ యోద
శేతి మిలిత్వాద్వైకేదశప్రతింశత్సహస్రాణి ద్వేశతేషట్కతాచాశ్చాహు
తయః ॥ అంతేవసోధాకారా ॥ సమగ్ర హోమపక్షఏవ అష్టాచత్వారిం
శన్మంత్రవిభాగే చతుదశ సహస్రాణి షట్కతాన్యేక చత్వారింశచ్చేతి రూ
పకాణాం ప్రతిరూపక మేకాదశైకాదశేతిమిలిత్వా చతుదశ సహస్రాణి
షట్కతాన్యేక చత్వారింశచ్చాహుతయః ॥ పూర్వోక్తాభిస్సహైతాస్స
లక్షాణి సప్తశసహస్రాణి చత్వారింశతానినవచాహుతయః ॥ అంతేవసో
ధాకారా ॥ సమగ్ర హోమపక్ష ఏవైకోనసప్తశ్చత్తర శతమంత్రవిభా
గే చతుదశ సహస్రాణి షట్కతాన్యేక చత్వారింశచ్చేతిరూపకాణాం ప
రీరూపకం ఏకోనసప్తశ్చత్తర శతమిమిలిత్వా చతుర్వింశతిలక్షాణిచ
స్సప్తసహస్రాణి త్రిణిశతాన్యేకోనవింశత్తాహుతయః ॥ చమకన్యై
కసహస్రిం త్రిణిశతాన్యేక త్రింశచ్చేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపక మేకా
దశైకాదశేతిమిలిత్వా చతుదశ సహస్రాణి నవశతాని సప్తతిశ్చాహు
తయః ॥ తతోవసోధాకారా ॥ ఆత్యతిదుద్రాహుతిసంఖ్యా ॥ ...

—* నమకాదివిభేదేన జపహోమవిధిః. *

గురులక్షణుశ్చ దృష్టోయం యోజ్యతా వ్యపేక్షయా ॥ ఇతి నమక
రుద్రైకాదశసీ ఎ హోమద్రాతిరుద్రేషుమత్ర విచ్ఛేదప్రకార ఆహూతి
సంఖ్యావిశేషశ్చ ॥ దశాంశహోమే స్థండిలకుండసర్పాణవిధిః ॥ తతః స్వల్ప
సంఖ్యాకహోమస్థండిలం సమంతతో హస్తమాత్రం ద్విహస్తపరిమితం
వాస్తు హోమానుసారేణ కల్పయేత్ ॥ అధికసంఖ్యాకహోమేతుకుండం
చకల్పయేత్ ॥ తద్వ సవగ్రహ మఖోక్త ప్రకారేణ స్కందపురాణే సవ
గ్రహమఖే కుండం హస్తమాత్రసమంభవేత్ ॥ చతురశ్ర మథోహస్తం
యోనివక్తం సమేబలం । చతురంగళవిస్తారామేబలాదద్వదుచ్చితా ॥ హ
స్తం చతుష్కోణం అథోహస్తం అధఃఖాతమపి హస్తపరిమితం యస్య
తత్తథోక్తమ్ । యోనివక్త్రం వక్ష్యమాణ లక్షణలక్షితా యోనివ
క్తస్య తత్తాదృశ్మేఖలా ॥ మేఖలాప్రమాణమాహ ॥ చతురంగళవిస్తా
రేత్యాదినా తద్వదుచ్చితా - గజోష్ఠసదృశీతద్వ దాయతాచిద్రసం
యుతా ఏతత్సర్వేషుచింతామణౌ - వితస్తిమాత్రయోన్యాత్వల్పప్రాంగు
ళివిస్తృతా । కూర్మపుష్టోన్నతామధ్యే పాశ్వయోశ్చాంగుళోచ్చితా ॥
గజోష్ఠసదృశీతద్వ దాయతాచిద్రసంయుతా । ఏతత్సర్వేషుకుండేషుయో
నిలక్షణముద్యతే ॥ మేఖలోపరిసవత్ర అశ్వత్థదళసన్నిభా - వితస్తిమా
త్రేతి ॥ ఏతచ్చయోనేదైస్యకంపల్పప్రాంగుళివిస్తృతేతి వడంగుళివిస్తృ
తా - తావతివ్యాసామేతికల్ప్యా తద్వదాయతేత్యనేన దైర్ఘ్యప్రమాణా
స్తరమాహ ॥ ఉక్తలక్షణలక్షితా ॥ గజోష్ఠసదృశీ అశ్వత్థపత్ర సదృశీ వా
యో నిర్భవతిత్యర్థః ॥ ఇయంచయోనిః కుండస్యవచ్చిమదిగ్భాగే మేఖలో
పరికార్యా ॥ మంటపలక్షణం స్కందపురాణే ॥ గృహస్యోత్తరస్థూర్యేణ
మంటపంకారయేద్బుధః । రుద్రాయ వసధూమావా చతురశ్రమదక్ష
వమ్ ॥ దశహస్తమథాప్తావా హస్తాః కార్యవిధానతః । తస్యదావరాణి

చత్వారి కర్తవ్యానివిచక్షణైః ॥ పాగ్గుదక్ష్పవణాం భూమికారయేద్య
 త్తోనరః । పాగ్గుత్తరంసమాసాద్య ప్రదేశంమంటపస్యతు ॥ శోభనం
 కారయేత్కుండం యథావల్లక్షణాన్వితమ్ । అభిప్రకారాంతరేణ కుండ
 నిర్మాణవిధిస్తథైవ ॥ ద్విహస్తవిస్త్రుతంతద్వచ్చతుర్నస్తాయతంపువః-
 లక్షణాలామేభవేతుండం యోనివక్త్రమీఖలమ్ - పూర్వసన్నిహితో
 హస్తద్వయ విస్త్రుతం దక్షిణోత్తరయో హస్తాయతం చతుహా-
 స్తహితం చతురశ్రకుండం విధేయమిత్యర్థః ॥ యోనిలక్షణంతు పాగ్గు
 క్తమ్ ॥ ద్విరంగుళోచ్ఛ్రితాకార్యా ప్రథమామేఖలాబుధైః । త్రిరంగుళో
 న్నతాకార్యా ద్వితీయాసముదాహృతా ॥ ఉచ్చాయ విస్త్రుతాభ్యాంచ
 తృతీయాచతురంగుళా ॥ ద్విరంగుళస్తత్రవిస్త్రాః పూర్వయోరపివిస్త్రతా ॥
 పూర్వయోఃద్వితీయతృతీయమేఖలయోః ॥ చతుర్నస్తకుండే మంటపప్రమా
 ణమాహ ॥ అథపోడశహస్తస్సాన్వన్మంటపాచ్చ చతుర్ముఖః ॥ మాత్స్యేనదీ
 నాంసంగమేనైవ సురాణామగ్రతస్తథా । సంగమేభూమిభాగేచ దేవ
 తాధిష్ఠితేనైవ ॥ ఋత్విగ్భిర్గురుణానైవ సాధకంభూమింపరీక్షయేత్ ॥ ఖన
 దైవిత్రతకుండంచ సుసమంహస్తమాత్రకమ్ ॥ ద్విగుణంలక్షణాలామేచ కో
 టిషాలామేచతుగుణమ్ ॥ యుగ్మనో ఋత్విజఃప్రోక్తాః అష్టాతేవేదపా
 రగాః- కందమూలఫలాహారాః దధిక్షీరాశినోపిచ ॥ అష్టావృత్తిజిత్యు-
 లక్షణమ్ ॥ ఆత్ర ॥ యత్రకర్తాతివేగేననిర్వాహ్యంభవతి - తత్రయావద్భి-
 ఋత్విగ్భిః కర్తవేగేననిర్వాహ్యతి - తత్ర ఋత్విజోవృణోత ॥ యద్యపిస్వత్త-
 త్యాగః యజమానేనైవకార్యః ॥ తథాపిబహుకర్తృకసేవామేత్యాగస్య
 భిన్నకాలత్వేన త్యాగకాలస్య జ్ఞాతుమశక్యత్వాద్ధోమోపకరిమవిన దేవతా
 స్తన్నతావ్యయజనియద్రవ్యంచ మనసినిధాయేదం యథాదైవతమస్తీవ
 స్వత్స్వవజితాం బహుమూతాంసృచం కృత్వాతతస్తంభద్వయోరపి
 ఘృతదారాంతథా సమగముపరిపాతయేత్ అత్ర వసుధాతామంత్ర

శ్చమకానువాకాః | మంత్రాంతరాణ్యపిశూయంతే || శాద్రవంవైష్ణవం
రాద్రమైందవం- మహావైశ్వానరంసవ్యక్ జ్యేష్ఠంసామచపాతయేత్ ||

ఇతి స్థండిలకుండ నిర్మాణవిధిః.

—(*) అథసోధాయనోక్తపంచాంగరుద్రన్యాసవిధిః (*)—

పంచాంగరుద్రశబ్దస్య చాయమథః || పంచప్రకారా అంగన్యా
సాయస్త్రి సపంచాంగరుద్రః-ఏవషడంగరుద్రోపి||తత్రపంచాంగన్యాసే
మశిఖావ్యసావిహంతకమేకత్రింశదంగన్యాసః|| ప్రథమః|| మూర్ధాదిపా
దాంతందశాంగన్యాసోద్వితీయః- పాదాదిమూర్ధాంతంపంచాంగన్యా
సస్తృతీయః || గుహ్యాదిమస్తకాంతంపంచాంగన్యాసశ్చతుర్థః-హృదయా
ద్యస్త్రాంతంపంచాంగన్యాసఃపంచమః - ఏనంపంచాంగన్యాసః || ప్రజన
నాదిసర్వాంగపర్యంతంషోడశాంగన్యాస అపరః || అయంచ షష్ఠోన్యా
సః- పూర్వోక్తపంచప్రకారన్యాససహితః పంచాంగ రుద్రః షట్ప్రకార
సహిత ష్షడంగరుద్రః|| అథాతేకపంచాంగ రుద్రాణాం న్యాసపూర్వకంజ
పఞ్చామాచనాభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాన్యమో—మహాన్యాస ఖండవల్-
'యాతేరుద్ర'ఇతిశిఖాయాం 'ప్రముంచధన్వన' ఇత్యుప్రమ్ 'యఏతాః
తశ్చ'ఇతిదిగ్బంధః'ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ'ఇతినమస్కారంస్యసేత్ ||
ఓంకారంమూర్ధ్నివిన్యస్యముఖేతత్పురుషంస్యసేత్-ఈశానంమూర్ధ్ని-
శివః|| హంసహంసేతి-శివః|| 'ఈశానంమూర్ధ్నివిన్యసేత్'ఇత్యస్యా
మర్థః|ఏవంకృతేహంసోనామహంసఇతిప్రసిద్ధస్సదాశివోభవేత్|| త్రాతా
రమింద్రంత్వంనోఅగ్నే- చితువిన్యస్య || ఏవమేవాత్మని రాద్రీకరణం కృ
త్వా- త్వగస్థితైః- జ్వలంతంపశ్యంతు- మనోజ్యోతిరబోధ్యగ్నిస్యభిమం
త్ర్యితత్పరతాకతఃవ్యా|| శివసంకల్పగ్ం-రథంకవచం-శతరుద్రీయమిత్య
ప్రమ్- పంచాంగగ్ంసకృజ్ఞపేత్ - అష్టాంగప్రణవ్య- అథాత్మానగ్ం
ఏవంధ్యాత్వాతతస్సమ్యక్తతోదేవయజనమారభేత్- ఇతిపంచాంగరుద్ర

~~~~~
 న్యాసవిధిః ॥ ఆధరుద్రాభిషేకవిధిః ॥ అభిషేకే పూర్వోక్తర్యాసాఅభిన
 ముచ్చీయంతే - అథాతో రుద్రస్నానాచనాభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యా
 మో-స్తాపయేత్ ॥ ప్రజననేబ్రహ్మాతిష్ఠతు - వాయుస్తీష్ఠతు ॥ తతోబహి
 స్సర్వతో- తిష్ఠంతు ॥ సర్వేష్వంగేషు-తిష్ఠంతు ॥ మాగ్ంరక్షంతు-అగ్ని
 మే-వాచితః ఇతి - ఆత్మానం ప్రత్యారాధయేత్ - ఆరాధితో మను
 ష్యైస్తు మాంగృహణమహేశ్వర ॥ త్యగ్రిబకంయజామహ-ధయేత్ -త
 త్రమంత్రాః 'అగ్నిమే-వాచితః' ఇత్యాదయః ॥ ఏవమంగానంస్పృష్ట్యా ॥
 అక్షైసంగంధాభిధి రాత్మానంప్రత్యారాధయేత్ - రుద్రరూపేణ జీవాత్మా
 నంస్వశరీరేపి యజేదిత్యర్థః-తత్రావాహనమంత్రః-ఆరాధితఇత్యాది-ఆరా
 ధనవ్యతిరక్తతరోపచారే 'త్రియంబకంయజామహే' ఇత్యయంమంత్రః-
 అత్రనైవేద్యమపిమానసంపరికల్పయేత్ ॥ ఏవమాత్మయాజనేతత్ర శివ
 యాజనప్రకారమాహ ॥ అశ్వావహంతు-హవ్యాయశరోష్వమ్ ॥ ఇత్యా
 వాహ్య ॥ సంస్థాపితేత్యావాహనమ్- సద్యోజాతమిత్యాసనందదాతి ॥ స
 ద్యోజాతాయవై నమోనమఇత్యావాహనందదాతి ॥ భవేభవేన- పాద్య
 దదాతి ॥ భవోద్భవాయ- మనం ॥ వామదేవాయ-స్నానం-దదాతి ॥ ఆప
 హిష్టేత్యాద్యాః ॥ అథాద్భిస్తప్తయతి ॥ భవం దేవంతర్పయామితితర్పం
 త్వా ॥ జ్యేష్ఠాయనమః- వస్త్రమ్ ॥ కాలేనైవేద్యంసమర్పయామి ॥ అక్షై
 మంత్రైర్గ్రహైపుష్పాణిదదాతి ॥ భవాయ దేవాయనమః-మహాతేదే
 యనమః ॥ అథాఘోరతనూరుపతిష్ఠతే ॥ అథాస్యా ఘోరతనూరిత్యసా
 యమథాః ॥ ఆధస్తూర్వోక్తపూజానంతరమస్య రుద్రస్యాఘోర తనూర్
 రాదివరీరాజ్యుపతిష్ఠతే ॥ కేనాఘోరేభ్యఇత్యాద్యనువాకత్రయేణ తే
 నువాకాలగ్నే ప్రదక్ష్యంయిష్యమాణా అపిసౌకర్యాథ మత్రలిఖ్యం
 అఘోరేభ్యఇత్యాది ॥ తదనంతరకృత్యమాహ ॥ అక్షైతస్యహిరణ్యేన మ
 ధ్నికలశేన సంతతంధారాజ్యుభిషిం చేన్త ధునా సర్పిషాపయసాచేక్షు

సేనవాఅశ్రురసేనతదభావాదుదకేనవానమస్తేరుద్రక్షత్యేకాదశానువాకా
 నామగ్నావిష్ణూశిష్యేకాదశానువాకానాం-ఉత్తమారాధనే-తదేతద్విధా
 నంసంతతథారామితి-సంతతపదంసహస్రకలశాభిషేకస్యాప్ర్యపలక్షణం॥
 ఏతదేనసుర్తాదిస్నానమిత్యవ్యతే-అతస్తత్సామంవిధాయాపిపూర్వోక్త
 పంచాంగన్యాసాదికం కార్యం - సవేషాం వారభిక్షాన సర్వేషామభి
 లక్షిత నమసావృత్తి విశేషాశాంపారే సమాప్తా ఉత్తరారాధనే నపున
 రారాధయేత్ - లభిషేకాంతరందేవంపునః పూజయేత్ ॥ పునరారాధ
 యేదుత్తరారాధానమితి పారే ఉత్తమారాధనాభిషేకాంతరం పూజాం
 పునః పశ్చాదారాధయేత్, కుర్వితేత్యథః ॥ ప్రథమ పూజాపేక్షయా
 నత్వభిషేకావిషయ ప్రోక్తమిత్యసంహారః ॥ ఉత్తమారాధనం- తదేతద్వి
 ధానమిత్యక్తం - అధునావ్యాధి విమోచనార్థాయ అభిషేకకర్తవ్యః పిశే
 షం దశయన్నధికారిభేదా భిన్నానిఫలానిదశఃసంతి - తేనాభిషిక్తే
 నోదకేన అక్షిభ్యామిత్యనువాకేష్టిం గాభిశ్చ పాదాత్సంమృష్టాన్వ సాపక్ష
 యాథీన్యాధి విమోచనార్థీజీవితాథీ శ్రీకామశ్యాంశామః - శ్రష్టి
 కామో మోక్షాథీచకుర్యాత్ । ఏకం కుర్వంసిద్ధిమాప్నోతి- ఆచార్య
 య దక్షిణాందవతి- దశగావస్సనతస్సస్వణా విభూషితా ఋషభైకా
 దశతదల్పఏకాం గాందచ్యాదిత్యాహభగవాన్భీషాయనః- అక్షిభ్యామిత్య
 నువాకారోగ ప్రతిమాదానవిధేరంతదశితాః- అపొహిష్యేత్యాదయ
 శ్చాష్టిం గాఋష అశ్వలాయన ఘోషశాంతోద్రదశితాః ॥ ఇతిరుద్రాభి
 షేకవిధి ॥ అథనమకాంగన్యాసమంత్రాణాం ఋషిదేవతాచ్ఛందాని॥
 శత్రాషణం ॥ యాతేరుద్ర నమస్తుత్యాయనమోనః కిరికేభ్యోసుస్వంతమ
 ముజమానం మనోజ్యోతిర్వమాయ స్వాహేత్యేషాం అగ్నిరస్తన్నహశ్య
 ణవే సహశ్రశో నీలగ్రీవఇతిద్వయోనః-మోగణస్యేతిచైష దుర్వాసా
 సంసచ్చతిషత్సన్నో అగ్నేతిత్సనయోర్వామదేవః॥ త్రియంబకం యజా

మహా ఆనోనియుద్ధిత్వనయోవశిష్టః॥ మానసోక్తనమస్తే అస్తావ్యయ
ధాయనమోశ్వినే నమోఅస్తు నీనగ్రీవాయే త్యేషాం భగవానవతత్వధనుః
ప్రమంచనన్వరశ్చయోనాకరదోయే తీర్థానియేథూతానాంయేవ
థాంయ ఏతావంతశ్చేత్యేషాందేవలిః ॥ సగ్యజాతాది పంచానువాకా
నాం తామగ్నింసఃపుతనాజేతమితి ద్వయోశ్చసాహితీదేవతాగ్ం ఓపని
షదో నమోహిరణ్యబాహవ ఇత్యస్య మంఘాకోహిరణ్యగభో మీఘప్త
మశినతమేత్యస్య వైరాజోజాతవేదస ఇత్యస్యాశ్వేహగ్నేత్వం పారయా
గ్నేశ్వనయోరగస్త్యో విశ్వానో ఇత్యస్యవశుశ్రతోమానో మహంత మి
త్యస్యదేవతాః ॥ ఏషతే రుద్రభాగస్సుగంసః పంథామిత్యనయో రచ్చ్య
స్సంసూత ఇత్యనువాకస్య బ్రహ్మజిజ్ఞాసం యాలెఅగ్న ఇత్యనయోవిశ్వే
దేవా అశ్వవోదదిత్యస్యాః కణ్వస్తాత్ర మింద్రముపస్వాసయేత్యన
యోగ్గగస్తత్వాయామీత్యస్యా శ్శువశ్వేషోవయం సోమేత్యస్యబంధు
స్సుబంధుశ్చత బంధుశ్చతమిశానమిత్యస్యారాహుగణో రుద్రేత్యస్యాగా
ధః సోవాపృథీవీమహీద్యౌరిత్యనయో మేధాతిథిరచోధ్యగ్నిరిత్యస్యా
విరూపోమమాణిత ఇత్యస్య వాయుజాతవేద ఇత్యస్య గవీయం చూ
బ్రహ్మ ॥ యజ్ఞాగ్రతఇతిసూక్తస్య శివసంకల్పం సహసగ్రీవేత్యష్టాదశ
చాస్య సూక్తస్యప్రజాపతిః। సోదశచాస్యసచిశ్యస్య నారాయణః ఆశు
శ్శిశాన ఇత్యనువాకస్యాప్రతిరథః । సశ్వమిగ్నేరుద్రఇత్యనువాకస్య హవ్య
వాహుఇత్యాపేవ॥ అశదైవతమ్ ॥ హగ్ంస శ్శుచిష దిత్యస్య సూర్యో
మానస్తోకే నమస్తే అస్తావ్యయధాయయాలే హేతిరిత్యస్య భగవాన్
హిరణ్యగర్భయః ప్రాంతఇతి శంభుస్తాత్రమిత్తస్యాశుశ్శశాన ఇత్య
నువాకస్యచైద్రశ్చశుభ్యాః బృహస్పతిస్త్రయోదశ్యాః కణ్వస్త ఏనో
అగ్న అనోధ్యగ్నితగ్నేనయయాలె అన్నఇత్యగ్నిః । సుగన్తఃపంథాం
యమామంస్వ హేతి యమోసున్వంతమితి నిఘ్నతిస్తత్వాయామీతి వరుః

అనోసియుద్భిరితి తాంస నోజ్యోతిరిత్యుషో నిష్పహో మూఢాణాం జాత
వేదాగతివై శ్వాసరోమమాణితీ నమాకనయోలింగోక్తా యజ్ఞాగ్రత ఇతి
సూక్తస్య నమస్సహస్రశీషేత్సస్య సూక్తస్య జగద్భిజం పురుషానారా
యణోవా అద్భ్యుస్సంఘాత ఇత్యనువాకస్య నారాయణో మహీద్యౌరి

ద్యానాపుథివ్యా ఉపశ్వాసయేతి రథోదూదుభయశ్చావశిష్టానారు
ద్రస్త్రియంబకమితి వృత్త్యంజయ రుద్రస్తవగ్నేరుద్ర ఇశ్వనవాకస్యా
గాన్ధ్యత్తకో రుద్రఇతి దైవతమ్ ॥ అథచ్ఛుదః ॥ హంసశ్శచివదితితైత్తి
రియకెతిజగతీ ॥ మానస్తోకేమానోమహంతంతమిశానం త్వనగ్నేరుద్ర
మీధుష్టమేతిజగత్యః ॥ సర్వోజాతమితిబృహతీ ॥ హిరణ్యగర్భోజాతవేద
సేతామగ్నివర్ణామగ్నేత్వంపారయ విశ్వానిసమృతరాజేతంతాశ్రారం
తవీనస్సుగన్న అసున్వంతం తత్త్వాయామి అనోసియుద్భిరస్సైస్సరుద్రామ
నోజ్యోతి రవోధి మూఢాణాం మమాణితే జాతవేదా యజ్ఞాగ్రత ఇతి
సూక్తం సహస్రశీషేత్సత్తాశ్వలాయన మతే చాపస్తంబాను మతాస్త్రి
సోద్భ్యుస్సంఘాత ఇత్యాశుశ్శుశాన ఇతి సూక్తమాశ్వలాయనపాతేట్ర
హ్నానిజ్ఞాన ముపశ్వాసయాగ్నేనయ ఇత్యేతాస్త్రిష్టుభో మీధుష్టమేతిపం
చపదాస్త్రిష్టువ జగతిశానస్సోవిద్యానామిత్వనువాకోవయంసోమసోవ
నాపుథివీద్యానితి గాయత్స్య ॥ యాతే అగ్నిఇశ్వని శక్వరీ ॥ అథశిష్టారు
చోనుష్టుభో యాతేరుద్రాఘోరేభితి స్వరాడనుష్టువ ॥ శిష్టాని యజ్ఞాం
షి॥ఇతిచ్ఛందః॥ ఇతినమకాంగన్యాసమంత్రాణాం నృషిదేవతాచ్ఛందాంసి।

—* అథ నమకాంగన్యాసమంత్రాః *—

యాతేరుద్రేతిశిఖాయామస్త్రిన్న హేయాతే హేతిరిత్యుపబాహవ్యాః॥
ఉపబాహుమణిబంధోపరిభాగః ॥ యేతీథాః నీచ హస్తయోః- యే
ఘాతానామితిగుహ్యే- జాతవేదస ఇత్యగ్నే త్వంపారయేతి విశ్వానిస
ఇతి పుతరాజితమిత్యేతైరపానే మానోమహంతమిత్వార్యోః ॥ యవితా

సంతశ్చేతిదిగ్బంధః || ఇతిదిగ్బంధసహిత సమకన్యాసః || తత్రఓన్నమో
భగవతేరుద్రాయేతి సమసాగరంస్యసేత్ || ఇతిశూయితే || అన్యాయ
మేకోభణః || సమసాగరమంత్రం పూర్వోక్తం పఠిత్యానమసాగరంకు
ర్వాపితి || అథాన్యోర్థః || సమసాగరంస్యసేత్ || పూర్వోక్తమేకమంత్రం
పశ్యమాణ ప్రకారేణ నమోంతంస్యసేదితి || తద్యథా || ఓంమూర్ఖేన
మ ఇత్యాది || యంపాదాధ్యాం సమభ్యంతంస్యసేత్ | అథాపరఃప్రకా
రః || ఇత్యేభిరక్షరైః - క్రమేణ మూర్ధాంతం తత్రత్వజేనస్యసేదితి || సంస్పృ
శేదితి ఆత్రచాయం క్రమః || పూర్వోక్తదిగ్బంధన్యాస సహితన్యాసం
విధాయ - ఓంనమోభగవతే రుద్రాయేత్యుచ్చార్జప్రణమ్య మూర్ఖేన
మ ఇత్యాది న్యాసంవాకుర్యాత్ || అయం ద్వితీయోన్యాసః || అథాన్యో
న్యాసః || సద్యోజాతమితి పాదయోః - వామదేవాయనమ ఇత్యురు
వద్యే || అఘోరైస్య ఇతిహృదయే - తత్పురుషాయేతి ముఖే - ఈశాన
ఇతి హంసహంసేతి మూర్ధ్ని - ఇతి తృతీయోన్యాసః || అథ సంపుటం
కుర్వీత || ముద్రితాంజలిప్రదశకనం సంప్రటికరణం || తద్భవత్యుమాణం
పైచంకుర్యాత్ || తాత్రితారమండ్రంతస్పిన్నోఅగ్నేస్యోనాశ్చవివీతి || ఇతిసంపు
టికరణమంత్రాః || అఘేంద్రాదినమసాగరం || అత్రాపిపూర్వోక్తామంత్రా
పవగ్రాహ్యం సంప్రటికరణే సమసాగరేచంద్రాదిప్రకాశికాగ్రాహ్యం
ఇతిపూర్వోక్తాపవమంత్రాః గ్రాహ్య ఇతియమః || అథగుహ్యద్యభిమంత్ర
యమ్ || అయమేవచతుర్థోన్యాసః || మనోజ్యోతిరితిగుహ్యే-అనోధ్యగ్ని
త్యుదరే-మూర్ధానమితిహృదయే-మూర్ధానీతిముఖే-జాతవేదాఇతిశిరసి
ఇతిచతుర్థోన్యాసః || ఇదమేవగుహ్యద్యభిమంత్రేణ ఇత్యాత్మరక్షోచిత
వ్యవస్థితే || ప్రథమంశివసంకల్పన్యాసః || తత్రశివసంకల్పనూక్తమ్ | యజ్ఞ
గ్రతోదూరముపైతిదైవం జ్యోతిరేకంతస్మేమనశ్శివసంకల్పమస్తు || యేన
మాణ్యససో- యదపూర్వమ్- తస్మేమనశ్శివసంకల్పమస్తు || యత్ప్రజ్ఞ

ముతచేతోయస్తాన్నతస్యేవనశ్శివసంకల్పచస్తు॥ యేనేదఃభూతం - యేన
యత్ప్రజ్జం - మస్తు॥ యస్మిన్ బువః-యస్మిన్ గోభిత్తం-తస్యేవనశ్శివసం
కల్పచస్తు॥ సుమారభి-హృత్ప్రతివృత్త-స్తు॥ ఇత్యేలేర్నాక్ష-వశిత్వాహృ
దయాయనమఇతి హృదయే॥ సహస్రశిషేక-తి సూక్తం పరిత్వా శిరసే
సాస్వహేతిశిరసి॥ ఏతచ్ఛ సూక్తం గణహూనప్రకరణేవస్థితమ్॥ తచ్చా
ప్తాదశర్చం పోదశచణంవా॥ ఉత్తరనారాయణమ్॥ అధ్యస్సంఘాతఇ
త్యాది॥ అనేనసూక్తైన శిఖాయైవపట్॥ అభావపరిభమ్॥ ఆశుశ్శుకా
నఇత్యాది॥ అనేన కవచాయహుమ్॥ ఇతికవచమ్॥ అభవశయద్రీయః॥ త్వ
మగ్నీరుద్రస్తవమగ్నీరుద్రఇత్యనువాకా॥ అనేనాస్త్రాయ ఫటివ్యస్తమ్॥
ఇతి శివసంకల్పాది న్యాసః॥ అయంపంచమోన్యాసః॥ అభవక్ష్యమాణ
మస్తైరప్టం గోపరామః॥ అభాభిషేకేవమన్యాసః॥ సచాభిషేక వి
ధానఏవప్రాక్రమించితః॥ ఏనంన్యాసవిధింపృథ్వాతతోయజనమారభేత్॥
యజనంజపశిఖాజాహూయశ్చ॥ అభవమకన్యామాద్యభిధీయ్యతేతత్ర
పూర్వముకదేనేఅముకకాలే నమకజపం రుద్రీజపం రుద్రైకాదశనీ జ
పంమహారుద్రజపంవాకరిష్యే॥ తథానమకాది ప్వగ్యతమేనాభిషేకవా
కరిష్యఇతిసంకల్పయేత్॥ పరఃప్రీషితశ్చేత్తత్కామ్యామిత్యభిలషేత్॥ త
తశ్చాంగన్యాసానంతర మామాదిజానీయాత్॥ తద్యథా॥ అభవమకా
నువాకానామృషిదేవతా ఛం దాంస్యఃకర్మమిష్యామో నమస్తేరుద్ర యా
తేరుద్రేత్యనయోః కాశ్యపోయాతకమరిత్యస్యాత్రేయో యామితి ద్వయో
గోతమో ధూమ్గ్రీవాధ్యవోద దిత్యస్యాక కంఠ ఆసాయస్తామ్రీ వతి
ద్వయోః కశోమరుర్వా-నమోఅస్తునీలగ్రీవా యాతేహేతిరితి త్వరీ
య పంచమ పష్టాష్టమానువాకానాం నవమానువాకే నమోపగతికేభ్య
ఇతి యాపస్తానస్తోత్రే పరిణోరుద్రగ్రేత్యేలేమీం భగవాన్తస్యనీ మానవా
కగ్య కేవోవా నవమానువాకే త్వస్యాగ్నిశ్చివమంచ భవ్యఇతిసంక్రమి స

హస్యాశిసహస్రశతైః చతస్మాదాం చ దుర్వాసాః ॥ సప్తమానువాకస్య
సోమః ॥ దాప్రేలంధసోవికిరితైశ్చ నయోఃపులస్త్యో యాతేరుద్రశివేత్య
స్యాస్సగ్రంధఇమాన్ రుద్రదాయేతి ద్వయోమాకరగ్రంధేయో మానోమ
హత ఇత్యస్యాదేవ రాజోరాత్త ఇత్యస్యాదేవ రాజోరాత్త ఇత్యస్యావై
య్యాఘ్రామీఘప్తమేత్యస్యావై రాజో యేనృక్షేత్సారభ్యాసమాప్తే దేవ
లఇతిఋషయః ॥ అథ దేవతాః ॥ అసాయస్తామగ్నిఇతిద్వయో రాదిత్యరు
ద్రా యాతేరుద్రేత్యస్యాస్సగ్రంధరూపీరుద్రోమానోమహత మిత్యస్యాస
ప్తీర్విరాత్తకోరుద్రోయాత ఇత్యధ్యవోచన్నమోలస్తు నీలగ్రీవా యేత్యో
సాం చతుర్థాపంచమ షష్ఠానువాకానాం ఆరాత్తేమీఘప్తమేతిద్వయోశ్చ
శంభుర్యాస్తఇతి తిస్మాదావష్టమానువాకస్య నవమానువాకే నమోఽఙ్కి
రికేభ్య ఇత్యతః ప్రాబ్జానస్తోకే పరిణయ ఇత్యేతేషాం భగవా నవశి
ష్టానాం రుద్రఇతి దేవతాః ॥ అథ ఛందాః ॥ అసాయస్తామగ్ని ఇత్యస్య
ద్రాపే అంధస ఇత్యస్యచాస్తారప జ్జీరసాయోపనవకాంతిషట్పదాజగ
తీ ॥ ఇమారుద్రాయేతిచతస్రోజగతి ఆరాత్తఇతి తిస్రీస్త్రీష్టభోమీఘప్తు
మేతి పంచపదాతిష్టవ మహాబృహతీలవశిష్టాఋషోనుష్టభో యాతేరు
ద్రేతి స్వరాట్ ॥ త్రివృదనుష్టబభ్యవోచ చిత్త్యనుష్టవ త్రివృద్భ్యాఃస్తానయ
బాంషి॥తత్రాపరోవిశేషోఽప్యతీయాదృష్టానునాకేషు ఆత్మక్రమేణ వహగా
యతీ బృహత్పృష్ఠిగితి పృథవద్వితీయ తృతీయేషుతతోద్వయోర్మహావిరా
ణ్యహంప జ్జీరత్రద్వయోమహానుష్టవ ॥ ఇతిచ్ఛందాంసి॥ఇతి విశేషతోనమ
స్తుర్యాదితి॥ అథసామాన్యతస్సకలస్యాపి నమక సముదాయస్యాగ్నికాండాం
తాపాతిత్వాదగ్నిఋషిః॥రుద్రోదేవతా॥మహావిరాట్చంద్ర-అథవాభగవాన్
ఋషిః-శంభు దేవతా-చ్ఛందోమహావిరాదేవ-అథవచుకనమకానువాకా
నామగ్నికాండఋషిః-అద్యాగాయత్రీ అగ్నాపిస్తవేస్త యజుః యాజుద
యోన్యాదివిశేషా దేవతాః॥ జపేన్నియోగః॥శాలామేక్రియమాణే శాలామే

వినియోగ ఇహివాద్యమ్ ॥ అథ తైత్తిరీయ శాఖానుసారేణ సమకానువా
కా ప్రవశ్యకం తే- సమస్తేరుద్ర-సమోహిరణ్యబాహువే సమస్సహమానా
యేత్వాదయశ్చ సమకానువాకాః అగ్నిష్టాజైష్ట్యమిత్యాదయ ఏకాదశః ॥
అథ సమకేచావాంతర వాక్యానాం ప్రయోగః ॥ భాస్కరాదివినిర్దిష్ట
భావ్యదృష్ట్యాభిధాన్యతే । సమకాభితమంత్రాణాం ప్రయోగః ఫలగో
చరః ॥ సమస్తేరుద్రకత్యస్యాః పురశ్చరణసిద్ధయే । ప్రాజాపత్యంచిత్రైస్
కంజపిస్తంత్రమముంతతః । ఏకాదశసహస్రాణి తస్మిన్ కాలే సిరంతరమ్ ।
ప్రదక్షిణసమస్కారాణి కుర్యాదీశస్య మంత్రతః ॥ సిరంతరమితి నిత్యకర్తా
విరుద్ధే - సిగ్ధాదితివ్యతిరిక్తచకాల ఇత్యుక్తః ॥ మంత్రతః ఇతి సమస్తేరు
ద్రుశ్చరణ ఇత్యనేనైవ యంత్రేణ ప్రతిదినం ప్రదక్షిణసమస్కారౌ జపా
విరోధికాలే పంచాష్టావష్టావింశతి రష్టోత్తరశత. వా కుర్వీతేత్యుక్తః ॥
ఏనంచకృత పురశ్చరణోభవతి ॥ ఏతచ్చ కర్తృహవిష్యాశీనాంకతావ్యమ్ ॥
హవిష్యాశీత్వంచోత్తర్యమంత్రేహపి సమానమ్- తథా నిత్యకర్తాచికమసి
పురశ్చరణ సిద్ధ్యై దక్షిణామూర్తిః సన్నిధౌ ॥ ఏకాదశ సహస్రాణాం జపా
త్సర్వాః ఫలనాశనమ్ । తతోలక్షజపాత్సప్తజస్త పాపం ప్రశశ్యతి ॥ తత్ర
గృహ్యవిధానేన స్థాపయిత్వా హుతాశనమ్ । పాయసంశ్రీపయిత్వా జ్వ
యంతంతజ్జహుయాద్ధవిః ॥ దశాంశసంఖ్యయాపశ్చ త్సాక్షాద్దేమప్రప
శ్యతి ॥ తత్రేతి దక్షిణామూర్తిః సన్నిధౌ ॥ సవనోరక్షిణమాత్రేణ కుం
డంకృత్వా తథాపవకమ్ । సంస్థాప్య బాహుయాలక్షం కాపిలేనైవ సపి
షా ॥ గాణాపత్యం సలభతే మంత్రేహానేన సుమిత । అదైతచచయా రా
జాలస్సృలేఫలమస్తమమ్ ॥ పురశ్చరణసిద్ధేన శుచినాప్యగ్రి జస్తనా ।
కారయేదచానంబింగే తతోలింగస్య దక్షిణే ॥ అగ్నికుండం నిభాయాథ
మథిత్యాగ్నిం విధాయ చ । అగ్నిం సంస్థాపయేత్తత్ర సపిహావ్యంచ తం
దుర్బా ॥ శమీసమిధకల్పేతత్ప్రత్యేకం బాహుయాద్ధవిః । సహస్రాన్

త్రతత్సంఖ్యా జపోదేవస్యసన్నితో ॥ దేవాలయేస్యతత్సంఖ్యాః పరిదక్షి
 తవరక్రీయాః । తాండవం తనుయాదీక సమీపేవానవసృతిః ॥ భవేత్త
 వైవపురత స్సహస్రాష్టకసంఖ్యయా । ఏవైశ్చకర్తృభిస్తస్య ప్రసవోఽభి
 గవాన్భవేత్ ॥ అకంఠకృష్టేధనుషిజ్వలంతీం దేవీమిమంభాస్వతిగందధా
 నమ్ । ధ్యాయేత్త హేళంమహనీయవేషం విద్యాయుతలయోధతనుయు
 వానమ్ ॥ ఇతినమస్తేమద్రీమస్యన ఇత్యస్యప్రయోగః ॥ అథయాతఇమరిత్య
 స్యప్రయోగః ॥ దినానిద్వావైవాముం పక్ష్యభోజీజపేత్తనమ్ । అపి
 ధేమకాలేషు పురశ్చరణసిద్ధయే ॥ విశేషాగ్యంభవేద్యోగ్యస్తతస్తస్మిన్ను
 కామనా । తిలలండుల సంమిశ్రం పావకేంబుజకేసరమ్ ॥ ఏకాదశసహ
 స్రాణి జహుయాదన్నసిద్ధయే । రాజారాష్ట్రసముత్పన్నదుభిక్షస్యో
 పశాంతయే ॥ కారయేద్విశ్రవశ్యేషా హేమమలతేణసంఖ్యయా । స్వా
 గ్నాహవిస్తత్రవరుం గుడయుక్తేవమిశ్రితమ్ ॥ ధ్యాయేద్దేవంసన్నితంస్యం
 దనస్తం దేవ్యాసాధానం తేజసాదీప్యమానమ్ । ఇష్టిష్వాసాలంకృతా
 భ్యాం కరాభ్యాం శూరాకారః స్తూయమానం సురైః ॥ ఇతియాత
 ఇమరిత్యస్యప్రయోగః ॥ వాసర త్రితయంయావన్నిరంతర జపాత్పరం ।
 నిశ్యకర్తావిరోధేనపురశ్చరణవాన్భవేత్ ॥ తతఃప్రయోగయోగ్యసాన్విద్య
 థానోశాంతికమేణా । గోష్ఠేహస్త మితఃకుండం నిర్మాయాధనుతాశ
 నమ్ ॥ మథిత్వాల్లత్రసంస్థాప్య జహుయాదయుతాహుతిః । వైకంఠతాల
 పామాగః స్సమిధోమధుసహిషా ॥ అక్రాస్తథాహవిఃప్రీక్తా గవాంవైశాం
 తికకర్తృణి । సమిత్సుయామధూకస్యసహిషోవాంబనద్రవైః । అథాపరశ్చ
 కారోయంగవాంవైశాంకర్తృణికలశేఖరజంపాథః కృత్వాగంధాదివా
 సితమివిప్రవర్యాజ్జపిత్యాథమంత్రంలక్ష్మోసంయుతమ్ ప్రోక్షయేద్వాసవే
 చ్ఛంతి స్సవాంవిష్టాఃపూదనే । స్మేరాననంచుద్రకశావతంసం గంగాధ
 రం తైలసుతాసహాయమ్ । త్రిలోచనంధస్తభుజంగధూషణం ధ్యాయేత్

~~~~~  
 శూనాంపతిమిశితారమ్ ॥ ఇతియాలై దుద్రస్యప్రయోగః ॥ అథాయామిషుం  
 శివేనవచన ఇత్యనయోఃప్రయోగః ॥ ఏతాదుగ్ధవ్యయమంతా ॥ సరతరం  
 జపేన్ద్రత్రేదినానామేకవింశతి ॥ పురశ్చరణమేవంస్యాన్నప్రయోగాహా  
 స్తతోభవేత్ ॥ అకాలమరణాద్యాభ్యం సౌఖ్యమాపాదయేద్యది ॥ మహి  
 పతిశ్శాంతికర్తృకారయేత్తుష్టిజన్మనా ॥ రుగ్భ్యాంద్వాభ్యాంతిలప్రీహిగో  
 ధూమయవకల్పితమ్ ॥ హవిక్షిప్రజహుయాల్లక్షం వాసరేష్వేకవింశతా ॥  
 అకాలమరణంజాత సాధ్వసంశాంతి న్యుచ్ఛతి ॥ తత్యతిలాక్షంతి సంభ  
 వేనముచ్ఛయః ॥ అలాభేవికల్పః ॥ సాంగ్రామికేన వపుషాప్రవిరాజమా  
 నం దృష్ట్వాపురత్రయత్యుగ్ధానిచమందహఃగమ్ ॥ దైత్యాఃపిభిక్షువచలేశ్వ  
 రచాపపాణిం ధ్యాయేత్పురారిమమరౌఘంథాధిరూఢమ్ ॥ ఇతియామిషుం  
 శివేనవచనేత్యనయోః ప్రయోగః ॥ అథాఘ్నవోచదిత్యన్యప్రయోగః ॥  
 అథాకృత్యచరిత్యాథ వాసరాన్వచసంయతః ॥ శాకమాలయవాన్నాశీ  
 దివాతిత్థన్నిరంతరమ్ ॥ జపస్మరశ్చరణకృత్ప్రయోగేథాప్రయోజయేత్ ॥  
 రక్షాపురస్సరంరాజా కారయంశ్చిరజీవితమ్ ॥ కాంయేష్విధినాకమేవ  
 త్యమాణంద్విజన్మనా ॥ శ్వేతసంకపమూర్వాగయచైస్త్రేదులమిత్తైః  
 ఆజ్యసిక్తైరాత్మనోగ్నా మధ్యేతివాచయేద్ధృతమ్ ॥ నిత్యంపంచసం స్యా  
 ద్దేవసంప్రసాదానాన్వితమ్ ॥ తిలైర్గృహయోభ్యాంచ విశేషేణ చరుణా  
 పునః ॥ హేమశ్చాప్తసహస్రంస్యాచ్చిరాయుజ్జాయతే ॥ దక్షి  
 ణాంశక్తితోదద్యాదాదావంతేత్రకమణి ॥ దక్షిణామిత్తైః ॥ అత్రా  
 స్త్రికమణి ఆదావంతేద దక్షిణాముత్తమాం మధ్యమాం కిష్టాంవా  
 శక్తితోదద్యాదిదమేవ పూర్వోక్తేమ వక్ష్యమాణేషుచ కమణుశక్తితో ద  
 ష్టిణాదానమ్ ॥ కర్తాంతరిచ ॥ అత్రత్వాచార్య దక్షిణాదానం గ్రేవ  
 త్యతే ॥ అథాపరక్షిప్రయోగాయం ప్రత్యేక ప్రథమాక్రమాత్ ॥ కాపా  
 నబీజలవణ సిద్ధాథానమునామునా ॥ ఏకాదశతథాన్యాని అభిమంత్య

శుచిస్త్వయమ్॥ గమ్యాశాంపజాయత్యైకాం దిక్షవ్యాసప్రతిపీ. పేత్ |  
రక్ష్యత్యభిభూతేభ్యో ముచ్యతే సాత్రిసంశయః॥

—\* అథ గర్భరోగనాశవిధిః. \*—

అథాన్యోగర్భరోగస్య నాశాయవ్యవస్థావేదిధిః ॥ సహస్రకృత్వోమ  
నునాశతక్యత్వాథవాపునః॥ అభిమంత్యుఖలంసమ్యగ్గంధంఽయసీసిషీ కేల్ ॥  
క్వాథయితావృతతశ్చగ్నౌ చాలామంకుర్యాద్విధానతః । తత్త్రసంఖ్యాభవే  
దష్టా గమాసాగ్రిణి శతానిచ ॥ శేషంకేచిత్ప్రయోగాశ్చ రోగవివంశ్రి  
శ్శతి । చంద్రార్థఃమాళింకాలారింవ్యాళయజ్ఞోఽవీతినమ్ ॥ జ్వలత్పాక  
సంయుక్తం ధ్యాయేద్దేవంతిలోచమ్ ॥ ఉత్యగ్యవోచఽత్యస్య ప్రయోగః॥  
అత్రాపిదుగ్ధవ్యయమేకవణః ॥ కృచ్ఛ్రషేకంచరేత్పూర్వం తతఃక్షోడశవాస  
రాన్ ॥ నిరంతరంజపేన్త్రం నిత్యకమావిరోధిని । కాలేహవిద్యధు  
గ్భూతాన్వి పురచ్ఛరణసిద్ధయే । అనావృష్టిభయేఘోరే సముత్పన్నేగమం  
తతః ॥ అనేనవిధినారుద్రం పూజయేద్భాస్కరాత్తకమ్ ॥ పురశ్చరణసం  
సిద్ధాపంచద్వయశతాన్ద్విజాన్ ॥ కణకంఠ కరభాగజఘాతోష్ఠీహంఠు  
తైశ్శుభైః ॥ పూజయేత్తానథోకమన్తేషుద్యుప్యప్తిసాధనమ్ । కవణో  
పకృమోవాస్యాస్తత్యమాప్తికృతాచ్యైభే ॥ హపింషిపాయసంత్రత తండు  
లాశ్చతిలాయవాః । వైతస్యసవిధశ్చాపి భవేయుస్తండులాదయః ॥ షడ్వ  
క్తావాఘృతాక్తావాదుగ్ధాక్తాస్సమిధఃపునః । ఏతైస్సహసాగ్రిణిహేమస్తే  
తులేషుపృథక్పృథక్ ॥ వింశతిర్వాసహసాగ్రిణి జహుయాత్ప్వయసాదినా  
పంచానాంతుజపేదేకశ్చత్వారోజహుయుద్విజాః ॥ ఏకాదశదివై స్సా  
ధ్యమఖిలంకమన్యప్తిదమ్ । యేకాంతికమలేరక్తకమలైఃపూజయేద్భావిమ్ ॥  
సహస్రాగ్నిష్టపుష్పాణి సకృజ్జప్తావభిషంతితమ్ । ఏవమావాహ్యమా  
తాంఽండమేతైశేనాథపూజయేత్ । కమణికాలేనాన్యదేతాఃకమణుర్యా  
ద్యథోదితమ్ ॥ యదిస్థలితచిత్తస్యాదుపస్పృశ్యతదారవిమ్ । నిరీక్ష్యపున

రాసిత ప్రియస్పృత్యయలేశ్యథా ॥ అసమాప్తీరగ్నిరేకా కలకాశ్యవంశ్య  
 తేతతః । అవసానిని నేవోమహావృష్టిం ప్రముంచతి ॥ ఆధావరః ప్రణా  
 గోయం రవిప్రియకౌహతి । వైతవైగకుసుమైశ్చాలామ అయమంస్యా  
 శ్చభారవిమ్ ॥ జపిత్ స్థిత్యా పతితై విత స్సంభ్యయోరుభయోరపి । సవ  
 వాసరనిష్పాద్యం ప్రయోగమహా వియః ॥ కంఠద ఘ్నజలేస్థిత్యా జలపూ  
 తాంజలారమ్ ॥ భూయోజన్మృతీనినం మంత్రపుష్పసహస్రకమ్ ।  
 ఏవంశ్యతే మనఃకామందదార్యావసరంరః ॥ బంధుకకుసుమైశ్చకుర్యా  
 న్నృధ్యత్తంయావతైహావి- హూమగంఖ్యా భవేత్తత్ర సహస్రాశ్శేక  
 వింశతిః ॥ జాతిస్త్రోభవేదేనంచతుర్వేదకులేజః ॥ “మంజలాంతరగతం  
 హిరణ్మయంభాజ మానవపుష్పమచిన్త్రితమ్ ॥ చండభీతి మఖంజవిద్యుత్తం  
 చింతయెన్ననిజనేన సేవితం” ఇతి, “అసాయస్తామః” అసాయోవసర్పతి ॥  
 ఇతిశ్యవయోఃప్రయోగః “సమోఅస్తునీగ్రీవామసత్వస్యప్రయోగః ॥ ఆల  
 యేపశ్చినుద్వారే మహేశ్వరమీపతః ॥ జపిత్యావసాన్వచ సతతంసం  
 యత స్తతః ॥ సమంతతోఽత్తిమాత్రే కుండేతుషధితానలమ్ ॥ సంస్థాశ్య  
 విధివత్తత్ర సమారభ్యదినేదినే । సహస్రంజనుమయానరక పుష్పైదక  
 శదినావధి ॥ నివేదయేద్దశదినంశేవాయఘృత పాయసమ్ । పురశ్చరణమే  
 వస్యాశ్చ్రముంజితతతోమనుమ్ ॥ తత్రకామగిపురారాతే రాలయేవో  
 తగ్నాష్మకై నదీతీరేపవార్తనమ్యమాంసమాచరేత్ ॥ నదీతీరేదగోష్ఠే  
 చ దేవమాలామాయేద్భుటే । ఈశస్యపశ్చిమేగాగే సంస్థాశ్యవిధినానలం ॥  
 సమీసమిష్టరారాభి దదాధ్యాజ్య మధురాభ్యశమ్ । ఏకాదశసహస్రాశ్చ  
 జాలామకాలవిధిపురః ॥ దినానీక్రీడివాచంచ కాలేచాన్తిదినేదినే । ఆ  
 హ్మోసహస్రాశ్చరణంవా శతాన్యష్టావివేశితుః ॥ పంకేరుహానికిగని విన్య  
 సేత్తత్రభావతః । శమిషత్రాశితానంతి విన్యసేదశమూఢాని ॥ ఏవంశ్య  
 త్యాత్రవివసే బ్రాహ్మణాన్పుష్పసంఖ్యాయా ॥ శలినా భోజయేద్గ్రీవ్యంద

ద్యామూరిస్వతంత్రతః ॥ ఏకాదశ ద్విజాన్గ్రీడ రూపాత్సంపూజ్యభోజ  
యేత్ ॥ తేభ్యశ్చదక్షిణాందన్యాదాచార్యాయవిశేషతః ॥ ఆచార్యదక్షి  
ణాఘోష్యాదు ప్రబీజాతుతన్మితః । నవారత్నిప్రమాణేన దండేనాష్టశతా  
త్మికా ॥ దీనేదినేపాదనిష్క- మేమతస్మైవినిర్దిశేత్ ॥ నిర్ణాయకుండలే  
నేవతస్మాదేవః పేదయేత్ ॥ దద్యాత్తస్మైకాంస్యపాత్ర మేకాగ్రాదేవమే  
వసా ॥ ఏనంకృతేమహారదః పుత్రమన్వేషపయచ్చతి ॥ వర్షవర్షేభ్యవే  
త్పుంచ సప్తజన్మానుగంధలమ్ । యావచ్చదక్షిణాఘామి స్తావత్సంతకేసం  
తతః ॥ శరచ్చంద్రవ్రకాశేన వపుషాశీతలద్యుతిమ్ । ధ్యాయేత్సిద్ధోసనా  
సేనముషయాసహితంశివమ్॥ఇతి‘సమోఅస్తునీలగ్రీవాయ’ ఇత్యన్యప్రయో  
గః॥ ‘అథప్రముంవధన్వనః’ ఇత్యాదీనాప్రయోగః॥అయంచత్రిదః॥ ఏకః  
మంత్రః ॥ కృచ్చ్రమేకంచరిత్వాదౌ జపేన్నవమ వాసరాత్ ॥ ఏవంకృ  
తేథ వేత్సిద్ధిః పురశ్చరణకర్తృణా ॥ మహూత్వాతే రాజధానీ యుద్ధకాలే  
సమాగతే । అభిమంత్ర్యత్వత్రిచేనాథ జపయాయాతు-శకంటకమ్ ॥

ప్రముంవధన్వనస్తస్మైఇత్యాదిస్మృతాంయచాంవారదఋషిః-అను  
ష్టుష్ఠందః-శీరుదోదేవతా॥ ధ్యానం ॥ దీప్యద్భాగ-రకోటిప్రకాశం  
సదీప్తదహనమూర్ధానం । భీషణ భుజంగఘోషకౌఠ్యం ధ్యాయేద్దివి  
ధాయుధరంరుద్రం॥ఇతి ఏకంకృచ్చంచరిత్వావదినాసిజపేత్॥సిద్ధిస్సాస్యత్॥  
రాత్రౌ యుద్ధకాలే కుశకాండైః సహస్రంబహుయేత్ ॥ ఆయుధాః చా  
భిమంత్ర్యదద్యాత్ ॥ సవఃశత్రవః పలాయంతే ॥౧౦-॥ “యాతేహేతి  
మీఁధుష్టమ్” ఇత్యాదిస్మృతాం యచాంరుద్రఋషిః॥ అనుష్టుష్ఠందః-రు  
ద్రవీవదేవతా ॥ ధ్యానం ॥ ప్రహవదమరకోటిమాలిమాలా కుసుమరజో  
రుణ పాదపద్మయుగ్మం । అనువరిత మనుస్తరేభ్యవాన్య సహజగతాం  
చితరంఘినాకపాణిమ్ ॥ ఇతి పురశ్చరణం పూర్వవత్ ॥ రాజావిజయం  
కాంక్షతేనేశ్వజయతి హిమామాన్చజపాచ్చ ॥ ఏతాభిస్సహస్రగుణజపః॥

~~~~~  
 తైలేనైకాదశ శతసహస్రదీపమూఽప్య రాజౌరాజ్ఞి ప్రత్యాసన్నేరా
 జానంవివాసేనాసీః పురోగచ్ఛేత్ ॥ శత్రుసేనా భగ్నాగచ్ఛసి, నశ్య
 తిచ ॥ అన్యదపి ॥ శత్రోద్విజిక్తస్త్విచ్ఛత్సనగరచతుష్పథే దేవాలయేవాశం
 కుంశతసహస్రాగ్ని మంత్రితంసఖాయగచ్ఛేత్ ॥ సంవత్సరాన్నగరంనశ్యతి
 శ్రీవేదవ్యాసోక్తనమస్కృతి రశ్వత్రపశ్యతామ్ ॥ “నమస్తేఅస్తుభగవన్వీక్ష్యే
 శ్వరాయ మహాదేవాయ త్రియంబకాయ త్రిపురాంతకాయ — శ్రీమన్మ
 హాదేవాయనమః” ఇతి ౧౫—॥ ఇతి “ప్రథమోనువాకః” “సమోహిర్యబా
 హవే” ఇతిద్వితీయానువాకస్య ॥ వందూకఋషిః మహాగాయత్రీచ్ఛందః
 రుద్రోదేవతా ॥ ధ్యానం ॥ ముక్తాలంకృతసర్వాంగ విందుగంగాధరం
 హరమ్ । ధ్యాయేత్క్లృప్తరోమూలే సుఖాసీసంసహాయయ ॥ ఇతి
 ఏకకృచ్ఛ్రిం చరిత్వాదరుభోజీనన్తహ దేవ దేవాలయే అష్టసహస్రంబ
 షేత్ ॥ ఏవమేనమంత్రంజఙ్గా అష్టసహస్ర ప్రదక్షిణానికుర్యాత్ ॥ తతో
 దేవమారాఘ్య ఏకాదశ రుద్రరూపాణా బ్రాహ్మణాభోజయేత్ - వణక
 చతుష్టయం వణికతుకామః పలాశాశ్వత్థా పామాగ్నా వైకింకతానాం
 సమిచ్ఛిరయుతంబహుయాత్ ॥ శ్రీకామఃకుసుమ పాగ్నిక కాశపాలా
 శానయుతంబహుయాత్ ॥ మేధాకామగి కాపిలఘృతాభ్యక్తాని పలాశ
 తుసుమాని అయుతం బహుయాత్ - శశిజయకామోజపా వ్రష్పాశ్వే
 కాదశ సహస్రంబహుయాత్ ॥ శత్రుమారణకామస్తుతైలాభ్యక్తానషక
 పాణాబహుయాత్ ॥ అష్టసహస్రం సషకపకల్నేన దేవమనువిష్య శత్రు
 నామగ్రహణపూర్వకంఅష్టసహస్రంబషేత్ ॥ ఏకాదశదినాచ్ఛత్రోమణిరణం
 స్సౌత్ ॥— “నమస్సహమానాయ” ఇత్యశ్వత్థ్రియానువాకస్యరుద్రఋషిః-
 బృహతీచ్ఛందః ॥ రుద్రోదేవతా ॥ ధ్యానం ॥ సంవదించతసమోసామా
 యూరకృపశేఖరః ॥ సమాహృతోజాలకైశ్చవృద్ధిశ్చాశ్చోషనోహరైః ౫౭౫౭౫౭
 ద్భిరగ్రతోదృష్టైగిరాతవపురశ్శ్వరః ॥ ఏవరూపామహాలేఖాగ్నాభ్యయోభ

గతాంగురూః కృత్యం చరిత్యానం చ సహజం జన్మేత్ - కృత్యపురస్కరణోభవతి॥
 రాష్ట్రవిద్యాభామంత్రసిద్ధై రేకాదశభిశ్చాంకికారయేత్ - పంచబహు
 యుః పంచసంపీయుః॥ ఏకోబ్రహ్మ॥ త్రిలోచనం ధ్యాత్వాన్వంతేతిలావై - రేకాద
 శసహస్రం బహుయుః॥ ప్రతిపత్రం నమస్త్యుః, రాష్ట్రవిద్యాధిపత్యుః
 ౧॥ వాహనరోగే తిలమిళం పిష్టాపూపై రేకాదశసహస్రం హవయేత్॥ వ్యా
 ధితోనామాగ్గ - తంఘటైః స్థపహస్రం బహుయాత్॥ స్తశానాగ్నావశ్యత్వ
 సమిచ్చిశ్శతసహస్రం హవయేత్॥ సగరవ్యాధిర్వశ్యతి॥ మహారోగైః పృ
 త్యేకవస్త్రసహస్రం బహుయాత్॥ 'సమతవ్యాధినిశ్చ' ఇత్యనువాకస్య॥
 మారాన్వసముషిః - ఉష్ణిక్చందః - కంఠురేణవతా॥ ధ్యానం॥ ఇస్తోద్ధా
 తగర్వాంగం జటామకుటమండతమ్ । ధ్యామేత్త్యగ్రీకుంపుషారూఢంగ
 ణేశ్వరయుతంచరమ్॥ ఇతి సకల్యశ్రోచరిత్యానం పంచసహస్రం జన్మేత్॥ తతో
 దేవాలయే మంత్రం జపస్తేవాస్త్రసహస్రం ప్రవక్ష్యానామగర్వాత్॥ కృత్యపు
 రస్కరణోభవతి॥ యత్కవ్యాహస్వస్వహేరత్నిచాద్రం కుంజంభాత్వా
 గ్నిమాధాయ - త్యపురస్తాదేవదికాం కృత్వాగుంతుకష్టిశం కుంభంబేది
 కాయాన్వశ్య - అనేనానువాతేన దేవమావాహ్య గంధపుష్ప పాయస
 కపూర సృజ్యగీతవాద్యై రేణవమారాధయేత్॥ ఏకాదశ దిరాబిషి
 త్యా ప్రథమదినేత్యకమాంతే ప్రతిరంసాకర మాల్యేన బహుయాత్॥
 తస్మిన్పాదే పంచశిశ్యతోన్వజన్మేత్॥ తుం పరశ్శోనశ్శంకృత్వాంకిలా
 బహుర్వాప్రీహాయవైరాబ్యాజైః బహుయాత్॥ ప్రతిరంసాకరమేకా
 దశ కృత్యం చరిత్య బహు॥ ఏకం త్రిగవిధం మధుగవిజయోబహుయాత్॥
 తతో దిసవ్యయమశ్వేష్టా హమాగ్నామిద్భజహుయాత్॥ తతస్త్రిదినము
 బయప్రభృతీ అవశ్యకాః సరోగ్గసంకరం జన్మేత్॥ ఏకాదశదినే అష్టసహ
 స్రకమలైః ప్రతినమస్తాకరం దేవమారాధయేత్॥ తతో గరిమారాధ్యబ్రా
 హ్మణాం ప్రవక్ష్యాత్వా త్రియవ్యాధి మోచనమ్॥ రాజాకారయితాదే

దష్టసహస్రం తదథః మష్టశతం వా నిష్కం దద్యాత్ ॥ ఇతి లేష్టసహస్రం
 తదథః పంచవింశతి నిష్కం వా దద్యుః ॥ ప్రతిదినుఁడైతైక నిష్కం ధే
 నుందద్యుః దేవమతేకం ధజలేనాశ్మింశే త్వోక్షయిత్వా క్షయిత్వా త్కయ
 వ్యాధివినశ్యతి ॥ దేవప్రసాదా ద్దీక్షాయుధః పతి ॥ మోహంధః స వ
 గ్నో ప్రతిసమస్కారమాజ్యేనాప్త సహస్రం బహుయాత్ ॥ మోహంధ
 శ్యతి ॥ కష్టవ్యాధినామప్యేషవిధిః ॥ జపేద్వావ్యాధయోపశమ్యంతి ॥ జ్వ
 రేనగ్నిపాతే నాభిమాత్రజలేస్థిత్యా సహస్రం యదాన్యనవాకేన దేవా
 యప్రక్షిపేత్ ॥ శేషేణ పూజాకర్తవ్యా ॥ జ్వరస్సనాతావిశ్యంతి ॥
 'నమోభవాయచ-నమోజ్యేష్ఠాయచ' ఇత్యుపవాకద్వయస్య రుద్రముషిః-
 మహావిరాట్పుండః - రుద్రోదేవతా - ధ్యానమ్ ॥ శారీర రాంబజన్య
 స్తస్యైకైలకరాసనమ్ ॥ ఇమహస్తం నృపారూఢం నరనాదీనినం
 స్తరేత్ ॥ ఇతి త్రిరాత్రంచరుభోజీ ఏకాదశదినాని నిరతంజకేత్ ॥
 కృతపురస్కరణోభవతి ॥ శ్వేతైః పద్మైః ప్రతిసమస్కార మదాయేత్ ॥
 శ్రీమాన్భవతి ॥ రాజ్ఞోజన్మనక్షత్రే అష్టైశ్చ సమిధాంబధ్యక్తానాం ఏకవిం
 శతి సహస్రం బహుయాత్ ॥ దూర్వాసహస్రం చ రాజ్ఞానాయుర్విర్భ
 తే ॥ యుక్తేః త్రాసత్యానన్నే మహానసాగ్నో అపరరాత్రోసోపదంశం
 దధి ఘృతమన్నం ప్రతిసమస్కారం అనువాకేనైకాదశ కృత్వోముత్వా
 హుతశేషం పరసేనామజ్యేవికరేత్ ॥ పరిసేనాప్తానభవతి ॥ అనేనాయు
 ధానిచ స్పృష్ట్యా సహస్రకృత్వోజపేత్ - తైర్భుధ్ధం కుర్యాత్ ॥ అప్రతి
 హతోభవతి ॥ అనేన భోజ్యమన్నమభిమన్య గ్రీభకయేత్ ॥ విషమశ్యన్మ
 తంభవతి ॥ పుత్రకామస్యోదుంబరసమ్భిదః ధ్యక్తాభిః ప్రతిసమస్కార
 మష్టసహస్రం బహుయాత్ ॥ సమస్కారగణితైః కలశైరేకాదశ కృత్వో
 భిమన్యక్రిస్త్రియమభిషింశేత్ ॥ అనేన మత్రేణ దేవమభిషింశేత్ ॥ స
 ప్రభుటికాజపేత్ప్రదక్షిణంచ కుర్యాత్ ॥ అనేన హన్యం పిష్టం వాభిషం

త్వం పతిపాశయేత్ ॥ అనేన శమీపత్యైః చుల్యాం ప్రతినమసాకర
మేకాదశకృత్స్వజహుయాత్ ॥ రుద్రసమగపురోభవతి ॥ అనేన పాయ
సంస్పృష్ట్యజప్తాదేవా మునివేదయేత్ ॥ శంకరోభవేత్ - అనేన తంతూ
నభిమంత్యైః గభిణీహస్తేబంధయేత్ - గభకరత్యైభవతి ॥ అనేన కుమా
రం గ్రహగ్రస్తం స్పృష్ట్యజప్తాసిద్ధోభవతి ॥ రాత్రాననేనశిఖాంబుధా
స్సావయేత్ ॥ కుమారగృహభయంనస్యాత్ ॥ నమోదుండుభ్యాయచిత్తత్య
సునాకస్య, హేమకోశానలబుషి, పక్షిశృంగం, రుద్రాదేవతా,
ధ్యానమ్ ॥ జటాభిలంబమానాభిన్యత్యంతమభయవ్రదమేదేవంశుచిన్త్రి
తంస్యామేదాన్యఘ్రివర్మపరిష్కృతమ్ ॥ అన్యపురపురణమేక ముపవా
సంస్మృత్యాన్వితశతంజపేత్ ॥ బౌదుంబరాశ్వత్థస్థశ్శుశ్శాగృధః సమిధామష్ట
సహస్రంజహుయాత్ - పేథాపీభవతి ॥ అరోగ్యకామిభాదితైర్దశాఘ్నితా
క్తైరప్తసహస్రం జహుయాత్ ॥ దూర్వాంకురైః పంచసహస్రమిత్యన్యే
శ్రీకామశ్శ్వేతకమలైర్దశ్యక్తైః పంచశతసూరైః రపూరైః రాహు
తిమాత్తైః రప్తసహస్రంజహుయాత్ ॥ తదన్వయేదాన్వీర్మశ్యతి ॥ వశ్య
కామగర్వానబీజైర్దశ్యక్తైరయుతం జహుయాత్ ॥ పశుకామోమ
హాదేవాలయే పితమసువాక మప్తసహస్రంజపేత్ ॥ ప్రదక్షిణంచ కుర్వా
దనువాక మేతుజహౌ గవాం ప్రదక్షిణంకుర్యాత్ ॥ పుత్రకామగి పలాశస
మిచ్ఛివర్ష్యక్తైరయరమ్ ॥ బౌదుమ్పరశమీసమిధాన్దధ్యక్తానాంలప్తస
హస్రంజహుయాత్ ॥ విద్యాభీషలాశాశ్వత్థసమిద్ధి వర్ష్యక్తాభి రా
బ్ధ్యాక్తైరన్యే ॥ శతసహస్రంజహుయాత్ ॥ దూర్వాకాండై రాయు
షాకాఽపి ॥ ముక్తికామపితమసువాకం జహౌ శాంద్రాయణంచరిత్యాది
తశ్చరూభోజీ ఏకంకంతి సహస్రం జపిత్యా తతగ్గప్రదక్షిణ సహస్రంజ
పకార్యః ॥ పంచసహస్రసమసాకారాః ॥ తతగ్గప్రదక్షిణంకుర్యాన్ద
క్షిణమ్ - తతశ్శివసన్నిధౌ పరశాశ్వత్థ సమిధాన్దధ్యక్తానాంలక్షిత్రయం

జుహుయాత్ ॥ ముక్తాధవతి- తారవేంజ్జుమానా బాంధవా శ్శివపురేక
మంత్రే ॥ - 'నమస్సోమాయచ' ఇత్యాది ప్రఖ్యాతతేచ' ఇత్యంత్రమేకోవంత్రః ॥
అన్యమంత్రస్య పూర్వవన్న హాకో శానలఋషిః ॥ శక్తి-స్సండః-రుద్రో దేవ
తా- ధ్యానమ్ ॥ పినాక పాణిః భూలేశమద్యత్సూర్యాయతప్రభమ్ ॥ భూ
షితం భుజగై ధ్యాకయేత-లంకేకాలంకపర్దినమ్ ॥ ఇతి అన్యపురశ్చరణం
కృత్రిమంచశతంజపః ॥ శాంద్రాయణ మమావాస్యాయాం కుర్యాత్ ॥
శత్రుజయకాండః- శత్రుం భాదిరరూపం కృత్వాసుటజలేదేవమావాస్యా
శమీసమిద్భిః స్పృహలిరుధి రాక్తాభిశ్చ తనహస్రం హూయః - యథాశక్తి వి
ప్రాన్సోజయేత్ ॥ రాజాతు- అనేనద్యాస్తాజైః జపంకారయేత్ ॥ ఆజ్యా
సూతశ్చ హావయేత్ ॥ యావదిచ్ఛతి తావద్యాజ్యసిద్ధ్యతి ॥ "నమోఽగ
రికేభ్యః" ఇత్యన్యమంత్రస్య ॥ రుద్రఋషిః-జగతీచ్ఛండః- రుద్రో దేవతా-
ధ్యానమ్ ॥ విశ్వతోనరిపాదాబ్జం విశ్వతోక్షిరోముఖమ్ ॥ జ్వలంతంఃశ్వ
మాప్యత్య లేజో రాశింశవంస్తరేల్ ॥ ఇతి అన్యపురశ్చరణం పరాకంకృత్వా
వింశతినహస్రంజపేత్ ॥ మంత్రశోధనాథం గురుసన్నిహితస్త్వనహస్రం-జ
పేత్ ॥ సిద్ధోధవతి ॥ దక్షిణామూర్తిః సన్నిహితాలానాం శతసహస్రం జ
పయ్యాత్ ॥ సువణంలభతే ॥ అపామాగ్నః పేక్షావీజయవానాం సహ
స్రంజుహుయాత్ ॥ సువణం ముత్పద్యతే ॥ - కన్యాకామోగుచ్ఛేలమయీం
కన్యాంకృత్వా తాంస్సృష్టౌ పంచాశత్సహస్రంజపేత్ జుహుయాత్
కన్యాంలభతే ॥ ఘృత్పలకుముదానాం శతసహస్రంజపయ్యాత్ ॥ శ్రీ
హస్త్వతి ॥ మంత్రంకురాతామష్టసహస్రంజుహుయాత్ - యత్సాక్షాత్స
మాతాదిభ్యోభయంశత్యతి ॥ - అరణ్యబిల్వఫలానాం ఆయుతంజుహుయా
స్సువణంసహస్రం లభతే ॥ శమీసమిధాండధృత్తానాం ఆయుతం జుహు
యాత్పుత్రంలభతే ॥ శ్వేతవచాం పలాథం చూడికకృత్యరజిత పాలేని
నాయకపిలాఘృతేనాలోద్య స్పృష్టౌమంత్రమయుతం జప్తౌపివేత్సమ

పరిపాద్యంతి- బోదుంబరసమిధాం దధ్యక్తానామయతంజుహుయా స్త్వ
 హామేధావీధంతి॥ 'వా' పిఅంధసస్పతే' ఇత్యుక్తిః పులహఃసుమిః॥ అను
 ఘ్టఘ్టంఛః॥ రుద్రోదేవతా॥ ధ్యానమ్॥ ఆసుల్భాసితకంచకీధమరుచిస్త్రిన్
 గ్ధోల్లసశ్చేభిః॥ చేలీపండలితశ్రవాస్సతిలకోధంధంక్వః సూపురః॥ శ్రీ
 మాన్నిమకలదంతపక్తికిరైశ్చేవైతాయమానానోద్యేయో భైరవదే
 వఘాపితనుదేవోమృదానీపతిః॥ ఇతి, అస్యపురశ్చరణమేకోవవాసః॥
 అయుశంజః॥ కపిలాశ్వినాయతంజుహుయాత్పిథ్ధోభవతి॥ జ్వరసన్ని
 పాతేతస్య శిరోభాగే దూర్వాణాం పంచసహస్రం జుహుయాత్॥ జ్వ
 రాన్మృక్తోభవతి॥ చైకంతసమిధామయతంజుహుయాదభిచానానభవ
 త్తి॥ తిలలాజానామయతం జుహుయాత్సర్వభ్యోభూలేభ్యాభయసభ
 వతి॥ ఆపరిమఃత్రంజపేత్సరేవాఅపదోమక్తోభవతి॥ 'యా'లేరుద్రశి
 వాతనూస్థివా' ఇత్యుక్త్య మంత్రస్యసగ్రహ్తోనామఋషి, అనుఘ్టఘ్టంఛః, స్థం
 దుద్రోదేవతా, ధ్యానమ్॥ తప్తచామీకరరఖ్యంశక్తిపాణింషడానసః॥
 మయూరవాహనారూఢం సగ్రందరూపంశివంస్తరేత్॥ ఇతి, అస్యపురశ్చ
 రణ్య, అష్టకతంపాశ్చాయామాం పంచసహస్రంజపేత్సీద్ధోభవతి॥ త్య
 తి, మానీహాన్వాణామయతంజుహుయాద్గర్భారక్షోభవతి॥ 'ఇమాగ్ం
 రుద్రోయతిపనేకార్ధిసే' ఇతి, 'మృదానోరుద్రః' ఇతిర్దుష్వయమేకోమంత్రః॥
 మాంజవ్యఋషిః॥ జగతిష్ఠంఛః॥ రుద్రోదేవతా॥ రుద్రస్వతిక్తు పక్షే
 మంత్రోద్య॥ అనుఘ్టఘ్టంత్య॥ ధ్యానమ్॥ దివ్యసిహస్రనారూఢంస్తు
 బంధూనంజహషిః॥ ప్రసన్నచదనం ధ్యామే త్సోమసోమాధాధా
 గమ్॥ ఇతి, అస్య పురశ్చరణం కృత్తం చత్వారిసహస్రంజపేత్॥ మంత్ర
 ద్వ మంక్తృభ్యోర్వారాననసహస్రంజపేత్॥ సర్వశాంతయే దూర్వాభి
 యుజం జుహుయాత్॥ తేత్రపిశేషః॥ అమావాస్యాయాం చతుష్పథేన్
 మాధాయ దధిధారయాష్ట సహస్రం జుహుయాత్॥ గవాశాదీనా

శాంతిభావతి ॥ గంధోదకపూరితకుంభం స్పృష్ట్యాసహస్రంజపేత్ ॥ తేన
గవాశ్వాదీన్స్పృశయేత్ ॥ శాంతిభావతి ॥ నవంజలం సహస్రకృత్యో
భిమంశ్యపాయయేచ్ఛాంతిభావతి ॥ మానోవహంతమిత్యస్య దేవ
రాతఋషిః- జగతీచ్ఛందః- రుద్రోదేవతా ॥ ధ్యానం ॥ బాలేందుమకుటం
దేనం తరుణాంత్యవిగ్రహం ॥ ధ్యామన్నదీప్యరాకారం గణేశ్వరసమా
వృతమ్ ॥ ఇతి ॥ అస్యపురశ్చర్యా ॥ ఉపవాసత్రయంకృత్వా పంచసహస్రం
జపేత్ ॥ తిలాశ్వత్థాపామూర్తౌ రాజ్యసిక్తైర్జపసహస్రంహుయాత్ ॥ బాల
వృద్ధాదీనాం శాంతిభావతి ॥ ప్రతినంపత్సరమాద్రాగ్వంతిః పురే అనే
నాయుతంహునేత్ ॥ రాజాసామాత్యోవధతే ॥ మానస్తోకఇత్యస్యరు
చః ॥ రుద్రఋషిః- జగతీచ్ఛందః- రుద్రోదేవతా ॥ ధ్యానం ॥ దధానమేకా
దవిభక్తదేహం కాంతాంవిశుద్ధస్థుఃకప్రకాశమ్ ॥ తేజోనిధింహునినమిం
దుమానిం విచితయేదత్రసదైవరుద్రం ॥ ఇతి ॥ అత్రపురశ్చర్యా ॥ ఏకం
కృచ్ఛ్రించరిత్వా ఉదుంబరపాత్రేగవ్య సపిరాసీయ సహస్రకృత్యోభి
మంత్యపావ్నా మథితాగ్నావా మంత్రేణాష్టసహస్రం జహుయాత్ ॥
తతోవ్యాహృతముత్వాజ్యశేషం పిచేత్ ॥ ప్రాశ్నియాత్ ॥ ఏవం త్రి
రాత్రంకృత్వా సిద్ధోభవతి ॥ ఆయుష్కా- మస్తీలానామ యుతం జహు
యాత్ ॥ శ్వేతపణా-యుత హుమాచ్ఛ్రిమాన్భవతి ॥ దూవాణామ
యుతం జహుయాచ్ఛతాయుభావతి ॥ దశవా అష్టావింశతిర్వాశతవా
అష్టావింశతిశతువా సహస్రంవా ఆపరిమితాన్వాకలశాకజలపూర్ణాకా
స్పృష్ట్యాప్రతికలమభిమంశ్య ప్రయచ్ఛేత్స్పృశయేద్వా- అగదోభవతి ॥
అపమృత్యుశాంతికామః అపామర్గసమిద్భిః అష్టసహస్రంజహుయాత్ ॥
జన్మనక్షత్రే ఆయుష్కా-మః తిలానామయుతంజహుయాత్- శ్వేతపద్మా
యుత జహుమాచ్ఛ్రిమాన్భవతి ॥ దూర్వాణామయుత హుమాచ్ఛ్రిరం
జేపీభవతి ॥ సర్వపారమిదంగుహ్యం పవిత్రం హవనాశనమ్ ॥ నిత్యమష్టశ్ర

హస్తమస్తకతంవాజపేత్ ॥ మహాపాతకై రుపపాతకై శ్చముచ్యతే ॥ పలా
 శసమిధాం సహస్రంబహుయాత్ ॥ మేధావీభవతి ॥ అస్యచంద్రశ్చ
 పాదేన సర్వవ్యాధయోనశ్యంతి ॥ మంత్రేణాసేనాసాధ్యం కార్యంనాస్తి ॥
 సర్వాభిసాధకోయంచంత్రః ॥ సంక్షేపతోవినియోగఉక్తః ॥ ఆరాత్తేగో
 శ్చుభిత్యస్యమంత్రస్య- అత్రిబుషిః- తిష్ఠప్రజగీవాచ్ఛందః ॥ శంభుదే
 వతా- ధ్యానం ॥ కుర్వాణం సన్నిధౌదేవ్యాః దేవమానందతాండవమ్ ॥
 హుతాశనయసంధ్యామేత్తప్తకౌచనసన్నిభమ్ ॥ ఇతి ॥ అస్య పురశ్చర్యా
 త్రిరాత్రముపొష్యతిరాత్రంజపేత్ ॥ ఆయుషామస్సవజ్జనక్షత్రే స
 పిషాసహస్రం హుత్వాసహస్రం జపేచ్ఛతాయుభవతి ॥ ఏవం సర్వ
 నక్షత్రేషువాకుర్యాద్దాద్ధాయాం దూర్వాపామాగశమితిలానాం పృ
 త్యేకమష్టసహస్రం జుహుయాచ్ఛతాయుభవతి ॥ శుభ్రతండువైరష్టస
 హస్రం జుహుయాచ్ఛిమాస్థవతి ॥ పశ్చిమద్వారశివాలయేదేవ సమీపే
 అష్టసహస్రం జపిద్దీక్షామయభవతి ॥ స్తుతీశ్రుతంగతానదమిత్యస్య
 మంత్రస్య ॥ వ్యాఘ్రిబుషిః ॥ తిష్ఠస్థందః- శంభుదేవతా - ధ్యానం ॥
 ఉద్యద్భాగూరకోటిప్రకాశనిలయమతిభీషణమ్ ॥ భీతిహరాభయవరదం
 ధ్యామేద్రుద్రంనిశాకరవతంసం, ఇతి ॥ అస్యపురశ్చర్యా ॥ ఏకరాత్రముపొ
 ష్యతిరాత్రంజపేత్ ॥ వైకంఠశ సమిధాం తైలాభ్యక్తానాం అయుతం
 సహస్రంవాజుహుయాత్ ॥ సర్వేశత్రవంపలాయంతే ॥ అష్టసహస్రం
 జపేత్- సర్వవ్యాధిశాంతిర్భవతి ॥ పరిణోరుద్రస్య హేతివృణక్తి వ్యవ
 స్యమంత్రస్య రుద్రబుషిః- రుద్రోదేవతా- తిష్ఠస్థందః- ధ్యానమ్ ॥ గజ
 చర్మావృతతమం స్ఫురత్ప్రహరణోజ్వలమ్ ॥ సర్వపాపహరంధ్యామే
 ద్దేవంకుంజరభాసనమ్ ॥ ఇతి ॥ కృత్రిమరిత్వానవసహస్రంజపేత్ ॥ కృతపు
 రశ్చగోభవతి ॥ పుత్రకామఃపశ్చిమద్వారే శివాలయేపలాశఖాదిరాణాం
 చదధిమధుస్సుతాక్తానామయుతం జుహుయాద్దంపతీ పూర్వేద్భ్యశ్చరుభో

జీనాస్యాతాం-కుంభంనిభాయ భగవంతమావాహ్య సహసాగ్రంజపిత్యాభి
 షేవయేత్ || ఏతై కాహంబ్రాహ్మణానస్త సహస్రమస్త శతపేకాదశాంతం
 భోజయేత్, హోవయేచ్ఛోక్తసంఖ్యాయాతైరేవ హోమాశక్తౌ శ్రవస్త్రిమ
 ద్వారేఃవాలయైతంజపేత్ ప్రదక్షిణంకుర్వంత్యంతంజపేత్ || ఏక
 వింశతినందీక్షిత్యాప్రతిదినంజపేత్ అష్టశతప్రదక్షిణంకుర్యాత్-ధామి
 కంపుత్రంలభతే-మీఢుష్టషేత్యుప్యమంత్రస్య || వైరాజయుషి-అనుష్టుప్ఛందః-
 మహాదేవోదేవతా || ధ్యానమ్ || మంగళాయతనం దేవం యువానమతిసుంద
 రమ్ ధ్యాయేద్దవచరాకారమాగచ్ఛంతంపినాకినమ్ ఇతి || అస్య పురశ్చరణ
 మేక రాత్రముపొవ్యసంచసహస్రంజపిత్సిద్ధిభవతి || అథనాశేఆత్మప్రా
 ణనాశేవా ఆశ్లేనాష్టసహస్రం జహుయాత్ || హోమాశక్తౌచతుగు
 ణంజపేత్ || విశిరీదేత్యుప్యమంత్రస్య || పులహయుషిః || అనుష్టుప్ఛందః ||
 రుద్రోదేవతా || ధ్యానమ్ || ప్రసన్ననదనంసౌమ్యం రచితోద్వాహమండనమ్ |
 అంబయా సహితంధ్యాయే తుర్రసంఘై రభిష్టుతమ్ || ఇతి || త్రిరాత్రం
 చతుభోజీ జపన్నస్త్రసహస్రం ప్రదక్షిణం కుర్యాత్సిద్ధోభవతి || మహాజన
 విరోధే అష్టసహస్రతిలహోమేన సంపూర్తివత్తిభవతి || సభాజయకామః
 కపిలాఘ్నతాభ్యక్తాభిరపామాగ- సమిద్భిగ్రష్టసహస్రం జహుయాత్ ||
 భయే- అపాంసమిపేస్వాగ్నిమాధాయ కపిలాఘ్నతేనాష్టసహస్రంజహు
 యాత్ || అభయంభవతి || సహస్రాణి సహస్రధాబాహవోరిత్యుప్యమం
 త్రస్య || నారదయుషిః || రుద్రోదేవతా || అనుష్టుప్ఛందః || ధ్యానం || సర్వ
 పాపహరందేవం సర్వాభరణభూషితమ్ | సర్వాయుధధరంధ్యాయేత్సర్వ
 లోకమహేష్వరిమ్ || ఇతి || అస్య పురశ్చరణాయ పంచసహస్రజపః || శా
 ల్తిలితైకంకతసమిద్భిగ్రష్టసహస్రం జహుయాదుషద్రవానశ్యంతి || అప
 మృత్యుజయకామః శాల్తిలికమృతమాదాయలింగం కృత్వా దేవమావాహ్య
 సంపూజ్యదోణేన పయసాభిషేచేత్తతోదేవ ముద్వాహ్యస్తదమాధా

యనద్యాం ప్రతిపేత్తతస్తత్ప్రతీతేస్వాస్తిముప సమాధాయాశ్మేనాష్టసహ
హస్రింజుహుయాదపశ్యత్సర్వశ్యతి ॥ మహాంతంపంధానంగచ్ఛత్ అష్ట
కృత్వోభస్తాభిమంత్యైస్సేహృదయే విలిప్యగచ్ఛేత్ ॥ మహాశత్రుకోపోప
హతానాం తత్సన్నిధౌ ఆశ్మేనాష్టసహస్రింజుహుయాత్ ॥ కుక్కుటమాం
సేన బలిముపహరేత్ప్రసన్నోభవతి ॥ త్రేత్రపాలకవినాయక వీరభద్రా
దీనాం కోపేనేనచైవంహూమం బలిం దద్యాత్తేచ ప్రసన్నాంభవతి ॥ ఇతి
దశమానువాకః ॥ సహస్రీణిసహస్రీణోయే ఇత్యన్యవతస్సోఽయుచః ॥ ఏకో
మంత్రః - అన్యదుర్వాసాఽయుషిః - అనుష్టుప్చందః - రుద్రోదేవతా - ధ్యా
నమ్ ॥ దంష్ట్రాకరాళవదనం జ్వలజ్జ్వలన మూఢజమ్ । విభ్రాంతాశి
ఖిందీప్తంధ్యాయేద్భుజగఢూషణమ్ ॥ వ్యాధాకల్పాన్విషమనయనా విమ్రీ
మాతాంమృధాసో జాయామిత్రాజటిలిరసశ్చంద్రభావతంసాః ॥ నిత్య
నందానయతలలితాస్సిగ్ధకల్మాష కంతాదేవారుద్రాధృత పరశవస్తే భవి
ష్యంతిభక్తాః ॥ ఇతి సహస్రాణి సహస్రీకఇతిదశచణ్డతి దశానతారసం
జ్ఞామంత్రాః - తేదనూష్యవతతత్యానిసాధాయంతే ॥ తేషాం సహ
స్రయోజనేభితి సర్వత్రాన్యనుషజ్యతే ॥ ఆచ్యుతయోరుపదష్టతాన్వధ్య
వతిఃసాం మంత్రాణాంసాకాంత్యాత్ ॥ పారాయణగ్రహణాధ్యయన
పజణమ్ ॥ అన్యత్రజపాదాననుషంగమిచ్ఛంతి ॥ తేషాంచతుశాం నాం
ద్రాయణంజరిత్యా పంచసహస్రింజుసేత్సిద్ధోభవతి ॥ శాల్మలివైకంకతా
నాం శతసహస్రీ వాహమాచ్ఛత్రపః పలాయంతే ॥ దూర్వాశాం ఘృతా
క్తానావష్టసహస్రింజుహుయాత్పరాభిచార దోషానశ్యంతి ॥ అష్టసహ
స్రింజుపేత్సనః శాంతిభావతి ॥ యేకృష్యేష్విత్వాదీరాం వష్టాంయశాం ॥
చేకలయుషిః - అనుష్టుప్చందః - రుద్రోదేవతా - ధ్యాన ప్రయోగాదికం
పూజవత్ - విశేషోపి ॥ రుతుగమనకాలే కాపిలవయసా అష్టసహస్రిం
జుత్వాగచ్ఛేద్దామికః పురోభివతి ॥ మతాంకరే - యేపథాం పభిరతు

యథాముగ్ధ్యయమేకోమంత్రః - అగ్న్య పూర్వవత్ప్రయోగః - అగ్న్యవదే
తాముషిః - అనుష్టుప్పదః - రుద్రోదేవతా - నమోరుద్రేభ్య ఇతి తీర్తి
యజ్ఞాగ్ంష్యేకోమంత్రః అగ్న్య దేవరాతముషిః - అనుష్టుప్పదః - రు
ద్రోదేవతా ॥ ధ్యానమ్ ॥ వృషాధిపాథం దేవేశం సర్వలోకైక కార
ణమ్ ॥ ధ్యాయేద్భక్తిః భిక్షుశ్చం పార్వతీసహితం శివం ॥ ఇతి అగ్న్య
పురశ్చరణమేకోమవాసంకృత్వా ఏకరాత్రం జపేత్సిద్ధోభవతి ॥ యం
యం కామయతే తంతమద్భిశ్చ త్రిరాత్రం జపేత్సిద్ధతి ॥ ఏతద్వజ్ర
స్త్రయంసమస్తంస్యస్తంబ ॥ వ్యస్తజపయది యథాకామఫలప్రదమ్ ॥ పు
రశ్చర్యానంతరంకృచ్ఛద్వయంచరిత్వాకామత సహస్రంజపేత్ ॥ తస్య
ర్వంపశ్చిమద్వారశివాలయేకతః వ్యమ్ ॥ నమోరుద్రేభ్యో యేపుభివ్యాం
యేషామన్నమిషవస్తేభ్యోయేతత్త్రేయేషాంవాత ఇషవస్తేభ్యో యేదివి
యేషాంవషవమిషవస్తేభ్యిత్వాద్యనుషః-అస్యరుద్రసముదాయస్య కేవల
జపమాత్రేణ సర్వసిద్ధిభావతి ॥ త్రివషణంస్నాయాజపేత్సమచమహాపా
తకాత్మాతోభవతి ॥ ...

ఇతి రుద్రకల్పం సమాప్తమ్.

➤❖ అథ పురుషసూక్తవిధిః ❖➤

అగ్నికార్యంజపవిధిస్తోత్రం చైవతదాత్మకమ్ । కుర్వాద్యథోక్త వి
ధివా ప్రాజ్ఞుభిశ్చుద్ధమానసః ॥ పరీథమాంవిన్యసేద్వామేద్వితీయాందక్షి
ణేకతే । తృతీయాంవామపాదేతు చతుర్థేందక్షిణేతథా । పంచమీంవామ
జానౌతుషష్ఠీంవైదక్షిణేతథా । సప్తమీంవామకట్యాంతుదక్షిణాయాం
తథాష్టమమ్ ॥ నవమీంవాభిమజ్ఞేతుదశమీంహృదివిన్యసేత్ । ఏకాదశీకం
తదేనేద్వాదశీంవామజానౌకే ॥ త్రయోదశీందక్షిణేచ ముఖమధ్యే చతు
ర్థాశిమ్ । అర్జ్యోకంపదశీంచైవసోదశీంసూర్యావిన్యసేత్ ॥ ఏవం వ్యా

సవిధింకృత్వాపశ్చాద్ధోమంసమాచరేత్ ॥ హేమంసమాచరేదిత్యసల
 త్తామ్ ॥ తస్మాజ్జపహుజాయాహేమేచాయమేవన్యాగవ్యకారః ॥ ఏవం
 న్యాగవిధింకృత్వాపంచాంగనిసమాచరేత్ ॥ బ్రాహ్మణోస్యేత్యాదికాభి
 రుక్తిః పంచాంగకల్పనా ॥ బ్రాహ్మణోస్యముఖమాసేదిత్యాద్యాం పంచ
 ఋచః పంచాంగన్యాసేగ్రాహ్యః ॥ అశ్వలాయనపాఠక్రమయైక్యాహ్మ
 దయః శిరస్థిభాకవచమస్త్రం నేతి పంచాంగాని ॥ బ్రా
 హ్మణోస్యముఖమితిఋచం పఠిత్వా హృదయాయనమకతి హృదయే ॥ చ
 స్త్రమామనసకతి హృదయే ॥ చంద్రమావనకతిపఠిత్వాశిరసేన్వాహేతిశి
 రసి- నాధ్యాసేనీతి శిఖాయైవాపడితి శిఖాయాం- సప్తాస్యాసన్నితీకవ
 బాయహుమ్- యజ్ఞశయజ్ఞమిశ్యస్త్రమ్ ॥ ఏతచ్ఛన్యాగదవ్యయంసకల్పన
 వ్రతం కర్తవ్యమ్ ॥ తద్యథా ॥ అముకదశేఅముకకాలేఅముకకామనయా
 పురుషసూక్తేన హేమం అరాధనంవాకరిష్యకతి సంకల్ప్య ॥ పూర్వో
 క్తన్యాగదవ్యయంవిధాయ- ఋషిదేవతాచ్ఛందాంస్యపివిదిత్వా-జపాదిక
 మ్సమాచరేత్ ॥ తత్రచ యదా ఒపోహేమమేవాక్రియతే, తదాపిప
 రమేశ్వరం సమారాధ్య ఒపోహేమశ్చకార్యకతి ॥ అరాధనప్రకారోభిధీ
 యతే ॥ ఆద్యయాఽవాహయేదేవమృచాతు పురుషోత్తమమ్ ॥ ద్వివీయయా
 సనందద్యాత్వాదంధైవశృతీయయా ॥ చతుర్థ్యాః ఘృతం ప్రదాత్యంపంచ
 మ్యాచమనంతథా ॥ షష్ఠ్యాచ్ఛానంపృకర్వితసప్తమ్యావస్త్రమేవచ ॥ య
 జ్ఞో- ఏతమస్తమ్యాగవమ్యాభరణంతథా ॥ దశమ్యాగ్ధదానస్యాదేకాద
 శ్యావమాభ్యేకమ్ ॥ ద్వాదశ్యాగూపదానంస్యాత్ ప్రయోదశ్యాచ దీపకమ్ ॥
 చతుర్దశ్యాతునైవేద్యంపంచదశ్యానమస్మియం ॥ ఉద్వాసంతమోడ
 శ్యాఉవచారాస్తుమోడశ ॥ స్నానేవస్త్రేవనైవేద్యేదద్యా దాచమసియకం ॥
 దద్యాత్పురుషసూక్తేనయాః పుష్పాన్యావపవచ ॥ అర్చితం తే- వై సువ్యంతై
 భాక్యం సచరాచమ్ ॥ దక్షిణాంశయథాశక్త్యామోషశేన ప్రకారయేత్ ॥

పూజావిసాద్యైశ్వర్యకంయాదక్షిణాదీయతే॥ తాంహోషణేన యజ్ఞేన య
జ్ఞమిత్యనేన మంత్రేణ దధ్యాచిత్యభావః॥ తతఃపరదక్షిణాంకృత్యా జవంకు
ర్యాత్సమాహితః॥ యథాశక్తిజపిత్యాతు నూక్తంచాస్మై సేవేదయేత్॥
దేవస్యదక్షిణేభాగే కంఠంస్థంఢిలమేవవా॥ కారయేత్ప్రథమచాతు
ప్రోక్షణంతుద్వితీయయా॥ తృతీయయాన్నిమదధ్యాచ్యతుథ్యాతుసమి
న్ధవమ్॥ పంచమ్యుత్వాజ్యసంస్కారంవరోచ్ఛశ్రవణతథా॥ షష్ఠ్యానల
స్యచుగ్ధేతు కల్పయేత్పద్మమాసనమ్॥ చిన్తయేత్తత్రదేవేశం కాలానల
సమప్రభమ్॥ వివృతాస్యంసహస్రశీషకంరక్తాస్యం రక్తవాహనమ్॥ వా
హిహూహయః॥ ఏవంధ్యాత్వాసప్తమ్యాదిభిఃపంచఋణ్విగ్రక్తమేకగంధా
దినైవేద్యాంతపంచోపచారపూజాం దేవస్యానుజ్ఞయా కుర్యాదిత్యత ఆ
హ॥ తతోగంధంచధూపంచదీపంచైవసేవేదనమ్॥ అనన్త్యాశ్వతరీణకుర్యాత్స
ప్తమ్యాదియథాక్రమమ్॥ సమిధఃప్రత్యేచంపూజాంబుజమయాదభిఘ్నూరి
తాః॥ తతోఘృతేనబహుయాచ్యురుణాచపునగిప్రునః॥ ఏనంహుత్వాతతస్నా
త్వాసమిషేస్తోత్రముచ్చరేత్॥ జితంతేప్రండరీకాక్షా నమస్తేవిశ్వభావననమి
స్తేస్తుర్యుషీ కేశమహాపురుషపూర్వజ॥ సమోహిరణ్యగర్భాకాయప్రధానావ్య
క్తరూపిణే॥ ఓంసమోధగవతేవాసుదేవా యశుర్ధజ్ఞానవిధావినే॥ దేవానాం
దానవానాం వసానామన్యమధిదైవతమ్॥ సర్వదాచరణబద్ధంబద్ధంప్రజామిశర
ణంతవ॥ ఏకస్త్యచుసిలోకస్యసగ్ధ్వాసంహంకస్తథా॥ అధ్యక్షశ్చానుమ
ంతాచ గుణమాయాసమావృతః॥ సంసారనాగఠంఘోర ఎనంతశ్లైశభా
జనమ్॥ త్వమేవశరణంప్రాప్య విస్తరంతి చనీషిః॥ నతేరూపంనచా
కారో నాయుధానిచాగ్ధవమ్॥ తథాపి పురుషాకారోభక్తానాంత్యంప్ర
కాశసే॥ నైవకించిత్ప్రోక్షంతేప్రత్యక్షోపినకస్యచిత్॥ నైవకించిచ్ఛసిద్ధ
స్త్రేనచసిద్ధోసికస్యచిత్॥ కాగ్యాణాం కారణం పూర్వం వచసావాచ్య
ముత్రవమ్॥ యోగానాంపరమాంశిద్ధింపరమంతేషదంబిదుః॥ అహంభీ

శోన్మిదేవేక సుసారేస్థిక్ భయావహే । పాహిమాంపుండరీకాక్ష సజా
 నేశరణంపరమ్ । కాలేష్వపిచసర్వేషు సర్వావస్థాసు చాచ్యుత । శరీరేపి
 గతౌదాపి వతః తేమేమహద్భయమ్ ॥ త్వత్పాదకమలాదస్యన్నమేజన్తాం
 తరేష్వపి । నిమిత్తంకుశలస్యాస్తీయేనగచ్ఛామినదగతిమ్ ॥ విజ్ఞానం యదిన
 మ్పూర్వం యదిదంజ్ఞానమాణితమ్ । జన్తాంతరేపిమేదేవమాభూత్తస్య
 పరిక్షయః ॥ దుఃఖతావపిజాతాయాంత్యద్గతౌమేమనారథః । యదినాశం
 నవిండత తావతాస్తికృతీనదా ॥ నకామకలుషంచిత్రంమమతేపాదయో
 స్థినితమ్ । కామయేవైష్టనత్వంతు సర్వజన్మసుకేవలమ్ ॥ సర్వేషు దేశకా
 లేషు సర్వావస్థాసుచాచ్యుత । కింకరోస్తిహృషీకేశ భూయోభూయో
 స్తికింకరః ॥ ఇత్యేనంమునయస్తుత్వాస్తుత్వా దేవం దినేదినే । కింకరోస్తిహి
 చాత్మానం దేవామైవన్యవేదయ ॥ జితంలే పుండరీకాక్షే త్వారభ్యపి
 తావత్సన్యంతంస్తోత్రమ్ ॥ అభిఫలపిశేషకర్తవ్యవిశేషశంసాచ ॥ పురు
 షస్యహరేహూక్తం స్వగృహంధన్యం యశసీరమ్ । ఆత్మజ్ఞాన మిదంపు
 ణ్యం యోగజ్ఞాన మిదంపరమ్ ॥ ఫలాహారో జపేన్నిత్యం పశ్యన్నాత్మా
 నమాత్మని । ఫలాన్యభుక్త్వా పవనే న్నానమద్భిశ్చనతయేత్ ॥ అరణ్యే
 నివసేన్నిత్యం జపేన్నిమమృషిమూఢః । ఋగ్భిష్ట్రీషవణంకాలే స్నా
 యాదప్పుసనూహితః ॥ ఋషిమంత్రః ॥ ఇమమృషిం పురుషసూక్తా
 త్తకం ఋగ్భిష్ట్రీషవణమితి ॥ పురుషసూక్తేహనేనాన్యేభ్యః ॥ ఆజ్యాహు
 తీరనేనై నంహుత్యైవంచితయేదృషిమ్ । అత్రఋషిసూక్తద్రష్టానారా
 యణవీచ-తంచితయేత్ ॥ ఏవంమాసంఫలాహారం మాసముదకాహారం
 చకృత్వాగ్రిహివహాణఫలాహారస్సృక్ పారుషానూక్తంజపేత్ ॥ పాకశ్చే
 ద్వాదశవహాణి ॥ ఏవం సాక్షీకృతేదేవోద్భవ్యతత్త్వాహ ॥ అథ మాస
 ఫలాహార స్త్రిభివత్కైజజాపేదిమమ్ । తద్భక్తస్తన్ననాయుక్తో దశవ
 హాణ్యవన్యభాక్ ॥ సాక్షాత్పశ్యతితందేవం నారాయణమనామయమ్ ।

జ్ఞానగమ్యంపరంసూక్ష్మంవ్యాప్యసర్వమవస్థితమ్ | గాఢ్యామత్యస్తయత్నే
 న స్ర్విహరం జగతోఽచ్యుతమ్ || అథనాసాద్యమానోపిభక్తిం నపరిహార
 యేత్ || భక్తానుకమీభగవాన్ జాయతేపురుషోత్తమః | యేనయేనచకా
 మేన జపేత్తత్ప్రియతస్సదా || ససకామస్సమృద్ధసాన్యోచ్చగ్ధధానస్యకు
 ర్వతః | హేమంవాప్యథవాజప్యముపహరేత్సదైవతమ్ || కువీతయేనకామే
 న తత్ప్రిధిముపధారయేత్ | జాతిశైస్త్రిన్యంమహద్విత్తంయశోలోకపరా
 గతిః | పాపేన విప్రమోక్షశ్చ భవేత్సగ్నింనసంశయః || అథాభిధీయతే
 కమఃపుత్రకామస్య వైస్త్వమ్ | శుక్లపత్యేశుభేవారే సునక్షత్రే సుగోచ
 రే || ద్వాదశ్యాంపుత్రకామస్తు చరుంకుర్వీతవైష్ణవః | దమ్పత్యోరుపవా
 సస్సాన్యదేకాదశ్యాంసురాలయే | ఋగ్విష్ణోడశభిస్సవ్యగచాయత్వాజ
 నాదకనమ్ | చరుంపురుషసూక్తేనశ్రవయేత్పుత్రకామ్యయా | పాగ్ని
 యాద్వైష్ణవంపుత్రమచిరాత్సంతతిక్షుమ్ || చరుంపురుషసూక్తేనస్వగృ
 హ్యా క్తవిధినాపాయసచరుంశ్రవయన్పురుషసూక్తంపఠేత్ || ఏవంచరుం
 శ్రవయిత్వాపశ్చాత్పురుషసూక్తేనచరుంజుహుయాత్ || సూక్తేనేత్యేకవ
 చనాత్మకలమపిసూక్తమవిచ్ఛిన్నంహేమసాధనమ్-నతఃప్రత్యేకమృచః-
 చామస్సహస్రం || ఏకద్దశగుణితోజపః- అయమథః || కృష్ణైకాద
 శ్యాముపక్రమ్యజపిత్వాశుక్లైకాదశ్యాందమ్పతీ ఉపాప్యద్వాదశ్యాంచ
 రుంశ్రవయిత్వాసహస్రాహుతీజుహుయాదితి || అథాపరగిప్రకారో
 యమేకాదశ్యామభోజనమ్ | దమ్పత్యోగి పురుషస్తత్ర నిత్యకమాణవిరో
 ధినీ || కాలేజపేదిదంసూక్తమేకాదశ్యాంనిరంతరమ్ | ద్వాదశ్యాంప్రయ
 తోభూత్వాపాయసనిర్వపేచ్ఛరుమ్ || ద్వాదశద్వాదశీష్టేవంపయసా ని
 ర్వపేచ్ఛరుమ్ || ఏవమితి || ఏకాదశ్యాముపవాసాదికంకృత్వైత్యథః || హు
 త్వాజ్యో విధివచ్ఛాత్ర ఋగ్విష్ణోడశభి బుధః | కృతాంజలి పుటోభూ
 త్వాస్తవంతాభిగప్రయోజయేత్ || తాభిరితి || షోడశిభి రిత్సథః || సమి

~~~~~
 ధౌశ్వత్సపృక్షస్యహు త్వజ్యంజహుయాత్పనః । ఉపస్థానంహుతాశస్య
 ధౌత్యాచమధునూదనమ్ ॥ ఉపస్థానంహుతాశస్యేతికృత్వేతివాక్యశేషః-
 అగ్న్యపస్థానంచతగ్నేయైమకంత్రై, హవిహూమంతతఃకుర్యాత్ ॥
 త్యచంచవాగ్యతస్కచిః - హవిశ్శేషం తతః కృత్వానారినారాయణం ప
 తేత్ ॥ భక్షయిత్వాహవిశ్శేషం లఘ్వశీ సంవిశేత్తతః॥ హవిశ్శేషంభక్ష
 యిత్వేత్యనేనైసహుతావశిష్టప్రతిపత్తిం కమణి సిద్ధైలఘ్వశీత్యనేనైవ
 ద్యోతయతి॥ ద్విదశ్యామాహఃరాతరపరిత్యాగేనఽన్నహవిశ్శేషమేవలఘు
 యథాతథాభుజ్జగతి ॥ సంవిశేదితిక్షణంవామశాయీభూయాదిత్యర్థః॥
 తతఃకృత్వాత్విచంకమకతవ్యంద్విజతర్పణమ్ ॥ ద్వితీయాంస్త్రీనివతే
 తయావద్గర్భంనవిందతి॥ యయాభార్యయాసహ ఏతత్కమకృతంతాం
 ముక్తావసతి సంభవేన్యం భార్యాంసగచ్ఛేత్ ॥ కిషంతంకాలమ్- యాస
 దేషాగర్భంనవిందతి॥ అనేకభార్యాభిససహకర్తృ త్వేవోష్యోగ్యభార్యా
 సంగమేషి॥యథాయథాతస్మిన్కమణ్యనసుప్రవిష్టాభార్యాత్రతుస్యాత్ ॥
 తథాపి కమణ్యన్ప్రవిష్టాయావద్గర్భం నవిందతి తావదన్యాంనోపి
 యన్తంత్రవత శ్శుక్లస్యావ్యత్రగభాధానాక్షచత్వాత్ ॥ మంత్రసంఘా
 తశుక్లస్యావ్యత్రనిషేధేనహాధికారిణ్యో గభానుపయాచ్ఛ ॥ ఏవంచనతి
 కృష్టహేతు నిమిత్తత్వావస్యస్త్రీగమన సిషేధస్య ఋతే భార్యామితి
 నియమాతిక్రమ ణోషోస్త్యేఽ ॥ క్షు ॥ స్త్రుతిపురాణాదిఘస్త్వతేకస్యా
 బల్యాదస్త్యేన నియమాతిక్రమహోషః ॥ తథాపి ॥ నణినాంహానధాయ
 త్రసాతౌత్కృతంభవేదిత్యనేన న్యాయేన గవ్యప్రాయశ్చిత్తీకృతతి॥ కుతః-
 తదర్థమేవాస్యభార్యాగమననిషేధాత్ ॥ భూగిహత్యామృతామృతావి
 తిభూగిహత్యాప్రాయశ్చిత్తస్యనిమిత్తిః ॥ అపితు నియమాతిక్రమమా
 త్రజనితదురితయోగాత్సవ్యప్రాయశ్చిత్తనిమిత్తిః- తతఃప్రభృత్యైకమేకం
 స్వాభావత్యంకల్పయేత్, శక్తస్య, అశక్తస్య త్రిరాత్రద్విరాత్రాదిః- ॥ప

కృతమనుసరామః॥ అపుత్రాపుత్ర పుత్రాచ యాచ కన్యాః ప్రియాయ
తే । షీప్రంసాజనయేత్పుత్రవృశ్యశృంగౌనుధాబ్రవీత్॥ ఇతిఋగ్వీధా
నో క్తపురుషసూక్తవిధిః॥ అథాపామాదిః పోడశచన్యపురుషసూక్తన్య
నారాయణఋషిః- పురుషోదనతా- అనుష్టుప్చందః- అంత్యోత్తిష్టుప్-జ
పహూమాభిషేకేనియోగః- అథవిష్టుసహస్రినామాః॥ శీర్షైశ్చపాయ
నః॥ శుక్రీత్యానమాన్తశేషేణ-వత ॥ జపేనియోగః- విశ్వంవిష్టు వక
షట్కారో-అంతంపలేత్ ॥ సర్వప్రహరణాయధః । సర్వప్రహరణా
యుధాన్నచుభతి ॥ ఇతివక్తేతన్యస్య-చాపుర్యాయత్ప్రజాః । భక్తిమా
న్యస్సద్ధత్తాయ-జాయతే ॥ ఇమంతవవధీ మానః-జనాదన్వాత్ । ఏ
కోవిష్టు-నలెయంతిపరాధమ్ ॥ ... *

→* అథాపామాజనస్తోత్రమ్. *←

దాల్భ్యః॥ భగవన్ప్రాణినస్సర్వే విషరోగాద్యపద్రవైః ॥ దుష్టగ్ర
హాపహూతైశ్చ సార్వకాలముపద్రుతాః ॥ అభిచారికకృత్యాభిస్సర్వ
రోగైశ్చ దారుణైః । సదాసంషిడ్యమానాస్తత్త్విత్తమగ్నిస్తత్త్వమ్ ॥ కేనక
మకవిపాశేన విషరోగాద్యపద్రవాః । నభవంతి నృణాంతన్నే యథావ
ర్చిక్షుమహాసి॥ పులస్త్యః ॥ వ్రతోపవాసైరైర్విష్టు గాన్యజన్త్యైతో
షితః । తేనరా మనిశాదూల గ్రహరోగాదిభాగినః ॥ యైర్మ తప్స్వి
ణంచిత్రంసర్వదేవనరైః కృతమ్ । విషజ్వర గ్రహణాంతే మమష్యా దా
ల్భ్యభాగినః ॥ ఆరోగ్యం యమావృద్ధిం మనసా యద్యదిచ్ఛతి । తత్తదా
సోమ్యసంసిద్ధం పత్రతాద్యుతతోషకృత్ ॥ నాథీన్ప్రవిక్షితనవ్యాధీన్న
విషగ్రహబంధమ్ । కృత్యాస్పృశభయవాసి తోషితేమధుమాదనే । స
ర్వదుఃఖశమస్తస్యసామ్యాస్తస్యసదాగ్రహః । దేవానామశ్చవృష్యోసా
తుష్టోయగ్యజనాదనః ॥ యస్యమస్సర్వభూతేషు యథాత్మనిధిథా
పరే । ఉపవాసాదివైతేన తోష్యతేమధుమాదనః॥ తోషితేషుత్రజాయంతే

నరాః పూజామనోరథాః ॥ ఆరోగాస్సుఖినోభోగాన్భోక్తారో మునిస
 త్తమ | నలేషాం శత్రవోనైవస్పర్శరోగాభిచారకమ్ ॥ గ్రహరోగాఢికం
 వాపి సావకార్యంనజాయతే | అవ్యాహత్యాసిక్యస్వస్య చక్రాదీ న్యాయు
 ధానితమ్ ॥ రక్షంతినకలాపద్యోయేనవిష్టురుపాసితః ॥ దాల్భ్యః॥ఆనా
 రాధితగోమిదాయేనరాదుఃఖభాగినః | తెషాందుఃఖాభితప్తానాం య
 తుతతవ్యందయాశుభిః ॥ పశ్యద్భిస్సర్వభూతస్థం వాసుదేవం మహాము
 నే | సమదృష్టిభిరీశేశం తన్నమ బ్రూహ్యశేషతః ॥ పులస్త్యః॥ శ్రోతు
 కామోసివై దాల్భ్యశ్రుణుష్వసుసమాహితః | అపామాజనకంపత్యే
 న్యాసపూర్వమిదంపరమ్ ॥ గృహీత్వాతు సమూలాగ్రాకశాంఽచ్చుద్ధా
 నుపస్థితాః | మార్జయేత్సర్వగాత్రాణి కుశాన్తైర్దాల్భ్యశాంతిక్యత్ | శ
 రీశేనుస్యతిష్ఠంతి కుశాగ్రజలబిందవః | కుశాగ్రశంకరంవిద్యాత్ప్రయో
 దేవాన్యవస్థితాః | విష్ణుభక్తివిశేషేణశుచిస్తగ్ధతమానసః ॥ రోగగ్రహవి
 పాతానాంకుర్యాచ్చాంతిమిమాంశుభామ్ | సౌవణ్యంరజితంతావ్రం
 మృత్తయంవానవంద్యభమ్ | ఆవ్రంశంకలశం సమ్యక్స్థాపయేత్తండులోప
 రి ॥ తతోవిదకంసమానీను శుద్ధంనిశ్చలమేనచ | ఏకంశతంచదభాంశ్చ
 స్థాపయేత్కులశోఽరి | నారసింహంసమభ్యర్చ్యవాహనంఽవప్రయత్నతః॥
 పూజయేత్తత్రసకలైరుపచారైస్సమంత్రకైః ॥ నారసింహంసమభ్యర్చ్య
 శుచాదేశేశుభాననమ్ | మంత్రేరీతైర్వధానింశం కుర్యాద్భిక్షుంధనం త
 థా ॥ ఏవంకృత్వాతుద్భిక్షుంధంఽష్టంసర్వత్రసంస్తరణ | అవ్యగ్ర చిత్తం
 కుర్వీత న్యాసకమణ్యథావిధి ॥ వరాహంనారసిప్తూచవామసంఽష్టమే
 వచ | ధ్యాత్వాసమాహితోభూత్వాదిత్యునామానిన్యసేత్ ॥ పూర్వేనా
 రాయణంసాతు వారిజాక్షస్తుదక్షిణే | ప్రద్యుమ్నః పశ్చిమేపాతు వాసు
 దేవస్తథోత్తరే ॥ ఈశాన్యాం రక్షతాద్విష్ణు రాగ్నెయ్యాంతు జనాదణ
 సః | నైఋత్యాం పద్మనాభస్తు వాయవ్యాం మధుసూదనః ॥

ఊర్ధ్వగోవధానధరో హృదరాయాఽత్రివిక్రమః । ఏతాభ్యోదశదిక్కు
శ్వసర్వతః పాతుకేశవః ॥ అంగుష్ఠాగ్రేతుగోవిందం తజన్యాంతుమహీ
ధరమ్ । మధ్యమాయాంహృహీకేశ మనామిక్యాం త్రివిక్రమమ్ । కనిష్ఠా
యాంస్యసేద్విష్ణుం కరమధ్యేతుమాధవమ్ ॥ ఏవమేవాంగుళిన్యాసః పశ్చా
దంగేషువిన్యసేత్ । శిఖాయాంకేశపంస్యస్య మూర్ధ్నినారాయణాంస్య
సేత్ । మాధవంచ లలాటేతు గోవిందంతుభ్రువోన్యసేత్ ॥ చతుర్థా
ధ్యేస్యసేద్విష్ణుం కణయోర్మధునూదనమ్ । త్రివిక్రమంకణమూలేవామ
నంతుకపోలయోః ॥ నాసారంధ్రద్వయేచాపి శ్రీధరంకల్పయేద్బుధః । ఉ
త్తరోష్ఠేహృషీకేశం పగ్గనాభంతథాధరే ॥ దామోదరందంతపక్షాగ్
వరాహంచుక్తేన్యసేత్ । జిహ్వాయాంవాసుదేవంచ తాల్వాశ్చైవగదా
ధరమ్ ॥ వైకుంఠంకంఠమధ్యేతు అనంతంనాసికోపరి । దక్షిణేతు భుజేవి
ప్రవిన్యసేత్పురుషోత్తమమ్ ॥ వామేభుజే మహాయోగం రాఘవంహృదివి
న్యసేత్ । వక్షస్థలమాధవంచకత్తయో భోగిశాయినమ్ ॥ పీతాంబరం
స్తవతటే హరింనాభ్యాంతువిన్యసేత్ । వామేరిపుహరంవింద్యాతగతిమ
ధ్యేజనాదనమ్ । పృష్ఠేక్షితిధరంవిద్యా దమ్యతంసగంధయోరపి ॥ వా
మకుక్షౌవారిజాక్షం దక్షిణేజలశాయినమ్ । స్వయంభువంమేధ్రమధ్యేఊ
రోశ్చైవగదాధరమ్ ॥ చక్రాఘృధృ జానుమధ్యే జంభుయో రమ్యతం
న్యసేత్ । గుల్ఫయోర్నారసిహ్నంతు పాదపృష్ఠేమితౌజనమ్ ॥ అంగుళి
ఘశీధరంచ పద్మాక్షం సర్వసంధి మ । నభోమధవంచైవ గ్యసేత్వా
దంతలేచ్యతమ్ ॥ రోమకూపేగుడాకేశం కృష్ణంకౌస్థివజ్జను । మనోబు
ధ్యోరహంకారే చిత్రేన్యస్యజనాదనమ్ ॥ ఏవంన్యాస విధింకృత్వా య
తాఽర్యంద్విజతచ్ఛ్రీణు । వైష్ణవేనతుకతవ్యం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥
రక్షాకాలేతు దేవస్య సాన్నకాలేతద్దైవతు । జ్ఞానామారంభేతుకతవ్యం
త్రిసంధ్యాసుచవిశ్యమః ॥ అభయస్సవభూలేభ్యో విష్ణులొకంసగచ్ఛతి ॥

విష్ణులోకం సగచ్ఛత్యోన్నతాభితి || ఓమ్ నమః పరమాధాన్యాయేత్యపామా
 జనస్తోత్రస్య- పులస్త్యబుషి- శ్రీకృష్ణహృదేవతా- హరాముకస్యే
 తిబీజమ్- అచ్యుతానంతగోవిందతీర్థై- తప్తహాటక కేశాంతేః కీలకమ్-
 సచ్యగభిషి తాథేః వినియోగః- ఓం నమః పరమాధాన్యాయ పురుషాయమ
 హత్త నే | అరూపాయవిరూపాయ వ్యాపి నేపరమాత్మ నే || నిషకల్తపా
 యశుద్ధాయ ధ్యానయోగరతాయచ | నమస్కృత్వా ప్రవక్ష్యామి య
 త్తత్త్విద్యతుమేవచః || వరాహాయ నమసిద్ధాయ వామనాయమహత్త నే | న
 మస్కృత్వా ప్రవక్ష్యామి య త్తత్త్విద్యతుమేవచః || వరాహనారసింహేశ
 వామనేత్రవిక్రమ | హయగ్రీవేశసర్వేశ హృషీకేశహరాశుభమ్ || అప
 రాజితచక్రాద్యైశ్చతుర్భుజేపరమాయుధైః | అఖండితానుభావైస్త్యంస
 ర్వహాపహరోభవ || హరాముకస్యదురితం దుష్కృతం దుష్కృతోదితమ్ |
 హృత్స్యబుధాతిభయదం దురిష్టస్యచయత్ఫలమ్ || పరాధిధ్యాన సహ
 జైః ప్రయుక్తచాభిచారికమ్ | గదస్పృశేషహరోగప్రయోగజరయాఽజ
 ర || హరయేవాసుదేవాయ నమఃకృష్ణాయఖడ్గినే | నమఃపుష్కరనేత్రా
 యకేశవాయాచిత్రినే || నమఃకమల కేంజలరూపితనిమలనాససే | మ
 హాహవరిపుసంధ దృష్టచక్రాయశాన్తినే || దంష్ట్రోద్ధృతక్షితిధరత్ర
 యీమూర్తికమతీనమః | మహాయజ్ఞ వరాహాయ శేషభోగాను భోగినే ||
 తప్తహాటక కేశాంత జ్వలత్పవకలోచన | వజ్రాదికసకస్పర్శ దివ్యసిద్ధాన
 మోస్తుతే | కాశ్యసాయాతిహాస్వాయ ఋగ్యజుస్సామమూర్తయే | తు
 భ్యంవాషసభూపాయ క్రమతే గాన్నమోనమః || వరాహశేషదుష్టానిస
 ర్వహాపహనివై | మదకమర్దమహదంష్ట్రముదకమదకచయత్ఫలమ్ || నా
 రసింహకరాశస్యదంతప్రాంతానలోఽన్వలమ్ | భంజభంజననాదేన దుష్
 క్షస్తాతికాశన || ఋగ్యజుస్సామగర్భాభివాగ్భిర్వామనరూపభృత్ |
 నేత్రదుఃఖిరోదుఃఖిం దుఃఖించోదరసంభవమ్ || అనుచ్ఛాన్యసమతిశ్చాన్య

సంపరితాపం నదేవభుం । గురభూణాంఘ్రిరోగాంశ్చకుక్షిరోగతథా
 త్తయమ్ ॥ శ్వేతాదినఖజాణరోగాస్తవగస్థ్యంతర్జహిస్థితా ॥ కామి
 లాదీస్తథారోగాస్తమేహంశ్చాతిదారుణా ॥ ఖగంధరాలిసారాం
 శ్చముఖరోగాంశ్చవల్లలమ్ । అశ్మరీమూత్రకృచ్ఛాశ్చిశ్చరోగానన్యాంశ్చ
 దారుణా ॥ యేవాతప్రభవారోగాయేవాపిత్తసముద్భవాః । కఫోద్భవా
 శ్చయేరోగాయేవాన్యేగన్తిపాతకాః ॥ ఆగంతుకాశ్చయేరోగాలూతా
 విచ్ఛేదకాదయః । ప్రశమం యాంతుతేసర్వేవాసుదేవాపమాజితాః ॥
 విలయంయాంతుతేసర్వేవిస్తోరుచ్ఛారణేనతు । క్షయంగచ్ఛంతురోగా
 స్తేచక్రణాభిహతాహరేః । అచ్యుతానంతగోవింద నామోచ్ఛారణభేష
 జాల్ ॥ సశ్యంతినకలారోగాస్త్యంత్యంసత్వంనదామ్యహమ్ ॥ సత్వంసత్వం
 పునస్త్య ముద్భృత్యభుజముచ్యతే । వేదాచ్ఛాస్త్రం పరంనాస్తి నదైవం
 కేశవాత్పరమ్ ॥ స్థావరంజంగమంచైవ కృత్రిమంచాభయచ్ఛిషమ్ । యతో
 ద్భూతం నఖోద్భూతమాకాశప్రభవంసిషమ్ ॥ లూతాదిప్రభవంచైవ విష
 మత్యంతదుఃఖదమ్ । శమనయతుతత్సర్వం క్షీణతోన్యజనాదనః ॥ ౧౨
 హస్తేగ్రహంజైవ తథావైడాకిగ్రహాః । వేతాశాంశ్చపిశాచాం
 శ్చగంధర్వాన్యక్షరాక్షసాః ॥ శాకినీపూతనావ్యాశ్చ తథావైనాయకగ్ర
 హాః । దుష్టమండలికాః క్రూరాః రేవతీస్వర్గధరేవతీ ॥ వృద్ధికాం
 త్కాగ్రహంశ్చగ్రా తథామూర్త్యగ్రహాఃపి । బాలస్యవిష్టోశ్చరితహం
 తుబాలగ్రహాఃసమా ॥ వృద్ధానాంయేగ్రహాఃకచి ద్యేచబాలగ్రహాఃస్వ
 చిత్ ॥ నారసిహస్యతేద్యష్టాశ్చ దగ్ధాయేచాపియవ్వనే ॥ సతాకరాళవద
 నోనారసిహస్యమహరవః । గ్రహానశేషాం త్వవేశ శ ఖాదఖాదాగ్నిలో
 చన ॥ యేరోగాయేమహూత్పతా యద్విషంయేవహగ్రహాః । యానిచ
 కూరిరభూతాని గ్రహపీడాశ్చదారుణాః ॥ శస్త్రక్షతేషుయేవోషాజ్వాలా
 గదభకాదయః । తానిసర్వాణి సర్వాత్మా పరమాత్మజనాదన ॥

కించి మృగం సమాప్తాయ వాసుదేవాశునాశయ । తీప్తాస్సుదశకనంచ
 క్రు జ్జ్వలాలామాలావిభూషణమ్ ॥ సర్వదుష్టప్రశమనం కురు దేవ పరామ్య
 త । సుదశకనమహాజ్వల చ్చింధిచ్ఛింధివమారయ ॥ సర్వదుష్టానిరక్షాం
 సిక్షయం యాంతువిభీషణ ॥ ప్రాచ్యం ప్రతీచ్యంచదిశదక్షిణోత్తరయో
 స్తథా । రక్షాంకరోతుభగవాన్నరసిహస్వగజితైః ॥ భూమ్యంతరిక్షే
 చతథాపాశ్వతః పృష్ఠతోగ్రతః ॥ రక్షాంకరోతుభగవాన్ బహురూపీజ
 నాదకనః । యథావిష్ణుజకగత్సర్వం సదేవాసురమానువమ్ ॥ తేనసత్తేన
 సకలం దుష్టమస్యప్రశామ్యతు । పరమాత్మాయథావిష్ణు వేదాం తేవ్యపి
 యతే । తేనసత్తేనసకలం యన్తయోక్తంతథాస్తుతత్ ॥ శాంతిరస్తుశివం
 చాస్తు ప్రణశ్యత్సనుఖంచయత్ । వాసుదేవశరీరోద్ధైక్తికుశైస్సమృజితం
 మయా ॥ అపామాజకనగోవిందో నరోనారాయణస్తథా । తథాస్తుస
 వకదుగిఖానాం వ్రతమోవచనార్థదే ॥ శాంతాస్సమస్తారోగాస్తేజ్వరా
 స్సర్వేవిషాణిచ । భూతానిచక్రయాంతీశే సంస్తుతేషుధుసూదనే ॥ ఏతత్స
 మస్తరోగేషు భూతగ్రహభయేషుచ । అపామాజకనకంశస్తం విష్ణునా
 మాభిమంత్రితమ్ ॥ ఏతేషుశావిష్టుకరీరసంభవా జనాదకనోహంస్వయమే
 వనాగతః । హంతుంమయాదుష్టమశేషమస్య స్వస్థో భవత్తేషుయథావచో
 హరేః ॥ శాంతిరస్తుశివంచాస్తు దుష్టమస్యప్రశామ్యతు । యదస్యగురితు
 కించి త్తక్షిప్తంలవణాంభసి ॥ స్వాస్థ్యమస్తుశివంచాస్తు హృషీకేశస్య కీర్తి
 నాత్ । యతఏవాగతంపాపం తత్త్రైవక్రతిగచ్ఛతు ॥ ఏతద్యోగాఽపీడా
 సుజంతూనాంహితమిచ్ఛతా । విష్ణుభక్తేనకలకవ్య మపామాజకనకంప
 రమ్ ॥ అనేననవకదుగిఖాని ప్రశమంయాంత్యసంశయః । సనకభూతహి
 తాథాయ కుర్యాత్తస్మాహ్నదేవహి ॥

...

✽

ఇత్యపామాజకనస్తోత్రం సమాప్తమ్.

అథ శ్రీవిష్ణు హృదయ స్తోత్ర పాఠము.

అస్యస్తోత్రస్య సజు-షణ్ణముషిః-అనుష్టుప్ త్రిష్టుప్ గాయత్రీచయ
 థాయోగంఘదః- శ్రీమహావిష్ణుః పరమాత్మా దేవతా- అభిలషితార్థ సిద్ధ్య
 ర్థే జపేనియోగః- సజు-ర్షణః ॥ షష్ఠాంతస్సదావిష్ణుః పృష్ఠశ్చాపి
 కేశవః-గౌరిందోదక్షిణేపాశ్వేవామేచ మధుసూదనః॥ఉపరిష్ఠాత్తువైకు
 ణ్ఠోవరాహానివృథవీతలే॥ అవాస్తరదిశోయాస్సృస్తాసుసర్వాసుమాధవః॥
 గచ్ఛత స్తిస్మతోవాపిజాగ్రతస్సపతోపివా॥ నాగసిహ్నకృతాగుప్తిర్వాసుదే
 వమయోహ్యహమ్ ॥ అవ్యక్తంచైవాస్యయోనౌపదన్విత్యక్తంచేహందీర్ఘ
 మాయుర్గతించ । వహ్నించక్త్రం చంద్రసూర్యాచ నేత్రే దిశశ్శోత్రే
 ప్రాణమాహుశ్చవాయుమ్ ॥ వాచం వేదాహృదయంచై నభశ్చపృథ్వీపాదౌ
 తారకారోమకూపాః । సాక్షోపాక్షాహృథిదేవతాచ విద్యాహువృష్టం
 తే సర్వసతేనముద్రాః ॥ తంచేవదేవనిశరణంప్రజానాంచౌజ్ఞాత్మకం సర్వ
 లోకప్రతిష్ఠమ్ । యజ్ఞం వర్చ్యంవరదంవరిష్ఠం బ్రహ్మణిమీశం పురుషంన
 మస్తే ॥ ఆద్యంపురుషమీశానం పురుషాశంపురుష్టుతమ్ । ఋతమేకాత్మ
 రం బ్రహ్మవ్యక్తావ్యక్తం సనాతనమ్ ॥ మహాభారతకాఖ్యానం కురుక్షే
 త్రంసరస్వతీమ్ । కేశవం గాఞ్చగణ్గాఞ్చకీర్తయన్నానసిదతి ॥ ఓంభూః
 పురుషాయపురుషరూపాయ వాసుదేవాయనమోనమః । ఓంభూవఃపురు
 షాయపురుషరూపాయ వాసుదేవాయనమోనమః ॥ ఓంభూర్భువస్సు
 వః పురుషాయపురుషరూపాయ వాసుదేవాయనమోనమః । ఓంప్రద్యు
 మ్నాయపురుషాయ వాసుదేవాయనమోనమః॥ఓంఅనిరుద్ధాయపురుషా
 యవాసుదేవాయనమోనమః । ఓంభవోద్భవాయపురుషాయవాసుదేవా
 యనమోనమః ॥ ఓంకేశవాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః॥ నా
 రాయణాయపురుషాయ వాసుదేవాయనమోనమః ॥ మాధవాయపురు

పాపం వాసుదేవాయనమోనమః । గోవిందాయ పురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః ॥ విష్ణవేపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః । మధుసూదనాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః॥త్రిశ్రమాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః । వామరాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః ॥ శ్రీధరాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః॥హృషీకేశాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః ॥ పద్మనాభాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః । దామోదరాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః । సత్యాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః । ఈశానాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః ॥ తత్పురుషాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః । సత్పురుషాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః ॥ ప్రణవేంద్రాయవిష్ణశతసహస్రవేంద్రాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః॥యథదంవిష్ణుహృదయమధీయతేబ్రహ్మహత్యా యాగిహతోభవతి॥పతిత సంభాషణాత్పాతోభవతి॥ సురాపానాత్పాతోభవతి- సువర్ణస్తేయాత్పాతోభవతి - పతిత సంభాషణాత్పాతోభవతి - అసత్యభాషణాత్పాతోభవతి-అగమ్యాగమనాత్పాతోభవతి- పృషటిగమనాత్పాతోభవతి - అభత్యభతాత్పాతోభవతి- బ్రహ్మచారిసుబ్రహ్మచారిభవతి- అనేక క్రితుసహసేకేష్టంభవతి- గాయత్యాప్రవృత్తిసహసాహజిప్తానిభవంతి- చ త్వారో వేదాశ్చారీతాభవంతి- సర్వవేదేమజ్ఞాతోభవతి-సర్వతీర్థేషుస్నాతోభవతి- యదీకస్యచిన్నబూయాచ్చిన్త్రీభవతి-అష్టాబాహ్మణాన్ గ్రహయిత్యావిష్ణులోకమావోతి- మానసేనగతిర్భవతి - ననశ్యతిమన్త్రైః । యత్రయత్రేచ్ఛేత్తత్రతతోపజాయతే-స్మరతిచాత్మానం భగవాన్తహావిష్ణురిత్యాహ॥

ఇతి శ్రీవిష్ణుహృదయస్తోత్రం సమూర్థమ్.

దాసనాపవిష్టస్య స్వస్తివాచస్వీజాంచ్యుభాన్ । మృత్తికాం రోచనాం
 గంధాన్ గుగ్గుబుచాత్రనిక్షిపేత్ ॥ యాత్రామృతాశ్చైకవజ్రైశ్చతుర్భుజ
 కలశైరికరమాత్ । చమన్యనదుపేహరక్షస్థాస్యంభద్రాసనంతతః ॥ స
 హస్రాక్షశత్రైభాన్ మృషిభిః పావనకృత్మ్ । తేన త్వానభిషిచామిపా
 నమాన్యసిపునతుతే । భగంతేవరుణో రాజాభగంసూర్యోబృహస్పతిః ॥ భ
 గమిం ద్రశ్చవాయుశ్చ భగంసప్తషణ్డయోదదుః । యత్రేకేశేషు దౌభాన్
 గ్మం సీమంతే సుచ్చమూఢాని ॥ లలాటేకణ్డయోక్ష్యో రాపస్తద్ధతుస
 ర్వదా । స్వీతస్య సాషణపంజైలం సృజేతౌదుంబరేశాతు ॥ జుహుయా
 న్ముఢానికుశాన్ సప్తేనపరిగృహ్యతు । మితీశ్వసమ్మిత్తిశ్చైవతథాసాలక
 టంకటా ॥ కూశ్మంఠో రాజపుత్రశ్చేత్యేతేస్వాహంతనామభిః । నామభిబా
 లిమంతైస్స నమస్కారసమన్వితైః ॥ అతేస్వాహాసమన్వితైః మూఢాని
 జుహుయాదిశ్శాన్వయః ॥ ఏవం తథావిదైర్బలియంతైర్బలిం దద్యాదిత్యా
 న్మాత్యయోజ్యం ॥ బలిహారమాహ ॥ దద్యాచ్చతుష్పథే సూర్యేకుశా
 నాస్త్రీసప్తతః । కృతాకృతాం స్తండులాంశ్చ పటలోదనవేచచ ॥ మ
 త్స్యాన్నకాష్టం స్తథైవామాన్తాషమేతానదేవతు । పుష్పంచ్చింసుగంధం
 చసురాంచ త్రివిధామపి । స్థూలకంఠూరికాఘ్రాపాం స్తథైవోండేరికస్య
 జః । దధ్యన్తు సాయసంచైవ గుడపిష్టంసమోదకమ్ ॥ ఏతాం తస్మాన్
 పాహ్వాన్యఘ్రామాకృత్వా తతస్థిమ్ । వినాయకస్య జగనీ ముపతిష్ఠేత్త
 థాంరికామ్ ॥ దూర్వాసపక్షపశ్చప్రాణాంసత్వాఘ్రాంపూర్వమంజలిమ్ ।
 కృతాకృతాస్సకృదేవహతాః ॥ పటలోదనంతిలపిష్టమిశ్రమోదనంతిమాః
 అపకావః- ఏతావదేవతు- పక్షుపక్ష్వంచ మాంసమిశ్యకః ॥ దూర్వా
 సపక్షపశ్చప్రాణాంసత్వాఘ్రాంపూర్వమంజలిమ్ । పుష్పంచిత్రంరక్తకృష్ణ
 పీతాది-సుగంధంగంధద్రవ్యం ॥ త్రివిరాసురాగౌడిమాధ్విత్యాది-మూల
 కం కందాకారోభక్ష్య విశేషామూలంచ - ఉండేరకస్రజమ్ - ఉండేర

కాః పిష్టవికారానానావిధాః తైః ప్రోతాస్సృజిత్యుచ్యంతే- గుడపిష్టం
గుడవిద్రంశాల్యాది పిష్టం అన్యత్ప్రసిద్ధమ్- ఉపస్థానమత్రేమాహ॥ రూ
పందేహయశోదేహిభగంధవతిదేహిమే । పుత్రాణాదేహిధనందేహిసహ
కామాంశ్చదేహిమే ॥ శుక్లాంబరధరశ్శక్యగంధమాల్యాచు లేశనః । బ్రా
హ్మణాన్భోజయేద్దద్యావప్రయగ్గుంగురోరపి ॥ అసమర్థశ్చేచ్ఛురోరా
చార్యస్యస్త్రయగ్గుమాత్రందక్షిణాంఽద్యాత్ ॥ అసమర్థశ్చేత్ ॥ స్వసా
మధ్యాహ్నసారేణవిత్తశాత్ర్యంనకారయేఽతి ॥ ఇతి యాజ్ఞవల్క్యప్రోక్తవి
నాయకశాంతిః ॥ అథాప్యైవప్రయోగః॥ అభోవ్యంతేఽతత్రసంభారాః
చనాపంచమృత్తికాః- అశ్వస్థానాద్గజస్థానాద్ద్వీకాత్సంగమాద్వృజాత్ ।
చందనాగరుకస్తూరీ కర్పూరాజ్యాస్సుగంధయః ॥ శౌరసషఃప కలశశ్చ
గవాజ్యేనవిమిశ్రితః । గుగ్గులశ్చాపిసరిశుద్ధః ॥ సురమాంసి పచాకుప్తంశై
లేయః రజనీవ్యయమ్ । సఙ్గీచంపకముస్తాచనరౌవషధిగణస్తృతః॥ చత్వా
రగకలశావీకవణాః అస్ఫుటాఅనణాః ॥ హృదోదకమథాపిన్యాన్నిష్ఠ్ను
గాసంగతోదకమ్ । సుగ్రీవాపుచ్చమారక్తంచమఃచానడుహస్తథా॥ శ్రీ
పణేకావృషీంఽపసహకార్యచ్యవల్లవాః । అశ్వభవల్లవాస్సవ్య క్షుగంధ
కుసుమాశ్శపి ॥ అజశ్శోభనః ॥ ఆచార్యదక్షిణాఢ్యంతు మహాహవ సన
ద్యయమ్ । పంచవణాని షిష్టాని గ్వస్తీకన్యానిమితః ॥ వైలంచ సా
షఃపంతద్వదుడు(బర)వినిమితః । సృవగసుశాశ్చరుస్థాలీస్థాలీపాకాఢ్య
తండులాః ॥ కించిద్ధతాః క్రియక్లస్తాస్తండులాశ్చాపరేతథా । తిలపిష్టేన
సంయుక్తమోదసంశూఢమేనచ ॥ పకాశ్చమతాన్యశ్చాపకావ్యమాంస
వక్త్రమఃకృత్ ॥ గాఢీవైష్టికమాగ్నీచేత్త్రేణంవై(త్రివిధా)సురా॥ మతాన్య
దికంసురాతంచనిషిద్ధంయస్యయచ్ఛయత్ । నగ్రహ్యంతు విశేషేణద్వి
జైస్త్ర్యాజ్యాసురాతథా । యజమానస్తు శూద్రశ్చే దద్విజస్తాన్నియోజ
యేత్ । ప్రత్యక్షమూలికంవాసాదుతథక్షంతదాకృతి ॥ నిమితాస్సృజితే


~~~~~  
 చ్యుతే ఉండేరకసమాఖ్యయా । దధ్యన్నంపాయసంచైవపిష్టంచ గుడమి
 శ్రితమ్ ॥ అడ్డుకాశ్చ తథామార్వాప్సవపా గౌరసన్నిభాః । గణేశస్స
 తిమాచైవగౌర్యాశ్చప్రణామతథా ॥ ఏవంసంభృతసంభారశ్శాంతింకుర్యా
 చ్చుభేన ॥ వినాయకశాంతికర్తుకామస్యచంద్రతారాబలోపేతేశుభే
 దినేశ్వతబాహ్యంతరశాలేస్త్యకమానతరమమకప్రయోజనాథమేత
 త్కమకరిష్యశ్శతసంకల్ప్య ॥ శుతాధ్యయనసంపన్నంబ్రాహ్మణమస్మిన్స
 మణిత్వయాచార్యస్వంకుర్వితగంధపుష్పాక్షతాదిభివృణోత ॥ తథాన్యాం
 శ్చశ్రోముత్విజోన్మణోత ॥ అథముత్విస్థి స్సహితఅచార్యగిరీతి ॥ గోమ
 యేనుపలిప్తైత్వలంకృతే దేశేపంచవజ్రైఃపిష్టేభిద్రాసనార్థమేకంస్వస్తి
 కంశ్యనేత్ - తస్యస్వస్తికస్య పూర్వాదిషు దిక్షుచతుస్స్వస్తికంకారయేత్ ॥
 తేతచ్ఛుద్ధియు స్వస్తికే కలశస్థాపనాథం తతమాద్యముపలిప్తమాన
 దుహం చర్మోత్తరలోమ పాగ్రీచగ్గీనం సంస్థాప్య - తస్యోఽరిశ్రీపణికా
 కావనిర్మితపీఠం సంస్థాప్యతత్పీఠం శ్వేతవస్త్రేణప్రచ్ఛాదయేత్ ॥ తతశ్చ
 తుదిక్షు స్వస్తికేష్వవణాన్సురితాన్ కలశానేకవణాం శతురశ్చం
 దనమిశ్రితాన్ స్రగ్ధామవేష్టిత కంఠాన్నవాహత వస్త్రధూషితాన్ కల
 శాన్ ధాన్యరాశానిధాయ హ్రదోదకేన నదీసంగమోదకేనవా కలశా
 న్సూరయితాన్ - తతఉద్భృతాసీతి మంత్రేణ కలశేషు పంచవృద స్సంస్థా
 ప్య-గంధద్వారేతిమంత్రేణ చంద్రాగరుకస్తూరీ కర్పూరాదీన్ గంధాన్
 గోరోచనాం గుగ్గులంనిక్షిప్య గహకారాది ప్రశస్తపల్లవేషు అన్యతమా
 నిల్లచానికలశముఖపృష్ఠే యథాయోగంనిక్షిప్తే ॥ తతశ్చ త్వారోముత్వి
 జఃపూర్వాదిగవస్థితకలశేషుత్వంనో అగ్నోఅగ్నవరుణశ్శేతిమంత్రేణ
 వాస్వశాఖాపరివరితవరుణప్రకాశతైర్నంత్రాంతరైర్వా భూర్భువస్సువరి
 త్యాహృతిభిర్వావరుణాయనమ ఇతినామమంత్రేణవా వరుణమావాహ్య
 పోషకోపచారపూజానిర్వత్యపూర్వోక్తామానో భద్రాంపూర్వోక్తమానో

యంతివిశ్వత ఇత్యాదికాంవాశంనోవాతః పవతామిత్యాదికాంవాన్యాంవా
 స్వశాఖా పరిపతాంవాశాంతింపరేయః-వీతస్తి న్నేనసమయే ఆచార్యో
 భద్రాసనస్యోత్తరభాగ ఈశాన్యాంవావినాయకః తజ్జగన్మంబికాంచ పీ
 తాచిమ ప్రితిష్ఠాస్య తేషు పీతాదిమ ఆవాహః ప్రభృతి నివేదనపర్యంతాం
 పూజాం కుర్యాత్- ఏకదంతాయ విద్మ హేచక్రతండా యధీమహీ తన్నో
 దంతిః ప్రచోదయాత్ || ఇతి వినాయకమంత్రః- సుభగాయైచ విద్మ హే
 కామమాలిన్యైచ ధీమహీ | తన్నోగోప్రచోదయాత్ || ఇత్యంబికాపం
 త్రః- అథగృహ్యూక్తవిధినా అగ్నిప్రతిష్ఠాస్యచరంశ్రీవయత్వా తతో
 గవ్యజ్వలాలీకృతేన శారసర్వ పకలీనోద్వతితాం గంసర్వౌషధిచూ
 డైః స్తథా చందనాగరుకస్తూరికాదిభిశ్చ విలిప్తశిరసం యజమానంభ
 ద్రాసనే ఉపవేశ్య గృహ్యూక్తమాగేణ స్వస్తివాచనాదికర్వీత || ఋ
 త్విగ్భాస్తూణసహిత ఆచార్య స్వస్తివాచనానంతరం జీవత్పతి పుత్రాభి
 ప్రీధిరుపగుణశాలినీభి స్సువేషాభిఃకృత మంగళం యజమాన వభిషించే
 దాచార్యః- తత్ర పూర్వదేశావస్థితం కలశమాదాయ సహస్రాక్షం శత
 ధారమృషిభిః పాననంకృతంలేన త్వావభిషించామి పావమాన్యః పునంతు
 తే ఇత్యనేనమంత్రేణాభిషించేత్ || తతోదక్షిణదిగవస్థితం కలశమాదాయ
 భగంతే వరుణో రాజాభగంసూర్యోబృహస్పతిః! భగమింద్రిద్వ వాయు
 శ్చభగం సప్తవయోదధురిత్యనేనమంత్రేణ | తదనంతరం పశ్చిమదేశా
 వస్థితం కలశంగృహిత్యావస్తే కేశేమ దాధాన్యాంసీమంత్రే యచ్ఛమాధా
 ని || లలాటేకణ్డయోర్జ్ఞో రాపస్తర్ధుతుతే సదేత్యనేన మంత్రేణాభిషిం
 చేత్- ఏవమభిషిచ్య సవ్యపాణినా కుశాంతరిలేన యజమానస్య మూర్ధని
 సర్వపంత్రైల మాదుంబరేణస్పృశేదాదాయ వక్ష్యమానమంత్రేణాహు
 యాత్ || ఓంమితాయస్వాహా | సంమితాయస్వాహా | శాలాయస్వాహా!
 కటంకటాయస్వాహా | కూక్కుండాయస్వాహా | రాజపురమాయస్వాహా!

ఏవం పథ్యేర్థ్యంత్రైయ్యధిష్ఠానా తదనంతరం పూర్వపక్షేన చ
 తాపూర్వోక్తేష్వధ్యేర్థ్యంత్రైస్తస్మిన్నేవాగ్నో చరుంహుత్వాగ్నేరింద్రా
 దిష్వభిషేకశాలాయా మింద్రాదిలోక పాలేభ్యస్తన్నామ మంత్రైర్వలిం
 దద్యాత్ - నామమంత్రాస్తు || ఇంద్రాయనమః | అగ్నయేనమః | వరుణా
 యనమః | సోమాయనమః | ఈశానాయనమః | బ్రహ్మణేనమః | అంత
 కాయనమః || అథ యజమానస్సాత్వా శుక్లమాల్యాబరధరో గురుణా
 సహితో వినాయకాయాంబికామైచ కృతాకృతాంస్తండులాంశ్చ పట
 లోచనమేవేత్యాదినాపి నిర్దిష్టౌకృత్యాకృతద్రవ్యజాతముపహారందత్వా
 తత్సంసాధూమింగత్వా - కుసుమసహితేనోదకేన ప్రత్యేకం పూర్వోక్త
 వినాయకాంబికా గాయత్రీభ్యాం మంత్రాభ్యామఘృతదత్వా - దూర్వా
 సప్త పుష్పాంజలించదత్వా వినాయకమంబికాంచోపహితే - ఉపస్థాన
 మంత్రాస్తు || రూపందేహి యశోదేహి భగంభవతిదేహిమే || పుత్రా
 దేహి ధనందేహి సర్వకామాంశ్చదేహిమే || అత్రమంత్రే భగవన్దేహిమే
 భగమిత్యూహంకృత్వా ప్రథమతో వినాయకముపస్థాయ పశ్చాద్యథాప
 తితేనమంత్రేణాంబికా ముపహితే || తతశ్చాచార్యశ్శూరే కుశానాస్తీర్వ
 ఉపహరణేషం తత్రనిధాయ చతుష్పథంగత్వా తత్ప్రమాణబలిం నిద
 ధ్యాత్ || మంత్రస్తు || బలింగృహ్లాంస్త్వమందేవా ఆదిత్యావగనస్తథా | మ
 రుతోవాగ్నినౌరుద్రా స్సంకాణఃపన్నగాగ్రిహః | అసురాయాతుధానా
 శ్చ పిశాచామాతరోగణాః || శాన్తోష్యయక్షవేతాశా యోగిన్యఃపూతనా
 శ్శివాః | భంజకాస్త్రిగంధర్వా గానవిద్యాధరానగాః || దిక్పాలా లో
 కపాలాశ్చ యేదవిష్ణువినాయకాః | జగతాంసాధుకర్తారో బ్రహ్మదా
 శ్చ సహషణయః || మావిష్ణుమాచమేపాపం మాసంతుపరిపంథినః | నై
 న్యాభవంతుత్పత్తాశ్చ భూతప్రేతాసురాగ్రిహః || ఇతి చతుష్పథ బలిద
 నమంత్రః || అనంతరం వస్త్రద్వయసహితాం దక్షిణాంస్వశక్త్యనుసా

బదత్వా విభవానుసారేణ భూరిదక్షణామపి ఋష్యగాదిభ్యో బ్రాహ్మణే
భ్యః ప్రతిపాద్య బ్రాహ్మణాన్భజయేత్ । ...

ఇతి వినాయకశాంతిప్రయోగః.

అథ నవగ్రహయజ్ఞః.

శ్రీకామశ్శాంతికామోవా గ్రహయజ్ఞంసమారభేత్ । వృష్టిస్యాయుగ
పుష్టికామోవా తథైవాభిచరన్నపి ॥ గ్రహనాహ ॥ సూర్యసోమోమ
హీశుత్రో సోమపుత్రోబృహస్పతిః । శుక్రశ్చనైశ్చరోరాహుగ కేతుశ్చే
తిగ్రహస్తస్సృతాః ॥ గ్రహప్రతిమానిర్మాణ ద్రవ్యాణాహ ॥ తామ్రీకా
స్సంస్ఫటికార క్తచందనాస్సవ్యంకాడభౌ ॥ రాజతాత్రయసింహాసాః కాం
స్యోకార్యాగ్రహాఃక్రమాత్ । స్వర్ణైర్వస్త్రపటేలేభ్యో గంధైర్మణం
జలకేషువా ॥ పూజావిధిమాహ ॥ యథావర్ణంప్రదేయాని వాసాంసి
కుసుమానిచ । గంధోమలయజ్జైచ్చవ ధూపోదేయశ్చగుగ్ధలమ్ ॥ కర్త
వ్యాగ్రహణేచైవ చరవగ ప్రతిదైవతమ్ ॥ గ్రహవంత్రానాహ ॥ ఆశ్మ
ష్టేనగమందేవాఅగ్నిర్బుధాః । ఉద్భుధ్యస్యేతిచఋచోయథాసంఖ్యం
ప్రకీర్తితాః ॥ బృహస్పతేతియద్యస్తథైవాన్నాత్పరిస్సృతః । శన్నోదే
వీస్తథాకుండా తేగ్రతుంకృష్ణస్సిమాంస్తదా ॥ హేమమీయగమిధతహ ॥
అర్కపాలాశఖదిరా స్త్వపామాగోధపిప్పలః । ఉదుంబరశ్యమీదూ
ర్వా కుశశ్చసమిధగక్రమాత్ ॥ హేమసంఖ్యమాహ ॥ ఏతైకగ్యత్వ
ప్తశత మష్టావింశతిరేవవా । హేతవ్యా మధుసర్పిభ్యోం దధ్నాక్షీరేణ
వాయుతాః ॥ నైవేద్యాథం బ్రాహ్మణభోజనాథంచ ద్రవ్యాణ్యాహ ॥
గుడోదనంపాయసంచ హవిష్యక్షీరపాప్తికమ్ ॥ దధ్యోదనంహషిశ్చుర్లం
మాంసంచిత్రాన్నమేవచ ॥ దద్యాద్గ్రహక్రమాదేవ ద్విశేభ్యోభాజనం
ఋషిః । శక్తితోవాయథాలాభంసత్కార్యవిధిపూర్వకమ్ ॥ గుడమశ్రీమో

దనం గుఱోదనం-హనిత్యమత్పన్నాది-క్షీరపాష్టికం క్షీరమిశ్రం కిష్టమో
దనమ్ | హవిస్సుతోచనం - చూడాంతిలమిశ్రే మోదనమ్ - మాంసంభ
క్ష్యమాంసమిశ్రే మోదనం- చిత్రాన్నం నానావిధాన్నమ్ || గుఱోదనాదీ
నామభావే యథాలాభ మోదనాది సన్తానపూర్వకం నైవేద్యార్థంబౌ
హ్మభోజనార్థంచ దద్యాదిత్యక్షణః || దక్షిణామాహ || భేద్యంభస్త
థానద్వాక హేమనాసోహయశక్రమాత్ | కృష్ణాశా రాయనంనాగవితా
నైదక్షిణాస్తస్మి తాః || యస్యయశ్చయథాదస్తస్మస్తంతంయత్తేనపూజ
యేత్ | బ్రహ్మజైతాం వగోచ త్తపూజితాగపూజయిష్యత || గ్రహాధీనా
సరేంద్రాణా ముభయగితనానవ | భావాధాపాచజగతస్తప్తాత్పుజ్య
తమాగ్రహాః || *

ఇతి యజ్ఞసంహితాగ్రహశాంతిః.

అథసప్రగహ యజ్ఞప్రయోగః.

శుభేదినే నిత్యకర్తాసంతరమముక ప్రయోజన సిద్ధ్యర్థం సవగ్రహ
ముఖేన యక్ష్యంత సంకల్ప్య || సప్రగహ్యాక్షువిధివా స్వస్తివాచనంవి
ధాయాచార్య వరణానంతరం బ్రహ్మణంవృణోత | అథవా చతురుర్వత్విజో
వృణోత | తథాచ స్కంధపురాణే || సవగ్రహముఖేనుర్యా దృత్విజశ్చతుర
న్ముఖాః || అథవా నైకముఖ్యచే ద్విధివాబ్రహ్మణాసహేతి || ఏతచ్ఛాస
ల్లిక్షణమ్ || అత ఏవాక్షో స్తసహస్రసంఖ్యాయా హోమంకర్తంయచిచి
క్షిషుతి || తహి కర్తాణానిర్వాహాయ గ్రహసంఖ్యకాస్మత్విజోవృణోత |
సర్వత్రాచార్య బ్రహ్మణోనియతో- అత్రచాయం వరుణప్రయోగః. వరణ
కాలే ఏకముత్విజోయ వస్త్రాంకారాది ద్విగుణముదజ్ఞుభౌ పవేతతాయ
గుణవ త్రమామైకస్యై బ్రహ్మణాయ దత్వాస్వయం పూర్వాభిముఖస్స
స్వహం గ్రహాయజ్ఞేనయత్యే | తత్రైభిశ్చంపన పుష్పతాంబూల హే

మాలంకారవాసోభిరహం వ్యూఞ్చి - తతోఽపృథ్వాస్తీత్యాచార్యో బూ-
యాత్ తదర్థాలంకారానితరేభ్యో దత్వాస్తికార్తృణి ఋత్విక్తేనతస్త్వి-
మహం వ్యూఞ్చివృణోత । తతఃతాచార్యాదయః కర్తృకుర్యుః - కుండాదిని-
ర్మాణప్రకారస్తు-సాగ్రం చేనవగ్రహముఖే కుండహస్తమాత్రసమంభవేత్ ॥
చతురశ్రమధోహస్తం యోనివక్త్రం సమేఖలమ్ । చతురింగుళవిస్తారమే-
ఖలాతద్వదుభితా ॥ మానహీనాధిక-కుండ మనేకభయదంభవేత్ । చతు-
దిశ్చ్యుసికుండస్య హస్తమాత్ర సమంభవేత్ ॥ చతస్పష్టపిదిక్షుకుండస్య
హస్తమాత్రకుండం భవశత్యథః - లఘోహస్తంభూతమపి హస్తమాత్రం
భవతీతియానత్ - యోనివక్త్రం కుండస్య పశ్చిమదిగ్భాగే ఉపరిమేఖలా-
యామధ్యే సక్ష్యమాణలక్షణోపేతాయాయోనిః - సైవవక్త్రయస్యత-
త్తాద్యక్ ॥ గజోష్ఠసన్నిభం యోనిప్రమాణంవక్త్రంవా పిష్పలీలత్రాకృ-
తృతియోనివక్త్రంవాకుండభవతి- తద్వదుచ్చితా-శ్రింగుళోన్నతా,
తద్వద్విజయసముదాహృతా- ఉభాయవిస్తరాభ్యాంచ తృతీయాచతు-
రంగుళా । ద్వ్యంగుళవిస్తారః పూర్వయోరపేక్షస్యతే ॥ పూర్వపు-
న్యంగుళోకార్యా ప్రథమామేఖలాబుధైః । ప్రథమద్వితీయమేఖలయో-
ర్యోనిలక్షణమభిహితం - చిత్తస్థిమాత్రం యోనిస్సస్య త్పట్నప్తాంగుళవి-
స్తృతా- షడ్వాసప్రవాచేతివికల్పః ॥ కూర్మస్పష్టోన్నతామధ్యేపాశ్వ-
యోశ్చాంగుళోభితా । గజోష్ఠసన్నిభస్త్వ దాయతాచ్చిద్రసంయుతా ॥
ఏతస్సర్వేషుకుండేషు యోనిలక్షణముచ్యతే ॥ మేఖలోపరగోష్ఠత్ర అశ్వత్థ-
దశసన్నిభా ॥ అశ్వత్థదశసహిత యోనిస్సత్తీర్థథః ॥ లక్షణలక్షితకుం-
డకరణా శక్తాస్థండిలంచతురశ్రం హస్తసరినితంకల్పయేత్ ॥ స్థండిలంవా-
పకల్పయేదితి- స్థండిలస్యాప్యగ్నృగ్నిహోత్రేన విభానాత్ - ఏవంకుండం
స్థండిలంవా కృత్రావతస్యోపరిపూర్వభాగే గ్రహవిస్థాపనాథః స్థండిలం
వేసింవావిదధేత్ ॥ తథావ సూందపురాణే ॥ తస్యైవోత్తరపూర్వేణస్థం

~~~~~  
 డిలంహ స్తమాత్రకమ్ । ద్వివప్రచతురశ్చంచ వితస్త్వచ్చాయసమ్మితమ్॥
 ద్విషప్రమిత్యనేన వేదినిర్మాణముచ్యతే ॥ అతపవ మత్స్యపురాణే॥ గతః
 సోత్తరపూర్వేణ విత స్తద్వియవిస్తృతామ్ । సప్రద్యయయుతాంవేది
 వితస్త్వచ్చాయసమ్మితామ్ । స్థాపనాథఃచదేవానాం చతురశ్చాముద
 క్లవామ్ ॥ గతఃస్యకుండస్య ఉత్తరపూర్వేణ ఈశానాదిదిగ్భాగేవ ప్ర
 ద్యయం మేఖలాద్యయం తత్రవ్యంగుళోచ్చాయః- ప్రథమవప్రతిద్యయం
 గుళోచ్చాయోద్విచీయ్యః విస్తారస్తుద్యయోరస్యం గుళిపరిమితః ఉదక్ల
 వాం- ఉదక్లమ్నాం- ఏవంస్థండిలంబేదింవా నిర్మాయఫలపుష్పాది వితతం
 వితానంతస్యోపకుర్వీత- తదధిష్ఠానేగ్నిం ప్రణీయగ్రహాయతనె గ్రహాది
 దేవాః స్థాపయేత్ ॥ తథాచమాత్యే ॥ అగ్నిప్రణయసంకృత్వా తస్యా
 మావాహయేత్సురాః । సంఖ్యాసురాణాం విజ్ఞేయా వింశతిద్వాదశా
 ధికా ॥ తస్యాంపేదికాయాంతత్రశుక్లతండులైస్సమంతతః । పూరయిత్వా
 తతోమధ్యే తామ్రవర్ణైః స్తండులైస్సూర్యస్య మండలాకారమధిష్ఠానంకు
 ర్వీత- తస్మాన్మండలాదాగ్నేయ దిగ్భాగే శుక్లతరమైరక్షతైశ్చతురశ్చమధి
 స్థానఃసోమాయ- సూర్యస్యమండలాద్దక్షిణతో రక్తచందనవిల్వై రక్ష
 తైఃపంచలైఃప్రికోణాకార మధిష్ఠానం మంగళాయ ॥ సూర్యస్యమండ
 లాదీశాన్యాం సువర్ణవర్ణైః రక్షతైర్బాణాకృతిమధిష్ఠానం బుధాయ ॥
 మధ్యమండలాదుత్తరతగి సువర్ణవర్ణైః రేవాక్షతైర్దిశుః చతుష్కాణ
 మధిష్ఠానంగురవే- మధ్యమండలాత్పూర్వత శ్శుక్లతమైరేవ తండులైఃపంచ
 కోణమధిష్ఠానంభాగవాయ- మధ్యమండలాత్పశ్చిమతః కృష్ణవర్ణైః స్తం
 డులైఃధనురాకృతిమధిష్ఠానం శనైశ్చరాయ॥ మధ్యమండలాన్నిఋతి
 కోణేసీసాఖ్య ద్రవ్యవర్ణైఃరక్షతైః కృష్ణవర్ణైః ర్వాహుర్వాకృతి మధిష్ఠా
 నంరాహవే । మధ్యమండలాదేవ వాయవ్యదిగ్భాగేశుక్లైః స్తండులైర్భా
 మవర్ణైఃర్వాధ్వజాకృతి మధిష్ఠానం కేతవేకుర్వీత - తతశ్చ మండలాకార

చతురశ్రత్రికోణబాణాకృతి దీర్ఘచతురశ్రపంచకోణచాపాకృతి
 శూపాకృతి ధ్వజాకారేషు తామ్రస్ఫటిక రక్తచందన సువర్ణచందన
 రజత లోహసీస కాంస్యయేషు మధ్యమాంగుళి మధ్యపర్వప్రమాణోన్న
 తేషు సూర్యాదిప్రతిమానిర్మాణ ద్రవ్యేషు వక్ష్యమాణ ప్రకారేణోల్లఖ
 తా సూర్యాదీన్నధ్యమాగ్ని దక్షిణేశానోత్తర పూర్వపశ్చిమనిర్ఘ్నుతి
 వాయదిగ్భాగేషునిదధిత ॥ తత్రాపరవిశేషః ॥ సుందపురాణోక్తః- శు
 క్రాకాకా పాబ్జుఖాజ్ఞేయా గురుసౌమ్య ఉదబ్జుఖా । ప్రత్యబ్జుఖస్యని
 స్సోమ శ్శేషాదక్షిణలోముఖాశతి ॥ అదిత్యాభిముఖానైవై తా గ్రహః
 దీప్తస్థాపయేత్ - తథాచ చింతామణౌ ॥ అదిత్యాభిముఖాస్సర్వే సాధి
 ప్రత్యధిదేవతాః । స్థాపనీయామునిశ్రేష్ఠానాంతరేణ పరాబ్జుఖాః ॥ అధి
 దేవతా ప్రత్యధిదేవతా ఉచ్యంతే- నాంతరేణేత్యాదిత్యన్యాస్యస్యచ స్థాపి
 తగ్రహస్య మధ్యేన్యేగ్రహానస్థాపనీయాశత్యథః ॥ నపరాబ్జుఖాస్థాప
 నీయాశత్యథః ॥ నచ పరాబ్జుఖాస్థాపనీయాః ॥ ఏవముత్తరత్రాపి పూ
 ర్వాత్తర ఈశానభాగే దక్షిణపూర్వక ఆగ్నేయ్యాదిశి దక్షిణ పశ్చిమ
 నైర్ఘ్నుతిప్రదేశే పశ్చిమోత్తరతః వాయవ్యేశుక్లతండులైగ్రహస్థాప
 నాయదేశం స్థండిలవేదివా పరిపూర్ణశుక్లతండులానాపూర్వత తద్వర్ణ
 తండులైరుపలక్షితేషు ప్రదేశేష్వదిత్యాదీగ్రహా త్వసాన్వయతనాసతి
 క్రమేణస్థాపయేనిదధ్యాత్ - అథవా తత్తద్వర్ణ తండుటాపలక్షితేషు ప్ర
 దేశేషు గ్రహప్రతిరూపకాన్వా శుక్లతండులైగి కృత్వాస్థాపయే త్ప్రతి
 స్థాంకుర్యాత్ ॥ గ్రహలక్షణాన్యపి మత్స్యపురాణే ॥ పర్వాసనగిషడ్వక
 రగిషడ్వగర్భసమద్యుతిః । సప్తాశ్వస్సప్తరజ్జుశ్చ బుధైశ్చేయ స్సదార
 విః ॥ శ్వేతగిశ్వేతాంబరధరో దశాశ్వశ్వేత్వతథూషణః । గదాపాణిద్విక
 బాహుశ్చ కిరణావ్యోవరదశ్యశి ॥ చక్రమాల్యాంబరధర శృంగిమాలగదా
 ధరః । చతుర్భుజో మేషగమో వరదస్సార్ధధరాసుతః ॥ పీతమాల్యాంబ

రచయిత కణికాచంద్రవ్యతిః । అర్థవర్తగదాపాణి సిన్హస్థో పరిహాస
భః ॥ గురుశుక్రయోజితామానా ॥ దేవదైత్యగురూతర్థవీరశ్చేతాచ
తున్మతౌ । దండినావరదౌకార్యా సాక్షమాత్రకమండులౌ ॥ ఇంద్రనీలద్యుతి
శ్శూనీవరదౌగృహవాహనః । బాణబాణాసనధరఃకతవ్యోరీ-సుతగు
దా ॥ కరాళవదనగిఖడ్గచర్తమాలింగప్రదః । నీలసిన్హాసనస్థశ్చ రాహురత్ర
ప్రసస్యతే । ధూమాద్విబాహనస్సర్వేగఃనోవికృతాననాః । గృహాసనగ
తానీత్యం కేతనస్సగ్ధివీరప్రదాః ॥ నవగ్రహ సాధారణ ధర్మత్వానత్రచ
తుభాచరణేనచ కేతోస్సంఖ్యామాహ ॥ సశ్వేరీటిసగికార్యాగ్రహలోక
పితావహః । ద్వాదశాంగంలిఖేదర-సోమంతుద్విగుణంలిఖేత్ ॥ ఘృగం
నవాంగుళంచైన గురుంచైనషడంగుళమ్ ॥ బుధంఘామిసుతంసౌరించతుప్రై
ద్వ్యంగుళంలభేత్ । సోమాబద్ధాబ్దులింగరాహుం కేతుషద్భర్త మబ్దులిమ్ ॥
ఏవమగ్ని ప్రణయణానంతరం గ్రహవేగకాయా ముక్తస్థానామసూర్యాని
ప్రతిహావభాయ వ్యాహృతిభిరావాహ్యస్థాపయేత్ - అత్రాయుప్రయో
గః ॥ ప్రణవస్యచరబ్రహ్మబుషిః - గాయత్రీఛందః - పరమాత్మాగ్నిదే-
వతా - వ్యాహృతీనాక్రమేజమదగ్నిభరద్వాజభృగవోబుషయః - అ
గ్నివాయుసూర్యాదేవతాః - సూర్యావాహనాథేఃవినిమోగః - ఓంఘా
భుఃవస్సువః - కలింగదేశోద్భవగిశాశ్వపగోత్ర సూర్యభహగచ్ఛే త్యావా
హ్యః ॥ ఇహతిషేతి రక్తపుష్పాక్షతైః స్థాపయేత్ - ఓంఘాభుఃవస్సువః -
యమునాదేశజ ఆత్రేయసగోత్రసోమభహగచ్ఛేత్యావాహ్యశ్వేతపుష్పాక్ష
తైఃహతిషేతి స్థాపయేత్ - ఓంఘాభుఃవస్సువః అవంతిసముద్భవభార
ద్వాజసగోత్రభామేహగచ్ఛేత్యావాహ్యరక్తపుష్పాక్షతైఃహతిషేతిస్థా
పయేత్ ॥ ఓంఘాభుఃవస్సువః - మాగధదేశోద్భవ ఆత్రేయసగోత్ర బు
ధభహగచ్ఛేత్యావాహ్యపీతపుష్పాక్షతైఃహతిషేతిస్థాపయేత్ ॥ ఓంఘా
భుఃవస్సువః - సింధుదేశోద్భవఅంగీరసగోత్రబృహస్పతెభహగచ్ఛేత్యా

వాహ్యపీఠపుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతిస్థాపయేత్ - ఓంభూభువనస్సువః - భో
 జకటకశోద్ధవ భాగవదగోత్ర శక్రభహగచ్ఛే త్యావాహ్య పీఠపు
 ష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతిస్థాపయేత్ || ఓంభూభువనస్సువః - సౌరాష్ట్రేదే
 శజ కాశ్యపగోత్రశనైశ్చరేగచ్ఛే త్యావాహ్యకృష్ణపుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠే
 తిస్థాపయేత్ || ఓంభూభువనస్సువః - వైరాటికాపురోద్భవదైతీనన గో
 త్ర రాహుభాగవదగచ్ఛే త్యావాహ్య - కృష్ణపుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతిస్థాప
 యేత్ || ఓంభూభువనస్సువః - అతవేదిగయద్భవజైమినగోత్రాక్షో
 భహగచ్ఛే త్యావాహ్య ధూమ్రపుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతిస్థాపయేత్ || సు-
 న్దపురాణే || జన్మధూగోత్రపీఠేషాంజన్మస్థానసుఖానివ | యోజ్ఞాత్వా
 పురుషేకాంతింగ్రహస్తేరావమానితాః || ఉత్పన్నైఃకశంకంయమ
 నాయాంహిచంద్రమః | అంగారకస్తన్వపంత్యా తు మగధేమహిమాం
 శుజః || సైంధవేమగురుజాతశ్శుక్రాహోజః సైతథా | శనైశ్చరస్తు సౌ
 రాష్ట్రే రాహువైరాటికాపురే || అంతర్వేద్యాంతథాకెతుర్యైతాగ్ర
 హభూమయః | అదిత్యకాశ్యపగోత్ర ఆత్రేయశ్చంద్రమాభవేత్ || భర
 ద్వాజోభవేద్భృగుస్తథాత్రేయశ్చశంకజః | సురపూజ్యంగిరాగోత్రశ్శు
 క్రోవైభాగవస్తథా || శనిస్తుకాశ్యపభవోరాహుగదైతీననస్తథా | కేత
 వోజైమినీయాశ్చగ్రహలౌకహితావహః || భానురంగారికీరక్తశ్శు
 క్లాశక్రనిశాకరా | సోమపురోగురువైచితాపుభోజితకౌస్తంతో || కృ
 ణ్ణశనైశ్చరచిద్వాద్రాహుంచిత్రాశ్చకేతవః | కృష్ణరూపగుణైర్యుక్తా
 వ్యాహృత్యావాహయేత్తుతా || ఏవంసూర్యాదీనావాహ్యస్థాప్యాశ్చ
 ధిదేవతాః | ఓంభూభువనస్సువః - ఈశ్వరభహగచ్ఛేహతిష్ఠేతి శ్వేతపుష్ప
 తండులై స్సూర్యదక్షిణపాశ్వే ఈశ్వరం || ఓంభూభువనస్సువః - ఉషేభి
 హగచ్ఛేహతిష్ఠేతి సూర్యసృదక్షిణపాశ్వే ఉమాం || ఓంభూభువనస్సు
 వః - సుందరభహగచ్ఛేహతిష్ఠేతి భౌమగ్యదక్షిణపాశ్వే సుందరం - ఓం

~~~~~  
 భూభువనస్సువః- విష్ణోఃకహఃగచ్ఛహతిష్ఠేతి బుధస్యపాశ్వేవిష్ణుః-ఓం
 భూభువనస్సువః- బ్రహ్మస్మిహఃగచ్ఛహతిష్ఠేతిగురోదక్షిణపాశ్వే-బ్ర
 హ్మః- ఓంభూభువనస్సువః- ఇంద్రకహఃగచ్ఛహతిష్ఠేతిశుక్రస్యదక్షిణ
 పాశ్వే-ఇంద్రం॥ ఓంభూభువనస్సువః-యమకహఃగచ్ఛహతిష్ఠేతి - శనై
 శ్వరస్యదక్షిణపాశ్వేయమం॥ ఓంభూభువనస్సువః-చిత్రగుప్తహఃగచ్ఛ
 కహఃగచ్ఛకహతిష్ఠేతి కేలోదక్షిణపాశ్వే శుక్లభ్రష్టతండులైశ్చిత్ర
 గుప్తస్థాపయేత్॥ తతశ్చ ప్రత్యర్థిదేవతాశ్చస్థాపయేత్॥ ఓంభూభువ
 నస్సువః- అగ్నికహఃగచ్ఛహతిష్ఠేతి॥ శుక్లభ్రష్టతండులైస్సూర్యస్యవామ
 పాశ్వే-అగ్నిం॥ ఓంభూభువనస్సువః- ఆపకహఃగచ్ఛతకహతిష్ఠేతి సోమ
 స్యవామపాశ్వే-ఆపః॥ ఓంభూః- ధూమకహఃగచ్ఛహతిష్ఠేతి భూమస్య
 వామపాశ్వే భూమిః- ఓంభూః- విష్ణోఃకహఃగచ్ఛహతిష్ఠేతి జీవస్యవా
 మపాశ్వే-ఇంద్రం॥ ఓంభూః- ఇంద్రాణీగచ్ఛహతిష్ఠేతి శుక్రస్యవామపా
 శ్వే-ఇంద్రాణిమ్॥ ఓంభూః - ప్రజాపతీహఃగచ్ఛహతిష్ఠేతి శనైశ్వరస్య
 వామభాగే ప్రజాపతిమ్ - ఓంభూః సపాకహఃగచ్ఛంతిహతిష్ఠంతి
 రాహుర్వామపాశ్వే-సపాకః॥ ఓంభూః బ్రహ్మస్మిహః గచ్ఛహతి
 ష్ఠేతికేతూరాం వామభాగే బ్రహ్మణంశ్వేతకుసుమాక్షైస్థాపయేత్॥ ఆది
 దేవతాదక్షిణతోవామేప్రత్యర్థిదేవతాః- స్థాపనీయాగి ప్రయత్నేన వ్యా
 హృతిభిరప్యథక్ప్రథక్॥ ఇతిసంగ్రహకారః- చింతామణౌశ్చాదిదేవతాస్థా
 పనాప్రదేశఃప్రకారంతరేణదర్శితః॥ సూర్యవైవోత్తరేశంభుముహూ
 సోమస్యదక్షిణే॥ సూందమంగారకస్యైవదక్షిణస్యాంసివేషయేత్॥ సో
 మాత్పశ్చిమతోవిష్ణుఃబ్రహ్మజీవస్యపూర్వతః॥ ఇంద్రమైంద్రాగ్నిసితాద్వి
 మందాదాగ్నియతోవాయమ్॥ రాహుగిహూర్వోత్తరేశాలంసర్వభు
 తదయావహమ్॥ కేలోనైఋతదిగ్భాగేచిత్రగుప్తంసేవేషయేత్॥ ఏవం
 హది దేవతాప్రత్యర్థిదేవతాస్థాపయేత్॥ ఓంభూః వినాయకహఃగచ్ఛహ

తిష్ఠేతి రాజులు తరభాగే వినియక్తస్థాపయేత్ - ఓంభూః - దుర్గేశహః
 చ్చేహతిష్ఠేతి శనైశ్చరో తరభాగే దుర్గాంస్థాపయేత్ || ఓంభూః-వా
 యోగహఃగచ్ఛేహతిష్ఠేతి సూర్యస్యో తరభాగే వాయుంస్థాపయేత్ - ఓం
 భూభువస్సువః- ఆకాశేహఃగచ్ఛేహతిష్ఠేతి రాజులు దక్షిణపాశ్వే
 ఆకాశం- ఓంభూః- అశ్వికుమారావిహఃగచ్ఛతమేహతిష్ఠతమితి కేతోర్దక్షి
 ణపాశ్వేశ్వేతకుసమాక్షతైరశ్వికీకుమారౌ స్థాపయేత్ || షష్ఠ్యపురా
 ణే || వినాయకం తథాదుర్గాం వాయుమాకాశమేవచ | అవాహయేద్వ్యా
 హృతిధిస్తథైవాశ్వికుమారకౌ || సంగ్రహకారః || రాహుమండదిశేనానా
 ముత్తరస్యాంశుధాక్రమమ్ | గణేశదుర్గావాయూంశ్చ రాహుకేతోష్వ
 శ్చదక్షిణే || ఆకాశమశ్వినాచేతి పంచైతాన్ స్థాపయేత్తతః | అథైతా
 స్సంహౌత్తరంస్థాపయేత్ || ఏవం ద్వాత్రింశద్దేవ దావాహ్యస్థాపయిత్వా
 నామమంత్రైరిగపూజయేత్ || తద్యథా || ఓంసూర్యాయనమఃత్యాననం-
 సూర్యాయనమః- పాద్యమ్- సూర్యాయనమః- ఇత్యప్యమ్- ఓంసూర్యా
 యనమః- ఆచమనీయం- సూర్యాయ-స్నానం - సూర్యాయ- పునరాచమ
 నీయ- సూర్యాయవస్త్రమ్- సూర్యాయనమః- గంధమ్- సూర్యాయనమః-
 పుష్పాణి- సూర్యాయనమః- ధూపమ్- సూర్యాయనమః ఇతి- చీపమ్- సూర్యా
 యనమః ఇతి నైవేద్యమ్- ఏవం పూజయిత్వా నామమంత్రైరిగపూర్వోక్త
 ద్వాత్రింశద్దేవతా అవాహనక్రమేనావాహయేత్- అథవత్సమాక్షైస్త
 త్తదేవతా ప్రకాశక్షైర్వేదికైర్మంత్రైరాననాద్యపచారం కరీష్యత- త
 త్రాచమనీయదానానంతరం పంచామృతైస్సాన్నినంకారయేత్- ఏతత్సక
 లగ్రహపూజాకరణేపి సమానమ్ || ఏవం సోమదీనామపి దుగ్ధదధ్యాజ్యమ
 ధూని || అప్యాయస్వేత్యస్య మంత్రస్య గౌతమఋషిః- సోమాత్తకంపయో
 దేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః- క్షీరస్నానేవినియోగః- అప్యాయస్వేత్వాది
 నాక్షీరస్నానమ్ || దధికాగ్నివజ్జిజ్యస్యమంత్రస్య- దధికాగ్నివాఋషిః- సు

~~~~~  
 రభ్యుత్పన్నందధిదేవతా- దధిన్నానేవినియోగః- దధికాపుణ్ణఇతిదధిన్నా
 నమ్- శుక్రమసీత్యస్యయజుషః- ప్రజాపతిఋషిః-ఆజ్యందేవతా-ఆజ్యన్నా
 నేవినియోగః- శుక్రమసీత్యాశ్వేన స్నానమ్, స్వాదుగపవస్వేత్వస్య వేద
 ఋషిః- సామాత్మికాశర్కరాదేవతా- జగతీచ్ఛందః - శర్కరాస్నానే
 వినియోగః- స్వాదుగపవస్వేతి శర్కరాస్నానమ్- మధువాతాఇత్యస్యగౌ
 తమఋషిః- మధుదేవతాగాయత్రీచ్ఛందః- మధుస్నానేవినియోగః-మధు
 వాతాఇత్యాది నామధుస్నానమ్ - ఏకం పంచామృతస్నానానంతరంపున
 రాచమనవస్త్రాంతాంసపర్యాం విధాయానంతరవిందోదీనష్టలోక పా
 లానామార్యభిముఖానావాహ్యపూజయేత్ - శిష్టసమాచారాత్ - అత్ర
 మంత్రాః- ఇంద్రియోవిష్వతగపరీత్యస్యమంత్రస్య- మధుశ్చందఋషిః-ఇం
 ద్రోదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః- ఇంద్రపూజాయాంవినియోగః - ఇంద్రం
 వోవిక్వతగపరీత్యాది || అగ్నింహుతమిత్యస్యమంత్రస్య- షేభాతిథిఋషిః-
 అగ్నిదేవతా గాయత్రీచ్ఛందః-అగ్నిపూజాయాంవినియోగః||అగ్నిందూ
 తమిత్యాది || యమాయసోమమిత్యస్యయనుఋషిః- యమోదేవతా- ఆ
 నుష్టచ్ఛందః- యమపూజాయాంవినియోగః - యమాయ సోమమిత్యాది
 మోహణఇత్యస్యకణ్వఋషిః- నిఋకతిదేవతా - గాయత్రీచ్ఛందః
 నిఋకతిపూజాయాంవినియోగః - మోహణగిపరీత్యాది- నిఋకతివ
 హానాపథాత్ - పరీష్టశ్చపయాసహ- త్వంసోఅగ్నైశ్చస్యమంత్రస్య
 వామదేనఋషిః- వరుణోదేవతా- త్రిష్టచ్ఛందః - వరుణపూజాయాం
 నియోగః-త్వంసోఅగ్నేవరుణస్యేత్యాది- తవవాతాయ సుకృతస్య మంత్ర
 స్య-వాధ్రియశ్వఋషిః-వాయుదేవతా - గాయత్రీచ్ఛందః- వాయుపు
 జాయాంవినియోగః- తవవాతాయసుకృతస్యతే - త్వష్టజామాతరః-
 హే- సోమోధేనుమిత్యస్య గౌతమఋషిః- సోమోదేవతా - త్రిష్టష్ట
 దః, సోమపూజాయాం వినియోగః - సోమోధేనుమిత్యాది - తమీశా

మిశ్రస్యగౌతమఋషిః- ఈశానో దేవతా- జగతిష్ఠాదుః- ఈశానపూజా
యాంవినియోగః-తమీశానంజగత-వయం॥ పూషానో-స్యస్తయే॥ ఏతే
వమంత్రాడపలక్షణాథాః॥ అభిషంధాది ప్రకారైశ్చమంత్రైరిందియ
పూజాకార్యా- అభిషేదాదుసమశ్చాది తద్దేవతానామంత్రైర్లోక
పాలాన్పుజయేత్- సమూహకపాలాన్సంపూజ్యాదిత్యాదీనాం గ్రహణం
తత్తద్విశాంత్రక్తచందనప్రభృతీక గంధాంత్రద్వయే పుష్పాణిచనమ
స్య- అభిషేదతాదిలోకపాలానాం శ్రీచందనం యథోపపన్న కనుమానిచ
సమక్షయేత్- తతోధూపదానం చింతామణౌ ॥ దినాతర కుజాభ్యాంతు
దాపయేద్రక్తచందనమ్ । చంద్రభాగపయోశ్చైవసీరవణం ప్రదాప
యేత్ ॥ కుంకుమేనతుసంయుక్తచందనంజీవసౌమ్యయోః॥ అగరుంచం
దనందద్యాద్రాహుకెత్వరూ- జేషువ । గ్రహపూర్వః పుష్పాణి గాయ
త్యాధూపమాహరేత్ ॥ రవేగికుందురుకంధూపం శశవస్తుస్సృతాతుతం॥
భామేనజ్జరసంచైవఅగరుశ్చబుధేస్తృతః ॥ సింహకంగురవేదద్యాచ్చుక్తౌ
బిల్వగరుతథా ॥ గుగ్గులంచందచారేతు లాతౌరాహుశ్చకేతువే॥ కుం
దురుకంసల్లకీరసః । సిల్వకగిండికః । బిల్వగరు గ్విల్వఫల పుష్పశజ్జా
గరు- మందచారశ్చనైశ్చగః రాజూగికేతవేవ, లాతౌ, పూర్వోక్తకుం
దురుకాది ధూపాభావేనర్వేషాం గుగ్గులవేషధూపం ॥ తథాచ యాజ్ఞప
ల్క్యః॥ ధూపోదేయశ్చ గుగ్గులరితి, ఆదిత్యాదీనాం కుందురుకాది ధూప
కానే తత్తదధిదేవతాస్త్వధిదేవతయోరపి తత్తద్ధూపాః వినాయకాదీ
నాంగుగ్గులరేవ- తస్యసర్వసాధారణత్వాత్ - తతోగ్రహణాదీపంచ
త్వానై వేద్యం వక్ష్యమాణందద్యాత్ ॥ చింతామణౌ ॥ గుడిచనంరవేదక
ద్యాతోమాంశుతపాయసమ్ । లోహితాయహవిష్యాన్నం బుధాయ
క్షీరపాష్టికమ్ ॥ కథ్యోదనంగురోదద్యాచ్చుక్తాయ చక్రుతోదనమ్ । మి
శ్రితం తిలనూషైశ్చనై వేద్యంచశనైశ్చరే ॥ రాహుమాణంసోదనం ద

ద్యాతే-తో-శ్చి-త్రోదనంతథేతి || హవిష్యాన్నం మున్యన్నం నీవారాది||క్షీ
రమిశ్రపాష్టికోదనంపూవో-క్తవిధనై వేద్యాభావే లాభోపపన్నోదనాని
నివేదయేత్ || యథాహయాజ్ఞావలన్యః || శక్తితోవా యథాలాభంసంస్కృ
త్యవిధిపూర్వకమ్ || ఏవమధిదేవతాదీనాం తత్తదగ్రహనైవేద్యం యథాలా
భోపపన్న మోదనాదివాసమహయేత్ || వినాయకస్యమోదుకాదితు-ఓద
నాది- ఏవం నైవేద్యం దత్వా దానానంతరం గ్రహ వేదికాయాం ఈ
శాన దిగ్భాగే అవ్రణ కళకమ్ || బహిరహధ్యక్షతాది భూషితం చూ
తాదిపల్లవసంఘన్నం చూతాశ్వత్థ పటోదుంబర పల్లవసంయుక్తం ఫలవ
స్త్ర యుగాన్విత మంత్రః పశ్చిష్ట పంచరత్నం శుభం నిమగ్న జలపూ
ణం నృథం కలశమక్షతానా ముపరిస్థాపయేత్ || తత్రి కలశేవరుణమావా
హయేత్ || తథాగంగాదీనితీర్థాని- తథాచ || మత్స్యపురాణే || పా
గుత్తరేణతస్మాచ్చ దధ్యక్షత విభూషితమ్ | చూతపల్లవసంఘానం ఫలవ
స్త్రయుగాన్వితమ్ | పంచరత్నసమాయుక్తం పంచవణం యుతంతథా||
స్థాపయేదప్రణంకుంభం వరుణంతత్రివిన్యసేత్ | గంగాద్యాస్సరితస్సర్వా
స్సముద్రాశ్చ సరాఽసీచ || పంచభంగాశ్చ పూర్వోక్తాః పూర్వోక్తాః పంచ
పల్లవాః | గజాశ్చరథ్యావల్లీక సంగమాదగ్రగోళులాత్ || మృదమాఙ్గియ
విప్రీద్రాసర్వాపదిగమన్వితామ్ || స్నానార్థం విన్యసేత్తత్రి యజమా
నస్యశాస్త్రవీత్ || సురామాంసీవచాకుష్ఠం శైలేయుంరజనీద్యయమ్ | ఇదీ
చంపకముస్తాచ సర్వాపదిగణస్తస్మిన్ || ...

అథ వరుణావాహనమంత్రః.

తత్త్వాయామీత్యస్య మంత్రస్య- శునశ్శేషఋషిః- వరుణోదేవతా-
త్రిష్టు స్ఫండః- వరుణావాహనేవినియోగః, తత్త్వాయామీత్యాది- ఏతచ్చ
ప్రథమావాహనం అతః అన్వేషి వరుణప్రకాశకై వైధికైమంత్రై

~~~~~
 ర్వరుణాయనమ ఇతినామమంత్రేణవా వరుణమావాహయేత్ || అథగం
 గాద్యావాహనమంత్రః || సర్వేసముద్రా స్సరిత స్తీర్థానిజలదానదాః-
 ఆయాంతు యజమానస్య దురితక్షయకారకాః|| ఏనమాచిత్వ దేవతావా
 హనాది వరుణస్థాపనాంతం కర్తృనిర్వర్త్యపూర్వ ప్రతిష్ఠాపితాగ్నావత్య
 మాణవిధినా హేమామకర్తృగమారభేత్ || తత్రాన్వాధానప్రయోగః- అ
 స్త్రికర్తృణ్యాదిత్యాది నవప్రధానదేవతాః|| రుద్రాద్యానవాధిదేవతాః-
 అగ్నిధ్యానవ స్రవ్యధిదేవతాః | వినాయకాద్యా ఇరాలభ్యంగదేవ
 తాః | సమిచ్ఛర్వాజ్యతిలవీహయోహవిః | సమిచ్ఛర్వాజ్యమిశ్రితం తం
 త్రింసాంగేనకమణా సద్యోయత్యితిదేవమిధావగ్నానిక్షిపేత్ - ఏవ
 మన్వాధానంవిధాయనిర్వాపః కార్యః- తత్రాయంప్రయోగః || దేవస్య
 త్వసనితుః ప్రస-స్తాభ్యామ్ || సూర్యాయత్వాజుష్టం నిష్పాపామీతివతు
 రోముష్టిన్నిర్వపేత్ || యథాస్తోత్రర శతసహస్రంవాహేమామంత్రమి
 చ్ఛంతి- ముష్టిచతుష్టయంనిర్వాప్య సంపాదిత ద్రవ్యచామపర్యాప్తే
 సపూర్వోక్త నిర్వాపణానంతరం చామపర్యాప్తద్రవ్యం తూష్టినివ
 పేత్ || ఏవంనిరూప్య దేవాథంవాత్రిః స్రవ్యైశ్యచరుత శ్రీపయిత్వాభి
 ఘోర్యోదయగుద్వాప్య ప్రశస్యభిఘోయేత్ || కతవ్యామత్రవంతశ్చర
 నఃప్రీతిదైవతమితి || ఏనంచరుత్రవణానంతరం యథాగృహ్యం పరిస్తర
 ణాజ్య సంస్కారాంత కమకరణానంతరం యజమానోపి జప్యదేవతో
 ద్దేశేనహేమామీయ ద్రవ్యత్యాగంకురీత- యజమానికతాత్యాగస్సయగ
 పదనేక ఋత్విక్వాధ్యేకమణి ప్రత్యాహతిస్వత్వత్యాగంకురీత || యజ
 మానికతాత్యాగస్య కతుమశక్యత్వాత్ || తత్రాయంప్రయోగః || సూ
 ర్యసోమభౌమ బుధబృహస్పతి శుక్రశనిరాహు కేతురుద్రామాసంధవిష్ణు
 బ్రహ్మేంద్రయమకాల చిత్రగుప్తాగ్నిజలభూవిష్ణు శుక్రేంద్రాణీ ప్రజాప
 తిబ్రహ్మగణపతిదుర్గా వాయుమాది గృహ్యోక్తధరాది దేవతాభ్యః

స్వీష్టకృదగమ్యేనీవేషితం సమిచ్చనాఽజ్య తిలవీహాయవానంత్యజామీత్య
భిషేత్ ॥ కేవలమహే పాకాదోషనముద్ధృత్య గ్రహదీనుద్దిశ్యబహువీ॥
తత్ర శిష్టాచారవన సమాణం - ఏవముద్దేశ త్యాగేహులే ఇధానాధా
యాజ్యభాగా చతుషీహుత్వా పశ్చాత్ప్రతిగ్రహ మష్టాంశతరస్తోత్ర
శతమస్తోత్ర సమానంవా సృషేణహూమః కాగ్యోత్రతాపి సమిశ్చ
ర్వాజ్య తిలాదయఇతిక్రియః- సమిధాజ్యచరుతిలాచయ ఇతివా- అధిదేవ
తాదీనామ ప్రధానత్వాద్దోషేనూన సంఖ్యాస్వీకరణమ్-అసాంచసమిధః
పలాశావన మత్స్యపురాణే - క్షవనయాజ్ఞవల్క్యశ్చ ॥ ఆర్కఃపలాశః
ఖిరీస్తవసామాగోఽధపిష్టలిః- ఔదంబర శ్వమీమార్వా కుశాక్చసమి
ధఃక్రమాత్ । ఏకైకస్వాష్టశతక మష్టాంశతరేనవా ॥ చూతవ్యామధు
సర్పిభ్యాం దధ్వా చైవసమన్వితా । అనేనవచనేన మధ్యాజ్య దధ్వాంసమి
దంజనే సముచ్చయోపకవ్యతై- యాజ్ఞవల్క్యమాత్స్యయోః - చూత
వ్యామధుసపిఽభ్యాం దధ్వాక్షీరేణవాపునరిస్తృతి పురాణయోస్తృన్
తేః పాబిల్యామురాణవాక్యస్థశ్చ శబ్దోవాగ్రాహ్యః- తథాచ మధ్యాదీని
సమిదంజనేవికన్పితాని- చింతామణౌ ॥ సమిదశ్చాత్రకతేవ్యా అష్టోత్ర
రసహస్రకా ॥ అష్టోత్రశతంవాధ అష్టాంశతరేవచ । సమిధాలక్షణం
పక్ష్యేసంఖ్యామానంత్యధైవచ । విశేణవిదశాహ్రస్వావక్యాస్ససుషిరాః
కృశాః ॥ అస్థూలాతీదీర్ఘాశ్చ సమిధగకార్యనాశనాః । విశేణాయుగి
త్యయంకుర్యాద్విదశాపుత్రనాశినీ ॥ సుషిరావ్యాధిజననీ కృశాచరిపువధి
నీ । దీర్ఘావిదేశగమనీ స్థూలాచాత్తవివాశినీ ॥ అకృశాను సమాస్థూలా
ఆర్త్రాచసపలాశినీ । ప్రాదేశాన్నాధికాన్యూనా సమిత్యాత్సవకర్తృణి॥
అర్కనాశయతేవాధిం పలాశస్సర్వకామదః । ఖిరీశ్చార్థలాభశ్చ అపా
మాగఽస్తుపుత్రదః ॥ అశ్వత్థస్సవకామాయ సౌభాగ్యాయురంతస్తథా ।
శమీశమయతేపాపం మార్వాయుశ్చవివధిః పీ ॥ కుశాధర్మాధా కామ

నాం కృతార్థమసావిదుః । అస్తో త్తరంతుసాహస్రం శతమష్టాధికంశతా ॥
 అష్టావింశతిరష్ట్రావా ఏకైకస్యతుశాలామయేత్ । పాలామాంలేదక్షిణాంధ
 ద్యా చాభ్యత్యథాంపుష్టివధానమ్ ॥ దేవానామహిసర్వేషాం ఉపాంశుప
 రమాథావిత్ । సేవ్యసేవ్యనైవమంత్రేణ పాలాతవ్యాస్సమిధఃస్పృశక్ ॥ పాలా
 తవ్యంచఘృతాద్యత్ర చరుభక్తాదికంపునః । మంత్రైరకాశాహుతిర్దద్యా
 ధ్ధోమోవ్యాహృతిభిఃపునః ॥ మంత్రైర్దక్షిణాహుతిరిత్యాది మోమాధ్యం
 సంపాదితేన సమిధాదినాగ్రహేభ్యః ప్రత్యేకంధక్షాహుతిర్దద్యాత్ - అధి
 దేవతాదీనాం ప్రత్యేకంతిస్సస్తిస్సోమికాంవాదద్యాత్త్యథః ॥ పాలామో
 వ్యాహృతిభిః పునరితి ॥ భూస్వామేత్యాభిశ్చతస్సభిశ్చతస్రస్తత్ర ఆహు
 రయోదేయాః ॥ ఉదబ్బుఖాః పాదబ్బుఖావాకుర్యాద్భూషణపుంజవాః ।
 మంత్రవంతస్త్రవాదద్యా చ్చరవఃప్రదైవతమ్ ॥ కృత్వాతతాన్ చరూన్
 సమ్యక్కృతిపాలామంగమారభేత్ । ఆకృష్టేనేహిసూర్యాయ పాలామహికా
 ర్యోఽప్యజన్తనా ॥ అప్యాయసేవతిమంత్రేణ సోమాయజుహుయాత్పునః ।
 అగ్నిఃసూర్యధాన్యోఽహిమంత్రం భూమాయజరికీర్తయేత్ ॥ ఉద్బుధ్యస్యా
 గ్నైశ్చత్యేవ మంత్రంసోమసుతాయవై । బృహస్పతేతియదగ్యశ్చిదగ్యచ
 గురోర్తతః । అన్నాత్పరిస్సతోరసశక్రస్యాపినిగద్యతే ॥ శనైశ్చరాచ
 పునశ్శంసోదవీతిపాలామయేత్ । కయానశ్చత్రఆభువదితిమంత్రంరాపాలా
 రుదీరయేత్ ॥ ఆసోహిష్టేశ్వరాయాశ్చ సోమేతిస్వామినస్తథా । తథా
 యమస్యచాయంగౌతిపాలామంగకీర్తితః ॥ కాలస్య బ్రహ్మజజ్ఞాసమితి
 మంత్రంప్రకస్యతే । చిత్రగుప్తస్య చాజ్ఞాతమితవేదవిదోవిదుః ॥ అగ్నిం
 దూతంవృణోమహ ఇతివహ్నేరుదాహృతః । ఉదుస్తమఃవరుణఇత్యపాం
 మంత్రంప్రకీర్తితః ॥ భూషేహివృణోమహిమితి వేదమసాధితః । పహ
 స్సోమోఽపురుష ఇతివిష్ణోరుదాహృతః ॥ ఇంద్రాయేంద్రోమరుత్వతఇతి
 శుక్రిస్యకక్యతే ఉత్తానవణేసుభగ ఇతిదేవ్యా స్సమారభేత్ । ప్రతాప

తేఃపున సూత్రముః ప్రజాపతిరిత్యుతః ॥ వినాయకస్వాతూన ఇతిచం
 తాప్రపంచేత్యుతః ॥ నమోఅస్తునర్వేభ్య ఇతిసద్వాణామంత్రఉచ్యతే ॥ ఏవ
 బ్రహ్మయముత్విజఇతి బ్రహ్మణ్యుదాహృతః । వినాయకస్వాతూన ఇతిచం
 తాస్మాత్యుత్యుతా ॥ జాతవేదసేసునవామేతి దుర్గామంత్రః ప్రకీర్తితః
 తః ॥ క్రాంతాంశిశు మహీనాం తత్తద్వాయోః ప్రకీర్తితాః । ఆదిత్య
 ప్రత్యేతి మంత్ర ఆకాశస్య ప్రకీర్తితః । ఏషాడమా పూర్వేతి అశ్వినో
 ర్మంత్ర ఇష్యతే ॥ పూర్ణాహుతిం చ మూర్ధానం దివ ఇత్యభి పాత
 యేత్ ॥ అథ వామమంత్రాః ॥ ఆకృష్టేనేతి సూర్యచంత్రస్య హిరణ్య
 స్తూవిముషిః- సవితాదేవతా త్రిష్టుష్ఠందః సూర్యప్రీతయే సమిదాదిసం
 పాదిత ద్రవ్యహూమేవినియోగః - ఆకృష్టేనేతి మాధ్యందినపాతః- తైత్తి
 రీయాణాంతు ॥ ఆసత్యేనేత్యాది ॥ విషశ్యంతాన్విహేత్యంతం- అప్యాయ
 స్వాహేతి సోమమంత్రస్య శాతమముషిః-సోమోదేవతా-గాయత్రీఛం
 దః ॥ సోమప్రీతయే సమిదాది ద్రవ్యహూమేవినియోగః - ఇమందేవేతి
 మధ్యందినశాఖాపతితస్య సోమమంత్రస్య శాతమముషిః । సోమోదేవ
 తా-త్రిష్టుష్ఠందః- అగ్నిమూర్ధేత్యంగారకమంత్రస్య- విరూపముషిః-
 అంగారకోదేవతా- గాయత్రీఛందః-అంగారకప్రీతయే సమిదాది సంపా
 దిత ద్రవ్యహూమేవినియోగః- అగ్నిమూర్ధే ఇత్యాది ॥ ఉర్భధ్యస్యేతి
 బుధమంత్రస్య- అగ్నిముషిః- బుధోదేవతా- త్రిష్టుష్ఠందః- సమిదాది సం
 పాదిత ద్రవ్యహూమే వినియోగః - ఉర్భధ్యస్యేత్యాది ॥ అగ్నే విషస్వ
 యంసుషఇతి- బుధమంత్రస్య ప్రసరణ్యముషిః, బుధోదేవతా - బృహతీ
 ఛందః- బృహస్పతే అతీత్యాది బృహస్పతి మంత్రస్య- గృత్సమదముషిః-
 బృహస్పతిదేవతా- త్రిష్టుష్ఠందః- బృహస్పతి ప్రీతయే సమిదాది సంపాది
 తద్రవ్యహూమే వినియోగః ॥ బృహస్పతేత్యాది- బృహస్పతే పరిదియేతి
 బృహస్పతిమంత్రస్య- అప్రతిరథముషిః- బృహస్పతిదేవతా- త్రిష్టుష్ఠం

దః అన్నాత్పరిస్పృతోరథమిత్యాది- నైత్తరీయ శాఖాపరిపథిత్వస్య. శుక్రగ్రీవం
 త్రస్య నైశ్వదేవకాండంతః పాతిత్వాద్విశ్వేదేవాబ్జుషయః- శుక్రగ్రీవే
 నతా-షట్పదాజగతీచ్ఛందః-శుక్రగ్రీవేత్రయేసమిదాదిసంపాదిత ద్రవ్యహూ
 మేవినియోగః- అన్నాత్పరిస్పృతోరథమిత్యాది॥ అయంమంత్రస్సైత్తరీయ
 బ్రాహ్మణద్వితీయకాండే సమామ్నాతః- తస్మిన్ననువాక ఆద్యంబయోబ్జు
 తేన సత్యమింద్రియమిత్యాదివాక్య చతుష్టయం సమామ్నాతమ్ - మధ్యేపి
 తత్రలేన సత్యమింద్రియమిత్యేకం వాక్యంపఠితమ్- అయంచ మధ్యపాతి
 నిబ్జుతేనేత్యాది వాక్యచతుష్టయస్యానుషం గద్యోతనాథః- అత ఏవా
 ద్యంతయోర్వాక్యచతుష్టయస్య సమామ్నాతస్యానాత్పరిస్పృతస్యైవమా
 ధ్యందినశాఖానుసారేణ శ్రీసరస్వతీంద్రాబ్జుషయః- శుక్రోదేవతా- అతి
 జగతీచ్ఛందః- చింతామణౌతు- ప్రజాపతిబ్జుషిః- జగతీచ్ఛందఃత్ర్యక్షం-
 తచ్ఛాఖాంతరాధి సాయేణ - శుక్రతేఅన్యదితి శుక్రమంత్రస్య ఛరద్వా
 జబ్జుషిః- శుక్రోదేవతా- త్రిష్టుప్తందః॥ శన్నోదేవీరితి శనైశ్చరమం
 త్రస్య సింధుద్వీపబ్జుషిః- శనైశ్చరోదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః- శనైశ్చ
 రగ్రీవే సమిదాదిసంపాదిత ద్రవ్యహూమే వినియోగః॥ శన్నోదేవీ
 రిత్యాది శమగ్నిరితి శనైశ్చరమంశ్రస్య- సింధుద్వీపబ్జుషిః- శనైశ్చరోదే
 వతా- ఉష్ణిచ్ఛందః- కయానశ్చిరాహుమంత్రస్య వామదేవబ్జుషిః- రా
 హురేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః- రాహుగ్రీవే సమిదాది సంపాదితద్ర
 వ్యహూమేవినియోగః - కయానశ్చిత్త ఇత్యాది - కాండాత్కాండ
 త్పరోహంతీతి రాహుమంత్రస్య- రాహుదేవతా- అనుష్టుప్తందః- కే
 తుంక్యవ్వితి కేతుమంత్రస్య- మధుచ్ఛందబ్జుషిః, కేతుదేవతా - గా
 యత్రీచ్ఛందః- సమిదాది సంపాదిత ద్రవ్యహూమేవినియోగః॥ కేతుం
 క్యవ్విత్యాది॥ అథాధిదేవతామంత్రాః- ఆనోరాజానమతి సూర్యా
 ధిదేవతా భూతరుద్రమంత్రస్య వామదేవబ్జుషిః- త్రిష్టుప్తందః- రుద్రగ్రీ

తయే సమిదాది సంపాదిత ద్రవ్యహూమేవినియోగః- ఆవో రాజానమి
 త్యాది || త్రియంబకమంత్రస్య వసిష్ఠఋషిః- రుద్రోదేవతా- అనుష్టుప్
 చందః- కద్యద్రావేతి- రుద్రమంత్రస్య- కణ్వఋషిః- రుద్రోదేవతా- గా
 యత్రీచ్ఛందః- ఆపోహిష్ఠేతి సోమాధిదేవతా- భూతోమావంత్రస్య సిం
 ధుద్వీపఋషిః- ఉమాదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః- ఆపోహిష్ఠేత్యాది-గా
 రీమిమావేత్సుమావంత్రస్య- దీర్ఘతమాఋషిః- ఉమాదేవతా- జగ
 తీచ్ఛందః- శీర్షిత్యమావంత్రస్య- ప్రజాపతిఋషిః- ఉమాదేవతా- అను
 ష్టుచ్ఛందః- హీర్ణత్యతి తైత్తిరీయపాఠః- సోనాపృథివీ మంగళాధిదే
 వతా భూతసగ్రందమంత్రస్య- దీర్ఘమేధా తిథిఋషిః- సగ్రందోదేవ
 తా- గాయత్రీచ్ఛందః- సగ్రందప్రీతయే సమిదాది సంపాదితద్రవ్యహూ
 మేనియోగః- సోనాపృథివీ యస్సగ్రందత్యిగ్రందమంత్రస్య- మేధా
 తిథిఋషిః- మేధాదేవతా- త్రిష్టుప్చ్ఛందః- చింతావశౌతు || యదగ్రం
 దమంత్రస్య- మేధాతిథిఋషిః- సగ్రందోదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః- ఇ
 త్యుక్తం తన్నత్రాంతరం - ఇదంవిష్ణురితి బుధాధిదేవతా భూతవిష్ణుమం
 త్రస్య మేధాతిథిఋషిః- విష్ణుదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః- విష్ణుప్రీతయే
 సమిదాది సంపాదిత ద్రవ్యహూమేవినియోగః- ఇదం విష్ణురిత్యాది- గ
 హస్రశీర్షేతివిష్ణుమంత్రస్య- నారాయణఋషిః- పురుషోదేవతా- అన
 ష్టుచ్ఛందః- త్వమిత్యమిథవసీతి బృహస్పతిప్రత్యధిదేవతా- భూతభగ
 వంత్రస్య భాగవఋషిః | బ్రహ్మదేవతా | బృహతీచ్ఛందః- బ్రహ్మప్రీ
 తయే సమిదాది సంపాదిత ద్రవ్యహూమేవినియోగః- త్వమిత్యమిథవ
 త్యాది | బ్రహ్మణాతే బ్రహ్మయజేతి బ్రహ్మమంత్రస్య- విశ్వామిత్రఋషి
 బ్రహ్మదేవతా | త్రిష్టుప్చ్ఛందః | ఇంద్రమిద్దేవతాలయత్యతి శక్రాధిదే
 వతా భూతేంద్రమంత్రస్య | మేధాతిథిఋషిః- ఇంద్రోదేవతా- త్రిష్టుప్
 చందః- ఇంద్రప్రీతయే సమిదాది సంపాదిత ద్రవ్యహూమేవినియోగః- ఇం

మిథేవతాతమ ఇత్యాది । ఇంద్రామేంద్రో మరుత్వత క్షింద్రమంత్రస్య
 కాశ్యపఋషిః । ఇంద్రావోవిశ్వత స్పరితీంద్రమంత్రస్య । మధుచ్ఛందఋ
 షిః । ద్వయోరపి ఇంద్రోదేవతా । గాయత్రీచ్ఛందః- అయంశారిత శస్య
 ధిదేవతా భూతయమమంత్రస్య సర్వరాజ్ఞమః । యమోదేవతా । గాయ
 త్రీచ్ఛందః - యమప్రీతయే సమిదాది సంపాదిత ద్రవ్యహోమేనియో
 గః । బ్రహ్మజిజ్ఞాసమిత్యాది । కాషీరసీత్యాది- కాలమంత్రస్య యజుసో
 మరుషిః । కాలోదేవతా । అథవాకాషికదసీత్యస్య । ఇరింబఋషిః । కాలో
 దేవతాత్రిష్టప్చ్ఛందః । యమాయమధుమంతమమితి కాలమంత్రస్య । యమ
 ఋషిః । కాలోదేవతా బృహతీచ్ఛందః । అనాజ్ఞాతమితి కేచిత్ప్రధిదేవతా
 భూత చిత్రగుప్తమంత్రస్య వైశ్వదేవకాండే సమామ్నానా ద్విశ్వేదేవా
 ఋషయః - చిత్రగుప్తప్రీతయే సమిదాది సంపాదితద్రవ్యహోమే విని
 యోగః । అనాజ్ఞాతమిత్యాది - చింతామణౌతు - అనాజ్ఞాతమితిమంత్ర
 స్య । సోమఋషిః । చిత్రగుప్తోదేవతా । జగతిచ్ఛందఇత్సుక్తమ్ । అతా
 యమభిప్రాయః ॥ సౌమ్యకాండేసమామ్నానాతోమస్యఋషిత్వమ్ । శా
 ఖాంతరాభిప్రాయేన- చిత్రావసోస్వస్తీతకతి చిత్రగుప్తమంత్రస్య- య
 జుషామాగ్నేయకాండంతః పాతిత్వాదగ్నిఋషిః । చిత్రగుప్తోదేవతా-
 చింతామణౌతు ॥ చిత్రావసోస్వస్తీత ఇతిప్రజాపతిరుషిః । చిత్రగుప్తోదే
 వతా । అనుష్టుప్చ్ఛందః । తత్రాపి పూర్వోక్తవీవాభిప్రాయః ॥ సచిత్రచిత్ర
 మితి చిత్రగుప్తమంత్రస్య । ధరద్వాజరుషిః ॥ చిత్రగుప్తోదేవతా । త్రిష్ట
 ప్చ్ఛందః । ఇత్యధిదేవతామంత్రాః ॥ అథ ప్రత్యధిదేవతామంత్రాః । అగ్నిం
 దూతమితి సూర్యస్య ప్రత్యధిదేవతా భూతాగ్నిమంత్రస్య । మేదాః ధిరు
 షిః । అగ్నిదేవతా । గాయత్రీచ్ఛందః । సంపాదిత సమిదాది ద్రవ్య
 హోమేనియోగః । ఉదుత్తమమిత్యాది । పృథివ్యంతరిక్షమితి మంగళప్ర
 త్యధిదేవతా భూతపృథివీమంత్రస్య ప్రజాపతిరుషిః । పృథ్వీదేవతా । ఉ

స్థిక్కుండః! అనుష్టుప్చందః! సమిదాదిద్రవ్యహూమేవినియోగః- పృథివ్యంతరిక్షంద్యౌరాప ఇత్యాది॥ సహస్రశీమావైరుష ఇతిబధ ప్రత్యధిదేవతా భూతవిష్ణుమంత్రస్య నారాయణరుషిః । విష్ణుదేవతా, అనుష్టుప్చందః! విష్ణుప్రీతయేసంపాదిత ద్రవ్యహూమేవినియోగః-ఇంద్రాయేంద్రోమరుత్వత ఇతిబృహస్పతి ప్రత్యధిదేవతా భూతేంద్ర మంత్రస్య పరుషిః ॥ ఇంద్రోదేవతా । గాయత్రిచ్ఛందః । ఇంద్రప్రీతయే సమిదాదిద్రవ్యహూమేవినియోగః । ఉత్తానవణే- సుభగఇతిశుక్ర వ్రత్యధిదేవతా భూత శవీమంత్రస్యనివాసఋషిః । ఇంద్రవాణీదేవతా - అనుష్టుప్చందః- ఇంద్రాణిప్రీతయే సమిద్రవ్యహూమే వినియోగః- ఉత్తానవణఇత్యాది ॥ చింతామణౌతు ॥ ప్రజాపతిఋషిః ॥ తచ్చ శాఖాంతర పాతాంతరానుసారేన ప్రజాపతేనత్వదితి శక్తిప్రత్యధిదేవతా భూతప్రజాపతిమంత్రస్య హిరణ్యగర్భః ఋషిః- ప్రజాపతిదేవతా- త్రిష్టుప్చందః! ప్రజాపతిప్రీతయే సమిదాదిద్రవ్యహూమే వినియోగః॥ ప్రజాపతఇత్యాది-నమో అనుసర్వభ్యఇతి రాహుప్రత్యధిదేవతా భూతసర్వమంత్రస్య - సర్వరాఋషిః । సర్వోదేవతా అనుష్టుప్చందః - సర్వప్రీతయేసమిదాచి ద్రవ్యహూమేవినియోగః ॥ నమోఅస్తు సర్వభ్యఇత్యాది - ఏషబ్రహ్మతికేత ప్రత్యధిదేవతా భూత బ్రహ్మమంత్రస్య వైశ్వదేవకాండంతః పాతిత్వే విశ్వేదేవాఋషయః । బ్రహ్మదేవతా ద్విపదాగ్రాయత్రీచ్ఛందః । బ్రహ్మప్రీతయే సమిదాది సంపాదిత ద్రవ్యహూమే వినియోగః । ఏష బ్రహ్మతికేత ఇతి ప్రత్యధిదేవతామంత్రాః.

...

~* అథ వినాయకాది పంచమంత్రాః *

అతూనశ్చ తి వినాయకమంత్రస్య- కుసీదఋషిః- వినాయకోదేవతా-
 గాయత్రీచ్ఛందః- అతూనశ్చంద్రతు- స్తిదక్షిణే స్వాహా - జాతవేదశ్చ
 తిదుర్గామంత్రస్య- కాశ్యపఋషిః- దుర్గాదేవతా- అనష్టుచ్ఛందః- దు-
 ర్గాప్రీతయేనమిదాదిగమ్వాదిత ద్రవ్యహోమే వినియోగః- జాతవేదశ్చ
 త్యాది॥ కాణానమరితివాయుమంత్రస్య - త్రితఋషిః - వాయుదేవ-
 వతా- త్రిష్టుచ్ఛందః- వాయుప్రీతయే నమిదాదిగమ్వాదితద్రవ్యహోమేవిని-
 యోగః- కాణానమరణహీనామ్- త్వితా స్వాహా॥ ఆదివ్రతస్య స్వేత్వాకాశ-
 మంత్రస్య- గృతఋషిః- ఆకాశోదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః - ఆకాశప్రీ-
 తయేనమిదాదిగంపాదితద్రవ్యహోమేవినియోగః - ఆదిప్రతస్య రేత-
 సోజ్యోతింపశ్యతివాసరమ్- పరియేదధ్యతేస్వాహా॥ ఉషోఉషేత్యశ్విమంత్ర-
 స్య- ప్రస- వఋషిః- అశ్వినోదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః- అశ్వప్రీతయేవి-
 నియోగః- ఉషోఉషా అపూర్వావ్యచ్ఛతి ప్రియాదివః- సుషేవాశ్వినా-
 బృహత్స్వాహా- ఏభిషంత్తైస్సూర్యానావాహ్యాదేవతానాం పూర్వో-
 క్తప్రకారేణ హోమంకృత్వా జయాదీహోమప్రకరణవత్తే జయాదీహోమ-
 త్వాప్రాయశ్చిత్తాహుతిహోమత్వా మూర్ధానందివశత్యనేన పూర్ణోహు-
 తింహుయాత్ ॥ మూర్ధానమితి పూర్ణోహుతిమత్రేన్య- భరద్వాజ-
 ఋషిః- వైశ్వానరోదేవతా- త్రిష్టుచ్ఛందః - పూర్ణోహుతిహోమేవిని-
 యోగః- మూర్ధానందివశత్యాది - ద్వయంచ - పూర్ణోహుతిశుభస-
 హితాభవతి- కేదనస్సిష్టకృద్ధోమపత్నేప్రాయశ్చిత్తాహుతిభ్యః పూర్ణంజ-
 యాదిహోమానంతరంస్సిష్టకృద్ధోమః ॥ జయాదిహోమకరణం పత్నే ప్రా-
 యశ్చిత్తాహుతిభ్యః పూర్వమేవస్సిష్టకృత్ ॥ తథాహగోవిలః ॥ ప్రాశ్ని-
 శ్చకృతఅవాపశ్చతి- అస్మాగ్గః ॥ అవాపశ్చివత్సేపః- గ్రహయజ్ఞేవసమిదా-

మేషయంతే
 దివాలామావిహితాః- జయదయోహిక మక సిద్ధికామనహూతిబుధన
 సుమృద్ధికామన ప్రిశ్చిష్యంత ఇత్యావాపాజయదయః ॥ ఏన పితౄ
 ప్యాచాపశబ్దస్యాథోజ్ఞయః - ఆవాపస్విష్ట కృతస్విష్ట కృద్ధోమాశం
 గ్భవతీతి- అగ్నయేస్విష్టకృతేనావ హేతిస్విష్టకృద్ధోమమంత్రః-అథవ్యా
 శ్మండహూమప్రకరణోక్తమంత్రోగ్రాహ్యః ॥ అతస్త్వ స్విష్టకృద్ధోవ
 త్పాగ్నీభోక్తప్రకారేణ జయదివాలామ ప్రభృతీనుపహూమాకప
 త్వాబహీకరంజనపరిధిప్రహరణాదిప్రాయశ్చిత్తంతంకమకన్విత్
 ఫలభూయస్త్యకామోవసోధాకారం పాతయేదనలోపరి - ఔదుమ్
 మద్రాణం చ ఋజ్వింకోటరవజితామ్ । బాహుమాత్రాం సృచం
 త్వాతత స్తంభద్వయోపరి ॥ ఘృతభారాం తథాసవ్య గగ్నైరుపరి ప
 యేత్ । జాపయేత్సుక్తమాగ్నయంవైష్ణవంరౌద్రమైందశమ్ ॥ మహా
 శ్వానరంసమ్యజ్జ్యేష్ఠసామచ పాతయేత్ । వహ్నేరుపరి స్తంభద్వయవి
 తామాదుంబరీముక్తప్రమాణాంసృచం నిధాయతదుపరిశృంఖలావిధ్య
 నిమకలఘృతపూరితేనకుంభేనయవమాత్రచ్చిద్రేణాజ్యంముంచన్నగ్నే
 రివసోధాకారంపాతయేత్ ॥ తస్యాం ఘృతభారాయాం సృక్ప్రమ
 మాగ్నేయాదీని సూక్తానిజాపయేత్ ॥ తత్రాగ్నేయమగ్నిమీశైవురౌ
 తమిత్యాది మధుచ్ఛందఆషణం- గాయత్రీచ్ఛందసం- వైష్ణవంతం
 ర్నుకమిత్యాది ॥ షడ్వచంఛందసంరౌద్రం । అతేపితరీతిపంచదశక
 గృతసమదాషణంత్రైపుభమైందవమ్ ॥ సావిత్రిత్యయేత్యాదిదశర్చంగ
 త్రిమ్ । మహావైశ్వానరాభ్యేఅరణ్యకే షష్ఠేప్రవణకేసామద్వయమ్-
 చ్చవైశ్వానరాషణమ్- వైశ్వానరదైవతమ్- జగతీపశ్చాగ్నౌ బృహతీః
 సుంక్షేప్తసామతు- మూధాకనందివఇత్యస్యామృచిగీతం- తచ్చభర
 జాషణం- వైశ్వానరదైవతమ్- త్రైపుభమ్- వసుధాయా విహితాశ్చ

నాంగీత్యాత్మకస్యసామ్యోలిఖతుమశక్యోన్మనైవతాన్యగ్నేయాదిసూక్తా
 పారతోనదశితాని- ఏతేషామగ్నేయాదిసూక్తానామనేకత్వాత్॥
 యానిజాగ్నిమితేవిష్టోర్ముకంవీర్యాణిసావధిష్టయేతి ప్రతిసూక్తాని దశిక
 తాని ॥ అథఅన్యోన్యపి ఆగ్నేయాదిదైవతాని స్వస్వకాభాసమామూతా
 యథాభ్యాంఘతేత్ ॥ యేచసూర్యసోమవిప్రకాశకా ఆకృష్టైశ్చేత్యేవ
 సావిప్రకాశకా ఆకృష్టైశ్చేత్యేవ మాదయోయథాభ్యాంఘతేత్ ॥ పూ
 నాదికమకసుగ్రాహ్యస్తథాతత్తదామోద్యపి విజ్ఞేయం అథప్రకృతోప
 యుక్తామీమాంసాప్రస్తుయతే- తద్యథా ॥ చతురవింశతివిధిః | ఉత్పత్తిః
 వియోగవిధిః- ప్రయోగవిధిః- అధికారవిధిః- ఇతి లజ్జాతజ్ఞాపనమత్స
 త్రివిధిః- ఏతచ్చ మీమాంసాయాం ద్వితీయాధ్యాయ ప్రథమశేషత్వజ్ఞాప
 నమ్- వియోగవిధిః- ఏతచ్చ తృతీయాధ్యాయ జ్ఞాపనమ్- యత్ప్రతిపా
 ద్యం ప్రయోగవిధిః- ఇతికర్తవ్యతావిధిః- అంగానాక్రమాదివిధిఃత్వ
 త్విధిః ॥ ఏతచ్చతుర్థపంచమాధ్యాయయోః ప్రమేయం కర్మణఃపదసంబ
 ద్ధిబోధనమ్ | కర్మవిశేషవిధిఃతియావత్- ఏనంచ విధిపష్టాధ్యాయప్ర
 ముః ఏవంస్థితేపంచవిధయః ॥ యత్ర పృథగ్వాక్యాన్యత్పత్తి వియో
 గవిధిధామకానివిధ్యంతే ॥ తత్రోచత్వరో విధయశ్చతుర్భిర్వాక్యై
 స్తేష్యతే- యత్ర త్రిణ్యేవవాక్యాని-తత్ర యథాయోగంప్రభిరేవ వా
 క్యైర్విధిచతుష్టయనిర్వాహః- యత్రతు ద్వేతత్ర ద్వాభ్యాం విధిచతుష్ట
 యుత్పత్తిః ॥ యత్రచైకంతత్రైకమేవవాక్యం విధ్యవస్థాచతుష్టయమను
 యేత్యేవంమీమాంసకనిజాయః ॥ ఏవమేవకృతేష్వవాహనాథకప్ర
 విసజకనాంతేషాపచారేషు యత్రయత్రపృథక్కంత్రావిహితాస్తత్ర
 పృథక్తైస్త్వేషాంత్రైస్తేషుపచారాణిత్వవ్యాః- యేషాపచారేషు విశేష
 నవినియుక్తామంత్రాస్తేష్యప్రపచారేషు తత్తద్దైవతాప్రకాశకాలవా
 నాదిషు వినియుక్తామంత్రాః ॥ కర్మచ్ఛాయావిశేషతాం విశేషతాం

భజంతే ॥ యద్యస్యగ్నిమూర్ధాదివశ్యాదయోమంత్రా అగ్నివ్యవీచి
 కాశకశ్చేన అగ్నివిదేవతానామాదివశ్యాకాస్తథాపైండ్యా గాహా
 పత్యాదిక ముపత్తిస్తత ఇతి ప్రకాశకారుచః శ్రుత్వా గాహాపత్యావృత్తిరి
 వాగ్నిర్ముర్ధాదివ ఇతి మంత్రంభామాయ కీర్తయేత్వాదిపూర్వ ప్రద
 శితవంత్యైరగ్నిమూర్ధాత్యాది మంత్రాణాం భామావశేషస్వ బోధ
 నాడగ్నివిదేవతా యథాకథం చిద్వృత్తిరవగంతవ్యా-సాచన్వత్తిరే
 వం- గత్యథాభిధాతోరగ్నిశబ్దఉత్పన్నః ॥ భాషేపిగమనశీలః- అథవాగ్ని
 నగూత్వాత్సభిమస్యాగ్నిశబ్దవాచ్యత్వమ్- ఉద్భుద్భవాగ్నిత్యత్రోపవశీతి
 శ్రుతిః॥ అన్నాత్పరిస్పృశోరసమితిమంత్రేపి పాసం శుక్రమింశసఇతి శుక్ర
 పదంవా యథాశుక్రేవతతే ॥ శనోదేవీతిమంత్రేశనినామస్తారకస్య
 పరాద్యయస్య విద్యమాన త్యాత్సమంత్రస్థవిద్యోతకః । కయానశ్చిత్రఅహు
 రితిచిత్ర పదంశూయతే ॥ చిత్రశ్చరాహుర్యతస్థిరసాలత్వ తే ॥ అనఘ్నై
 వశా- అశవ సన్నిభాసర్వనాపహారానిత్యమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥
 లోహదానమంత్రః ॥ సస్తాశ్చర్వాణికమాణి శ్వేదాధారాణిసర్వదా ।
 హేలోహ లాంగలాదీని తస్తాచ్ఛాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ భాగదానమం
 త్రః- భాగత్వం సర్వయజ్ఞానా మాహుతిత్వే వ్యవస్థితః । యానంవిభాన
 సోశ్చత్వ మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ తత్ర గ్రహాకూక్తాదిదక్షిణాభా
 వేసర్వేభ్యోయథాశక్త్యలంకృతామేకై కాంగాదద్యాత్ ॥ తత్రగోదా
 నమంత్రః ॥ గవామజ్ఞేమతిస్తంభువనానివతుదేశ ॥ యస్మాత్సస్మాచ్చ
 భంమెస్యాదిహలోకేపరత్రవ ॥ సర్వేష్వపిచ దక్షిణాపత్యేషుపూర్వోక్తద
 క్షిణావ్యతరేకేణ శయ్యాం రత్నాని భూమిమృత్విగోభ్యివాన్యేభ్యోబా
 హ్యణేహ్యోదక్షిణాదేయః- ఏతచ్చ సతివిభవే ॥ యస్తాదశూన్యం శయ్యసంక
 శవస్య శివస్యచ । శయ్యామమాన్యశూన్యాస్తు తస్మాజ్జన్మని జన్మని ॥ ఇతి
 శయ్యాదానమంత్రః ॥ అథరత్నదానమంత్రః ॥ యథాసర్వేషు రత్నైశ్చ

దేవాస్స వేప్రతిష్ఠితాః । తథాశాంతిం ప్రయచ్ఛంతు రత్న దానేన మేను
రాః ॥ భూదానమంత్రః ॥ యథాచ భూమిదానస్య కళాన్నాహాంతి
షోడశీమ్ । దానాన్యన్యాచిమేశాంతి భూమిదానా ద్భవన్విహ ॥ ఏనం
సంపూజయేద్భక్త్యా విత్తశాత్యవివర్జితః ॥ వస్త్రకాంచన రత్నాద్యై
ర్గంధమాల్యానులేపనైః ॥ ఏనం గ్రహదీక్ష సంపూజ్యదక్షిణాదానాంతం
కర్తవ్యత్వావప్నోం ప్రదక్షిణీకృత్య గ్రహవేదిసమీపం గత్వా సూర్యాదీం
శ్చ పవక్షిణీకృత్య సమస్కృతేభ్యః పుష్పాంజలిం దత్వా విగర్జయేత్ ॥
యాంతు దేవగణాస్స ద్వే-గమనాయచ ॥ అనేన విధినాయస్తు గ్రహపూ
జాంసమాచరేత్ ॥ సర్వాన్ గ్రామాన్ సవాప్నోతి ప్రేత్యస్వగేమహీయతే ।
యస్తుపీడాకరోనిత్య మల్పవిత్తస్యవాగ్రహః ॥ తంతుయజ్ఞేన సంపూజ్య
శేషానన్యర్చయేద్భుధః ॥ తంతుయజ్ఞేనేతి ॥ తంపీడాకరంగ్రహంయజ్ఞేన
పూర్వోక్తరీత్యా అధిదేవతాప్రత్యధిదేవతా సహితంపూజయిత్వా శేషా
నపి గ్రహస్తుఖ్యాంతాల్పాదిభిర్యథా శక్తిసంపూజయేత్ ॥ ఇయంచ ప్రతి
కూలగ్రహపూజా తద్వా రేకతవ్యా ॥ రాహుకేతోఽప్యథగ్వారాభా
వాల్- మందవాగరోగ్రాహ్యః ॥ శన్యాదీన్మందవారేతు పూజయేత్ప్రియ
తోనరః ॥ ఇతి బోధాయనకారికాతః గ్రహగవోనరేంద్రాశ్చ బ్రాహ్మ
ణాశ్చ విశేషతః । పూజితాగిపూజయంత్యేతే నిదహంః విమానితాః ॥
తస్మాన్నదక్షిణాహీనం కతవ్యంభూతిమిచ్ఛతా । వివాహాత్సవయజ్ఞేషు
ప్రతిష్ఠాదిమకముసు ॥ నిష్పన్నార్థంమునిశ్రేష్ఠ తతోద్వేగాద్భుతేమచేతి ॥

ఇతి నవగ్రహయజ్ఞస్సమాప్తః.

అథ నిషాదిప్రకరణమ్.

తేష్టావీతాతుతాస్త్రింశ్యో రాజసక్షాపడిభ్యతే । గౌరస్తుతేత్రయష్ట
త్రేయవోమధ్యస్తుతేత్రయః ॥ కృష్ణలః పంచకోమాష స్తేసువణాస్తుషో

దశ || పలంసువణాశ్చ త్వారః పంచవాప్రవీతితమ్ | తేత్రయః కృష్ణల
 ఇత్యాది || లేమధ్యయవాస్త్రయః || కృష్ణలోగుండా || లేకృష్ణలాగపంచ
 మాషః- లేమాషాష్టోడశసువణాః-చ త్వారస్సువణాఃపలమ్ || అగస్త్య
 పౌత్రే || యవస్సౌత్యత్సవప్రైషడ్భిగుండాతుస్యాత్త్రిభిర్యవైః || గుండా
 భిఃపంచభిశ్చైకోమాషకఃపరికీతితః || భవేత్తోడశభిర్వాస్తై స్సువణా
 స్తైఃప్రసస్త్వతః | చతుభిఃగపలమేతస్యదశై వధరణంవిదుః - దశపలాని
 ధరణమిత్యథః || తథాదమనుః || ఫలంసువణాశ్చ త్వారః పలానిధరణం
 దశేతి హేమప్రకరణమ్ || *

→* అథ రూప్యప్రకరణమ్. *←

యాజ్ఞవల్క్యః || ద్వేకృష్ణలేరూప్యమాషోభవతి || మధ్యమయవష
 ట్కు-పరిమిత ఏకోరూప్యమాషోభవతీత్యర్థః || లేమాషాష్టోడశధరణమ్ ||
 దశభిధరణైశ్చ తమానమిత్యవ్యతే | తద్దేవమభిధీయతే | చత్వారస్సువ
 ణానిష్కుః | అత్రరజతప్రకరణే || హేమప్రకరణోక్తమాషఇత్యథః ||
 అతః పంచకృష్ణలోమాషః || సకృష్ణద్వయపరిమితః | తైష్టోడశభిమాణ
 మైరత్రసువణాః | లేదనునశ్చైశ్చతుభిః-ష్కుః | హేమప్రమాణధూత
 చతుస్సువణామానోన్మితం రజతం-ష్కు-ఇత్యథః || మనుః || ద్వేకృష్ణలే
 సమధృతే విజ్ఞేయోరూప్యమాషకః- లేషోడశస్యాధరణం పురాణశ్చైవ
 రాజతః | ధరణానిదశజ్ఞేయోరాజమాషస్తురాజతః || చతుస్సౌవణికో
 నిష్కో-విజ్ఞేయస్తుప్రమాణతః || సమధృతీతి || మధ్యమయవప్రమాణధృత
 ఇత్యథః || యత్రచసౌవణికం-ష్కు-ఇత్యభిధీయతే | సౌవణికం-ష్కు-
 దద్వాదీత్యాదిమత్ర హేమప్రమాణధూత సువర్ణచతుష్టయోన్మితం హే
 మద్రవ్యమేవ నిష్కు-శబ్దవాద్యమ్ - నరజతద్రవ్యమ్ || అథ ధాన్యప్రమా
 ణమ్ || సగ్రందపురాణే || యవశౌధూమధాన్యాని తిలాకంకుళితృణాః |
 మాషాముగ్ధామనూరాభ్య నీషావాశ్శ్యామసపకపాః || గవేధుకాశ్వనీ

గారా ఆధత్యాధసతీనకాః । కథకాశ్చీకతాశ్చైవ ధాన్యసప్తాదశైవ
 సు॥ మారూండేయపురాణే॥ జజ్ఞరేతానిబీజాని గ్రామారణ్యాభిధానిచ
 షడ్భ్యఃఫలపాకాంతాః శణస్సప్తదశస్త్వతః । వీహయశ్చయవాశ్చైవ
 గోధూమాగకంగుకాస్తిలాః । ప్రియంగవ కోవిదారాః కోరమాషాస్సతి
 రకాః । మాషాముద్గాషసూరాశ్చ నిష్పావాస్సకుశితకాః । ఆశకాశ్చణ
 కాశ్చైవ శణస్సప్తదశస్త్వతాః ॥ ఇత్యేతాదౌషధీహంతు గ్రామారణ్య
 ప్తతుడశ ॥ వరాహపురాణే ॥ పలద్వయంతుప్రస్పృతం ముష్టిరేకంబలం
 స్పృతమ్ । అష్టముష్టిభవేకం చి త్రించదప్తాతు పుష్కలమ్ ॥ పుష్క
 రానివచత్వారి ఆధకగపరికితః । చతురాధకోభవేద్ద్రోణ ఇత్యేతత్తాన
 రుక్షణమ్ ॥ భవిష్యత్పురాణే ॥ పలద్వయంతుప్రస్పృతం ద్విగుణంకుడుపం
 చుతమ్ । చతుర్భిగసుదుపైఃప్రస్థః ప్రస్థాశ్చత్వారి ఆధకః॥ ఆధకైస్తైశ్చతు
 ర్భిశ్చ ద్రోణస్తుకథితోబుధైః । కుంభోద్రోణద్వయంశూర్వః ఖారీద్రోణస్తు
 షోడశ ॥ పలంచకుడుఃప్రస్థ ఆధకోద్రోణఏవచ । ధాన్యమానేమబద్ధ
 త్యాగి క్రమశోమీచతుగుణాః ॥ ద్రోణైష్షోడశభిగఖారీ విశత్యా కుంభ
 శచ్యతే । కుంభైస్తుదశభిరూహూ ధాన్యసంఖ్యక్రీతితా॥ విశత్యా
 సంభఇతి ॥ విశత్యాద్రోణైరిత్యథః ॥ అత్రధాన్యసంఖ్యేత్యుపలక్షణమ్॥
 తతవద్రవ్యవిషయేపి- సకందపురాణే ॥ పలద్వయంతు ప్రస్పృతం ద్వితి
 యంకుడుపంస్తృతమ్ । చతుర్భిగసుదుపైఃప్రస్థ ఆధకైస్తైశ్చతుగుణైః॥
 చతుగుణోభవేద్ద్రోణ ఇత్యేతద్రనమానకైఃచి ॥ ద్రోణద్వయం కుంభఇ
 త్యేకఃపక్షః ॥ కుంభస్తైవశూర్పాంతరం సంజ్ఞాంతరం- విశత్యాద్రోణైః
 కుంభఇత్యవరోపక్షః ॥ పలసహస్రీరిమాణం కుంభఇతిదానవివేకద్వాద
 శవలాధికవంచదశతులాపరిమాణః కుంభఇత్యపచి ॥ ఏతేవయోగిదేశాంత
 ర్లోక బలశక్త్యాద్యపేక్షయాయోజ్యాః త్రికాండ్యాంసీఘంబుచ ॥ మా
 సంతులాంగలప్రస్థంగుణాగపంచాద్యమాషకాః॥ లేషోడశాక్షుకషోడశాస్త్రీ

~~~~~  
 పలంకషఁచతుష్టయమ్ || సువణఁనిస్తాహేమ్నోయే కురువిందస్తుతత్పరే |  
 తులాస్త్రీయాంపలశతంధారస్యద్విశతస్తులాః || ఆచితోదశభారాస్సుస్య  
 శ్యాకటోభారఽచితః || ఇతిధాన్యాదిమానమ్ || అథభూమిమానమ్ || మారిం  
 డేయపురాణే || పరమాధూగఁరంసూక్ష్మంత్రసరేణుర్నహీరజః | వాలాగ్రిం  
 చాథలితౌచ యూకావాళ యువాంగులమ్ || క్రమాదష్టాంగుళానాహు  
 ర్యవానష్టశతాంగుళాః | షడంగుళపదంపాహుర్వితస్తిద్వింగుణాస్త్రృ  
 తా || ద్వావితస్తీతతోహస్తాబ్రహ్మతీర్థనివేష్టనాత్ | చతుడఁడో ధను  
 హస్తాదాలికాతద్వికేనతు || కోకోధనుసహస్రేజ్వ గవ్యుతిశ్చచతు  
 గుణమ్ | ద్విగుణయోజనంతస్తా త్వేక్తంసంఖ్యాసకోనిదైః || వసిష్ఠః ||  
 శతహస్తేనవంశేన దశవంశాస్సయంతతః | పంచవాహ్యుధికాండద్వాదేత  
 ద్గోచమౌచ్యతే || బృహస్పతిః || శతహస్తేనదండేన త్రింశద్దండనివతః  
 నమ్ | దశతాన్యేవ గోచమౌ బ్రాహ్మణేభ్యో దదాతియః || మత్స్యపు  
 రాణే || దండేనసప్తహస్తేన త్రింశద్దండనివతఃనమ్ | త్రిభాగహీసంగో  
 చమౌ మానమాహప్రజాపతిః || ఇతి భూమిమానమ్ || ... \*

అథ కర్తవిపాకప్రకరణౌప యుక్తకృత్కాశిలక్షణాని | అత్ర పాదకృ  
 త్సర్వరూప పరిమాణే || ప్రాజాపత్యుర్వరూపస్య జ్ఞాతుమశక్యత్వాత్-ప్ర  
 భమంపాదకృత్కాశిలక్షణమభిధీయతే || యాజ్ఞవల్క్యః || ఏకభక్తేన సక్తైత  
 థైవాయాచితేన | ఉపవాసేనచైవాయం పాదకృత్కాశి ప్రకీర్తితః || ఏక  
 భక్తంనామ మధ్యదినేవోదిత మధ్యాహ్నకాలయుక్తం నియమైరేకకాల  
 కృతభోజనమ్ || సక్తంతుసూర్యాస్తమయానంతర ముక్తకాలేనకృతకృత  
 భోజనమ్ || దినారాత్రౌవాప్రాధిలోపనతస కృద్భోజనమయాచితమ్-  
 దివైవాప్రాధిలోపనతమిత్యుపరే || స్వకీయస్య షరకీయస్యవాన్నస్యయా  
 చనం యస్మిన్నవిద్యతే తద్వ్రతమయాచితమ్ | దివాచరాత్రౌచావ్యభో  
 జనమపవాసః || ఏవంశతరహస్సపద్యః- పాదకృత్కాశి || ఏకభక్తాదౌచ

గ్రాససంఖ్యానియమః ॥ పరాశరేణోక్తః ॥ సాయంతుద్వారశః గ్రాసాగి  
ప్రాతఃపంచదశస్త్వతాః । చతుర్వింశతిరాయాచ్యాః పరంనిరశనంస్త్వ  
హమ్ ॥ సాయంనక్తంప్రాతరేకభక్తైః ॥ అపస్తంబస్తు ప్రకారాంతరేణా  
హమ్ ॥ సాయంద్వావింశతిర్గ్రాసాగి ప్రాతష్షడ్వింశతిస్త్వతాః । చతుర్విం  
శతిరాయాచ్యాః పరంనిరశనాస్త్రయః । కుక్షుటాండప్రమాణంతు య  
థావాస్యంవిశేత్సుఖమ్ । అనయోశ్చపక్షయోశ్చక్త్యా ద్యపేక్షయావిక  
ల్పః ॥ అపస్తంబస్తుయథాపేక్షాప్రాజాపత్యకృచ్చరివిధాన్య వణానుక్రి  
మేణ పాదకృచ్చిన్యవస్థామాహ ॥ త్యగ్రహంనిరశనంపాదః పాదకోయాచి  
తంత్యగ్రహమ్ । సాయంత్యగ్రహంతథాపాదః ప్రాతఃపాదస్తథాత్యగ్ర  
హమ్ ॥ ప్రాతఃపాదంచరేచ్ఛాద్రః సాయంవైశ్యశ్చపాదభాక్ । అయా  
చితంతురాజన్యే త్రిరాత్రం బ్రాహ్మణేస్థితమ్ ॥ ప్రాతఃపాద ఏకభక్తత్ర  
యమ్ - సాయంపాదోనక్తత్రయమ్ । అయాచిత మయాచితత్రయమ్ ॥  
త్రిరాత్ర ముపవాసత్రయమ్ । అయాచితపాదనక్త పాదద్వయంమిథిత్యా  
ర్థకృచ్చిః- పాదరహితమనశిష్టం పాదోనకృచ్చిః ॥ అతఏవాపస్తంబః ॥ పా  
యంప్రాతర్దివాధానస్య త్వాదోనంనక్తవజితమితి ॥ అథకృచ్చిన్యప్ర  
కారాంతరమప్యహమ్ ॥ ఏవం ॥ సాయంప్రాతస్తథైకైకం దినద్వయమయా  
చితమ్ ॥ దినద్వయంచనాశ్చియాత్యుచ్చాధిధానం తద్విధీయతే ॥

ఇతి పాదకృచ్చిలక్షణమ్.

అథ ప్రాజాపత్యాదికృచ్చిలక్షణమ్.

యాజ్ఞవల్క్యః ॥ యథాకథంచిత్త్రిగుణః ప్రాజాపత్యోయముచ్యతే ॥  
అత్రాయమిత్యనేన సర్వసామ్నాఏకభక్తైసనక్తైన తథైవాయాచితేనచ ॥  
ఉపవాసేనవైవాయం పాదకృచ్చిఃకీర్తితఇతి ॥ సోక్తఃపాదకృచ్చిగపరా  
మృత్యుతే । యథాకథంచిదిత్యనేన చత్వారిః పక్షాః ఉపాతాః ॥ ఏకభక్త



దీనామానులో మేన స్వస్థానవివృద్ధి శ్లోకః పక్షః- తద్యథా ॥ ఏకభక్తత్రయం  
స్త్రయం క్షత్రయమయాచితత్రయ ముపవాసత్రయంచేతి క్రమేనైవభక్తాదీ  
నాంత్రయాణాం కరణమానులో మేన స్వస్థానవివృద్ధిశ్చత్రయే ॥ యథా  
హమనుః ॥ త్రయంప్రాతస్త్రయం సాయంత్ర్యత్రయమధ్యదయాచితమ్ |  
త్రయంపరంవానాశ్చీయా త్పాతాపత్యంచరణద్విజః ॥ పాత్రీలో మే  
నస్వస్థాన వివృద్ధిరితిద్వితీయపక్షః ॥ ఉపవాసత్రయమయాచితత్రయం  
క్షత్రయమేక భక్తత్రయం పాత్రీలో మేనస్వస్థానవివృద్ధిః | అమంపక్ష  
మాహవసిష్ఠః ॥ పాత్రీలోమ్యంచరేయురితి ॥ దండకలిత పదావృత్తిరితితృ  
తీయ-పక్షః ॥ ఏకభక్తనక్తాయాచితోపవాసానుక్రమేనైకం కృత్వాపున  
రేక భక్తాదీనుక్రమేనైకైకం కృత్వాపునరేకభక్తాదీనుక్రమేనైకాచరేదితి ॥  
ఇయమావృత్తిర్గంతకలిత పదావృత్తిరిత్యుచ్యతే ॥ ఏవంత్రీరావృత్తైర్పా  
జాపత్యకృత్సంభవతి ॥ అముమహిషక్షంవసిష్ఠపవాహ- అహఃప్రాతరహర్న  
క్షమహరేకమయాచితమ్ | అహఃపరాకం తత్రైవమేకంచతురహాపరా ॥  
పరాకశబ్దవిపవాసపరః- తథా ॥ అనుగ్రహార్థంవిసాక్షాంమనుమధా  
ర్కనతాంవరః | బాలవృద్ధాతురేషేవంశిశుకృచ్ఛమువాచహేతి ॥ పూర్వో  
క్తపక్షద్వయ మధ్యేనృతమపక్షపక్షకారేణ వక్ష్యమాణ జపహోమవి  
శ్వానాచరణంచతుర్థః పక్షః ॥ ఏతంపక్షమాహంగిరాః- తస్మాచ్ఛా  
ద్యం సమాసార్థసదాధమక పథేస్థితమ్ | పాత్రీయశ్చిత్తం ప్రదాతవ్యం  
జపహోమవిశ్వానాచరణమితి ॥ ...

ఇతి పాత్రీరాపత్యకృత్సంభవతి.

అథాతికృత్సంభవతి.

మనుః ॥ ఏకైకం గ్రామశ్చీయాత్యగ్రహానితీరిపూర్వవత్ | త్యగ్రహం  
బోపవసేదరశ్యమతికృత్సంభవద్విజః ॥ తీరిత్యగ్రహాని- నవదిశానిపూర్వ





అథ సాంతపనమ్.

యాజ్ఞవల్క్యః ॥ కశోదకంశత్రువలం దధిమాత్రం శక్యద్భుతమ్ ॥  
 ప్రాశ్వాచరేవ్యోపనసేర్భూభ్రంసాంతపనంచరన్ ॥ ఇత్యపిపాఠః ॥ మితాక్ష  
 రపాఠస్తు- గోమూత్రం గోమయంత్రీరం దధిసః కశోదకమితి ॥ గో  
 మూత్రాదీన్యేకీకృత్యపీత్వాహారాంతర రహితస్సంప్రేత్ ॥ పరేద్యురుప  
 పనేదితి దినద్యయసాధ్యోకృత్యః-యాజ్ఞవల్క్యేనాత్తరిణ్ణోక గోమయా  
 దీనాం పృథక్పృథక్క్షుచిశేషు ప్రాశనవిధానాదత్ర విధితానామేకదిన  
 మేకప్రాశనంగవ్యతే ॥ పరాశరః ॥ గోమూత్రంగోమయంత్రీరం దధిస  
 ః-కశోదకమ్ । సదికస్తంపంచగవ్యంతు పదిత్రంకాయశోధనమితి ॥ గో  
 మూత్రంతాత్రానవతాన్యాశ్వేతాయాత్వైస్సగౌమయమ్ । పయగికా  
 ఇన్ద్రవతాన్యాః నీలాన్యాశ్వత్రాభాదధి ॥ ఘృతంచ కృష్ణవతాన్యాస్స  
 ర్వంకాపిలమేవచ ॥ అలాభేనర్వవద్దానాం పంచగవ్యేష్యయంవిధిః ॥ గో  
 మూత్రేమాషకానష్టా గోమయస్యనుసోదక । క్షీన్య ద్వావశప్రాక్తా  
 దగ్నుస్తుదశతీతాః ॥ గోమూత్రవద్గ్నుసాన్యాష్టాదశకంతుకశోదకం ॥  
 గాయత్ర్యాదాయగోమూత్రం గంధర్వాకేతిగోమయమ్ ॥ ఆపోహిష్ఠేతి  
 చక్షీరంచధిశాన్తేతివైధిః । తుక్రమసీతివత్వాజ్యం దేవస్యత్వాకశోదకమ్ ।  
 పంచగవ్యావ్యతాపూతం హేవయే దగ్నిసన్నిహే । సప్తపత్రాస్తు యేవ  
 ఛాభిన్నాగోస్తుతుకత్విషః ॥ దత్తైరుద్ధృత్యహారాశ్యం పంచగవ్యంయ  
 థావిధి । ఇరావరీకదంవిష్ణూమానస్తోకేష్యంపదితాధితైస్సపహూత  
 స్యంహూతశేషంపిబేద్ధివైధిః ॥ ప్రాశనసహలోభ్య ప్రణవేనాభిమత్ర్యో  
 చ । ప్రణవేనమధ్యస్థపిబేత్ప్రణవేనచై ॥ మధ్యమేనపలాశేన పర్వ  
 పత్రేణవాపిబేత్ । త్ర్యోమం తామ్రపాత్రంనా బ్రహ్మపాత్రాణితానివై ॥  
 త్రిమాసంపౌణిమాస్యా మయావాన్యాతథావిబేత్ । బ్రహ్మహంధా  
 రీవ యేనాన్యేస్థిమలాగతాః । బ్రహ్మకూచోదహేత్సంప్రయథాగ్నిస్త్య

~~~~~  
 యమవతు || జాబాలిః | గోమూత్రం గౌమయంత్రీరం దధిసర్పికుఢోఽ
 కమ్ | ఏకైకం ప్రత్యహంపీత్వా త్వహారాత్ర మభోజనమ్ || కృచ్ఛ్ర
 సాంతపనోనామ సర్వపాపప్రణాశనమితి || ఏతజ్జాబాలినోక్తం సప్తా
 హసాధ్యసాంతపనమ్ || ... *

ఇతి సాంపనలక్షణమ్.

~~~~~  
 అథ యతిసాంతపనమ్.

శంఖి|| ఏతదేవత్ర్యహోభ స్త్యై యతిసాంతపనంస్త్యుతమ్ || ఏతదే  
 వేత్యనేనమితితం పంచగవ్యం పరామృశ్యతే - తత్పంచగవ్యం చినత్రయ  
 మహారాంతర మనపేక్షంబేదిత్యర్థః || ... \*

ఇతి యతిసాంతపనలక్షణమ్.

~~~~~  
 అథ మహాసాంతపనమ్.

పృథక్సాంతపనం హ్యేతద్దహహోచపవాసకః | సప్తాహేనతుకృచ్ఛ్రో
 యంమహాసాంతపనస్త్వన్తః|| గోమూత్రంగోమయంత్రీరం దధిసర్పికు
 ణోదకానిసాంతపనద్రవ్యాణ్యేకైకస్త్రిణదిన ఏకైకంబిబేత్ || సప్తమదిన
 ముపవాసః- ఏతాని కుఢోదకాని ప్రాశనాదీన్యాహారాంతరనివర్తకాని
 ఏవమన్యత్యాపి || యమః || త్ర్యహంబిబేత్తుగోమూత్రం త్ర్యహంబైగో
 మయంబిబేత్ | త్ర్యహందధిత్ర్యయంసర్పిః త్ర్యహంత్రీరం తతశపి
 బేత్ || మహాసాంతపనం హ్యేత తస్మిన్సాపవణాశనమ్ || ఏతత్పంచదశా
 హసాధ్యం-జాబాలి|| షణ్ణామేకైకమేతేషాం త్రిరాత్రముపయోజయేత్ |
 త్ర్యహంబోపవసేదంత్యం మహాసాంతపనంబిదురితి|| షణ్ణాంపూర్వోక్త
 గోమూత్రాదీనామయమేకవిగ్ంశతిరాత్రిసాధ్యోమహాసాంతపనకృచ్ఛ్రం||

ఇతి మహాసాంతపనలక్షణమ్.

అథపరాక లక్షణమ్.

యాజ్ఞవల్క్యః॥ ద్వాదశాపాపవాసేన పరాకగపరికీర్తితమ్॥ ఇతి
పరాకలక్షణమ్ ॥ ...

→ ❖ అథయావకవ్రతమ్. ❖ ←

శంఖః ॥ గోపురీషాద్యవాన్నంచ మాసంసిత్యసమాహితః । వ్రతంతు
యావకంకుర్యాత్సవపాపాపనుత్తయే ॥ గవేక్షణార్థంయవాదత్వా
తదనంతరం గోమయమిత్రితా యవా గృహీత్వాతైర్వవైశ్యువత్స
క్తావతేనాన్నేనైకభక్తనక్తాని కుర్వన్మసం నయేత్ ॥ ఏతద్యావకవ్రతమి
త్యుచ్యతే ॥ సూర్యవదేవయవానాదాయ గోమూత్రపక్వం విధాయపూ
ర్వవదేవ మాసవతసేన గోమూత్రయావకవ్రత మిత్యుచ్యతే ॥ అతఏ
వాహయోగయాజ్ఞవల్క్యః ॥ ఆత్మప్రేక్ష్యరయిత్యాగం గోధూమాన్యవ
మిశ్రితా । గోమయోత్థాంశ్చసంగృహ్య పిబేద్గోమూత్రయావకమితి ॥
ఇతియావకవ్రతమ్ ॥ తత్ర కృత్వాతికృచ్ఛే ॥ పయసాచివసానేకవింశతిమి
తియాజ్ఞవల్క్యక్తప్రకారేణ మాసమేకగ్రాసమాత్ర పయసావతానం
పయోవ్రతమిత్యుచ్యతే ॥ యస్మిన్ వ్రతేయేనప్రవ్యేణ శరీరవతానంకీయ
తే- తద్విరంతెనోపవిశ్యతే ॥ అతఏవ మారకండేనుః ॥ పత్తైరమతః
షతకృచ్ఛ క్రిపుమైస్త్రకృచ్ఛగ్రిహ్యతే ॥ మూలకృచ్ఛ స్తన్నతోమూ
తైస్తాయకృచ్ఛజలేనత్వితీ ॥ ...

ఇతి పయోపిశమ్.

అథ చాంద్రాయణమ్.

శాతనుః ॥ ఆథాతశ్చంద్రాయణం తస్యోక్తవిధిః ॥ కృచ్ఛగ్రిహి ॥ కృ
చ్ఛేప్రాజాపత్య కృచ్ఛేవిధిరుక్తఇత్యర్థః ॥ తద్యథా ॥ తస్మైదహారా
తావాసీతాచ్ఛిద్ర కామస్సస్యం వదేదాత్యైర్మసంభాషేత, దౌఢవ

గోధాజనేన్యం పయుంజీత | అనుపవనముదకోపస్పృశణన రూపోహితమ్నే
 దితచతస్యభిః పవిత్రవత్తిథిమాజజన్యేత్ | హిరణ్యవణాః శత్రుష్టాభిరథో
 దకతసకాణమ్ || నమోమహామాయాయ ధూన్యతే తాపసాయ పునర్వసవే
 నమోమాజ్యాయయావ్యాయ పసువిధాయ సర్వవిధాయనమః || పారా
 యసుపారాయ మహాసారాయ పారయన్తవే నమోరుద్రాయ పశుపత
 యేమహాదేవాయ త్వింబకాయైక పరాయాఘపతయే హరాయశర్వా
 యేశానోగ్రాయ నజ్రీణేకైకఘృణిక పద్మినేనమస్సూర్యాయాదిత్యాయన
 మోనీలగ్రీవాయ శితికంఠాయనమః - కృష్ణాయ వింగళాయ నమో
 శ్మేష్ఠాయ రుద్రాయైంద్రాయ హరికేశాయోగ్రరేతసే నమస్సావక్వాయ
 పాకవల్గాయ కామాంకామరూపిణే నమోదీప్తాయదీప్తరూపిణే నమ
 స్తీగ్ధాయతిగ్ధరూపిణే నమస్సామ్యాయ పురుషాయ పుహపురుషాయ మ
 ధ్యపురుషాయోత్తమ పురుషాయ బ్రహ్మదాతే నమశ్చంద్రలలాటాయ
 కృత్తివాస సేనమ ఇత్యేతదేవాదిత్యోపస్థానమేతా ఏవాజ్యశుభయశ్చతి- అ
 స్యాథణః || టమ్మేదహసితాత్రివా సీతక్షిప్రకామభిః-యన్తు స్రాజాపత్యా
 దిక్పశ్చద్వయాపనోద్వాడ్వి ప్రమేకనైవ కృశ్ణేణ విమక్తోభవిష్యామీత్యే
 వంకామయతే || అయమహ్యన్నచశ్యం కర్తావిరుద్ధేషుకా లేషు తిష్ఠనాత్రా
 వాసీత-తథారోరవ గౌధాజనేనామసినిత్యం కర్తావిరోధికాలేషుప్రయుం
 జీతపతేత- పునానసోమధామిత్యస్యాన్న చిత్రుచత్వేన గీయమాన సామ
 నీరారవ గౌధాజయే ఇర్మభీభయేతే | అనుపవనముదకోపస్పృశణనమ్- సం
 ధ్యాత్రయేన్నానం త్రివచనన్నానమత్యథః || హిరణ్యవణాః మిత్రష్టా
 భిరపిమాజజన్యే వైతచ్ఛ మాజజన్మన్నానానంతరం - అథోదకతర్పణమ్ ||
 ఉదకతర్పణే నాత్రజలఏవ తన్నుణునస్థలభితిగవ్యతే-తత్ప్రమంత్రాన్తు || నమో
 మహామాయాయేత్యేనమాదయః కృత్తివాస సేనమ ఇత్యేతదంతాః ఆత్మ
 సందర్శస్యాదావంతే సమశ్చగ్నితాన్తంత్రాదౌ మంత్రాతీతవ నమశ్శబ్దో

భవతి || తథాచైవ మంత్రస్రయోగః- సమోషహమామాయ ధూన్వ
 తేతాపసాయ పునర్వసవేనమ ఇతిచపిసం సమోమాజ్యాయేత్యారభ్య
 సర్వవిదాయనమ ఇత్యేకోమంత్రః- ఏవము త్తరత్రాపి ద్రష్టవ్యమ్ || ఏతై
 స్ప్రయోదశమంత్రైస్తర్వణంకుర్యాత్ తతశ్చైతదేవాదిత్యోపస్థానమితి ||
 ఏతదేవమంత్ర జాతమాదిత్యోపస్థానసాధనమ్ || కార్యకారణయోరభేదో
 పచారః- తర్పణాసంతరమేనైరేన మంత్రైరాదిత్యోపస్థానం కుర్యాత్త్య
 భః || ఏతా ఏవాజ్యహుతయభితి || ఏతైరేవమంత్రైరాజ్యహోమః-
 కతకవ్యభ్యర్చనః || అయంవహోమో తాకికాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్యకార్యం-
 ఏవం మౌధాత శ్చాంద్రదాయణమిత్యసోన్యక్తవిధిః- కృచ్ఛాశ్చసేనసాధా
 రణ ధర్మమతిదిగ్య చాంద్రదాయణే విశేషకర్తానాహు || సాంతపనంచ
 రేత్, శోన్విభూతాంపౌణఃమాసీ ముపహసేదాప్యాయస్వసంతేపయాంసి
 నవోసవ ఇత్యేతాభిస్తపణమాజ్యహోమో హవిషశ్చానుమంత్రణము
 పస్థానం చంద్రమసోయదేవాదేవ హేళనమితివ తస్యభిజ్ఞహుయాదే
 వంకృతశ్చేతి చాంతేనమద్భిరోం భూర్భువస్త్వస్తవస్సత్త్వం యశశ్శ్చై
 ఋగ్భిరోజః పురుషోధర్మశ్చైవ ఇత్యేతైర్గ్రాసానుమంత్రణమ్ || ప్రతిపం
 త్రం నమస్వాహేతివాసర్వాన్యాసప్రమాణ ఏస్యాభికారేణ తైత్తిసక్తు
 యావక శాకపయోదధి ఘృత మూలోదకానిహవింహ్యత్తగోక్షర పశు
 స్తాని || పౌణఃమాస్యాంపంచదశగ్రాసాభ్యుత్త్యైకాపచయేనాపరంపక్ష
 మగ్నియా దమావాస్యామామహోమ్యైకోపచయేన పూర్వపక్షం విశరీత
 మేకేషామేక చాంద్రదాయణోమాస ఏతవాప్త్యావిపాపో పిపాపాసవైకా
 నోహంతి- ద్వితీయమాప్త్యాదశ పూర్వాన్దశ పరానాత్తానంచ సంవత్సరం
 పక్షింపునాతి - సంవత్సరం చంద్రమసస్సలోకతా మాహ్నికీత్యభః ||
 తదనంతరంచరేత్ - తపయతిపాపమితి తపనంతపననరంచరేతి పాశే
 నతం చాంద్రదాయణం తపనంవపనపూర్వకంచరేత్ - అయమభః || య

దాప్తాయశ్చిత్తేన చాంద్రాయణాచరణం తదాపవనపూర్వకంచరే
 ఓతి || లేనమిత్తమంతరే సుకృతాథణంచాంద్రాయణాచరణోపవా
 సనంనాస్తీత్యుక్తంభవతి || శోష్ఠూతాం పౌణామాసీముపవసేత్ - పౌ
 ణామాసీం గ్రాసోపక్రమ తథిశోష్ఠూతాం నిరీక్ష్యపూర్వతిథౌ చతుర్థ
 శ్యాముపవసేదిత్యథః - ఆప్యాయస్వేత్యాభిర్నవోనవ ఇత్యేతై షణం
 త్రైస్తవఃకంకృతై వైతైరేవతిభిర్నంత్రై గ్రాజ్యహూమం విధాయతతో
 హవిరసుమంత్రై గ్రీరేవ మంత్రై పశ్యాదేతైరేవ మంత్రై గ్రీశ్చంద్రమస
 ఉపస్థానం కుర్వీత తతోయదైవాదేవ హేళనమితిచతస్సభి దేవకృతస్యే
 త్యనయా సమిద్భిర్గ్నియ కాస్తోద్భవాభిజుహూయాత్ - కదాంతే పూ
 ర్వోక్తస్థానే || అథతత్తిథిసంఖ్యాకగ్రాసాన్ కృత్వాతానోంభూర్భువ
 స్సువ ఇత్యాభిమణంత్రై గ్రభిమంత్రీయీత || ఓంభూర్భువస్సువః షహః
 జనః తపః సత్యం యశః శ్రీః ఊక్ ఇట్ ఓజః పురుషః ధర్మః-శివః-
 ఇతిమంత్రవిధాగః || తత్రప్రతిమంత్రంమంత్రాంత్రై సమస్సాన్వహేతివాప్ర
 యుంజీత-ప్రణవాపిస్వ పర్యంతానావప్యంతే సమస్సాన్వహే యోగేపిన
 చతుర్థివిధక్తిశ్రవణమ్ || షహరాదిషు చతుర్థిశ్రవణంభవత్యేన - మ
 హాసేనమః-మహాసేస్వాహ- ఇతివా | ఏనమన్యత్రాపి జనీయా- తపసే-
 సత్యాయ- యశసే- శ్రీయై- ఊజే- ఓజసే- పురుషాయ- ధర్మాయ-
 శివాయైతి || గ్రాసప్రమాణమ్ || ఆస్యవికారేణాస్యస్య ముఖస్యవ్యాదానే-
 యావదన్నంముఖప్రవేశతి తావదన్నం గ్రాసప్రమాణం భవతీశ్చిథః-
 చతుర్థశ్యాముపాపితస్య పౌణామాస్యాదీషు తిథిషు- గ్రాససంఖ్యానియ
 మమాహ - పౌణామాస్యం సంవదశగ్రాసానిత్యాదినా || పూర్వమిత్యం
 తేన || ఏతచ్ఛ పిపిలికామధ్య చాంద్రాయణమ్ || ...

❧* అథయవమధ్యమ్. *❧

విపరీతమేకేషామితి || ఆస్తి స్నేహమధ్యచాంద్రాయణే అమావాస్యా

యాముపవాసః- ప్రతిపదాదితిథిషు ఏకైకగ్రాసోపదయః - పౌర్ణమా
సీమభివ్యాప్యపునః కృష్ణపక్షాదితిథిషుమావాస్యావధికాస్వేకైక గ్రాసో
పదయః ॥ అమావాస్యాయాముపవాసాదిక్రమః - అత్రగ్రాసగ్రహణకా
లేచంద్రోదయః- ఆభిసంత్రణం మంత్రవికల్పాదయశ్చాగ్రే కృచ్ఛ్రసా
ధారణేతి కతావ్యతాకథనసమయే సిరూపయిష్యతే ॥ యజ్ఞవల్క్యః॥
తిథివృద్ధ్యాచరేప్సిండాం వృష్ణేశిఖ్యండ్సమ్మితాః । ఏకైకం హ్రీసయే
త్య్రాప్తే పిండంచంద్రాయణేచరేత్ ॥ ఇందుత్తయేనఘజీత ఏషచాం
ద్రాయణోవిధిః ॥ తిథివృద్ధ్యాప్రథమద్వితీయాది చంద్రకళాయుక్త ప్రతి
పద్వితీయాది తిథివృద్ధ్యాచరేద్భక్షయేత్ - శుక్లే - శుక్లపక్షే ॥ శిఖ్యండ్స
మ్మితాఃషయా రాండప్రమాణాః । చాంద్రాయణమ్- హ్రీసవృద్ధిధ్యాం
చంద్రస్యాయనం చరణమివచరణం యస్మిక్ మణి తచ్చాంద్రాయణమ్॥

ఇతి పిపీలికామధ్యయవ మధ్యచాంద్రాయణమ్.

అథ యతిచాంద్రాయణమ్.

యజ్ఞవల్క్యః ॥ యథాకథంచీత్సిండానాంచత్వారింశచ్చతద్వయమ్ |
మాసేనైవోపఘంజీత చాంద్రాయణమథావశమ్ ॥ పిండానాంచత్వా
రింశదధికంశ తద్వయంమాసేనోపఘంజీత యథాకథంచీత్ ॥ అత్రా
యక్రమః - దినేదినేషాగ్రాసాస్ఫుంజీతనక్తం చతురోదివాచ చతుర
ఇతి ॥ అతైక్తికాదినే చతురోపరస్త్రిన్దావదశ ఏకైకరతాః-ఉపాష్యాప
రస్త్రికాసోడశ- యద్వాదినద్వయ ముపాష్య శృతీయదినే ద్వాత్రింశత్వా
దిషకారాణాం మధ్యేశక్త్యపేక్షయా ఘంజితేతి ॥ అథతిథ్యపేక్షయా
గ్రాసనియమోనాస్తి ॥ ఉపక్రమస్తు శుక్లకృష్ణప్రతిపదారస్యత్ర యస్తునై
రుతర్యేణైవంవిధ చాంద్రాయణానుష్ఠానంకరోతి ॥ తస్యతిథివృద్ధిహ్రీస
వశేన కదాచిద్ద్వితీయాదిష్వారంభోభవతి- తత్రనవోషః- చంద్రమత్య

నుసరణమంతరేణ త్రిశద్ధివాత్సక్ సావనమాసానుష్ఠేయత్వాత్ ఆత్ర
 చాంద్రదాయణ శబ్దోగణస్తద్ధర్మ ప్రాప్త్యర్థః - కుండపాయనామయ
 నేమాస అగ్నిహూత్రంబుహూతిశివత్ - అస్మిన్ శాన్ద్రదాయణే పూర్వ
 ప్రకాంత మేకాదశ్యుపవాసాది దినముచ్యేత. తిథినియమమేవ గ్రాసనియ
 మాత్ - యత్ర తిథినియమేన గ్రాసనియమస్తత్రతు పూర్వప్రకాంత
 ముపవాసాదిక మన్యేనకారయేత్ - ఏషప్రకారేషు కృత్తంసుననావిశేష
 సంజ్ఞాదశితా || అష్టావష్టాసమశ్చియా త్విండాన్యాన్యంసేస్థితే | నియ
 తాత్పర్యాదవిష్యస్య ప్రతిచాంద్రదాయణంచరేత్ || చతురగ్రాసరశ్చియా
 త్విండాన్వప్రస్సమాహితః | చతురోస్తమితేసూర్యేశుంచాంద్రాయణం
 చరేత్ || యథాకళంచత్విండానాం తిస్రోశీతిస్సమాహితః | మాసేనాశ
 స్త విష్యస్య చంద్రస్థైతిసలోకతామ్ || ఇతి-త్రిన్విండాం త్వవశ్చ
 యాన్నియతాత్పరసమాహితః | హవిష్యాన్నస్యవైయాస వృషిచాంద్రా
 యణంస్తృతమితి || ... *

ఇతి యలిచాంద్రదాయణమ్.

ఇతి శ్రీ పండిత పారిజాత కథారిమల్లేత్యాదివిరుద విగాజమాస
 శ్రీమదనభూపాల పుత్రస్య మాంధాతున్నిబంధే మహర్ష
 వాభిధానే కర్తవిపాకే సప్తమస్తరంగః.

శ్రీ గణాధిపతయే నమః.

కర్మ విపాకే - గుప్తయంతర్యం.

అథ గోవధ ప్రథమ.

యాజ్ఞసల్యః పంచగవ్యంపిబేద్యో ఘ్నా మాసమాసీత సంయతః | గో
ష్ఠే శయోగోనుగామీగోవ్రదానేనకుర్వతః || కృశ్యంతైవాతికృశ్యం చ
రేద్యాసినమాహితః | దద్వాత్త్రిరాత్రం శోచోవ్య పృషభై కాదశాస్తు
గాః || అత్రవ్రతచతుస్త్వయం విహితం - ఆహారాంతర నిరపేక్షేణపంచగ
వ్యంపిబన్యాత్రాగోష్ఠేశయాసః ప్రాతస్తాః పునఃకృత్తీరనుగచ్ఛేత్తి
తీరనుస్థా || అన్యైర్వివిధినియమైర్మక్త్రోమాసమాసీత - తతోమాసాం
గ్రామం బ్రాహ్మణాయదత్వాశుభ్యతీయేకంనతమ్ || పంచగవ్యాహారవ్య
తీకేణ పూర్వోక్తధర్మయంతో మాసం ప్రాజాపత్యంచరేదిత్వతీయమ్ ||
తైవప్రాజాపత్యప్రాసే అతికృశ్యమాసంచరేదిత్వతీయమ్ || తీరాత్రో
మాసంకృత్వా ఏకంవృషభదశగాశ్వదద్వానివతతథః || ఆత్రేయంవ్య
క్తమ్ || అజ్ఞానజోజ్ఞానమూత్ర బ్రాహ్మణంబంధి గోమాత్రవధేత్తీరాత్రంవో
గోష్ఠ్యపృషభమేకందశగాశ్వేత్యేతత్ || అజ్ఞానతఃకుత్రయి గోమాత్రవ్యా
హరనే - పంచగవ్యంపిబేద్యో ఘ్నా మాసమాసీత సంయతః | గోష్ఠేశయో
గుగామీగోవ్రదానేనకుర్వతీయేతత్ - ఇమత్యా వైశ్యసంబంధి గో
హత్రవ్యాపాదనేమాసమతికృచ్ఛగ్రికుర్యాత్ - అజ్ఞానతఃకృత్తీరాత్రమి
గోమాత్రవ్యాపాదనేమాసం ప్రాజాపత్యంకుర్యాత్ - కామలస్తుతిచైవ
విశ్వకర్పయమ్ || అథ మన్వాద్యైర్వాగైస్తాని పూర్వోక్తేషు విషయేషు
సమయంతేవా దేశకాలశక్త్యాద్యపేక్షయావామోజ్యైః తానిస్తాని

మదనపాపజాతేస్తాభి సుమ్యక్ప్రదక్షిణతాని । కర్మవిపాక పరిచ్ఛేదేన్
స్నేహా మత్యంతోపయోగభావాన్నాత్రప్రదక్షిణతాని ॥ ...

ఇతి గోవధ ప్రతిపత్.

అథ మాసోపవాసవర్తితమ్.

చింతాపణౌ నారదః ॥ భగవన్స్థోత్తుమిచ్ఛామి వ్రతానాముత్తమ
స్యచ । విధింమాసోపవాసస్సఫలంబాన్యయలోఽతమ్ । యథావిధనైః
కార్యవ్రతచర్యా యథాభవేత్ ॥ అర్ఘ్యతేయధాపూర్వం సమాప్యహో
యథావిధి । యదావ్రతస్తుకర్తవ్య స్తాపయ్యుగ్రహిపితామహ ॥ వ్రత
మేతత్సురశ్రేష్ఠవిస్తరేణమనఃకు ॥ బ్రహ్మ ॥ సాధువారదతచ్చైతత్ప్ర
ప్తంపరతపోధన । యద్యుజ్జలిమతాశ్రేష్ఠతచ్చుగ్రహిష్వబ్రహ్మతే ॥ స
రాణాంచ యథావిధ్యుస్తపతాంచయథాచరిః । మేరుస్థిఖరిణాంచయద్య
చ్చైవసతేయశ్చక్షిణామ్ ॥ లీధాణాంచయథాగంగావ్రజానాంచయ
థాచరిక్ । శ్రేష్ఠసర్వవ్రతానాంతు తద్యన్తాసోపవాసమ్ ॥ సర్వవ్రతే
మయశ్చుగ్రహం సర్వతీర్థావగమానే । సర్వదానోద్ధురంబాఽలభేన్తాసో
పవాసకృత్ ॥ అగ్నిష్టోమవిధిర్వజైర్వివిధైర్భూరిషక్షితైః । సతత్పుణ్య
వాహ్నితీయశ్శాసపరిలంఘనాత్ ॥ శేనతప్తంరపస్సర్వం కృతాసరావోత్ప
స్వధా । యదికరోతివిధానేన సరోమాసముదోషణమ్ ॥ ప్రవిశ్యవైష్ణవం
యజ్ఞం తే హగ్యద్యోజరాదనః । గరోరాజ్ఞాం తతోలభ్యా కుర్యాన్తా
సోపవాసమ్ ॥ వైష్ణవానియథోక్తాని కృత్వాసర్వ వ్రతానితు ॥ దావ
శ్యాదీనిప్రత్యాని తతోమాసముదోషనేత్ ॥ అతికృత్యంపరాకంచకృత్
చాన్ద్రదాయకంతతః । మాసోపవాసం కర్విత జ్ఞాత్వాకేహ బలాబలమ్
వానప్రస్థోయతి ర్వాససారీవావిధవామునే । మాసోపవాసంకర్వితగరి
విపాజ్ఞయాతతః ॥ అగ్నిసన్యామలేపయే ఏకాదశ్యముదోషితః । ప

సేతస్త్యుష్ణీయాద్యావత్త్రింశద్దిశానితు ॥ వాసుదేనంసమభ్యర్చ్యకా
 తికేశకలేనసః ॥ మానందోవ పసేద్యస్తుసముక్తిఫలభాగ్భవేత్ ॥ అచ్యు
 తస్యామేభక్త్యాత్రికాలంకుసుమైశ్శుభైః ॥ మాలతీదీపరైః కిషదైః కమ
 లైస్తుసుగంధిభిః ॥ కుంకుమోశీరకపూర్ణైర్దీపిష్యాభసచందనైః ॥ పైవే
 ద్యభూపదీపాద్యైరర్చయేచ్ఛజనాదః సమ్ ॥ కర్తవ్యంససావాచా పూజ
 యే ద్గురుడధ్వజమ్ ॥ కుర్యాన్నదస్త్రీపమాం దృఢభక్తిజీతేంద్రియః ॥ నా
 మ్నామేవతథాలాపంవిష్టోగకుర్యాదహర్నిశమ్ ॥ భక్త్యాఽప్యోస్తతోవాపి
 మృషావాదంఽవజయేత్ ॥ సర్వసత్త్వదయాయుక్తశ్శాంతవృత్తిహిం
 సకః ॥ సుప్తానాసనసంస్థోవావాసుదేవంక్రీడతేయేత్ ॥ స్త్రౌత్యాలోకస
 గంధాదిస్వాదనంఽరికీర్తనమ్ ॥ అన్నశ్యవజయేత్స్వేంద్రాసానంవా
 భికాంతుజమ్ ॥ గాత్రాశ్శ్యంగం శరోశ్శ్యంగం తాంబూలం సవితేఽనమ్ ॥
 పవిత్రస్తోవజయేత్సర్వం యచ్ఛాచ్యతేనగాక్రమమ్ ॥ సపవిత్రస్థస్సపహే
 త్రింబిద్వికర్తృస్థాన్నచాలయేత్ ॥ దేవతా యతనేతిష్ఠే న్దుగ్రహస్థశ్చ
 రేద్వ్యత్రమ్ ॥ కృత్వామాసోఽవవాసంతుప్రతంత్రింశద్దినేరమ్ ॥ కృత్వామా
 సోఽవవాసంతు సంయతాత్మావేతేంద్రియః ॥ తతోచయేతవై పుణ్యంద్వా
 దశ్యాంగురుడధ్వజమ్ ॥ పూజయేత్పుష్పమాల్యాది గుంధనూపవితేఽనైః ॥
 సస్త్రాలంకరణాద్యైశ్చ తోషయేదప్యతంసరః ॥ స్నానయేచ్ఛహరించేవం
 తీర్థచందనవారిడం ॥ సస్త్రదానాదిభిశ్చైవభోజయేత్సువ్వీజోత్తమా ॥
 దద్యాచ్ఛదక్షిణాంతేభ్యః ప్రణీతశ్శ్రుమాపయేత్ ॥ విప్రాన్దమాసయి
 త్వాతు విసృజ్యాభ్యర్చ్య పూజ్యచ ॥ ఏకంవిత్తానుసారేణ భక్తియుక్తేనశే
 క్తికః ॥ ఏవంమాసోఽవవాసంతు కృత్వాభ్యర్చ్యజనాదః సమ్ ॥ భోజయి
 త్వాద్విజాంశ్చైవవిష్ణులోకే నుహీయతే ॥ ఏవంమాసోఽవవాసానసవ్య
 క్త్యాత్వత్రయోదశః ॥ నిర్యాపయేత్తతస్నాన్తావిధినాయేనతచ్ఛ్రీణు ॥
 కాలయేద్వైష్ణవంయజ్ఞమేకాదశ్యామవోషితః ॥ పూజయిత్వాతుదేవేశ

మాచార్యానుజ్ఞయాహరిమ్ || విశుద్ధకులచారిత్రా నిష్ఠుపూజనతత్పరాః |
 పూజయిత్వాద్విజాంతస్య గోభిజయిత్వా త్రయోదశ || తావతివస్త్ర
 యుగ్మాని భోజనాచ్చాదనానిచ || యోగపట్టానిశుభ్రాణి బ్రహ్మరూత్రా
 ణిచైవహే || దద్యాదేనంద్విజాతిభ్యః పూజయిత్వాప్రణవ్యచ | తతోను
 కల్పయేచ్ఛయ్యాంశస్తా స్తరణసంస్కృతామ్ || స్వాచ్ఛాదనాంశుభాంశే
 స్థూసోపధానామలంకృతామ్ | కారయిత్వాత్మనోమూర్తిం కాంచనం
 తుస్వశక్తితః || న్యసేత్తస్యాంతుశయ్యామౌ మదణయిత్వా స్రగ్ధాదిభిః |
 అసంపాదుకేచ్ఛత్సం వస్త్రయుగ్మముపాసశచా || పవిత్రాణిచ ప్రష్పాణి
 శయ్యామౌముపకల్పయేత్ | ఏవంశయ్యాంతుసంకల్ప్య ప్రణివృత్తతా
 ద్విజాత్ || ప్రార్థయేచ్ఛానుమోదార్థం విష్ణులోకం వ్రజావ్యహమ్ |
 ఏవమభ్యుచితావిద్రా వదేయవ్రతినంతవా || వ్రజవ్రజనరశ్రేష్ఠవిష్ణో
 స్థానమనామయమ్ | విమానంవైష్ణవందిప్యం గళయ్యాంపరికల్పితమ్ || తేన
 విష్ణుపదంయాహిస దానంధమనామయమ్ | తతోఽగజయేద్విప్రార్థిప్రణి
 పృత్యానుగవ్యచ || త త స్తు పూజయేద్భక్త్యా గురుంజ్ఞానప్ర
 దాయకమ్ | ప్రణవ్యశిరసాశాంతో గురవేప్రతిపాద
 యేత్ | కృత్యామాసోఽవాసాంశ్చ నిర్వాప్య విధివస్తునే | కులానాం
 శతముద్భృత్య విష్ణులోకం వ్రజేన్నరః || యస్త్రిజాతో మహాపుణ్యే
 కులేమాసోఽవాసకృత్ | సర్వపాప వినిర్ముక్తో విష్ణులోకమహీయతే ||
 సరోమాసోఽవాసానాం కర్తాపుణ్యకథాంఘరః | పితృమాతృకులాభ్యాం
 చసమంవిష్ణుపదంవజేత్ || నారదః || సుదుష్కరమిదం దేవ మూర్ధాగ్లా
 నికరంవరమ్ | వ్రతంమాసోపవాసశ్చ భక్తింజనయతేద్యుతే || పీఠీతస్య
 భృశం దేవమునూర్షోర్వృత్తినస్తథాత్మాగోవానుగ్రహవాథాఃస్నుకా
 ర్యంపీతామహా || బ్రహ్మ || వ్రతస్థంకర్మితందృష్ట్వాముమూఘంవా తపో
 ధనమ్ | దృష్ట్వాశుబ్రాహ్మణస్తస్య కుర్యాత్సమ్యగనుగ్రహమ్ || అమృతం

పాయయేత్త్విరమిచ్ఛమానంసక్యశి | యథేహవినియుజ్యేత పాలయేన్న
హితద్వితమ్ || అతిమూర్ఖత్వతఃక్షిప్రం ముమూక్షుఃకృత్ప్రేడితమ్ ||
పాయయిత్వాస్మృతంక్షీరం రక్షేర్దత్వాఫలానిచ || అపూరాత్రంవ్రతస్థం
చయోనిశ్యంపరిపాలయేత్ | యోమూలం ఫలందత్వా విష్ణులోకంప్ర
శేతసః || ఏవంమాసోపవాసస్థ మారాధుప్రాసంశయే | ఆవతేక్షుగు
ణైఃప్రవైక్యపరీక్షేద్బాహ్యైఃకాజ్ఞయా | నైతేవ్రతం వినిష్ఠంఽహవిన్వి
ప్రాసుమోదితమ్ | క్షీరాషణేగురో గాజ్ఞా అపామూలఫలాదికమ్ || ఏవం
కృత్వాభిరక్షేతసగుడంపాయసంతథా | పాయయేద్రక్షితోయస్తా తస్మా
హ్నోతిపున్వీరమ్ || అథవిష్ణుర్వ్రతంవిష్ణుర్దాతావిష్ణుర్వ్రతీతథా | స
ర్వంవిష్ణుమయంజ్ఞాత్వా వ్రతస్థంక్షీగముద్ధరేత్ || యదాముమూక్షుః
శ్వేష్టఃపతత్యేనచమూర్ఛితః | తదాగమద్ధరేత్క్షీరమిచ్ఛంతం ప్రముఖేస్థి
తమ్ || పరిపాల్య వ్రతీదేహం వ్రతశేషం సమాచరేత్ | యథోక్తద్విగు
ణంతస్యఫలంవిశ్రమిఖోతిమ్ || ఇంద్రియాథాంశ్చసంత్యజ్య సదైవవి
మలామతిః | పరితోషయతేవిష్ణుం సోపవాసోజితాత్మవాక్ || కింతస్యబ
హుభిస్తీధైః స్నానమూమపయోవ్రతైః | యేనేంద్రియగుణోఽఘో
నిజితోధృష్టచేతసా || జితేంద్రియ సుదాశాంతస్సర్వభూత హితేరతః
వాసుదేవపరోఽత్యంసక్లేనంతామహాత్మి || కృత్వానూనంయథోక్తంతు
వైష్ణవంపురుషోత్తమః | విష్ణులోకమవాప్నోతి పునరావతేందులకభమ్ ||
యేస్తరంతిసదావిష్ణుంవిశుద్ధేనాతరాత్మనా | తేప్రయాంతి భయంత్య
క్వావిష్ణులోకమనామయమ్ || ప్రభాతేనాథకారత్రేవా మధ్యాహ్నాది
వసంతయే || అద్యుతంయేతుకీర్త్యంతే తేతరంతిభవాంజకమ్ || ఆనందితో
భద్రఃఖాతః కృద్ధశ్శాంతోభవాహరిమ్ | యోగకీర్తయతేభక్త్యాసగ
చ్ఛేదైవిష్ణవంపురమ్ || గర్భజన్మజరారోగ దుఃఖసంసారబంధనైః | ని
వార్యతే సహానిత్యం వాసుదేవ మనుస్తరక్ || స్థాపరేజంగమేచాథస్థా

లేనూత్తే శుభాశుభే । విష్ణుం శక్తి గర్విత యస్సః శ్లుష్ స్వయంసరిః ॥
 ౬౩ విష్ణురహస్యోక్తమాసోపవాసవ్రతమ్.

అథ కృష్ణచాంద్రాయణసాధారణ్యేతి కథావ్యతా.

యాజ్ఞవల్క్యః ॥ కుర్యాత్త్రిషపణస్నాయా కృచ్ఛ్రచాంద్రాయ
 ణంతథా । పవిత్రాణిజపేత్పంచాగ్నాయత్ర్యణభివంత్రయేత్ ॥ త్రిష
 పాస్నానంత ప్రకృచ్ఛ్రస్యతిరేకేణ ॥ తప్తకృచ్ఛ్రేతు మనునాసకృత్సాన్
 యాసమాహితః ॥ ఇతివిశేషాధిధానాత్ - పవిత్రాణిహక్తాసచానుమషకా
 ణం దేవకృత శుద్ధవత్సప్తతృత్యమంబిర్త్యాధి వసిష్ఠాదిప్రదర్శితాని ఋగ్వ
 జుస్సాను సువ్యవస్థితాని యథాశాఖంజపేత్ ॥ అవిరుద్ధేషుకాలేషు పిం
 డాగ్రాసాప్రత్యేకం గాయత్ర్యభివంత్రయేత్ - గ్రాసానువంత్ర
 ణేగాతమోక్షైహోంసూరిత్యాదిభిర్భువైస్సహ గాయత్ర్యవికల్పః -
 ఏవంయవాఽష్టష్టకకార్యాణాం మంత్రాణాంవికల్పః-భిన్నకార్యాణాం
 సముద్భయఇతివివేకః పనుః ॥ మహావ్యాహృతిభిర్హోవఃకథావ్యస్వయమ
 న్వహమ్ । అహింసాసత్యమకోశమాజవంచసమాచరేత్ ॥ త్రిరహ్ని
 త్త్రిర్విశాయాంతు సవాసాజలమాపిశేత్ । స్త్రీకూద్రీపతితాంవైచనా
 భిభాషేతకహించిత్ । శయ్యసనాభ్యాంవిహరన్నశక్తాయశ్శయితవా ॥
 బ్రహ్మచారివ్రతస్థోవాగురుదేవదీక్షాచఃకః । సాపిశ్రీంచజపేన్నిత్యంపవ
 త్రాణిచకత్రితః ॥ సర్వేష్వేనవ్రతేష్వేవం ప్రాయశ్చిత్తార్థమాదృతఇతి ॥
 త్రిరహ్నిత్యాది ॥ దినారాత్రాంతియదత్ర పట్నవసేషాస్నానంతచ్ఛక్త
 విషయం - ఏవంన్యూనాధిక స్నానాశ్చర్యాని శక్తాపేక్షయామోజ్యాని-
 జాబాలః ॥ అరంభేనర్వకృణ్ణాణాం సమాప్తావా విశేషతః । ఆజ్యేనైవ
 హిశాలాగ్నోజుహుయాద్వ్యూహృతివృథక్ ॥ శార్ధంకుర్యాద్ధుతాగ్న
 చ గౌహిరత్యాదిదక్షిణా । స్త్రీణాంహూమోసదాతవ్యః పంచగవ్యంత

ధైర్యం ॥ పరాశరః ॥ స్త్రీశూద్రాణాంవిశుద్ధ్యథః ॥ ప్రాజాపత్యంసమా
 చరేత్ ॥ పంచగవ్యంచమర్చితస్నాత్వాపీత్యాశుచిభంజేత్ ॥ స్త్రీశూద్ర
 యోగిపంచగవ్యస్య విహిత ప్రసిద్ధత్వాద్వికల్పః జాబాలేనఘశాలాగ్నౌ
 హోమంవిధాయస్త్రీణాం హేమోనదాతవ్యఇతివిషేధాత్-గృహ్యగ్నౌ
 వేపహోమనిషేధః- అథ స్త్రీశూద్రయోరపి బ్రాహ్మణద్వారా లోకేశా
 గ్నౌభవత్సేవ ॥ అయంచహూమోఽహూమః ॥ సచక్రచ్చక్రత్యా
 మ్నయభూత ప్రధానహూమః ॥ ఆరంభేసర్వకృచ్ఛాణం సమాప్తాచ
 ఃశేషతః ॥ ఆజ్యేనైవహింశాలాగ్నౌ జహుయాద్వ్యహృతిఃపుథగితి ॥ జా
 బాలేనవిశేషాధిధానాత్- కృచ్ఛక్రత్యామ్నయ భూతయోస్తు ప్రధా
 నభూతయోజఃహూమయోఃస్త్రీశూద్రయోగ్నికారః ॥ శభాచాం
 గిరాః ॥ తస్మాచ్ఛుద్గ్రంసమాసాద్య సచాధర్మ పశేనీతమ్ ॥ పాయస్పితం
 పదాతవ్యం జహూమవివర్జితమ్ ॥ శూద్రశబ్దస్తుపలక్షణాఢః- త
 థాసమానధర్మత్వాత్ ॥ వైశంపాయనః ॥ స్నానంద్వికాలమేవస్యా త్రికా
 లంస్యాద్ద్విజన్మనామ్ ॥ శంఖః ॥ ఏకవాసాఆద్రీవాసా లఘువశీస్థండిలే
 శయఇతి ॥ హరితః ॥ స్నాత్వాఘృతంపానంజలేపిత్యాధౌతంపానం
 వాసః పరిధాయసామూసాప్యేవాదిత్యమపతిప్యేతేతి ॥ షట్త్రింశన్తతే ॥
 జపహోమాదియతిగ్రాచి త్యభ్యుక్తంసంభవేతిరే ॥ సర్వంవ్యాహృ
 త్భింకుర్యాదాయత్యాప్తంవేసచేత్ ॥ శంఖః ॥ ఏకవారం చరేచ్ఛిత్రాం
 స్నాత్వావాసోనపీడయేత్ ॥ గాయత్రీరశసాహగ్ర మాహ్నికం జప
 ముచ్యతే ॥ బోధాయనః ॥ అహతంవాసోవసీత - సావిత్ర్యావ్యాహృతీ
 శ్చైవజపేదష్టసహస్రకమ్ ॥ ఓంకారమాదిత్యకృత్వా రూపేరూపేచశాం
 తతః ॥ భూమావీరాసనేయుక్తగిమ ర్యాజ్జప్యసుసంగతః ॥ ఆసీనశ్శల్యవిధౌ
 వాపిబేద్ధవ్యంపయస్సకృత్ ॥ గవ్యస్యపయసోఽలాభేగవ్యమేనభవేద్దధి ॥ ద
 ధోఽలాభేభవేత్తక్రంతక్రాలాభేతుయాఃకమ్ ॥ ఏనచన్యతమేనయ త్తదుప

పద్యేతస్మిన్ ॥ శల్యవిద్ధావేతి ॥ వాశబ్జఉపమాధే - శల్యవిద్ధాశని
 పణ్డుఃసయఃపిబేష్యథః - యః॥ అంగుశ్యగ్రేస్థిశంపిండం గాయత్స్య
 చాభిమత్రితమ్ । ప్రాశ్యాచమ్యచనగసుర్యా దస్యస్యాశ్యశిమంత్రణమ్॥
 యేషుప్రాణాగ్నిజ్వాలాత్రేధి కారిణస్తేషామూపోశన కర్తానంతరం ప్యాణా
 హుతయోపిపంచభిర్గ్రాసైభవంతి-తత్రవపూర్వోక్తప్రణవగాయత్స్య
 ద్యవ్యతమమంత్రై గ్రాసాభిమంత్ర్యప్యాణాయస్వామీత్యాభిర్తం
 త్రైః ప్రాణాగ్నిజ్వాలామఃకార్యః ॥ యదాక్షేపద్విచతుర్వాగ్రాసా
 స్తత్ర సోధాయనోక్తావిశేషో గ్రాహ్యః ॥ తద్యథా ప్రాణాపానవ్యానో
 దానసమరామేతిపంచమం - యదా చత్వారస్తదావ్యాభ్యాం పృథమం
 తతస్తద్వ్యాభ్యాంద్వితీయమ్ - యదాత్వేకస్తథాసవై రేవతంగ్రసేదితి॥
 చాంద్రాయణచరుం శ్రవయిత్వావోనవ ఇతి హుత్వాజ్యోత్సాహాయం
 చరుశేషాస్పిండన్ సావిత్రిభిమంత్రితా సశ్చీయాదిసి ॥ జ్యోత్సాహ
 శబ్దేచంద్రోపయోలక్ష్యతే ॥ నాథకరాత్రావపిభోజనదోషోస్తి - ఆ
 దాగ్రమతకమాత్రాస్తు గ్రాసాంధ్రవ్రతేస్త్యతాః । తథైవా హుతయ
 స్తత్రశౌచార్థం చైవసృత్తికా ॥ ... *

ఇతి కృచ్ఛిచాంద్రాయణసాధారణేతికథావ్యతా.

అథ కృచ్ఛిప్రత్యామ్నయాః.

తత్రపూర్వోక్తరీత్యాద్వాదశచిన్వాపౌజావత్యకృచ్ఛిప్రత్యాచరేత్ -
 తదశక్తాధేనుమేకౌదద్యాత్ ॥ తదభావేనపగ్నందద్యాత్ - నిషగ్నలక్షణ
 స్తుపరిమాణప్రకరణేభ్యధాయ ॥ అథవా దేశకాలోచితం గోమూల్మం
 దేయం- తత్రతాస్యశక్తాతదధంపాదంవాదద్యాత్ ॥ తథాచ మితాక్షరా
 యామ్ ॥ గవాభావేనపగ్నంవా తదధంపాదమేవవా ॥ తథా పౌజా
 పక్ష్యక్రియాశక్తాధేనుందద్యాద్ద్విజోత్తమః । ధేనోరథావేదాతస్యంమూ

ల్యంతుల్యంసంశయః, ఇతి॥ పరాశరః ॥ కృచ్ఛాగ్రియుతంతుగాయత్యాగ్రి
 ఉదవాసస్తథైవచ । ధేనుప్రదానంవిప్రాయ సమమేత చ్చతుష్టయమ్॥
 కృచ్ఛః ప్రాజాపత్యః॥ ఆయుతంతుగాయత్యాగ్రి, ఉదవాసః ఉదకవాసః-
 సచాహారాత్రం. మితాక్షరాయామ్॥ కృచ్ఛాగ్రిదప్యయుతంచైవ ప్రాణా
 యామశతద్వయమ్ । తిలహామ సహస్రంతు వేదపారాయణతథా॥
 సమృద్ధధాన్యేన ప్రాజాపత్యకృచ్ఛప్రత్యామ్నాయత్వేన ద్వాదశసుచి
 నేషు ప్రతిదినం పంచపంచ విప్రాభోజనీయాః ॥ తేచమిలిత్వా షష్టిభా-
 వతి ॥ తథామితాక్షరాయామ్ ॥ కృచ్ఛేషంచాతికృచ్ఛే త్రిగుణమహరహ
 స్త్రింశదేవంతృతీయే చత్వారింశచ్ఛతపే త్రిగుణసగుణితావింశతిస్సాన్య
 ర్పరాకే ॥ కృచ్ఛేసాంతాపనాభ్యేభవతి షడధికావింశతీస్సైవ హీనాచా
 భ్యాం చాంద్రాయణేస్యాత్తపసికృశబలోభోజయేద్విషముఖ్యా॥ అత్ర
 కృచ్ఛేహరహః పంచేత్యద్వయం-అహరహఇతి ప్రత్యేకంసంబధ్యతే॥ అల్ప
 ధాన్యస్తు ద్వాదశవిప్రాభోజయేత్- తథా చతుర్వింశతిమతే ॥ విప్రా
 ద్వాదశవాభోజ్యాః పావకేష్టిస్తథైవచ । అథవాపావనేకేచిత్సాన్యా
 న్యాహుర్కనీషిణః । అశ్చచప్రతిదినం ద్వాదశద్వాదశాహుర్ధాదతైవ
 పుణ్యతీర్థే విధ్యుక్తప్రకారేణస్నాత్వా తదంగనుష్ఠానం విధాయ కే
 ఛా సంశోషయేత్- ఏషం ద్వాదశస్నానాని ప్రాజాపత్యకృచ్ఛప్రత్యా
 మ్నాయాః ॥ తథాచపరాశరః ॥ కృచ్ఛేదేవ్యయుతంచైవ ప్రాణాయామ
 శతద్వయమ్ ॥ పుణ్యతీర్థేనాద్రాశిరస్సాన్యసంశయః ॥ అనాద్రాణం శిరో
 యస్యా సావనాద్రాశిరాః ॥ అనాద్రాశిరస్సానమ్ ॥ ... ❀

ఇతిప్రాజాపత్యకృచ్ఛప్రత్యామ్నయాః.

అథాతికృచ్ఛప్రత్యామ్నయాః.

తత్రాతికృచ్ఛకరణాశక్త్యాజ్ఞవల్యోక్తపాణిపూరణాన్నభోజనం
 యుక్తాతికృచ్ఛప్రత్యామ్నయత్వేన ధేనుద్వయందద్యాత్ - తథాప ట్రిం
 శస్తతే ॥ పరాకతప్రాతికృచ్ఛే తిసిస్తిసిస్తు గాస్తథేతి ॥ గవామభావే
 తావంతో నిహస్తావంతి గూమూల్యానివాదేయాని - నిహాభావేతద
 ర్థంపాదంవాదద్యాత్ - అథవాయావంతో ధేనవస్తావంతిగాయత్రీ జపా
 నామయుతాని తావస్త ఉపవాసావాపూర్వోక్తాఃకార్యాః॥ ఉతతావంతి
 ప్రాణాయామశతద్వయాని తావంతివాహూమసహసాస్మాది - అపితావంతి
 హూమసహసాస్మాది - అపితావంతివేదపారాయణానిభవంతి॥ అథవాయా
 వంత్యో ధేనవస్తావంతోన్న కృచ్ఛాభవంతి - అతోల్పధనేన ధేనుర్యథాసం
 ఖ్యా ద్వాదశప్రాస్తథాభోజనీయాః - ప్రతిదినం ద్వాదశచివేష్విత్య
 థః- అత్రచ మిళితావ్యోత్తరశతం బ్రాహ్మణాభవంతి ॥ అథవాయా
 వంత్యో ధేనవస్తావంత్యంఖ్యాయాన్నాసం ద్వాదశద్వాదశ కతవ్యప్రత్యా
 మ్నయాః ॥ అత్రచస్నానప్రకారః ॥ ప్రాజాపత్యకృచ్ఛప్రత్యామ్నయ
 ప్రకరణేదశితః॥ ఇత్యతికృచ్ఛాతికృచ్ఛస్య విహితత్వాత్ - కృచ్ఛాతికృచ్ఛ
 కరణా శక్త్యాతిసోధేనవోదాతవ్యా-తదభావే నిహాత్రయంసార్థసోదా
 వాదేయః - అథవా గాయత్రీయతజపః ఉపవాసాసపిత్రీ పా
 నాయామశతద్వయానివా తిలహూమ సహస్రత్రయాణివాత్రీణి వేదపా
 రాయణానివాకతవ్యాని॥ అథవా సమృద్ధధాన్యేనాహరహస్త్రింశత్సం
 ఖ్యాకా బ్రాహ్మణాభోజనీయాః- తథా చతుర్వింశతిమతే ॥ కృచ్ఛేపంచా
 తికృచ్ఛే త్రగుణమహరహస్త్రింశదేనం తృతీయేతి॥ తృతీయే॥కృచ్ఛాతి
 కృచ్ఛే ॥ అహరహస్త్రింశద్బ్రాహ్మణాభోజనీయా ఇత్యథః ॥ ఏతచ్చ
 త్రింశద్బ్రాహ్మణభోజనం ద్వాదశసుచినేషు ప్రతిదినకతవ్యమ్ ॥ మిళి
 తావద్వ్యోత్తరశతం బ్రాహ్మణాభవంతి ॥ అసమృద్ధదాన్యశ్చేత్తదాతే

నత్రిగుణితా ద్వాదశ బ్రాహ్మణాభోజనీయః- లేదమితిత్వా షట్రింశత్ ||
సాసప్రత్యామ్నయాస్తు ప్రాజాపత్య ప్రత్యామ్నాయ ప్రకరణోక్తరి
త్యామావంత్యోగావస్తావస్సంఖ్యయాజ్ఞేయాః || ... *

ఇతికృత్కృత్ప్రత్యామ్నయాః.

అథ త ప్రకృచ్ఛప్రత్యామ్నయాః.

తద్వద్వాదశాహసాధ్యేత ప్రకృచ్ఛప్రత్యామ్నాయత్వేనతిసాగ్రాహో
దేయాః-పరాక తప్తాతికృచ్ఛేత్వేకాధేనుః-త్యహసాధ్యేతు నిమగ్ధం
దేయం- గవామభావే నిమగ్ధం వేత్వాదికా అన్యేప్రత్యామ్నయాః కృ
చ్ఛాతికృచ్ఛ ప్రత్యామ్నాయ ప్రకరణోక్తరిత్వావిజ్ఞేయాః - సమృద్ధభా
న్యస్యామివిశేషః || ద్వాదశశనుదినేషు పృథివిదంశత్వారంశ చ్చత్వారిం
శమతే || కృచ్ఛేపంచాతికృచ్ఛేత్రిగుణ మహారహస్త్రింశదేవం తృతీయేచ
త్వారింశచ్ఛతప్రైఇతి-తదేత త ప్రకృచ్ఛేహరహస్త్వారింశదీర్ఘస్వయః ||

ఇతి త ప్రకృచ్ఛప్రత్యామ్నయాః.

అథసాంతపనయతిసాంతపన ప్రత్యామ్నయాః.

తత్రసప్త దశాహసాధ్యస్య సాంతపనస్య సార్థప్రాజాపత్యస్థానేవి
హితత్వా దేకాధేనుర్నిమగ్ధంవాదేయమ్ || తథాషట్రింశత్తే || పరా
కతప్తాతికృచ్ఛానే కృచ్ఛత్రియందిరేత్ || సాంతపనస్య చాత్యర్థమశకౌ,
ప్రతిమాదరేదిత || దినద్వయసాంతపనే నిమగ్ధం దేయం- దినత్రయసా
ధ్యేయతిసాంతపనాభ్యే ధేనుమేకాందద్వ్యాత్ అనయైవరిత్యా గాయత్రీ
జపాదిరూప ప్రత్యామ్నాయేషు పరిమాణంకల్పమ్ || యతై కాధే
నుద్నిమగ్ధంచదేయం భవతి- తత్రగాయత్యా అయతజవో ధేనుమే

~~~~~  
 కాంచదద్యాత్ || ధేనుస్థానే పంచసహస్రాణీశ్యనయఃరీత్యాకతకవ్యాః,  
 ప్రత్యామ్నాయభేదస్తు ప్రాజాపత్యప్రకరణే ద్రష్టవ్యః || ...

ఇతి సాంతపన యతిసాంతపనప్రత్యామ్నాయాః.

అథ మహాసాంతపనప్రత్యామ్నాయాః.

తత్తైరికమిశతివినసాధ్యే మహాసాంతపనేప్రత్యామ్నాయత్వేన తిస్సో  
 ధేనవోర్ధనిష్కంచద్యాత్ || పంచదశవిన సాధ్యేషుధేనుద్వయం నిష్కా-  
 ర్థంచ దేయం- సప్తాహసాధ్యేషు ఏకాధేనుర్నిష్కార్థంచ దేయమ్ | ఏత  
 త్కల్పనాయా మూలం షడుపవాసతుల్య ప్రాజాపత్య ప్రత్యామ్నాయ  
 త్వేన ధేనువిధానమ్ - సప్తాహసాధ్యేషు సాంతపనేనిష్కార్థసహిత ధేను  
 దానమూలం సాంతపనప్రకరణేదశితమ్ || సాంతపనస్య చాద్యథామితి||  
 అనయాదిశాగాయత్రీ జపాదిరూప ప్రత్యామ్నాయ ప్రకరణే ద్రష్టవ్యాః||

ఇతి మహాసాంతపనప్రత్యామ్నాయాః.

అథ పరాకప్రత్యామ్నాయాః.

చతుర్వింశతిమతే || పరాకత ప్రకృచ్ఛాంతాంస్థానేకృచ్ఛిద్వయంచరేత్ |  
 జపజ్ఞామాదికంవాదికల్పయేత్పూర్వకల్పసత్, ఇతి|| కృచ్ఛితయస్థానీయ  
 త్యాత్పరాకస్యపరాకకరణాశక్త్యాతిసోధేనవోదేయాః - తథాగాయత్రీజ  
 పాది ప్రత్యామ్నాయాపిత్రిగుణాకతకవ్యాః || తేచ ప్రాజాపత్యప్ర  
 త్యామ్నాయ ప్రకరణేప్రాక్రీడశితాః||

ఇతి పరాక ప్రత్యామ్నాయాః.

అథ యావకప్రత్ర, గోమూత్ర యావకప్రత్ర, }  
పయోవృతానాం ప్రత్యామ్నయాః. }

తత్ర యావకప్రతేపయోవ్రతేచ ప్రత్యామ్నయత్వేన పంచధేనహో  
దేయాః ॥ షడుసవాసాః ॥ పృథక్పూజాపత్యస్థానమితి పంచషట్కా భ  
వంతీతి కృత్వా యథాయావకప్రతేపతిదిన యావకప్రతంప్రతిదినం యావ  
కం యుజ్యతే- తథాపి పూర్వోక్తయావక భోజనస్యాత్యంత క్షణ సాధన  
త్వాదుపవాసతుల్యత్వం భవత్వేవ ॥ పయోవ్రతేతు పయగపానై క్షణాభా  
వేష్యేకత్రాసమాత్ర పర్యాప్తస్యైవ పయసగపానముపవాస కత్వమ్,  
గోమూత్రయావకప్రతేతు క్షణాధిక్యా త్ప్రత్యామ్నయత్వేన షడ్ధేనహో  
దాతవ్యాః- ఏవం గాయత్రీజపాది ప్రత్యామ్నయాలపి కల్పనీయాః-తే  
చపూర్వపూజాపత్యప్రత్యామ్నయ ప్రకరణేదశితాః ॥

ఇతి యావకగోత్రమూత్రయావకపయోవ్రతానాం ప్రత్యామ్నయాః,  
అథ చాంద్రాయణ ప్రత్యామ్నయాః.

తత్రచ సమృద్ధధనేనచాంద్రాయణప్రత్యామ్నయత్వేన అష్టా గావా  
దేయాః ॥ తథాచతుర్వింశతిమతే ॥ అష్టాచాంద్రాయణేదేయాగి ప్రత్యా  
మ్నయవిధౌ సదా, ఇతి తథా పిపీలికామధ్యయవమధ్యచాంద్రాయణయో  
గౌ తమాద్యక్తాధికేతి కర్తవ్యాసహితయోరష్టాచాంద్రాయణేదేయా  
ఇత్యేతత్యోజ్యమ్ ॥ అల్పధనేనతు తిసో గావోదేయాః ॥ తథాచ పరాశ  
రసిబంధే ॥ పూజాపత్యేతు గామేకాం, ఇతి ॥ కృచ్ఛిద్వయం స్మృతమ్-చాం  
ద్రాయణేపరాకేచతిస్త్రిస్తాదక్షిణాస్తథా, ఇతి ఏతచ్ఛబ్దేన త్రయదానం స్వ  
త్యేతికతావ్యతా సహితయోర్వవమధ్యపిపీలికామధ్య చాంద్రాయణయో  
స్తథా ॥ యతి చాంద్రాయణాదిష్వపి యోజ్యమ్ - ఏవం శక్త్యపేక్షయా  
యావత్సోధేనహోదీయం తే తత్ర తదభావే గవామభావే నిషాంస్యాత్త  
దర్శం పాదమేవవా, ఇత్యుక్తిరీత్యాదాతవ్యమ్ ॥ అథవా ప్రతిధేనుచాయతమ



యుతం గాయత్రీజపేవా - తథాధేనుసంఖ్యాకా ఉపవాసావా-ధేనుద్వా  
దశబ్రాహ్మణసంఖ్యాకానిప్రాణాయామ శతద్వయానివా-ధేనుసంఖ్యాకా  
ని వేదపారాయణానివా-తస్సంఖ్యాకతలహూమసహసాగ్నివా-నిత్యం ధే  
నుద్వాదశద్వాదశస్నానానివా-కార్వాణిపతేదవికల్పవీహీయవవనై  
చ్చికాః - అపివోదితానుదిత హూమవద్వ్యవస్థితాః - వ్యవస్థాచ దేశకా  
లాద్యపేక్షయా || తథాచ బోధాయనః|| శ్లో || దేశంకాలం తథాత్మాసం  
ద్రవ్యంద్రవ్యప్రియోజనమ్ | ఉపపత్తిమవస్థాంచ జ్ఞాత్వా శౌచం ప్రకల్ప  
యేత్, ఇతి|| శౌచబద్ధేన శుద్ధికారణం సర్వమభిధీయతే || ఏవ మన్యతాపి  
న్యూనాధికకల్పేషు శక్త్యాద్యపేక్షావికల్ప బోధవ్యః | అనేనైవాభిప్రా  
యేణ మితాక్షరాది నిబంధనేషు న్యూనాధికపక్షాః పరిదర్శితాః|| తద్య  
థా|| శ్లో|| చాంద్రాయణమ్యగాలేష్టిగపవిలేష్టిస్తథైవచ | మిత్రవిందప  
శుశ్రేప్తవ కృచ్ఛం మాసశ్రయం తథా || తిలహూమాయుతంచైవ పరా  
కద్వయమేవచ | గాయత్ర్యాగ్రక్షజప్యంద సమాన్యాహబృహస్పతిః|| ఇతి||  
తపస్యసమధేన సమృద్ధధాన్యేన మాసాపధికాలే ప్రతిదినంచతుర్వింశతి  
బ్రాహ్మణాభోజనీయాః- తథాచతుర్వింశతిమతే || కృచ్ఛేపంచాతికృచ్ఛే  
గుణమహరహస్వాత్కృత్తయేతు త్రింశత్తప్తేద్విస్త్రీంశదేవత్రిగుణనగుణి  
తావింశతిస్సాన్యత్పరాక | కృచ్ఛేసాంతాపనాభ్యో భవతిషడధికావింశతి  
నైసవహీనాద్వాభ్యాంచాంద్రాయణేస్వాత్కృత్తపసి కృశబలాభోజయేద్వి  
ప్రముఖ్యాః, ఇతి|| అస్యార్థం|| అహరహరితిసర్వత్రాన్వేతి- కృచ్ఛేప్రాజాప  
త్యేద్వాదశసుదినేషు ప్రతిదినత్రిగుణమ్ - త్రైగుణ్యంవ పంచాపేక్షయా  
పంచదశేత్యర్థః - తృతీయేకృచ్ఛాతికృచ్ఛేపూర్వోక్తకృచ్ఛాతికృచ్ఛాదినేషు  
అహరహస్త్రింశత్తప్తే - తప్తకృచ్ఛే || పూర్వాభిహితతప్తకృచ్ఛి దినేషు  
ప్రతిదినం చత్వారింశత్ - పరాకేపరాకవ్రతసంఖ్యాదినేషు ప్రతిదినత్రి  
గుణనగుణితా వింశతీష్టేదిత్యర్థః || సాంతపసేకృచ్ఛే పూర్వవదేవాహ

రహష్వద్యంశతిః-చాంద్రాయణేచాన్ద్రాయణసంఖ్యాకదివసేమప్రతివాస  
రం ద్వాభ్యాంహీనా పడధికా మిశతి శ్చతుర్వింశతి రిత్యర్థః - ఏతేచ  
పూర్వవదేవశక్త్యాద్యపేక్షయామోక్ష్యాః॥

ఇతి చాంద్రాయణ ప్రత్యామ్నాయః.

—\*—  
—>>\* అథ గోవధప్రత్యామ్నాయః. \*<<—

యాజ్ఞవల్క్యైక్తనతచతుష్టయం పాక్ష్పగ్రదశితమ్ - తల్లక్షణప్ర  
కరణైతత్రజ్ఞానలో జాతిమాత్రచాగ్న్యూణసంబంధి గోమాత్రవధే త్రిరాత్ర  
ఉపోష్య వృషభశ్చనిషాగ్ధం దశగావో ఏకోష్యవృషభశ్చదేయాః-త్రిరా  
త్రోపవాసాశక్తాపూర్వోక్తా గావోవృషభశ్చనిషాగ్ధంచ దేయమ్-కా  
మతశ్చేద్ద్విగుణమ్- అజ్ఞానతః క్షత్రియసంబంధిగోమాత్రవ్యాపాదనే॥ పం  
చగవ్యం పీబేద్గోఘ్నా మాసమాసీతసంయతః । గోష్ఠేకయోగోనుగా  
మీగోప్రదానేన శుద్ధ్యతి, ఇత్యనేన ప్రకారేణ మాసం పంచగవ్యం చరిత్యాం  
తే గాందద్యాత్ ॥ ఏతత్కరణాశక్తా వ్రతస్యాశ్చ్యుత క్షణత్వేన ప్రత్యా  
మ్నాయత్వేనాష్టాగావపిక వృషభ ఇత్యేనం నవధేనవో దేయాః ॥ అష్టా  
చాంద్రాయణదేయాః ప్రత్యామ్నాయవిధౌసదా, ఇతి॥ బహుక్లెశ సాధ్య  
త్వాచ్చాంద్రాయణస్యతత్ప్రత్యామ్నాయత్వేనాష్టాగావోభిహితాః, చాం  
ద్రాయణవదస్య వ్రతస్యాపి బహుక్లెశసాధ్యత్వాచ్చ సమానవిషయత్వే  
నాయుక్తమప్రత్యానకల్పనమ్ । కామతష్టోదశధేనవః - ఏకాచదక్షిణాత్వే  
నేతి సప్తమదశధేనవః- అజ్ఞానతః వైశ్యసంబంధి గోమాత్ర వ్యాపాదనే  
మాసంయతికృభింకుర్యాత్-ఏతదాచరణాశక్తా ద్వాదశధిససాధ్యపాణి  
పూరణాన్నభోజన యుక్తాతికృభి ప్రత్యామ్నాయత్వేన గోద్వయ దాన  
స్యాతికృభి ప్రత్యామ్నాయ ప్రకరణేదర్శితత్వాత్తత్ర మాసాతికృభిస  
ప్తగావోభవంతి ॥ అనుక్తమాసమాత్రీ భోజనయుక్తస్య ద్వాదశధిససా

~~~~~  
 ధ్యాతికృచ్ఛస్య కరణాశక్త్యాతిసోగి గావోవిహితా ఇతిమానసాద్యేతి కృచ్ఛే
 సప్తగావో నిషాగర్థంచ దేయం- తత్ర కామతోద్వేగుణ్యేన క్రమేనదశ
 పంచదశభవంతి- గవామభావే గోసంఖ్యయాతికృచ్ఛప్రత్యామ్నాయప్రక
 రణోక్తాః ప్రత్యామ్నాయాః ॥ శక్త్యాద్యపేక్ష్యయాకర్తవ్యాః ॥ అజ్ఞాన
 తస్మాద్రసాస్వామిక గోమాత్ర వ్యాపాదనే మానసాపిజాపత్య విధానాత్త
 దశక్తాగోద్వయం నిషాగర్థంచ దేయమ్ - కామతపః పంచ గావః తదశ
 క్తావితరే పూర్వోక్తాః ప్రత్యామ్నాయాఃకార్యాః॥

ఇతి గోవధ ప్రత్యామ్నాయాః.

➔➔* అథమాసోపవాస ప్రత్యామ్నాయః, *❧➔➔

తత్ర షడుపవాసతుల్య పాపాపత్యామ్నాయత్వేన“పాపజాపత్యేతు
 గామేకాం” ఇతివిధానాత్పంచ గావోభవంతి-మానసప్రతీజపనియమాద్యనే
 క్తేతి కర్తవ్యతోపేత మానసప్రతేతు క్లౌశాధిక్యోపేతచాంద్రాయణవృత
 వదిత్యస్తౌకల్పిణిః॥ ❧

ఇతిమాసోపవాస ప్రత్యామ్నాయాః.

➔➔* అథపాయశ్చిత్తోపక్రమప్రకారః, *❧➔➔

తత్ర కర్మవిపాకానుయక్తమపితర పాయశ్చిత్తోపయుక్తం కించి
 దుచ్యతే ॥ తద్యథా ॥ దేవలః ॥ శ్లో॥ కృచ్ఛాణాందాయకో రాజా నిదేహ
 ప్తాధర్మపాలకః | అపరాధప్రయోక్తాచరషితాకృచ్ఛపాలకః ॥ మహాపా
 పేషుకృచ్ఛాణాం ప్రాయశ్చిత్తానాం దాయకో రాజాభవతి ॥ బ్రహ్మహ
 త్యాది పాయశ్చిత్తైషు రాజ్ఞామాజ్ఞాం వినా ద్విజానైః ॥ ప్రాయశ్చిత్తం
 నాపవణానీయమిత్యథః ॥ పాయశ్చిత్తస్యచిదేష్టా ధర్మపాతకఇత్యు
 చ్యతే ॥ యస్మిన్ననువాదకశబ్దం లోకాగ్నిప్రయుంజతే ॥ అంగిరాః ॥ వేద
 విద్యావృతస్మాతస్సస్యసంఘో జితేంద్రియః | అనేకధర్మశాస్త్రజ్ఞఃపో

చ్యతేధర్మపాతకః ॥ అపరాధ-పాపకారి॥ కృష్ణప్రయోక్తాత్యభిధీయతే॥
 రక్షితాగాజపురుషః కృతాకృతప్రత్యవేక్షణేన ప్రాయశ్చిత్తపరిపాలక
 ఇత్యుచ్యతే ॥ ప్రకృతమనుసరామః ॥ ధర్మనివృత్తౌ ॥ క్షత్రయోహ్యథవై
 శ్యోవా హుదోవానకథంచన । ప్రాయశ్చిత్తాభిధానంహి కుర్వంతీతివిదు
 బుధాః ॥ అనతానామమంత్రాణాం జాతిమాత్రోపజీవినామ్ । సహ
 స్రశతయుక్తానాం పక్షితస్యోనోపపద్యతే ॥ పాతకేవశతంపషణ్ తస్మా
 స్రంమహదాదిషు । ఉపపాపేచ పంచాశత్స్వల్పేస్వల్పా తథాభవేత్ ।
 బహుభిర్వికృష్టిర్నిభిత్వా విచార్యప్రాయశ్చిత్తంవిధేయమితి ॥ శతాదిశ
 ద్దానాంతాత్పర్యం- అతఏవ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ చత్వారో వేదధర్మజ్ఞాప
 షణ్తైర్విద్యమీవవా ॥ సామూతీయం సధమస్యా దేకోవాధ్యాత్మవి
 త్తమశతి ॥ మనుః ॥ త్రైవిద్యాపైతుక స్తర్క హ్యత్తజ్ఞోధర్మపాతకః ।
 త్రయశ్చాశ్రమిణిశ్చాద్యే పషణ్ దేహాభవేదితి ॥ తిసోవిద్యా ఋగ్యజు
 స్సామాత్మికాః సైవయస్యాసౌత్రైవిద్యః-పైతుకః అనుమానజ్ఞః తరోగ
 స్యాస్తీతితర్కానంతయే సత్యేకస్త్విన్-తా ప్రామాణికత్వేనోహేకృతే
 చాధకదశనాత్ప్రమాణేనాత్ర భవితవ్యమితియః ప్రత్యయస్సతర్కః స
 చవేదశాస్త్రావిరోధగ్రహ్యః- ఏవంవిధాంపషణ్దం ప్రదక్షిణీకృత్య స్వ
 కీయమనోవిజ్ఞాపయతి- తత్రాయమాశయః- అంగిరసా ప్రాప్తపాపస్య
 పషణ్దోనుపస్థానాత్పూర్వం భోజనంషిర్ధమ్ ॥ అస్యాప్యయ మభిప్ర
 యః- పశ్చాత్తాపవాన్భవేత్ ॥ అవిలంబేనైవప్రాయశ్చిత్తంగృహీయాదితి॥
 అన్యథాచీఘ్నకాలం భోజన పరిత్యాగా ద్దేహభరణాభావేన ప్రాయశ్చి
 త్తాచరణ మేవసన్యాత్- తస్మాద్దైవపశాత్ప్రాయశ్చిత్త విశంబేమితాహ
 రాధిభిశ్శరీరధారణంకుర్వీత । నస్వచ్ఛందచారిన్యాత్ । ఇమాంస్తాతయ
 క్తిదృష్ట్యా ప్రతాగ్రహణాది నదత్వా భోజనంమన్వతే ॥ కతాదృఢతరా
 నుతావస్యా సంభవాదుపక్రమదినే శరీరశుద్ధిరీప్సితత్వాచ్చ ॥ మనుః ॥

~~~~~
 ప్రాయశ్చిత్తీయతాంప్రాప్య దైవాత్పూర్వకృతేనవా - నసంసర్గీవసేత్స
 ర్భిః ప్రాయశ్చిత్తేఽకృతేద్విజః| అంగిరాః|| ఉతస్థితస్తున్యాయేన తదాదే
 శమనన్తాత్ | కృతేనిస్సంశయేపాశ్చ నభుంజీతానుషస్థితః || భుంజామోవ
 ధామేత్పాప మసత్వంపషాచిబ్రువత్ | సంశయే సతుభోక్తవ్యం యా
 వత్ప్రాప్తస్యనిష్క్రమిః|| ప్రమాదశ్చనకతావ్యాయుధైవానంతయోభవేత్, ఇతి||
 కృత్యాపానంనగూహేత్తు గూహమానస్యవధాతే | బహువాన్వల్పకంవా
 పికమకపహ్నోస్థిపేదయేత్ | ప్రాయశ్చిదైసముత్పన్నే హిమాన్సత్వప
 రాయణః | మృదురార్యస్సుసంపన్న శ్శుద్ధింయాచేతమానవః || సచేలు
 వాగ్యతస్సాన్వత్వా క్లిన్నవాసాన్సమాహితః | క్షత్రియోవాపి వైశ్యోవా
 పషాడంహ్యాపతిష్ఠతే || ... ..

ఇతిప్రాయశ్చిత్తోపక్రమప్రకారః.

—◆—
 అథ భస్మస్నానమంత్రాంతరాక్షి.

ఈశానాయనమకలిహృదయే- వామదేవాయనమకలిగుహ్యే- సర్వో
 జాతాయనమకలిపాదయోః-ప్రణవేనసర్వాంశేషు|| అయమేకకప్రకారః||
 ఈశానస్సర్వవిద్యాసామితిశీరసి- తత్పురుషాయనమ కలిముఖే - అఘో
 రేభ్యకలిహృదయే- వామదేవాయేతిగుహ్యే- సర్వోజాతమితిపాదయోః-
 ప్రణవేనసర్వాంశేషు|| అథవా|| అగ్నిరితిభస్మ- జలమితిభస్మ- నమకలిభ
 స్మ- సర్వంహవాఇదం భస్మ, ఇత్యేలేమంత్రాః ట్రాహ్యః|| ... ..

ఇతి భస్మస్నానమంత్రాః.

—◆—
 అథగోమయేనస్నానాయాత.

తత్రమంత్రాః || మానసోక్తఇత్యాది - అథవా గంధద్వారామిత్యాది
 అథవాత్మగ్రహగ్రం చరంతినామాషధీనాంవనేవనే - తాసామృషభవత్క

సాం సురభీదాంశతైరపి । ఉత్పన్నలోకసౌఖ్యాభావం పవిత్రం కాయశోభ
సమ । తస్మైరోగాంశ్చ శోకాంశ్చ నుదగోమయసర్వదా ॥ *

ఇతి గోమయస్నానవైకల్పికామంత్రాః.

అథ మృదాస్నానమ్.

తత్రమనుః॥అశ్వక్రాంతశత్యాదిరోమంత్రః-అథకవలోదకస్నానం-
తత్రమంత్రః॥ అపోహిస్మేత్యాదయః॥అథవా॥ ఇదమాపః ప్రవహతేత్యాది॥
అథసంచగవ్యాని ॥ తత్రగోమూత్రాదిక్రమేణ మరీచీనాదేవతాదర్శితాః॥
దేవతా స్వప్రవక్ష్యామి ఆమపూర్వేణ యస్యయా ॥ వరుణోదేవతా
మూత్రేగోమయేహవ్యవాహనః- సోమగిక్షీరేచదద్ధివాయు ఘృతోతేరవి
రుదాహృతః, ఇతి॥ అతస్తత్తద్దేవతా ప్రకాశమంత్రాఃప్రదశ్యంతే॥ తత్ర
గూమూత్రస్నానమంత్రః ॥ ధృవాసుత్వాసు సుషీమిషీయంతోప్యా అ
స్త్యేత్యానంవరుణోముదోచరేత్ ॥ అవోవవాదుదితేరువస్వర్య సంపానం
స్వస్తిభిస్సదానః- ఉపలక్షణమేతత్- తస్మాద్విరుణప్రకాశకాః- స్తూతా
వామంత్రాగ్రాహ్యః॥ ఏవం సర్వత్రాపి ॥ అథగోమయస్నానమంత్రః-
పాహి నో అగ్నవీరకయా, ఇత్యాది॥అథక్షీరస్నానమంత్రః-ఉరుష్యాణి ఇత్యాది-
అథదధిస్నానమంత్రః- ఆత్మాదేవానామిత్యాది ॥ ఘృతస్నానమంత్రః- కృ
ష్ణియానమిత్యాది- అథ పరాశరోక్తావంత్రాగ్రాహ్యః- గాయత్రీ
దాయగోమూత్రమిత్యాది- ఆత్మాభిషించామిసి నాక్యశేషః పూర్ణాయః-
ఏవందశస్నానాని కృత్వావాసః పరిధాయాచవ్య వైష్ణవశ్రాద్ధంకర్పిత-
తద్యథా ॥ విష్ణుద్వేషేనతిభ్యోదీ కాన్యగ్దాచ్యస్త్రాణోభజయేత్ ॥ భో
జనాసంభవే భోజనసర్వాప్తిమూత్రం హిరణ్యంవాదద్యాత్ ॥ ఏవంవైష్ణ
వశ్రాద్ధం విధాయ గోదాసమాచరేత్ ॥ అతిగోదానమంత్రః॥ గవామం
గేమత్రిష్టంతిభువనానిచతుర్దశ ॥ తస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దిహలోకే
పరశ్రవ, ఇతి॥ ఇతిగోదానానంతరమజ్యేష్ఠగ్నోహ్యహృతిరిష్టాంశతిర

స్తో త్తరశతంవాహుతాన్వసంచగవ్యంజుహుయాత్ || తత్రపంచగవ్యహోమ
 ప్రకారః- తామ్రవణాయాగోమూత్రం- శ్వేతవణాయాగోమయం-
 కాంచనవణాయాః పయః- నీలవణాయాదధి - కృష్ణవణాయాఘృ
 తమ్- సర్వంపంచగవ్యంకాపిలంవా - అసంభవే యథాలాభోపపన్నంవా
 పృథక్సంపాద్యపలపరిమితంవా మాషాష్టకం అంగుష్ఠార్థం పరిమితగో
 మయ ద్విగుణపరిమాణంవా గోమూత్రంపలాశమధ్య మపణానిమితేవా
 పద్మపత్రవిరచితేవా సువణామయేవా తామ్రపాత్రేవాసిగ్గిశేత్ || పూర్వ
 వన్నిక్షిగ్గిశేత్-అగ్రసప్తపలంవా దశపలంవాంగుష్ఠార్థం పరిమిత గోమయా
 పేతుయాచతుగుణంవాఘృతం-తేజోసత్వేనేత్యనేనయజుషాప్రణవేనవా
 పూర్వోక్తపాత్ర ఏవసిగ్గిశేత్ || తదనంతరం చైకపలంవామాష చతుష్ట
 యపరిమితంవా కుశోదకం దేవస్యత్వేత్యనేన యజుషాప్రణవేనవా పూ
 ర్వోక్తపాత్రేష్టాపయేత్ || ఏవంగోమూత్రాదీన్యేకపాత్రేకృత్వా పృణవం
 చ సముచ్చార్యసమాలోద్య పునఃప్రణవముచ్చార్య యజ్ఞేయకాష్ఠేన నిర్వ
 ధ్యప్రణవేనాభిమంత్రి్య సప్తపత్రేహారితైః కుశైః పంచగవ్య ముద్ధృ
 త్యేభిమంత్రి ర్దశాహుతీర్జుహుయాత్ || అతస్పసృష్టానే హారితాః కు
 శావీవ- మంత్రాస్తు || ఇహనశ్చ ఇదం విష్ణుమానస్తోకేన ఇంద్రాగ్ని
 అగ్నయేస్వాహా సోమాయస్వాహా గాయత్రిప్రణవ వ్యాహృతీరగ్నయే
 స్విష్టకృతేచేతి దశాహుతీహుత్యా వ్రతగ్రహణం కరిష్యఇతి బ్రాహ్మ
 ణాః పుష్ట్యావసరుష్వేతివైరనుజ్ఞాతేహుతశేషం పంచగవ్యం ప్రణవేనపి
 షేత్ || ఏతచ్చ గ్రామావృషిర్నక్షత్రదశానం కర్తవ్యం - హుతశిష్టంస
 ర్వంపేయం- నోశ్చేషణీమ్యం || అతఏవ బాలచృద్ధ శక్త్యాద్యపేక్షయాగో
 మూత్రాదీని పూర్వోక్తవైకస్మికపరిమాణాపేక్షయా యోజనీయాని || ఇతి
 వ్రతగ్రహణంకృత్వా తతఃపరం మానీషాత్వా తతఃపరమాశ్చ నోదుషగ్న
 తంమససి చింతయన్నిశామతివాహయేత్ || ఏవ ముష్కరాంతం వ్రతం
 సమ్యక్పారంసీత్వాతత ఉదీచ్యాంగాసికుర్వీత- తత్రాయంవ్రతమ్ || పాపై

స్థితస్యగుణార్థముదీప్యం గానికరిష్యతి సంకల్ప్యగ్నోవాహు
తిభిరాజ్యం పూర్వవధుత్వా పూర్వవదేవ వైష్ణవశ్రాద్ధం విధాయాంతే
గోదానమాచరేత్ - ప్రాచ్యాంగరరణవేళాయాం వైష్ణవశ్రాద్ధగోదా
నానంతరంపెనామః - విధాయవైష్ణవశ్రాద్ధమితి శ్రాద్ధానంతరం గోదా
నాదేర్విహితత్వాద్ధోమానంతరమేవహుతశిష్టస్య పంచగవ్యపానేన వ్రత
స్యగృహీతత్వాచ్చ - ఉదీప్యం గానుషానసమయే పెనామానంతరం శ్రా
ద్ధగోదానాది । ఉపక్రమేపెనామస్య సన్నిహితత్వాదవదానే సన్నిధాన
స్యోచితత్వా దేవగోదానానంతర మవశిష్టాని దశదానాని దద్యాత్ ॥
తానిచ శ్రాద్ధ కృత్వా వ్రతాంతేతు గోహిరణ్యాదిపక్షిణేభ్యత్రాది శబ్దేనో
పాత్తాని ॥ దశదానస్వరూపాణిచ సంగ్రహకారేణ దర్శితాని గోఘాతి
లహిరణ్యాదీని ॥ అప్రకమేణ దానమంత్రాః ॥ గోదానమంత్రః పూర్వము
క్తుః ॥ అథఘాదానమంత్రః- సగ్వధూతాశ్రయాఘూమి ర్వరాహేణసము
ద్భుతా । అనంతసస్యఫలదా అతశ్శాంతిం వ్రయచ్చమే ॥ తిలదానమం
త్రః- హిరణ్యదానమంత్రః- ఆజ్యదానమంత్రః- శస్త్రదానమంత్రః- ధా
న్యదానమంత్రః- గుడదానమంత్రః- రౌప్యదానమంత్రః- లవణదానమం
త్రః- ఇతి దశదానమంత్రాః ॥ పాపానాశరిపాకస్య శాంతికర్తృవివక్ష
యా ॥ ఉక్తాన్యత్రవిధానాని హ్యపయుక్తాన్యశేషతః ॥ మహాగణవాఙ్మే
మహిలేంద్రబుధే మాంధాతృనామ్నోమదనాత్తజస్య ॥ సతర్కమాణిక్య
గణేనపూణేః- పూణః స్తరజ్ఞః కిలుస ప్రమోత్ర ॥ ... *

ఇతిశ్రీ పండిత పారిజాత కతారిమల్లేత్వాదివిరుద విరాజమాన

శ్రీమదనఘోపాల పుత్రస్య మాంధాతుర్నిబంధే మహార్ఘ

వాభిధానే కర్తృవిపాకే స ప్ర మ స్త రం గః.

ఇతి పరిభాషాఖండస్సమాప్తః.

శ్రీమద్భగవద్గీతా అష్టాదశోధ్యాయః పంచమోధ్యాయః

శ్రీరస్తుః.

కర్మవిపాకగ్రంథే-అష్టవతరంగ ప్రారంభః.

అథ రోగ నిబహణాని.

తత్రక్షయరోగనిబహణాని ॥ త్షయరోగ నిదానమాహ ॥ యజ్ఞ
వల్క్యః॥ బ్రహ్మహత్యయరోగీస్యాత్, ఇత్యాది- తస్మిన్పత్యథణం పడబ్దప్ర
యశ్చిత్తంకుర్యాత్-ప్రాయశ్చిత్తార్థమర్హంతిస్త్రియోరోగిగవచ, ఇతి
రోగిణోధణప్రాయశ్చిత్తం- ఏతేనైవాభిధానాత్ - ఇతిక్షయరోగహర
ప్రాయశ్చిత్తం- త్షయరోగహర కదలీదానమ్ - షడ్గురణే ॥ త్షయ
స్యాత్క్షేత్రమారణే ॥ క్షేత్రమారణం క్షేత్రగతసస్యమారణ ముదకదానా
ది ప్రతిఘాతాద్యష్టాచరణే ॥ అథవా క్షేత్రేస్త్రియం గర్భప్రతిఘాతః
బోధాయస్త్యైతన్నివతణకం కదలీదానమాహ ॥ కారయే తదలీంది
వ్యాంపజైస్సర్వత్రసంయుతామ్ ఫలపూజైశ్చసంయుక్తాంసువణస్యఫలే
నతు ॥ యథా విభవతఃకుర్యాద్వస్తేణా జేష్ఠ్యమాత్రకైః । బ్రాహ్మణా
నోభజయేద్దాపి ఛత్యైర్నానావిదైశ్శుభైః । హిమచ కారయేత్తత్ర
పూర్వవద్భాగైశ్చైస్సహ ॥ కాంచనికదలీందద్యాద్వస్త్రాలంకారసూ
ర్యకామ్ । పూజితాయదరిద్రాయ వ్రతస్థాయాత్తవేదినే ॥ ధర్మజ్ఞాయా
తిదాంతాయ మంత్రేణాసేన తుక్షయే । సారణ్యగర్భపూర్వాది త్షయ
రోగజగన్తయ ॥ రంభదానేనదేవేన క్షయంక్షయమేవభో । పుణ్యహ
వాహవనంకార్యం బ్రాహ్మణైర్వేదపారకైః ॥ శిష్యైర్నిష్యైర్బంధుభిశ్చస
హభోజనమాచరేత్ ॥ పూగేత్యాది- ఫలానాంపూగస్సమాహుః॥ ఫలేనతు-
ఫలస్వరూపంతు పరిభాషాయాం పరిమాణ ప్రకరణేద్రవ్యవ్యమ్॥ యథా
విభవతః విభవానుసారేన సహధాశ్చేత్ప్రలాధికేనాపి కదలీంకారయేది

త్యక్షః । సూత్రైశ్చ హస్తైశ్చైవ పాప్యవేష్టనేన కదలీపూజోపలక్ష్యతే-పూ
జామంత్రశ్చ ॥ త్రియంబకం యజామహ ఇత్యయమ్ ॥ హోమం చ శార
యే తత్ర పూర్వచదితి ॥ పూర్వవచ్చభేన మృత్యుంజయ మంత్రస్యోప లక్షి
తత్వాత్ - కదలీదానమంత్రేణ పరమపురుషస్య మంత్రాధిదేవతాత్వేనో
పాదానాచ్చ ॥ తథాచ కర్మణోపి మృత్యు నిబహణార్థకత్వాత్ - ఏ
యంబకమంత్రశ్చ పరిభాషాయాం కూష్మాండహోమప్రకరణే దశితః-
హోమసంఖ్యాచాష్టోత్తర శతసహస్రమయంతంవా ॥ ద్రవ్యమాజ్యంతిలా
శ్చ కదలీపూజానంతరం బ్రాహ్మణాన్భజయిత్వా హోమం కుర్యాత్ ।
వచన పాతక్రమబాధే ప్రమాణాథావేన - ఏవంకదలీదానశ్చ త్వా నప్
స్తీవాచనానంతరం శిష్టై రిష్టైశ్చ సహభుంజీత ॥ ... *

ఇతి క్షయరోగహర కదలీదానమ్.

రాజయత్నప్రతికృతిః.

అథ రాజయత్నహరవ్యాధిప్రతికృతిదానం-బ్రహ్మాండపురాణే ॥ ధర్మ
శాస్త్రాన్యవిజ్ఞాయ ప్రాయశ్చిత్తందచాతియః । రాజయత్నా భవేత్తస్య
రోగగపీడతదారుణః ॥ పూర్వోక్తైన విధానేన పృథద్యాత్మగ్తిరూపకమ్ ॥
పూర్వోక్తవిధిస్తాభిః పరిభాషాయాం దశితో వ్యాధిప్రతికృతిదానప్రక
రణే ॥ ప్రతిమాలక్షణంతు కర్షణవిపాకసారే ॥ రాజయత్నా కృశతనుగ
శరవాశాసి తజఃసీః । దధత్త్రినేత్రో దంష్ట్రాభ్యాం వష్టోష్టో హంతు
ముద్యతః ॥ ... .. *

ఇతి రాజయత్నహరప్రతికృతిదానమ్.

అసాధ్యరోగప్రతికృతిః.

అథాసాధ్య సర్వరోగహర ప్రతికృతిదానం ॥ బ్రహ్మాండ పురాణే ॥

బ్రహ్మ || సువణరత్నరచితై ర్యథాశక్త్యనురూపతః | కృత్వాప్రతిమాం
వ్యాధే దద్యాద్విప్రాయయత్నతః || శతేనవాతదధేన త్రింశతానిమూ-
సంఖ్యయా | తాతరూపమయంవ్యాధి ప్రతిరూపంతుకారయేత్ | నిధా-
యపాత్రే సంపూర్ణే తండులైస్సితరూపకైః || అలంకృత్యచసౌవణం
రూపంత్యగురులేపనైః | వాసోయుగేనసంవేష్ట్య హిరణ్మలహలభూషణైః |
అలంకృతాయవిపాయ దద్యాన్మంత్రముదీరయేత్ || మంత్రమాహ || యే
మాంరోగాః ప్రబాధంతే దేహస్థాస్సతతంతతః | గృస్తీష్టప్రతిరూపేణ
తాంరోగాన్ద్విజనత్తమ || ప్రతిగృహీతురుదీతమాహ || బాధమిత్యేవ త
దూరిపం గృస్తీయాద్యాధిభిస్సహ | తతస్సరోగీ దాతావ దీహూయు
వ్యంప్రపద్యతే || సువణరత్నరచితై ర్త్యాది- సువణేనశరీరనిర్మాణం-
రత్నేనచతుషీ- రజతేనాంగాని- శ్వేతగౌరేవా || ఏవం యథాశక్తి ప్రతి
మానురూపతః- కుర్యాదిత్యధః- నిష్కంస్వరూపం శరీభాషాయాం పరి
మాణ ప్రకరణైశ్చేయం-జాతరూపంసువణం పాత్రీకాంస్యపాత్రే || కాం-
స్యంచ యత్తజేదేయమితి కర్మవిపాక సంగ్రహేదశనాత్ ||

ఇత్యసాధ్యసర్వరోగహరవ్యాధి ప్రకృతిచానమ్.

అథ ప్రకారాంతరేణ సాధ్యసర్వరోగహరణమ్.

ఋగ్వేదానే || అసాధ్య వ్యాధీనాగ్రస్త ఉగ్రేణ ప్రాణహంశిణా | ఆతే
తాద్రోణసూక్తేన ప్రత్యహం వాగ్యతశ్శుచిః || పూర్వమాజ్ఞాహుతీహుణ-
త్వా ఉపస్థాయచశంకరమ్ | హవిశ్శేషేణ వలేత ఏకాంతర మతంద్రి-
తః || పూర్ణేమాసేజయేన్మృత్యుం రోగేభ్యశ్చ ప్రముచ్యతే | హూమ
కర్మణ్యోక్తానాం జపస్తద్విగుణోభవేత్ || ఆతేరాద్రోణేత్యాది | ఆతేపి
తరిత్యనేన రుద్రదైవశ్చేన పూర్వమాజ్ఞాహుతీతి || ఉపస్థానాత్పూర్వహ
విశ్శేషేణేత్యాది - ఏకస్త్రిణదిన ఉపవాసః - ఏకస్త్రిణ హవిశ్శేషేణపార

అమ్- అత్రహవిశ్చరురపిచాజ్యమేవ-తథా త్వేరోగిణోమాసం శరీరనిర్వాహనుపపత్తైః - ఆతశ్చ ప్రతిదినంచరు శామానంతరం ఆజ్యంహుత్యా శక్కరోపస్థానంకార్యం- హేమామంప్రత్యచం- ఉపస్థానసూక్తేన వ్యాధితరతమభావేన సూక్తా వృత్త్యాష్టో తరశతం సహస్రంవాహేమామః కార్యః- స్వయమశక్తశ్చేదాచార్యేణకారయేత్- ఆచార్యస్యాప్యేకాంతరోపవాసః- పూర్వవదేవ- మృత్యుంరోగంజయేత్ - ఆతేపితరీతి పంచదశర్చస్యసూక్తస్య- గృత్సమదముషి- రుద్రోదేవతా- త్రిష్టష్ఠండః- విహితార్థేవినియోగః- ఆతేపితరీత్యాది ॥ ...

ఇతి ప్రకారాంతరేణ సాధ్యసర్వరోగహరమ్.

అథ శాతాతపోక్తరాజయత్సహరమ్.

రాజహవాజయత్సస్యా దేహతస్యాపినిష్కృతిః । గోభూహిరణ్యమృష్టాన్న జలవస్త్రప్రదానతః ॥ ఘృతధేనుప్రదానేన తిలకుంభ ప్రదానతః । ఇత్యాదిశక్రమేణైవ త్షయరోగశి ప్రశామ్యతి ॥ గవాదీని తిలకుంభాంతానిశక్తి రోగాద్యనుసారేణ వ్యస్తాని సమస్తానిదాతవ్యాని - ఆదిశబ్దేన గ్రహశాంత్యాదయోలక్ష్యులై- ఘృతధేనుస్తు మన్వ్యపురాణే ॥ తత్ర, గుడధేనువిధానస్య యదూరపమిహయత్సలమ్ । తదిదాసంప్రవత్స్యామి సర్వపాపప్రణాశనమ్ ॥ కృష్ణాజినం చతుర్హస్తం ప్రాగ్గీకంవిన్యసేద్భువి ॥ గోమయేనోపలిప్తాయాం దభానాస్తీర్యయత్నతః ॥ అత్రహస్తేఽరణ్డి రితిదానకాండే ॥ యావద్ధిరజనైశ్చతుర్హస్తమితాభూరాచ్ఛాద్యతే- తావంత్యజినానిగ్రాహ్యతీత్యథః - ఆరత్తిశబ్దస్య ప్రాదేశశ్శపర్యాయత్వాదేశేనైవాజినేనాచ్ఛాదనం- అథవా ॥ ఆయతిమిలిత్వాచతుర్హస్తమిళితం జ్ఞేయమ్ ॥ లఘ్వేణకాజినంతద్వద్వత్సస్యపరికల్పయేత్- పాగ్రిక్తుశోకల్పయేద్దేను ముదక్వాదాంసవత్సకామ్ । పాగ్రిక్తుఖిపాగ్రిక్తిరావతోన్

~~~~~  
 పితృదేవ ॥ ఉత్తమాగుడధేనుస్సస్య త్సవాభారతతుష్టయా । వత్సంభారే
 ణకుర్వీత భారాభ్యాం మధ్యమాస్తృతా ॥ అథభారేణవత్సస్యా తా-
 నిస్తాభారకేణతు । చతుర్థాంశేనవత్సస్యా ద్గృహవిత్రాసుసారతః । భా-
 రలక్షణంపరిభాషాయాం పరిమాణలక్షణేభ్యధాయి ॥ గృహ విత్రాసుసా-
 రతః- పూర్వోక్తమధ్యమాది కల్పనాభవతీత్యర్థః- ధేనువత్సస్మృతాస్యా
 తా సితసూక్ష్మేంబరావృతా । శుక్తికణావిముపాదౌ శుచిముక్తాఫలే
 షణా ॥ అత్రముక్తాఫల సాహచర్యాచ్చక్తిరపి ముక్తాశుక్తిరేషగ్రాహ్యః
 శితసూత్రసిరాశ్చోత్త్రా సితకంజతకంబరౌ ॥ కంబరశస్సాస్నా ॥ తామ్ర
 గండుకపృష్ఠాతా సితచామరరౌమకౌ । గండుకంకతృప్తేశాగండు
 స్థలంచ ॥ విద్రుమభూయగోపేతా నవనీతస్తనాన్వితా । తౌమపుచ్ఛా
 కాంస్యదేవశా ఇంద్రనీలకతారకా ॥ తారకాచతుర్వధ్యభాగః । సువ-
 ర్ణశృంగాభరణౌ రాజతౌఖురసంయుతా । నానాఫల మయై షణంతై
 ఘ్రాణగండుకరండకౌ ॥ నానాఫలమయైషణంతై స్సంయుతా విత్యశ్య-
 యః- అత్రవ స్వశక్త్యనుసారేణ సువర్ణశృంగాదికం విధేయమ్- విత్త
 శాత్యం నకారయేదిత్యస్య శేషత్వాల్-ఇత్యేవం రచయితావచ భూషదీపై
 స్తథావణయేత్ । అథామత్రః- ధేనోత్వం పృథివీసర్వాయస్తాత్మేశ-
 విసన్నిభా ॥ సర్వపాపహరానిత్య మతశ్శాంతిప్రయచ్ఛమే - ఏవమనేన
 మత్రేణ సవత్సాంధేనుమామంత్రయీత ॥ తత్రామంత్రేణ మంత్రానా-
 హ- యాజ్ఞవల్క్యః॥ యాలక్ష్మీస్సర్వభూతానాం యాచదేవే ప్షవస్థితా
 ధేనురూపేణసాదేవీ మమశాంతిప్రయచ్ఛతు ॥ దేవతాయాచర్మదాణీ
 శంకరస్యప్రియాసదా । ధేనురూపేణసాదేవీ మమపాపంవ్యహాతు॥
 విష్ణోర్వక్షసియాలక్ష్మీ స్సావహాయాచవిభావసోః॥చంద్రార్క-శక్తిర్యాధే
 సుధేనురూపాస్తుసాద్రీయై॥ చతుర్ముఖస్యయావాణియాలక్ష్మీర్ధనదస్యచ॥
 లక్ష్మీర్యాలోకపాలానాం సాధేనుర్వర దాస్తుమే ॥ సర్వాత్వం పితృము

ఖ్యానాం స్వాహాయజ్ఞభుజాంతథా । సర్వపాపహరాధేనుగ తస్మాచ్ఛాంతం
 తిం స్రయచ్ఛమే- ఏవమామంత్యశాంతేనుం బ్రాహ్మణాయ సివేదయేత్ ॥
 బ్రాహ్మణస్తు పుచ్ఛదేశే ప్రతిగృహ్యస్వస్తీకుర్యాత్ - ఏనం గుడధేనుమభి
 ధాయేన మేవవిధిం ఘృతదేన్వాదివ్యతిశతి - సిదానమేత ధేనూనాం స
 ర్వాసామిహచోచ్యతే ॥ సర్వాసాం ప్రత్యక్షధేనూనామపిశ్యంగి త్వాదియ
 థావిభవత స్సమానమేవ- యస్తుపాపవినాశిన్య ఏవంతేదశధేనవః ॥ తా
 సాంస్వరూపం వక్ష్యామి నామానిచ సరాధిప ॥ ప్రథమాగుడ ధేనుస్యా
 ధ్వృతధేనుస్తథాపరా । తిలధేనుస్తృతీయా చతుర్థిజలధేనుకా ॥ క్షీర
 ధేనుశ్చవిఖ్యాతా మధుధేనుస్తథాపరా । సప్తమిశరగరాధేనుర్దధిధేను
 స్తథాష్టమి ॥ రసధేనుశ్చనవమి దశమిస్యాత్సవరూపతః ॥ ప్రత్యక్షధేను
 రిత్యథః- కుంభాస్సుప్తపథేనూనా మిరరాసాంచరాశయః । కుంభ
 శబ్దగకలశపర్యాయః- అథవా పరిమాణవచనః- తచ్చ పరిమాణం పరిభా
 షాయాం పరిమాణస్రకరణే ద్రష్టవ్యమ్- సువణం ధేనుమిత్యత్ర కేచిది
 చ్ఛంతిమానవాః । ససీతైశ్చరత్యైశ్చ తథాన్యేపి మహాషయః ॥ ఏతదే
 వ విధానంస్యా దేతేహోపసగరాస్సృతాః । మంత్రావాహన సం
 యుక్తా స్సదాపనాణిపవణాః ॥ యథాశ్రద్ధం ప్రదాతవ్యా ఉపరాగాది
 పర్వసు ॥ ఇతి గుడధేనువిధిః ॥ త్మయీత్మయరోగ నివృత్తయే పూరోన్వే
 క్తాంఘృతధేనుంచద్యౌత్ - ఘృతధేను విధానాన్య న్యాన్యపి బహునిసం
 తి- తాన్ గ్రంథగౌరవభయాన్నప్రదక్షితాని ॥ ఆతశ్చ ఘృతధేన్వాదిభువి
 కల్పావేదితస్యః ॥

...

...

*

ఇతి శాతాతపప్రాక్తరాజయత్కపంచమ్



మాతాపుత్ర్యదరిత్రీక్షిణవిధానా యస్యాంబికానామత శ్శక్త్యాపర
 మూర్తిరాధ్యచరిత స్మిప్రేక్ష్యకృత్తగపితా । సోయంకౌశిక సంశఘోషణ

మణిః కీర్తిభట్టవిశ్వేస్వరో వేదేస్తాతకమతేనయేచసవదే వాక్యేకృతీవధకా
తే ॥ మతిర్వేపాంశాస్తైః ప్రకృతి రషణియా వ్యవహృతికి పరాశీలంశ్లా
ఘృంజగతిరుజవస్తేకతిపమే చిరంచిత్తేలేపాంముకురతలభూలేస్థితిమయా
దియం వ్యాసారణ్యప్రవరమునిశిష్యస్యభరితిః॥ మహాణవాభ్యే మసౌతే
ప్రబంధే మాంధాతృనామోమదనాత్తజస్య । సతకర్తమక మాణిక్యగ
జేనపూణే= పూణ్ స్తరంగగిప్రథితోష్టమోత్ర ॥

ఇతిశ్రీ వండిత పారిజాత కతారిమల్లేత్యాదివిరుద విరాజమాన
శ్రీమదనఘాపాల పుత్రస్య మాంధాతుర్నిబంధే మహార్థ
వాభిధానే కర్తవిపాకే అష్టమస్తరంగః.

కర్తవిపాకగ్రంథే—నవమతరంగ ప్రారంభః.

అథ శూలరోగహరాణి.

యాజ్ఞవల్క్యః ॥ ఆన్నహతామయావీస్యా దామయా శూలరోగ
వాక్ । ధాన్యందశభ్యఃకుంభేభ్యోహరతోద్విశతందమః । తేనైవకన్యస్తసా
నాముపపాతక సమత్వాదుపపాతక ప్రాయశ్చిత్తం త్రైమాసికం కతక
వ్యమ్ ॥ శూలమాత్రస్యాపి రోగస్యసాధ్యత్వే నిదానభూత పాపాభ్యాస
పరికల్పనాయా షడ్మోసాది వ్యాధేరకల్పత్వే ప్రియశ్చిత్తాలృప్తమపి కల్ప
నీయమ్ ॥

ఇతి శూలరోగహరప్రాయశ్చిత్తమ్.

అథశూలరోగహరప్రాయశ్చిత్తవిధానమ్.

తదుక్తమ్ ॥ చతుర్వర్గచింతామణౌ ॥ శూలేన శూలీభవతి మనుష్యా
ణాంచహింసకః । పలేనాథతదధేనతథధాధేనవాస్పథక్ । సౌవశ్చం

రాజతంవాపి శూలంకుర్యాత్ప్రయత్నతః॥ తామ్రేణవాయసావాపిభాది
 రేచాధవాపునః ॥ రక్తవస్త్రేణ సంవేష్ట్య తిలానామపరిస్యనేత్ | తి
 లానాంతుపరిమాణం ద్రోణంవాపి తదధఃకమ్ ॥ తదధఃంవా యథాశ
 క్త్యాపూజయేద్ద్వాత్పాదంశుచిమ్ | ఆచాది మూలమంత్రేణ షోడశై
 వోపచారకమ్ ॥ క్రియాశ్చ బ్రాహ్మణపూజాం కృత్వాహూవం ప్రకల్ప
 యేత్ ॥ శూలస్యదక్షిణేపాశ్వేన్ స్థండిలేగ్నిశ్చినీయతే | సమిధాజ్యతి
 లాహుత్వా తతశ్శాంతింప్రకల్పయేత్ ॥ తేనోదకేన వాసింశే చూళి
 నం రోగిణంసరమ్ | ఉపచారై స్తతశ్శూలం పూజయిత్వా స్వశక్తితః॥ ద
 ద్యాశ్చదక్షిణాకంతు ప్రాజ్ఞుభౌ వాప్యదబ్జుభః | మంత్రేణానేన పర
 యా భక్త్యాశర్వంపరిస్తరేత్॥ త్వంశూలబ్రహ్మణాసృష్ట స్త్రిపురాణాం వి
 నాశకః | దైత్యానాం దానవానాంచ శంకరస్యాయుధంతథా ॥ కక్షిస్థమ
 థపాశ్వేన్థ మథవా గృష్టసంగతమ్ | శూలహింసా సముత్పన్నం వేద
 నామాశు నాశయ్యతి॥ పలేనేత్యాది ॥ పతాద్రోణయోలఃకాణం పరిభా
 షాయాం పరిమాణ ప్రకరణేభిహితమ్ ॥ పూజయే ద్ద్వాత్పాదశ్శుచింతి
 బ్రాహ్మణః పూర్వోక్తశూలినం పూజయే దిత్సకః ॥ మూలమంత్రేణా
 హ్యు ద్యుపచారానిత్సకః | మూలమంత్రశ్చైవ పంచాక్షరీవారుద్ర
 ప్రకాశకో వైదికమంత్రోవా - వైవపంచాక్షరస్య వామ దేవఋషిః - ప
 త్ని-శ్చందః- శివోదేవతా- పూజా-గః- మంత్రస్తు- సమగ్నివాయు - కే
 చనప్రణవాదికంపతంతి- వైదికమంత్రాస్తు - త్వత్త్రియంబకమిత్యాదయో
 బధూవుః పరిభాషాయాం దశాతాః - సమిధాజ్యతిలాహుత్వేతి సమి
 థాదిహూమేహు కర్మవిపాక సంగ్రహదౌ మంత్రాంతరాణి ప్రదశే
 తాని ॥ తద్యథా ॥ సమిధోమేతావత్ - పురుషవేదమిత్యస్య నారాయ
 ణఋషిః- పురుషోదేవతా- అనుష్టుచ్ఛందః- సమిధోమేవిఃయోగః- పురు
 షవేదమిత్యాది - సమిధశ్చయాజ్ఞేయాః ॥ ఆజ్యహూమే త్వత్త్రింబకమం


~~~~~  
 ప్ర:- తిలహామేతు- యతఃకర్తవ్యమహ ఇతిమంత్రద్వయం పరిభా
 షాయాం పరిమాణ ప్రకరణేదశికేతమ్- పాపామసంఖ్యా అష్టోత్తర శతా
 ద్యయుతాం తావ్యాధి తతమభావేనకల్పియ్యి ॥ తతశ్శాంతిం ప్రకల్పయే
 దితి శాంతిఘోషశాంతిః - తత్రచానోభద్రా ఇత్యాంభ్య అశ్వలాయనీ
 యః ॥ శనోవాతః పవతామితితైత్తరీయశాంతిః ॥ పరిభాషాయాంవ్యా
 ధిప్రతిమాదానవిధౌ ద్రష్టవ్యమ్- ఏతచ్ఛ్రవలక్షణమ్ ॥ అతోయస్యశాఖా
 యాం శాంతిస్సౌత్తచ్ఛాఖ్యేస్సాగ్రాహ్య ॥ ఏతచ్ఛ్ర శాంతివాచనంవా
 రుణంకలశం సంస్థాప్యతస్యాగ్రేమర్యాత్- తతస్తేనోచకేన శాంతుదకేన
 హునినం నరమాసించేత్ ॥ కలశస్థాపన ప్రకారస్తు నవగ్రహాయజ్ఞేనూ
 ర్యాఽపూజానంతరం దశికేతః- అభిషేకప్రకారోపి తత్రైవ వసుధారాస
 న్తరందశికేతః- సర్వంపరిస్త రేదితి । ఏవంవిధపాపావరణాదయం రోగ
 స్సంజాతః- తస్యోవృత్తయే వక్ష్యమాణశూలదాన మంత్రస్థితవిశేషేణ
 విశిష్టఫలంస్త్యోచ్య బ్రాహ్మణాయదద్వాదిత్యధః - ఏతచ్ఛ్ర సకలశూల
 సాధారణమ్ ॥   ...   .

ఇతి శూలహరత్రిశూలదానమ్.

అథారుచిశూలహరమ్.

కర్తవిపాకగ్రహే॥ శ్రద్ధాసీనోధనవాక్ దీనేష్వరతిస్తామ సదా
 నీవాజాయేతాన్త్రైషవిస్తారః - చాంద్రదాయణంచాతికృత్తం ప్రాజాపత్య
 మథాపరమ్ ॥ హేమాద్రావపి ॥ చాంద్రదాయణాదికీర్తిత వ్యాధ్యాదే
 నురూపతః । చాంద్రదాయణాదీని యానిస్యస్తానిసమస్తానివా శక్త్యనురూ
 పాద్యపేక్షయా యోజ్యానీత్యధః - పాపామస్తుశూలహర త్రిశూలద
 నోక్తప్రకారేణ అదిశబ్దేన విష్ణుసహస్రనామాచకన విష్ణుహృదయాదిస్తే

~~~~~  
 త్రాణిలక్ష్యంతే - తానిచ పరిభాషాయాం దశితాని- తథా చాంద్రా-
 యతాదీన్యపి ॥ *

ఇత్యుచి శూలహరమ్.



అథప్రకారాంతరేణారుచిశూలహరమ్.

కమవిపాక సంక్రమా ॥ సాక్షాద్ధంతిగవాదీనియసి పునజ్జననాం
 తరే । శిరోరోగీశ్రోత్రరోగీ శూలేనవ్యాధిమాన్భవేత్ ॥ ప్రాయశ్చిత్తం
 వాషికంవాషాత్తాసం వాత్రిమాసికమ్ । చరేద్ధృతవ్రతంచైవ గోహి-
 రణ్యాదికాదిశేత్ - అత్ర సూహననం యజ్ఞసాధనత్వా విశిష్ట గోహననం-
 ప్రాయశ్చిత్తస్య గురుత్వాత్ - ఆదిశబ్దస్యయజ్ఞవిఘాతో భూమ్యన్యతంచ-
 వ్యాధిగురు లఘుభావేనైక వాషికాది ప్రాయశ్చిత్తానియోజ్యాని- గోహి-
 రణ్యాదికమిత్యాదిశబ్దేన వాసోధిధీయతే ॥ తదంతేచేతి చకారేణోద్యన్న
 ద్యేత్యుచజపః ॥ జపసంఖ్యాచాయుతం - ఉద్యన్న ద్యేత్యుచః పరిభా-
 షాయాముక్తమ్ ॥

ఇతిప్రకారాంతరేణారుచిశూలహరమ్.



అథాజీర్ణశూలహరమ్.

అథకర్తృవిపాకసముచ్చయే ॥ నిదానమాహ ॥ వృద్ధశాతాతః॥ శూ-
 ద్రస్యైవతుభుక్తావన్న మవ్రతస్యద్విజస్యచ । శూలవ్యాధిభవేన్నిత్యమ-
 జీర్ణశ్చాతిపీడితః ॥ శూద్రస్యైవాన్నంసతతం జన్తాంతరేభుక్తావ్యేతన్న-
 మిత్తమకుర్వాణాస్తే- యశ్చావ్రతస్యద్విజస్య నిత్యకర్తానుష్ఠానరహితస్య
 వాఘ్నాపికస్యవాన్నం భుక్తావపూర్వవదాస్తే ॥ శశూలవ్యాధిమాన్భవేది-
 త్యుక్తః । ఆత్రైవంసిష్కృతిం ఖర్యాదుపవాసత్రయంతథా । దద్యాత్పల

~~~~~  
 త్రయంరూప్యంబ్రాహ్మణాయసకాంచనమ్ || పలమితిః పరిభాషాయాం
 పరిమాణప్రకరణేదశితమ్ || ... *

ఇత్యజీణశూలహరమ్.

—◆—
 అథ స్త్రీహశూలహరమ్.

కర్త విపాకసంగిహే|| విశ్వస్తవిషదాతాచ స్త్రీహవాజాయతేనరః|
 చశబ్దాచ్ఛాలీచ - ఏతస్త్రిన్నిహారణార్థంతు ప్రాయశ్చిత్తంసమాదిశేత్|
 చాంద్రాయణంవరాకంచ తథోద్యన్తపవీవచ | అపామాజనకస్యాపిజప
 సంధ్యాత్రయేభవేత్ || ఉద్యన్నద్యేత్ప్రవః పరిభాషాయాం ద్రష్టవ్యః||
 జపసంఖ్యాత్వయంతమ్ - అపామాజనస్తోత్రమపి పరిభాషాయాం ప్రతి
 మాదానవిధౌ విష్టుసహస్రనామాసంతరం ద్రష్టవ్యమ్ || స్తోత్రజపశ్చవ్యా
 ధివిమోక్ష సీఘ్రార్థం, చాంద్రాయణ పరాకయో లక్షణం పరిభాషా
 యామేవ || ... *

ఇతి స్త్రీహశూలహరమ్.

—◆—
 అథ జతరశూలహరమ్.

కర్త విపాకసముచ్చయే|| శ్రుతాధ్యయనసంపన్నం యాచితారమకిం
 చనమ్ | బ్రాహ్మణందాంతమానీయ దానార్థంనదదాతియః || సభజ్జ
 తరేశూలీ తథాధ్యానీవకహించిత్ | కృత్వాతికృత్వాచాంద్రాణికుర్వా
 ద్వాధినుత్తయే|| చాంద్రంబాంద్రాయణమ్|| కృత్వాదిస్వరూపం పరిభా
 షాయాముక్తం - ఏతానిసమస్తాని వ్యస్తానివారోగ గురులఘుభావాను
 సారేణయోజ్యాని || ...

ఇతి జతరశూలహరమ్.

❖ ❖ ❖ అభ కటిశూలహరమ్. ❖ ❖ ❖

కర్తవిపాకసముచ్చయే ॥ గోగామికటిశూలీస్యా త్తస్యచాంద్రాయ
జంతథా ॥ కృశ్శంఘైవాతీకృశ్శంఘం చ జపంసారంవినిదిశేత్ ॥ గాంవాస
కౌవనాందద్యాత్సహిరణ్యంఘృతంతథా ॥ సౌరజపః పరిభాషాయాం
దశితః ॥ సంఖ్యాత్వయుతం- గవాదిదానమంత్రాలపి పాగభిషిత్వా-
సహిరణ్యఘృతదానే అజ్యాదేక్షణ మంత్రః - అలక్ష్మీర్యచ్చదౌస్థ్యంమే
యచ్చగాత్రే ష్వవస్థితమ్ ॥ తత్సవణం శమయాజ్యత్వం లక్ష్మీం పుష్టించ
వధేయమ్ ॥ ... ❖

ఇతి కటిశూలహరమ్.

❖ ❖ ❖ అథ హస్తశూలహరమ్. ❖ ❖ ❖

కర్తవిపాకసంగ్రహే ॥ పూర్వజన్మని నా స్తిక్యా త్సంధ్యాదిరహితో
న్విజః ॥ హస్తశూలీసభవతి నిషు- ద్వాదశసంహితేత్ ॥ భోజయద్బృ
హ్మణాశక్త్యాజకేతుస్స క్తంహిరణ్యదః ॥ సారంసూక్తంవంత్రంవా అ
ష్టాక్షరోవా ఉద్యన్న ద్యోతివా-అనయోః స్వరూపంనిషు-స్వరూపంచ పరి
భాషాయామవీరితమ్ ॥ సారసూక్తంతు ఉమత్సంజాతపేదసమితిత్రయో
దశచణస్య సూక్తస్య- కణ్వపుత్రఃప్రస్క-ణ్వఋషిః- ఇత్యాదివినియోగః-
హిరణ్యదఇతిభవేదితీ శేషః ॥ ... ❖

ఇతి హస్తశూలహరమ్.

❖ ❖ ❖ అథ కణశూలహరమ్. ❖ ❖ ❖

కర్తవిపాక సముచ్చయే ॥ మైథునంశుణుయాద్విషః కణశూలీభ
వేత్తుసః ॥ స్యాచ్చైవబధిరకించి తు-పాలేసహ్యశబ్దవాత్ ॥ నిషు-వింశ
తీకందద్యాద్బృహ్మణామకుటుంబినే ॥ విష్ణుప్రకాశకాన్తంత్రాత్ జపే

దోగ్రప్రశాంతయే । అపామార్జనపాలేన మంత్రితం సజలం బేత్ ॥ భో
జనంబ్రాహ్మణేభ్యశ్చ ప్రదద్యాద్దక్షిణాంతథా । మైథునశబ్దంబుద్ధిపూర్వ
కం శ్రుణుయాద్యదీత్యర్థః- నిషు-స్వరూపం పరిధాషాయాం విష్ణుప్రకాశ
మంత్రాః- పురుషసూక్తం తద్విస్తోరితి- ద్విరుచశ్చ - తద్విస్తోరితిద్విచకా
స్య ॥ మేధాతిథిఋషిః- విష్ణుదేవతా- గాయత్రీఛందః - జపేవినియో
గః ॥ అపామార్జనస్తోత్రమపి పరిధాషాయామేవ ॥ సజలం పిబేదితిసరో
గీ- పురుషసూక్తాని జపనంభ్యావ్యాప్యసుసారేణ అస్తోత్రం శతాద్యయు
తాంతాఃకల్పయి ॥ ...

ఇతి కణకశూలహరమ్.

అథ నయనశూలహరమ్.

కర్తవిపాకసంగ్రహే ॥ నగ్నాంపరస్త్రియందృష్ట్వా సూర్యవాస్త
మయోదయే । నేత్రశూలీభవేతోస్థి నేషితుంక్షమతేదృశా ॥ వచోహేమ
దేహిమంత్రేణ హోమస్యాదస్తచాయతమ్ । వయస్సుపణఁఇతిచ శేతే
సించెచ్చవారిణా ॥ అక్షిధ్యాంకఇతిజపే నేత్రశూలంప్రశామ్యతి । పర
స్త్రియందృష్టేత్వికామతః ॥ తథాసూర్యమపి ॥ వచోహేదేహిత్యనేన-
వచోహేదాలసివచోహే దేహీతి దశాక్షరోమంత్రోలక్ష్యతే - హోమ
కాలేస్వాహంతఃకర్తవ్యః- అన్యమంత్రస్య ప్రాజాపత్య పరమేష్ఠీవామ
దేవాఋషయః- అగ్నిదేవతా- అతిశక్వరీఛందః - అస్తచాయతమితి॥
వయస్సుపణఁఇత్యన్య- గౌతమఋషిః- ఇంద్రోదేవతా- అనుష్టుఛందః-
విహితాథేజపేవినియోగః- వయస్సుపణఁఇత్యాది - యథాహూమం
చజపనంభ్యా ॥ నేత్రేనేచనం యావద్రోగవిముక్తి - యథానక్షత్రబ్రాహ్మ
ణాన్యేజయేత్ ॥ సూర్యపూజాచకార్యా - నేత్రాధిదేవతాత్వాత్తస్య

ఇతి నయనశూలహరమ్.

అథ శాతాతపోక్తశూలరోగహరమ్.

శూలీః రోపతాపేన జాయతేవపుషాతనుః । అన్నదానం ప్రకర్షిత
తథారుద్రంజపేద్భుభః ॥ వపుషాతనుః కృశశరీరభివృక్షణః ॥ వ్యాధితరత
మభావేనాన్నదానాదేరభ్యాసః - రుద్రలక్షణమ్ - రుద్రవిధౌ పరిభాషా
యాఽద్రష్టవ్యమ్ ॥ ... *

ఇతి శాతాతపోక్తశూలరోగహరమ్.

అథ శూలప్రతికృత్తిదానమ్.

శూలప్రతికృత్తి లక్షణంచ కమవిపాకసారే ॥ అనుక్తేషుతురోగేషు
రోషాస్పిజ్వలితక్షణమ్ । భూగ్రంథంగభీషణంశక్తిం శూలం పాశాంకుశౌ
దధత్ ॥ చక్రఖడ్గదావజ్ర శరఘోరధనూషిచ । నాసాగ్ర గతజన్యా
కంపయస్పరిపాశ్వణాణా ॥ దంష్ట్రాగ్రధరయుతందూరా ద్దూరాత్పాణింమ
దేక్షణమ్ । ఉద్యన్నభిముఖంధావణా స్రవతుణం పార్శ్వయోగ్యశాణా ॥
పిన్దూకేశంరోగాణాం ప్రతిరూపంప్రకల్పయేత్ । శతంతస్యాధావర్ధం
వా హేమోనిషాణిలేనతు ॥ తదేవ ప్రతిమామానం కమేశాంతి ప్రిసి
స్వతః । అతస్వల్పేనయోచద్యాన్నహాదానంనరాధమః ॥ ప్రతిగృహ్యోవా
తస్య దుఃఖణికోకాపహంభవేత్ । యేయేరోగాగ్రప్రబాధులే దేహస్థాస్స
తతంతుమామ్ ॥ గృహాణప్రతిరూపంతు మహారూపైర్వైజోత్తమః । మం
త్రేణానేనతందద్యాత్పువీరీతాన్వికృతాచణనమ్ ॥ బాధమిశ్యేవగృహ్యేయా
త్తద్రూపంవ్యాధిభిస్సహ । ఆచార్యం యజమానస్తు తనుయాయా చ్చతం
పదమ్ ॥ అనుక్తేషుతురోగేష్విత్స్వాది - రుద్రరోగ ప్రతిమాపిశేషం నాభి
హితం - తత్త్రోగ ప్రతిమామేచంవిధ లక్షణోపేతాం కుర్యాన్విశ్యతః ॥
శత్రూదికుందధల్ - స్థితమిత్వతః - ఉభద్యచ్ఛల్ ॥ నిమగ్నస్వరూపం పరి
భాషాయాం నోద్ధవ్యమ్ ॥ కమేశాంతిప్రిసిస్వతః - ఏవవస్యత్రాపి-క

మణిపాకశాంతిఁను స్వతస్సామన్యన్యాయేన ప్రాప్తత్వాత్ప్రతిమానంక
తఃశ్యమిశ్యథః ॥ యద్యచ్ఛేవం తథాప్యత్రచాన్యత్రచ వ్యాధిగురులఘు
భావాపేక్షయా ॥ శక్త్యాశక్త్యాద్యుపసారేఁ ప్రతిమానంకల్పన్యమ్ ॥ నవ్యా
శక్యంవిదధాతిశాస్త్రం- ఏతచ్చస్వతఃపదాత్తతా ॥ దేశంకాలతధా
త్తానం ద్రవ్యద్రవ్యప్రయోజనమ్ । ఉపపత్తిరుపస్థాంచ జ్ఞాత్వాశౌచం
ప్రకల్పయేతి బోధాయనవచనేన శౌచపదసీత్యలక్షణార్థః జ్ఞానమవ
గంతవ్యమ్ ॥ యేయేరోగా ఇతిదానవంతః- పూర్వరీత్యాకృతార్చనఇతి॥
ఆతంకోదేవతాశతేరీత్యారభ్య పరిభాషాయాం - వ్యాధిప్రతిమాదాన
విధానుక్తప్రకారేణేత్యథః ॥ శతంపదమితి ॥ శతపదానీత్యథః-సము
దాయాపేక్షయొకవచనమ్ ॥

ఇతి శూలకోగప-రప్రతిష్ఠి తానమ్.

మాతాప్రభువరత్రక్షిణవిభావా యస్యాంబికానావత శ్శక్త్యాపర
మూర్తిరాద్యచరిత శ్శ్రీపద్మగట్టనమితా । సోయంకౌశిక సంశఘాషణ
మణి శ్రీపద్మచేష్టావో వేదేస్తాతకమతేనయేచనపదే వాక్యేకృతవధా
తే ॥ మఠిర్మేషాంశాస్తై ॥ ప్రకృతి రమణియాన్యవహృతిగి పరాశిల శ్లా
భ్యంజగతిరుజవస్తేకతిపయే । చిరంచిత్రేలేషాంముకురతలభాతేస్థితివయా
దియం వ్యాసారణ్యప్రవరమునిశిష్యస్యభవతి ॥ మహాఽవాఙ్మయ మహితే
ప్రబంధే మాంధాతృనామ్నో మదనాత్తజన్య । సత్రు-మహా మాణిక్యగ
ణేనపూణే-పూర్ణాగిప్రసన్నో సనయ స్తతంగి ॥

ఇల్లిశ్రీ పండిత పారిజాత క తాలిమన్తే త్యాగివిరుచ విగాజమాన

శ్రీమదసభాపాల పుత్ర్య మాంధాత్మబంధే మహర్షే

చాళిష్ఠానే కర్తవిహితే నమః స్తరంగః.

శ్రీ రస్తు.

కర్తవిపాకగ్రంథ—జనమతరంగ ప్రారంభం.

అథ జ్వర హ రాణి.

త్రాతగాగ్యం ॥ శీతజ్వరహరమ్ ॥ యే పునఃకూరకర్తాణి పాప్తా
 నోమందచేతనః | తేభవేయస్సదాశీత జ్వరవంతస్తదేననః ॥ శాంతయే
 యుతసంఖ్యాకం ప్రకుర్యాత్ప్రియతోజనమ్ ॥ జాతవేదసమంత్రేణ బ్రా
 హ్మణాన్భోజయేత్తతః ॥ సురామాంసోపహారాదైవ బలశ్చిస్సర్వత్రశస్య
 తే ॥ సహస్రకలశస్నానం శతభోజనమేవచ ॥ సదాశీతజ్వరత్యక్త్యాది ॥
 ప్రతిదినం శీతజ్వరయుక్తాః - జ్వరపాదుర్భావకాలే శీతజ్వర పూర్వక
 జ్వరేణయుక్తా ఇత్యర్థః ॥ జాతవేదసమంత్రేణ జపంకుర్యాద్ధిశాంతయే ॥
 త్రాతాయుత సంఖ్యాకమిత్యపలక్షణమ్ ॥ రోగగురులఘుభావేన జపేగు
 రులఘుభావగకల్ప్యః ॥ ఏషం బ్రాహ్మణభోజనేషి- జపాంగామ పరామ
 భిషేకాంగాంసరాదిభిర్భి రభికారభేదేన సహస్రకలశస్నానంతు
 సమకానువాక్తైరీక్వరస్య- పురుషసూక్తైఃవిష్టోః- శీతజ్వరే తథాకుర్యా
 దభిషేకం హరేరుధాని ॥ కర్తవిపాక సంగ్రహేభిధానాత్ ॥ సమకా
 నువాకానా మృష్యాదీని తథారుద్రాభిషేకస్రకారశ్చ పరిభాషాయాం
 ద్రష్టవ్యః- పురుషసూక్తాద్యపి తత్రైవద్రష్టవ్యమ్ ॥ జాతవేదస ఇత్యస్య
 మంత్రస్య-కశ్యపముషిః- జాతవేదాగ్నిదేవతా- త్రిష్టచ్ఛందః - ఐహి
 తాభేః విఃయోగః- జాతవేదసేసునవామేత్యాది ॥

ఇతి శీతజ్వర హరమ్.

అథోష్ణజ్వరహరమ్.

కమఃవిపాకసంగ్రహే ॥ మంగళేషుచకాతేషు సతతం కోపవాన్మ
రః । ఉష్ణజ్వరాభిఘాతస్సన్యత్తత్వాపస్యాపసుత్తయే ॥ సహస్రకలశస్సా
నం రుద్రణేసస్యకారయేత్ । బ్రాహ్మణాన్బోజయేచ్ఛక్త్యా జపేద్యైజా
తవేదమ్ ॥ తథామాహేశ్వరతంత్రేషి ॥ ఉష్ణజ్వరేమహాశస్య ప్రకుర్యా
దభిషేచనమితి ॥ రుద్రేణ శతరుద్రేణ నమకానువాతైరిశ్యథః - అస్యా
షాఁది పరిభాషాయాం ద్రష్టవ్యంజాతవేదస్యతు జపశ్చేతద్వరహారే-జా
తవేదసగ్రహణం వృత్త్యంజయస్యాపువ్యపలక్షణమ్ ॥ అస్యత్వాషాఁది
తైత్తిరీయ శాఖానుసారేణ పరిభాషాయాం కూశ్మాండ హిమామధ్రకర
జేఘ్నఠాయ- అత్రాశ్వలాయన శాఖానుసారేణాభిధీయతే ॥ త్వంబకం
యజామహాత్మస్య వసిష్ఠఋషిః- వృత్త్యంజయరుద్రోదేవతా- అనుష్టు
ప్భందః- వినియోగః ॥ ...

అథోష్ణజ్వరహరమ్.

అథ శాతాతపోక్తవివిధజ్వరహరమ్.

దేవద్రుమహారస్యైవ జాయతే వివిధజ్వరః । జ్వరౌమహాజ్వరశ్చై
వరాద్రోవైష్ణవదీవ ॥ జ్వరేరుద్ర జపంకుర్యాత్సహాయద్రం మహాజ్వ
రే । మహారుద్రంజపేద్రోదే వైష్ణవేతు ద్వయంజపేత్ ॥ జ్వరేతురుద్ర
జపమిత్యాది ॥ మహారుద్రలక్షణాతిరుద్రానువాకానామాషాఁదిచ పరి
భాషాయాముక్తం- మహారుద్రం జపేద్రోద్రగతి ॥ రుద్రసంబంధిని మహే
శ్వరజ్వరే కలిసతమే అసాధ్యజ్వరేచ మహారుద్రసహస్రగిణామాపామార్జన
విష్ణుహృదయస్తోత్రాణి పరామృశ్యంతే-అత స్తవ్యయం విష్ణుసంబంధంచ శ
తరుద్ర పురుషహక్తాదిజపేత్ ॥ శతరుద్రాదీని పరిభాషాయాంబద్ధితాని ॥

అథ శాతాతపోక్తవివిధజ్వరహరమ్.

అథ సర్వజ్వలహరమ్.

కుంభతానం॥ అగారదాహీజ్వరవాన్జాయతేతత్రనిష్కృతిః॥ నవకుం
భసమానీయమృత్యుయంతావ్రణందృఢమ్ ॥ లోహితంకాష్ట్యరహితంస్థా
పయేత్తండులోహరి ॥ పరిమాణంతండులానాం ద్రోణపంచకమివ్యతే॥ వి
శుద్ధాస్తండులాగ్రాహ్యః శ్వేతవస్త్రేణబేష్టయేత్ ॥ మధునాశ్యభవాశ్వే
నఖండేనాథగుడేవనా ॥ త్రైలేనాథాంభసావాతం పూరయేచ్ఛక్తితోనరః॥
శ్వేతపుష్పైర్వరచయేత్తంగంధపుష్పైస్తథాపరైః ॥ బాలామశ్చపూర్వ
వతాగ్ర్యస్మిదాజ్యచహూతృః ॥ సువణేనయథాశక్త్యాబ్రాహ్మ
ణాయనివేదయేత్ ॥ తస్మైహుతసలేన్మత్త శుత్రీలాయతత్రకమ్॥ మం
త్రేణాసేవిధివ ద్విజయేచ్ఛజ్వరీనరః ॥ మహేశదేవదేవేశవాసుదేవప
రాత్పర ॥ కంభేనాసేనదత్తేన జ్వరః క్షిప్రం ప్రశామ్యతు ॥ ఏకాంతరంస
న్నిపాతం తృతీయైకచతుర్థకౌ ॥ పాక్షికం మాసికం వాపి సావత్సరిక
మేవనా॥ నాశయైతంమనక్షిప్రం వాసుదేవమహేష్వర ॥ ద్రోణపంచకమి
త్యాది-ద్రోణస్వరూపం పరిమాణప్రకరణేద్రష్టవ్యమ్- శ్వేతవస్త్రేణబేష్ట
యేదితి- కుంభమిత్వవ్యయః- కుంభంగంధపుష్పైస్తథాపరైః- అపరై
రక్షపీతాదిభిర్యథాః బాలామశ్చ పూర్వేదితి ॥ పూర్వోక్తప్రకారేణ
సచక్రకార శ్శూలహరత్త్రిశూలదాసేద్రష్టవ్యః - తిలస్థాసే చదురిత్యే
తావాన్విశేషః - కుంభదానమంత్రస్య రుద్రవిష్ణుప్రకాశకత్వా త్కుంభ
పూజాపిరాదేణవైష్ణవేనవామంత్రేణకల్యాణ-బాలామోష్యనయోరస్య
తమేన-తత్రరాద్రస్థేనపంచాక్షరః- శూలరోగహరత్త్రిశూలదాసేద్వి
ష్టవ్యః॥ రుద్రగాయత్రీ దదృహరోహమామహేశ్వరదాసేష్యతే-అశ్వే
చత్వర్వింశకమిత్యాదయః- పరిభాషాయాం దణితాః- వైష్ణవాతితీర్థ
స్థానాః- పరమంపద మిత్యాదయస్తత్రైవిదణితాః - నారాయణాష్టాక్షర
మంత్రస్తు ఆంత్రవృద్ధిహర నారాయణమూర్తిదాసే నిరూప్యతే ॥ గోపా

లమశ్రుస్తుపక్తాంధ్యహరే. సువణేనయథా కైత్యతి- సువణేనయతం
కుంభం నివేదయేదిత్యన్వయః- మహేశదేవదేవశేత్యారభ్య శ్లోకద్వయం
దానమంత్రః ॥ ...

ఇతి సర్వజ్వరహరకుంభదానమ్.

అథ జ్వరతప్తానమ్.

తత్రాయంశ్శ్రిః॥ గూమిద సంజ్ఞకంకంచనతాపసంతథా పుత్రంతా
పసాంతరంచ తిలోదకైరంజలిత్రయదానేః పృథక్పృథక్కీర్తయిత్వాపశ్చ
జ్వరానుసారేణ అష్టోత్తరకతాద్యయతాంతం జ్వరముద్దిశ్యతావ్యం-
జ్వరతప్తానో రక్తాక్షతావారక్తపుష్పాణివాగ్రాహ్యేణి- తత్ర తిలతప్తాన
మంత్రా ॥ యోసాసరస్వతీతీరే కుశ్యగోత్రసముద్భవః । త్రిరాత్ర జ్వరదా
హేన మృతగోవిదసంజ్ఞకః ॥ జ్వరాప సుత్రయేతస్మై దదామ్యే తత్తి
లోదకం । తథా ॥ సద్భ్యాంవనర్కదాతీరే అపుత్రస్తాపసోమృతః । రాత్రౌ
జ్వరవినాశాయ దద్భ్యాంతస్మై తిలోదకమ్ ॥ ...

ఇతి జ్వరతప్తానమంత్రః.

అథ జ్వరప్రతికృతిదానమ్.

త్రిపాద్భస్మప్రహరణ ప్రీతిరారక్తలోచనః । సమేక్షితస్సుఖందద్భ్యా
త్సర్వాపయపతిజ్వరః ॥ ఛిన్నప్రహరణోభస్తాయుధకృత్యక్షణః- పూజా
దివిధానంతావతంకౌ దేవతా త్రలేత్యారభ్య పరిభాషాయాం వ్యాధిప్రతి
మాదానవిధానక్రమ్ ॥ ...

ఇతి జ్వరహరప్రతికృతిదానమ్.

→* అథ శ్వాసఖాసహరాణి. *←

అత్రనిదానంతు || ఉమామహేశ్వర సంవాదే || కృతఘ్నజాయతే
మత్యేక జఘవాశ్వాసఖాసవాక్ | ఉష్ణజ్వరీచ నిత్యంహి పిత్తరోగస
మన్వితః || ఏతన్నిష్కృతికర్మవిపాకసముచ్చయే | చాంద్రదాయజవ్రతం
కుర్యాత్సంచాక ద్విప్రభోజనమ్ | అగ్నిమాతాది సూక్తైన చరుణాస
పిషాఢాయుతమ్ || అష్టాధికంతుజుహుయా దుక్తరోగస్యశాంతయే | అన్య
చ్చవాయుపురాణే || తద్విష్ణోరితిసూక్తైన జంకుర్యాద్విజ్ఞోత్తమా |
పూజయేద్భోజయేద్దద్యా తన్నననాన్యమానసః | ఇతి || చాంద్రదాయజస్వ
రూపం కృచ్ఛక్రికరణేభ్యధాయ || చరుణాసపిషాఢాయుతమితి ప్రత్యే
కంసంబధ్యతే - అగ్నిందూతమితి సకలం హేమమంత్రః - ప్రత్యేకం
వా | అయంచ వ్యవస్థితోవికల్పః - వ్యాధికర్త్యాద్యాధికాయత్సుక్తంస
కలం - ఆప్తత్యేప్రత్యేకమితి || ఏనం సర్వత్ర వేదితవ్యం - తద్విష్ణోరితి
సూక్తనేతి || తద్విష్ణోగ పరమిత్యుచా ప్రాతర్యజ్ఞానిబోధయే త్యేత
త్సుక్తంలక్ష్యతే - తదుతగతత్వాత్తస్య - ఏకస్యాస్తస్యాఋషువన్నా
క్తవ్యపదేశాభావాచ్చ, తన్ననాఇతి || దానందద్యాదిత్యథః - తచ్చదే
యం మధుసహిహారద్య వాసాంసి | తత్ర మధుదానమంత్రః - యస్తా
త్ప్రిత్యాణాంశ్రాద్ధేత్వం ప్రీతిం దేహ్యామ్యతోద్భవమ్ | మథోతవప్రదానేన
పాహిమాం దుఃఖసాగరాత్ || అజ్యాదిదానమంత్రాస్తు ప్రాయశ్చిత్తో
షక్రమపద్ధతా ప్రదక్షింతాః - అగ్నిందూతమితిసూక్తస్య దానదశర్చస్యమే
ధాతిథిఋషిః - అగ్నిదేవతా - గాయత్రీచ్ఛందః - విహితాథేవినియో
గః - అగ్నిందూతంవృణీమహ ఇత్యాది ప్రాతర్యజ్ఞానిబోధయే త్యేకవింశ
త్యుచస్య సూక్తస్య మేధాతిథి ఋషిః - ఆదితశ్చతస్ర అవిన్యశ్చతస్ర
స్సావిత్యాగ్నేదేవ ఆగ్నేయే - దేవదేవీనాం - ఏకేంద్రాణీవరుణీనాం దేవ

ద్యావాపృథివ్యా ఏకాపాథీవీ- షడై వ్యష్టవ్యః- గాయత్రీచ్ఛందః- విహితా కే- వినియోగః - ప్రాత్యుజావిబోధయేత్పాది ॥ ... *

ఇతికఫజ్వరయంతశ్వాసభాసహరమ్.

అథప్రకారాంతరేణశ్వాసభాసహరమ్.

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ కురుక్షేత్రాది దేశేషు కాలేషు గ్రహణాదిషు । మహాదానానిగృహ్ణీయాన్నిషిద్ధాన్యథానన్వయమ్ ॥ అపాత్రభూతోదాత్పభ్యో నిషిద్ధ్యేచ్ఛమానవః ॥ సపామాశ్వాసభాసైశ్చ కక్షిస్థక్రిమిభిస్తథా ॥ కంఠాత్యాచైవపీడ్యేత తత్తద్రోగస్యశాంతయే ॥ మహిషీంయమదైవత్యాం దద్యాద్విత్తానుసారతః ॥ రౌప్యంయద్దీయతేదానం తత్సమగ్రమిహైవహి । తత్సమగ్రంతురోషాయ భవతీహరఃతచ ॥ జపేచ్ఛపారుషంసూక్తం నామూంచైవ సహస్రకమ్ । ఉర్ధ్వంత్యచావ చర్వాజ్యహిమశ్చాష్టోత్తరాయంతమ్ ॥ హిరణ్యరత్న వాసాంసి పంచాశద్విప్రభోజనమ్ । సహస్ర కలశస్నానం ప్రకుర్యాద్రోగశాంతయే ॥ నిషిద్ధానీత్యాది-నిషిద్ధాని, కాలపురుషాదీని స్వయమపాత్రభూతో వేదాన్త్య కర్తానుష్ఠానాదిరహితః పతితోవా - అనిషిద్ధానిభూధనాదీనివాఅనాపదిగృహ్ణీయాన్నిషిద్ధ్యేభ్యోదాత్పభ్యః పతితాదిభ్యః - మహిషీదానప్రకారః - పరిభాషాయాం దేయవస్తుస్వరూప నిరూపణే ద్రష్టవ్యః- మహిషీ దానమంత్రస్తు ॥ కాలవ్యూహ్యస్వరూపాంతాంమహిషీంరక్తభూషణామ్ । సాలంకారాంప్రదాస్యామిమమశాంతిప్రయచ్ఛతు ॥ పురుషసూక్తసహస్రనామ ఉద్యన్నద్యేత్యచానామృత్యాది పరిభాషాయామేవ నిరూపితం-అత్రవ్యాధిగురులఘుభావేన మహిషీదానాదీని సమస్తానియోజ్యానీ ॥ ఇతిప్రకారాంతరేణ శ్వాసభాసహరమ్ - పిశునోనరకస్యాంత్రజాయతే శ్వాస భాస

వాఁ | ఘృతంతేనప్రదాతవ్యం సహస్ర పలసంఖ్యయా || ఉద్వన్నద్వజ
పగికార్యోపామశ్చ రావజ్యయోరపి/పలస్వరూపం-ఉద్వన్నద్వత్వచశ్చ
పరిభాషాయాము క్తం-జపపామయోస్సంఖ్యాకోగానుసారేణకల్ప్యా||
ఇతిశాతాతపోక్తశ్వాసభాసహరమ్.

అథశ్వాసభాసహరద్వజపాశదానమ్.

పద్మపురాణే || శ్వాసభాస యుతోమత్యోః బలిగ్రహణతోభవేత్ ||
బోధాయనః || ద్వజంపాశంపలై కేన కుర్యాత్తురజలేనవా | పలాధేనా
ధవాశుద్ధే స్ఫటికోపమమాదరాత్ || రత్నై ర్మరకతై స్సమ్య దభ్యుపంగే
మసర్వతః | కుంభేచస్థాపయేత్తత్రతిలానాన్ద్రోణపంచకమ్ || కుంభస్యో
పరిసంస్థాప్య ద్వజంపాశంచ శోభనమ్ | నిష్క-ద్వయ యుతంతతు చ్చా
ప్తౌదాయనివేదయేత్ || వస్త్రేణవేష్టయేతుకంఠం గంధపుష్పాక్షతార్చి
తమ్ | శుభచిత్తసమేతాయ శ్రోత్రియాయకుటుంబినే | వరుణస్య తథా
వాయోః ప్రత్యర్థంవినివేదయేత్ | నమగపాశభృతేతుభ్యం నమోద్వజ
కరాయతే || జలాధిపతయేతుభ్యం వాయోసర్వజనక్షియ | యువయోః
ప్రీతయేదత్తా ద్వజపాశానురాచితా || శ్వాసభాసా హరే తాంమే
ప్రీతాసర్వజనాశ్రయా | యదాతురజలేన తదాశుద్ధస్ఫటికోపవం - అం
గేష్వవయవేషు తత్త్వచేషేషు మరకతరత్నై ర్బంధం. యుక్తంద్వజ
పాశంచకుర్యాత్ - కుంభంచస్థాపయేత్ - కుంభంచద్రోణతిలానాముపరి
సంస్థాప్యతస్య కుంభస్యోపరిధ్వజం పాశంచనిక్షిపేత్ - కీదృశ మిత్యతతి
హ- నిష్క-ద్వయంతమతి || నిష్క-ద్వయంసువణం రజతంవా నిష్క-ద్వ
యద్వజపాశావ కుంభేస్థాపయేదిత్యర్థః- బ్రాహ్మణాయనివేదనం - కుం
భాచిపూజానంతరమేవ || పూజాప్రకారమాహ || వస్త్రేణవేష్టయేదితి-
తత్రకుంభే వరుణవాయౌతత్త్వచేషక మైత్రాభ్యామేవ పోషణోప

చారైః పూజయిత్వా ధ్వజపాశౌచ నామమంత్రైస్సంపూజ్య ॥ నమః
పాశభృతేతుభ్యమిత్యాది మంత్రేణ ధ్వజపాశౌ ఉక్తలక్షణాయ బ్రాహ్మ
ణాయనివేదయేత్ ॥ ద్రోణనిఘ్న-యోల్లక్షణం పరిమాణప్రకరణే ద్రష్ట
వ్యమ్- పరుణవాయవ్యమంత్రా నవగ్రహమఖప్రకరణే దశింతౌ ॥

ఇతిశ్వాసఖాసహరధ్వజపాశదానమ్.

అథశ్వాసఖాసమూర్తిదానమ్.

తల్లక్షణంకర్మవిపాకసారే ॥ శ్వాసస్త్రి బాహుగపాశాక్ష కమండ
లయతోజ్వల । ఖాసగూర్కాంగసంస్థానౌ వీఘ్నదండధరగీకృతః॥ కరే
ణనాడయోఘంటాం వికృతాత్మోవిభీషణః । శ్వాసస్త్రిబాహురితి॥ ఆత్ర
విశేషానుపాదానా ద్దక్షిణపాశ్వే బాహుద్వయంమేత్వేకోబాహుః- ఏవ
మన్యత్రాపివిషమ బాహుస్థలేవిజ్ఞేయమ్ ॥ కూర్కాంగసంధానం కూర్కాన
సంకుచితాంగ ఇత్యర్థః - యదాశ్వాసఖాసయోరేకైవ మూర్తిస్తదా
త్రిబాహుస్సంకుచితాంగశ్చేత్యేవం వక్తవ్యః- ఏతత్ప్రతిమాపూజావిధా
నంతు- అంతకోచేవరాతత్రేత్యారభ్య పరిధాషాయాముక్తమ్ ।

ఇతిశ్వాసఖాసహర ప్రతిమాదానమ్.

శోభ హ రా ణి.

కర్మవిపాక సముచ్చయే॥ శోభీకృచ్ఛ్రత్రయంకుర్యాద్దాయత్యాశ్రి
యుతంజపః॥ తిలహేమనహస్సంచజపేన్ద్వైత్యుంజయంతథా॥తిలహే
మస్తువ్యాహృతిభిఃగాయత్రీత్యగ్రిబకమంత్రాణామృష్యాదితథాకృచ్ఛ్రలక్ష
ణంచ పరిధాషాయాండ్రష్టవ్యమ్- మృత్యుంజయ జపసంఖ్యాపిసహస్రం॥

కర్మవిపాక సముచ్చయోక్త శోభహరమ్.

అథ కర్తవ్యవిపాకసంగ్రహాత్త శోభహరమ్.

అద్రామాగ్నేనదీతరే ఛాయాయాంపురి నేవయః । మూత్రంపురీషం
వల్చీకే యగప్రమంచేజ్జలేపివా ॥ శ్వయధువ్యాదిమావృత్తి త్యేవమాహ
సదాశివః । ఛాయాయామితి ॥ వృక్షదేవాలయా ఛాయాయాం మూత్ర
పురీషంప్రీవనాదేరుపక్షణం అద్రాప్యగ్రహణం పుణ్యస్థానోప లక్షణా
ర్థం- ఇంద్రంవశతిమంత్రంహ జపేదష్టోత్త రాయుతమ్ । అపాహిష్ఠేతి
హూమసాన్య చ్చరుణాసపిపాయుతమ్ ॥ ఇంద్రంహోవిశ్వతస్పరిత్యేవః
పరిభాషాయాం నవగ్రహప్రకరణే లోకపాలమంత్రేమచద్రష్టవ్యః-అపా
హిష్ఠేత్యుచస్తు పరిభాషాయాం రోగప్రతిమాదానవిధౌ ద్రష్టవ్యః - చ
రుణాసపిపాయుతమితి ప్రత్యేకంసంబంధ్యతే - వ్యాధితర తమభావేన
హూమసంఖ్యానా న్యూనాధికభావః పరికల్ప్యః ॥ ...

ఇతి కర్తవ్యవిపాకసంగ్రహాత్త శోభహరమ్.

అథ శోభహర వస్త్రదానమ్.

తత్రవృద్ధబోధాయనః ॥ విఘ్నకర్తాచభోక్త్యానా శోభిభవతిమా
నవః । తస్యకర్త విపాకోక్తం వ్యాధినాశన ముత్తమమ్ ॥ దానంవత్సా
న్యశేషేణ సర్వశోభవినాశనమ్ । త్నామవస్త్రంసమానీయ బహుమూ
ల్యసముద్భవమ్ ॥ ముక్తాఫలాని బద్ధీయా ద్వస్త్రంప్రాంతే సమంతకః॥
కుంకుమేనాంకితంసమ్యక్ కర్మయైరాగరు ధూపితమ్ ॥ తండులోపరి సం
స్థాప్య తండులాంశ్చస్వశక్తితః । ఉపచారైస్తోడశభిరాచార్యగి పూజయే
త్తతః ॥ చూమంవాపిప్రకుర్వీత సమిదాజ్యతిలైగిక్రమాత్ । ఉద్బుద్ధ్య
స్వఇదంవిష్ణుం రథవ్యాహృతిభిస్తథా । మంత్రైగిక్రమేణబహుయా ణివి
ష్టకృచ్ఛతతఃపరమ్ । హుత్వాహుత్వాశుసంపాతం పాతేసర్వం నివేశ్య
తమ్ ॥ సంఖ్యాచాస్తోత్తరశత మష్టావింశతిరేవవా । సంనాతే నాంగము

స్మృత్యా తస్మాదేవమహిరోగిణః ॥ అక్షిభ్యా మితిసూక్తై న యథాలింగం
 తద్దేవచ ॥ వాససామాజణనంకుర్యాన్తాజయేద్దభాముష్టినా ॥ అచా
 ర్యాయాధతద్వస్త్రం దద్యాచ్చైవసదక్షిణమ్ । మంత్రేణానేనవిధివ ర్దక్షి
 ణాభిముఖశ్శుచిః॥ ఋషీణాంప్రసంగస్త్యో లోపాముద్రా పతికప్రభుః ।
 త్మేమవస్త్రప్రదానేన తుష్టోవ్యాధివ్యపోహతు ॥ బ్రాహ్మణేభ్యస్తగా
 తేభ్యో దద్యాచ్చక్ర్యాచదక్షిణమ్ । తతస్సాన్త్యాకుచిభూతోవస్త్ర
 మాల్భ్యవశోధితః । బ్రాహ్మణైబంధుభిస్సార్ధం భుంజీతసుసమాహితః ।
 తండులాశ్చ స్వత క్తిత ఇతి । భవతీతశేషః । ఆచార్యంపూజయేదితి । త్మేమ
 వస్త్రమగస్త్యదైవతమాచార్యః పూజయేదిత్యర్థః ॥ అగస్త్యః ॥ ఖన
 మాన ఇత్యగస్త్యాంతేవాసీ బ్రహ్మచారిఋషిః - రుద్రోదేవతా - అథవా -
 అగస్త్యప్రీతయేవాసాదీయత ఇతివస్త్ర పూజాయామగస్త్యోదేవతా - త్రి
 ప్తపృందః - వాసఃపూజాయా వినియోగః - అగస్త్యః ఖనమానఇత్యాది
 ఉమ్మధ్యస్వఇదంవిష్ణు వ్యాకృతీనాంచ పరిభాషాయాం నవగ్రహప్రకర
 ణేవాషాదిదశింతమ్ - తథాస్యిష్టకృద్ధోమస్యచ హుత్వాహుత్వాచ
 సంపాతాఇతి - యదాజ్యవాలామస్తదా ప్రత్యాహుతి జాలామానంతరం
 సంపాతాజ్య బిందూన్పాత్రాంతరే స్థాపయేత్ ॥ లేనసంపాతాజ్యబిందు
 సముదాయేన రోగిణస్సర్వంగాత్రం పరిమాజయేత్ - కేనమంత్రేణ-అక్షి
 భ్యామితిసూక్తై న-ఏతచ్ఛమాక్తంపరిభాషాయాం రోగప్రతిమాదానవిధౌ
 ద్రష్టవ్యం - గాత్రపరిమాజన ద్రవ్యమాహ॥ వాససామాజణనం కుర్యా
 దిత్వావిపూజిత వాససావస్త్రాంతరేణవా ప్రథమవాతసాపరిమాజణనమ్॥
 పశ్యేద్దభాముష్టినా - తద్వస్త్రంపూజిత వస్త్రమాచార్యాయదద్యాత్ -
 అచార్యయేతి ప్రతిగృహీతురుపలక్షణం - తచ్ఛదానంసదక్షిణం భవతి॥

ఇతి శోభహర వస్త్రదానమ్.

అథ శోభహర ప్రతిమాదానమ్.

తల్లక్షణం కమలవిపాకసారే శోభగపంచకర స్త్రీత్వో దశాక్షశ్శరచా
పద్మక్ । దధానశ్శురికాంఘటాం కులిశంచ కృతస్తథా ॥ పంచకరఇతి॥
దక్షిణేత్రయః- కరా- వామేద్వావితి ॥ పంచపూజావిధానంతు- అతఃకో
దేవతా- తత్రేత్యారభ్య పరిభాషాయాంము క్తం-వ్యాధిప్రతిమాదాననిధౌ॥
ఇతి శోభహరప్రతిమాదానమ్.

అథ పాండురోగహరమ్.

దేవద్విజ ద్రవ్యహరీ పాండురోగీ భవేన్నరః । కృచ్ఛాతికృచ్ఛేకుర్యా
త్సగీచాంద్రాయణమతంద్రితః । కుర్యాత్పూజాంతాండవూమంచస్వణచా
ద్రేచవాససీ । బ్రాహ్మణేభ్యోయథాశక్తి పాండురోగస్యశాంతయే॥ దేవ
ద్విజేత్యాది ॥ దేవాశ్చద్విజాశ్చ చాంద్రంరజతం - కృచ్ఛాది కూశ్చాండ
వూమవర్యంతానాం స్వరూపాణీ. తథాసువణాది దానమత్రాశ్చప
రిభాషాయాం నిరూపితాః॥ ... .. *

ఇతి పాండురోగహరప్రాయశ్చిత్తమ్.

అథ శిరోవేదనాసహిత పాండురోగహరమ్.

కమలవిపాకసంగ్రహే ॥ అగ్నిష్టోమాదికమాణి ప్రక్రమ్య నసమాప
యేత్ । సపాండురోగీభవతి శిరోవేదనవాంస్తదా ॥ కృచ్ఛేతికృచ్ఛా
కుర్యాచ్చ చాంద్రాయణతంద్రితః । శతంచభోజయేద్విప్రాన్తృప్తాన్తేన
యథేచ్ఛితమ్ ॥ కృచ్ఛాదిలక్షణాని పరిభాషాయామందీరితాని ॥ *

ఇతి శిరోరోగసహిత పాండురోగహరమ్.

~*~*~* అథ పాండురోగహర పృథ్వీదానమ్. *~*~*~

తత్రశౌనకః । అంత్యజా గమనేమత్సృజః పాండురోగీ ప్రజాయతే ।
 వక్ష్యమితత్ప్రతికారం దానహిమామాదికమన్తామ్ ॥ పలత్రయేణకుర్వీత
 రజతేనవసుంధరామ్ । తదధేనాథవాకుర్యాద్విత్తశాత్యంనకారయేత్ ।
 సవర్షతవనాంకృతాన్ సముద్రపరివేష్టితామ్ । నవరత్నానిషిష్య శ్వేత
 వస్త్రేణవేష్టయేత్ ॥ కాంస్యపాత్రేవినిషిష్యపలాష్టకవినిమితే । డేవిమా
 వాహయేత్తత సర్వాధారాంహరిప్రియామ్ ॥ ఏవ్యేహిదేవిభాతిత్వం
 రూఢ్యేస్త్రి సమ్యగావిత । సహితా పర్వతైర్ద్వితై స్సముద్రైస్సము
 నోహరైః ॥ ఏవమావాహ్యతాందేవీం గంధమాల్యై స్సమచయేత్ ।
 ఉపచారైర్మోడశభి రాచార్యస్సవశాస్త్రవిత్ ॥ హిమచాపి ప్రకుర్వీత
 సమిధాజ్యతిలై రపి । భూమిభూమేతిమంత్రేణ సమిద్ధోమగిప్రకీర్తితః ॥
 తదా ॥ భూమిభూమి మగాదిత్యపిమంత్రః । ప్రకీర్తితశ్చాగ్నౌ జహు
 యాత్సకీమాతిలైః । అగ్నేరుత్తరతశ్చాపి కుంభంవస్త్రేణవేష్టితమ్ । స్థా
 పయేదవ్రణంశుభ్ర మశ్వస్థానాదిమృత్తికామ్ । ప్రక్షిపేచ్ఛతభాశుద్ధ వారి
 ణాపరిపూరితమ్ ॥ సముద్రశ్యేస్తాపవమాదిభి మంత్రై రిభిషేకంచ కార
 యేత్ । శన్నోవాతానువాకేన శాంతించాపిప్రకల్పయేత్ ॥ అభిషిక్తస్య
 చాంగాని వస్త్రేణపరిమాజయేత్ । అక్షిభ్యామనువాకేన యథాలింగం
 సదర్భకమ్ ॥ ఆచార్యాయతుతాంపృథ్వీం దద్యాత్రోగీసమాహితః । మం
 త్రేణానేనవిధిం త్పూజిష్ణుభాయాహ్యుదజ్ఞుః ॥ ధరాధరిత్రీభూతానాం
 వరాహేణోద్ధృతాపుగా । రత్నగర్భాసముద్రై క వసనా సవశోభ
 నా ॥ దానేనానేనసుప్రీతా పాండురోగంవ్యచోహతు ॥ పలత్రయేణకు
 ర్వీతేత్యాది ॥ ఫలస్వరూపం పరిమాణప్రకరణే ద్రవ్యవత్ ॥ గంధాదిభిస్స
 మర్చయేదితి ॥ అచనంత భూమిభూమేతిత్యాది మంత్రేణ- అన్యమం
 త్రస్యాగ్నిఋషిః భూమిదేవతా- ఉపరిష్టద్భూహతీ పూజాయాం విని

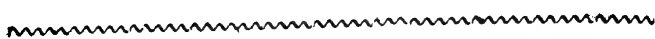
యోగః- సమిద్ధోమకత్యాజ్య తిలహేమయోరభ్యుపలక్షణం - అథవా
 తిలహేమోమ్యాహృతిభిః॥ వాలామసంఖ్యాచాప్తోత్తరశతాది సహస్రాం
 తాభూమిపూజాదౌ మంత్రవికల్పమాహః భూమిభూకామి మిత్యాదినా-
 అస్యాప్యగ్నిఋషిః- భూదేవతా - అనుష్టుప్చందః - వారిణాచూరితం
 కంభంస్థాపయేదిత్యర్థః- కుంభస్థాపనప్రకారో మృత్తికాశ్చనవగ్రహ
 ప్రకరణేద్రష్టవ్యాః । పవమానాదిభిర్వంత్రైరితి - పవమానమంత్రాః-
 స్వాదిష్టయేత్వేవమాదయః- పవమానస్సువజన్ ఇత్యనువాకశ్చ- ఆదిశ
 బ్దేనమృతాగ్రణాన్యనవాకాంతరాణిచ నానాశాఖా పరిపరితాన్యభిషే
 కవినియుక్తానిలక్ష్యంతే- తానిచ యథాశాఖంగ్రహణీ - స్వాదిష్టయేతి
 సూక్తమంత్ర అగ్రేప్రదృశ్యతే- పవమాన స్సువజన్ః - పావమానేనాభి
 షిక్తస్యాంగాని పరిమాజ్ఞయేదిత్యర్థః- అక్షిభ్యామితిసూక్తంరోగప్ర
 తిమాదానవిధౌ ద్రష్టవ్యమ్ ॥ ఏవంపృథ్వీదానేకృతే ఫలమాహ॥ అనేనవి
 ధినాదత్తం పృథ్వీదానప్రయత్నతః । యజ్ఞాతంవై కృతంమత్యేక అంత్య
 జాగమనేనతు ॥ తత్సర్వంనాశమాయాతిపాండురోగాదికంమహత్ । శాం
 త్యర్థం బ్రాహ్మణేస్సాధ్యం కుర్యాత్పుణ్యాహవాచనమ్ ॥ ఏతచ్ఛపృథ్వీ
 దానానంతరం కర్తవ్యం - ఆథస్వాదిష్టయేత్యస్యసూక్తస్య దశర్చస్యవై
 శావ్విమిత్రోమధుచ్ఛందఋషిః - పవమానస్సోమోదేవతా- గాయత్రీచ్ఛం
 దః- అభిషేకవినియోగః- స్వాదిష్టయేత్వాది ॥ ... *

ఇతి పాండురోగహర పృథ్వీదానమ్.

అథశాతాతపోక్త పాండురోగహరమ్.

ఉరభేసిహతేనైవ పాండురోగప్రజాయతే । కస్తూరికాపలందద్యా
 ద్బ్రాహ్మణాయసశుద్ధయే ॥ ఏతేవ గురులఘుపక్షవ్యాధితర మభావాను
 సారేణయోజ్యాః ॥ ... *

ఇతి శాతాతపోక్త పాండురోగహరమ్.

అథ పాండురోగహరప్రతిమాదానమంత్రమ్. *←

తత్రప్రతిమాలక్షణం॥ అనుక్తమతురోగేష్విత్యాదినా హూత్రప్రకరణే
భిహితం ॥ అవశిష్టవిధిస్తు ॥ ఆతంకోదేవతా- త్తత్రేత్యారభ్య పరిభాషా
యాం రోగప్రతిమాదానవిధాపుక్తం ॥ ... *

ఇతిపాండురోగహరప్రతిమాదానమ్.

అథాంత్రపీడాహరమ్.

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ చిన్నాన్యైతాఃజాయంతే వైశ్యహం
తుస్తతిహరమ్ । జ్వరాశీతోష్ణకౌదాహ అపానే తన్నివతాయే ॥ కృచ్చా
తికృచ్చంకుర్యాచ్చ శత్రుబాహ్మణభోజనమ్ । ఉద్యన్నచజనశ్చస్యావయ
తత్రయసంఖ్యయా ॥ అతేనూక్తేనచ రాస్యజ్యంబుహుయాచ్చతమిత్వృణా
అథవామహిషీందద్యా త్పృథిరూపేణకాంచనమ్ । జ్వరాశీతోష్ణకౌదాహ
ది ॥ శీతజ్వరశోష్ణజ్వరశ్చకృచ్చాతికృచ్చస్యోవహుపముద్యన్నద్యత్యైవచ
శ్చ పరిభాషాయాం ద్రష్టవ్యం- ఆతేనూక్తేనేతి- ఆతేపితర్మయతామితిసూ
క్తేన- ఏతచ్చసూక్తం క్షయరోగహర ప్రకరణే ద్రష్టవ్యం ॥ మహిషీప్రతి
మాయాస్సవణః పరిమాణం - ఓత్తానునుసారేణకల్పమ్ ॥ *

ఇత్యాంత్రపీడాహర ప్రాయశ్చిత్తం మహిషీదానంచ.

అథాంత్రవృద్ధిహరమ్.

నారాయణదానం॥ తచ్చబ్రాహ్మణప్రోక్తై- యజ్ఞనిష్కురోమత్యోగ
జాయతేచాంత్రవర్ధిమాన్ । వత్స్యామితత్ప్రతీకారం దానహోమాదిక
మణా ॥ కుర్యాత్స్వర్ణమయింమూర్తిం శుభాం నారాయణస్యతు
ద్యావపఠకనిషాగ్భ్యా మేకేనాథ తదథకతః ॥ నారాయణమూర్తిల
క్షణం పాంచరాత్రాగమే ॥ నారాయణే చతుర్బాహుశా శంఖచక్రంత

ధోత్తరే । దక్షిణేతుగదాంశద్వం నీలజీమూతసన్నిభమ్ ॥ వామేశ్వర్యల్ల
 కీహస్తా తుష్టిఃపద్మకరాపరేతి ॥ నారాయణేశంఖాదీనివిన్యసేత్ - కథమి
 త్యతఆహ ॥ శంఖమిత్యాది- ఉత్తరే- వామభాగేశంఖమధస్తాత్ - చక్ర
 ముపరిదక్షిణే- దక్షిణభాగేఉపరిగదా-శద్వమధస్తాత్ ఏవంచత్రమబాహు
 మవిన్యసేత్- వామనారాయణస్య వామహిశ్వే- పల్లకీహస్తాస్తద్వయ
 స్థితైవల్లకీయుక్తా లక్ష్మీస్థాపనీయా- అపరేదక్షిణపాశ్వే- శద్వకరావీక్షై
 కపద్మకోభిత హస్తద్వయోపేతాతుష్టిస్థాపనీయా-లక్ష్మీతప్తప్రతమేఅపి
 హేమమయే-ఏవంవిధాం నారాయణమూర్తికం వక్ష్యమాణప్రకారేణ
 పూజయేదిత్యాహ । ప్రతాశ్యసంచగవ్యేన స్థాపయే తుంకుమోపరి
 శ్వేతవస్త్రేణసంపేష్ట్య గంధమాలై స్సంసృజచయేత్ । ఉపచారైష్టాడ
 శభి రాచార్యోవైష్ణవశ్శుచిః । సర్వశాస్త్రార్థతత్వజ్ఞో బ్రహ్మవిద్యాసు
 స్స్థితః ॥ హేమంచకారయే త్తత్ర ఆగ్నేయాం దిశిశాస్త్రతః । సమిధా
 జ్యుతిలైశ్చైవ బాహుయాన్మూలమంత్రతః ॥ తిలాన్వ్యాహృతిభిహ్నాత్వా
 సర్వరోగాత్ప్రముచ్యతే । రోగీతథాచయేక్రేవం నారాయణమనామ
 యమ్ । మూలమంత్రేణవిచిత్రం నైవేద్యంచరుష్యతే । సమంతంనా
 మసోంకారం మూలమంత్రప్రకీర్తనః ॥ తతస్తాఃప్రతిహందద్యాత్వా
 జ్జుభోవాప్యదక్షుభః । మంత్రేణానేనసంపూజ్య భక్త్యాశరమయాయు
 తః ॥ నారాయణజగన్నాథ శంఖచక్రగదాధర । పూర్వజన్మసియజ్ఞాచే
 ర్విఘ్నాద్యదైవకృతంమమ ॥ ఆంత్రవృద్ధి కరంరోగం దానే నానేనతోష
 తః । చక్రహస్తగదాపాణే శమయాతుజగత్పతే । ఏవందత్వాతుతందే
 వం క్షమాప్యబ్రాహ్మణంతతః । విప్రాణాంభోజనందద్యాత్వాత్వాభుం
 జీతబంధుభిః । ఏనంకృత్వాసమాపన్నీతి నీరోగశ్వేనరోభువి । అరోగయు
 క్తానిశ్యంతు సువిరం సుఖమేధతే ॥ ఆగ్నేయాందిశిత్వాది ॥ నారాయణ
 మూర్తిః పూజాప్రచేశాదాగ్నేయ్యం శాస్త్రతథా- సర్వకల్యాణక్రప్ర
 కారేణాగ్నిప్రతిష్ఠాం విధాయేత్పథః ॥ మూలమంత్రతస్సమిధాజ్యయో

హోమః । మూలమంత్రేణ నారాయణ మహాయేదిత్యథః ॥ విధివ
 నైవేద్యమిత్యాది - విధివచ్చును సంపాద్య చరో రుద్ధృత్య నైవేద్యం
 నారాయణాయ దత్వావశిష్టేన జ్ఞానమంకుర్యాదిత్యథః ॥ విధివత్సం
 పాదనంనామ సవ్యజ్ఞాక్తప్రకారేణ నిర్వాపాదివిధిపూర్వకం చరుశ్రి
 వణమ్ ॥ నమోంతంనామేతి సమశ్చబ్దాంతేస్థితీర్వస్య నామ్నస్తత్తాదృక్ -
 మంత్రస్తు ॥ ఓంనమోనారాయణాయ - అస్యమంత్రస్య నారాయణఋషిః -
 గాయత్రీచ్ఛందః - నారాయణః పరమాత్మాదేవతా - విహితార్థేవిని
 యోగః - జ్ఞానసంఖ్యాచాప్తోత్తరశతాది దేశకాలవయశ్చక్తా వ్యవహే
 యాకల్ప్యా ॥ వ్యాహృతీనామృష్యాది - కూశ్మాండాది జ్ఞానప్రకరణే
 తథా సవగ్రహాదిజ్ఞానప్రకరణేదశితః ॥ ... *

ఇత్యాంత్రివృద్ధిహార నారాయణమూర్తిదానమ్.

అథాంత్రివృద్ధిమూర్తిదానమ్.

తల్లక్షణంతుకమవిపాకసంగ్రహే ॥ అంత్రీవృద్ధికికృశోన్మత్యస్తేడినీ.
 మవలోకయన్ | ప్రలంబధారీ సతతం కపాలే నఃపన్నధు ॥ ప్రలంబశబ్దే
 నాంత్రాణ్యుచ్యంతే - అథవా అత్రద్వితీయకతన్వతా కలాపోదోగప్రతి
 మాదానవిధావాతుకోదేవతా తత్రేత్యాదినాదశితమ్ ॥ *

ఇత్యాంత్రీవృద్ధిమూర్తిదానమ్.

అథ స్రగహరాణి.

* శాతాతపోక్తమస్తకప్రణహరమ్. *

జాత్యుత్తమస్త్రీగమనాజ్ఞాయలేమస్తకప్రణే । తత్పాతుకవిశద్యధికం
 ప్రాజాపత్యప్రతంచరేత్ ॥ ప్రాజాపత్యప్రతకృచ్ఛికకణేభ్యదాయ ॥

ఇతి శాతాతపోక్తమస్తకప్రణహరమ్.

~*~*~* అథనాసికావ్రణహరమ్. ~*~*~*

శాతాతపః||శ్రోత్రియస్త్రీసగంగేనజాయతే నాసికావ్రణీ | అచరే
త్సవిశుధ్యథకంప్రాజాపత్యచతుష్టయమ్||
ఇతి నాసికావ్రణహరమ్.

~*~*~* అథప్రకారాంతరేణనాసికావ్రణహరమ్. ~*~*~*

కర్మవిపాకసంగ్రహే|| కర్మకాలేకుకుటచఖరాదీన్యాయశ్చక్ష
తే | సనాసికావ్రణీచస్యాదాద్రోనేత్రశ్చజాయతే || ఉద్యన్నద్యేస్సచే
నాజ్యం జుహుయాదయుతంచరుమ్ | శ్రీసూక్తంచజపిదగ్ధియా దూర్వా
జ్యోత్తమిశ్రితమ్|| శిఖాగపంచనిబద్ధీయాచ్ఛివసంకల్పమంత్రేతామ్ | క
ర్మకాలఇత్యాది || కర్మకాలేకుకుటచఖరాదీబుద్ధిపూర్వకం దృష్ట్వా
పశ్చాత్తత్ప్రాయశ్చిత్తేన అచమన పాదోయామాదీస్తత్తత్కర్మ
స్వభిహితాన్యోనకరోతి-సవినవిధవ్యాధిమాన్భవతీత్యథః- ఉద్యన్నద్యే
తిపరిభాషాయాఽద్రష్టవ్యం- వ్యాధితరతమభావేన అయుతం తద్వయంత
యుతంచాకల్ప్యమ్ || శ్రీసూక్తజపోఽవ్యాధ్యాద్యపేక్షయా సహసాగ్రద్య
యతాంతాంసంఖ్యాకల్ప్య|| శివసంకల్పమంత్రేతాంత్రేం బద్ధీయా ది
త్యన్వయః- శివసంకల్పసూక్తంతు పరిభాషాయాందశితం || హిరణ్యవ
ణాంహరిణీమిత్యేతస్యపంచదశశబ్దస్య శ్రీసూక్తస్యాదౌ చిక్షీత కద
మఇందిరాసుతాముషయః- శ్శిదేవతా- ఆద్యాస్త్రీసానుష్టుభః- ఏకప్ర
స్తారపంక్తిః- ద్వేత్రిష్టుభౌ-సప్తమ్యాదౌఅనుష్టుభః- అంత్యాప్రస్తారప
క్షిప్రః-జపివినియోగః-హిరణ్యవణాం హరిణీమిత్యాది - అథావ్యైవ
సూక్తస్యఫలశ్చుతిః-యశ్చుచఃప్రయతోభూత్వా-స్సతతంచేదిత్యాదిఫ
లశ్చుతిః||

... ..

ఇతి ప్రకారాంతరేణ నాసికా వ్రణహరమ్,

→* అథ హృదయ ప్రణహరమ్. *

శాతాతపవ్రోక్త॥ స్వజాతిజాయాగమనే జాయతే హృదయప్రణీ॥ త
త్పాతకవిశుద్ధ్యథః॥ ప్రాజాపత్యస్వయంచరేత్ ॥ స్వజాతిజాయా గమ
నఇతి-స్వస్వజాతిజాయాయాఅగమనకర్తేనసమానః-అయమభిప్రాయః-
బ్రాహ్మణాదయః-పురుషాయథామోగంవణచతుష్టయేపి- చాష్టాణీం
క్షత్రియాంచైశ్యూహూద్రాంచేతిపఠతే॥ స్వస్వజాతిజాయాం బ్రాహ్మణా
దిస్త్రీయం సాతిత్యదోషాభావేపుష్పభోగాత్పరిత్యజంతి - తేస్వజాతిజా
యాగమనాఇతివ్యపదిశ్యంతే- తదా తేషువిహితాచరణాత్స్వజాతిగమన
రూపేణ విధానకప్రయత్నేనమంతాపూర్వముత్పద్యతే- తేనచ కాలాంత
రేహృదయప్రణవంతోభవంతి- అథసజాతీయామేవ స్త్రీయముద్యాహ్వా
న్యభిచారాదిరతస్తాంవోసంభుంజతే- తేపి తథాభవంతి ॥ స్వజాతిజాయా
గమనమిశ్యస్యాన్యోభ్యః - చాష్టాణస్య స్వజాతీయః - ఏవంక్షత్రియాదే
రపిక్షత్రియాదిః- తస్యజాయాసవణపురుషాంతరభార్యేత్యభ్యః॥ తస్యా
ఉపభోగః-స్వజాతిజాయాగమనః- ప్రాజాపత్యలక్షణంతుకృత్సాచారా
యణేద్రష్టవ్యం॥ ... .. *

ఇతి హృదయప్రణహరమ్.

→* అథ ఉరోవ్రణహరమ్ *

కర్తవిపాకసముచ్చయ ॥ జలాగ్న్యదబ్బంధనప్రాయ నిమిత్తైసమి
యేతయః । భవేదురసిదుష్టంహివ్రణంతస్యాపి నిష్క్రాంతిః ॥ సదద్యాద్యో
ద్వయంసమ్యక్పంచాశ్చప్రభోజనమ్ । దక్షిణాంచయథాశక్తిముక్తోభవతి
రోగతః ॥ అనధికారిణాంవిహితమాగేజలాదిమరణేకృతశత్యభ్యః-గో
దానమంత్రస్తుపూర్వముక్తః॥ ... .. *

ఇతి ఉరోవ్రణహరమ్,

~*~*~* అథ దక్షిణాంగ ప్రణామమ్, *~*~*~

శాతాతపశ్చక్తే॥ పితృష్వసాభిగమనైదక్షిణాంగేభవేద్వ్రణీ॥ తేనాపి
మహాతిగకార్యాసమ్యక్తాసీప్రధానతః॥ సమ్యగీతి॥ సవిత్రక్యమసారేణాల
జ్ఞాత్యదద్యాచిత్యథః॥ దాసీదానమంత్రస్తు॥ ఇమందాసీ మయా తు
భ్యంత్రినశ్నప్రతిపాదితా॥ సదాకమకరణభోగ్యాద్యభేష్టం భద్రమస్తుతే॥

ఇతి దక్షిణాంగ ప్రణామమ్,

~*~*~* అథాంగుళీ ప్రణామమ్ *~*~*~

ఫలహరీవపురషోభవేచ్చైవాంగుళీవ్రణీ॥ నానాఫలాశామయుతంస
దద్యాచ్చచ్చజన్తనై॥ ... .. *

ఇత్యంగుళీ ప్రణామమ్.

~*~*~* అథ భగవ్యం హరమ్. *~*~*~

కమవిపాకసంగ్రహహే॥ మృతేభతరియానారీ బ్రహ్మచర్యవిఘ్నా
తనీ॥ సంభవేద్వ్రణిరోషేణ సంభోక్తుం క్షమతేనచ॥ సంభోగా నంత
రంత్రిన వేదనాపురుషస్యచ॥ దద్యాన్నీల సృషంగంవై మధుసపిస్తీ
లానపి॥ ప్రణిరోషేణయక్తాభవేదిత్యథః - సంభోక్తువక్షమత ఇత్యభి
ధానాదథాదేవప్రణంచ శబ్దాల్ స్త్రీపురుషయో రుభయోరపి తవ
వేదనాభవతి॥ లోహియస్తుపణేన ముఖేపుచ్చేచపాండురః॥ శ్వేతఃఖు
రవిషాణాభ్యాం గనీలోపృషక్షిచ్యతే॥ ఏవంలక్షణలక్షితాథావే వర్ణేనగ్రా
హ్యః॥ పృషదానమంత్రస్తు॥ నవగ్రహప్రకరణేద్రష్టవ్యః॥ *

ఇతి భగవ్యం హరమ్.

అథ భగంధరహరమ్.

వరాహపురాణే॥ యోగ్యహీత్వాద్వజ్ఞోమోహం నియ్యక్తోధమణి
శ్చయే । భగంధరంధదేతస్య హ్యధమణం వదతోముఖేః ॥ యోగ్యహీత్వే
తి- యోగ్యోభారుతోక్తంచ గృహీత్వా ధమణిశ్చయే నియ్యక్తస్సన్నధ
ర్మంవదతి ॥ తస్యాధమణంవదతో భగంధరో భవతీత్యథః - షడ్గురా
ణే ॥ ఆచార్యభార్యగమనా ద్భగంధరయతోభవత్ । అత్రప్రతిక్రియా
మాహా ॥ సృష్టకౌతమః ॥ మాణిక్యంషడ్గురాగంచ వజ్రంవైడూర్యశేవ
చ ॥ గోమేధికంమరకతం పుష్కర్యాగంచమృత్తికమ్ ॥ హరితంచనవైతా
నిస్వణఃపాత్రోపరిస్యసేత్ ॥ అథవారాజతేతామ్రీ గవాశ్వేనప్రపూర
యేత్ । నవగ్రహాణాంప్రత్యేథ్యథం బ్రహ్మణా నిమిత్తంపురా ॥ గంధపు
ష్పాక్షతైర్ధూపై నైవేద్యైస్తత్రపూజయేత్ ॥ స్వలింగైశ్చైవమంత్రై
శ్చ పెనుమఃకార్యశ్చపూర్వవత్ ॥ తతోబ్రాహ్మణ మాహూయ సర్వశా
స్త్రాథకోవిదమ్ । ఆదిత్యాదిగ్రహాస్సర్వే నవరత్న ప్రదానతః ॥ వినా
శయంతుమేహ్యష్టాః క్షిప్రమేవభగంధరమ్ । అనేనకమణానుసంయ
థావద్విహితేనతునరోనైరుజ్యమాప్నోతినిస్సందిగ్ధంభగంధరీ । హరితంచే
త్యాదిహరితంహరీతరత్నం-అథవారజత్రమితి॥అథవేతి॥పాత్రవిభక్తిః- య
స్త్రిసువర్ణాదిపాత్రేనవరత్నానిస్థాపితానితత్ప్రాత్రంగవ్యాశ్వేనపూరయి
త్వాదిత్యాది గ్రహాణాంపురతస్థాపయేత్ ॥ తాగ్రహాణస్వలింగైరా
దిత్యాది ప్రకాశకైషణంవైగిసూర్యవత్పూజయేత్ ॥ పూజాప్రకారస్తుప
రిధాషాయాముక్తః ఆదిత్యాది గ్రహాస్సనాథతి ॥ రత్నోపేత దాన పా
త్రమంత్రః ॥ ఏనం పాత్రోదతావపశ్చన్నవగ్రహయజ్ఞః ఋత్విశ్వాభ్యుద
క్షిణాందతాన్ గ్రహయజ్ఞోక్తప్రకారేణ గ్రహయజ్ఞంశేషంసమాపయేత్ ॥

ఇతి భగంధరహరమ్.

అథ ప్రకారాంతరేణ భగంధరహరమ్.

శాతాతపహ్నితాః స్వగోత్రస్త్రీ ప్రసంగేనజాయతేచభగంధరీ! తేనా
పినిమృతికార్యా మేషీదానేనయత్నతః ॥ మేషీదానవిధిరగ్రేమం
దాగ్నిప్రకరణే ప్రదశయిష్యతే ॥ అయంతవిశేషః ॥ అత్యిరజతమయో
మేషః తత్రప్రస్యక్షమేషీతవిశేషః- సౌనరాకరజ్జురత్నాదిసలూపి విధిరత్యా
పిగ్రాహ్యః- మేషీదానమంత్రస్తుకాశ్యపః - దేవానామయోముఖంహవ్య
వాహన స్సవపూజితః । తస్యత్వం వాహనం యుజ్య యద్దేవేతైర్వహ
షీభిః- భగంధరఃపూర్వ కర్మవిపాకాద్యస్తుమేభవేత్ ॥ తత్సర్వం నాశ
యక్షివ్రం సౌఖ్యంచాపి ప్రవధాయ ॥ ...

ఇతి ప్రకారాంతరేణభగంధరహరమ్.

అథ పూయవహవ్రణహరమ్.

కర్మవిపాకసంగ్రహే! అతిమానాదతిక్రోధా దతిన్నేహాద్భయాదపి!
యోధమన్విశ్చయంచాన మన్యత్రకురుతేనరః ॥ సపూయశోణితవహప్రణీ
తచ్ఛాంతయేద్యతమ్ । తప్తకృశ్నీప్రకుర్యాచ్చ తిలప్రస్థ పదోభవేత్ ॥
హేమామశ్చరుఘ్నతాభ్యాంచ తిలైరష్టోత్తరంశతమ్ । సహస్రంవా వ్యా
హృతిభిః కుర్యాద్బ్రాహ్మణభోజనమ్ ॥ తప్తకృశ్నలక్షణం - కృశ్నప్రకర
ణేద్రష్టవ్యం- ప్రస్థలక్షణంతు పనిమానప్రకరణే - వ్యాధిగురులఘుభావేన
సహస్రంవా శతంవాహేమామశ్చర్యః-బ్రాహ్మణభోజనంశక్త్యనుసారేణ॥

ఇతి పూయవహవ్రణహరమ్.

అథ నాడీప్రణహరమ్.

ఊమామహేశ్వరసంనాదే ॥ పరేషాం ప్రణభజేన ముష్టిఘాతేనచైవ
హి । అసత్యవచనాచైవ ప్లిహాశ్లేలయుతస్తథా ॥ నాడీప్రణీచపాతేన

తదోగ్రస్యాపనుత్తయే । చాంద్రదాయణంచాతికృచ్ఛో యతిచాంద్రాయ
ణంచరేత్ ॥ ఆతే పితేతి సూక్తేన శతమష్టోత్తరాహుతిః । కూశ్మాండ
శూమగితకవ్యః సోమారుద్రజపస్తథా ॥ యతిగ్రంచేదమియంసమ్యగ్
శేదయతు సంఖ్యయా । చాంద్రాయణాది వ్యాధిగురులఘుభావేన సమ
స్తాని వ్యవస్తాపివాయోజ్యాని- చాంద్రాయణాది లక్షణాని పూర్వముక్తా
ని ॥ ఆతేపితమేరుతామితి సూక్తమసాధ్య సర్వరోగహరే శ్రష్టవ్యమ్ ॥ సూ
క్తేన సమగ్రిజ్ఞామః పరిభాషాయాం దర్శితః- సోమారుద్రేత్యస్య బా
హుస్పత్య్ముషిః- సోమోదేవతా- త్రిష్టష్టంధః- జపేవినియోగః-జప
సంఖ్యాచాష్టోత్తరసహస్రం- సోమారుద్రాధారయ ఇత్యాది - యతిగ్రం
చేదమియంసమ్యగ్ వసిష్ఠముషిః- వరుణోదేవతా- జగతీచ్ఛంధః- జపేవినియో
గ- యతిగ్రంచేదమిత్యాది । ...

ఇతి నాడివ్రణహరమ్.

అథ గండమాలాహరమ్.

వాయుపురాణే ॥ గళగండిగణద్రవ్య హతాభవతిమానవః । దానేన
తత్ప్రతీకారం వక్ష్యామిశ్రుణుభాగర ॥ మాణిక్య పద్మరాగంచవజ్గిం
మాక్తిక మేవచ । వై హ్యంపుష్యరాగంచ వజ్గిం మరకతంతథా ॥ ఏభి
రూలాంప్రకర్షిత సూత్రమప్యత్ర రాజతమ్ ॥ సూత్రమితవేధే ప్రకల్ప
యేత్- తామ్రపాత్రేవినిక్షిప్య తిలనామపరిస్యనేత్ । తిలనాంచపరి
మాణంద్రోణపంచకమిష్యలే ॥ యత్వతదథకమేవస్యాత్సవీశక్త్యావా
పికామేత్ । మహాశాంతిం తథాకుర్యాద్బ్రహ్మణై ర్వేదపారతైః ॥
మహాశాంతిర్నవగ్రహశాంతిః ॥ చింతామణౌ ॥ సచాస్తాభిః పరిభా
షాయాంచర్షితా ॥ అచార్యస్తుశుచిర్దత్తు స్సర్వశాస్త్రార్థతత్పరిత్ ॥ శుభ
వృత్తోపసంపన్న స్సర్వప్రాణిహితేరతి ॥ ఏవంవిధంపూజయిత్వా వస్త్ర

మాల్యానులేపనైః । పామంచకారయేత్తైస సమిధాజ్యచరూత్కటమ్ ॥
 అసత్యేనతథామంత్రీ సోస్యంరాజాసమిశ్యసి । మంత్రేణస్విప్తకృతంద
 ద్యాద్గళగండివవాగ్యతః ॥ మంత్రేణానేనవిధివ త్ప్రీష్ణుఖాయపశ్యుద
 ణ్ముఖః । మాలేయం సర్వదైవత్యా బ్రహ్మవిష్ణు శివాదిభిః ॥ ఇంద్రాదిలోక
 పాలైశ్చ తథాసర్వామరైరపి । ఇయంమేకంతలగ్నాయా దారితా ప్రీతి
 పూర్వకమ్ ॥ బ్రాహ్మణాయపదత్తేయం గళగండం వ్యపోహతు । గృహ
 శాంతిః కృతాయైస్తు తేహ్యోపద్యాచ్ఛదక్షిణామ్ ॥ పుణ్యాహ వాచసంకృ
 త్వా భుజీతసహబంధుభిః । పామంచకారత్తేనేత్యాది ॥ అయంచపామ
 మోగ్రహయజ్ఞవీన - నతతగిపృథగ్భూతః - అతవవాచిత్యాది ప్రకాశకమం
 త్రోపలక్షణార్థః మాసత్యేనతథామంత్రీ ఇత్యాద్యుక్తం ॥ మంత్రేణస్వి
 ప్తకృతమితి - స్విప్తకృద్ధోమమంత్రీస్తు నవగ్రహప్రకరణే కూక్షాడపామ
 మప్రకరణే ద్రోష్టవ్యః ॥ గళగండివవాగ్యతస్స - వక్ష్యమాణమంత్రేణ రత్న
 మాలాండద్యాదిత్యస్వయః - మాలేయమిత్యారభ్య గళగండం వ్యపోహత్వి
 త్యంతోదానమంత్రీః ॥ బ్రహ్మదిగ్ధిరమరైశ్చేయం మాలాకంత లగ్నాసతీప్రీ
 తిపూర్వకం ధారితాసాబ్రాహ్మణాయపదత్తా ॥ ఇయంమేగళగండం వ్య
 పోహత్విత్వస్వయః ॥

...

...

*

ఇతి గండమాలాహరమ్.

అథప్రకారాంతరేణ గండమాలాహరమ్.

కమఃవిపాకసంగ్రహే ॥ అధ్యాపయతిశిష్యాంస్తుయఃప్రాక్తిర్యజ్ఞుఖ
 స్తథా । శిష్యావనుచ్ఛరయిత్వా యోధితేతస్యతస్యచ ॥ జామలేగండ
 మాలాభ్యోరోగస్తదుపశాంతయే । అథక్ష్య భక్షణాచైవ గండమాలీ
 భవేన్నరః ॥ కృచ్ఛ్రిత్రయంప్రకర్షిత చాంద్రాయణమతఃపరమ్ ॥ అష్టో
 త్తరసహస్రంతు జపేత్పురుషసూక్తికం ॥ సౌరమంత్రీజపస్తద్వ దక్షిణ్యా

మితిమాజనమ్ । బ్రాహ్మణానోభ్యజయేచ్ఛక్త్యా తతోరోగాద్విముచ్యతే॥
కృచ్ఛాదిలక్షణంపూర్వంనిరూపితం- సౌరమంత్రజపస్తద్వదితి ॥ అష్టోత్తర
సహస్రమిత్యథః ॥ సచమంత్రాడ్యన్నద్యః పురుషసూక్తంచ అయమృచ
శ్వపరిభాషాయాం - అక్షిభ్యామితిసూక్తంచ తత్రైవపదశితమ్ ॥ మా
జానంశిరఃప్రభృతి పాదపర్వంతం-కుశైరభిమంత్రీణంఅవమర్శనంచ॥

ఇతిప్రకారాంతరేణగండమాలాహరమ్.

అథ సపితృవృణహరమ్.

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ చండాలాదివచశ్శ్రుణ్వై యోభుంజాన
స్తథైవచ । భుక్తేనపాటలతనుగి పితౄదేవీకీచచాయతే॥ వృణవానపిజా
యేతతత్వాపస్యాపనుత్తయే । కృచ్ఛాదికృచ్ఛాదీనాం చాపరాధాయణమతః
పరమ్ ॥ యథావిభవతోదద్యాత్తిలాన్నేదవిదేతథా । యమసూక్తైనవి
ప్రేంద్రీసహస్రంజుహుమాదనమ్ ॥ సహస్రం జుహుదగ్ధం యమపీత్య
థమేవచ । చండాలాదివచశ్శ్రుణ్వైత్వాది భోజనకాలే అసకృత్కా
మతశ్చండాలాది వచశ్శ్రుత్వా భోజనంనపరిత్యజతి- అథప్రాయశ్చిత్తమ
పినకరోతితస్య జన్మాంతరేపాటలతనుత్వాది రోగాభవేత్ - కృచ్ఛాదిలక్షణం
పూర్వముక్తం- యమసూక్తమత్రైవాగ్రే పద్యశ్యతే- యమసూక్తైనప్ర
త్యేచం మధుసూదనమద్దిత్య సహస్రంసర్పిషాసహస్రమన్నేనచ జుహు
యాత్ - తథాయషద్దిశ్యాపి సర్పిషాన్నేన సహస్రంజుహుయాత్ - సహ
స్రమితి ॥ అష్టాధికంసహస్రం ॥ సూక్తస్య త్రిషష్టివారాప్యత్రైవం సం
ఖ్యాజాయతే - పరేయువాగ్ంసమితి మోదశర్చస్య యమసూక్తస్యయమ
ఋషిః మధుసూదనమిత్యస్య జానామపత్రే యమగుణోపేతో మధుసూ
దనోదేవతా- యమోద్దేశేనచాలామేతు మధుసూదనత్వ గుణవిశిష్టోయ

మోదేవతా ॥ త్రిపుపంచదః త్రిమోదశీషోదశీచానుష్టుభః ॥ పంచదశీబృ
హతీ- హిమామేవినియోగః- పరేయువాగ్ సంమిత్యాది ॥

ఇతి సప్తవ్యవహరమ్.

అథ వ్రణఘ్నగజదానమ్.

వృద్ధగౌతమః ॥ పలేనవాతదధేనతపధా ధేనవాపునః ॥ కారయే
ద్వాహనం మైమరిచతుదకత్రంతువారణమ్ ॥ దంతా స్వర్ణకమయాగ్
కార్యారత్నైర్నానావిధైర్ముతాః ॥ సర్వాభరణసంయుక్తం కరిణం చో
పకారకమ్ ॥ ఆచార్యగప్రయతాత్మాతు తస్య పాశ్వేనమాహతః ॥ ఉప
గాలైష్టోడశభిరచయేద్గంధపుష్పతైః ॥ తతో బ్రాహ్మణ మాహూయ స
ర్వశాస్త్రార్థకోవిదమ్ ॥ చత్వరోదిగ్గజాయేచపుష్పదంతాదయశ్చయే
సార్వభౌమాదయోయేచ ఆహుత్యా తోషయేచ్ఛతా ॥ సమిధాజ్య తి
లై హింసామోగజస్య పీతయేభవేత్ ॥ తస్మై హుతవతే సమ్యగ్ గజపీత్య
ర్థమాద్యతః ॥ మంత్రేణానేన విధివ ద్దద్యాద్భక్తిసమన్వితః ॥ పాశ్చాత్య
సుప్రణమ్యోదత్తు ఖాయేంద్రస్య వాహనమ్ ॥ ఐరావత శ్చతుర్దంతో గ
జానాం నాయకశ్చయః ॥ దిగ్దంతినాం పూజ్యతమో వ్రణంక్షయమే ప్ర
భో ॥ అనంతరం పునః పూజ్యతమాచార్యముదాస్వితః ॥ బ్రాహ్మణాన్ స్పృశ
యిత్వా తుస్యయం భుంజీత బంధుభిః ॥ ఏవం కృతేవ్రణేపాధాతత్త్వణాదేవ
నశ్యతి ॥ తేనైవం వ్రణభిర్నూనం కార్యమారోగ్యోచ్ఛయే ॥ అత్ర వ్యాధిని
దానం సప్తవ్యవహారోక్తమేవ జ్ఞేయమ్ ॥ పలలక్షణం పూర్వముక్తం ॥ ఇం
ద్రస్య వాహనమైరావతమిత్యర్థః- ఉపకారిణ మితి ॥ భూమిధారణాది
నా- విహితమంత్రభాగోపేదః- నైవ సంహితా. శాసనాచ్ఛాస్త్రం- అథ
వా శాస్త్రం స్మృతిః ॥ తత్రాదిత్యైః- తదుక్తం భవతి- వైదికైస్తాతైశ్చ గ
జప్రకాశితముక్తం త్రైలితి ॥ తే గణపతిప్రకాశకావైదికాశ్చ సప్తగ్రాహా

శ్లాగాహ్యః, విశ్వోపకారకంపాశ్వతః ఇతి- సమీపభివ్యభాః - మంత్రై
పౌరాణికైరిత్యాది- పౌరాణికైఃపురాణాదిభి స్సంహిత శాస్త్రహాది
త్రైస్సంహితామంత్రప్రకాశకౌవేదః- అత్ర కవన సవగ్రహయజ్ఞ ప్రకర
ణేదశితాః ॥ అథశాస్త్రస్తోత్రోపిమంత్రోగ్రంథవిగాయత్రీవినాయకశా
స్త్రీపుకరణేదశితః- అథపౌరాణికైఃపురాణవిహితైః - తదేవ ప్రకట
యతి- సంహితాశాస్త్రహాదిత్రైవితి ॥ సంహితాశాస్త్రాణి మహాభారతాదీ
ని-సర్వపురాణార్థసారత్వాద్భాగవతాదీని పురాణావీత్యవ్యంతే - త
తోద్దితామంత్రాః॥ అథవాపౌరాణికా అన్యే సంహితా శాస్త్రహాదితా
స్త్రీపర-తత్రైకొమంత్రః- ఐరావతశ్చతుదంతభితి ॥ గజదాన మంత్ర
ఏవపూజాహోమయోరగ్నిగ్రాహ్యః - అవరోమంత్రః చత్వరో దిగ్గజా
యేచేతి- తత్రైవపూర్వోక్తమంత్రాంతరంతు- సుప్రతికగజేంద్రత్వం స
ర్వస్యభిషేదకః । ఇంద్రస్యవాహనశ్రేష్ఠగజదేవేంద్రీవందితేతి॥ ఏలేమం
త్రానికల్పితేనగ్రాహ్యః- ఏలేమంత్రేషుస్మరణికాదీని పదానీతరదిగ్గంతి
నామవ్యవలక్షణాని॥ ... .. *

ఇతిప్రణామగజదానమ్.

అథ పాశ్వతస్ఫోటహరమ్ *

భరకాకాదిమాంసానాంభక్షకస్ఫోటవాన్బజేత్ । పాశ్వతయోస్త
న్నివృత్యభాం కృచ్ఛించాంద్రాయంతథా ॥ అతికృచ్ఛకృతవ్యోజప
శ్చాప్తోత్తరాయంతమ్ । శివసంకల్పసూక్తస్యపాశ్వతస్ఫోటా ద్విమువ్య
తే ॥ కృచ్ఛాదిస్వయాపాణికృచ్ఛప్రకరణేదష్టన్యాని- శివసంకల్ప సూక్తం
తు పరిభాషాయాం దశితం - వ్యాధితారతమ్య త్రాణాద్వా వృత్తిక
కల్పనీయా॥ ... .. *

ఇతి పాశ్వతస్ఫోట హరమ్.

❧* అథ హస్తపాదస్ఫోటహరమ్ *❧

కర్మవిపాకసంగ్రహే || చండాలకృతవాపీషు తటాకేకూపకాడిషు |
స్నాత్వాపీత్యావసవాంగదాహవాహస్తపాదయోః || స్ఫోటయుక్త
స్తుభవేత్కృత్సంసారతపనంచరేత్ | గాంహిరణ్యంచవాసశ్చదద్యా
చ్ఛక్త్యనుసారతః || కూపవీచకూపకః- చండాలేనయపమానేనకారితవా
ప్యాదిషు ఆతురోజ్ఞానపూర్వకమనకృతైర్మిత్తితస్నానాది కర్మకృత్
సవాంగదాహాది మూఢభవేతిత్యర్థః || ... .. *

ఇతి హస్తపాదస్ఫోటహరమ్,

❧* అథ స్త్రీస్తనస్ఫోటహరమ్ *❧

కర్మవిపాకసముచ్ఛయే || అవమత్యతుభతాకరంజారమాలింగ్యతేన
చ | సాధణాశ్రీః క్రియూనారీతమేవావాప్యనర్పదా || తస్యాస్త్రస్తనయో
స్ఫోటాజాయతేజనాంతరే | భగేచరక్తం స్రవతి తదోగస్యప్రశాంత
యే || దద్యాద్దాగిషంచలనణంహరిద్రాంధాన్యమేవచ | ఉమామహేశ్వ
రంచైనపూజయేచ్ఛధనేనతి || నిష్కద్యావశకం దద్యాజ్జకేత్తా మగ్నిసూ
త్రకమ్ || అవమత్యేత్యాది || అవమత్యతుభతాకర మిత్యనైవ వివరణం
జారమాలింగ్యేత్యాదికమ్ - గాగిషంచద్యాశ్చిత్సవ్యయః- ధనేనతి నిష్క
ద్వాదశకందద్యాత్ || పూర్వోక్తగవాదిదానానంతరంధనవాంశ్చేద్వా
దశసౌవర్ణానిషానిదద్యాత్ || ధనరహితశ్చేన్నీష్కదానంయథాశక్త్య
నుసారేణకుర్యాదిత్యర్థః || అవణాదీన్యపి ధనాద్యనుసారేణ దద్యాత్ ||
తామగ్నివర్ణామిత్యనేన జాతవేదస ఇత్యంతమనువాకోలక్ష్యతే || జా
తవేదసఇతి పూర్వస్యానువాకస్య తామగ్నివర్ణాయా యజ్ఞకీదేవతా -
ఉపనిషదఋషిః-సుగౌగ్నివిష్ణ్వోయథాయోగం దేవతాః-త్రిష్టుప్చందః-
వియోగః - జపసంఖ్యాచాయుతమ్ || జాతవేదసేసు నవామేత్యాదిః ||

❧❧❧ అథ నానాస్థాన గతస్సోటహరమ్, ❧❧❧

కర్మ విపాక సముచ్చయే || అనిదేశాయోగోఽపీ త్వాయస్సోటహరమ్
వాన్మవేత్ | ఉపవాసశ్చయంకృత్వాభోజయేద్వింశతిద్విజాన్ ||

ఇతి నానాస్థానస్సోటహరమ్

❧❧❧ అథ భగందర రోగమూర్తి దానమ్ ❧❧❧

తల్లక్షణంకర్మ విపాక సారే || భగందరగి పాశ్రంశజీణ కేశోహృ
న్నాభిబంధనః | పంగుగి పాశాంకుశధరః పీతాసీనగి కకుద్ధతః || కకుద్వృ
షాంగం- తదివగ్రీవాపశ్చాద్భాగేకృత్వాతత్రహతఃప్రహరయ్యుక్తగకర్ణ
న్యఇత్యర్థః || అథవా కకుచ్చజ్వేనమస్తకంలక్ష్యతే | తత్రహతః-ఏతత్పు
జావిధానంతు పరిభాషాయాం రోగప్రతిమాదానవిధానాతంకోదేవతా
తత్రేత్యాదినాదక్షిణతః|| ... ❧

ఇతి భగందర రోగమూర్తి దానమ్

❧❧❧ అథ గండమాలాహర స్రుతిమాదానమ్ ❧❧❧

తల్లక్షణంకర్మ విపాక సారే || గండరోగగి రైష్ట్యశృంఖచక్ర పరశ్వ
థాన్ | పాశచాపాంకుశధరోవైశ్రకీణశిరోరుహః || ఇతికర్తవ్యతాక
లాపస్తుపరిభాషాయాతంకోదేవతాతత్రేత్యాదినా రోగప్రతిమాదానవి
ధావభ్యధాయి|| ... ❧

ఇతి గండమాలాహరమ్.

❧❧❧ అథ ప్రాణమూర్తి దానమ్ ❧❧❧

తల్లక్షణంచానుక్తమరోగేష్విత్యాదినా శూలరోగహర ప్రకరణేభిహితమ్ || పూజావిధానంతుపరిభాషాయాం నిరూపితమ్ ||

❖❖❖ అథ వాతరోగహరణి. ❖❖❖

కమఁవిపాక సంగ్రహే ॥ దేవానాం బ్రాహ్మణానాం వా ధనాశహర
ణాత్తథా । స్వామిద్రోహః ద్వారోగీ భవేత్తస్యాపి నివృత్తిః ॥ కృ
చ్ఛాతికృచ్ఛేకర్వీత చాంద్రాయణమథాపరమ్ । వాతలవాతుమంత్రం హి
జపేదయుతసంఖ్యయా ॥ అగ్నిరస్తీ త్యచంవాపి జపేచ్ఛజహుయాదపి ।
కృచ్ఛాతికృచ్ఛస్వరూపం పరిభాషాయాం ద్రష్టవ్యమ్ ॥ వాతలవాతుభేషజ
మిత్యస్య అశ్వలాయనఋషిః ॥ గాయత్రీచ్ఛందః - విహితాథేఁ వినియో
గః - వాతలవాతుభేషజమిత్యాది ॥ ఏవమగ్నిరస్తీ త్యస్యాపి ॥ అస్యాః దే
వశ్రవాదేవరాతశ్చేతి ద్వావృషీ ॥ అగ్నిదేవతా । త్రిష్టుప్చందః ॥ వి
హితాథేఁ వినియోగః ॥ అగ్నిరస్తీ త్యాది ఋజ్జుంత్రః । అగ్నిరస్తీ జన్మనా
జాతవేదాః ఘృతం మేచక్షురమృతమ్మలసః - అరగస్త్రీధాతురజసోవి
మానోజసోఘోహ విరస్తీనామృతి ॥ హేమద్రవ్యమాజ్యం - యథా
శక్తిహిరణ్యదానం కర్వీత ॥ ... ❖

ఇతి వాతరోగహరమ్.

అథ స్రవకారంత రేణ వాతరోగహరమ్.

కమఁవిపాక సంగ్రహే ॥ గురుప్రత్యర్థితాయాతో వాతరోగీ భవే
న్నరః । నామత్రయేణ కర్వీత జపం జలమంచ శాంతయే ॥ “అచ్యుతాయ
నమః । అనంతాయ నమః । గోవిందాయ నమః” ఇతి నామత్రయమంత్రః ॥ అ
స్య నామత్రయమంత్రస్య వసిష్ఠకాశ్యప నారదాఋషయః - మహావిష్ణు
మహానారసింహృ వరాహశ్చ దేవతాః ॥ అనుష్టుప్ గాయత్రీజాగతా
నిచ్ఛందాంసి ॥ విహితాథేఁ వినియోగః - జపహేమయో సంఖ్యాతు
రో గానుసారేణ సహస్రానిలక్షణాకల్ప్యా ॥ జలమద్రవ్యమాజ్యం ॥ శే

చనలింగపురాణోక్తం॥ “ప్రభుశ్శంభురుమాపతిః” ఇతిభిర్నామత్రయం
వక్ష్యామః ॥

ఇతిప్రకారాంతరేణవాతరోగహరమ్.

అథోన్మాదవాతహరమ్.

మోహయితా పరాన్యస్తు భుక్షైవస్తువిగహితమ్ । సోన్మాదవా
తయు క్తసాన్య తక్రాశ్రిం చాంచాయణంతథా ॥ కుర్యాత్సరస్వతం
మంత్రం జపేద్బ్యాప్తాగతపణం ॥ మోహయితేతి ॥ పరానన్యాన్యైశ్చ
కత్వేనవ్యపస్థితాన్వి త్రాదార్య రాజాదీన్మోహయిత్యా వంచయిత్యా
విగహితం శాస్త్రనిందితంవస్తులశునాది - వ్యాధ్యపనోదవాది నిమిత్త
మంతరేణ యోభుక్త్యంత్యక్షణః ॥ కృచ్ఛాశ్రితక్షణం కృచ్ఛప్రకరణేభ్య
ధాయ ॥ సారస్వతోమంత్రోయద్వాగిత్యైవః- అస్యనేమఋషిః- వాగ్దే
వతా- త్రిష్టఘ్నందః- జపేనియోగః- యద్వాగిత్యాది ॥ అత్రాపి జప
సంఖ్యా వ్యాధ్యనుసారేణాయుతాదికా కల్ప్య ॥ బ్రాహ్మణ తపణ
మితి ॥ కుర్యాదిత్యనుషంగః ॥ యథాశక్తిబ్రాహ్మణాభోజయేదిత్యర్థః॥

కృతి ఉన్మాదనాతహారమ్.

అథ ధనుర్వ్యాతహరమ్.

కమలవిపాకసముచ్చయే ॥ అనిచ్ఛంతీ మక్షతాంచ హ్యుపభుజ్యైష
రస్మైః॥ బలాదాక్రమ్యసనర స్సర్వసంధిమవేదనామ్॥ తీవ్రామాప్నో
త్యరుచిమాన్ధసువాతయతోభవేత్॥ జ్వరీతదశనుత్త్యథాంమహిషీదా
సమాచరేత్ ॥ కృఘ్నాతికృఘ్నాకీర్విత చాఽద్రాయః॥ మథాపమ్ । ఉద్య
న్నద్యజపతైఃప శక్త్యాచాప్తాంతఃకణం॥ నావత్రయంజపేన్నత్యోక్
రోగశాంత్యథా మోక్షనః । సహస్రినామకంబాపి స్తోత్రంసమ్యగ్విధా

సతః । అమృతానంతగోవిందేత్యేతిన్నామత్రయంద్విజః । అయుతత్రిత
యావత్త్యాజపేవోగస్యశాంతయే ॥ పూర్వసూక్తంజపేద్విదాన్నరో
రోగాత్ప్రముచ్యతే॥ అనిచ్ఛంతీమక్షతామిత్యాది॥ అక్షతామక్షతయోనిం-
పురుషేణభోగరహితాఽతియావత్ ॥ మహిషీచసవత్సాదేయా-పద
ద్యాన్తహిషీంకృష్ణాం సవత్సాఃపూజయేత్తతః ఇతిబ్రహ్మాండపురాణవచ
నాత్ ॥ మహిషీదానమంత్రస్తు శ్వాసభాస హరేదశితః - కృచ్ఛాదీస్వ
రూపం పూర్వముక్తం ॥ ఉద్యన్నద్యుచః ప్రాగభిహితాః ॥ అత్ర జపసం
ఖ్యాఅయుతత్రియం ॥ ఏవంసహస్రీనామాదీనామపి ॥ నామత్రీయశంత్రీ
స్యాహాచితు ప్రకారాంతర వాతరోగహరేభ్యధాయి ॥ విష్ణు సహస్ర
నామాని ॥ పురుషసూక్తం పరిభాషాయాంనిరూపితమ్ ॥

ఇతి ధనుర్వాతహరమ్.

అథ పక్షపాతహరమ్.

శాతాతపపోక్తే ॥ సభాయాంపక్షపాతీచ జాయతే పక్షవాతవా ॥
నిష్కలత్రయమితం హేమ సదద్యాచ్ఛ ద్విజాతయే ॥ శ్రాద్ధంచవైష్ణవం కు
ర్యాజ్జన్తనోహితమిచ్చతా । సప్తధాన్యానిహూమశ్చ గోదాసం తత్రకా
రయేత్ ॥ నిష్కస్వరూపంప్రాప్తిరూపితం శ్రాద్ధంచవైష్ణవమితి ॥ శ్రాద్ధ
యాదీయతఇతి శ్రాద్ధం- తదేవవిష్ణుదేవతాత్వాద్వైష్ణవం ॥ విష్ణుజ్ఞేస
బ్రాహ్మణాన్యథాశక్తిభోజయేదిత్యర్థః- సప్తధాన్యానిహూమీని యథా
లాభోపపన్నాని॥ దోషానితదల్ప పరిమాణానిదేయాని దోషాన్వరూపం
పరిమాణప్రకరణే ద్రిష్టవ్యం ॥ ... .. ❀

ఇతి పక్షపాతహరమ్.

అథ హింకార-వాతహరమ్. *

కమవిపాకసముచ్చయే || యోక్యత్వా బ్రాహ్మణో భుజైః స్నాన
 చామజపాదికమ్ | సహికారోగసంయుక్త స్తత్పాపస్యాపనుత్తయే ||
 చాంద్రాయణత్రయంకుర్యాత్త్రీనూచ్ఛాంశ్చ సమాపయేత్ || తామ
 గ్నినర్థామితచ జపేత్సుక్తంసమాహితః || చాంద్రాయణ ప్రాజాపత్య
 స్వరూపం కృచ్ఛప్రకరణేఢిహితం || తామగ్నివణామిత్యేతత్సుక్తంతు
 స్త్రీస్తనస్ఫోటహరేభ్యధాయ || జపసంఖ్యాతు వ్యాభ్యనుసారేణ సమా
 సాధ్యయితాంతాకల్ప్య || ... *

ఇతి హింకార-వాతహరమ్.

అథ వాతవ్యాధిహరమృగదానమ్.

అస్యనిదానంవాయుపురాణే || వాతవ్యాధియుతస్తేయీతి || శాంతు
 పాయమాహబోధాయసః || హరిణంకారయేత్తామ్రం ఘనంతుదశభిప
 లైః | తదధేనతనధేన శృంశేరోగ్రమయేద్యశా || తండులోపరిసంస్థా
 ప్యబ్రాహ్మణాయనివేదయేత్ | అథకత్రితయంవాపితవధంవాన్వకక్తిరః ||
 ఏతేషుచత్యమస్థాప్య శాంస్యపాత్రచతుష్టయం || వాయుదైవత మంత్రే
 శ్చ హేమంతత్రపకల్పయేత్ || సమిదాభ్యచరుంకృత్వా శతమస్తోత్రరం
 ద్విజః || అష్టావింశతిరేవాథ మంత్రేణానేనతందేశేత్ || వాయోచరసిఘా
 తానామంత స్త్వంబోకపావన | వాహనస్యప్రదానేన వాతవ్యాధింవినా
 శయ || అనేనకృతమాత్రేణయథోక్తైరవిధానతః- వాతవ్యాధివినాయక్తా
 నీరుజస్సుభమేధలై || ఘనంతుదశభిపలైరిత్యాది- ఘనంబిడిం- దృఢమితి
 యావత్ || పలలక్షణం పాగభిహితంబ్రాహ్మణాయనివేదయేదితి || హరి
 ణంవాయువాహనాయనమ ఇతిమంత్రేణ షోడశోపచారైఃపూజయిత్వా-
 వాయుదైవతమంత్రేసంకల్పేతి - అన్యేషామపి స్వశాఖాపరి పఠితానా

~~~~~  
 ముపలక్షణార్థం - అస్యకాశాభోక్తౌ మంత్రోగ్రాహ్యః||వికల్పేవాథవా-
 సమిదాజ్యచరూణాం త్రిత్వా తదపేక్షయా బహుత్వం || అతఏతదుక్తం
 భవతి || సమిదాజ్యచరుదైవతైః పృథక్తంత్రైః శాలాతవ్యమితి || తత్రైకొ
 మంత్రోవాతరోగహర ప్రియశ్చిత్తైదశితః || అపరేచమంత్రాః నవగ్ర
 హయజ్ఞ ప్రకరణేదశితాః || సమిదాజ్యచరుంకృత్యేతి- ప్రాచేశమాత్మా
 స్సమిధఇతి సమితకరణం || సమిధశ్చయజ్ఞీయాః స్వగృహ్యాక్తాధానా
 దాజ్యసంసార-రః ఆజ్యకరణం- గృహ్యాక్తవిధినైవనిర్వాపాద్యద్వాసన
 ప్రతిష్ఠాభిఘాతాంత సంసారైశ్చరు నిష్పాదనం, చరులరణం || వాయో
 చరసీతిదానమంత్రః || *

ఇతి వాతవ్యాధిహరమృగదానమ్.



➤* అథ రక్తవాతహరమ్. *◀➤

శాతాతపహోక్తై|| రక్తవస్తుస్రవాశానాం హరిస్యాద్రక్తవాతవా||
 సవస్త్రాంమహిషీందద్యాత్పర్షరాగసమన్వితామ్ || వస్త్రమపి రక్తమేవ,
 మహిషీదానమంత్రస్త్రవ్యాసఖాసహరేద్రష్టవ్యమ్||

ఇతి రక్తవాతహరమ్.

➤* అథ వాతపిత్తహరలక్ష్మీనారాయణదానమ్. *◀➤

కమచిపాకసంగ్రహే || సవణాగమనేవాతపిత్తవాసపి జాయతే||
 లక్ష్మీనారాయణంరూపంసువణేనప్రకల్పయేత్ || పలేనవా తదధేన
 తదధాధేనవాపునః| లక్ష్మీనారాయణంరూపంసర్వదాసర్వకామికం||
 పద్మాసనగతంకుర్యాద్దైవదేవందతుభుజమ్ | దక్షిణాధగరేనేత్యం శం
 ఖిమూర్ధ్వఃకరేన్యసేత్ || వామోర్ధ్వేచకరేచక్రంలక్ష్మీపుష్పే కరఃపరః|
 వామోత్సంగగతాలక్ష్మీరత్నపాత్రకరాభవేత్ || దక్షిణశ్చకరోదేవ్యాః
 పుష్పేదేవస్యచక్రిణిః | గరుడంరాజితంకుర్యాద్దైవదేవగృహహనమ్ | ప

మౌచతస్యసౌవర్ణోనువర్ణోనచనాసికామ్ ॥ వస్త్రైరత్యంతరుచిరైఃపరిధాయాతికౌతుకమ్ । ముక్తాదామపరిచ్ఛన్నంచందనాగరులేపితమ్ ॥ అర్చయేత్సుమైర్ముగ్ధులక్ష్మీనారాయణాత్మకమ్ । ప్రసన్నంరమణీయంచగరుడోపరిసంస్థితమ్ ॥ తతోవిష్ణోసమాహూయ సుశీలంలక్షణాన్వితమ్ । స్వయంభక్త్యాసమానీయపూజయేద్వస్త్రకుండలైః ॥ కుంకుమాగరుకర్పూరైరుపవీతాంగుళీయకైః । పూర్వోక్తేనవిధానేన హేమామంతత్రతుకారయేత్ ॥ మంత్రేణానేనతందద్యాశ్శర్వలోక నమస్కృతమ్ । లక్ష్మీపతేదేవకినందనేశక్మీరాభిశాయిస్వచసామగమ్య ॥ గోవిందదామోదరవాతరక్తంవినాశయాశుక్షపితారివగః । లక్ష్మీనారాయణస్యైవఽమూర్తిః । దద్యాచ్చభక్తితః ॥ ఆరోగ్యవాంఛుచిర్నిత్యంజాయతేనాత్రసంశయః ॥ పలేనపేతి ॥ పలస్వరూపంపూర్వముక్తం ॥ పూర్వోక్తేనవిధానేనేతి - హేమచందకారయేత్తత్రేత్యాంభ్య ఆంత్రీవృద్ధిహర నారాయణ దానోక్తప్రకారేణోత్పథః ॥ యదాతువాతపి త్తహరణార్థమిదంచానంక్రియతేతద్దా - లక్ష్మీపతేదేవకినందనేత్యస్త్రిణానమంత్రే ॥ గోవిందదామోదరవాతపి త్తంవినాశయేత్సూక్ష్మమ్ ॥ ...

ఇతి వాతపి త్తహర లక్ష్మీనారాయణ దానమ్.

అథవాతపి త్తహరమ్

కమఃవిపాకసమచ్చయే ॥ లశునంగృంజనంతాత్రఫలంవాశ్నాతియోద్విజః । సవాతపి త్తరోగీస్యాస్సతుచాంద్రాయణంచరేత్ ॥ ఔషధవృత్తిరేకేలశునాదిభక్షణే చాంద్రాయణమ్ ॥ కామతశ్చేద్ద్విగుణం ॥ చాంద్రాయణంలక్షణంతుపూర్వముక్తమ్ ॥ ...

ఇతి వాతపి త్తహరమ్.


~~~~~  
 వ్యాధితరతమథావేన భిషగ్భిరాచరితప్రాయశ్చిత్తానిచాంద్రాయణకృత్తా
 తిక్ష్ణభిషరాకాదీనివ్యస్తాని సమస్తానివాయోజ్యాని ॥ చాంద్రాయణాదీని
 తథాపూర్వోక్తపాపామశ్చేతి మిళితాద్వయమపీతిరోగనివృత్తిసాధనమ్ ॥
 అత్రత్వగ్నింహుతమితిసూక్తైశ్చమంత్రః పృథగాప్రయుగేవేతి ॥ చరుణాయు
 తాథా- ఆశ్వినాధామిత్యయతసంఖ్యాపూరణయా ॥ అథవావ్యాధిశ
 క్త్యాద్యాధిక్యచరుణాయతమాశ్వినాయుతంపాపామః॥

ఇతి పితృహరాణి.

~*~*~ అథ ప్రకారాంతరేణ కృత్పితృహరమ్ ~*~*~

శాతాతపవ్యక్తైః ॥ మధ్యహార కృత్పితృస్సాన్యసేవద్యా తస్మిన్మఘటమ్
 మధుసోధఘటంచైవసహిరణ్యంవిశుద్ధయే ॥ అత్రాపి మధ్యప ప్రాయ
 శ్చిత్తాని త్రైమాసికాదీని షడబ్దపర్యంతాని వ్యాధిశక్త్యాద్యపేక్షయా
 జ్యాని ॥ ఏతస్మిన్మాసికాధాద్యయ ప్రాజాపత్య కృత్పితృగణనయోస్త్రై
 మాసికప్రాయశ్చిత్రైవాధాన్యప్రాజాపత్యకృత్తానిభవంతి ఏవమన్యత్రా
 పూహం ॥ ఆజ్యమధుదానముతౌతుపూర్వోక్తాద్రష్టవ్యా ॥

ఇతి ర కృత్పితృ హరాణి.

~*~*~ అథ పితృరోగ ప్రతిమాదానమ్ ~*~*~

తల్లక్షణంచ ॥ అనుక్తేషుతు రోగేష్విత్వాదినా శూలరోగహరప్రకర
 ణోక్తమేవఅత్రాపిజ్ఞేయమ్ ॥ పూజావిధానంఋగిభాషాయాముక్తం॥

ఇతి పితృరోగప్రతిమాదానమ్

~*~*~ అథ శ్లేష్మహరాణి ~*~*~

తద్రూపాతాపః ॥ త్రిపువారివపురుషోజాయతేశ్లేష్మలస్తథా । ద్రవా

బ్రహ్మకూర్చిత్రయంకుర్యాద్ధనుంవద్యాత్సదక్ష్మిణామ్ ॥

ఇతి అపస్తంబహరమ్.

—* అథప్రకారాంతరేణాపస్తంబహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ గురొస్వామినివాచ స్తు పతికూలంస
మాచరేత్ సోపస్తంబీభవేత్తత్ర పర్యాచ్చంద్రాయణంసరిమ్ ॥ సదసస్ప
తిమంత్రేణచర్వాజ్యంజుహూయాత్తరః । కయానగతిసూక్తంతుజపేద్బ్రా
హ్మణతర్పణమ్ ॥ కుర్యాద్ధిర్యదానంచశక్త్యరోగస్యశాంతయే । చర్వా
జ్యమితిహూమస్యసాధనంచపుథక్ప్రథక్ ॥ హూమసంఖ్యారోగాను
సారేణాష్టోత్తరశతాద్యయుతాంతాకల్ప్యా ॥ ఏవంసుక్తజపేపి - స
దసస్పతిమిత్యస్యమేధాతిథియుషిః - సదసస్పతిచేనతా - గాయత్రీ
చృందః - జపేవినియోగః - కయాసంభిత్రాహూవదిత్యాది ॥

ఇతి ప్రకారాంతరేణాపస్తంబహరమ్.

—* అథాపస్తంబహరవినియోగదానమ్. *—

తత్రబోధాయనః ॥ బ్రాహ్మణశ్వాసరోధేనహ్యపస్తంబీభవేన్నరః ।
వక్ష్యేతస్యప్రతీకారం దానహూమజపాదిభిః ॥ పలేనవారదభేదతద
ధాభేదేనభావునః । వినియోగపత్రికృత్పితృర్య త్వదేనశోభ
నామ్ ॥ రాజితంచతథానాగ ముపవీతంప్రకల్పయేత్ । పుష్కరంప
ద్మరాగేణ హస్తంరత్నైఃప్రకల్పయేత్ ॥ వినియోగాధామోనేన హ్య
ఖండేవస్యకల్పయేత్ । తస్యాఽయం గ్రేహదేయానిరత్నైఃపివిభాసిత ॥ మా
ణిక్యేనపగ్నవీతచక్షుషీతస్యశోభనే । పూర్వేష్యమృతంబంధుర్యాత్సం

భైష్టోదకభిర్భవమ్ ॥ యద్వాద్వాదఃభిఃకుర్యాదప్తాభివాప్రియత్నతః |
మటుసస్యచతుర్భాగాంవేదికావపికల్పయేత్ ॥ రాత్రావినాయకస్యా
పిహ్యధివాసనమిష్యతేచతుర్భాద్రాహ్మజైస్సార్థమాచార్యస్సర్వశా
స్త్రువిత్ ॥ స్వయమేతథాచార్యోధమజ్ఞస్సస్యవాక్సుయి | కులీనశ్చ
పిపుథశ్చసర్వప్రాణిహితేరితః ॥ రాత్రోజాగరణంకృత్వా మధ్యరాత్రే
బలంహరేత్ | మత్స్యమాంసేనసహితంతథాక్షీరోదనేచ ॥ ఆచార్యః
ప్రయతోధూత్వామంత్రేణాసేనసంయుతః | పూర్వస్యావిశిత్తందద్వా
ద్యలంఘైసార్వకామికమ్ ॥ ఆదిత్యావసవోరత్రాః దేవాభూతానిసర్వ
శః | తతఃప్రథాతేదిమలేస్నాత్వాచాహతవాససః ॥ ధూషితాః కటకై
స్సహ్యగుపవీతాంగుళీయకైః | కుండానిదిక్షుచత్పారిమేఖలాసంయుతా
నిచ ॥ కుర్యాత్తైమప్రకర్షితహూమంమంత్రేస్సప్తకైస్తథా | పూర్వ
స్త్రికబహుచకుర్యాత్సమిదాజ్యదహూతకటమ్ ॥ వినాయకంసముద్దిశ్య
గణానాంవేదిమంత్రేణ | అగ్నియ్యదక్షిణేకుండలకర్మాద్ధౌమంసమా
హితః ॥ ఘనోగంపశ్యమేనుజేనమిద్ధోమంసమాచరేత్ | ఆధ్వర్యోశ్చ
త్తరేచకుండలహూమంప్రకల్పయేత్ ॥ వస్త్రేనానావిధైశ్చభైరిక
పూరకటకాదిభిః | ఉపచారైష్టోదకపనైఃచేద్యాయచమోదకాః | య
థాదేవేతథాచార్యే స్యలంకారాదికల్పయేత్ | ఆచార్యఃపరయాభ
క్త్యాగజేశాయప్రకల్పయేత్ ॥ అపూపాదరథాన్యచ్చకారయేద్భక్త్య
కాన్వితమ్ | నిచేద్యపార్వతీంచాపి దేవదేవంమహేష్వరమ్ ॥ పూజయే
త్పరయాభక్త్యాత్వాచార్యంపరమేవహి | తథైవరోగవాస్థక్త్యానం
పూజ్యగణనాయకమ్ ॥ గణానాంవేదిమంత్రేణ తూష్టింశూద్రస్తుపూ
జయేత్ | తతోమగ్ధంవినేసాప్తై ప్రతిమాం దక్షిణాయుతాం ॥ మం
త్రేణాసేనదద్యాచ్చసరోగిప్రాజ్ఞుభిస్సవ్యయమ్ | ఉదజ్జుభోషవిష్టాయ
బ్రాహ్మణాయాసిధక్తిః ॥ వినాయకంసన్నాత్రిహారివిఘ్నవిహశక |

త్వంజేవై పాప్రితః పుర్వక విఘ్నంవిఘ్నపరాయణైః॥ బ్రాహ్మణశ్శ్వస
రోధేరయజ్ఞాతంమమవైకృతమ్ । పూర్వకమవిపాకేన హ్యపస్త్యైరగ
దాదికమ్ ॥ మాస్యత్రైమాస్యమాజ్ఞాన్యాహ్యవికామేహ్యపస్త్యైః ।
త్వైరచాఽయాప్రదానేనరోగమాశువిరాశయ । చతుర్థాంబ్రాహ్మ
ణానాంచద్యాచ్యక్త్యాచపక్షిణామ్ ॥ ఏవంకృత్వాగణపతేదాణాం
మత్యైఃస్సుభీభవేత్, ఇతి॥ పతనవాతదధేనత్యాది॥ భ్రమారంశుండా
దండాగ్రభాగః - హస్తమితిశుండాదంశః చక్షుషీతస్యేతి - తస్యవినాయ
కస్య - వినాయకవాహనమూషికాయాశ్చ - మన్వ్యమాంసేనత్యాది
మాత్యేన.మాంసేన క్షీరేణాదనేనచ సహితంవిచిత్రమన్నంబలింపద్యా
దిత్యథః - బలిదానమంత్ర మాహ ఆచిత్యైరసవోరుద్రాభిత్వావినా
శ్లోకద్వయేన ॥ హూమమంత్రైఃస్వకైరితి ॥ స్వకైః, స్వశాఖోక్తైః
వినాయకప్రకాశకమంత్రైరిత్యథః॥ తత్రవినాయక ప్రకాశకమంత్రాః
వినాయకశాంతౌ నవగ్రహాయజ్ఞైఃప్రదర్శితాః ॥ హూమసంఖ్యావ్యస్తైః
త్తరశతాదినహసాంతాకల్పైః ॥ శక్త్యాద్యపేతుయా - పూర్వస్త్రిక
బహ్యవతిత్యైరి ॥ ఆత్రవినాయకాధివాసనావేదికాంతర పూర్వాదిపే
శాగ్రాహ్యైః ॥ సతిసంభవేచత్రైమదిత్యంబహ్యచాదిభిరూహయః కారయి
తవ్యః - పేదవతుష్టయవిదామభావేస్వశాఖ్యేనవా బ్రాహ్మణేన-తస్యా
ప్యభావే తస్మిన్కమత్వాచార్యత్వేనయోవృతస్తచ్చాఖామసారేణాధి
వాసనవేదికాతః ఆగ్నేయ్యాదిశికుండాదివిధాయోద్దిష్ట హూమచతుర్గు
ణం కారయేత్ - ఏవమాచార్యఋత్విష్ణుహేతో హూమం విధాయ
పూర్ణాహుత్యంతే పూర్వాధివాసితాంవినాయకప్రతిమాం పునఃసోద
శోపచారైః పూజయేత్॥ ఇత్యాహ“ఆచార్యప్రతిమాంస్వమాం” ఇత్యా
దినా॥ భక్తికాన్వితాపూపాదినైవేద్యం కారయేదిత్యథః ॥ ఆచార్య
ణ పూజితం వినాయకంరోగవాన్యజమానోఽసి పూజయేత్ ॥ సచ

ద్యజమానశ్శూద్రస్త్రస్థిం మం త్రేణ వినా పూజయేదిత్యథః - వినాయక
ప్రసన్నాతిహారే త్యగభ్య గోగమాశువినాశయేత్యంతోషత్రః॥
ఇత్యపస్తారహరవినాయక దానమ్.

— * అథాస్తారహరమూర్తిదానమ్ —

తల్లక్షణం శూలరంగహరప్రకరణేద్రవ్యవృత్తం ॥ పూజావిధిస్తుపరిభా
షాయాం దశితః - ఇత్యపస్తారరోగహరాణి ॥

— * అథశిరోరోగహరమ్. * —

శాతాత్రపప్రాక్తై ॥ నాగహరిచనతతం పురుషస్త్రిషకరోగహరైః ।
సీసంపలనతంద ద్యాదుపాష్యసతుహసరమ్ ॥ నాగస్సీసం॥

— * అథ ప్రకారాంతరేణ శిరోరోగహరమ్. * —

కర్మవిపాకసంగృహే ॥ గుహశరోభిచశిరోరోగహరైః జాయతే
నరః । కృశాత్రికృశైర్బుద్ధిత చాంద్రాయణమథాపరమ్ ॥ దౌషధాని
పదద్యాచ్యతిలపాత్రంశతైవచ । దౌషధానివైద్యశాస్త్రైశిరోరోగహ
రత్వేనోక్తాని ॥

— * అథ కర్మవిపాకౌక్తం శిరోరోగహరమ్. * —

ప్రామోషవేషనాదీనాం ప్రతానాంత్యాగకారణాత్ । శిరోరోగ
యతోఽఘాయాత్తన్నిష్కృతిరథోచ్యతే ॥ గోహత్యాయావ్రతంకుర్యా
త్పుంచాశద్విప్రభోజనమ్ ॥ ఉద్యన్నచంజపేచ్చైవహేమఃకూశ్లాండ
సంజ్ఞికః ॥ భవేదితి శేషః ॥ విప్రభోజనమితి ॥ ఉద్యన్నద్యేతి యుచః జపసం
ఖ్యాతురోగానుసారేణాప్తోత్తరశత సహస్రాద్యయుతాంతాకల్ప్యా
కూశ్లాండహేమః పూర్వంప్రపంచితః ॥

— * అథాథశిరోరోగహరమ్. * —

నారదః ॥ బ్రహ్మచారియదాస్త్రియాభ్యన్నపాత్రేవిశేషః । ఎకం

శంఖరోగగిభవతీత్యాహవారదః అక్షిభ్యాతత్యేతత్సుక్తమస్తోత్ర
రంశతమ్ । జపేచ్చరుఘ్నతాభ్యాంచ జహుయాచ్చతదైవహి ॥ ధౌవ
ధానిప్రకద్యాచ్చవిప్రాన్వాదశభోజయేత్ । భిన్నపాతేవిశేషతథతి ॥
సావణ-రాజితస్యతిక్తభిన్నపాతేభోజనమ్ - శిరోరోగనిదానం - వి
శేషతోభిన్నకాయసాత్రభోజనమిశ్యభజః ॥ జహుయాచ్చతదైవహి
తి - అస్తోత్రరంశతమిశ్యభజః ॥ అత్రసమగ్రంసూక్తమత్రోగతుప్ర
త్యేకం - ధౌవధానివైద్యశాస్త్రైశిరోరోగహరశ్వేనోక్తాని ॥

—* అథ సూర్యవతఃపారమ్. *—

శాతాతపః ॥ ధౌవధసాగ్రపహత్యూతాంసూర్యవతఃప్రజా
యతే । తేనసూర్యఃప్రచాతవ్యోనిమైకస్యయథావిధి ॥ నిష్క-పరిమ
తసువణానిమితావ్యప్రతిమాంచద్యువిద్యభజః । ఇతి సూర్యవతః
పారమ్.

—* అథ శిరోరోగఘ్నయజ్ఞోపవీతచానమ్ *—

పద్మపురాణే “బ్రాహ్మణ్యోబ్ధిరోరోగీ” ఇతి అత్రోగిష్కాపిర్వాయు
పురాణే ॥ ఉపవీతంహిం జ్యేష్ఠమితాతంతుపలాధః । తదధేనతద
ధేనయథావిధవతోపివా ॥ ఉత్తరీయంరాజితంచరావత్సంఖ్యాకృతం
తథా ॥ బ్రాహ్మణాయబ్రహ్మవిదేశోత్తరీయమనివేదయేత్ । మంత్రే
ణానేనవిధినత్పుజితాయాంగుళీయకైః ॥ ధాతావిధాతాజగతాంపర
మాత్తాచతుర్ముఖః । వినాశయతుమేషీప్రరోగమేతంగరోగతమ్ ॥
యజ్ఞోపవీతమంత్రే ధాతావిధాతేత్యాదిబ్రహ్మప్రకాశశబ్దోపాదానా
త్ - బ్రహ్మపూజాం షోడశోపచారసహితాంబ్రహ్మప్రకాశకైషణం
త్రైబ్రహ్మజిజ్ఞాస మిత్యాదిభిర్నమంతైర్నమ మంత్రైర్వా సోత్తరీ
యంయజ్ఞోపవీతం విధాయ యజ్ఞోపవీతం బ్రాహ్మణాయోక్త ప్రకారే
ణదద్యాత్ ॥ బ్రహ్మజిజ్ఞాస మిత్యాదయో బ్రహ్మయజ్ఞ ప్రకాశకవం

తాని నవగ్రహయజ్ఞాసక్రజేదశతాః ॥ పలాభేనైః ॥ యథావిభ
సతోష్ఠ్యవస్థా - సమృద్ధధనేన పలాదప్యధిక పరిమాణైః సువణేనయ
జ్ఞోపవీతం కారయేదిత్యథాః- యానమస్తానం యజ్ఞోపవీతం - తమస్తా
నముత్తరీయంభవతి॥

ఇతి శిరోరోగఘ్న యజ్ఞోపవీత దానమ్.

—* అథ శిరోరోగఘ్న పుణ్యదానమ్. *—

తల్లక్షణం- అనుక్తేషుచ రోగేష్విత్కాదీనా నూలరోగహంసప్ర
కరణోక్త మేవాత్యోక్త్యనుసంధేయం ॥ పూజావిధానం పరిభాషాయాం
ప్రప్తవ్యం॥

—* అథ ముఖిరోగహరాణి *—

తత్ర పూతివక్త్రస్వహరమ్ ॥ ధమకమాణ్యత్రికమ్య మధ్యేత్యజ
తియోనరః ॥ అవిద్యమానబాషత్వా త్వరేప్రేషాం యక్రికాశయేత్ ॥ సభ
వేత్సూసివక్త్రస్థు నర్యాచ్చాంచాయాం ప్రశవే ॥ ధూపనక్షందవాదీ
నిసుగంధీచనక్తికిం ॥ దద్యాద్విస్మాయకంరాశ ద్బిహ్మణా నోభజయే
త్తథా॥

ప్రాజాపత్యత్రయంసర్వా స్తంత్రైవ్యాకహృతి భిఘ్నతమ్ ॥
జుహుయాత్ప్రీ సహస్రంతు దద్యాద్వీహృది కాంచనమ్ ॥ క్రీహృదిద
ద్యాత్- కాంచనంచ దద్యాదిత్యథాః ॥ అదిశజ్ఞేనయవ గోధూమాద
యా గృహ్యంలే- వీహృది స్వత్రక్త్యనుసారేన దద్యాత్ ॥

—* అథ సృకారాంతరీక్ష ముఖిరోగహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ ధ్వమాజాకారాదిభిస్సప్తస్తం భుక్త్యానుగతాధ వాస్స
వేత్ ॥ పీత్వాత్రిరాత్రం గోమూత్రంభోజయే ద్బిహ్మణాత్రయమ్ ॥
దుగళంధవాక్ ముఖేదుగళంధవాక్ భవేత్ ॥ భుక్త్యే భోజనస్యమి
త్రత్యేనో పాదానాత్ ॥

—* అథ ముఖరొగ హరారతరమ్. *—

కర్మవిపాక సముచ్చయే॥ కూటసాక్షి భవేద్యస్వరొగి శోణితపి
త్రవాక్ | కృచ్ఛాతి కృచ్ఛే కుర్వతచాంద్రాయణ మథాపరమ్ ॥ కుర్యా
త్కూత్తాండ హోమంతు గాయత్రీ మయతంజనేల్ | దద్యాద్ధిరణ్యం
ప్రహీంశ్చ ముఖరొగస్య శాంతయే ॥ హిరణ్య ప్రహీయనాంశ్చ విభ
వానుసారేణ దద్యాత్ ॥

—* అథ ముఖరొగహర గజదానమ్. *—

బోధాయనః॥ వాగ్విరోధం గురోః కృత్వా ముఖరొగి భవేన్నరః |
తస్య దానేన విహితః సతీకారాయ ముచ్యతే॥ సోపహానం రాజతం తాం
మృం పతేనాథః పతేనవా | కారయే త్కురిణం సోమ్యం యథా విభ
వతోపివా॥ తస్యైవం కారయేద్దంతౌ శుద్ధనరజతేనతు॥ పుచ్ఛంస హా
క్తికంసర్వాద్రత్నానా మక్షిణీతథా ॥ సంకేప్త్య పీతవస్త్రేణ గంధపు
ష్పా త్తతాదిభిః | అవశ్యేద్ధాన్యరాశిస్తం ధాన్యం దోతాథకంమతమ్॥
శ్రుతవృత్తౌపసంపన్నం బ్రాహ్మణం సంయతేంద్రియం | అహూయ పర
యాభక్త్యా వస్త్రాలంకార భూషణైః ॥ పూజయేన్నయతోభూత్వాతే
నతత్కర్మ కారయేత్ | సమిదాజ్యశిలైశ్చైవ హోమంచాపి ప్రవ
తయేత్॥ అగ్నినాగ్నిం తథాఘాయ శుక్రంజ్యోతి రితిత్రమాత్ | మం
త్రావతే వినిదిష్టా ఇద్ధంచాశ్వత్త ముచ్యతే॥ కృత్వాచైవప్రణీతాం భ
స్తతోహస్త్యచానంభవేత్ | న్యూహంతం కర్మకృత్వాథ పగ్ణీతా
హోమంతథా॥ పతేనాథః పతేనవేత్యాది॥ పలలక్షణం పూర్వముక్తం
తస్యైవం కారయేద్దంతౌ ఇత్యాది ॥ యోహస్తీతామ్రేణ సువణేన
వానిమితస్తస్య శుద్ధనరజతేన కారయేత్ ॥ యదారజతేన హస్తీని
మితస్తదారజతేన దంతవిధాన మనుపపన్నం | రజతస్య ప్రాప్తత్వా
త్ ॥ దోతాన్వరూపం పూజకముక్తం - సమిదాది హోమకృషేణ మం

త్రానాహ॥ అగ్నినాగ్నిరిత్యాదినా-అగ్నినాగ్నిత్వస్యమేధాః క్షయమితి॥
 అద్యపాదేనిమేధాగ్నిరాహవనీయశ్చాగ్నిదేవతా - గాయత్రీఛందః॥
 సమిధోమేవినియోగః॥ అగ్నినాగ్నిస్సమిధ్యతఇత్యాది॥ అఘాయేఅగ్ని
 మింధత ఇత్యుక్త్యాస్త్రీశఙ్ఖముషిః - అగ్నిరింద్రశ్చదేవతా - గాయత్రీ
 ఛందః॥ అద్యపాహమేవినియోగః॥ అఘాయేఅగ్నిమింధతఇత్యాది॥
 శక్రంజ్యోతిర్యస్యయజుషోగ్నికాంజేనమామూనాదగ్నివిశ్వేదేవా
 ఋషయః - మరుతోదేవతాః॥ ఆధవాలింగోక్తాదేవతా - యజుషాంన
 ఛందోసయమః॥ తిలపాహమేవినియోగః - శక్రఃజ్యోతిశ్చేత్యాది - ఇద్ధ
 శ్చాశ్వశ్శత్రవ్యతఇతివిశేషోవాదానాద్ధోమసమిధశ్చపాలాశ్చావాభవంతః-
 తదభావేయజ్ఞీయకాపేర్ధ్వాభవంతి॥ పామసంఖ్యాయాఅనిదిష్టత్వా
 త్ప్రశ్నోకమష్టోస్తరశతం॥ కృత్వావైవప్రణీతాంభృతతి॥ కర్మవికల్పా
 నంతరంస్వగృహ్యాక్తవిధినాగ్నింప్రతిష్ఠాపయిత్యాతాసాదనానంతరంప్ర
 ణీతాంభః ప్రణీతాపాత్రస్థాపనపర్యంతంకృత్వాతతోహస్త్యచనంభ
 వేత్ - పూర్వాక్తధాన్యరాశిస్థంతమాస్తినం పూజయేత్త్యర్థః - హస్తీ
 చాత్రసప్రతీకాదిగ్గజః దానమంత్రేనుప్రతీకత్రవణాత్ - స్వాహంతం
 కర్మకృత్వేతి॥ పూర్వాక్తప్రకారేణకరిణం పూజయిత్వా స్వాహంతం
 సమిదాది కర్మనిర్వృత్యపశ్చాత్ప్రణీతమోక్షణం పూర్వస్థాపితప్రణీతా
 పాత్రవిసజ్జనం స్వగృహ్యాక్తవిధానేనకుర్యాద్యత్యర్థః - ఏవంపూ
 ర్వాక్తకర్తానంతరంకుర్యాద్యత్యతః॥ తతఃశ్శుక్లాంబరధరశ్శుక్లగం
 భానులెచనః । తస్మై హుతవతేదద్యాతృరిణంతంసదక్షిణమ్ । మంత్రే
 ణానేనదివత్ప్రాజ్ఞుభాయవిశేషతః । సుప్రతీకగణేంద్రత్వం సరస్వత్య
 భిషేచకః॥ ఇంద్రస్యవాహనోసిత్యం సర్వదైవైశ్చపూజితః । దాసేనా
 నేనదత్తేనముఖరోగంవినాశయ॥ ద్వాహ్మణాభాజయేత్పశ్చాత్సాధకం
 సుంజీతబంధుభిః॥ ఇతి ముఖరోగహరగజదానమ్.

—* అథ జిహ్వరోగహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ పక్వాన్నహరితాంచైవజిహ్వరోగఃప్రజాయతే ।
 గాయత్ర్యస్సజ్జీల్లక్షుందశాంతంజహుయాత్తిలైః ॥ జపకరణశక్తౌ
 గాయత్ర్యయతపస్యవీకకృతప్రత్యామ్నాయత్వల్లక్షుదపస్థానదశకృ
 ఛాన్మృత్వాగాయత్ర్యోదశకృఛాణిజహుయాత్ ॥
 ఇతి జిహ్వరోగ హరమ్.

—* అథ ప్రకారాంతరేణ జిహ్వరోగహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ పరేషాందుఃఖకరణాత్పవణదానృత
 భాషణాత్ । జిహ్వభేదాత్తథాన్యేషాంపక్షపాతాచ్చసంసది ॥ జిహ్వరో
 గీభవేదాన్యేప్రణీచైవాభిజాయతే । పరాకర్షితయంచైవహిమఃకూ
 శ్మాండసంజ్ఞికః । కయానశ్చిత్రసూక్తస్యజపోహిమస్తథైవచ । వ్రీహ్య
 దీనాంతథాదానమాషధస్యనగంస్తృతమ్ ॥ సవణదేతి ॥ ఏతచ్చపదం
 కాకాషీవదుభయత్రసంబధ్యతే- అసకృదన్యేషాందుఃఖకరణాదసకృదన్య
 తభాషణాచ్చేత్యథః - పక్షపాతాచ్చేతి ॥ పక్షపాతోవ్యవహారిణః -
 కయానఇతినూక్తనజపోహిమశ్చకతవ్యః - జపహిమయోస్సంఖ్యా
 వ్యాధ్యనుసారేణాష్టోత్తరశతాదికల్ప్య ॥ సూక్తంసకలంమంత్రోనప్ర
 త్యుచం - వ్రీహ్యదీనామిత్యాదికద్వైతయవగోధూమముద్గాదీని సప్తల
 క్ష్యంతే - ఏతానికక్త్యనుసారేణదేయాని । దౌషధస్యాయుర్వేదజి
 హ్వరోగహరత్వేనాభిహితస్య॥

ఇతి ప్రకారాంతరేణ జిహ్వరోగహరమ్.

—* అథ ఛర్మరోగహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ విషప్రదశ్చర్మరోగీగాంచదద్యాన్పయస్వికిమ్ ।

చకారాదేకకృతంసారవంతృజపశ్చసమచ్ఛియేతే । కృచ్ఛశబ్దస్తపో
రూపక్షేతసాధ్యదాంద్రాయణాదిపరః - అతోవ్యాధ్యాద్యనుసారేణప్రా
జాపత్యపరాకచాంద్రాయణాద్యన్యతమోగ్రాహ్యః ॥ సారమత్రక్షసా
రాష్ట్రోత్పరోవా - ఉద్యన్నద్యత్పయోవా - మహాసారవగోవా - జప
సంఖ్యావ్యాన్యనుసారేణాష్టోస్తరనతాద్యయుతాంతాకల్పాః॥

ఇతి ఛందికరౌగహరమ్.

—* అథ దంతపీడాహరమ్. *

అమాగ్నహరణేచైవదంతపీడాప్రణాయతే । సదద్యాదశ్వినామే
మసిష్కద్వయవినిమిక్తౌ ॥ అత్రదాశ్వినప్రకారకమంత్రేణాశ్వినీదేవ
తాపూజాంవిధాయ బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ సచమంత్రోనవగ్రహా
యజ్ఞప్రకరణేదశికతః॥

ఇతి దంతపీడాహరమ్.

—* అథ దంతురత్వహరమ్. *

శాతాతపః ॥ యూకేహతేబుద్ధిపూర్వదంతురౌజాయతేనరః ॥
సదద్యాగ్నవిశుద్ధ్యథాంఘ్రతతుంభంసదక్షిణమ్.

ఇతి దంతురత్వహరమ్.

—* అథ శ్యాసవంతత్వహరమ్. *

శాతాతపః॥ సురాపశ్చ్యావదంతస్స్యాత్ప్రజాపత్యామృతంవశే
త్ ॥ శర్కరాయాతులాందద్యాత్సపాఘస్యపిశుద్ధయే ॥ జపిత్యాచమహా
రుద్రదండశాంశంజుహుయాత్త్రికాక్ ॥ తతోభిషేకంకరణవ్యోమంత్రైర్వరు
ణచైవత్రై ॥ శర్కరాతులాశ్రుషవానం - ఆత్మానంశర్కరయాతోల

యిత్వాతాంశరూరాంబ్రాహ్మణేభ్యోదద్యాదిత్యభక్తః ॥ తులాదానమం
త్రస్తు - త్వంతులేనర్వధూతానాంప్రమాణంపరీక్షితా । మాఽలోల
యసీసంసారాదుర్ధ్వస్వనమోస్తుతే ॥ దశాంశహోమమంత్రవిచ్ఛేదస్త
ధాఅహుతిసంఖ్యాశబ్దవిశేషశ్చగుద్రవిధానపీవదశితః - వరుణచైవ
తైరిత్యుపలక్షణం - అతస్త్వశాఖాసమామ్నాతైర్వారుణైరవ్యైశ్చభి
షేకంకృత్వా-తతస్త్వైతరభిషేకఃకతవ్యః - స్వాతాన్వయంత్రా
నవగ్రహయజ్ఞప్రకరణేదర్శితాః॥

ఇతి శ్యానదంతత్వహరమ్.

—* అథ నిమ్మరభాషితవహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ పరేమాంతరకరణాన్నిమ్మరోక్తిప్రజాయతే ॥
పరోక్తిహాస్యకరణాద్దద్యాన్తాక్తికాంచనే ॥ మాక్తికాంచనయోర్దా
నంశక్త్యాద్యుపసారణాకార్యం॥

ఇతి నిమ్మరభాషితవహరమ్.

—* అథ మూకత్వహరమ్. *—

శాతాతపః॥ మూకాభ్రాతృవధాచైవతస్యైవంశప్రకీర్తితా ।
తేనకార్యంవిశుద్ధ్యభంకుతిహంద్రాయణత్రయమ్ ॥ వ్రతాంశేపుస్త
కందద్యాత్సవణపలసంయుతమ్ । బ్రాహ్మణాయచతుర్వేదవిదేవస్త్రే
ణసంయుతమ్ ॥ ఇతిమంత్రంసముచ్చార్యబ్రాహ్మణంతంవిసజ్జయేత్ ।
ఇమంమంత్రంసముచ్చార్యపుస్తకందద్యాదిత్యభక్తః ॥ తమేవదానమంత్ర
మాహ ॥ సరస్వతిజగన్మాతశ్శబ్దబ్రహ్మధీదేవతే । దుష్కర్మకారిణం
పాపంరక్షమాంపరమేశ్వరీఽఽతి॥

ఇతి మూకత్వహరమ్.

— * అశమూకత్వహరణిలపద్మదానమ్. * —

వాముపురాణే || స్వరోషఘావాచాంచహతామూకఃప్రజాయతే |
 యత్యమితత్ప్రతికారింయేనసంపాద్యతేసుఖం || వాచాంహతాః, గుర్వ
 యజ్ఞామంతరేణవేదాదిగ్రాహీ || పుస్తకహతాః చ || కుర్యాత్సర్వదా
 ముంపత్తంపలాధేనతదధికః || యథావిభవతస్సమ్యగ్విత్తశాశ్వతం
 కారయేత్ | రక్తవస్త్రేణసంవేష్ట్యతామ్రపాశోపరిన్యసేత్ || తామ్ర
 పాత్రపరీమాణంపలానామష్ట్యంవిదుః | పీతవస్త్రేణసంవేష్ట్యపాత్రం
 తస్తువినిక్షిపేత్ || ఆశకద్విటయోన్తాసలరాశాప్రయత్నతః | ఉపచా
 నైష్టోడశభిరాచార్యస్సవశాస్త్రవిత్ || రక్తచందనపుష్పాద్యైషణం
 త్రేణానేనపూజయేత్ || పద్మపూజామంత్రమాహ || బ్రహ్మణశ్చసమస్తు
 భ్యంవిష్టోరమితనాభిజ || అతిప్రీతికరంభానోస్తథారుద్రస్యచైవహి |
 పూజాయమగృహాంత్యంసర్వక్షేపవిनाశక | పూజానంతరంకర్తవ్యమా
 హ || ఆజ్ఞేయ్యోందిశివై హిమఃకర్తవ్యోమంత్రపూర్వకః సమిదాజ్యతి
 లైశ్చైవసావిత్యాస్త్రాక్షరేణచ || సమిద్ధోమంచకుర్వీతసర్వరోగప్రశాం
 తయే || ఆజ్యహూమశ్చకర్తవ్యోమిత్రమిత్యనయాబుచా || తిలనాం
 యత్యంధ్రేతివ్యాహృతీభిరథాపివా | అగ్నేర్మత్తదిగ్భాగేకస్థాపనంభ
 వేత్ || పూర్వోక్తనవిధానేనవాభిషేకాదికారయేత్ | ప్రణీతామోక్షప
 ర్యంతంకర్తవ్యత్వావిధానతః || తస్మహుతవతేపద్మందద్యాస్త్రస్త్రాప్తవ
 తుర్ముఖమ్ || దేవానామేవసర్వేషాంయతస్త్యంప్రీతికారణమ్ || విశే
 షతోబ్రహ్మణశ్చసరస్వత్యాహరేఽపి | యత్ప్రేగ్వాచాంఃసరోధేనచైరా
 ప్యంమమదేహజం - స్వరోషఘాతజంపూర్వందుఃఖిరోగభవంతథా ||
 తత్సర్వంనాశయంత్యద్యుబ్రహ్మవిష్టుశివాగ్నయః | తిదివాలయాశ్చయేదే
 వాహవిష్టంతస్తథాభువి || ఏవందత్వాతుతత్పద్మం - స్థాపనాప్రదేశా
 దాగ్నేయ్యాంసమిద్ధోమే సావిత్యాస్త్రాక్షరోపంతః - సమిధశ్చయజ్ఞే

యాః - ఆజ్యహోమేచ్ఛందోనామిత్యాది || తిలహోమేయతథందే
త్యోయాన్యాహృషీభిర్వాభవేత్ || యతఇంద్రేత్యస్యాభగణ్యునః -
ఇంద్రోదేవతా - బృహతీచ్ఛందః - తిలహోమేవినియోగః - యతఇం
ద్రేత్యాది - హోమసంఖ్యాప్రశ్నోకమన్వితైరశతంసహస్రంవా || పూ
ర్వోక్తేనవిధానేనేతి - అభిషేకప్రకరణాక్రమధానేన - తచ్చస్తాభిర్న
వగృహశాంతిప్రకరణైవశీతం - పూజేతామోక్షపర్యంతమితి - ప్రణే
తాపాత్రస్థోమకవినజఃసంసర్వతంకవఃసర్వశాఖోక్తవిధినాకృత్యేత్య
థః - దేవానామపిసర్వసామిత్యాగభ్య-హవిష్మంతస్తథాభువీత్యంతః
పద్మదానమంత్యః ||

ఇతి మూకత్వహంతిలపద్మదానమ్.

—* అథ స్థలద్వ్యవ్యజిహ్వస్వహరమ్. *—

కవఃవిపాకసంగ్రహే || వేదంవాధర్మశాస్త్రంవావిక్రీణాయాద్ధి
యోనరః | అధీతంతస్యనాయాతిజిహ్వయాస్థులితంభవేత్ || అపరిస్థు
మిహవాజిహ్వయాన్రణవాసపి | కృచ్చాతికృచ్చాకుర్వీతచంద్రాయణ
విధానివా || సూక్తంతామగ్నివదౌభ్యాంజపేచ్ఛైవాయుశత్రయమ్ ||
దద్వాద్ధిరణ్యంప్రేభ్యోభోజనంవాస్వశక్తితః || వేదంవాధర్మశాస్త్ర
మితి || భృతకాధ్యాసకథ్యథః || కృచ్చాదీనివ్యాధిగురులఘుభావేనస
మస్తానిస్యస్తానివాద్యోజ్యాని ||

—* అథ గర్గదత్వసూరసరస్వతీదానమ్. *—

తచ్చవాయుపురాణే || వాగ్విరోధంగురోక్యత్వాభవేద్గర్గదవాజ్ఞ
రః | తస్యసక్ష్యప్రతీకారంవాసేనఋషిభాషితమ్ || పలేనాధతదక్ష
నతదధాక్షణేనవాపునః | సారస్వతీంతుప్రేమాఽయర్థ్యాద్భుజచతుష్ట
యామ్ || సరదంచాక్షుశంశ్చగ్రతీలక్షణైకథే | తుస్కకచాభ

యంవామేదధానాంహంసవాహనాం ॥ అఃశుభేణరాద్రేణకుటస్వ
 జ్ఞానచాసనమ్ | పీఠంవిధాయశస్యోపరిసౌహృదంశర్మసేదిత్యుభయే ॥
 శర్మస్యోపరిసంస్థాప్యదేవీవాగీశ్వరీంతరామ్ | ముక్తాదామసమాయు
 క్తాంశుక్లవస్త్రేణసంయుతామ్ ॥ వాగీశ్వర్యాదిమంత్రేణపూజయేత్పంగ
 లంమతః | శ్వేతైఃపుష్పైశ్శ్యేతగంధైఃస్వత్యైఃత్యఃధిపూర్వకమ్ | వా
 గీశ్వర్యాదిమంత్రేణైః | యద్వాగ్విదంశ్యవిచేతనానీరుగ్దయం ॥ బ్రా
 హ్మణస్సర్వశాస్త్రజ్ఞస్సైవహామంసమాచరేత్ - పాయసంజహాయా
 దప్తశతంశాలిమయంతథా | జహాయాశ్చమిషశ్చాపిశథాజ్యంవతీంహన
 సి ॥ కృతాధివాసనామేనామాచార్యాదసిచేదయేత్ | సప్తపూజ్యబ్రా
 హ్మణంసమ్యగ్వస్త్రాంకారధూషణైః ॥ మంత్రేణానేనాధివత్పావీజ్య
 ఖాయహ్యుదజ్యుభిః | యావత్త్రైబ్రహ్మణోదేవీయాసావాగీశ్వరీపరా ॥
 బ్రహ్మవిష్ణుశివైశ్చాచైన్యైఃపూజితాంస్వనందితా ॥ తప్తాభవతుదనేన
 దత్తైనానేనాకృరా | వాగ్విరాధంగురొంకృత్యాయన్తేర్గదభాషణమ్ ॥
 తత్సర్వంశమయక్షీప్రబ్రాహ్మీత్వంలొకపావినీ | అనన్తాప్యబ్రాహ్మ
 ణంతంస్వయంభుంజేతఃసంభిః ॥ అప్తశతమితి ॥ అష్టాధికశతం - కృతా
 ధివాసనామిత్యనేన రాతౌజాగరణలభ్యత ఇతి ॥ అఃశుభోర్వీకరా
 త్యావధివాగ్యజాగరణవిధాయ పాశ్రిఃపూజయత్వా హోమానంత
 రంబ్రాహ్మణాయసిచేదయేత్ ॥ యావత్త్రైత్యావధి - లొకపావినీ
 త్యంతోదానమత్రః ॥

ఇతి గర్భదశ్యహంసరగ్వప్రదానమ్.

—* అష్టాదశమూకత్వహరమ్. *

కాతాతపః ॥ విద్యాప్రస్తకహరీచవీడమూకస్తజాయతే | ఇతిహా
 సశతందద్యాద్యాద్యాదాయసదక్షిణం | గుర్వనన్తామలరేణదేదాద్యే

తావిద్యాహారి - ఉత్పత్తిప్రభృతివోషప్రతిబద్ధశ్రోతవాగింద్రియశ్చేదే
డమూకః ॥ ఇతిహాసశతంమహాభారతమ్ ॥ పుస్తకదానమంత్యస్తు - మూ
కత్వహరేషశ్శితః ॥

—* అథస్థలద్వాక్యహరమ్. *—

శాతాత్రయః ॥ శుకశారికయోఘాతాన్నరస్థలితవాభవేత్ | స
చ్చాస్త్రపుస్తకంపద్యాత్సవిప్రాయసదక్షిణమ్ ॥ ప్రత్యేకంశుకశారిక
యోహానసనిమిత్తమ్ ॥ సచ్చాస్త్రాణివేదావిరుద్ధానిమాంసాదీని -
అత్రాపి పుస్తకదానేమాకత్వహరోక్తోమతోగ్రాహ్యః॥

—* అథసాధారణ్యేనముఖరోగహరప్రతిమాదానమ్. *—

అనుక్తేమతురోగేష్విత్యాదినాద్రష్టవ్యం ॥ అథజిహ్వరోగప్రతి
మాదానందంతరోగప్రతిమాదానంచ | తల్లక్షణంకష-విపాకసారే ॥
లండాకారాస్థితాజిహ్వదంతరోగౌద్విచాహుకావితి ॥ తత్పూజాదిపరి
భాషాయాంసిరూపితం॥

ఇతి ముఖరోగహరాణి.

—* అథ నాసికారోగేషు శీఘ్రనాసికాపాదహస్త

యుక్తఘృణారస్వత్వహరమ్. *—

కమవిపాకసంగ్రహే ॥ ఎవంస్యాపహతాతుశీఘ్రఘ్రాణం
ఘ్రిపాణికః | ఘృణారస్వరవాల్చైవజాయతేతస్యనిష్కృతిః ॥ ఉద్య
న్నద్యేత్యుచంసమ్యక్తపేదస్తోత్రరాయుతమ్ ॥ జహాయాచ్చరుసపి
భ్యంరక్తవాసాంసీకాంచనమ్ ॥ దద్యాదైవద్విజగవాంకుర్యాత్పూజాం
స్వశక్తితః ॥ హేమమసంఖ్యాజడశాంశం॥ చరుణాచపృథక్సంఖ్యాసపి
షాచస్పృథక్సంఖ్యా ॥ వాసాంసీబహువచనాత్ ॥ త్రిభ్యోనన్యూనాద
ద్యాత్ ॥ కాంచనశక్త్యనుసారేణదద్యాత్ దేవద్విజగవాంపూజాదే

వస్యమూర్ఖాదేస్సుచరణతిలకాదిభిఃపూజాః॥ అతిత్యగ్యసదాపూజాతిల
కంస్వామినస్తథా॥ మహాగణపతేనైవకర్తవ్యస్సిద్ధిమవాప్నయాత్, ఇతి
యాజ్ఞవల్క్యశ్రీస్తరతాత్ ॥ స్వామిస్కందః॥ ద్విజపూజానకృంద
నవాసస్సువతాః॥

—* అథ వక్రనాసత్వహరమ్. *

శాతాతపః ॥ కర్ముటేనిహతేనైవవక్రనాసశ్రేణజాయతే । తేన
నిష్కంప్రదాతవ్యోబ్రాహ్మణాయహిరణ్మయః॥
ఇతి వక్రనాసత్వహరమ్.

—* అథ నాసికాగోగహరమూర్తిదానమ్. *

తల్లక్షణం చ “అనుక్తమతురోగేమ” త్యాది నాశులరోగహరోక్త
మత్యాచ్యవగంతవ్యం ॥ పూజావిధానంతు “ఆతంకొకనతాతత్య”
ఇత్యాదినాదశితం॥

ఇతి నాసికాగోగహరమూర్తిదానమ్.

—* అథ నేత్రరోగహరాణి. *

కమఃవిపాకసముచ్చయే ॥ పరదృష్టివిఘాతేనభిషజ్జిఘ్రాచరేచ॥
కామాత్పరస్త్రియంపుష్పాశేత్రరోగీభవేన్నరః ॥ చాంద్రాయణంపరా
కంచపంచాశద్విప్రభోజనమ్ । కుర్యాద్వయస్సుపణేతిచరుణానపి
షాతథా ॥ అష్టోత్తరసహస్రంతుజుహుయావ్యోగశాంతయే । వచో
దాఅసిమంత్రంచజపేదాజ్యంసకాంచనం ॥ దద్యాద్విప్రాయవిధివశే
త్రరోగఃప్రశామ్యతి । భిషజ్జిఘ్రాచరోభిషజ్జిఘ్రాచరణం ॥ విప్రభోజ
నమితి ॥ పితృచ్ఛభోజనంసుఖభోజనం - మృష్టాన్నంబ్రాహ్మణేదద్యాన్నే
త్రరోగాపనత్తయే, ఇతి బ్రహ్మండపురాణస్తరతాత్ ॥ వయస్సుపతా

ఇత్యసయాఋచాచరుఘ్నతాభ్యాంపుథకృతగజ్జ్యోతరసహస్రంజహు-
మాత్ ॥ ఇయంచరుశ్చేతశూలహరప్రకరజేదశితా ॥ వహ్నిదాలసీతి
మంత్రోపితత్రైవ ॥ జపసంఖ్యాతువ్యాధ్యనుసారేణసహస్రాద్యయుతాః
తాకల్ప్యా ॥ సకాచినాజ్యేనమీక్ష్యతద్బాహ్మతాయదద్యాత్ ॥ అజ్ఞా-
వేక్షణమస్త్రస్తుకటిశూలహరేదశితః ॥

ఇతి నేత్రహోగహరాణి.

—* అథ నేత్రపూయహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ దంపతిభ్యాంపున్వతంతన్తైః కుసరి
యోనిరీక్షితే । సనేత్రపూయయుక్తస్సాధిదక్షిభ్యామితమంత్రతః ॥ జప
హోమాచతుర్వీతశక్త్యాబ్రాహ్మణభోజనమ్ । సహస్రకలశస్నానంహరః
కుర్యాద్ద్విజోత్తమః ॥ నేత్రపూయయుక్తఇతి ॥ సాక్షాత్పూయంవాతతి
ప్రసృతదూషికయాపూయమిత్యభిధీయతే । అక్షిభ్యామితీయమృచ్ఛంత్రః ॥
జపహోమయోస్సంఖ్యావ్యాధిగురులఘుభావేనఅష్టోత్తరశతాద్యయు
తాంతాకల్ప్యా ॥ జపహోమాచేతి ॥ పునరగ్నిశ్చక్షురాదిత్యస్యజప
హోమాసముచ్చయేతే ॥ అయంచమంత్రోయన్త్రాత్తనఇతిమిందామం
త్రప్రస్తావేకాత్మాండహోమేదశిఃపీః ॥ జపహోమయోస్సంఖ్యాతుపూ
ర్వోక్తైవ - విష్ణోస్సహస్రకలశస్నానంమహాసారేణకుర్యాత్ ॥ మహా
సౌరంనామసూర్యదైవత్యరుచస్సుక్తాని ॥ ఏతేషామాహేదిపరిభా
షాయాందశితమ్ ॥ ఇదంచస్నానంమండలస్య మూలేవాకకుర్యాత్ ॥
స్నానీయద్రవ్యంచదుగ్ధాజ్యమధ్విక్షురసపుణ్యతీర్థోదకాని ॥ యథాశ
క్త్యుపపన్నాని ॥

—* అథ ప్రకారాంతరేణనేత్రపూయహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ ఘృతవీరస్తుపురుషః జాయతేనేత్రహోగవాక్ ।

ఉపోష్యసంపదద్యాదైష్ఠ్యతథేనుంవిధానతః ॥ ఘృతధేనువిధానంవ
యక్తగోగహరప్రకరణైరప్రవ్యం॥

—* అథాంధత్వహరమ్. *

అంధత్వంనామప్రతిబద్ధదృష్టిత్వం, నోత్పాటితనేత్రత్వం॥ శాతాత
పః ॥ విశ్వసాచేతనాహీనోమాతృహంధఃప్రజాయతే । నరకాంతేప్ర
కరీతప్రాయశ్చిత్తయథావధి ॥ చేతనాహీనోనిశ్చేష్ట్యనిబుద్ధిశ్చ
పి ॥ అస్యాపివక్ష్యమాణప్రాయశ్చిత్తమేవగోగనివృత్తీహతుః ॥ నర
కాంలేంధ్రప్రజాయతఇత్యన్వయః ॥ ప్రాయశ్చిత్తమాహ ॥ ప్రాజాప
త్యైకువ్యతత్రింశచ్ఛాస్త్రవిధానతః । వ్రతాంతేకారయేన్నావంసుభ
ణపలసంఖ్యయా ॥ స్తంభారోప్యమయంచైవతాంమపాత్రంచపూర్వ
నత్ । స్తంభోపిపలేనైవ ॥ పత్రేశ్వతుభిర్ద్వాభ్యాంవాతామ్రపాత్రం
భవేన్నవం, ఇతిపరిభాషోక్తప్రకారేణేత్యథః॥ ఏతచ్చపాత్రంవక్ష్యమా
ణవాసుదేవమూర్తిస్థాపనార్థం ॥ హేమనిమేణకతణ్వోదేవశ్శ్రీ
ఘత్సలాంఛనః ॥ సట్టసూత్రేణసంవేష్ట్యపూజయేత్తంవిధానతః । నౌకా
ద్విజాయదాతవ్యానవోపసగరగంయుతా ॥ నౌకత్వపలక్షణమ్ ॥
విష్ణుప్రతిమాచదాతవ్యా ॥ నౌపసగరేతి ॥ ఉపసగరోనౌకాదండః -
సోపిసౌవణ్యవీన - తంవాసుదేవంవిధానతః పూజయేదిత్యథః ॥
పూజావిధానంతు పరిభాషాయాయుగ్విధానస్యపురుషసూక్తస్యవిధాన
మస్తాభిప్రదశితం ॥ ఆత్మాయక్రమః - తాంమ్రపాత్రేవాసుదేవ
మూర్తింసంస్థాప్య - తస్యపురస్తాన్నావంస్తంభంచాపినిత్యవాసుదేవం
పూర్ణోక్తప్రకారేణసమభ్యర్చ్య - నౌకాదినహితాం వాసుదేవ
ప్రతిమాంబ్రాహ్మణాయదద్యాదితి ॥ దానమంత్రినాహ ॥ వాసుదేవజ
గద్వంద్యనవభూతాశయస్థిత । పాతకాణ్యవసుగ్నమాంతారయా
శితతారక ॥ ఇత్యుదీర్యప్రణమ్యాకర్ణ్యాహ్మణంతంవిసజయేత్ ॥ ఇత్యు

దీర్ఘమత్రముచ్చార్య - సతిమాదికందతావ్యప్రణమ్యవినజః మేదిత్య
థః ॥ అన్యేభ్యోయథాశక్తిదక్షిణాందద్యాత్ ॥ ఇత్యంధత్వహరమ్ ॥

—* అథనీలలోచనత్వహరమ్. *—

శాతాతః ॥ శాకహారీతుపురుషోజాయతేనీలలోచనః । బాహ్మ
తాయప్రదాతవ్యంమహానీలపణిద్వయమ్ ॥

—* అథ కపిలాక్షత్వహరమ్. *—

రీతిహృతకపిలాక్షస్సాన్యమహ్యదిచనద్వయమ్ । రీతేపలశతం
దద్యాదలంకృత్యక్షిణాతయే ॥ రీతిర్నానుతామప్రకృతీజోధాతువిశేషః ॥
పిత్తశకమిత్త్యద్యతే ॥

ఇతి కపిలాక్షత్వహరమ్.

—* అథమందదృష్టిత్వహరమ్. *—

కమఃవిపాకసంగ్రహే ॥ ఉచ్ఛిష్టస్సమ్యగాదిత్యంపశ్యేదుద్యంతమం
బరే । మధ్యంగతమథాస్తంవాయాంతముచ్ఛిష్టపీనసః ॥ సక్షత్రాన్యథ
వాచందంసభవేన్నందదృష్టియక్ । అత్రనిష్కృతిః , కూమఃపురాణే ॥
ఘృతేనచరుణానేతరశ్చిహ్నోహుతాశనే । జహుయాధయుతంసమ్య
గితిశాస్త్రస్యవిస్మయః ॥ దద్యాదన్నంచవైరక్తవాసాంసీవ్యాధిశాంతయే ।
నోగాధిక్యేచరుఘృతాభ్యాంప్రత్యేకమయుతంజహుయాత్ ॥ హోమమం
ప్రస్తుద్యన్నద్యరుచిః ॥ స్వశక్త్యాబ్రాహ్మణాన్యోజయేత్ ॥ వాసాంసీతి
బహువచతాత్త్రిభ్యోసన్యూనాని ॥

ఇతిమందదృష్టిత్వహరమ్.

—* అథతేమిరహరమ్. *—

కమఃవిపాకసముచ్చయే ॥ దేవద్విజగ్రహేతీర్థేభ్యోహుతాశనేచనం

స్థితమ్ | ప్రదీపంభంజయ త్వాతుతివిరవ్యాధిమాన్భవేత్ || రూపప్రకాశకైశ్చంద్రైరభిమంత్యజలంతరిః | గాత్యాదిపాక్షితేతస్తాన్మోక్షవక్తిరపాత్ || సహస్రకలసన్నానమీశ్వరస్యాపికారయేత్ || దేవద్విజగృహిత్యాది - దేవగృహేద్విజగృహేభ్యస్తానే ప్రరాణశ్రవణస్థానే చతుష్పథాదౌచ - రూపప్రకాశకైశ్చంద్రైః గుణసంనే - రూపశబ్దేన రూపవచనే పకృష్టప్రకాశవదాదిత్యుత్పత్తే || అతస్సుర్మలప్రకాశకైశ్చంద్రైః జలమభిమంత్య - గాత్యాదిపాక్షితేతస్తాన్మోక్షవక్తిరపాత్ || యేద్యోగదోగనిన్మత్తిః || పరిభాషాయాం ప్రదర్శితః | అన్యచ్చ - మహాసారపరిభాషాయాముక్తం || రథా - పుచర్తగ్నిశ్చక్షురదాదితి - కూళ్ళాండహూషేమిదామిత్రయోదధ్వితః || నరృషేదేహీతి + వయస్సు పణేతిచమంత్రానయనశూలహరీ ప్రదర్శితౌ || ఏతేమంత్రావికల్పేన గాగ్రహ్యః || ఏకాథాన్మవికల్పేరన్నితినాన్యయాత్ ||

బృతి తిమిరహరమ్.

—* అథాపి వేదనాహర గరుడదానమ్ *

పద్మపురాణే || పరేశుమక్షిరోధేవజాయత్యేష్యక్షివేదనా | వత్సేమితప్రీతికారం బ్రహ్మణామితః పురా || పలేనకారయేదేహ్యా గరుడంవిష్ణువాహనమ్ | రాజతౌదరథాపతౌరశ్చక్షుశ్చానువిస్తృతౌ || కర్తవ్యంఛాక్షియుగళంమాణిక్యభ్యాం చక్రవర్తిమ్ | పాదయోగస్సవణకట్టకైరత్నభ్యాం పరికల్పయేత్ || రత్నభ్యామితి || రత్నయుక్తం కటకద్వయం ర్యాదిత్యధం || కైవల్యకంస్వర్ణయుతగ్రీవాపాదపి విన్యసేత్ | నాసికాయాంతువైమూర్ఖంమాక్షికైః పరికల్పయేత్ || మాక్షికైర్ముక్తం వైమూర్ఖమిత్యధం | వస్త్రైర్మానావిధైర్బలధవలంకృత్యుభావ్యమ్ || స్థాపయేత్పురతోవిష్ణోః పితృత్యధం చక్షుగాధిపం | వేద

వేదాంగకుశలంబేదవిద్యావిశారదమ్ || గంధపుష్పాక్షతైః పుష్ప
 ణీతద్రాక్షాణోత్తమమ్ | పూజయేత్తంశువిభూతాన్ గంధపుష్పాక్ష
 తాదిభిః | హేమశ్చత్రకతవ్యోమశ్చైస్తద్వాచకైశ్చ భైః | య
 ద్వాగరుడ గాయత్రీసమివాజ్యతిలాదిభిః || అగ్నోప్రతిష్ఠాకార్యాశు
 స్వగృహ్యాక్షవిధానతః | విష్ణోః పురతః | విష్ణోలయే విష్ణోః పురఃస్థా
 పముత్పైతృమతతవ్యమిశ్యథః || అథవాసాలగ్రామస్య పురతః
 కార్యః - మంత్రైస్తద్వాచకైరితి || తద్వాచకైః గరుడపృథాకైః మం
 త్రైరితి || బహువదనంస్వస్వకాఖా గతమంత్రోపలక్షణాథః || తత్రై
 కోమంత్రోమనోజవాయజమానఇతిః - అస్యమనోభాగైః వఙ్ముషిః - సు
 పణోదేవతా - అనుష్ఠాప్నందః - విహితాథేవినియోగః - మనోజ
 నాశిత్యాది గరుడ గాయత్రీవ్యాసఙ్ముషిః బ్రహ్మవా || గాయత్రీఘం
 దః || గరుడోదేవతా - విహితాథేవినియోగః || పక్షిరాజాయేత్యా
 ది || సమివాజ్యతిలాదిభిరితి || ఆదిశబ్దేనచరుయవప్రహయోగ్యస్యంతే ||
 హేమసంఖ్యాచప్రేక్షవ్యమష్టోత్తరిశతం - ఎవంపూజయిత్వాకింశర్యా
 దిత్యతతహ || పుణ్యహవాచనంకార్యంబ్రాహ్మణైర్వదపారైః || త
 స్యైవమతవతేదద్యాత్పీతిప్రీత్యథమాద్యతః || భక్త్యాసంపూజ్యః
 వత్సేయూరకటకాదిభిః | ఏతచ్చపుణ్యహవాచనం దానానంతరంకా
 ర్యం దానమత్రేమాహ || జేవదేవజగన్నాథలక్ష్మీప్రియపరాయణ ||
 వాహనస్య ప్రదానేనహరకమకవిపాకజం | అక్షిరోగంజగన్నాథ నా
 రాయణజగన్తయ || పుష్పంవాపటలంవాపితరక్తమథాపివా | ర
 క్తంవాస్యథరక్తాఖ్యంతథాబుడమథాపివా || తతోవిస్మజ్యవిశ్రేంద్రం
 శిష్యేర్విష్టైశ్చబంధుభిః | స్నాత్వావిప్రార్థోజయిత్వాసుభేదవతి
 మానవః || దానానంతరంస్నాత్వా పుణ్యహవాచనంవిధాయాజ్యపే
 షణంకృత్వా విప్రార్థోజయిత్వా బంధుభిస్సాధకంఘంటేత్యథః

అజ్యోవేక్షణంతు బ్రహ్మాండపురాణేహితం - అజ్యోరుద్భవరోగాతా
మాజ్యం కనకసంయుతమ్ | దద్యాద్విప్రాయవిధింత్రదోగస్యాపసుత
యే || అజ్యోవేక్షణమంత్రస్తుపూర్వముక్తః ||

ఇతి అక్షివేదనాపరగరుడదానమ్.

—* అథ నక్తాంశ్యహరగోపాలదానమ్. *

బ్రాహ్మే || నక్తాంశ్యజాయతేతస్య యోగవాంసయనద్వయే |
కరోతిశూలప్రక్షేపం తస్యవక్ష్యమిష్యతీతిమ్ || విష్ణోస్సృగోపవేష
స్య యథాశక్త్యాచభక్తితః | సువక్షేణప్రతికృతింజేణువాదనతత్ప
రామ్ || బహుపీడాకసంయుక్తం ద్విభుజాంభవనోత్తరామ్ || కార
యత్వాశుభాకారాంపుత్రాశ్శుచివారిణా || వస్త్రేణవేష్టయిత్వాచ
గంధైరమాత్రైస్సమర్చయేత్ | తందులోపరిసంస్థాస్య దేవంశక్త్య
నుసారతః || ఆచార్యస్సర్వశాస్త్రజ్ఞోవేదవేదాంగపారగః | పూజాంచమం
త్రశాస్త్రేణశుర్యాధేవస్యభక్తితః || భక్త్యనుసారతస్సమర్చయేదిత్య
న్వయః - పూజాంచమాలమంత్రేణేతిపాఠే || పూజామంత్రోద్ధారణాక
శ్యమంత్రశాస్త్రే || కృందామధ్యగతాష్టాయగోప్యణాయల్లమధ్యగాః |
గోపీజనవకారాస్వాభాయస్వాహస్తరాధిపః || ఉద్భృతవంతః || శ్రీకృ
ష్ణాయ గోవిందాయ గోపీజనవల్లభాయస్వాహః || అస్యనారదఋషిః
గోపీజనవల్లభో దేవతా - గాయత్రీచ్ఛందః - విహితార్థేవినియోగః -
హోమంచతత్ప్రకర్విత సమివాజ్యతీతైరిపి || ఇదంవిష్ణుః ప్రతర్విష్ణుర్వి
ష్ణోర్ముకమితక్రమాత్ || మంత్రగృహ్యైక్తమాగేణ చాగ్నేస్సంస్థాప
నంభవేత్ | జుహుయాన్మూలమంత్రేణమంత్రశాస్త్రవిధానతః || ప్రణే
తామోక్షపర్యంతం కృత్వాదేవం ప్రచూజయేత్ | దేవస్యదద్యాదైష్ట్య
వేద్యంహవిస్సర్వసమాహితః | ఇదంవిష్ణోదయోమంత్రాః | క్షేణస

మివాది హేమమంత్రాభవంతీత్యర్థః॥ సేవిధో ఘానంతరం పూర్వోక్తైః
 మూలవ్యంత్రేణ విధిసంపాదితం స్వగృహేభ్యాక్తపూకారేణైవచరంహు
 త్యాపశ్చదాజ్యహేమమదికంకార్యం॥ హేమమసంఖ్యాప్రతిద్యవ్యవజ్ఞో
 త్తరశతం - ఇదంవిష్ణుతిత్యన్యయుక్త్యాదినవగ్రహప్రకరణేదశితమ్ ॥ ప్ర
 తద్విష్ణుర్ముకమిత్యేతయోస్తు - దీక్షుతమాముసిఃవిష్ణుదేవతా-త్రిష్టు
 ప్ఫందః - కృమేణాజ్యతిలహేమయోర్వినియోగౌ ॥ ఏవంహేమమవిధా
 యపుణీతామోక్షపర్యంతంకృత్యాపునరిపి గోఽంబంపూజయేత్ ॥ అ
 స్మాంపూజాయాం హేమమాథకంసంపాదితంహవిన్దైవేద్యం ॥ అన్య
 చ్చసంపాదితంస్వహవి పక్వాన్నాది - ఏనంనైవేద్యందద్యాత్ - పశ్చా
 త్సమంతతోదేవమధితః పరితోదద్యాత్ - అష్టాసుదిక్షుబలింహరేదీత్య
 ర్థః ॥ పూర్వోక్తకర్మానంతరం కతకన్యూమాహ ॥ తతశ్శుక్లాంబరధ
 రశ్శుక్లంధానులేపనః । దద్యాద్రోగీపూర్వముఖః ప్రతిమాంతాంసద
 ష్టిణామ్ । మంత్రేణానేవిధివన్నమస్కృత్యాభిధక్షితిః ॥ దానమంత్రః-
 గోవిందగోపిజనవల్లభేశ కంసాసురఘ్నత్రిదశేంద్రనంద్య । గోపధేనా
 ద్విప్రవక్షేతహస్తసంరక్షితాశేషసతావధీశ ॥ గోవత్సపశ్చాత్సిరోధ
 నేనజాతాక్షిమాంద్యంమమనాశయాశు । ద్వితీయదానంహినుదృష్టమీ
 తన్నక్తాంధ్యమేతత్సంపాకరోతు ॥ ఏవంకృత్యాప్రతీకారం గోపజేష
 స్సదానతః ॥ అదిరాదేనవత్సశీజాణుతేనాత్యసంశయః ॥

ఇతి సక్తాంధ్యహరగోపాలదానమ్.

—* అథ కామిలాహరమ్. *

వృద్ధగాతమః ॥ కామిలాభక్తనారస్య తస్యవత్స్యామిషక్కుతిమ్ ।
 కుర్యాచ్చపక్షిరాజానం విష్ణోర్వాహనముత్తమమ్ ॥ సువక్షేనయథాశ
 క్త్యాపక్షయోమాక్షికద్వయమ్ । నాసికాయాంభదావజ్రిముత్తరీ

య చ రాజితమ్ ॥ ఏవంకృత్వాగరుత్మంతంఘృతదోణోపరిస్యకేత్ ॥
 దోణోపరిస్యకేత్ ॥ వస్త్రైఃతంసమావేష్ట్యశ్వేతమాల్యైః
 స్సమచయేత్ ॥ సర్వశాస్త్రాథతత్వజ్ఞాన్తైస్సవోధమపాఠకః ॥ బ్రా
 హ్మణస్తద్విలోభక్త్యాఽజమానేనశత్రైః ॥ ఉపచారైస్తోడశభిర్ద్విజ
 మభ్యర్చయేత్తథా ॥ ద్విజంపక్షిణంగరుత్మంతమిలియావత్ ॥ నృతోబ్రా
 హ్మణః ॥ శ్వేతవస్త్రాదిభిర్ద్విజమభ్యర్చయేదిత్యథః ॥ ఆగ్నేయ్యాదిశి
 ష్టామశ్చకతకవ్యస్తంధిలశుభే ॥ సమిదాబ్యుతిస్తత్రహలాశ్యస్సమి
 ధస్త్యుతాః ॥ మత్సోగరుడగాయత్రీసమిదాబ్యుతాఃకథితే ॥ తిల
 హామోవ్యాహుతిభిస్తత్రస్త్విష్టకృతంధవేత్ ॥ ఆగ్నేయ్యాదిశిత్వాది-
 గరుడపూజాస్థానాదాగ్నేయ్యాదిశి- ష్టామసంఖ్యాతుపరిదృష్టమస్తోత్ర
 రకతం ॥ గరుడగాయత్రీత్వషివేవనాచరగరుడదానేవకేతా ॥ స్త్విష్ట
 కృతంధవేత్ ॥ స్త్విష్టకృత్యోమకతకః ॥ స్వస్వగృహ్యాత్సై ॥ స్థానయే
 దవ్రీణంభంభంశితవస్త్రైఃకవేష్టయేత్ ॥ నిషీచేత్పంచరత్నానిమృత్తికా
 శ్చాపిరోచనమ్ ॥ అశ్వస్థానాదిత్వాదిపంచమృత్తికాః ॥ పంచత్వక్ష్ణవా
 సిన్ధ్యుఃపూరయేత్తీర్థవారిణా ॥ ఆత్రపాతక్రమేణవ్యవస్థితః - ఆలోపణా
 మాత్పూర్వంగరుడపూజాసమయః - తదంతరంవాక్యశాన్యాదిశి
 కంస్థాపయేత్ ॥ రోచనంగోరోచనా ॥ ఆమాశ్వత్థవటస్థవోదంబరా
 ణాం - పల్లవాన్యపితేషామేవ - అస్తికకలశేవారుదైర్ఘ్యం ప్రైర్వరుణాయ
 సమర్పితామవంత్రేణవరుణమావాహయేత్ ॥ ఏనంగరుడపూజాకలశ
 స్థాపనమోమాసంతరంకతకన్యమాహ - తేనాభిషేకంకృత్విశ్వహృదో
 హిష్టాపరిక్రమాత్ ॥ హిరణ్యవర్ణాభిషేకమానేనచైవహి ॥ పవ
 మానేనస్వాదిష్టయేతి - పవమానస్సువజ్జనఇత్యనువాకేనచ - అభిషే
 కానంతరంస్నాత్వాశుచీర్షి - శ్రీకృష్ణపరమానందజగతఃపరిపాలకః ॥
 పూర్వజన్మనియత్పాపంభక్తచార్యంమయాకృతం ॥ తేనప్రాపంచవై

రూప్యంయన్తయాత్యంతదుస్సహం ॥ కామిహోత్థమిదందేవతవవాహన
దానతః । వివాశయాశుషేకృష్ణజగతాంపాలకొహ్యసి ॥ ఏషంగరుడదా
నంతుకృత్యామత్యస్సుభీభవేత్ । ఆచార్యంభోజయిత్యాతుప్రణివత్యవి
సర్జయేత్ ॥ ఇతికామిహారమ్.

—* అథ కైకరేక్షణత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ తరత్యైసిహతేచైవజాయతేకైకరేక్షణః ॥ దద్యాద్ర
త్నమయిందేనంశతపాతకనాశిన్ ॥ తరత్యమృగాదనః । రత్నధేను
విధిస్తుక్షయరోగహరేఘృతధేనుప్రసంగదశితః ॥

—* పింగాక్షత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ మాజాకరేసిహతేచైవజాయతేపింగాక్షేక్షణః । తేన
వైదూర్యరత్నానిదాతవ్యానిస్వశక్తితః । రత్నానీతిబహువచనంన్యూనత్వ
ప్రతిఘాతార్థం - స్వశక్తితః ॥ త్రిషేషమరత్నేషుమూల్యగతాల్పత్వ
బహుత్వద్వోతనార్థం - । తిభ్యోప్యధికసంఖ్యాద్వోతనార్థంచ ॥

—* అథ నేత్రరోగహరతపఃణమ్. *—

తత్రాయంవైదికమాత్రికసప్రదాయః ॥ తద్యథా ॥ ఉద్యన్న
ద్యేత్యచేనపచ్చోర్థశోరుక్మసాధ్యధర్మమచశససైనశ్యచేనేతి -
అస్యకలశస్యతపఃప్రయోగస్యవ్యాధ్యసుసారేణాష్టాంశతిరష్ట్రేత్తర
శతమిత్యాద్యావృత్తికల్పనీయా ॥ అతతపఃకైకరేక్షణతాః రక్తప్రస్థా
ణివాగ్నిహ్యణి - జపశ్చతపఃప్రకారేణనకెవలంనేత్రరోగహరః - అపి
తుక్మా)రాదిహరోపి ॥

—* అథసాధారణ్యేననేత్రరోగహరప్రతిమాదానమ్. *—

తల్లక్షణంకమవిపాకసారే ॥ త్యక్తాక్షిరోగస్తూడీమచాపభృ
ష్వరదాభయః । పూజావిధానంతపుర్యముక్తం ॥

—* అథ కర్ణ రోగ హరణిః. *

కర్మ విపాక సంగ్రహే ॥ మాతా పిత్రోర్గృహాణాంచ దేవద్యౌః
 క్షుణ్ణయో స్తథా । శుభోతిసిందాం విద్వాన్యః కర్ణాభ్యాంతస్య శోణితమ్ ॥
 పూయంచ ప్రసక్త్యస్య శాంతిః కృభృనతుష్టయమ్ । హిరణ్యరత్నవస్త్రా
 ణాందానాద్బుష్టాభోజనాత్ ॥ జపాద్ధోమాచ్యభవతి సారమంత్రేణ
 శక్తితః । శక్తిత ఇతి సర్వత్ర సంబధ్యతే - అతః కృచ్ఛేష్వపి శక్త్యనుసారే
 బ్రహ్మజాపత్యపరాకచాంద్రాయణాదీని గోప్యణి ॥ హిరణ్యదిదానా
 న్యపి శక్త్యనుసారేణ కుర్వీత - జపహోమశ్చ మంత్రాణామష్టోత్త శ
 తాదిః కార్యః - సారమంత్రశ్చ తోద్యన్న ద్యేత్యుచః ॥

—* అథ క్రిమికర్ణ రోగ హరణమ్. *

కర్మ విపాక సముచ్చయే ॥ సర్వాదార విహీనశ్చ ప్రేతశ్చాద్ధాశ
 నాదనః । సభవేత్క్రిమికర్ణస్తు తత్పాపస్యాపనుత్తయే ॥ దద్యాత్పిల
 సృషాన్పంచ యథోక్తవిధినానరః । నృషదానేశుభోన ద్వాక్ సశుక్లాంబ
 రకాంచనః ॥ వృషదానమంత్రస్తు ననగ్రహయజ్ఞప్రకరణే దశితః ॥

—* అథ బధిరత్వ హరణమ్. *

శాతాతపః ॥ స్వస్వఘాతీతుబధిరోనరకాంతే ప్రజాయతే । తేన
 కార్యం విశుద్ధ్యథ కంఠమిచాంద్రాయణత్రయమ్ ॥ వ్రతాంతే పుస్తకం ద
 ద్యాత్సుఖణపలసంయుతమ్ । బ్రాహ్మణాయ చతుర్వేదవిదేవస్త్రేణ
 సంయుతమ్ ॥ ఇమం మంత్రం సముచ్చార్య పుస్తకం దద్యాదిత్యథః ॥ దా
 నమంత్రమాహ ॥ సరస్వతి జగన్తాతశ్శబ్దబ్రహ్మధిదేవతే । దుష్కర్మ
 కారిణం పాపం రక్షమాం పరమేశ్వరీ కృతి ॥

—* అథ కుబ్జత్వ హరణమ్. *

శాతాతపః ॥ శయ్యాం దద్యాత్సవిప్రాయ సోపధానీయతూతి
 కమ్ । శయ్యాదానమంత్రస్తు పూర్వము క్తః ॥

—* అథ కణః రోగహరప్రతిమాదానమ్. *—

కమఃవిపాకసారే || కణః రోగస్వస్వద్భుంజస్సకపాలోజఃస్థితః |
పూజావిధిస్తుపరిధామాయాందర్శితః ||

ఇతి కణః రోగహరాణి.

—* అథ కంఠరోగహరాణి. *—

శాతాతపః || అశ్వేవినిహతేచైవవక్రకంఠఃప్రజాయతే || పాశాస
త్కానిచత్వారిసప్తధాన్యాచూత్సృజేత్ || కంఠంబలనిదద్యాచ్చతంద
నంసద్విజాతయే | సప్తధాన్యాని - వ్రీహీయసశాలిగోధూమాథకాడిని ||
యథావిభవందద్యాత్ ||

—* అథ దీఘః గళత్వహరమ్. *—

కంఠరోగేషు || బ్రహ్మాండపురాణే || అభత్యభత్యదోషాశ్చైకం
తరోగఃప్రజాయతే | కృచ్చ్రతయఃప్రదర్శితదద్యాద్ధైమంసదశీణమ్ |
దద్యాద్దైవకంఠరోగాణాంకంబళంకమలోద్భవ | కంబళదానమంత్రస్తు |
ఊశాఽథాదసలొకానాంశీతవాతభయాసహ || సర్వమఃఖహరంయస్తా
దతశ్శాంతిఃప్రయచ్ఛమే || ... ..

ఇతి దీఘః గళత్వహరమ్.

—* అథ వికృతస్వరత్వహరమ్. *—

శాతాతపః || ఉష్ణేవినిహతేచైవజాయతేవికృతస్వరః | సతతా
పవిశుద్ధ్యథంకృచ్చమేకంచరేన్నరః || కర్పూరస్యపలందద్యాత్క్షౌఢ్ర |
ప్యాణిశక్తితః | కర్పూరదానమంత్రస్తు || కర్పూరంయచిరంవిప్రగృహ
మంసుపూజిత | పుష్పగంధస్థితాసామేకమలాప్రియతాంమమ ||

ఇతి వికృతస్వరత్వహరమ్.

—* అథ కంఠరోగహర్తృతిమాదానమ్. *—

కమఃవిపాకసారై ॥ కంఠరోగఃకరాశాస్యోద్విభుజిఃపాశకుంఠ
భృత్ । కపాలమాశీ దుదఃశణః సోష్ఠీషోహరధూషణః ॥ పూజావి
ధిఃపరిభాషాయాదశిఃతః ॥

ఇతి కంఠరోగహరణి.

—* అథ పాణిరోగహరేషు పీతపాణిత్వహరమ్ *—

శాతాతపః ॥ పారావతేచసహతే పీతపాణిఃప్రజాయతే । పారా
వతుచసౌవణఃప్రదద్యాన్నిష్కమాత్రకమ్ ॥

—* అథ హృస్వపాణిత్వహరమ్ *—

శాతాతపః ॥ కంఠమూలస్యహరణార్థ హృస్వపాణిఃప్రజాయతే ।
దేవతాయతనంసుర్యాదుద్యావంతస్యశాంతయే ॥ చాంద్రాయణంజకు
ర్వీతబ్రహ్మకూచవిధానతః ॥

—* అథ సిన్ధుపాణిత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ ట్రారాఃసూరీపురుషస్సిన్ధుపాణిఃప్రజాయతే ।
సదద్యాచ్చైవవిప్రాయకాశ్శీరంరుచిరంతథా ॥ కాశ్శీరఃకుంకుమకేసరః॥
తద్దానమంత్రస్తు - కర్పూరదాన మంత్రవీవ - తత్రకర్పూరం రుచిరం
ఇత్యత్రకాశ్శీరంరుచిరమిత్యూహ్యః ॥

—* అథ ఘజస్తంభశమనమ్ *—

శాతాతపః ॥ అయోనౌచైవగమనాద్భజస్తంభఃప్రజాయతే । స
హస్రకలశస్నానంశంభోపూజాయథావిధి ॥ చాంద్రాయణస్యచరణా
త్తప్తకృణ్ణాచ్చిష్కృతిః । పూజాప్రకారశ్చరుద్రవిధానేశశిఃతః ॥ తత్ర
స్నానేచరుద్రానువాకమంత్రాః ॥

—* అథ కుసభిత్వహరమ్. *—

శాతాతపః || కుసభివరకస్యాంతే జాయతేవిప్రహేమహృత్ | స
మవణపలందత్వాకృత్వాచాంద్రాయంత్రయమ్ || విప్రహేమహృత్
కుసభీజాయతత్త్వయః ||

—* అథ పాణిరోగహరప్రతిమాదానమ్ *—

తల్లక్షణంచానుక్తమచరోగిష్టిత్యాదివాపరిభాషాయాండశికతం ||

—* అథ హృదయరోగహరాణి *—

శాతాతపః || ఉదక్యానీషీతం ధుక్త్వాజాయతేక్రిమిరోదరః | గో
మూత్రయావకాపరిస్సప్తరాత్రేణశుద్ధయతి ||

—* అథ హృత్క్రిమిత్వహరమ్ *—

శాతాతపః || అథశ్చ్యుభక్షణేనైవ జాయంతేక్రిమయోహృది | య
థావత్తద్విశుద్ధ్యథాముపోష్యంభీష్టపంచకమ్ || యథావత్ - బ్రహ్మ
చర్యదక్షిణాదానాదిగుణయుక్తమిశ్యథః || కారీకకశుక్లేకాదశ్యాదీ
నిపంచదినాని శీష్టపంచకమిత్యతే ||

—* అథ క్రిమిపక్షిత్వహరమ్ *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే || గజవిహతేచాసాక్రిమిరుక్షిః ప్రజా
యతే || తథా || మృతేభతకరియానారీసీలవస్త్రప్రధారయేత్ | సా
మృతానరకంయతిక్రిమిరుక్షిస్తతఃపరమ్ || నరకోపభోగానంతరంమాను
షంశరీరమాసాద్యేత్యథః || ససీలవృషభాఖ్యంచదద్యాచ్ఛాంద్రాయనా
వృతమ్ | కుర్యాత్త్రింశద్విజాయాథదద్యాచ్ఛక్త్యాతథోషధం || ఔష
ధం- క్రిమిరుక్షిత్వహరశ్చేనవైద్యశాస్త్రోక్తమ్ ||

—* అథ కృశోదరత్వహరమ్ *—

శాతాతపః || ధుక్త్వాచాస్పృశ్యసంస్పృష్టంజాయతేచకృశోదరః |
త్రిరాత్రంవైష్ణవయర్యాత్పాతకాద్విప్రముచ్చతే || వైష్ణవంవిష్ణుదైశేన

క్రియమాణం ప్రతముపవాసాత్ కంకుర్యదిత్యథః ॥

—* అథోదరగుల్మహరమ్ *

ఇత్తోర్వికారహతాత్తుభవేమదరగుల్మవాక్ । గుడధేనుఃసృదా
తప్య తేనతద్దోషశాంతయే ॥ గుడధేనువిధిస్తుపూర్ణము క్తః ॥

—* అథ వాతగుల్మహరమ్ *

కర్మ విపాకసంగ్రహే ॥ గురుప్రత్యర్థితా యాతౌగుల్మవాక్ జా
యతేనరః । గుల్మవాన్వాత గుల్మవానిత్యథః ॥ ఆచరేత్సన్నిపత్య త్తగ్ధం
మాసమేకంపయోవ్రతమ్ । ముంచామిత్వేతిసూక్తేన ప్రత్యుచంచరు
సర్పిషా ॥ జహుయాదయుతంసవ్యగ్వాతఆవాతధేషణమ్ । ఎతస్మా
క్తంజపేద్దద్వాదన్నదానంచనక్తితః ॥ ముంచామిత్వేతిపంచర్చస్యసూక్త
స్యస్వాజాపత్యోయత్తు నాశనముషిఃయత్తుఘ్నీదేవతా - త్రిష్టుష్పదః
అంత్యానుష్టుప్ - హూమేషినియోగః - ముంచామిత్వేత్యాది ॥

—* అథ గుల్మహరవినాయకదానమ్ *

పశ్యపురాణే ॥ గుప్తీస్యాచంత్యజాగామి'ఇతి ॥ అత్రగ్రాంతిప్రకార
మాహాబోధాయనః ॥ సౌవణ్యంరాజతంతామృంకారయేత్కాంస్యతో
పివా ॥ యద్వార్కములకామైనవిఘ్నోపశాంతిసరః ॥ పుష్కరం కల్ప
యైద్దైవమిత్యాది ॥ రాజతప్రలిమాదౌద్రష్టవ్యం - ఆఖుచకల్పయే
త్తస్యయథాదేవోవినిమిత్తః । యథాయనసుచితాదినా దేవోగ
ణేశోవినిమిత్తస్తేనైవాఖుమపి కల్పయేదిత్యథః ॥ నాగయజ్ఞోపవీతంచక
ల్పయేత్తస్యగుల్మవాక్ । చందనాగరునస్త్రాద్యైః పూజితంతంవినాయ
యకమ్ ॥ సహిరణ్యంబ్రాహ్మణాయస్వశక్త్యపూజితాయచ । కృతహా
మాయశాంతాయసర్వశాస్త్రాధిదక్షినే ॥ ముత్రేతానేనవిధివర్ణితే
ణాభిముఖాయచ । దద్యాదితిశేషః - వినాయకంపూజయిత్వాత్రైరవ
హూమమప్యశ్యేనాష్టోత్తరశతంసహస్రంసంవాప్యార్ఘ్యసాగౌణవిధాయ

తంవినాయకం స్వత క్త్యమసారేణిరణ్యోపేతంబ్రాహ్మణాయదద్యాది
త్యర్థః ॥ దానమత్రః - వినాయకగణేశానసర్వదేవనమస్మృత । పార్వ
తీనందనమమగుల్మమాశువినాశయ ॥ కృతేనానేరదానేన సీరోగోజాయ
తేనరః । వినాయకపూజాయాం హి మేచమంత్రాః తస్యగాయత్రీచవి
నాయకశాంతౌదశితాః - తథాన్యేపివినాయకప్రకాశకాః మంత్రాః
స్వస్వశాఖోక్తాగ్రాహ్యః ॥

ఇతి గుల్మహరవిసాయక దానమ్.

—* అథయ కృష్ణీపహజలోదరహరమ్ *

శాతాతపః ॥ గర్భపాతనజారోగాయకృష్ణీపహజలోదరః । తేషాం
ప్రశమనాథాయపా)యశ్చిత్తమిదస్త్యతమ్ ॥ ఏతేషుదద్యాంప్రపా
యజలధేనుర్విధానతః । సువణాయాశ్చతామ్రాణాంపలత్రయసమన్వి
తం ॥ ప్రాయశ్చిత్తమిదంస్త్యతమితి - ఇవంకమవిపాకసామాన్యపా
ప్తం షడ్వాషికమిత్యర్థః ॥ ఏతచ్ఛష్టాషికంసాశీతకృచ్ఛిఇత్యనేన
పరిభాషాయాదశితం ॥ జలధేనువిధానంతుక్తయరోగహరైర్భితం
పలత్రయసమన్వితమితి ॥ సువణానైక్యకపలం - రజతస్రైక్యం ॥ తథా
తామ్రస్యాపిపలత్రయం ॥ తేనయం క్తం ॥

—* అథస్థిహారహరమ్ *

కమవిపాకసంగ్రహ ॥ భృతకాధ్యాపకాయమృకన్యానూష
ణతత్పరః । స్థిహవాంత్యభవేద్విపాజపెచ్చీనూక్తవక్రహి ॥ అయు
తత్రయసంఖ్యాతంస్థిహారవిముక్తయే । ప్రత్యేచందభవెద్ధోమశ్చ
రుణాసపిషాపృథక్ ఇతి ॥ హిమస్త్వాధిశక్త్యాద్యమసారేణాయుతత్ర
యమథంవాదశాంతంపాభవతి ॥

—* అథోదరవ్యాధిహారమ్ *—

కమలవిపాకసముష్ణయే || యోబిష్టావిష్టురుద్రాణాంభేదముత్రమభో
వతః | సాధయేదుదరవ్యాధియుక్తోభవతిమానవః || ఈశ్వరశ్రీః ||
తిక్పభ్రాంతాద్రాయణవధాపరమ్ | సహస్రకలశస్నానమీశ్వరస్యతుకా
రయేత్ || జపేదయుశసంఖ్యాకముద్యన్నద్యేత్యృచంతథా | అలేఃతరళ
స్సూక్తార్థైవచరుణామృత్ || అర్జుత్తరసహస్రసిజహయాచ్యత
తఃపరమ్ | మధువాశ్యేచసంయుక్తంహిరణ్యత్రోదిశేత్ || సహస్ర
కలశస్నానంశతరుద్రేణ || మధువాశ్యేచసంయుక్తంహిరణ్యమితి - (త్ర్యం
పిపుథస్పృగద్వ్యాత్ || అథవాహిరణ్యంప్రధానం - మధుసర్పిషీలం
గం - అథయదాపుథగ్గీయంతేతదాదానమంత్రాపిపుథగేన || తత్రా
జ్యదానమంత్రోహిరణ్యదానమంత్రశ్చపూర్వముక్తః || మధుదానమం
త్రస్తుప్రాగభిహితః - యదాతుహిరణ్యప్రాధాన్యేనమధుసర్పిషీదీప్యే
తే - తదాకేవలమేవహిరణ్యదానమంత్రముచ్చార్యమధావజ్యోకేతం
హిరణ్యంతుభ్యుపహంసంగృహ్యదగ్నిప్రయోగః ||

—* అథ జలోదరహారమ్. *—

కమలవిపాకసంగ్రహే || రాజ్ఞావాతస్నియుక్తసనియుక్తోధమణ
సిన్ధయే | పురోహితఃప్రాడ్వివాకస్సహోవాన్యథాచరేత్ || జలోదర
త్వంప్రాప్తోతితస్యవత్సోమినిష్కృతిం | పయసావతరయేన్నానత్రిత
యంత్రతముత్రమమ్ || సహస్రకలశస్నానంమహాదేవస్యచైవహి | భోజ
యేచ్ఛతంవిప్రాకముద్యలేకించీమాత్రతః ||

ఇతిజలోదరహారమ్.

—* అథ ప్రకారాంతరేణ జలోదరహారమ్. *—

కమలవిపాక సంగ్రహే | తస్మిన్సంసర్జ్యపురాణే || ఉదరవ్యా

ధియు క్తస్తుభవేద్గుర్వంగనాగమే । ఉదరవ్యాధిర్జలదర ఇత్యర్థః ॥
 అత్ర నిష్క్రమమాహ - బోధాయనః ॥ కుర్యాత్తు మకరం సవ్యగా
 జతం తామ్రమేవ వా । పలత్రయేణ ద్వాభ్యాం వాయువైకేన శుభా
 కృతిమ్ ॥ పుచ్చేరత్నానికేయానికటింకాప్యేణకారయేత్ । నేత్రేస్వ
 ణకమయేకుర్యాజ్జిహ్వంరీత్యాప్రకల్పయేత్ ॥ పాదయోః ప్రక్షిప్తే
 త్రస్తుతసాత్రేపురోద్వయేః । యదాతామీరిన్మితోమకరస్తదా
 యంవిశేషః ॥ కటింకాప్యేణ కారయేదితి ॥ శిష్టపక్షద్వయేనాపి సమా
 నం ॥ రీతిఃపితృశాఖ్యః - పాదయోః ప్రక్షిప్తేదితి - అగ్నిమపాదద్వయ
 స్త్యపురతో ఘృతపాత్రద్వయం ప్రక్షిప్తేదిత్యర్థః ॥ కృష్ణవస్త్రైఃసంవే
 ప్త్య చందనాగరు చర్చితం - తామ్రేతుజలపాత్రేతం స్థాపయేన్నకరం
 శుభమ్ । బ్రాహ్మణం వృత్ర సంపన్నం సృద్ధందాంత మలోలుపమ్ ॥
 వస్త్రైః కటకైర్యూరైః పూజయేవంగుళీయకైః । హేమమౌవరుణదైవ
 త్రైః మకరంతం నివేదయేత్ ॥ వరుణదైవత్రైః కిటిబహునచ సంస్పృశ్య
 ఖోక్త వరుణమంత్రగ్రహణార్థం ॥ అత్ర వరుణప్రకాశకామంత్రాః
 త్వన్నో అగ్నే సత్వన్నో అగ్నే తత్వాయామిత్యాదయోమంత్రాః - నవ
 గ్రహ ప్రకరణేదశితాః ॥ హేమమసంఖ్యాప్రేతరకతం - హేమమద్ర
 వ్యమాజ్యం ॥ హేమమశ్చ వరుణపూజాం చ విధాయ - స్వగృహేభ్యక్త
 విధానాదగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్యకార్యః ॥ తతః కిం కుర్యాదిత్యతః ॥ తత
 స్సోస్వదరికేవిప్రే మకరంతం నివేదయేత్ - మకరాదరికేవిప్రే - విప్రా
 యదద్యాదిత్యర్థః ॥ పానమత్రం ॥ జలాధిదేవదేవేశ పశ్చిమాశాప
 తేవిభో ॥ ఉదరవ్యాధి నాశంమే కురుదానేన లోషితః॥

—* అథ గుల్మపతిమాదానమ్. *

కర్మవిపాకసారే । గుల్మకుఃపిశసర్పాంగోదంబధాఢీభయం

రః । దధానః కిణిమాలాంబధశోద్వితాచనః ॥ పూజాదికర్తవ్యతా
పరిభాషాయామతా ॥

—* అథ యక్ష్మశ్చ హహరప్రతిమాదానమ్. *—

కమవిపాకసారే ॥ క్షిప్రాయక్ష్మదుదర్యాతాసునీలాంబరధారిణౌ ।
కృశాంగాపరిదృప్తౌక్ష్మౌ ఖడ్గదండభయంకరా ॥ దధానః కిణిమదకం
గుడదోరాగ ఉవ్యతే । అత్రవిశేషణే వచనలింగవ్యవ్యయశ్చాంధనః ॥
పూజావిధానం పరిభాషోక్తప్రకారేణ కార్యం ॥

—* అథ మహూదరత్వహరమ్. *—

కమవిపాకసారే ॥ మహూదరామయశ్శూరః క్రూరోమహిష
పృష్ఠగః । ఖడ్గవక్షోధరశ్శాంతస్తభాపితాంబరావృతః ॥ పూజాదికర్త
వ్యతా పరిభాషాయాందక్షితా ॥

—* అథ మందాగ్నిహరాణి. *—

కమవిపాకసారేః మండోదరాగ్నిభవతిసతి ద్రవ్యేనతైయజేత్ ।
సోద్రవ్యేకదన్నద ఇశ్యపి పాతః ॥ ప్రాజాపత్య త్రయంకుర్యా
ద్భోజయేచ్ఛకేతంద్విజాత్ ॥ నతైయజేదితి । నిత్యనైమిత్తికాది సాయం
ప్రాత్రపూజామ తైస్వదేన ప్రాయశ్చిత్త హోమాదీన్య నాపదియోనకు
ర్యాదిశ్యతః ॥

—* అథ ప్రకాశాంతరేణ మందాగ్నిహరమ్. *—

వృద్ధపారశరిః ॥ గోమాంసఖాదకామంద జతరాగ్నిభవేన్నరః ।
ప్రాజాపత్యంచరేత్కృచ్రౌ మతికృచ్రౌ తతైవచ ॥ అగ్నిమత్రం జపేన్న
త్యం శ్రీసూక్తం చ విచక్షణః । అగ్నిశస్త్రే తిషంతో వాల్మీకిహరే ప్ర
దక్షితః । శ్రీసూక్తస్యాపాదా నాసికత్రయ హరేభిహితం - అసయో
శ్చ జపాయోవద్యోగశాంతిస్తావశ్యసిద్ధిన మస్తావించాదికోభిషేత్ ॥

—* అథ కర్మ విపాకోక్త మం దాగ్నిహరమ్. *—

సకారణం గరందత్వా పుమాపయతియఃపుమాత్ । సమంధాగ్ని
భవేదేవ మృతకల్పశృణాయతే ॥ అతేరుద్రేకీనూక్తమచతుంచజహు
యాద్భుతమ్ । అద్భుత్తరాయతంసమ్యక్తత్వప స్యాశనుత్తరే ॥ తా
మగ్నివర్ణామితీవజశేత్సూక్తంసహస్రకం । బ్రాహ్మణాభోజయే
త్సమ్యక్స్వాదింశత్సుఖభవేత్ ॥ అతేరుద్రేకీత్యాది ॥ అశేపితమఃరు
తామిత్యేతత్సూక్తమగ్నిధానోక్తాసాధ్యసర్వభోగహరే ప్రదశితం -
తామగ్నివర్ణామిత్యేతత్సూక్తంస్త్రీస్తనస్పృటహరేప్రదశితమ్ ॥

—* అథ బోధాయనోక్త మం దాగ్నిహర మేక్షదానమ్. *—

అగ్నేనూకంధ్యంభవేత్తస్యయన్త్రేతాగ్నివినాశకః । వత్స్యమిత
త్ప్రతీకారంయథోక్తం బ్రహ్మణాపురా ॥ పలాధేనతదధేనతదధా
ధేనవాపునః । రాజితంకారయేత్సవ్య మగ్నేవాహనమత్రమం ॥
అగ్నేవాహనంషేషః - సావర్ణాశ్వఖురాఃకార్యాశ్వేతవన్త్రేణ
పేష్టయేత్ ॥ శ్వేతమాన్త్ర్యేశ్వేతగంధైర్హూసంపద్యాన్తధూతకట
మ్ । తందులోపరిసంస్థాప్యవాహనంపూజయేత్సద్ధీః ॥ తేడులానాం
పరీమాణబ్రోణద్వయముదాహృతమ్ । ఏవంపూజయిత్వాపూజాదేశా
ధాగ్నేయాంబిశిహూమఃకార్యిత్యాహ ॥ అగ్నేయాంబిశిహూమశ్చ
సమిదాజ్యతిలైరపి । అచార్యేణవిశితేన సర్వశాస్త్రార్థే వేదివా ॥ అహు
చేనతుకత్తక్ష్యస్త్రప్రపంత్రానిమాంచుప్రీణా ॥ అగ్నివర్ణాధేతమం
త్రేణసమిద్ధోమితిశస్యతే ॥ అగ్నేయేత్యాజ్యపాలామోష్యగ్నినాగ్ని
స్త్రిత్రస్తథా । మంత్రాధ్యాయోక్త మూర్తేణచాగ్నేస్సంస్థాపనభ
వేత్ ॥ ప్రణీతా మోక్షపర్యంతే కృతేస్సానందియతే । అహోహిష్యే
త్సవీరుచా హిరణ్యేనేత్యుచేనచ ॥ పవమానానువాకేన మోక్షయే
దోగ్నిజంతథా । శమోవాతానువాకేనశాంతించాపి పుకల్వయేత్ ॥ త

స్త్రీశ్చతురవతేగోగింప్రజ్ఞానామృతద్రవ్యం | సదక్షిణం పూజితా
యదద్యాద్యాహనముత్తమమ్ | తత్సర్వంసాశయేత్తిహ్నివాహనసర్వ
పూజితః | తస్యైవ వాహనంపూజ్యం దేవైశ్చేంద్రైశ్చేమాపిభిః ||
అగ్నిమాంధ్యం పూర్వకవవిపాకేయమైయన్తమ్ | తత్సర్వం నాశయ
త్రైపం జతరాగ్నిం ప్రసాదయ || ఏన విప్రాయయోదద్యాదగ్నేర్వా
హనముత్తమం | బలవాన్గ్నిమాన్తైశ్చ జేపేద్వవ శరింవనః || తత
స్త్వబంధుభివై ప్రసన్నత్వా భుంజీతమానవః || అగ్నినాగ్నిలిమితో
ముఖగోగహరదానే - అగ్నేనయేత్యస్యాగస్త్యయుషిః - అగ్నిశేవ
తా - త్రిపుష్పందః ఆజ్యహూషేవియోగః - అగ్నేనయేత్యాది || మం
త్రాధ్యాయే క మార్గేణేతి - మంత్రాధ్యాయోగ్యమ్యం - ప్రణే
తాపాత్రసోదక విసజ్జనమ్ || ఏతదంతే కవణిక్పతేనతి స్నానవిధి
యతే || వక్ష్యమాణమంత్రైరభిషేకః కార్యిత్యథః - అత్రాభిషేకవి
ధానం అగ్నివాహనపూజాప్రదేశాదీశానవిగ్భాగే కలశస్థాపితత్రవరు
ణం నవగ్రహయజ్ఞప్రకరణోక్తమంత్రైర్నామ మంత్రేణావహ్యపూ
జయిత్వా తతః పూర్వోక్తప్రకారేణ హుత్వాతం రోగిణంవరుణకలశ
సోదకనాభిషేచేత్ || అభిషేకమంత్రానామ్ || అహహిషేత్యాది
పవమానస్సువజ్జన ఇత్యనువాక్సేవ్యం తేన || తత్ప్రాహహిషేత్యాదు
భువఇత్యహహిరణ్యవర్ణా ఇతివ్యుత్పత్త్య పరిభాషాయాఽర్హిప్రతి
మాదానవిధానశ్రుతిః || పవమానస్సువజ్జన ఇత్యనువాకోగః హేమమ
ప్రకరణేషశ్చేతః - శనోవాతానువాకేన || అనేన స్వస్వశ్చభోక్తా
శాంతిరుపలక్యతే || తత్రశనోవాతశ్చాదితైత్తరీయభాషణాంతః |
తథా అశ్వలాయన భూషణాంతరిపిపరిభాషాయాదర్శితా ||

ఇతి బోధాయనాక్త మంత్రాగ్నిహర మేషదానమ్.

—* అథా జీర్ణహరమ్. *

కర్మవిపాక సంగ్రహే || అష్టోత్తరసహస్రంతు జామాయాద్వ
జపే శ్లో || ఉపవాసత్రయం ప్రాజాపత్యంచాపి సమాచరేత్ || ఉప
వాసత్రయప్రాజాపత్యయో శ్వరీర దాధ్యానుసారేణ శ్యవస్థావిజ్ఞేయా ||
చతురాసపీఠాచటాయాత్ || అయంచ హా మో జపానంతరం -
జపాపిసహస్రద్వయం || అగ్నిరస్తీత్యస్యాహోది వాఙ్మోహర ప్రా
యశ్చితై ప్రవశితం || ప్రకారాంతరం - ఋగ్వేదానే || యస్యభుక్తం
నజీర్యేనతిస్థే ద్వాకథంచన | ధ్యాత్వాచాతురమస్యస్య హ్యగ్నిరస్తీ
త్యుచ-జపేత్ || ధ్యాత్వాచాతురమస్యస్యస్తరతః అతురంధ్రవేదిత్యుక్తం ||

—* అథాస్యప్రకారే శాజీర్ణహరమ్ *

శాతాతపః || పరాన్నవిఘ్నకరణాదజీర్ణమపిచాయతే | లక్ష
హేమంచకుస్మిత ప్రాయశ్చిత్తంయథావిధి || లక్ష హేమప్రాయశ్చిత్తం
యద్వాసమథా చైల్లక్ష హేమమపి కృత్వా యథావిధిప్రాయశ్చిత్తం -
కృశ్రివాంద్రాయణాదీనివ్యాధ్యనుసారేః న్యస్తాసిసమస్తానివాకుర్వీత || ల
క్ష హేమప్రకారశ్చ నవగ్రహయజ్ఞప్రకరణోక్తగ్రహపూజాకుండవం
టపాదికంచవిధాయవ్యాహృతీభిగాయత్యౌవా తిలవీసోయజ్జైలః
తుసంఖ్యమా హేమంకుర్వీత || తతోవసాధారానివారణయేత్. ఎత
చ్చసర్వంపరిభాషాయాంద్రవ్యక్త్యం ||

—* అథమందాగ్నిప్రతిమాదానమ్ *

తల్లక్షణంతు, అనుక్తమతురో గేష్విత్యాదినాశూలరోగహరస్రక
రణోక్తమేవాప్రాప్యనుసంధేయం - పూజావిధానంతావతఃకొదేవతా
ప్రతీత్యాదినాదశితం ||

ఇత్యగ్నిమాంద్యహరణి-

—* అథ ప్రజ్ఞాహీనత్వహరాణి. *—

అగ్నిమాంద్యస్యాంతస్ఫరీగతత్వేన కేన్ప్రసీకారకమాణసంశయః
అంతరత్వేనబుద్ధిస్థత్వాదస్కపకరణస్యసంగతిః ॥ పరాశరః ॥ పరాశరా
పాన్త్యశ్శాస్త్రసంవిధీనోభవేదయమ్ । అతికృచ్ఛతవాదుర్యాబ్యాద్రా
యణసమన్వితమ్ ॥

ఇతి ప్రజ్ఞాహీనత్వహరాణి.

—* అథ ప్రజ్ఞాజాడ్యత్వహరఘంటాదానమ్ *—

బ్రహ్మవైవర్తే ॥ గురౌబాహ్యనమజ్ఞాతేయౌవెదాఙ్మయనంచరేత్ ।
కుర్యాదిత్యధః ధాతునామనేకాథాత్పాత్ ॥ సజడఃప్రజ్ఞయాహీన
స్సంసారిజాయతేనరః । వత్సోమితస్ప్రతికారంశుద్ధకాంగ్యమయ్యాంచృ
ధామ్ ॥ శౌభనాంకారయేద్ధుంటాంశుభైశివవిఘ్నాపితమ్ । పరైశ్చకు
ర్యాద్వింశత్యాతింశత్యావాతదనతః ॥ సుస్వనాంతామత్తిశ్లత్త్వాంపంచగ
వ్యేనధావయేత్ । శ్వేతవస్త్రేణసంవీతాం తండూలోపరివిన్యసేత్ ॥ తం
దులూనాంపరీమాణం ద్రోణిత్రయమిష్యతే । తదధకమథవాగ్రాహ్యం
పరీమాణంస్వశక్తీతః ॥ ఆచార్యస్సచశాస్త్రజ్ఞోవేదపేదాంగతత్ప
రః ॥ ఆజ్ఞాయపరయాభక్త్యుపాజయేత్తవిధానతః ॥ ఏతేనాచార్యే
ణఘంటాదిపూజాకర్తవ్యేత్యాహ । తేనైవకారయేత్పూజాంఽధితక్యా
స్త్రచోదితైః ॥ ఉపచారైర్హోదశభిమంబ్రతేదౌనేనభక్తితః । ఆవాహ
యేత్తువాగీశాంఘంటాయాంపరమేశ్వరీమ్ ॥ అవాహనమంతః ॥ ఏసేన్య
హిదేవిసర్వేశిఘంటాయాంసన్నిధి కురు ॥ సర్వసత్వోపకారీత్వంభాను
ముద్రేపరాత్పరే ॥ ఏషమావాహ్యతాంఘంటాద్రాహ్మణంచపిపూజ
యేత్ । తాంఘంటామిత్ర । ఆత్రిఘంటాయామావాహితా సరస్వతీలక్ష్మ్య
తే ॥ అస్మానుపూజా . యద్వాగీత్వంబ్ర । అనుచరశ్శ్రౌచకన్తాదవా

యుహరే ప్రదక్షిణతః । బ్రహ్మప్రకాశమంత్రస్తు - బ్రహ్మజ్ఞానమితి నవ
గ్రహప్రకరణైవశ్చింత్యః ॥ పూజానంతరం - స్వగృహ్యాక్షప్రకారేణ ప్ర
తిష్ఠాప్యమతాశనమ్ । హోమంతుర్యాత్యయితేన సమిదాఙ్గ్యులైర
పి ॥ నైవేద్యంపాయనందద్యాదేవై శ్చ బ్రహ్మజేతథా । సరస్వతిప్రేక్షమి
తివం త్రేణతునవంతరః ॥ అత్రపూజాయాం హోమావకముణివ అయం
వామంత్రోయద్యాగితిశ్చహోవావికప్తేనగాగ్రహ్యః ॥ సరస్వతిప్రేక్షమవే
తిమంత్రప్రక్షసమామ్నాతా అగ్నిఋషిః - సరస్వతీదేవతా ॥ అనుష్ఠ
ప్థంవః - పూజావిధిమవిరియోగః - సరస్వతి ప్రేక్షమవేత్త్యాది ॥ త
స్మై హుతవతేదద్యాద్ధంతాంతాంపూజితాయతు । మంత్రేణానేనవిధి
జ్ఞానోగీపూర్వముఖశ్చచిః ॥ దానవంత్రః ॥ గురారవజ్జయాయచ్చస్వా
ధ్యాయాప్యమనంకృతమ్ । సరస్వతిజగత్తాతజగజ్ఞాద్యపహరిణి ॥ సా
క్షాచ్చక్రకళావత్ప్ర బ్రహ్మరుద్రాద్యేస్తుతా । తన్మమాధ్యయనోత్తం
తజాద్యంహరవరాననే ॥ ఘంటాదానేనతుష్టాత్సంబ్రహ్మణోమితంపు
రా । ఏవందానంతుదత్వావై తమాచార్యంక్షమాప్యవ ॥ అన్యేభ్యశ్చక్తి
తోదద్యాద్యేభ్యోభభోజనమ్ । తతస్సస్వబంధుభిస్సాధణంస్నాత్వాఘృ
తీతమానవః ॥ ఏవంతుతుతేదానంప్రజ్ఞాహీనోజడోపివా । ప్రజ్ఞా
జడోమంతు జాయతేవాక్పతిర్యథా ॥

ఇతి ప్రజ్ఞాజాడ్యత్వహరఘంటాదానమ్.

—* అథ చేతనాహీనత్వహరమ్ *

కాతాతపః ॥ పిఠ్యహంచేతనాహీనోమాత్మహంధఃప్రజాయతే ।
నరకాంతేపాశుత్వప్రచాయశ్చిత్తయథావిధి ॥ సరకాంతేమానుషకరీ
మాసాద్యతప్రచేతనాహీనోజాయతభిశ్చభక్తః ॥ ప్రచాయశ్చిత్తస్వరూ
పతనవిశేషంకేత్రరోగహారప్రకరణేంధత్వహరేవశ్చింత్యం ॥

—* అథ ప్రజ్ఞాహీనత్వహాస్రతిమాదానమ్ *—

తల్లక్షణంశూలరోగహరప్రకరణేజ్జయం || పూజాదికతత్త్వతా
పరిభాషాయాంవశితా ||

—* అథ మూత్రకృచ్ఛిహరాణి *—

శాతాతపః || గురుజాయాభిగమనాన్ముత్రకృచ్ఛిఃసజాయతే | తే
నాపినిష్కృతిః కార్యాశాస్త్రద్వష్టేనవత్తనా || శాస్త్రద్వష్టవత్తనే
త్యనేద్వివిధానిష్కృతిరుచ్యతే | తత్రైకాప్రాజాపత్యాదికృచ్ఛిరూపాః
సాచనరకోపభోగేనకమణిః క్షీణత్వాస్మరుతల్పపాణ్యశ్చిత్తస్యాథం
తదథంవాశక్త్యాద్యమసారేణకల్ప్య || అపరానిష్కృతిమాహ ||
స్థాపయేత్కుంభమేకంతుపశ్చిమాయాంశుభందిశి || నీలనస్త్రసమాచ్ఛ
న్నంనీలమాల్యాభిభూషితమ్ | తస్యోపరిన్యసేద్దేవంలాహపాశ్రేప్రచే
తనమ్ || సునర్హానిష్కృతమైకసమితంయాదసాంపతిమ్ | యజెత్పు
రుషసూక్తేన వరుణంవిశ్వరూపిణమ్ || వరుణమూర్తిఃస్తు || పాశవరద
కరామకరవాహనాభవతి || సామవిద్యాహ్వానైత్రసామదేవంసమాప
యేత్ | సునర్హపుత్రికాంకృత్యానిష్కృతంశతసంఖ్యయా || దద్యాద్వి
ప్రాయశంపూజ్య నిష్పాపస్సామితిబ్రవత్ | యాదసామధిపోదేవోవి
శ్వేషామపిపాననః || సంసారాభ్యైకణధారోవరుణఃపావనోస్తుమే |
ఇమంమంత్రంసముచ్చార్యచార్యాయయథావిధి || దద్యాదైవమలంకృ
త్యమూత్రకృచ్ఛిప్రశాంతయే || ఆత్రాయంప్రయోగః || స్వానుకూలేశు
భేదినేఘంటిలముపలిపాల్గలంకృత్య-తత్రపశ్చిమదిగ్భాగేకేశంసంస్థాప్య |
తదుపరిపాయసపాత్రం నిక్షిప్త్యతతోక్తవరుణప్రతిమాంనిధాయ-తథా
వింశతినిష్కృతమితాం సావశేకంమూత్రకృచ్ఛిపుత్రికావపినిక్షిప్య త
తోవరుణంపురుషసూక్తేనదోషశోపచారైః పూజయేత్ || రోగప్రశ్నిమాం
మూత్రకృచ్ఛిధిదేవతాయైనమఇతి నామవం త్రేణాచార్యే || అథసా

మవిదాద్రాహ్మణేనపూజితాయాః పృతిమాయాస్సన్నిధానానాం వేదపా
రాయణంకారయేత్ || తదభావేబహ్యచేనవామథాసంభవంసామాధ్యా
యినావావేదపారాయణం నిష్పాదయేత్ ||

రోగనిన్యత్తిరూపదృష్టప్రయోజనస్యైవమపి నిష్పత్రైవేదపారాయ
ణవిధిఃపరిభాషాయాందశికః - యావత్పారాయణసమాప్తిశ్చ ప్రతిది
నం పూర్వోక్తరీత్యా వరుణంరోగ ప్రతిమాంచపూజయేత్ || సమాప్తేద
పారాయణేతాంరోగప్రతిమాంచాహ్మణాయదద్యాత్ - తత్రతాయం
ప్రయోగః - అముకరోగత్రాయాముకశమణే - అముకరోగశాంత్యర్థే
మముకరోగప్రతికృతింతుభ్యమహమిత్యుచ్చార్య - అహం నిష్పాపస్సాగ్ని
మిత్రబ్రువన్ ప్రతిగృహితేరోగప్రతిమాందద్యామితి || తతోయావదసామ
ధిపతిత్యముంక్లోకముచ్చార్యవరుణప్రతిమాంతస్మైవాన్యస్మైవాదద్యాది
తి | యజేత్పురుషనూక్తనేతి - పురుషనూక్తేనపూజాప్రకారః వేదపా
రాయణవిధిశ్చపరిభాషాయాం ప్రపంచితః ||

—* అథ ప్రకారాంతరేణమూత్రకృచ్ఛహరమ్. *—

శాతాతపః || పశుయోనాచగమనాన్ముత్రకృచ్ఛీప్రజాయతే | తిల
పాత్రత్రయంచైవ సదద్యాదాత్మశుద్ధయే || తిలపాత్రదానమాహ
విష్ణుః || తామ్రపాత్రేతిలాన్యత్వా పలమోడశకల్పితే || సహిరణ్యంస్వ
శక్త్యావా విప్రాయప్రతిపాదయేత్ || నాశయేత్త్రివిధంపాపంవాఙ్మ
నః కాయసంభవమ్ | ప్రకారాంతరేణతిలపాత్రదానం || కూమభురా
ణే || తిలపూజాంతామ్రపాత్రం సహిరణ్యంద్విజాతయే | ప్రాతర్దత్వా
తువిధివద్దుస్స్వప్నంప్రతిహంతిసః || తిలపాత్రంతథాహ్రిక్షం కనిష్ఠో
త్రమమధ్యమమ్ | తామ్రందశపలంయత్రజ్జఘన్యంపరికీర్తితమ్ || ద్విగుణం
మధ్యమంహ్రిక్షం తిగుణంచోత్తమంస్త్రితమ్ | స్వర్ణమేకం జఘన్యేతు
ద్విగుణంమధ్యమేక్షియేత్ || తిగుణంచోత్తమేతద్వత్సవణంపరికీర్తి

తమ్ | సువణం దక్షిణం దాద్యాన్వహపాపక్షయోభవేత్ ||

—* అథ మూలకృత్యసారాంతభేదః. *

కమళవిపాకసారే || మత్స్యరీగురుదాయశ్చవిధవామభివాంభతి || స
భవేన్ముత్రకృచీతగురుతల్పార్థమాచరేత్ || గురుతల్పప్రాయశ్చిస్త
స్యాధికం || ధన్వాషికం పౌష్యశ్చిత్తమాచరేదిశ్యధికం ||

—* అథ మూత్రకృత్యసార తిలపద్మదానమ్ *

వాయువ్రరాజే || సురాపామూత్రకృచీస్యాదితి || ఆత్రనిష్కూతి
మాహా || బోధాయనః || సౌవణంకారయేత్పద్మంపలెన్దాధాపలెనవా |
యథాస్వశక్తిమతిమాకదృఢమష్టదశంశుభమ్ || విత్తశాత్యంనకుర్వీతభవే
న్నివల్లమన్యథా | తిలద్రోణాధికనాపితామృపాత్రంజలాన్వితమ్ || నిద
ధీతేతిశేషః || ద్రోణపరిమితవాతిలరాశాజలపూరితం తామ్రపాత్రం
నిదధీతేత్యధికం || పాత్రమధ్యేతుతత్పద్మం నిదధ్యాతుకుచమాన్వితమ్ |
బ్రాహ్మణంశుతసంపన్నంవరిద్రంనాగ్నిహోత్రితమ్ || ఆహూయగంధ
మాల్యాదైగ్రిర్విధినాచాతిభక్తిః | అచార్యేదితిశేషః || ఏవంబ్రాహ్మణ
మభ్యర్చ్యననమంభాస్కరంపద్మమధ్యే పూజయిత్వాచతత్పద్మంవక్ష్య
మాణలక్షణాయదద్యాత్ || బోధాయనప్రోక్తవీనంతిలపద్మదానానంతరం
అజ్యేనచ తిలై హోమఃకార్యశ్చాప్తో శరంశతం - పద్మచావాహయేద్దే
వం భాస్కరంక్షమానాయకమ్ | ఏహ్యేహిభగవతదేవపద్మస్త్రికసన్ని
ధిశుక్లుత్రయీతనోద్వాదశాస్త్రకసహస్రైశ్శోభితభివృతః || ఇతి ఆవా
హనమంత్రః || ఆవాహ్యతస్త్రికదేవేశంపూజయేద్దక్తచందనైః | పుష్పై
స్సరశ్చైరపైః కుంకుమాగరుచందనైః || నైవేద్యంపాయసందద్యాదలా
భేక్షీరమేవచ | అజ్యహోమస్తీలహోమశ్చవ్యాహృతిభిఃకార్యః || తతః
కుర్యాదిత్యతఆహూతతస్త్విణకమయంపద్మందద్యాన్నంత్రేగాసంయతం |
దానమంత్రః || భగవంపూజతంగోసౌద్వాదశాస్త్రాత్రయీతనః || పద్మ

నానేవదత్తేనప్రీతస్తరణిరస్తుమే | కృతేనానేన మనజోమూళ్యకృణ్ణాగ్ని
ముచ్యతే || పతచ్ఛుద్ధదానమాదిభ్యవాసరే కార్యం || పద్మదానప్రయో
గం చ ఆదితాపనికారయేదితిబోధాయనస్తరణాత్ ||

—* అథాత్మరీహరమ్ *—

శాతాతపః || మాతుస్స పత్నీగమనేజాయతేత్వత్మరీగదః | సతు
పాపవిశుద్ధ్యథేం పామృశ్చిత్తంసమాచరేత్ || పామృశ్చిత్తమప్రమా
సికమ్ || దద్యాద్విప్రాయవిమలమధుధేనం మథోదితమ్ | లీలద్రోణశ
తంచైవ సోమజ్యేనసమన్వితమ్ || మధుధేనవిధానంక్షయరోగహరేద
శితమ్ ||

—* అథ బహుమూత్రహరమ్ *—

శాతాతపః || దుగ్ధచోరస్తుపురుషోజాయతేబహుమూత్రవాక్ | స
దద్యాద్దుగ్ధధేనంచ బ్రాహ్మణాయయథావిధి || దుగ్ధధేనువిధింపిత్యయ
రోగహరేగుడధేనప్రస్తాక్షద్రవ్యవ్యః ||

—* అథ ప్రకారాంతరైః బహుమూత్రహరమ్ *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే || సోదరీగమనేరోగి జాయతేబహుమూ
త్రవాక్ | పరాకర్షితయంచత్వారింశద్బ్రాహ్మణభోజనమ్ || ఆతేనూ
క్తేనబహుయాదప్తోత్తరసహస్రకమ్ | సపిండోదరుణాతేనజపస్తావాన్వి
తేనతుసహస్రనామ్నాంసూక్తస్య సారుషస్యచశక్తితః | గాయత్ర్యగ్ని
జపః కార్యస్తత్పాపస్యాపనుత్తయే || రోగస్యాల్పత్వేప్రత్యేచంపెనా
మః | ఆదిత్యేతుసకలసూక్తావృత్త్యాహామః || పక్షద్వయేపిదరుణాశ్పథక్
సపిండోపృథక్ || జపస్తావానితి || అప్తోత్తరసహస్రమేవ || తేన, ఆతేని
తరీత్యనేవసూక్తేన || సహస్రనామ్నాంపురుషసూక్తస్య గాయత్ర్యగ్ని
జపశ్చక్రితోధవతి || అప్తోత్తరసహస్రాదధికంన్యూనంచేత్యర్థః || తేనా
మృష్యాదిపరిధామాయాముదితం ||

—* అథ మూత్రకృచ్ఛాదప్రతిమాదానమ్. *—

కమలవిపాకసారై || మూత్రకృచ్ఛామయఃఖడ్గకఠోజదృక్ప-
రః | కఠనంధేదనంఖండకఃకరణం || అనైవ ధేదనసాధన విశేషోల-
క్యతే - తదస్యాస్తీతికఠోరీకరణతి కూరణత్యధః - పూజాదివి-
ధిస్తుపరిధామాయాంఠోగప్రతిమాదానవిధావుక్తః ||

—* అథ ప్రమేహహారణి. *—

కమలవిపాక సముచ్చయై || చండాలీగమనాంత్యఃప్రమేహవ్యా-
ధిమాన్బవేత్ | తుత్విపాసాతురశ్చైవజాయతేతస్యఃషష్ఠిః || చాం-
ద్రాయణత్రయంసర్వాద్యవషధ్యంతథాపరమ్ || అపరంఽపీలికామధ్య-
చాంద్రాయణంచేత్యధః ఇమాఅపప్రవతణ్ణిఉదుత్త మమధైకయా ||
జహుయాత్సపిషాచైతాకజపేన్తంత్రాన్సమాహితః || ఇమాఅపః
ప్రవహతణ్ణిద్వయోమేధాతిథిబుషిః || ఉపాదేవతా | అంత్యాధ-
ర్చస్యగ్నిదేవతా || అనుష్ఠుస్థంః - ఇదమాపో— అద్యాన్వచారి-
షం - ఇత్యాది - విహితార్థే వియోగః - ఉదుత్తమంవరుణేత్యాది-
జపహోమయోస్సంఖ్యా వ్యాధ్యనుసారేణాప్తోత్తర సహస్రాద్యయు-
తాం తాకల్ప్యః ||

—* అథ శూలప్రమేహ హరమ్. *—

కమలవిపాక సంగ్రహే || తిర్యగ్గామీసశూలేన ప్రమేహేనయు-
తోభవేత్ | కుర్యాత్సాంతపనాదీని ప్రియశ్చిత్తంయథాఽధి || సాంత-
పనయతి సాంతపన మహాసాంతపనాఽత్యధః ||

—* అథ వాతప్రమేహహరమ్. *—

కమలవిపాకసంగ్రహే || పర్వవ్యవాయామనుజఃకన్యాగమితత్తై-
వచ | వాతప్రమేహాయుక్తస్సృక్కుర్యాచ్చాంద్రాయణత్రయమ్ ||

—* అథ మధుప్రమేహహరమ్. *—

కమలేవిపాక సముచ్చయే || మధుమేహీమాతృగామీ సతతంబా
యతేనరః | పిత్తభార్యాభిగామీచ జలమేహీనరాధమః || యోగశ్చేద్భ
గినినిత్య మిక్షుమేహీతినిత్యయః | పిత్తభార్యా సపత్నీజననీ - సతతం
మధుమేహీనిత్య మిక్షుమేహీత్యన్వయః - ఏతేనరోగాధిక్యం సూచ్యతే.
ప్రాయశ్చిత్తక్రమాదత్రవడ్వషాఽఽపి పంచచ - త్ర్యబ్జమిత్యాచరేత్స
వ్యక్తతోరోగాత్ప్రముచ్యతే || వడబ్దంసంచాబ్దం చక్రమాత్ప్రాయశ్చి
త్తం భవతీత్యర్థః - సర్వమంత్ర సారవంత్రేణ జపహామాచ కతక
వ్యా || సంఖ్యాబాష్టోత్తర సహస్రం || సారమంత్రాశ్చ బహవః ఉద్య
న్నద్యేత్యాదయః - పరిధామాయాం దశికాతాః ||

—* అథ ప్రమేహఘ్న సుసంజఘ్నేన దానమ్. *—

వాయుపురాణే || బ్రాహ్మణస్వణంహరిచ ప్రమేహీజాయతేనరః ||
వృద్ధగౌతమః || ధేనుంస్వణంమయాం కుర్యాత్పూర్వేణవిధినాతతః || పూర్వే
ణవిధినాపలేనవాతదధేనవేతి || ధేనుంకుర్యాదిత్యర్థః - ఘృతాస్థ్య
త్వాదీతీతకవ్యతాకలాపస్తుత్యయరోగహరప్రకరణే గుడధేనుదానప్ర
సంగన దశికాతః || స్వణంశృంగీమితిపూర్వవత్ || బ్రాహ్మణంశృతసంప
న్నం వైష్ణవంచ కుటుంబినమ్ | అచారవంతంధమిష్ఠం ద్విజజిహ్వా
గౌచ్ఛతమ్ || గృహమాచూయవిధివత్పూజయేద్భూషణాదిభిః | య
థావిభవతోదద్యాద్ధోమంపూషణవదేవహీ || పూర్వసత్సవ్యహ్యక్త
విధానాదగ్నిస్థాపనాదిక్వత్యేత్యర్థః - మంత్రైస్తువైష్ణవైస్సమ్యకలాభ
సమిధస్సన్నతాః | హోమసంఖ్యాబాష్టోత్తరశతం || వైష్ణవమంత్రా
స్తద్ద్విష్టోరిత్యాదయః || తత్రతద్ద్విష్టోరితికూశ్చాండ హోమప్రకరణే
దశికాతః - అన్యేపి స్వస్వశాఖోక్త విష్ణుప్రకాశకాగ్రహ్యః || నారా
యణాష్టాక్షరమంత్ర ఆంత్రవృద్ధిహర నారాయణమూర్తిదానే - గో

పాలమంత్రస్తు నక్తాంధ్యహర గోపాలదానే ప్రదర్శితః ॥ హేమామాలా
తేతుప్రదద్యాచ్చ మంత్రేణానేన హేమామవాత ॥ మంత్రమాహాచక్రం
సుదశశనంయస్య రాజతేజతక్షణమ్ ॥ ప్రమేహంహరతుక్షిప్రం విష్ణుర్గ
రుడవాహనః | ఆజ్ఞశంఖపద్మే ॥ శంఖచక్రగదాధారీత్యథాః ॥ దానం
ప్రమేహరోగఘ్నమేతత్కార్యంమనీషిః | కృతేనానేనశావ్యంతిప్రమే
హదారుణాఽపి ॥ ... ..

—* అథ ప్రకారాంతరేణ ప్రమేహహరమ్. *—

శాతాతపః | తపస్వినీప్రసంగేన ప్రమేహాఽజాయతేగదః | మా
సంరుద్రజపః కార్యోదద్యాద్భక్త్యాచకాంచనమ్ ॥ తపస్వికప్రసంగేన ప్ర
స్వినీదమనం ॥ రుద్రలక్షణం పరిభాషాయాం దర్శితం | సువణాయథా
శక్తిదద్యాత్ ॥

—* అథ ప్రమేహప్రతిరూపకృతిదానమ్. *—

కర్మవిపాకే ॥ ప్రమేహఃపాణిముద్యమ్యదక్షిణం హిరణ్మిషః
పాపేపాశ్వేక్షణః కుర్వన్నాదాఘాతంచగజః ॥ పూజావిధిస్తుపర
భాషాయాం దర్శితః ॥

—* అథ లింగహనికరన్యక్షణవ్యాధిహరణి. *—

శాతాతపః ॥ మాతృగామిభవేద్యస్తుతస్యలింగంవినశ్యతి | చందా
లిగమనేచైవ హీనఃకుష్ఠప్రజాయతే ॥ తస్యప్రతిక్రియాం కతుకాఽంఖ
ముత్తరతోన్యసేత్ | ఉత్తరతశ్చుద్ధస్యలిప్తదేశస్యోత్తరదిగ్భాగే ఉదకా
భిపూరితంకలశంస్థాపయేదిత్యథాః ॥ అతచకలశంస్థాపనాదీనినవగ్రహాయ
జ్జప్రకరణేభిహితాని ॥ కృష్ణవస్త్రసమాచ్ఛన్నం కృష్ణమాల్యాదిధూషి
తమ్ | తస్యోపరిన్యసేత్కాంస్యపాత్రేదేవంధనేశ్వరమ్ ॥ సువణం
షుభ్రపేక్షాననిమిత్తంనరవాహనమ్ ॥ యజెత్పురుషసూక్తానధనదం వి
శ్వరూపిణమ్ | ధనచంపరదాభిముకఃపశుర్యాత్ ॥ యజెత్పూజయేత్ ॥

పూజాప్రకారస్య పురుషసూక్తవిధానేకదీతః ॥ అథర్వవేదవిద్విద్వాన
 ధర్మణంసమాపయేత్ । అథర్వవేదపారాయణంచర్యాదిత్యధః । యా
 వద్భిక్షునైవేదపారాయణసమాప్తిభవతి ॥ తావత్సుచినేమకుబేర
 పూజావత్ప్రమాణప్రతిమాపూజాచకార్యా ॥ పారాయణవిధిస్తుపరిభా
 సాయాం ॥ అథవేదవివధావే బహుచేనవాయుధాలాభోపపన్నశా
 ఖ్యాధ్యాయినావావేదపారాయణంకారయేత్ ॥ అనేకమణాశోగ
 నివృత్తిరూపదృష్టాభోపయోగాల్ - వేదాంతపారాయణేనాపిదృష్టా
 భాసిద్ధైః ॥ అథర్వవేదపారాయణంతుయత్తురత్తుఃపిశాచాదీనాంతద్వేదప్రి
 యత్వాత్ - ధనదస్యచయత్తురాత్త్వప్రసిద్ధమేవ ॥ కుబేరంప్రేరిదినమా
 వేదపారాయణసమాప్తిపూజయేదిత్యుక్తం - తద్వదేవరోగప్రతిమామ
 పిపూజయేదిత్యుహ ॥ సువణపుత్రికాంకృత్యానిష్కంవింశతిసంఖ్యయా
 దద్యాద్విప్రాయుసంపూజ్యనిష్పాపస్నాన్యమితిబుధైః । ఇయంప్రతిమా
 తోగ్రప్రతిమా - అస్యలక్షణమతత్ప్రకరణాంతేవ్యుత్పాదయిష్యతే -
 అక్రమలింగహస్తిప్రతిమాధి దేవతాయైనమిత్యున్యేనమంత్రేణైతాగ్రప్రతి
 మాంపూజయేత్ । ఏవంప్రేరిదినంసంపూజ్యవేదపారాయణస్యాంత్రే - అ
 నేనప్రతిమాదానేనాహంనిష్పాపస్నాన్యమితి బ్రువన్తిమాగ్రప్రతిమాంవి
 ప్రాయుదవ్యాత్, ధనదప్రతిమాదానమంత్రః- నిధీనామధిపాదేవశ్శంకస్య
 ప్రియస్సఖా । సౌమ్యాశాయాః పతిశ్శ్రీమాక్ మమపాపంవ్యభోహతు ॥
 ఇమంమంత్రంసమచ్చార్యచార్యాయయథావిధి । దద్యాదేవంహీనకు
 స్థిలింగనాశీచకుద్గతి ॥ ప్రయోగప్రకారోమూలకృచ్ఛావారప్రకరణేభి
 హితః ॥

ఇతిలింగహానికరస్వవణ వ్యాధిహారాణి

—* అథ వండత్వచారమ్ *

శాతాతపః || దుష్టవాదీతుషండస్సాన్యత్సద్ద్యాచ్చద్విజాతయే | రౌ
ప్యంపలత్రయందుగ్ధఘటత్రయ సమన్వితమ్ || రజతదానమంత్రస్తుపూర్వ
ముక్తః ||

—* అథ వృషణవ్యాధిహరమ్ *

కర్మవిపాకసంగ్రహే || నృపాపరాధేనవినియోగముష్కం యన్యకస్య
చిత్ | ధేవయేత్తస్యముష్కంతుభవేద్దగ్ధమివాగ్నినా || శిలాపిష్టసదృశశ్చ
సువ్రణశ్చాపిజాయతే | రుధిరంప్రసవేత్పశ్చాత్తస్యేయనిష్కృతిపరా ||
శతరుద్రంజపేత్సవ్యోష్టోత్తరసహస్రకమ్ | యతిచాంద్రాయణంచైవ
పర్యాద్దద్వాచ్చగాంతతః || విష్ణురసి || జాయతేవృషణేయస్య వ్యాధిః పర
మదారుణః | జపిత్యాదశసాహస్రంముచ్యతేరుద్రసంహితాం || రుద్రా
ధ్యాయాష్టోత్తర సహస్ర దశసాహస్రయోస్తువ్యాధితరతమభావాపేక్ష
యావికల్పః | అష్టోత్తరసహస్రం దశసాహస్రమిత్యనేన చ మహారుద్రా
తిరుద్రాది జపాలక్ష్యతే సచ || రుద్రవిధానే దశితః || యానిచాత్రపీడా
ప్రకరణోక్తాని తాని సర్వాణ్యపి వృషణవ్యాధిహరాణివిజ్ఞేయాని || గో
దానమంత్రస్తుపూర్వముక్తః ||

—* అథ లింగహని ప్రతిమాదానమ్. *

వృషణవ్యాధిహరప్రతిమాదానం | తల్లక్షణంచఅనుక్తేషుచరోగే
ష్టిత్యానినాశూలరోగప్రకణోక్తమేవాత్రాప్యనుసంధేయం - పూజా
విధానంతు పరిభాషాయాం రోగప్రతిమాదాన విధానుక్తం ||

—* అథ గుడరోగహరాణి. *

శాతాతపః || సురాలయేజలేవాపి సక్కుద్విష్టాంకరోతియః |
గుడరోగోభవేత్తస్య పాపరూపస్సదారుణః || మాసంసురాచ నేనై
సగోదానద్వితయేనచ || పాజాపత్యేనచైకేన శామ్యంతి గుడజారుజః ||

అత్ర సురాదనమితి సామాన్యేనాభిహితం - తథాపి సూర్యప్రాధాన్యేన సూర్యపూజా విష్ణురుద్రపూజా చ వత్సతే || అఘోగ్యంభాస్కరాదిచ్ఛేదితిస్త్యతే || పూజాస్వశక్త్యాద్యనుసారేణ గంధపుష్పవస్త్రాలంకారాదిభిస్సురాదనం - గోదానం || ప్రాజాపత్యాచరణేమక్రమోపపాతక్రమ ఏవ తద్బాధకప్రమాణాభావాత్ || గోదానమత్రస్తుక్రమపద్ధతౌ ద్రష్టవ్యం ||

ఇతి గుదరోగహరణి.

—* అథ ప్రసవద్గుదరోగహరణమ్. *

కర్మవిపాక సంగ్రహే || విష్ణుత్ప్రోత్సజనంకృత్వా యః కృత్వానావనేజనే | భుక్తేజన్తాంతరేమత్యోభదేత్ప్రసవద్గుదః || భవేచ్ఛదారుణాపీడా తత్రకృత్ప్రాతికృచ్ఛికే | చాంద్రాయణం చ కతకవ్యం తథాక్షీరంచసపిషా || అక్షిభ్యామితిసూక్తైన సహస్రం జహుయాచ్ఛుచిః | ఉద్యన్నద్యేత్యుచంచైన జపేత్సూక్తౌక్తసంఖ్యయా || సపిషాసహితంక్షీరంహవిరాజ్యమిశ్రితంవిదుగ్ధంజహుయాదిత్యభః | అక్షిభ్యామితిసూక్తం పూజకముక్తం - తథోద్యన్నద్యేత్యుచోపి - హుమామస్తుప్రత్యుచం ||

—* అథాశోరోగహరణమ్. *

కర్మవిపాకే || దత్వాచవేతసంయోజ్యేత్వాదయాపిచవేతనమ్ | అధ్యాపయేచ్ఛజహుయాదశోరోగయుతోభవేత్ || తన్నిన్యత్రానఘరీతకృచ్ఛంచైవాతికృచ్ఛికమ్ | చాంద్రాయణంచైవతథాజపేత్సూక్తంచపారుషమ్ || ఉద్యన్నద్యేత్యుచంవిష్ణుహృదయంబజపేత్తథా | తామగ్నివణామితి చజపేత్సూక్తంసమాహితః || హిరణ్యంసఘృతందద్యాచోఽగ్నిత్రయాయకుటుంబినే || దత్వాభవేతసమిత్యాది - భృతకార్యాపక

శ్చేదిత్యథః । యశ్చ శాస్త్రవిహితత్వైర్గతితాదివ్యతిరేకేణ స్వపరిక
న్వితకృతింగృహీత్యాపరాధం జహుయాత్, జపేచ్ఛ సోశోరోగ
యతోఽభేదిత్యథః - తామగ్నివర్ణామిత్యన్యత్వామాకాదిస్త్రీస్థనసోఽ
ఘటారేదశితం - భుక్షమాత్రాదీనాంసర్వేషాం జపసంఖ్యావ్యాధితర
తమభావేనాష్టోత్తరగహస్రాదికా - తథాశక్త్యపేక్షయావాశతాదికా
కల్పనీయ్యా ॥ సహిరణ్యంఘృతందద్వాదితి - ఆశ్లేహిరణ్యనిక్షిప్యఆ
చ్యావేక్షణంకృత్వాదచ్యాదిత్యథః - ఆచ్యావేక్షణమత్రస్తు కటిశూల
హరేదశితః - తథా శ్రోత్రీయాయదుటుంచినే ఏకవక్షపర్యాప్తంధ
నందద్వాత్ ॥ అనేనైవాధిప్రాయేణ బ్రహ్మగీతా సువచనంసమామ్నా
తం ॥ కుటుంచినే శ్రోత్రీయాయవ్యాధినేచవిశేషతః ॥ అసాధ్యవ్యాధి
నాగ్రస్తోధనంపద్యాద్విశాంతయే, ఇతి ॥ కృచ్ఛాదీన్యేతానివ్యాధితక్వా
ద్యనుసారేణవ్యస్తానిసమస్తానివాయోజ్యాని॥

—॥ అథాశోరోగహరసువర్ణాధేనుదానమ్. ॥—

పాదై ॥ ఆశోవాకగోవధాన్తత్యైఃఇతి ॥ ఆత్రప్రసీకారమాహా
బోధాయనః ॥ సోదణ్డేకంగాంక్షువృత్త పలాక్షైఃకేనవాపునః । విత్త
శాత్యంక్షువృత్త చతుర్థాకంశేన తర్జకమ్ ॥ తర్జకౌనత్సః ॥ రత్నశృం
గాం రౌప్యఖరం నానాస్థైరలంకృతమ్ ॥ గ్రహణాముపరిన్యన్య
నవధాన్యాని విన్యసేత్ ॥ ఘోషస్తుపూర్వవత్కార్యో గోవిందప్రీత
యేతథా । గ్రహణాముపరితి ॥ నవగ్రహస్థాపనాప్రదేశా దుపరిన్య
థః, ఏతేన నవగ్రహాయజ్ఞో పికతకవ్య ఇత్యుక్తంభవతి ॥ సచపరిభా
షాయాం - సువర్ణాధే సోమేపురతోనవధాన్యాని నవసంఖ్యాకాని వ్రీహి
యవాదీని - సతిసంభవేనూతనాన్యేవ విన్యసేత్ ॥ ఘోషస్తుపూర్వ
సదితి - గోవిందప్రీతయైతి - సువర్ణాగవాందానన్య గోవిందప్రీత్య
థకత్వాత్తదుద్దేశేనాపిఘోషామన్య కతకవ్యతాం దశయతి ॥ అస్తిక

హేమమంత్రోక్తదశయతి || ఇదంవిష్ణు ప్రతద్విష్ణు ర్విష్ణోర్నుకమి
తిక్రమాత్ - సమిదాజ్య చరుంహుత్వా పూర్ణాహుత్యంతివహి ||
ఇదంవిష్ణురిత్యస్యయస్మాదినవగ్రహ పక్రణే దశికతం - ప్రతద్విష్ణు
విష్ణోర్నుకమిత్యయోస్తు వక్త్రాంధ్యహర గోపాలదానే | ఇదంవి
ష్ణురిత్యదయోషంత్రాస్సమిదాదిహేమమక్రమేణ భవంతి || హేమమే
త్వన్యవేనక్రమః - సమిద్ధోమాసంతరంచరుహోమభితి || హేమసంఖ్యా
తువ్యాధితారతమ్యేన అహ్వే త్రరశతాదికాకల్ప్య || పూర్ణాహుత్యం
తభితి || తతః || ప్రయతస్తుతతోరోగీచ్యాహుత్యంవేదపారగమ్ | శ్రుతవృ
త్తోపసంపన్నతులీనం ధర్మవేదినమ్ || భక్త్యాస్వయంసమాసీయ భూజ
యేద్భక్తిపూర్వకం | మంత్రేణానేనతస్మైతాందద్యాద్రోగీయతాత్మ
వాక్ || గోవిందంమనసాధ్యాయక్ గవాంమధ్యేష్ఠితంశుభమ్ | గోవింద
గోపీజనవల్లభేత్యనేన || వక్ష్యమాణప్రకారేణాధునాగోవిందధ్యాన
శ్లోకమాహ || బహుఃపీడేనసంయుక్తం వేణువాదనతత్పుష్పమ్ | గోపీజ
నైః పరివృతం వన్యపుష్పావతంసకమ్ || దానమంపః || గోవిందగోపీ
జనవల్లభేశకం సాసురఘ్నత్రిదశేంద్రీవంద్య | గోదానతుష్ఠః కురుమేద
యాళోఅశోకవినాశం క్షపితారివగ్ || దానేనానేనియతమశేసో
జాయతేక్షయః | తస్మాత్కుర్యాత్ప్రయత్నేనక్షయధీకహ్యేతశేసః ||

* అథగుదరోగహరప్రతిమదానం * అశోరోగప్రతిమదానంచ :

త్రతగుదరోగప్రతిమాలక్షణంశూలరోగహరప్రకరణేద్రవ్యవ్యం |
అశోరోగప్రతిమాలక్షణంతు ||

కమవిహితే || అశోరోగకృశోవక్రకృద్గచ్ఛవమభృష్టాధ్వక
ఉభయత్రపూజాదికతత్వతావిశేషస్తు పరిభాషాయాంరోగప్రతిమ
దానవిధానక్రమ్ ||

—* అథా తిసారరోగహరాణి *—

కమణిపాకసముచ్చయే || స్తూతాగ్నిశమయేద్యస్తుసోతిసార
యతోభవేత్ | అగ్నిరస్తీత్యుచంజప్తాద్దశాంశంగుగ్గులేనతు || సపి
షాచాహుతీదద్యాధిరణ్యంబ్రాహ్మణాయవై | స్తూతాగ్నిరూపాసనా
గ్నిరిత్యథః || అతపవాగ్నిముత్పాద్యపాయశ్చిత్తమపితైమాసికంకత
వ్యం || అగ్నిరస్తీతిరుగ్వాతరోగహరేదశికతా-జపవవ్యాధితరతమభావే
నప్రతిదినం యావద్రోగశాంత్యప్తోత్తరసహస్రం వాహేమః కార్యః |
అథవాయుతద్వయాదికంవాసంకల్ప్య సంకల్పపరిపూర్తికతవ్యా || ద
శాంశహేమమెవ్యవమేవ - యద్యఃప్రాయః స్త్రీహేమవ్యాహృతయో
త్రమత్రాదృష్టాః || తథాప్యనుష్ఠితమత్రేణైవ హేమస్యన్యాయ్యత్వా
దగ్నిరస్తీ త్యేవీవపహోమమంత్రః - హిరణ్యంచశక్త్యనుసారేదద్యాత్ ||

—* అథాతిసారహరవహ్నిమూర్తిదానమ్ *—

పాదై || అతిసారసభవతియస్తైతాగ్నివినాశకః | అత్రప్రతీకారో
బోధాయనీయ్యే || సువర్ణేనాథతామ్రేణకుర్యాత్ప్రశీకృతింబుధః | వ
హ్నిశ్శక్త్యనుసారే పరివార్ధేనవాచునః || వహ్నిమూర్తిలక్షణంతు
చింతామణ్యాదిషు దశికతమ్ || తథాబ్జాలాకలంరక్తచందనేనవిలేపి
తాం | రక్తవస్త్రేణసంవీతాంమేషస్యోపరిసంస్థితామ్ | కనకాచలవ
ణాభాంద్వాదశార్కనిభాంశుభామ్ || వ్రతచర్యాన్వితేవిప్రేకనిష్ఠేచా
గ్నిహోత్రిణి | అంగుళీయకవస్త్రాద్యభూషిత్యేతానివేదయేత్ || మం
త్రేణానేనవిధివదగ్నిప్రీత్యథమాదృతః | విప్రేకనిష్ఠేచాగ్నిహోత్రిణీ
తి || అత్రాకతిష్ఠతిపదవిధానః || అకనిష్ఠేజ్యేష్ఠేస్వాచారోపేతేఉత్తమ
ఇతియావత్ || ఏవంవిధేవిప్రేతిమాంనివేదయేత్ || విశిష్టాయవిప్రా
యదద్యాదిత్యథః - దానమంత్రః - త్రేతారూపాగ్నిరీద్యస్తవమాంతర
స్త్వంహిదేహినాత్ | త్వంచేదంప్రాక్తనంపాపమతిసారంవినాశయ ||

పిశుదత్వానరస్సమ్యగతిసారంవ్యవహారి - వ్యవహారిబుజంవినాశయ
తీర్థ్యః । సేవజస్తుసుఖిత్యంధీభూమాయుశ్చవిందతి ।

—* అథశాతాతపశ్రోక్తంఅతిసారహరమ్ *—

స్వస్వహంతాతిసారిస్యాదశ్యత్థాన్ప్రయోగ్యః । దద్యాత్పశరకరా
ధనంభోజయేచ్ఛశతంద్విజాక । శరకరాభీనువిశిష్టప్రాప్యముక్తిః ।

—* రక్తాతిసారహరాణి *—

శాతాతపః । దాయాగ్నిహపకవైచివర్తమాతీసారహాకాధజేత్ ।
తేనోదపానం కతకవ్యం రోపణీయ్యస్తథావటః । ఉదపానమితి - ఉదకం
పిచ్యుతేస్మిన్మిత్యుదపానం - కూపోవానిపానంవాప్రహాహ ।

—* అథగ్రహణీరోగహరమ్ *—

కమవిపాకసంగ్రహే । అనన్యగతికాంభార్యామదుష్టాంకారణం
విహ । పరిత్యజతియస్సోధగ్రహణీరోగవాకాధజేత్ । శివసంకల్పనూ
క్తస్య జపస్సాన్యోత్తప్రకాంతయే । అష్టోత్తరసహస్రంచ హిరణ్యంచ తథా
మధు ॥ దద్యాద్విత్తానుసారేణ సారవంత్రజపస్తథా । శివసంకల్పస్య
ఊష్యాదిరుద్రవిధానేంగ్రస్తాపేదశికాతమ్ - అష్టోత్తర సహస్ర మిత్త్యు
సలక్షణం - వ్యాధి తారతమ్యానుసారేణ సహస్రాదప్యధికం ద్విగుణిత్ర
గుకాధికం కల్ప్యం । సారమంత్ర స్తుచః - అన్యత్వాహేది పరిభాషా
యాముక్తం । అత్రాపిజపసంఖ్యాపూర్వవదేవ కేవలశివసంకల్పాదిజప
వినస ॥ కింతుధేనుమపీదద్యాదిత్యాహ - ధేనుం సదక్షిణాందద్యాద్వస్త్రా
భరణసంయుతమ్ । పయస్విసేంగుణోపేతాం బ్రాహ్మణాయకుటుం
బినే ।

—* అథగ్రహణీహరధేనుదానమ్ *—

పద్మపురాణే ॥ గ్రహణీవానపత్యహేతి నిదానమభిసౌతమ్ . అ
త్రేగౌతమోసిష్ఠ్యుతిమాహ ॥ ధేనుంపయస్విసిందద్యాద్ధుంటాభరణభూ

షితామ్ | హేమశృంగీంకావ్యురాంవాసోభిర్వేష్టితాంవరః || నవధాన్యై
స్సమాయుక్తమైకైకంద్రిణంబకమ్ || నవధాన్యానివీహాయవాడిని
దేశకాలోచితాని || సహిరణ్యంతుతాందద్యాదితి || అలోలుపాయ
శాంతాయధమజ్ఞాయవిశేషతః | హేమంశపూర్వవత్కుర్యాదితి -
సహిరణ్యమిక్రియావిశేషణం - దక్షిణాంచయథాశస్త్రస్వణాందద్యాది
త్యంశః - పూర్వవతి - తత్రయథాస్వగుహ్యాక్తవిధినాసమిద్ధోమా
సంతరంచరుహేమః || ఏవమత్రాహిసర్వంకార్యమితి || యద్యపిత్తన
హేమమంత్రోరాద్రాక్షధాన్యత్రవైశ్ణవాః - స్వస్వశాఖోక్తాద్రిష్ట
వ్యాః - తత్రేదంవిష్టురిషిషంతః కూశ్మాండహేమప్రకరణేదశితః | పృ
తద్విష్టుర్విష్టోర్ముకమితిద్వామత్రై నక్తాంధ్యహరగోపాలదానేదశిత
తా || ఏతేత్రయేమంత్రాస్సమిచ్ఛర్వాజ్యహేమతుక్రమేణగ్రాహ్యః |
అత్రచవైశ్ణవమంత్రగ్రహణేఅయంహేతుః - దేవకీపుత్రేత్యాదినానా
మమంత్రేణవిష్టోదేవతాత్వప్రతీతేః | తథాచార్యేణమాంత్రవణాకీదేవ
తాభవతీత్యుక్తం | తద్ధితేనచతుర్థ్యావామంత్రవణేనచేష్యతే || దేవ
తాసంగతిస్తత్రదుబలంతుపరంపరిమితి - హేమసంఖ్యాతుప్రత్యేకమ
ష్టోత్తరశతాదికాకార్యా - గాంకృష్టాంబుష్ణరూపాయమంత్రేణానేన
సంయుతః - మంత్రమాహ || దేవకీపుత్రచాణూరకం సాష్టపవినాశినః
నాశయగ్రహణీంచేమాంగోపేజనమనోహరః | కృతేనానేనవిధినాగ్రాహ
ణీశాంతిమృచ్ఛతి || తస్మాదేతత్తుకతావ్యం గ్రహణీరోగిణాసదా ||

—* అథాతిసారరోగప్రతిమాదానమ్.*—

కమణిపాకసారే || అతిసారోసిఫలకీడికిశీనువురీకృతః || ఇతి ప్ర
తిమాలక్షణమ్.

—* అథగ్రహణీ రోగప్రతిమాదానమ్.*—

గ్రహణీరోగప్రతిమాలక్షణంతు శూలరోగహరోక్తం విజ్ఞేయం

ఉభయత్రేతికతవ్యతాకలాసస్తుపరిభాషాయామ క్తప్రకారేణైయః॥

—* అథ పాదరోగహరాణి *—

—* తత్రాఖంజత్వహరమ్॥ స్తబ్ధపాదత్వహరంచ॥ *—

శాతాతపః ॥ హరిణేనిహతేఖంజస్యగాలెస్తబ్ధపాదకః । అశ్వస్తైన
ప్రదాతవ్యస్సవణంనిష్క-సంమితం॥ నిష్క-పరిమితేనసువణేనాశ్వం
కారయిత్వాశ్వినీమంత్రేణాశ్వఃపూజయిత్వాశ్రోత్రీయాంబుదద్యాదిత్య
ర్థః - అశ్వనోరశ్వాధీదేవతాత్వాదాశ్వనీవమంత్రోగ్రాహ్యః॥ అశ్వినా
యజ్ఞ్వరీరిషభిత్యస్యత్యసృజసృమధుచ్ఛందఃఋషిఃఅశ్వినాదేవతా - గా
యత్రీచ్ఛందః - విహితాథే వినియోగః - అశ్వినాయజ్వరీరిషభిత్యాది
ఉపలక్షణమేతత్ - అశ్వినీప్రకాశకాస్వస్వశాఖోక్తాః మంత్రోగ్రా
హ్యః ॥ అశ్వదానమంత్రస్తునవగ్రహ యజ్ఞప్రకరణేభిహితః॥

—* అథ సక్రపాదత్వహరమ్ *—

శాతాతపః ॥ జాయతేసక్రపాదస్తునిహతేశునిమానవః । నిష్క-
త్రయమితందద్యాత్ససౌవణం విశుద్ధయే ॥ ససువణంవిశుద్ధయభి
పాఠః॥ అస్త్రికపారేసువణంనిష్క-త్రయస్యైవదానం - ప్రథమపారే
తుసౌవణమితతద్ధిత్రవణాన్నిష్క-త్రయస్యైవదానం ॥ ప్రథమపా
రేతుసౌవణమితతద్ధిత్రవణాన్నిష్క-త్రయపరిమితసువణనిమితం
శ్వానం॥ దేవస్తుత్వావరణాయ ప్రకాశకైవమంత్రైస్సంపూజ్యబ్రాహ్మ
ణాయదద్యాత్ ॥ ఇంద్రస్యదూరీరితమిసరమాప్రకాశకస్యమంత్రస్య
కాస్యబోధూతాంశఋషిః - సరమదేవతా ॥ త్రిమృచ్ఛందః - సర
మాపూజాయాం వినియోగః - ఇంద్రస్యదూరీరితమిత్యాది ॥ అన్యేపిస్వ
స్వశాఖోక్తస్సరమాధిదేవతాప్రకాశకామంత్రాః- గ్రాహ్యః ॥

—* అథాధికాంగత్వహరమ్ *—

శాతాతపః ॥ అజాధిఘాతనైదేవమధికాంగప్రజాయతే । అథా

తేన ప్రదాతవ్యా విచిత్ర వసనాన్వితా ॥ అజాయాః ప్రాజాపత్యాః
 ప్రజాపతిప్రకాశమంత్రేణ సంపూజ్య ప్రజాపత్యుక్తేన తామజాయ
 థాశక్తి దక్షిణాన్వితాం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ ప్రాజాపత్యత్వమిత్వా
 దయః ప్రజాపతిప్రకాశకామంత్రాః-నవగ్రహ యజ్ఞప్రకరణేదర్శితాః॥
 అజాదానమంత్రోపితలైః ప్రదత్తః ॥ ... *

→* అథ పాదరోగహరమ్. *←

కాతాతపః ॥ మార్గహఃపాదరోగీస్యా దశ్వవానం సమావరేత్ । అ
 త్రాపిఖంజత్వ హరోక్త ప్రకారేణాశ్వినోః సూజాంకృత్వా ఇదంబ్రాహ్మ
 ణాయదద్యాత్ ॥ అయంతువిశేషః- తత్రసౌవరా-శ్వేన్నీనీపూజా- అత్ర
 పృత్యక్షతపవాన్వేష్టనావావాహ్య పూజయేదితి ॥ ... *

→* అథ వర్చిక పాదత్వహరమ్. *←

బ్రహ్మగీతాసు॥ పతితేనతుసంసగే- వర్చికవ్యాధిమాకభవేత్ । (పతి
 తేనతుసంసరే) ఇతిపాతాంతరం ॥ గోమూత్రయావకాహరో మాసా
 ధే-సవిశుద్ధ్యతి ॥ సహిరగ్యంభృతందద్యా తత్త్వాపస్యవిశుద్ధయే । యా
 వకవ్రతం పూర్వముక్తం । సతిమాలక్షణంతు - ఆత్మవో రోగశాంత్య
 ర్థంవ్యాధిరూపం దద్యాదిత్యశః - సతిమాలక్షణంతు సకరణాలేభి
 ధాస్యతే ॥ ... ... *

ఇతి వర్చిక పాదత్వహరమ్.

→* అథ శ్వేషదరోగహరమ్. *←

కర్తవీపాకసారే ॥ స్వగోత్రస్యాభిగమనా ఛ్యేవపదీ జాయతేనరః
 యోన్యాయస్సశ్చభవతి తత్రచాంద్రాయణంచరేత్ ॥ మాసంశయోవ్రతం
 వైవ తన్తాద్రోగాత్ప్రముచ్యతే ॥ స్వగోత్రశ్వేత్యత్రలింగ మవివక్షితమ్॥
 యోనిశబ్దేన మైథునసాధన మింద్రియంలక్ష్యతే ॥ అత స్త్రీపుంసయోర

~~~~~  
 వ్యభయో రోగిణోఽతశ్చుర్భవతి || చాంద్రాయణ శయోవ్రతయో
 లక్షణం కృచ్ఛప్రకరణేభ్యధాయ || ... *

➡* అథ శ్వేషదరోగ వ్రతమాదానమ్. *➡

కమఃవిపాకసారే || శ్వేషదగిష్ఠిపదగమంతః పతచ్ఛరభనుర్ధరః || ఇతి
 కతఃస్వతా విశేషస్తు పరిభాషాయాం రోగవ్రతిమాదానఉక్తః ||

➡* అథ పాదరోగవ్రతిమాదానమ్. *➡

తల్లక్షణంతుమాలరోగ ప్రకరణోక్తమేవ || పూజాదికతఃస్వతావిశే
 షస్తు పరిభాషాయాం ద్రష్టవ్యః || ... *

➡* అథ త్వష్టోషహారణి. *➡

కమఃవిపాక సముచ్చయే || పరుషం ఖాషతేత్యక్షణం యస్త్యష్టోష
 యుతోభవేత్ || చాంద్రాయణవ్రతయంకుర్యాత్ప్రదద్యాదాషధానిచ ||
 వైద్యకోక్తానివిప్రాయ శక్త్యాబాహ్మణభోజనమ్ || వైద్యశాస్త్రోక్తానిచ
 క్రమదాదీని || ... *

➡* అథ దుశ్పక్షాత్వ హరమ్. *➡

కమఃవిపాక సంగ్రహే || గురుతల్పగదోషాచ్చ నవిమైఖనవోపతః |
 దుశ్పక్షాస్యాదసౌకుర్యా గురుతల్పాతిశేషతః || స్రావశ్చిత్తం యథా
 ప్రాప్తం తతోదోషాశ్చముచ్చతే. || గురుతల్పాతిశేషతః || స్రాప్తప్రా
 వశ్చిత్తంకుర్యాదిత్యస్వయః || షడ్వాషికంకుర్యాదిత్యక్షణః || వ్యాధిగు
 రుత్వేసంపూర్ణం ద్వాదశవాషికం కతఃస్వయః || కార్యస్యవ్యాధేగు
 రుత్వేచ కారణస్యాపి పాపస్యాభ్యాసాదిహ గురుత్వేనావగతే || ప్రియ
 శ్చిత్తోపక్రమ ప్రకారస్తుపూర్వముక్తః || ... *

➡* అథ పామహరమ్. *➡

కమఃవిపాక సంగ్రహే || అనుటంశథియోన్యేషాం విషయాన్పూర్వ
 జన్తవి | సోస్యజన్తపామవా భవేత్సగ్రివతి శోణితం || సమూయంత

స్మిశ్చత్యభావముపవాస త్రయంభవేత్ । భోజయేచ్ఛ ద్విజాన్దాంతాన్
పంచాశత్సంఖ్యయాన్వితాన్ ॥ అత్రాపి గురులఘుభావేన న్యూసాధికభా
వః పరికల్పనీయః ॥ అనులుంపనం వినాశనం అపహరోవా । విషయాః
సృక్చందనాసులేపనాదయః ॥ ... *
* ... *

అథ దనుఃపారోమామహేశ్వరదానమ్. *

బోధాయచః ॥ బ్రాహ్మణౌ నభయోహింసాఽర్థమగ్రోగీ భవేత్పరః ।
తస్యోపశమనంవక్ష్యే సువర్ణేనతుకారయేత్ ॥ సువర్ణం నోడశమా
షాత్తకం ॥ మాషప్రమాణంచ పరిమాణ ప్రవరణేభ్యధాయి ॥ సువర్ణా
ధేనవాకుర్యాత్పాదేనాస్యభవాపునః । ఉమామహేశ్వరరూపం వృష
భాధిష్ఠితంపరమ్ ॥ చతుర్భుజం ద్విభుజామమలకుర్యాద్విదక్షణః । ఏ
కవక్త్రోభవేత్తత్ర త్రిణేత్రశ్చపహాధుజః ॥ అక్షమాలా త్రిశూలంచత
స్యదక్షిణామస్తయోః । దేవీపుష్కలస్త్రైకో వరదశ్చాపరసికరః ॥ వామో
త్సంగగతాదపీ శివపుష్పైభిపాణికా । వృషభౌ రాప్యతఃకార్యో ఘంట
యాలంకృతోభవేత్ ॥ స్యకర్త్యావిత్తశాత్యంతు కుర్వతోనిష్ఫలభవేత్ ।
తస్మిన్నారోప్యదేవేశ ముసుయా సహితంప్రభుమ్ ॥ వస్త్రైర్మాత్రై
స్తథాగంధైర్మూలమంత్రేణ పూజయేత్ ॥ మూలమంత్రశ్చైవపంచా
క్షరః ॥ హేమామేరుద్రగాయత్రీ । మంత్రశ్చ రుద్రగాయత్రీ సర్వత్రహివి
నిశ్చిత ఇత్యగ్రేవక్ష్యమాణత్వాత్ ॥ సర్వత్రేతి సర్వజ్ఞస్య పూజావ్యతిరి
క్తో హేమోవిశేషః ॥ అథమూలమంత్రో రుద్రగాయత్రీ ॥ అతస్సర్వత్ర
పూజాదానవికల్పేనాంగభావం భజతే ॥ యతో హేమామేరుద్రగాయత్రీ
మంత్రశ్చ- వికల్పేన మంత్రావిధాన్యంతే ॥ పూజానంతరం కర్తవ్యమా
హ ॥ తతోబ్రాహ్మణమాహూయ దరిద్రంధర్మకోవిదం ॥ శృతవృత్తోపసం
పన్నం శాంతంచైవాత్మవేదినమ్ ॥ వస్త్రాంగుళీయ కైస్తస్య పూజాం భ
క్త్యాప్రకల్పయేత్ ॥ హేమంచకారయేత్తేన సమిదాజ్యతిలైరపి ॥ మ

త్రశ్చరుద్రగాయత్రీ సర్వత్రేతివినిశ్చయః॥ రుద్రగాయత్రీ లింగపురాణేని
హితా॥ సర్వేష్వరాయః॥ ద్విమౌ శూలహస్తాయధీమహి-తన్వరుద్రః॥ ప్ర
చోదయాత్॥ అగ్రశ్రీ రుద్రగాయత్రీ మహామంత్రస్య వేదవ్యాసముషిః-
రుద్రోదేవతా-గాయత్రీచ్ఛందః-విహితార్థేవినియోగః॥ ఏవంరుద్రగాయత్రీ
పూజాయాం హేమ సర్వత్రేతివినియోజ్యతే ॥ తిలహేమ మేఘక్రమే-
మంత్రాంత రాగ్యపి వికల్పేనవినియుక్తాని యద్వాత్రియంబకనైవ సమి
ధోజుహుయాత్సుధీః॥ కద్రుద్రాయేతిమంత్రేణజుహుయాదాజ్యమాదృతః॥
తిలాంశ్చమూలమంత్రేణేత్యేవం మంత్రక్రమోభిదేత్ ॥ హేమసంఖ్యా
పత్త్యేకమష్టోత్తరకతః॥ తస్మింబకమంత్రస్యాపాద్యుష్ణజ్వరహరేదశి-
తమ్॥ కద్రుద్రాయేత్యస్యకణ్వుముషిః-రుద్రోదేవతా-గాయత్రీచ్ఛందః-అజ్య
హేమేవినియోగః ॥ మూలమంత్రః పంచాక్షరీవా । రుద్రగాయత్రీవా-
హేమామానంతరం॥ తథాబ్రహ్మద్వాపసనాంతే మిథునంబ్రాహ్మణాయతుః।
వృషభోపరివిస్యస్య భక్త్యాతువిసేవయేత్ ॥ మంత్రేణానేనసిద్ధిపదార్థ
రోగీజితాత్మవాత్ ॥ బ్రహ్మద్వాపసనానామ స్వగృహ్మ్యాక్త ప్రకారేణ
బ్రహ్మణః రుత్విజోవిసజ్జగత్ ॥ మిథున ముమామహేశ్వరత్తకం-దా
నమంత్రః ॥ కైలాసవాసీభగవానుమయాసహితఃపరః । త్రిణేత్రస్సహరో
దద్రు రోగమాశున్యపోహతు ॥ తతశ్చబ్రాహ్మణంసమ్యక్ప్రణిపత్యక్షమా
షయేత్ । బ్రాహ్మణాన్భజయేచ్ఛాపి స్వయంఘ్రజీతవాగ్మతః ॥ ఏవంద
త్వామహాదానం దద్రురోగాత్ప్రముచ్యతే॥ ... *

❧* అథ లూతక్లిప్తహరమ్. ❧❧

శాతాతపః ॥ గౌత్రీసఃలూతకీచైవ ప్రాజాపత్యవ్రతంచరేత్ । వ్ర
తాంతే నేదిసిందత్వా శుశ్రూయాచైవభారతమ్ ॥ ఘామేరలాభే మే
ఽనీప్రణిధిత్యేనగాం పశుస్వినీమలంకృతాందద్యాత్ ॥ గోదానమంత్ర
స్తు పూర్వముక్తః॥ భారతశ్రవణ ప్రకారస్తుమహాభారతే దశితః ॥ తతః

పరంప్రవక్ష్యామి యానిదేయానిభారతే । వాచ్యమానేతువిప్రీభ్యో రా
 తపర్వణిపర్వణి ॥ స్వస్తివాచ్యద్విజానాదౌ తతగికార్యం ప్రవతతే
 సమాప్తైఃపర్వణితత స్వస్తికృతపఞ్చద్విజానా ॥ ఆదౌతువాచకంపు
 ప్పరసగంధ సమన్వితమ్ । విధివద్యోజయేద్రాజన్ మధుపాయసముత్త
 రమ్ ॥ స్వస్తివాచ్యత్యాది ॥ విధిర్విధానం పురాణపాఠః ॥ తస్యాదౌస్వ
 స్తివాచ్య స్వగృహ్యాయక్తప్రకారేణ స్వస్తివాచనవిధానమ్ । తతగికార్యం
 వనతతే ॥ పుస్తకపూజానంతరం భారత పాఠ రూపం కార్యప్రవ
 తతే ॥ తతగిపురాణపాఠశ్రవణి ॥ ఏతచ్చ సర్వపురాణసాధారణమ్ ॥ శేషం
 గారతే పఠితమ్ ॥ ... *

➤➤* అథ చచారాంగత్వహరమ్. *➤➤

శాతాతపః ॥ లోహహరీచపురుషో భవేద్వైచారాంగకః । లో
 హంపలశతందద్యా చుపోష్య సత్తువాసరమితి ॥ ... *

➤➤* అథ కృష్ణాంగత్వహరమ్. *➤➤

శాతాతపః ॥ కారుకాణాంవధేకృష్ణో రూక్షశ్చాంగేప్రజాయతే । తే
 తత్త్వపశుధ్యర్థం దేయోవైవృషభస్సితః ॥ కారుకాశ్శిల్పినః ॥ వృషభ
 నానమంత్రస్తు పూర్వముక్తః ॥ ... *

➤➤* అథ కంఠాంతి రోగహరమ్. *➤➤

శాతాతపః ॥ తైలచౌర్యేణభవతి నరగికంఠాయకస్సదా । ఉపోష్య
 పివిప్రాయ దద్యాత్తైలఘటద్వయమ్ ॥ ... *

➤➤* అథ శీతాంగత్వహరమ్. *➤➤

శాతాతపః ॥ వస్త్రహరీచశీతాంగ స్సప్రదద్యాత్సుశోభనమ్ । హే
 త్రయమితంవస్త్ర యుక్తందద్యాద్ద్విజాతయే ॥ హేమనిషకత్రయమి
 తం వస్త్రయుక్తంచదద్యాదిత్యధః ॥ వస్త్రయుక్తం పీతవహణం ॥ దాన
 త్రే తాదృశలింగదశనాత్ ॥ హిరణ్యదానమంత్రస్తునవగ్రహ యజ్ఞ


~~~~~  
 ప్రకరణేనాతః ॥ వస్తుదానమంతః ॥ పీతవస్తుయుగంయస్తా ద్వాసు
 దేవస్యవల్లభమ్ ॥ ప్రదానాదస్యమేపిష్ఠ రతశ్శాంతిరయచ్ఛతు ॥ సహ
 సమభివ్యాసో గాత్స వ్యోమపి వాసుదేవ ప్రీత్యథామేవదద్యాత్ ॥

→* అథ దద్యమండలహరమ్. *←

శాతాతపః ॥ స్వావ్యుగనాభి గమనే జాయతే దద్యమండలమ్ ॥ కృ
 త్వాలోహమయీంధేనుం పలవష్టిప్రమాణతః ॥ కాపాసభావసంయు
 క్తాం న ప్రధాన్యసమన్వితామ్ ॥ దద్యాద్విప్రాయవిధుషే పాపంపేక్షియ్య
 తామితి ॥ అత్రయద్యపిసామాన్యతః పాపంక్షియ్యతామిత్యుక్తం ॥ తథా
 పిదద్యమండల విదానభూతం పాపం తతాగర్వభూతో రోగోపిక్షియ్యతా
 మిత్యుద్చార్య కాపా సాది సమన్వితాం లోహమయీంధేనుండద్యాత్ ॥

→* అథ గజచమత్స్వహరమ్. *←

శాతాతపప్రోక్త ॥ విశ్వస్తభార్యాగమనే గజచర్మాప్రజాయతే ॥ త
 త్వాపస్యవినాశాయ ప్రాయశ్చిత్తంవిధాయతే ॥ విశ్వస్తభార్యా గమనే
 గురుతల్పప్రాయశ్చిత్తస్యాతి దేశాన్తద్వాపికం ప్రాయశ్చిత్తంకతవ్యం ॥
 ప్రాయశ్చిత్తశబ్దేన నిష్కృతిరభిధీయతే ॥ సాచకృత్తాదిరూపా దానరూ
 పాచ ॥ తమభయమపి ప్రాయశ్చిత్తమపి శబ్దేనోపాత్తమ్ ॥ తత్ర వ్యాధిగు
 రులఘుభావేన ద్వయోస్సముచ్చయో వికల్పశ్చైవగంతవ్యః ॥ ఏవం ప్రా
 జాపత్యాది రూపనిష్కృతివర్మతామభిధాయేతరాం వివిచ్యదశాయతః
 కృత్వా రోప్యమయీంధేనుం నిష్కావంతి సంఖ్యయా ॥ సర్వోపసగరస
 యుక్తాం ఛత్రోపాసహసంయుతామ్ ॥ దద్యాద్విప్రాయవిధివ దమంహ
 త్రముదీరయేత్ ॥ సర్వోపసగర సంయుతామితి ॥ సువణశృంగ
 యుతామితి ॥ సురభీవైష్ణవీమాతా నిత్యంవిష్ణుం పఠేన్ధితా ॥ గోదాన
 తుమయాదత్తం మమపాపంవ్యవోహతు ॥

➔➔* అథ బభ్రుమండలత్వహరమ్. *➔➔

శాతాతపః || నకులస్యాభిఘాతేన జాయతేబభ్రుమండలమ్ | నిష్కాద్వ
యమితందద్యాన్నకులంసవిశుద్ధయతి || శక్త్యనుసారేణ సావణరా
జితావా నిష్కాభవతః || విశేషానుపాదానాత్ || ... *

➔➔* అథ కృష్ణమండలత్వహరమ్. *➔➔

శాతాతపః || మయూరఘాతనేచైవ జాయతేకృష్ణమండలమ్ | నిష్కా
త్రిమితోదేయస్తేనస్వణమయశ్శిఖీ || ... *

➔➔* అథ శ్వేతమండలత్వహరమ్. *➔➔

శాతాతపః || హంసహంతాభవేవ్యస్తు తస్యస్యాశ్వేతమండలమ్ | రా
వ్యంపలద్వయమితం హంసందత్వావిశుద్ధయతి || ... *

➔➔* అథ విసపహరమ్. *➔➔

కర్మవిపాకసముచ్చయే || అమేధ్యస్య ప్రదాతాతు విసపవ్యాధి
మాన్యవేత్ | మానంపయో వ్రతంకుర్యాద్దద్యాదంతే పయస్వినీమ్ ||
పయస్వీంగాం || ... *

➔➔* అథ విసపహర నాగదానమ్. *➔➔

తత్రైవ || పలేనవాతదధేన తదధాధేన వాపునః | కుర్యాన్నా
గంసువణేన ఫణపంచకసంయుతమ్ || మాణిక్యానిచదేయాని ప్రత్యేకం
ఫణపంచకై రతస్మింపుచ్చేతథాదేయం వజ్రంలొచనయోస్తథా || ఏపం
కృత్వాశుభంసాగం కుంకుమేనానులేపయేత్ | రక్తవస్త్రేణ సంపేష్ట్య
తామ్రపాత్రోపరిస్యనేత్ || తామ్రస్యతు పరిమాణం పలానావృక్షకవి
దుః | ఉపచారైర్షోడశభి రచయేన్నాగముత్తమమ్ || పరిమాణంహి
మసంఖ్యాచపుష్కలవేత్ || ప్రత్యేకవస్త్రోత్తర సహస్రాదిభి వేదిత్యర్థః ||
సమోఅస్తుసపేభ్య ఇత్యాసాం తిస్మాణామగ్నిఋషిః || సపేదేవతా ||
అనుష్టుప్పదః || క్రమేణసమిదాజ్య తిలహిమేవినియోగః | సమోఅస్తు

సపేభ్యభిత్వాది || ఎభిషేకం త్రైస్సమిదాదిహూమోభవతి || అత్రాజ్య
హూమే అయమపరోవిశేషః హుత్వాహుత్వాన శిష్టాజ్య బిందూన్నా
త్రాంతరేస్థాపయేత్ || తేచడిందవస్సంపాతా ఇత్యుచ్యంతే || తేనవస్సం
పాతాజ్యేన ఆచార్యోరోగిణోం గాన్యభ్యజ్ఞ్యాదితి || తదేవాహ || హుత్వా
హుత్వాజ్యసంపాతైః పాత్రేచైక్కిత్యత్రైస్స వయమ్ | ఆచార్యోం గానిచా
భ్యజ్య రోగిణంతువిసర్జితమ్ || తత్రకుశాదిభిస్సంమాజయే దిత్యధ్యా
హర్యః || సంమాజన మంత్రమాహ || ఋగ్వీశ్సాంపరాజ్ఞీభి భూమి
భూమ్నాద్భిక్షమాదితి | స్వస్థోయథాసాభవతి గాత్రాణ్యస్యావరో
గతః | భూమిభూమ్నాద్భిక్షమాదితి | భూమిర్భూమ్నేతీమామారభ్య
క్రమాత్తిస్సభీరుగ్భిరిత్యథః || యథాసారోగీస్వస్థోనీరోగోభవతీతి సం
క్షేపేణకథనం || ఎతదేవవిచ్యకథయతి || గాత్రాణ్యస్యావరోగత ఇతి ||
గాత్రాణ్యం గాని యథారోగతః రోగాదపగతానిభవంతి తథా సంమా
జయేదిత్యథః || సర్వావయవానపి యథాయోగం సంమాజయేదితి
తాత్పర్యమ్ || భూమిభూమ్నేత్యాసాం తిస్మాణాం సపరాక్షగ్నిఋ
షిః- అగ్నిదేవతా-ద్వితీయతృతీయయోరాత్మా సూర్యోవాగ్నిదేవతా-
సర్వత్ర ణింగోక్తాదేవతా-అద్యానుష్టుప్- ఇతరేగాయత్ర్యై- సంమా
జనేవినియోగః || భూమిభూమ్నేత్యాది || అయంకా ప్రాంతద్భావే
త్యాది || సంమాజనానంతరం || గుగ్గులంచసుగంధంచ పూతిదారుచని
క్షిపేత్ | ప్రకల్ప్యకలశంకుర్యాదభిషేకంజలైశ్శుభైః || నమోఅస్తు సర్వే
భ్యఇతి సాధకతల్లింగకైరపి | హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పవమానాను
వాకతః || అపోహిష్ఠామయఇతి శన్తోవాత మదీరయేత్ || గుగ్గులంచే
త్యాది || గుగ్గులశ్శిషిర్దః || సుగంధికపూరాది || పూతిదారుదేవదా
రు సజారసవృక్షౌ || అతస్తచ్చకలాన్వతగృహ్యంతే || తాన్యభిషేక కల
శేక్షిపేత్ || ప్రకల్ప్యనిక్షిప్య తంకలశమభిషేకోపయుక్తైస్తీర్థాదిజలైః

పూజంకుర్యాత్ ॥ నాగపూజాప్రదేశాత్పశ్చిమభాగే కలశం సంస్థాప్య
 తీర్థోదకేన పూజయిత్వా గుగ్గులాదీంస్తత్రనిషీష్యనాగం స్వప్రతిమా
 యాం పూజయిత్వా పూర్వస్థాపితే కలశే నవగ్రహయజ్ఞోక్తప్రకారేణ
 పరుణమావాహ్య సంపూజ్య ॥ నమోఅస్తు సర్వేశభ్యః ఇత్యాదిభిషం
 తైస్త్రీస్తనుదక మష్టావింశత్యాద్యా సృత్యాభిషంత్యై ॥ పూర్వోక్తం
 హూమంవిధాయసంపాతైః రోగిణాం గాని సంపూజ్య వచ్చాదభిషేకం
 కుర్యాత్తిక్రమః ॥ తంత్రాభిషేక మంత్రానాహ ॥ నమోఅస్తు సర్వే
 భ్య ఇత్యాదినా ఆహాహిషేత్వంతేన ॥ అంత్రాభిషేచయే చిత్సద్భావారః ॥
 తల్లింగకైరభిషేకప్రకాశకై హిరణ్యవణా ఇత్యాదిభిషాన్సర్వమ్ ॥ న
 మోఅస్తు సర్వేశభ్య ఇత్యుచేనాభిషించేచిత్సథః ॥ అయంచత్వచః సాం
 ప్రతమత్రైవదశితః ॥ హిరణ్యవణాః ఆహాహిషా ఇత్యుచాపరిభా
 షాయామ్ ॥ పవమానానవాకస్తు గణహూమప్రకరణేదశితః ॥ తన్నో
 వాతముదీరయేదితి ॥ ఏతేనచ స్వస్వశాఖోక్తశాంతిపాత ఉపలక్ష్యతే ॥
 శన్నోవాతఇత్యాది తైత్తరీయశాంతిః ॥ తథాశ్వలాయన ఘోషశాంతి
 శ్చ ॥ అయంచ శాంతిపాత అభిషేకాసంరంకార్యః ॥ తతః ॥ ఉత్సరి
 తాంగరుచిరం లింపేదగరుచందనైః ॥ తతశ్శుక్లాంబరధర శ్శుక్లమాల్యా
 నులేపనః ॥ గంధ పుష్పాక్షతాదిభి సప్రసాదైవత్యమంత్రై రాచార్యోపి
 సమచక్షయేత్ ॥ అనంతరం సప్రసాదాజమాచార్యాణునిజేదయేత్ ॥ ఉత్సా
 రితాంగగిహ్రిచ్చితాంగః వస్త్రేణాపాకృతశరీర సలిలకృత్యథః ॥ తం
 రుచిరం యథాభినతితథా- అగరుణాశ్రీ చందనాదిభిశ్చలింపేత్ ॥ స్వయ
 మిత్రిరోగి ॥ ఏతచ్ఛసమచక్షనం దానకాలే- పూర్వకృతపూజాతోస్యదేవ ॥
 సప్రసాదైవత్యో మంత్రోత్రైవ హూమాంగత్వేనదశితః ॥ అధునానా
 గదాసమంత్రమాహ ॥ యోధతై సృధివీం కృత్సాం సతైలవసకాన
 నామ్ ॥ క్షీరాబ్జాయశ్చశయ్యాచ వాసుదేవస్యశాస్త్రిణః ॥ స్వీయదానేన

నాగోసా తుష్టోవ్యాధింవ్యపోహతు । వైసపిక వికారంవా త్వద్గోషజని
తంతథా ॥ రక్తదోషోద్భవంవాపి మాతృతః పితృతోపివా । అంగప్రత్యం
గసంభూతం వికారం మేవ్యపోహతు ॥ ఇతి ॥ ఏవం దద్వాతుతం చాగ మా
చార్యాయ నమః ॥ ధూమాసజమ్య శిరసా శనైశ్చ త పదం ప్రజేత్ ॥
ఆచార్యమనుప్రజేదిత్యథః ॥ ఆచార్య ఇత్యుపలక్షణమ్ ॥ ప్రతిగృహీత
నుప్రజనం కుర్యాదీతియాపత్ ॥ ఆచార్యోహ్యనుజ్ఞాత స్స వ్యవహంప్రవి
శేత్సుధీః । బ్రాహ్మణాభోజయిత్వాతు స్వయంధుంజీతబంధుభిః ॥

ఇతి విసర్వహర నాగరాజదానవిధి స్సంపూర్ణః ।

అథ దుఃఖంధాంగత్వ హరమ్.

శాతాతపః ॥ సాగంధికస్యహరణౌ ద్దుఃఖంధాంగగిప్రజాయతే । లక్ష
మేకంచ పద్మానాంజుహుయాజ్ఞాతవేదసే ॥ సాగంధికంచకల్హారమ్ ॥ సు
గంధిద్రవ్యంచ ॥ జాతవేదసే ఇత్యనేన- జాతవేదసే సునవామ ఇత్యుచ
ఉపాదానమ్ ॥ ఆతో హూమనంత్రోప్యయమేవ ॥ అగ్నిష్యాదిశ్శీతజ్వ
రహరేడుక్తః ॥ ...

➤* అథ విసగింధత్వహరమ్. *◀

మధుచోరస్తుపురుషో జాయతేవిసగింధవా ॥ సదద్యాన్తధుధేనుం
చఉపోష్యాథద్విజాయతు ॥ మధుధేను విధానంతు పూర్వముక్తం ॥ చశ
ష్టాత్ప్రియశ్చిత్తం సముచ్ఛీయతే ॥ తచ్చవ్యాధ్యససారేణ చాంద్రాయ
ణాదికల్పమ్ ॥ ...

➤* త్వద్గోషప్రతిమాదానమ్. *◀

ఏతల్లక్షణంచానుక్తేమతురోగేష్విత్పాదినా శూలరోగప్రకరణే విజ్ఞే
యమ్ ॥ ఇతి కతవ్యతా కలాపస్తుపరిభాషాయాం రోగప్రతిమాదానవి
ధానవిధానుదీరితః ॥ ...

అథ కుష్టహరమ్.

శాతాతపః || బ్రహ్మహంసరకస్యాంతే పాండుకష్టిప్రజాయతే | పా
యశ్చిత్తంప్రకర్షిత తత్పాతకవిశుద్ధయే || పామియశ్చిత్తం షడ్వాషికం
కుర్విత || పాపస్యోపభోగేన క్షీయమాణత్వాత్ || ప్రాయశ్చిత్తప్రకరిషు
ప్రకారస్తు పామియశ్చిత్తపద్ధతావధిరితః || ఏవంకృత పామియశ్చిత్తస్యతద
నంతరం కతఃశ్యతామాహ || చత్వారిశంకలశాఃకార్యాః పంచపల్లవసం
యుతాః | పంచరత్నసమాయుక్తా సితవస్త్రేణవేష్టితాః || అశ్వస్థానాది
మృద్యుక్తా స్తీర్థోదకసుపూరితాః | సర్వోషధిసమాయుక్తా స్థానస్యప్ర
తిదిశంతతః || మృదశ్చపూర్వముక్తాః || ప్రతిదిశంపూర్వాదిక్షు - ఏవంచ
తురః కలశాన్తస్థాపయిత్వా-తన్నభ్యే-పరంకలశం సంస్థాప్య-తస్యోపర్య
ష్టదశంరౌప్యం పద్మనిధాయతత్రవాసుదేవం స్థాపయేదిత్యాహ || రౌప్య
మష్టదశంపద్మంమధ్యకుంభోపరిత్యజేత్ | బ్రాహ్మణాఃపాతయేయస్సాన్విత
ఋగ్వేద ప్రభృతీంశనైః || దశాంశేనతతోమూమో గ్రహశాంతి పురస్క
రమ్ | తత్రకుండంవిభాతప్యం ఘృతా క్షైస్తుతిలైర్యవైః | ద్వాదశశాహు
దంకమౌ సమాప్య ద్విజపుంగవః | భద్రాసనే యజమానస్యాభిషేకం
సమాచరేత్ || యథాశక్తిప్రమాణేనేతి || పలేనవాతదధేనేతి || యశే
త్పురుషసూక్తేనేతి || యజేత్పూజయేత్ || పూజాప్రకారస్తు పరిధామ
యాం- ద్వాదశదినసాధ్యమే తత్క-మౌతత్ర ప్రతిదినం ప్రాతఃపూజ్యం
సాయంకాలేష్యాచార్యేణ పూజితందేవం యజమానోపి గంధపుష్పాదిభిః
పూజయేత్ || తథా పూర్వస్థాపితేషు చతస్సరు కలశేషు ఋగ్వేదాదీ
పాతయేయః- ఋగ్వేదాది చతుష్టయ పారాయణం కారయేయరిత్య
థః || పూర్వకుంభేఋగ్వేదం- దక్షిణకుంభే యజుర్వేదం - పశ్చిమకుం
భే థర్వాంగిరసం- ఉత్తరకుంభే సామవేదం పాతయేత్ || వేద చతుష్టయ
విదామభావే-యథాసంభవం తచ్ఛాఖ్యాధ్యయిభిశ్చతుర్థిబ్రాహ్మణైశ్చ

త్వాది వేదపారాయణానికారయేత్ ॥ దృష్టార్థత్యాద్యవ్యకరణః రోగ
 నివృత్తిస్సదృష్టం ప్రధానప్రయోజనమ్ । ఆహంతరప్రయోజనంతు దురితా
 పూర్వఃపృత్తిః ॥ సాచవేదపారాయణ చతుష్టయసాధ్య ॥ వేదానామ
 పిచాతువిభ్యంస్వతస్సిద్ధమ్ ॥ ఇతి వేదపారాయణకథనం ॥ వేదపారాయ
 ణవిధిస్తు పరిభాషాయాః ॥ యద్యపిసామసు పత్యమానేషు వేదాంతరాణా
 మనధ్యాయో వేదాంతరేషు పతమానేషుసామ్నామ్ ॥ తథాపి వేదచతు
 స్టయ పారాయణవిధిబలాదేతత్కంఠస్థాపనాచ్చ యావతాపరస్పరో
 ధిక కణాకహుతిశ్చ నభవేత్తొపతిభూభాగే కలశచతుష్టయంస్థాపయిత్వా
 మధ్యే వాసుదేవాధిస్తానకలశంస్థాపయేత్ ॥ తద్దశాంశేన చామఇతి॥
 యస్తికదివసే యావాన్వేదపాలోజాయతే తావద్గ్రంథ సంఖ్యయా
 గణయిత్వా తద్దశాంశ సంఖ్యయా చామోవ్యాహృతిభిగకార్యః ॥ అ
 త్రాయం పరిగణనాదివ్రకారః॥ మంత్రచాస్త్రాణానమిత్యాం యస్తిస్వేదే
 యావాన్ గ్రంథస్తావంతం ద్వాదశకథావిభజ్య ప్రతిదినమేకైకసంఖ్యయా
 వ్యాహృతిభిచూడమః కార్యఇతి ॥ చామద్రవ్యంచ ఘృతాక్తాస్తిలాయ
 వావా ॥ ఏషు కర్మాదివేషుప్రథమదినవీవ నవగ్రహ యజ్ఞోక్తప్రకారేణా
 దిత్వాది గ్రహాన్ గ్రంథస్తాపయిత్వా గ్రహశాంతిం చామాంతాంతానివత్సా
 యావతరమన్ సమాప్తిస్థాపితాన్ ప్రతిదినం గంధాదిభిస్సమభ్యర్చన్
 యేత్ ॥ కర్తూంతే దక్షిణాదికాదద్యాత్ ॥ గ్రహపూజాప్రకారశ్చ పరిభా
 షాయాం దర్శితః ॥ ద్విజపుంగవ ఇతి ॥ ద్విజపుంగవః ఆచార్యః ॥
 భద్రాసన ఇతి॥ భద్రాసనస్వరూపంతు వినాయకశాంతౌ దర్శితమ్॥ అభి
 షేకం సమాచరేతి ॥ ఏవంసిద్ధ భద్రాసనోపపత్త్యనంతరా అభిషేకమా
 చార్యః ఇతర చాస్త్రాణానహితో వైదికైషకంత్రైశుర్యాత్ ॥ అభిషేక
 సమయేచ వాసుదేవాధిపిత కలశోదకం వేదపారాయణోదకం చైకస్తిక
 పాతేనిధాయ వినాయకశాంతౌ నవగ్రహ యజ్ఞోక్తప్రకారేణ యజ

మానమభిషిం చేయుఁ || తతః - కింకుర్యాదతతహ || తతోదద్యాద్యధాశ
క్త్యాగోభూహేమతిలాదికమ్ | బ్రాహ్మణేభ్య స్తథాదేయ మాచార్యా
యనివేదయేత్ || ఏవంపూర్వోక్త వాసుదేవ త్రిమాం || ఏతత్ప్రతిమా
దానమంత్రః || ఆదిత్యావనవోరుద్రాః పితౄదేవామరుద్ధతాః | పీతాగ్ని
రేవృషోహంతు మమపాపంసుదారుణమ్ || ఇత్యుదీర్యముహుభక్త్యా త
మాచార్యంక్షమాపయేత్ | ఏవంవిధానై విఘ్నానై శ్శేవ్యతకష్ఠీవిశుద్ధ్యైతి ||

➤➤* అథ ప్రకారాంతరేణ కుస్తహరమ్. *➤➤

శాతాతపః || కుష్ఠీగోవధకారీస్యా న్నరకాలత్రేన్యనిష్కర్తృః | స్థాప
యేద్భుటమేకంతు పూర్వోక్తద్రవ్యసంయుతమ్ || సవనతరపోక్త పాం
డుకుష్ఠహరేయూని పంచసల్లవాదీనిద్రవ్యాణ్యభిహితాని- తైస్యక్తమేకం
కలశంస్థాపయేత్ || దక్షిణదిశి- తంకలశందక్షిణదిశి - కుండస్య దక్షిణ
భాగ ఇత్యథాః- తామ్రపాత్రంస్యనే త్తత్ర తిలపూణః సుపూజితమ్ | త
త్రకలశే || తస్యోపరిన్యసేద్యేవం హేమనిష్కమితంయమమ్ | యజేత్పు
రుషసూక్తైన పాపంమేశామ్యతామితి | యమమూర్తిస్తువక్షిణహస్తేనదం
డధారిణీ || వామహస్తేనాభయదా మహిషారూఢాభవతి || పురుషసూ
క్తైనయజేత్పూజయేత్ || పూజాప్రకారస్తు పరిభాషాయాం పాపంమేశా
మ్యతామితి | పాపంశరీరే వర్తమానంరోగరూపం తన్నిదానధూతండు
రితంచశామ్యతామితి సంకల్పేన్యత్యథాః || సావపారాయణంకుర్యాత్క
లశేత్రకామ్యతః | దశాంశం సపింసోహుత్వా పావమాన్యభిషేచనే ||
విహితేధర్మరాజంత మాచార్యానునివేదయేత్ | సావవేదవిదభావేబ
హృదంవా యథాలాభోపపన్న శాఖాధ్యాయినంవా వేదపారాయణే
వ్యణీత- యావత్పారాయణసమాప్తి ప్రతిచింతాయాం పూర్వోక్తప్రకా
రేఃపూజయేత్ || హేమమంత్రాణి వ్యాహృతయః - దశాహేమపరి
కారశ్చ పాండుకుష్ఠరోగహరోక్తరీత్యావిజ్ఞేయః || పావమాన్యేతి || పవ

మాసస్సుపజనః- స్వాధిష్ఠయేత్యాద్యాస్స స్వస్వ శాఖోక్తాగ్రాహ్యః-దా
నమంత్రీమాహ॥ యమోమహేషమారూఢో దుడపాణిభ్యావహః-ద
క్షిణాశాపతిర్దేవో మమపాపం వ్యసోహతు ॥ ఇత్యుచ్చార్య విస్మయైవం
మాసంగోభక్తిమాచరేత్ । బ్రహ్మగోవధయోరేషా స్యాదన్యానా స్తీ ని
ష్క్రుతిః ॥ బ్రహ్మవధస్య సమనంతరం పూర్వోక్తం కమగోవధస్యైత
దితివిభాగః ॥ ... *

➡➡* అథాపరంకుష్ఠహరమ్. *➡➡

శివగీతాయామ్ ॥ యేనరోహంతి చైజంతూః కుష్ఠగోగీ భవేచ్ఛనః!
సాంతాపనంప్రకుర్వీత భగవా నాహశంకరః ॥ సాంతాపనం సాంతప
నమ్ ॥ క్షుద్రజంతుహనన ఇదంప్రపాద్యశ్చిత్తం ॥ త్రతాపివ్యాధేరల్పత్వే
వీనసి లఘూనిగురుణిగురూణీతి శౌతమవచనాత్ ॥ ... *

➡➡* అథ కుష్ఠరోగహర వృషభదానమ్. *➡➡

వాయుపురాణే ॥ కుష్ఠీస్త్రేయీభవేదిత్యుపకృమ్య- అభిహితం ॥ అథ
కుష్ఠహరంవక్ష్యేన్మృషదానమనుత్తమమ్ ॥ యత్కుర్యాత్కుష్ఠరోగాతః
శ్వరీరసుఖకారకమ్ ॥ పత్రై స్త్రిభిస్తుకుర్వీత ద్వాభ్యామేకేనవాపునః॥ రా
జతంవృషభంశుద్ధా హేమశృంగఖుగంతథా । మహేశ్వరేణోమయాచకు
ర్వీతతమధిష్ఠితమ్ ॥ మహేశ్వరస్యామాయాశ్చ ప్రతిమేదేవ సువర్ణస్య
పత్రై స్త్రిభిర్వాద్వాభ్యామే కేనవారకాయేదిత్యాహ॥ సౌవర్ణేవ్రతిమేదేవ
తు పూర్వోక్తైసక్రమేణతు । యథావిభవ దానేన విత్తశాత్యం సకార
యేత్ । అత్ర వృషభదానస్యప్రాధాన్యాదుమామహేశ్వరప్రతిమే విహి
తపలక్రితయాది పరిమాణాదపి న్యూనపరిమాణేనసువర్ణేనకృతేపి దోషా
యనేతితత్సూచయతి విత్తశాత్యమిత్యనేన- వృషభసృతిమాతూక్తపరిమా
ణేనైవకార్యా ॥ ప్రధానత్వాత్- పరాష్టకే కాంస్యపాత్రే స్థాపయేత్తాం
విచక్షణః ॥ శ్వేతపుష్పేరక్షతాద్యై శ్వేతవస్త్రైరిలంకృతమ్ । ఏవంవి

ధంతం వృషభం కాంస్యపాత్రే వినిక్షిపేదిత్యథః - బ్రాహ్మణం విద్యయా
యక్తం సావీచారం సంయతేంద్రియమ్ । సర్వశాస్త్రప్రవక్తారం ప్రతిగ్ర
హపరాజ్ఞుభమ్ ॥ గృహమాహూయభక్త్యాతం యథావిధి సమర్పయేత్ ।
హోమామంచపూర్వవతుర్యాన్తంత్రైమాహోశ్వరైస్తథా ॥ పూర్వ
వదితి- స్వగృహాభ్యాక్త ప్రకారేణాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య సమిచ్ఛర్వాజ్య తిల
హోమానస్తోత్ర సహగ్రసంఖ్యాయా కుర్యాదిత్యథః- ఉమామహేశ్వ
రారుద్రప్రకాశకామంత్రాస్తతస్సస్వశాఖోక్తాగ్రాహ్యః ॥ పూర్వో
క్తగుణవిశిష్టేన బ్రాహ్మణేనతం వృషభం-వక్ష్యమాణదానమంత్రేష్టమూ
ర్తేరధిష్ఠానమిత్త్యనేన క్లోకేనోమామహేశ్వరపూజాంకారయిత్వా తతో
హోమామం నివర్తయిత్వాథ విశిష్టంవృషభం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్-దా
నప్రకారమాహ ॥ ఉదజ్ఞుభోపవిష్టాయ మహాదేవస్యసన్నిధౌ ॥ పూజ్ఞు
భోవ్యాధితోదద్యాన్తంత్రేణానేకధర్మతః ॥ దానమంత్రః ॥ అష్టమూ
ర్తేరధిష్ఠానం కృపయావృషభధ్వజ । శ్వేతమాదుంబరంసర్వ మథవాచిత్ర
మేవచ ॥ త్వగ్దోషజనితయచ్చ మండలా న్యథనాహర । సర్వకర్మవిపా
కోద్ధౌ పావకలీనాథసర్వగ ॥ కుష్ఠహాభవసర్వేశ రక్షహంపావకలీపతే ।
వృషభధ్వజేతి ॥ ధ్వజఇతిసంబద్ధ్యంతంభిన్నపదం ॥ అష్టమూర్తేర్ధ్వజే
తివృషభవిశేషణమ్ ॥ ... *
ఇతి కుష్ఠహరవృషభదానమ్.

అథ హీనకుష్ఠహరమ్.

శాతాతపః ॥ మాతృగామీభవేద్యస్తు తస్యలింగంవిసశ్యతి । చండాలీ
గమనేచైవ హీనకుష్ఠగిప్రజాయతే । అత్యవప్రతిఘ్నియాలింగహానిహరే ప్ర
సంగాత్పూర్వమేవ దశైతేనితాత్రలిఖితా ॥ ... *

ఇతి హీనకుష్ఠహరమ్. *←→

→* అథ రక్తకుష్ఠహరమ్. *←

శాతాతపః || దీక్షితస్త్రీప్రసంగేన జాయతే రక్తకుష్ఠవాన్ | తత్త్వై
కవిశుద్ధ్యథాం ప్రాజాపత్యం సమాచరేత్ || ... *

ఇతి రక్తకుష్ఠహరమ్.

అథ పీతకుష్ఠహరమ్.

శాతాతపః || స్వసుతాగమనేచైవ పీతకుష్ఠః ప్రాజాయతే | తస్యప్ర
తిక్రియాంకతుం పూర్వతరికలశంస్వసేత్ || పూర్వదిగ్భాగే హేమస్థా
నాపేక్షయేత్యథః | కలశేచపాండుకుష్ఠహరోక్తాని పంచపల్లవాదీనిస్తా
పయేత్ || యస్త్రింశ్చదినే యావద్వక్ష్యమాణ వేదపారాయణంజాయతే.
తద్దశాంశహోమో వ్యాహృతిభిగకార్యః || హేమమద్రవ్యంచఘృతాక్తా
స్తిలాయవాః- అగ్నిస్థాపనంచ స్వగృహ్యాక్తమాగేణ - దశాంశహో
మే దశాంశకల్పనాప్రకారస్తు పాండుకుష్ఠరోగహరేభిహితః || పూర్వ
తః కలశంస్వసేదిత్యుక్తమధునాతత్కలశాలంకరణప్రకారమాహ || పీత
వస్త్రే గ్రీకసంచ్చన్నం పీతమాల్యాదిభూషితమ్ || కలశం స్థాపయేత్ప్రతం వ
స్త్రే గ్రీకు పీతవస్త్రాదిభూషితమితిచ్ఛేదః || తస్మింకలశేవక్ష్యమాణ గుణోపే
తమిండ్రం స్థాపయేదిత్యాహ- తస్యోపరిస్వసేద్దేవం హేమపాత్రే సురే
శ్వరమ్ | సువర్ణపట్కనిషేగ్గాణసిమితం వజ్రధారిణమ్ || యజేత్పు
రుషసూక్తేన వాసవంవిష్ణురూపిణమ్ | సర్వాషధియుతేకుంభే రుగ్వేదంతు
సమాపయేత్ || వజ్రధారిణి మిత్యాది || ఇంద్రమూర్తిస్తుప్రజాభయక
రావజ్రధ్వజా ఐరావతమూర్తాదభవేత్- యజేత్పురుషసూక్తేనైతి ||
యజేత్పుజయేత్ || పూజావిధానంతు పరిభాషాయాం- ఋగ్వేదంసమా
పయేదితి-ఋగ్వేద పారాయణం కుర్యాదిత్యథః || ఋగ్వేదవిదభావే య
థాసంభవం శాఖాధ్యాయినా వేదపారాయణంకారయేత్ || యావద్వే

దనమాస్తి ప్రతిదినమంద్రం తత్ప్రకాశతైః స్వస్వకాళోక్తవంతైః
 భాజయేత్ - ఇంద్రప్రకాశక మంత్రాస్తుపూర్వముక్తాః తథావక్ష్యమాణ
 ప్రతిమాపి ప్రతిదినం పూజనీయః ॥ రోగప్రతిమాలక్షణంచ అత్రైవప్ర
 కరకాంతేచ్యత్వాదముష్యతే ॥ అశ్రవయోగస్తు మూత్రకృచ్ఛహర వ
 రుణయూతీ దానోక్తోవిజ్ఞేయః ॥ కలశస్థాపనాది విశేషోత్తైః దశైః
 రక్తవస్థాధిదేవతామైనమోనమః - వీరకుష్ఠాధిదేవతామైనమోనమః ॥
 ఇతివ రోగప్రతిమా పూజాయాం మంత్రాపూజాశ్చ - అధునాతామేవ
 రోగప్రతిమామాహ ॥ సువర్ణావృత్తికాంకృత్వా సువర్ణదళకేనతు ॥ ద
 ద్యాంవిలపాయనంపూజ్య నిష్పాపస్యారుత్రిబువక్ ॥ ఏకస్సువర్ణశబ్దా
 త్ప్రద్రవ్యనాచీ - అపః కిరిమాణవాచీ - సువర్ణకలక్షాంచ పూర్వముక్తం
 సాంప్రతిమింద్ర ప్రతిమామాహ ॥ దేవానామపియోదేవో వజ్రీవద్రినశే
 తః ॥ శతయజ్ఞస్సహస్రాత్కో మమపాపం వ్యపహతు ॥ ఇమంమం
 త్రంసముచ్చార్య ఆచార్యాయ యథావిధి ॥ దద్యాద్దేవం సహస్రాక్షం
 స్వపాపస్యోపశాంతయే ॥ ... *

*** అథ గుల్ఫకష్టహరమ్. ***

శాతాతపః ॥ భృత్యజాయాభిగమనే గుల్ఫకష్టహరజాయతే ॥ స్వవ
 ధూగమనేనైవ కృష్ణకుష్టహరజాయతే ॥ స్వవధూః స్వపుత్రభార్యాతేన
 కార్యంవిశుద్ధ్యథేం పాగ్నిగుక్తస్యాథేమేవచ ॥ దశాశఖామ స్సర్వ
 త్రస్పృతాస్తైశ్చియతేతితైః ॥ పాగ్నిగుక్తస్యాథేమితి ॥ ప్రాకషద్యాపికా
 కంప్రస్తుతం తదర్థంప్రవాపికం, పాగ్నిగుక్తస్యాథేమిత్సస్య సమనంతరం
 కుష్టగోగూక్తస్యేత్యథః ॥ తద్యథా ॥ కలశస్థాపనప్రకారః పూర్వోక్త
 ఏవ ॥ సువర్ణానిష్రుతయేణేంద్రప్రతిమా - సువర్ణపంచకేన రోగప్రతి
 మా-ఋగ్వేదేతదభావే వేదాంతరేవా సంహితామాత్రస్య పారాయణ
 మితి - పూర్వోక్తాథేకల్పనా ॥ పూజాదిప్రకారస్తుతదేవ ॥ *

~*~*~* అథ కటికుష్ఠహరమ్. *~*~*~

శాతాతవః ॥ పితృవ్యసన్మీగమనా త్కటికుష్ఠగిప్రజాయతే । నిషక్య
తస్తేనకుర్వీత కన్యాదాసేనయత్నతః ॥ ఉతరోగానుసారేణ త్రివర్షాది
సమాచరేత్ ॥ కన్యాదానాసంభవేన్యం ధనాదినాప్రలోభ్య తస్మాత్కా-
న్యాదాసఫలం గ్రాహ్యమ్ ॥ కన్యాదాసజనిత సుకృతాపనోద్యత్వాదస్య
దుష్కర-మణః ॥ ఉతేతపతాంతరం-అత్ర వాషికాదిపాప్రాయచ్చిత్తాచరణం ॥

~*~*~* అథ శత్రుకుష్ఠహర కృష్ణాజినదానమ్. *~*~*~

శాతాతవః ॥ మాతులన్యాస్తుగమనా న్నేత్రీకుష్ఠగిప్రజాయతే । కృ
ష్ణాజినప్రదాసేన ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్ ॥ యదగమ్యాసుసంబంధం
ప్రాయశ్చిత్తముదీరితమ్ । తదేవమునిభిః ద్వార్తం నియతంతత్సుతాన్వహి ॥
యదాచ మాతులఫలత్రీస్వస్థాపవ ప్రిసత్తా తదాతథితరావీవ గృహ్యంతే ।
పూర్వోక్తతైర్వాషికం పాప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేదిత్యుతః ॥ కృష్ణాజి-
నదానం విష్ణుస్మృతౌ ॥ అథ వై శాఖ్యాంపౌణిమాన్యాం కృష్ణాజినంస
ఖురంసశృంఖమ్ ॥ సువణశృంగం రౌప్యఖురం ముక్తాలాంగూలభూషి-
తమ్ । ఆవికేవస్తే ప్రసారితే ప్రసారయేత్ ॥ తతస్త్రిలై గప్రిచ్ఛాదయేత్ ॥
సువణనాభించకుర్యాత్-అహతేనవాసోయగేన ప్రచ్ఛాదయేత్ ॥ సర్వ
రత్నగంధైశ్చాలంకుర్యాత్-చతస్పదుదిక్షుచత్వారితైజసపాత్రాణి క్షీర
దధిమధుసహిః పూర్ణాణిదద్యాత్ - ఆహితాగ్నయే బ్రాహ్మణాయాలం
కృతాయవాసాయగేన ప్రచ్ఛాదయేదితి ॥ ఆస్యాఫః - లేచకాలామా
ప్తేవ్యవధిరీతాః ॥ వై శాఖ్యపౌణిమాన్వైవ గ్రహణంశశిసూర్యయోః ।
పౌణిమాన్వసీతథామాఘ ఆషాఢీ కార్తికీతథా ॥ ఉత్తరాయణ ద్వాద-
శ్యాం తస్యాండ త్తంమహాఫలంకృతి । వ్యాధిసిమిత్తకాలశ్శాతాతపవచనేన
పాప్రిచ్ఛగ్రహితః ॥ కృష్ణమృగాజినంసఖురంసశృంగం సువణశృంగం
హితం పునశ్చరౌప్యఖుర మైవశృంగరజితదంతాలంకృత మాక్తికఘటి

తపుచ్చయుతం విద్యమాలంకృత పుచ్చోపేతంవా నేత్రయోమాకైకశో
 భితం కృష్ణమృగచక్షుః ప్రసారయేత్ || కంబలే కృష్ణాజినమాస్తీర్యతస్య
 ఖురాదిమకౌశ్యఖురాదీని స్థాపయేదిత్యర్థః || తథామాత్యేన్య || గోమ
 యేనోపలిప్తేతు శుచౌదేశేన రాధిప | ఆదావేవసమాస్తీర్య శోభసంవస్త్ర
 మావికమ్ || తతస్సశృంగంశఖుర మాస్తరేత్కృష్ణమృగఽణమ్ | కృష్ణమా
 గ్ణం కృష్ణమృగసంబంధిచక్షుఃత్వార్థః || కర్తవ్యం రుక్తశృంగంతయై
 ప్యదంతం తథైవచ | లాంగూలే విద్యుమంచైవ నేత్రయోమాకైకం త
 థేతి || తతస్తిలైః ప్రిచ్ఛాదయేత్ - సువణానాభించకుర్యాత్ - అహతేన
 వాసోయుక్తేన ప్రిచ్ఛాదయేత్ - సర్వరత్నగంధైశ్చాలంకర్యాత్ - చత
 స్యమిక్షుచత్వారితైజసాని పాత్రాణి క్షీరదధిమధుసహిః సూర్యానాద
 ద్యాదితి || తిలైః ప్రిచ్ఛాదయేత్ అజినంఽతైరాత్మసమంరాశి మజీనేకుర్యా
 దితిత్వార్థః || తత్ర రాశౌ సువణం మోదశమాపాత్యక్తంవా - సువణం హే
 మవాశక్త్యనుసారేణ నాభిస్థానేషు ధ్యేనిక్షిపేత్ || ఏతదేవ సువణానాభి
 త్వం || అహతంవాసోనూతనవస్త్రం || అత్ర వస్త్రద్వయముపాత్యమ్ ||
 అత్రైకమేవాధీహితం || అతోనస్త్రవిషయేవికల్పః - కృష్ణాజినస్యచతస్య
 షు దిక్షుక్షీరాది పరిపూరితాని తైజసాని పాత్రాణి శక్త్యనుసారేణాద
 ధిత - తైజసపాత్రేషు సర్వథా అశక్తశ్చేన్నృణ్మయానివాక్షీరాది పూరితా
 నిస్యః || సలిసంభవేతైజసానాం మృత్తయానాంచ సముచ్ఛయః - అన్య
 థాశక్త్యకేతుయావికల్పః || ఎతదభిప్రాయేనైవమాత్యేన్య || ఽతైరాత్మస
 మంకృత్వా వాససాచ్ఛాదయేద్బుధః || సువణానాభంతతుర్యాద్యథా
 సక్త్యావిశేషతః | రత్నైశ్చగంధైర్యథాశక్త్యా తస్యాం దిక్షుచవిన్యసేత్ |
 ధాతుపాత్రాణిచత్వారి దిక్షుచద్వాద్యథాకృషమ్ | మృత్తయేషుచపాత్రేషు
 పూర్వాద్దిక్షుక్రమేణతు || ఘృతంక్షీరం దధితౌద్య మేవంకుర్యాద్విచక్షు
 భితి || విష్ణువచనాదిష్వాహితాగ్నయే కృష్ణాజినంతద్వాదిత్యస్తి - అత

అహితాగ్నిముఖ్యస్తప్తదానే - తదభావేనోష్యసత్సహాగ్నికా
హ్యః॥ అత్ర దానేఫలశ్చిత్రవిష్ణుస్తృతావేవాత్మా॥ అత్ర గాధాభవంతి-
యస్తుకృష్ణాజినంత ద్యాత్సఖురంశృంగసంయుతం- తిలగిద్భృద్భవాసో
భిస్సన్వితైర్మరలంకృతమ్ । ససముద్రగృహితేన సశైల వనకాననా
చతురంతాభవేద్దత్తా పృథివీనాత్రసంశయః ॥ కృష్ణాజినే టలానృత్వాహీ
రణ్యంమధుసహిషీ । దదాతియస్తువిప్రాయ స్వంతరతిమహ్నతమితి॥
ఇతి నేత్రకుప్తహర కృష్ణాజినదానః॥

అథ శ్వేతోష్ఠపత్తహరమ్.

శాతాతపః॥ తాంబూలపరణేచైవ శ్వేతోష్ఠస్సంప్రజాయతే । దక్షి
తౌనహితందద్యాత్సవై ధూర్యమణితథా ॥ ... *

→* అథ చిత్రకుప్తహరమ్. *←

శాతాతపః ॥ రూప్యహృన్నరకస్యాంతే జాయతేచిత్రకుప్తవాత్ । ప్రా
జాపత్యత్రయంకృత్వా దేయంరూప్యపలశ్రియమ్ ॥ ... *

→* అథౌదుంబర కుప్తహరమ్. *←

శాతాతపః ॥ ఔదుంబరీతామ్రహారో నరకాంతేప్రజాయతే । ప్రా
జాపత్యశతంకృత్వా తామ్రంపలశతంఽశేత్ ॥ ... *

→* అథ కుప్తరోగ ప్రతిమాదానమ్. *←

తల్లక్షణంకమౌవిపాకసారే ॥ కుప్తగమంచిత సర్వాంగ శ్శూలయజ్ఞో
పవీర్యత్ । ధావన్వాగ్నిహరశ్శుద్ధ స్త్రిణేత్యగ్నిఃకీణీయుతః॥ పూజావి
ధానంత్యాతంకో దేవతా తత్రేత్యాదినా పరిధామాయాం రోగప్రతిమా-
దానే నిరూపితమ్ ॥ ... *

ఇతి కుప్తరోగహర ప్రతిమాదానమ్.

అథ స్త్రీజామపుష్పవతీత్వాదిహ రాశిః *

తత్రపితామహః || తుత్విపాసాతురంనారీ భతాకరమవమశ్యయా |
మృష్టాన్నంస్వయమశ్నాతి నసామ్రష్టవతీభవత్ || మిథునానివపంచాశ
దోభజయేత్తస్మిన్పత్తయే | దధ్యాత్సాభాగ్యవస్తుని లేభ్యశ్శక్త్యనుసా
రతః || ఇక్షువస్తవరాజంవ హరిద్రాంచైవధాన్యకమ్ | వికారవచ్చగోక్షీ
రంకుసులంకుంకుమంతథా || అవణంచాప్తమంహ్యేతత్సాధాగ్యప్తకము
చ్యుతే | స్తవరాజసాభాగ్యకమ్ || సువణద్రావక ద్వివ్యముచ్యుతే - క
ర్పూరోవాశరూ-రావా- వికారవచ్చగోక్షీరమితి- క్షీరమితి తాభత్యాద
యోవికారాః- దధ్యాదీనివా || తద్యుక్తమిత్యథః - ఇక్షువస్తవరాజంచ
నిష్పావాశైచ్చవధాన్యకమ్ || ఇతివాచాతః నిష్పావాధాన్యవిశేషాః || ఇక్ష
ువస్తవరాజశ్చ జీరకంచైవధాన్యకమిత్యేవాపత్తయే || అత్రత్రతిబంధా
ధిక్యేకక్త్యనుసారేణోక్తమణి అప్యతిద్రక్ష్యవ్యా || *

అథ వంధ్యావ్యహరసువణధేనుదానమ్. *

యథా || వాయుపురాణే || చతువిధాతుయావంధ్యా భవేద్వత్సవి
యోజనాత్ | వక్ష్యేతస్యత్రతీకారతస్స ఏరూపంబోధమే || హిరణ్యే
నయథాశక్త్యాసవతాంకారయేద్భద్రామ్ || ధేనుంశలేనవత్సంచ పాదే
నగురురబ్రవీత్ || హిరణ్యేనయథాశక్త్యతిపలేనవాతదధేన వేతిశక్త్య
నుసారేః కుర్యాదిత్యథః || ధేనుంరూప్యఖురామితి || ఘంటాంగ శేని
బద్ధీయా శసవతాం ప్రాజ్ఞుభిశ్శుచిః | చందనాగరు కర్పూర గంధమా
లైస్సుశోభనైః || ఉపచారైః పోషశభిరైవేద్యంపాయగంభవేత్ | మో
దకంచతథాపూసం గుడంలవణమేవవా || జీరకంశనువిస్తీర్ణే శూర్యేపేణు
మయేద్భద్రే | ధేనోరేకం ప్రదాతవ్యం బ్రాహ్మణస్త్రీమనైవహి || షడ
ష్టాదశవాదద్యాత్తదనంతరమేవచ || ఉపచారైరితి || పూజయేదితిశేషః ||

మోదకాదిభిః పరిపూరితమేకం శూవకంధేనోః పురస్తాత్సాపయిత్యా
 ఉక్తద్రవ్యపరిపూరితాన్వేన మార్పణి పడప్టదశవాస భర్తృకాభ్యో
 బాహ్యైః స్త్రీభ్యోదద్యాచిత్త్యథః- బ్రాహ్మణం సర్వశాస్త్రార్థక కుశలం
 ధర్మకేచిసమ్ । ఆశూయభక్త్యాసంపూజ్య వస్త్రాదై గృహధర్మశ్చైః॥
 తేనైవకారయేత్పుజామాదృతోధేనువత్సయోః । పాలామంచకారయేత్త
 త్రసమిదాభ్యచరూత్కటమ్ । పూజాయంపాలామేచ మంత్రమాహ॥ సో
 మోధేనుమితిచంత్రం సముచ్చగ్యతతఃపునః-అస్యగౌతమఋషిః- ధేనుదే
 వతా-తిష్ఠస్థందః- విహితాథే-వినియోగః-సోమోధేనుమిత్యాచి సోమే
 వినియుక్తాయా అశ్వస్యాసంయోగ పృథక్త్వన్యాయేనాత్ర ధేనురేన
 దేవతా - పాలామమత్కటంకారయేదిత్యభిధానాత్సమిదాదిభిః ప్రత్యే
 కమష్టోత్తరసహస్రీకుర్యాత్ - ధేనుదానప్రకారమాహ॥ మంత్రేణాసేన
 విధివత్పుచ్చేహ స్తంభిధాయచ । దానమంత్రమాహ సాధక్లోకద్వయేన
 ధేనుర్యాంగిరసాం సత్రేతిష్ఠాసురభేష్యయా । ఇంద్రస్యచ తథాభా
 నోరగ్నేశ్చచరుణస్యచ ॥ యస్యగావగి పవిత్రంతే వసేషూ పవసేషుచ ।
 ప్రిణంతుతామకుసదా యథాపుత్ర పదాస్సుఖం ॥ ప్రయచ్ఛంతుడివా
 రాత్ర మవిచ్ఛేదంచసంతతేః । ఏవందత్సాతుతద్దానం ప్రణివృత్త్య విసజ్జ
 యేత్ ॥ అత్యకష్టాణి స్త్రీపుంసయోమిళితయోః ప్రత్యేకంవా యథా
 నిమిత్తమధికారః ॥ ...

➤* అథగర్భసానినహర యజ్ఞోపవీతదానమ్. *➤

అత్రనిదానం పృథగౌతమఆహ ॥ స్రవర్గభా భవేత్సాతు బాలకం
 హంతియావిష్టైః॥ వాయుపురాణే ॥ యజ్ఞోపవీతం కుర్వీత కాంచనంచ
 స్వశక్తితః । అత్యంతవణాయుక్తై న రాజితంచోత్తరీయకమ్ । అత్యంతవ
 ణాయుక్తై న కాంచనేనేత్యన్వయః - ఉత్కృష్టమిత్యర్థః- తేనకాంచనేన
 పక్ష్యమాణ పలాదిమితేన స్వశక్తితోయజ్ఞోపవీతం కుర్వీతకారయేదిత్య

ధాః || తథాసమీచీనం రాజితము త్తరీయంచ - ఉభయత్ర ప్రమాణమా
హ || పలాధేనతదధేన తదధాధేనవాపునః | గ్రిధిప్రదేశేదేయం
తు మాక్తికంవజ్రమేవచ || యజ్ఞోపీతస్య గ్రిధిస్థానేమాక్తికం. ఉత్తరీయ
స్యతు వజ్రిమితివివేకః || పృథ్వీశ్వరచగవ్యేన గాయత్ర్యాతామ్రభాజ
నే | ద్రిఃప్రమాణంతస్మిన్స్తునిషీపేద్దధిమధ్యతః || ఆజ్యస్యోపరిసంస్థా
ప్యహ్యూపవీతంసుపూజితమ్ | గంధపుష్పాక్షతై ధూపై నైవేద్యైర
పిభక్తితః || పంచగవ్యస్థానే గాయత్ర్యమంత్రత్వేనోపాదానాదవశిష్ట
పూజాయామపి నైవమంత్రః || ఏవం ప్రత్యుత్తరీయమువవీత ముత్తరీయం
చతామృథాజనే నిషీపేత్ || కథమిత్యతఆహ || ద్రిఃప్రమాణమిత్యాది||
అయమథః- ద్రిఃప్రమాణందధితస్మిన్ తామృథాజనేమధ్యతః వజ్రిని
షీపేత్ || దద్ధఉపర్యాజ్యం తత్ప్రమాణం యథాలాభోపపన్న ప్రమా
ణంవాస్థాపయేత్- శ్రుతద్రిఃప్రమాణ పరిత్యాగేకారణాభావాత్తత్ప్ర
మాణత్వమాజ్యస్య- ఆజ్యస్యోపరిసంస్థాప్య మపవీతమిత్వత్రాప్యజ్య సం
బంధిత్యేన పరిమాణాశ్రవణాత్ ద్రిఃపరిమితాజ్యసంభవే యథాలా
భోపపన్న ప్రమాణమాజ్యమితివ్యవస్థా || తత్రచాజ్యే ఉపవీతముత్తరీయం
చనిషీపేత్ | తదుపవీతంసుపూజితంకుర్యాత్- యుక్తంచైతత్ || ఉపవీత
స్య గర్భాస్థానీయత్వాద్దధ్యాదేశచ్చ జరాయోస్థానీయత్వాచ్చ || ఉపవీ
తంసుపూజితమిత్వతోపవీతశబ్ద సహచరిత ముత్తరీయమపి లక్షయతితి
తత్సహచరితమేవోత్తరీయ సహచరిత ముపవీతంనిషీప్య పూజయేచితి||
పూజాసంతరం కృత్యమాహ - తతోబ్రాహ్మణమాహూయ హేమామం
తత్రచకారయేత్ || తిలై రాజ్యేనమధునా మిషై గ్రహ్ణోత్తరంశతమ్ || చా
మమంత్రావ్యాహృతయో గాయత్రీవా - తస్మై హుతవతేదేయం వస్త్రా
ద్యైగిపూజితాయతు || మంత్రేణానేనవిధిన త్పాజ్యఖాయోపవీతకమ్;
ఉపవీతంపరమిదం బ్రహ్మణావిధ్యతంపురా || భవశాకాన్యదాశేన గర్భం

సంధారయేహ్యహమ్ । అత్రవీతియాధకస్యామమథః - భవనాకా-
సంసారేష్విజకర్త నిష్పాదకత్వేన యతస్తారయితం ప్రవృత్తవతోనానివ
నాకా- అథవా- భవనాకా- భవణస్పృత్తిరపత్యోత్పత్తిరేవహితా-తాసామ
వత్యోత్పత్తిదాయకత్వేన పున్నామ్నాది సరకొత్తారకత్వాన్నిరసనాకా-
శిష్టస్పృష్టం- ధనాస్యపి బాహ్యజేభ్యస్తస్త్రికాతేప్రదాపయేత్ । అను
ప్రజ్యుతభాచార్యం ప్రణిపత్యక్షిమాపయేత్ । గర్భసాగ్రవ హరాద్దోషా
దేవకృత్వావిముచ్యతే ॥ అస్తిసగర్భాణి స్త్రీయాఅధికారః ॥

➔➔* అథసగింద్యోనిశోణితహరమ్. *➔➔

తత్రకర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ మాసోపవాసినీనారీ రేతకప్రసాగ్రవ
యేద్యుః । పతి సంపర్కదోషేణ జాయతేసాన్య జన్తజన్తని ॥ సగ్రవద్రీ
క్తాసదాయోనా తస్మిష్కృతిరిహించ్యతే ॥ మాసోపవాసం కుర్వీతతథా
మాసపర్యాయోప్రతమ్ ॥ ...

➔➔* అథ స్త్రీస్తన్యాక్షరణహరమ్. *➔➔

కర్మవిపాక సముచ్చయే ॥ క్షీరంముష్ణాతియానారీ పూర్వజన్తనిసు
సగ్రతా । జన్తాంతరేతుతస్యాచై క్షీరంసగ్రవతస్తనా । క్షీరాన్నం భోజ
యేద్విప్రాక పౌజ్యంసమధుసపిపా ॥ ...

➔➔* అథ వృతపుత్రత్వహరమ్. *➔➔

శాతాతపః ॥ బాలఘాతీచపురుషౌ వృతవత్సః ప్రజాయతే । బాహ్య
ణౌచ్ఛాసనంచైవ కతకవ్యం తేనశుద్యుతి ॥ శ్రవణం హరివంశస్య కతక
వ్యంచయథానిధి । మహారుద్రజపంచైవ కారయేచ్ఛ యథావిధి ॥ జపం
యాచ్ఛదశాశ్లేష దూర్వామాజ్యంరిప్లుతామ్ । ఏకావశ స్వగాఃసిహిః
ప్రదాతవ్యాశ్చదక్షిణాః ॥ ఎకాదశ పశూంశ్చైవ దద్యాత్ప్రతానుసారతః ।
అన్యేభ్యోపి యథాశక్త్యా ద్విశేభ్యో దక్షిణాందిశేత్ ॥ స్నానమితాదం

~~~~~
 పతిపశ్చాన్నంత్రైన్విరుణుదైవతైః | అచార్యాచుప్రదేయాని వస్త్రానింక
 రణానిచ || *

ఇతి మృతపుత్రత్వహరమ్.

—◆—
 అథానవత్యత్వహరమ్.

తత్రశాతాతపః || విప్రరత్నాపహరియః సోనపత్యగిప్రణాయతే | తేన
 కార్యంవిశుద్ధ్యభం మహారుద్రజపాదికమ్ || మృతతతోస్పితస్సర్వో విధి
 స్తత్రవిధీయతే | దశాంశమూషకతన్యః పలాశేన యథావిధి ||

ఇన్యనవత్యత్వహరమ్.

అథ మృతపుత్రత్వచర్మకీలకత్వహరమ్.

కర్మవిపాక సంక్రమే || అష్టకావిషితృశ్శ్రద్ధహీనోనిశ్చంకఘాతకః |
 ప్రాణినాంసతతంచ్చేషీ గురుచ్ఛేషీతథావరః || భక్షకోమృశాబస్య నర
 కాంతీవజస్తని | మృతపుత్రీశ్చర్మకీల వ్యాధియుక్తోభవేచ్ఛసః || దుర్మనా
 త్తైవజాయేత తస్యేయం నిష్కృతింపగా | కృచ్ఛ్రచాంద్రాయణేకు
 ర్యాన్మౌమంకూఞ్చాండసంజ్ఞితమ్ || గణసూమంస్వర్ణ దానం భూమిదా
 నంతథావరమ్ | కన్యాదానంచపంచమ్యం శ్రద్ధంకర్మితయత్నతః || స
 హస్రీనామజాపీచ భవేదేవవిముచ్యతే || ... *

ఇతి మృతపుత్రత్వవిష్టచర్మకీలకత్వహరమ్.

—◆—
 అథ చతుర్విధవంధ్యాత్వహర స్నానవిధిః.

శాంతిహేమాద్రా భవిష్యోత్తరే || మృతవత్సతుయానారీ దుర్భగా
 ఋతువజ్జిలౌ | యాసూతే కన్యకావంధ్యా స్నానమాసాం విధీయతే ||
 అష్టమ్యంవాచతుర్దశ్యాముపవాసపరాయణౌ | ఋతౌశుద్ధౌ చతు
 థోహ్ని ప్రాప్తహర్యదినేకవా || నద్యోస్తుసంగమేకుర్యాత్తహానద్యో

ద్విశేషతః । శివాలయేతథాగోష్ఠే యదివాస్వగృహం గణే ॥ ఆహితాగ్నిం
ద్విజంశాంతం ధర్మజ్ఞం సత్యవాదినమ్ । స్నానాథం ప్రాథమ్యే దేవని
పుణం రుద్రకర్మణి ॥ తతస్తు మంటపంకుర్యా చ్చతురశ్ర ముదక్ పుష్పమ్
గంధచంద్రసమాల్యం చ గోమయేనానులేపయేత్ ॥ తన్నభ్యే శ్వేతరజసా సం
పూజం పద్మమాలిఖేత్ । మధ్యే తస్య మహాదేవం స్థాపయేత్ ॥ గణికా
పరి ॥ దద్యాద్దశేషసం ద్యాదీక్ష చతుర్ముఖవిధిపూర్వకమ్ । సం ద్యాదీత్యా
దిచాభ్యంగీ మహాకాళీ గణేశానాం పరిగ్రహః ॥ ఇంద్రాదిలోకపాలాంశ్చ
దశేష్వప్తసువిన్యసేత్ । దేవీం వినాయకంచైవ స్థాపయేత్ తతః ప్రాథమ్యే ॥
దత్వాద్భ్యుంగంధపుష్పంచ ధూపం దీపం గుడోదనమ్ । భక్త్యై స్నానావిధాన్
దద్యాద్భుజానివివిధాని చ ॥ చతుర్ముఖేషు భృంగారు మశ్వత్థదళపూరితమ్
ఏతైకం విన్యసేద్భక్త్యా నర్కానర్కావధిసమన్వితమ్ ॥ మంటపస్య చతుర్దిశ్చతుర
ద్యాద్భూతబలింతథా । ఆగ్నేయ్యాం దిశిక తే వ్యం మంటపస్య సమీపతః ॥
మంటపస్య సమీపస్థో జపేద్రుద్రాన్విమలీశరః । యావదేకాదశగుణాన్ పున
రేవ జపేత్తు తాన్ ॥ ద్వితియస్యాగ్ని కార్యస్య కర్తా చ బ్రాహ్మణో భవేత్ ।
ద్వితియస్యాగ్ని కార్యస్య గ్రహపేషాం మస్య ॥ అగ్ని కార్యం శుభకుండే ప్రపు
ష్టై రలంకృతే । లవణం పయసాయుక్తం ఘృతేన మధునా సహ ॥ మానస్తోకే
నయజుషా కృతే పేషా మేనవగ్రహే । రుద్రజాప్యకృతాచార్యం సీతచంద
నచ చింతమ్ ॥ సీతవస్త్రపరీధానం సీతమాల్య విఘాషితమ్ । శోభయే
త్ ॥ తైరుక్త కణాదేష్టాం గుళీయతైః । పూర్వమండలవ తాగ్ర్యం ద్వి
తీయమండలం శుభమ్ ॥ తస్య మధ్యే తు సానారీ శ్వేతపుష్టై రలంకృతే
సుఖాసీనోపవిష్టాస్యా దాచార్యో రుద్రజాపకః ॥ అభిషింశే త్తతశ్చైవ నా
మకళపుత్రపుటాంబునా । చతుష్పత్తి రుచాం మంత్రై వ్యతేనై కాదశేన
తు ॥ శతాని సప్తదశానాం చతుర్భిరధికానితు ॥ పఠానామితి ఋ
చాంతాసాం చతుష్పత్తి సంఖ్యానామేకాదశకృత్స ॥ శతానామియం సం

భ్యా || అచ్చిద్రణేతిమంత్రేణ స్నానాథం వినివేశయేత్ | అశ్వస్థానా
ద్గజస్థానా ద్వల్పికా త్సంగమాద్ధృదాత్ || వేశ్యాంగణాద్రాజగృ
హాద్గోష్ఠాదానీయ వైష్యదమ్ | సర్వాషధీం రోచనాంచ నదీతీర్థోద
కానచ || ఏతత్సంక్షిప్తకలశే కుశలాకా చిదంగనా | రుద్రాభిజప్తైసతతకి
స్నాపయేత్కలశేనతామ్ || తోయసూణేనకలశై రశ్వత్థదళపూరితైః |
సర్వదిక్కుంస్థితైకిపశ్చాత్ స్నాపయేత్కలశాక్షతైః || ఏవంస్నాతాస్నా
పకాయ దద్యాద్దాంచధనంతథా | హేతురేవాప్రసిద్ధిస్త్వాదక్షిణాగౌగ
పయస్వినీ || బ్రాహ్మణానామథాన్యేషాం సప్తశక్త్యామనిలంగవ | సృగ్వ
స్త్రకాంచనాదీని దత్వాసర్వాక్షమాపయేత్ || కృతేనానేనవిప్రేంద్ర
రుద్రస్నానేనభామినీ | సుభగా కాంతిసంయుక్తా బహుపుత్రాప్రిజా
యతే || సర్వేష్వపిచమాసేమ బ్రాహ్మణానుమతేషుచ | తస్మాదవశ్యంకతక
వ్యం పుత్రస్త్రీసుఖమిచ్ఛతా || యాస్నానమాచరతి రౌద్రమిహిహవంధ్యా
శృద్ధాయుతాద్విజవరాను మతేనసాసీత్ | క్లౌశాన్నిహత్యసకలాన్సప్తశ
రీరభాశోభతుః | ప్రియాభవతిభారతజీవవత్సా || ... *

ఇతి వంశ్యాశ్వుహరం రుద్రస్నానమ్.

అధైకవస్త్రస్నానమ్.

యత్తవ్వియాకథితంస్వామి స్నేకవస్త్రాభిషేచనమ్ | చంపశ్శీరసప
త్యాది దౌర్భాగ్యశమనంపరమ్ || విధింతస్యాఖిలంబూహి యథాశ్రు
తినిరూపితమ్ | దేవతాకాత్రకేమంత్రాః కోవిధిఃకైఫలంతతః || కీర్త్యగ్వ
స్త్రంసిబంధాథా ముభాభ్యామేవతత్పునః | తత్కర్తృతేకథమాపత్య సిద్ధి
స్సాస్యన్నరయోషితోః || శ్రీసూర్యఉవాచ || పురాకల్పవసానేతు కల్ప
స్యాస్యసముద్భవే | ఉపదిష్టంయథాదిష్టంశ్రుతిస్నానవిధేర్విధిః || సస్తా
రతసయాన్సప్త మనసానప్రజావతిః | తేయదాతపసాక్లిష్టాగినశేకుస్సి

ద్విపాదనే ॥ శివమారాధ్యతసా ప్రసన్నం సమయాచత । ప్రజామేవ ప్ర
 జాకామః ప్రజాపతిరువాచతమ్ ॥ భగవత్ పసాక్షిన్నాః ప్రజామోహాః
 ప్రజాసుతే । అకర్మవచనామారా మహాదార సులక్షణాః ॥ తథాపి
 నకప్రజాసిద్ధి ర్నాస్తాకంశినజాయతే । పూజాభింత్వాంప్రపన్నాస్తాః
 బూహితత్త్విద్విధివిధిమ్ ॥ ప్రాధికత స్తత్తదాశంభుః క్షణంధ్యాత్వాబి
 వీచ్ఛతాత్ ॥ శ్రుణుష్వంమునయస్స ర్వే యద్ధర్మజ్ఞానచక్షుషా ॥ అనంత్య
 కరంకమ చక్రేయత్పూర్వసఃస్థితే । కాలాద్భక్తావశేషయద్దౌర్భా
 గ్యంతత్ప్రకీర్తితమ్ ॥ తస్యనాశాయవిధివ త్సహజత్వేకవాససా । స్నా
 త్వాసమ్యగ్విధిపుత్ర సంతతే శ్రేయఅప్యథ । భక్త్యక్తాస్య తదభేదంభు
 రకుర్వకమునయశ్చతే ॥ అద్భుతవసనస్నాన విధింతత్రేవదామ్యహమ్ । య
 థాశ్రుతంయథాద్యప్తం శ్రుతభ్యోజ్ఞానమండలాత్ ॥ శుభేమాసి సీతేపక్షే
 స్వామకూలగ్రహేదినే । నదనద్యోస్సమాయోగే మహానద్యోద్వయోర
 పి ॥ విధివిధిభమాస్థాయ పత్న్యాసహ సమహాగమ్ । విధాయ శ్రద్ధ
 యాయుక్తా ముత్రమేతముదీరయేత్ ॥ కమసాక్షీక జగన్నాథ యన్త
 యాపూర్వజన్తని । పంచధావత్య దుఃఖాశ్శ్యం దౌర్భాగ్య మతులంమ
 హత్ ॥ ప్రాప్తంతస్యనినాశాయవిధివద్విధిము త్రమమ్ । సహపత్న్యా
 దివానాథ తత్రసిద్ధిప్రయచ్ఛమే ॥ ఏవముచ్చార్యతవస్త్ర మహతంద్వివ
 శాత్మకమ్ । సాధంకరద్వయాయామం పంచవింశకరోన్మితమ్ । వితతం
 తంతుభిశ్చక్ష్మైస్తన్త క్షేతూజ్ఞి శంఖునైః ॥ యువాసువాసా ముత్రే
 ణమంత్రితంధైవవేదినా । సవ్యగ్తంతదాదాయ పరిదధ్యాస్సవత్సకమ్ ॥
 దృఢాయుధితే నాధి క్షేత్రీర్విగూణీకృతమ్ । తచ్ఛేషం దక్షిణాంగస్థాప
 త్మీకంతుకవత్తికామ్ ॥ పరిదధ్యాస్మృత్యేన తేనసంవృతమస్తకా । కే
 శాస్సంవృజ్యసంగోఽయ పతిష్ఠస్తాసుగామిని ॥ ఉపవిశ్యజలస్మాగ్రే తావ
 భానుభవంపతి । ప్రత్యర్థసాదామృతైః స్వాచారౌ మమసంముఖా ॥

కుశలప్రసవం ఫలస్వరూపం తోయపూర్ణాంబరీష్ఠితా ॥ దైర్ఘ్యేనోదితాకమ
స్తాకా శుక్వానాసలిల్లన్మథా ॥ వైదికా న్లాకికాంశ్చపి సాధయా
నాజితేంద్రియా ॥ అపస్తవమసి సర్వేషాం దేవానామగ్రణిగ్రహా ॥
యానియానీహ పాపాని అనపశ్య కరాణినా । హత్వాతా న్యభిలానీశ
గభాం దేహి మమప్రభో ॥ త్వయైవా ధష్టితాస్సర్వే సదీర దజలాశ
యాః । పునంతిపాపి నస్సర్వా గభాం దేహి మమప్రభో ॥ యాని
యానీహ తీర్థాని యేచయేచ జలాశ్రయాః । త్వయైవ పరిపూర్తాస్తే
గభాం దేహి మమప్రభో ॥ అశామహేమహాభాగ సంతతిం లోకపావ
సిమ్ । ప్రసన్నాభ్యతస్సాన్వమిత్ గభాం దేహి మమప్రభో ॥ భూతక్రత
పిశాచాద్యా యేనాసంతతి ఘాతకాః । పాశేనాయన్యతాస్సర్వా గ
భాం దేహి మమప్రభో ॥ సత్తైలేతాం త్రికామంత్రాః చాఞ్చందసాః పం
చవారుణాః । శన్నగిప్రభృతయోద్యేవ వారుణావసరావపి ॥ ఇమస్మేవ
రుణసేతి అఘ్యుండత్వాసమంత్రశ్చైః । ఏవంతజ్జలమామంత్యస్త్రిస్తత్వా
మంత్రైః ప్రగవ్యవ ॥ నిమజ్యోన్మజ్యవపునః తతస్సానంసమాచరేత్ ।
ప్రయోగంవిధివత్కృత్వా పుత్రకామసమృద్ధయే ॥ సాస్నామహేగభాగ
వాక్ ప్రచేతానాప్రసీదతు । స్సాన్వయీయాతాం తతస్సాన ద్రవ్యై
మంత్రాభిమంత్రితైః ॥ మృత్సాన్వయీయాతామైర్గ్రహవైర్గ్రహాభి
వయోఘృతైః । తిలామలఃపిష్టైశ్చ సర్వాషణికుశోద్యతైః ॥ నిమత్యవిధి
వత్సాన్వనం దంపతీవాపుభావపి । స్సాన్వయీతైవతతగిష్టే వీక్షైకద్రవ్య
సంచయైః ॥ ఔదంబరీంబహుఫలాం బిభృతీనిజమూర్ధాని । మంత్రపూ
తాంస్వపినా దత్తాంశాభాంద్రవాన్వితా ॥ సప్తాషఢ్యంబు సంపూర్ణైః
కలశైరథసప్తభిః । మంత్రపూతైస్సదైవశ్చైః స్థాపయేతాం విధానతః ॥
దధాఃరకశ్చరాస్నాచ సహదేవీశతావరీ । వజ్రైలాంక్షుతాచేతి సప్తాష
ఢ్యోభిషేచనమ్ । తతస్తువైణవంపాత్రం సప్తధాన్యసంఘృతమ్ ॥ ము

ద్దతండులగోధూను యవశాలి సమన్వితైః । సకంగు రాజమామైశ్చ ధా
 నైర్విరిచనస్తభిః ॥ ఫలానివిన్యసేత్తత్ర యాగభరిసితిమంత్రతః । నారక
 శంఖనారంగం దాడిమంబీజపూరకమ్ ॥ ఉత్తత్తీమథపూగంబః జంబీరంబా
 త్రసప్తకమ్ । తాకితైర్వైదితైర్పంచైశ్చ పూర్వోక్తైశ్చేవనస్తభిః ॥ శిరో
 మేశ్యమవాకేన స్నానం దౌర్భాగ్య నాశనమ్ । సమాప్య విధివత్పశ్చా
 న్నత్ర మేతముదీరయేత్ ॥ శిశుమృత్యుకరంయస్మై దౌర్భాగ్యం పాగ్నివ
 స్థితమ్ । పాదాంగుష్ఠనఖాగ్రాద్య మాకేశాంతముదత్సరమ్ ॥ స్నానేనా
 నేనమేదేవ తత్సర్వపపమృజ్యతామ్ । ఇతివిజ్ఞాప్యవరుణం మాంచకర్తాది
 సాక్షిణమ్ ॥ ఏకచిత్రస్సర్వరక్షదేవ ముమయాసహితంశివమ్ । తతస్తుతర్ప
 యేద్దేవా మనుష్యా సహస్పూర్వజైః ॥ నాందీయభేన విధినా సంత
 ప్యపిత్వదేవతాః । సధ్రాకిన్యనువాకేన ఫలపుష్పాక్షతాంజలిః ॥ ఉప
 స్థాయతతఃపశ్చాత్కర్మశేషంసమాపయేత్ । తతస్తద్వైజవంపాత్రం
 శిరస్యాధాయశేవతః ॥ కుశాగ్రేణసమాలస్య పలేన్దంత్రాన్సుశాంతికా ॥
 స్వస్తీయూనివసూక్తానిదంపతీతాజలాద్భుహిః ॥ సంస్థాప్యప్రాప్యఖస్తిప్యేత్
 మంత్రంసంత్రావయేదితి । ఇహాంగిరఃపితౄభ్యో మంత్రవ్యయ మిమంశు
 భమ్ ॥ శ్రావయేద్భువివిన్యస్య పాత్రం తత్ప్రణమేచ్ఛతా ॥ తతోన్యేవా
 ససీశుభ్రే శుచినాపరిధాయతా । ఉపవిశ్యాశనేశుభ్రే పుష్పస్రక్చందనా
 చితా ॥ తతస్సకనకంసర్పి స్సప్తశేతసురభీన్ద్విజాతా । ప్రిణిపత్యత
 తస్సవంకమశేషంసమాపయేత్ ॥ ఆచార్యస్సవిధానేన దైవజ్ఞానాను
 మోదితః । హస్తమాత్రేతతస్తత్ర స్థండిలేకలశంస్యసేత్ । అవరాంశయ
 సాపూజం స్వీకృపుష్పేషధైర్యుతమ్ ॥ పూజాపాత్రంస్యసేత్తత్రపూ
 జంపుష్పఫలాక్షతైః ॥ స్వస్వమంత్రైశ్చివ్రతిష్ఠాప్య మహేశ ముమయాస
 హ ॥ తస్యాగ్రేపజపీయుస్తే బ్రాహ్మణామంత్రకోవిదాః । పంచాంగా
 విధిన్దంత్రా రుద్రసూక్తైశ్చ యాజుషైః ॥ ఉద్వాస్యాథ చరుంసవ్యక్

అచార్యఃస్వవిధానతః । ఆఘారావాఙ్మభాశాచ హుత్వాబాహ్యవిభా
వసుమ్ ॥ దిక్పత్తిస్పరితఃపూజ్య స్వస్వమంత్రైస్సమాహితః । ప్రజాపతేత
థాగ్నేయాం గభాం దేహీతిచాపరమ్ । ఆపాంపుష్టం తథాహూతా ఇ
యమేన ప్రవారుణాః ॥ తతస్త్విష్ట కృతంకుర్యాత్ కర్మశేషంసమా
పయేత్ ॥ హూమాంతేశివమగ్న్యచ్యౌ సశివం విధిపూర్వకమ్ । జపహూ
మం నివేద్యాన్మైదివద్విధికోవిదః ॥ తతోవిప్రాయవిదుషే సుశాంతాం
సుపయస్వినీమ్ । వస్త్రసృగ్దక్షిణోపేతాం సవత్సాం ధేనుముత్తమామ్ ॥
తథాలంకృతసర్వాంగంవృషభంశుభలక్షణమ్ । దత్వాదాదంపతిపశ్చాత్
దైవజ్ఞేనానుమోదితౌ ॥ శ్రుతిః ॥ ఆధత్తపితరోగభా మితిమంత్రేణమం
త్రితా । ఆచమ్య విధివత్పశ్చాత్ కర్మశేషం సమాపయేత్ ॥ మంత్రము
చ్చారయేమాతాం విధివద్వివిధాహూతైః । దేవదేవ జగన్నాథ సర్వ
పాపౌఘనాశన ॥ కర్తృణానేన దానేన తతోగోయుగళస్యతు । సంతుష్ట
శ్శంకరోభూత్వా సంతతించేహిన్సావభో ॥ తతస్తువై గమంపాత్రం శివ
స్యాగ్రేనివేదయేత్ । ఆచార్యాయదదానీతి యథాయోగ్యం స్వశక్తికః ॥
గురవేమాససేదత్వా కర్మశేషంసమాపయేత్ । ప్రణమ్యదేవతాంతాంశ్చ
విసృజ్యవిధినాతతః ॥ తతఃకుంభాంభసావిపాః అభిషించేయతాద్యతాః ।
మంత్రైశ్చవారుణేస్సోమైరైః శాంతింస్వస్త్వయనాదిభిః ॥ పురాణైకాగ
మైస్తాస్తు నానాఫలవిధాయభిః । నాందీముఖేనవిధినా తతశ్శార్ధంసమా
చరేత్ ॥ నమశ్శివేతిమంత్రేణ నమస్కృత్యముహుర్ముహుః । మధ్యమం
పిండమన్నాతి పత్నిసర్వజ్ఞమోదితాః ॥ ఆధత్త పితరోగభా మితిమంత్రే
ణమంత్రితమ్ । ఆచమ్యవిధివత్పశ్చాత్ కర్మశేషంసమాపయేత్ ॥ శతం
చభోజయేదన్యక్ ద్వీజాసంతోష్య శక్తికః । కృతకృత్యాచతాస్యా
తాం శుశ్రవౌత్రసుఖాన్వితా ॥ *

* ఇతి సూర్యావరుణసంవాదోక్తమేకవస్త్రపానమ్. *

అథాపరుషీరసిద్ధ్యంతలోకనేనుద్రమాయతే || శుక్రగ్రాధిఃతశ్శంభుః
 పశ్యేత్యజగద్గురుః | ఏకవాసోవిధిబ్రూహి స్వామికావి స్తురతోమమ ||
 శివశివాద || శుక్రింభాగణవయత్నేన దుగ్ధిఖవైధవ్యనాశనమ్ | వంధ్యా
 త్వంవిలయంయాతి యస్మిన్వప్రవిధాకృతే || శివోనామేతిమంత్రేణ దం
 పతిపరధాపయేత్ | స్నాపయే దేకవస్త్రేణ భానావనుదితేసతి | అస్తప
 త్రులిఖేత్పద్మం క్రమశఃశుక్లతామలైః || వేదోక్తవిధినామంత్రేణ గ్రీశూ
 త్తారేవవిధానతః | పంచవక్త్రుదశభుజం త్రిణేత్రంపావణతీపతిమ్ ||
 పద్మచక్రేవ్యసేదైవం శివోనామేతి మంత్రతః | ఇదంవిశ్వేతి మంత్రేణ
 ఇంద్రమాగ్నేయకోంక || యేషేహమితిమంత్రేణ దక్షిణేదిశ్చూర్వజాన్ |
 యేదేవాసస్తుమంత్రేణ నైఋత్యే సనకాదికాన్ || వయః సార్థనామం
 త్రైః పశ్చిమేవగుంన్యసేత్ | గణానాం త్వేతిమంత్రేణ వాయువ్యాంబ
 గణేవైరమ్ || అభిగోత్రాణిమంత్రేణ ఉత్తరేగణమాతరః | ఈశాన్యాం
 బగ్గణాన్సర్వాన్ స్థాపయేత్సర్వపంచతః || ఋతూంస్తథాతుతన్తం
 త్రైః పూర్వస్యాం విన్యసేత్సర్వాన్ | తన్మధ్యే విన్యసేత్సంభం పూరి
 తంతీర్థవాశిణా || పూర్వపాత్రయుతంమధ్యే సర్వాపధిసమన్వితమ్ | సహి
 ర్యంసప్తస్త్రువ నారికేళేశంయుతమ్ || పృథిష్ఠాంబవిధాయాదౌ మం
 త్రైః పూజనమారభేత్ | రుద్రంసర్వంజపేత్తతఃపంచంబిధిపూర్వకమ్ ||
 స్త్రీశ్రంపాభ్యాం విధాతవ్యం పూజనంబిధివర్తతః | అభ్యర్చ్య కేవలంస
 మ్యక్ కృత్వాస్నానంబిధానతః | నాందీముఖాభిదంతాద్ధా విధేయంబిధి
 వత్పురః || గర్భోనసీతీహమంత్రేణ పాశయేత్పిండమధ్యమమ్ ||

జలపార్వతా.

ప్రత్యగశాపతే రాజన్ జలానామధిపప్రభో | నష్టానష్ట పశ్యన్పా
 త్వం గర్భం దేహిమమేసితమ్ ||౧|| వదీనదతటాకాదిక్రమాదన్యజరాశ్రి
 యాః | తుభ్యంవిసానశోభంతే గర్భం దేహిజలేవ్వర ||౨|| పూర్వజన్మని

యత్పాపం కుసంసర్గా తస్య యంకృతమ్ । ఇహాప సలిలేస్థాప్య గ
భం దేహిప్రసీదమే ॥౩॥ అష్టషష్ఠిసుతిథానాం నవీనామధివోభవాన్ ।
సత్వానామపివాపీనాం రాత్రౌగభం దదస్వమే ॥ ౪ ॥ త్వమేవ పాశ
పాణిస్తు త్వమేవ హ్యంభసాంపతిః । ఆపన్నప్రాణినాంజీవో గభం దే
హిప్రసీదమే ॥౫॥ తవహస్తేజలంవామే దక్షిణేజీవజీవిన్మ । మస్తకేత్రిజ
టాగిపింగాః గభం దేహిదయాపర ॥౬॥ భూతప్రేతాదివోషాణాం రో
గాణామితరస్యచ । అంతరాయంప్రభోత్యక్తావగర్భం దేహిదయాంకురు ॥
ఇ తి జ ల పా థ నా.

అ థా ష థి స్నా న మ్.

సర్వేషాంజగతోనామ్నాం గ్రహణామధిపస్యదా । త్వంస్వామీసర్వ
దాసోమ దేహిగభం మహాషధే ॥౧॥ బౌద్ధుంబరీంఘలవతీం శాఖామా
మంత్ర్యసర్వవిత్ । బౌషధయస్సమిత్యేకం కామిన్యా గ్రహయేద్బు
ధః ॥ శాఖాయా లంబనంకార్యం హృదిచేతసినిర్మలై । సమాలంబ్య కరే
దూర్వాం నారికేళాక్షతానపి ॥ వరుణోపాసనంకుర్యా త్సూక్తపాఠప
రాయణః । బ్రహ్మవిష్ణుశ్చసోమశ్చ కంఠపో వృషవాహనః ॥ పార్వతీ
సుభగాభద్రా సావిత్రివస్త్రదేవతా । ఏతేహివాససీశుభే అవ్యంగేగు
రుదైవతే ॥ సర్వభూషణరమ్యేచ గభం మేద త్రవాంచ్ఛితమ్ । ముద్గతండు
లిగోధూమయవతండులశాలిభిః ॥ రాజమాషాదిభిర్విద్వాక్ వంశపాత్రం
ప్రపూరయేత్ । కేరి కేళంవనారంగం దాడిమచీజపూరకమ్ ॥ ఉత్త త్తీమ
థపూగంచ సస్తమంమదనంస్తృతమ్ । కూర్మస్యస్తనిభంపుష్టై క్షీరసీర
ప్రపూరితమ్ ॥ త్రిణేత్రంశంభుదైవత్యం నారికేళంసుతప్రదమ్ । విన్యస్య
దీపకంశత్ర ఫలానాంసప్తకంతథా ॥ ధాతావంలేతివంత్రిణధాన్యస్నానం
తుకారయేత్ ॥ పీతంకనకవణాభం సబీజం సుమనోహరమ్ । తుహి

నేనసమంసీతంనారంగం గభాదంమమ ॥ ఫలంతచ్చక్రదైవత్యం సుసూ
త్యంసుపరివ్రతమ్! సుగంధంసోమదైవత్యం గభాదంబీజపూరకమ్ ॥ ఉద్య
దకాసమంపుష్పంఫలంసింహారసన్నిభమ్ ॥ బీజపూరయంతయస్తా గ్రగ్భ
దందాడిమంమమ ॥ ఫలంయచ్చక్ర దైవత్యం సూత్యంవై సర్వశోవరమ్!
జ్ఞానయోనిప్రభాంగంతు దేహీత్వం గభాముత్తమమ్ ॥ పూగశ్చసూర్య
దైవత్యో లాటారససమప్రభః ॥ ఆద్రోగిఫలానాంప్రభవోగభాందద్యా
త్సదామమ ॥ ఉత్సవేషుచసర్వేషు శుభదంసర్వదేహినామ్ ॥ గోరోచనస
మాభాసం గభాదంమదనంఫలం ॥ ఇతి ఫలస్నానమ్ ॥ *

నధారకృరాస్నాచ సహదేవీవచాతథా ॥ ధాన్యానిశాచబహుళా
సహాషధ్యఇమాస్తన్సృతాః ॥ యాబౌషధీతి మంత్రిణ సహాషధ్యభి
షేచనమ్ ॥ క రేణమూర్ధ్నివిన్యస్య వంశపాత్రంతుభాగావ ॥ ఋగ్వేద
స్యాష్టమంశక్త్యా తత్వాయామీతిపూర్వకా ॥ ధీమాన్ప్రత్యేకముచ్చా
ర్య దంపతీస్నాపయేత్తతః ॥ వరుణగిహావితామంత్రం వరుణోత్తం భనం
తతః ॥ ఏతేకతమిమంఘ్నేన ఇదమాశగిప్రనంతుమామ్ ॥ ఇమావైయా
జుషాన్తంత్రా శిరోమేత్యనురుక్తథా ॥ శ్మృతవతీభువనానాం పావమానీ
పునఃపునః ॥ సామ్నోవరుణసామ్నాయ పావమానగిసరస్వతీ ॥ శన్నోదే
వీత్యసర్వణ మంత్రైస్సానముదాహృతమ్ ॥ తతోరుద్రజపస్నానం కర్త
న్బంసుతమిచ్చతా ॥ అభభాగావసంస్థాప్య స్థండిలే పావకంశుభమ్ ॥ గృ
హ్యూక్తైవవిధానేన పాయసంశ్రవయేచ్చరుమ్ ॥ ఆఘారావాజ్యభాగావ
ప్రదేయాత్తత్రచాహుతిః ॥ ఆద్యాంపుష్పంతిహుత్వాచ పునస్త్యావతథా
సమిత్ ॥ వాజసపురస్తదాగ్రేత్వం ఆదిత్యంగభామేవచ ॥ తతస్సరస్వతీ
యోన్యాం తత్పక్షీభిరతశివరమ్ ॥ అద్విత్యైరాస్నాతిమంత్రిణ యేనసప్త
షామ్యోపిచ ॥ గభోరసౌషధీనాంచ మంత్రాకాహుతయఃకృమాత్ ॥
ఏభిర్నైశ్చరుంహుత్వా తతఃస్విష్ట కృతంహునేత్ ॥ కృషభం బ్రహ్మ

ణేదద్యాత్ ఆచార్యేసురభిస్తథా । ఇతరేభ్యోపివిప్రేభ్యో దక్షిణాంస్వ
 చ్చయాపునః ॥ అభిషేకంతతఃకుర్యాత్పవిత్రంకుంభవారితా । సురాస్త్రాన్వి
 మితమంత్రాద్యైః పవిత్రైర్బాహ్మణైస్తతః॥ ఆశాస్యాగికామహేమీతి
 చత్రసేత్యాదిసప్తకమ్ । సదాతువంశపాత్రంవనీతాపాయా చ్చివాల
 యమ్ ॥ శివస్యపురతోముక్త్యా వంశపాత్రంప్రగవ్యచ । దేవదేవజగన్నా
 థ గౌరీనాథమహేశ్వరమ్ ॥ భవేశానమహాదేవ నమోస్తుసుతదోభవ । అష్టా
 దోహాశ్చయైస్త్రీణాం నవమఃపురుషస్యచ ॥ తత్తద్దోషవిनाశాయ సస్త్రీ
 కస్సాన్ననమాచరె । వికృతయచ్చమేదేహే సంతానపరిషేదనమ్ ॥ తత్స
 ర్వంవస్త్రమాయాతు నిదోహాస్యా త్సుపుత్రిణీ । వరుణత్వంచ భూతా
 నా ముచ్యసేకారకగిప్రభుః ॥ తవతిథిః ప్రభావేన సంతానంకురుమేబ
 హు । తతశ్చరుపురోడాశమాధస్తేత్యావినాశయేత్ । గర్భం దేహిభగం
 దేహీ ఆయుతునగిపితరస్తథా ॥ బ్రాహ్మకాన్యోజయిత్వాచ వరందత్వా
 విసజయేత్ ॥ ఇదంనిమూలమపిగూర్జయేత్ప్రచారాల్లిభితమ్॥

ఇతి వీరసింహవలోకనోక్తమేకవస్త్రసాక్షమ్.

అథ పుంసోహతివీర్యశ్విహరమ్.

సూర్యారుణసంవాదే ॥ తపస్వీగమనాఖ్యేన కర్మణావేహజారుజః ।
 అనుభూయపురాజన్తనరశ్చాప్యతనివృత్తిః ॥ సోన్యజన్తనివీణజౌభవే
 త్తస్యాస్యలక్షణమ్ । బహ్వభిరపిసస్త్రీభీ రలింకుర్యా ద్యధాయచి ॥ నత
 స్తాదృభాసంభూతి స్తాసుస్త్రీషు ప్రజాయతే । ప్రతికారమాహ ॥ కన్తిం
 శ్చిచ్ఛోభనేమాసి శుక్లపక్షేశుభేతిథౌ । అష్టమ్యంవాచతుడశశ్యాం సుది
 నేవిధిమాచరేత్ ॥ మాసంసమవయేద్దేవ రుద్రంసంయతే మానసః ।
 ప్రత్యహంస్నాపయేద్దేవం కలశైశ్శతనమ్మితైః ॥ సుతీర్థశయసామూర్జైః
 స్సర్వీగంధసుగంధిభిః । శుభ్రీచందనకర్పూరైః కేసరైరుపలేపయేత్ ॥ తతః

కమలతల్లూర బిల్వపత్రై గ్రసంహితైః । తమచయే న్నహదేవం ధూషణీ
 మైర్మనోహరైః । తదగ్రే ప్రజపేతుస్స క్తం యథాయచ్చత రుద్రీయమ్ ॥
 జుహుయా తద్దశాంశేన తిలాంస్త్రీమధురమ్ తాక । మానోమహంతమి
 త్యాది మస్త్రైకాదశకేనసః ॥ తథాతద్దేవమభ్యర్చ్య జపహూమైర్మిహే
 దయేత్ । ప్రణమేదభతంభక్త్యా దండవచ్ఛ్రద్ధయాస్వితః ! విష్వద్భ్యా
 మ్మణిమణ్యేత్య సమాహూయబహుశ్రుతమ్ । అభ్యర్చ్య విధివత్తస్మైసు
 నాఁద్వయసమ్మితమ్ ॥ దద్యాత్స ఏకక్త్యా విధివద్ధుర్వణంశుద్ధ్యపేక్ష
 యా । దానాంతేకేతయే తద్ధి క్రవంచైవజ్ఞచోదితమ్ ॥ యన్తయాతాప
 సీయోనా రేతస్సేకాదఘంమహత్ ॥ అనకృద్బుద్ధిపూర్వం తదతిశ్రద్ధావ
 శాత్రుతమ్ ॥ తేనపాపేనయద్రేతః క్షతంమే గభాసిద్ధిక్యత్ । జాతంత
 త్వాపనాశాయ సువర్ణంరుద్రరేతసమ్ ॥ ఫలదన్యమితిరోష్ఠ్యే పూరితం
 మధుసర్పిషా । న్యస్తంగర్భాశయేస్వణా రేత స్తణా నిభాకృతి ॥ దత్తం
 మేరుద్రకృపయా తుభ్యంతత్వాపశాంతయే । అనఘాహమసాసీతిదానేనా
 నేననువ్రత ॥ ఏహిత్వమనఘశ్చేతి ఉక్తవంతంపునర్ద్విజమ్ । అగ్నేనయే
 తిమంత్రాంతే ప్రణిపత్యవిసజయేత్ ॥ అగ్నేభ్యోపి తథాశక్త్యా విపి
 భ్యోదక్షిణాంశేత్ । ఏవంకృతవిధేస్తస్యస్యాద్బిజంగభాసిద్ధిక్యత్ ॥

ఇతి సూర్యురుణసంవాదేహతవీర్యత్వహరమ్.

అథ క్షై బ్య హ ర మ్.

తత్రైవ ॥ మహిషీగమనాదుక్తం యన్తయాపుంస్తవనాశనమ్ । తస్య
 కమచచిహ్నీనిమగ్నాతీశ్చ వదామితే ॥ సచయస్త్రిన్వయగికారే మహి
 షీమాగతగిపురా । తద్వయఃకాలమాసాద్య పుంస్తవ్విషస్యవినశ్యతి ॥ లక్ష
 ణంతస్యకతకన్యం కర్మణిగతక్షణేపివా । ద్విత్రైర్వాపంచవక్షై ర్వా
 దినై స్తస్యాపిజాయతే ॥ పీడాకర్తానుమానేనవస్త్రీమహనయోముహూః ॥

అల్పనల్పత్వకంవాద్యం తత్క మ్ కరణావధి । అల్పమల్పంచ బహు
 ధామూత్రమంసస్య తత్సా । క్వచిద్భవేద సంబద్ధం క్వచిన్ముత్యగృహ
 గృహః ॥ తజ్జాతిపశువల్పేదా పృష్ఠపాదకరోరుమ । సితాసితంకియచ్చి
 హ్నం సుప్తామూత్రయత్రేనజ్జ్వా । శ్వాదిదంష్ట్రీదతస్పృశాస్సాన్యద్భిరంస
 లిలై రపి॥ ఇత్యాదిలక్షణైర్జ్ఞాతగ కమన్విష్కృతిమాచరేత్ । దద్యాచ్చ
 మహిషీంశాంతాం రక్తమాల్యానులేపనామ్ ॥ కృష్ణవస్త్రావృతాంకంఠే
 లంబవత్పృథుఘంటకామ్ । పిశ్యాకపిటికోపేతాం పృలంబత్పదబంధ
 నామ్ ॥ బ్రాహ్మణాయనువృత్తాయ నిధానాయకుటుంబినే । దద్యాత్ప్ర
 యోగపూర్వంస విధివద్బహుదక్షిణామ్ ॥ విప్రమభ్యర్చ్య విధివద్దానాం
 తేమంత్రముచ్చరేత్ । యన్త్రయాబాలభావేన సారభీమధికచ్చతా ॥ పా
 పమాప్తమశ్రుంత్యాఖ్యం సజ్జనైరతిగహితమ్ । తద్విదాశాయదత్తేయం
 సైరభీశుభలక్షణా ॥ దానేనానేనమేబ్రహ్మక నశ్రుంస్తస్యంమే ప్రణశ్యతు
 భూయాసమనఘశ్చాహం ప్రమదాయాగి ప్రియావహః ॥ ఏవమస్త్రివతి
 సోమ్యైక్వా తామదాయ గృహంవ్రజేత్ । అన్యేభ్యోపితదాదద్యాద్వి
 ప్రిభ్యోబహుదక్షిణామ్ । తతస్స కనకంసర్పిః స్పృష్ట్యాకాంస్యోపసం
 వృతమ్ । మామీక్ష్యసురభీష్పృష్ట్యా ఏవస్తీవాచ్యోవిజోత్తమా ॥ దైవ
 జ్ఞంగోయగేనాచ్య దత్తాశీస్సృగృహంస్వరేత్ । ఐహికంలత్తుతస్యే
 తీకీతయేత్ప్రత్యతావహమ్ ॥ స్వపత్యా మతితల్లైరబ్యం కించితాహ
 మోదయోన్యతః । కృతకమాగలేకాలే వయసశ్శీలతాంవ్రజేత్ ॥ హత
 వణబలాజసాగ నిరుత్సాహగిప్రియాగమే । తదపత్రపయానిత్యం యోషి
 తోతిబుగుప్పయా ॥ గహ్వామాణశ్వగణేశేతే పృచ్ఛమానోపిబంధుభిః ।
 లజ్జయాకులచిత్తత్వా త్వైవాగ మతివాంఛతి ॥ గుదగుహ్యాదరేలింగే
 చిహ్నంతిలముఖాదికమ్ ॥

... ..

❧❧❧ ఇతి కై బ్యహరమ్. ❧❧❧

~*~*~* అథాపరం క్లిబత్వహరమ్. ~*~*~*

అథాపరంతతైః ॥ ఫలానామపి హతాయః క్లిబభద ఉదాహృ
తః । తస్యస్కృతిచిహ్నని కీర్త్యమానానిమేత్రణ ॥ సరస్వతామినోని
త్యం భుంజతోఽప్యంగనాగణమ్ ॥ కదాకదాపిజాయేత క్లిబత్వవృత్తిరీద
భిక్తుత్ । శుభమాసిసిలేపశ్చే నుదినేసముపస్థితే । విశేషేత్రయోదశ్యాం
దైవజ్ఞేనద్విజైస్సహ ॥ దేవతాయతనేయత్నా దైవజ్ఞేనద్విజైస్సహ । ఫ
లానివివిధాన్యత్ర రాశింకుర్యాత్పుష్కపృథక్ ॥ నారికేళాన్యవోఽథానిభ
టాకరక్రముకాశచ । జాతీభలైస్తుకకోలా న్యాహృత్యవిశదాంభసా ॥ ప్ర
త్యాశ్యశుచివస్త్రేషు రాశింకుర్యాత్స్వయంశుచిః । అభ్యుక్ష్య చందనా
ద్యేన అభ్యచ్యుతసుమైస్సితైః । అలంకృతేభ్యోవిలేపేభ్యో గుణవద్భ్య
స్సమాహితః । దద్యాత్ప్రత్యేకశస్త్రేభ్యః ఫలరాశీన్పుష్కపృథక్ । దానాం
తేతేతయేన్ద్రంతం దైవజ్ఞేనోఽనిమితమ్ ॥ యన్తయాకారిహరణం కలా
నాంవిజిహీషణయా । తతోమదైతత్సంప్రాప్త మపుంస్తవ్విమతిగహిక
తమ్ ॥ తస్మాన్తుచ్యే తవైక్లైబ్యం యుష్మభ్యం ఫలదానతః । ఇతివిజ్ఞాపః ।
తావిపాకా ప్రణిపత్యవిసజయేత్ ॥ అన్యేభ్యోపి యథానక్త్యా వి
ప్రేభ్యగిఫదోభవేత్ । ఏకాహికంలక్షణంస్యా ద్విక్తవ్యందైవవేదినా ॥ నృ
ణాన్యత్రఫలాకారం జాయంతేస్య కలైబరె । లఘునాం హరణాత్రేషాం
లఘువోనాతిదుఃఖదాః ॥ గురూణాం గురవోనానా దుఃఖారతి విఘాత
కాః । ప్రమాదేనహృతానాంవ సర్వణావీడయాపివా । నాతికామోన
చక్లై బ్యం నవావ్యాధిప్రమాదతః । శోకోచిహ్నీవక్త్రాదా హస్తపా
దాంగుళివ్రణాః ॥ జన్తజాత్యసుమంత్రాద్యం ప్రాప్త్యావేశ్యాచింతనమ్య
వ్రశ్నతశ్చవివేక్తవ్యం సుధియాదైవవేదినా ॥ ... *

ఇతి సుర్యారుణసంవాదే క్లైబ్యహరమ్.

అథ మృతభార్యత్వహరమ్.

మహాశయే || కమలవిపాకసంగమే || శృంగభాగ్యమృతభార్య హరిః
 మహాద్వహతిస్త్రీయమ్ | సభవేన్మృతవధృక ఉష్ణవృషసమస్మిత్ | ప్రాణా
 పత్యత్రయంకుర్యా ద్వృతత్రయ మేవహ | తామగ్నిమిత్రాశ్వస చరు
 తాష్టోత్తరంయతుమ్ || జహుయా ద్భృజయేన్విప్రా నేనంపాపాత్స
 ముచ్యతే | తామగ్నివశామిత్యనేనజాతవేదస ఇత్యసవాకూలక్ష్యతే
 జాతవేదసఇతి సప్తచక్రస్య అనువాకస్య యాజ్ఞకీదేతా - ఉపనిషదబ్దు
 పిః- ఆద్యయోదుః గాఢచతస్సాశాంతగ్నిః అంత్యాయావిష్టుదేనతా
 త్రిష్టుప్తచ్ఛందః- పుతనాజిత స్సహమానాముగ్రషగ్నింహువేమ పరమా
 త్మనస్తాత్ - సనకపదుషతిదుర్గాణివిశ్వాదుహితాని విశ్వాక్షమాద్దాన్వేతిదు
 రితాత్యగ్నిః- ప్రతోహితమిథ్యో ఆధ్వరేషుతనాచ్చ హూతానన్యసస్త్రి-
 సాశాగ్రే తనువంప్రయాస్త భ్యంచ సౌభగాయవర్చస్వ - గోభిశ్చైష్టమ
 జుషోతషి క్తంతవేంద్ర విష్టోరనుసంచమానానాకస్య పృథ్వయధి సంససా
 నోవైష్టపింలోక ఇహమాదయంతామ్ ||

ఇతి మృతభార్యత్వహరమ్.

అథ మృతభార్యత్వహరమ్.

అథాపరమ్ || శామిత్రభార్యగామీచ మృతభార్యఃప్రజాయతే | త
 స్యపాప ప్రిముక్త్యుగ్రం విజయేత్ | అథప్రకారాంత
 రే || అథమృతభార్యత్వహరం పరస్పర ద్వేషహరం || బృహస్పతిః- సా
 గ్ధీంభార్యాన్విజంబంధుం పుత్రంవాపి వియోజయేత్ | సకుర్యాన్మృత
 భార్యసన్న్య త్నభార్యన్ద్విజనః పుత్రమ్ || యదాప్రవాంశత్యమాసాద్య విరో
 ధయతియశురా | తస్యాన్నజన్తవిభవే ద్వేషశతాన్న్య పరస్పరమ్ || త
 త్రాస్వత్థం శమీయుక్తం పూర్వముద్వాహయేత్సగీః | తులసీంవిష్టునా

సాక్షం విధినాపరిణామాయేత్ || ఏవం తద్దోషశాంతిస్సాన్య ద్విజాకా
సంభోజ్యభ క్తితః । ఇతరశ్చవిరోధాయ స్వయంశాస్త్ర వినిర్ణయాత్ ||
ఉమామహేశ్వరంచైవ వ్రతంకుర్యాద్విధానతః ॥ ... *

ఇతి మృతభార్యత్వమారాణి.

అథ స్త్రీవిరక్తిహరమ్.

మహాణవే కర్తవిపాకసముచ్చయే || ధర్మపత్న్యాగ్రసువ్రతాయాం
ముఖమైఘనకారిణిః । పత్న్యాం విరక్తి భావతి సువర్ణ కలశేనసః ||
ఉమామహేశ్వరంచేవంబుద్యైకాదశనీభవేత్ । స్నాపయేచ్ఛ్రద్ధయాఽయుక్తా
హ్యవిచ్ఛిన్నాంబుధారయా ॥ త్రైయంబకేనమంత్రేణ జుహుయాదపిపా
వకే ॥ అత్రాంబుగ్రహణంబుద్ర విధానోక్తాభిషేక ద్రవ్యయుక్తానాం క్షీ
రేక్షురసాదీనాం ఉపలక్షణమితి మహాణవః - ఉక్తంతుతదవిశేషేణాం
బుగ్రహణేన క్షీరాదీనాంబాధఇతి. తతః సహస్రాద్వయుతాంతం త్యక్తిం
జకమంత్రంజపిత్వా ఆశ్లేనతావత్సంహ్యాకవీవ చామఃకార్యః - అత్ర
దేవాలయాదా సర్వధా వ్రతమాలాభేన్యం ఉమామహేశ్వరం సువర్ణ
స్య కృత్వాకలశోపేతమభిషేకాంతే బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ - ఇతి మహా
ర్ణవః ॥ తత్రస్నానానంతరం పాతక్రమేణ జపస్యోక్తత్వాత్ రుద్రాభిషే
కం కృత్యైవహేమాః ॥ తతోదానమితి ॥ ... *

ఇతి స్త్రీవిరక్తిహరమ్.

అథ దోషసంసారోద్భవమారాణి.

→* తత్ర బ్రహ్మరాక్షసరూప పిశాచత్వహరమ్. *←
కమవిపాక సంగ్రహే || అన్యాయవర్తికపతి సేవనాద్విప్రహి
సనాత్ । మహాదానసమాదానా గ్గురుభార్యావిమర్దనాత్ ॥ దంష్టిశ్చ

శ్చపశుభ్యశ్చ మరణాద్ధురునిందయా । వేదస్యబ్రహ్మశాస్త్రస్య పఠనాత్సా-
మన్వసేవనాత్ ॥ జనసమైథునాచ్చైవ పరస్మీగమనాత్తథా । శ్రుతాధ్య-
యనసంపన్న శ్రోత్రియబ్రాహ్మణస్యతు ॥ ఉద్వాసనా త్సథామధ్యే కృ-
త్వాభంగంసుదారుణమ్ । వేదాధ్యయన సంఘాత ఫలదానాద్విశేషతః॥
దేవబ్రాహ్మణరాజ్ఞాంచ స్వర్ణాపహరణాత్తథా । అరణ్యేజిజ్ఞాసేదేశే
జాయతేబ్రహ్మరాక్షసః ॥ గయాశ్రాద్ధంతు కృత్వాపి జపశాలామాదిభి స్త-
థా । సర్వస్యాపరాధాత్ స్తస్య జపనాదేవత్యశః ॥ దేవతాతీర్థ సేవాభిగ-
కన్యాదానేనచైవపి । బ్రహ్మరాక్షసపైశాచాల్ ముచ్యతేమనురబ్రహ్మిన్ ॥
తచ్ఛగోభూహిరణ్యానాం తిలానాంశ క్త్యనుసారేణకల్పమ్ ॥

ఇతిబ్రహ్మరాక్షసత్వహరం పిశాచత్వహరంచ.

అథ గృహ హ రా ణి.

❧ తత్రగృహగృహ హరమ్. ❧

కర్తృవిపాక సముచ్చయే ॥ రజస్వలాగామినంచ తదుచ్ఛిష్టస్యభోజి-
నమ్ । ప్రజాగృహాఃప్రగృహ్లాతి తతస్స జ్వరవాన్భవేత్ ॥ అఃసారీచకష్ఠీ-
చగాత్రేసర్వత్రవాతవాక్ । స్త్రీచేదగ్రభాగస్యనాశస్సాన్యకలత్రేయంనివహృ-
తిపరా ॥ కృచ్ఛిహంద్రాయణేచైవ కుర్యాత్సాంతపనత్రయమ్ । అష్టో-
త్తరసహస్రంతు సర్పిషాజహుయాత్తథా॥ పునమామేతిమంత్రేణ జపం
పౌరుషసూక్తికమ్ ॥ జపశాలామయోరనంతరం బలిదానమాహ ॥ కాం-
స్యపాత్రేనవేదీహి తుమలానాథకోన్చితా ॥ నిశీష్యజలకంభేన సా-
ధానీత్వాచతుష్పథే ॥ గంధపుష్పాదిభి స్తత్ర సమభ్యర్చ్యబలింక్షిపేత్ ।
బలిమంత్రః ॥ ప్రగృహ్లాష్టబలిం చేమం ప్రజాగ్రహమహాబలి । ఆతురస్యసు-
ఖసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్సంమహాగ్రహమ్ ॥ ... ❧

ఇతి ప్రజాగృహహరమ్.

~*~ అధైకాహికాది జ్వరహరమ్. *~*

కర్మవిపాకసంగ్రహే || తస్మై రోయోవృథాప్రాణి హింసకోనిదన్
యశ్చయః | ఆచారరహితోయశ్చ తానేకజ్వరసంజ్ఞకః || గ్రహాగృహ్లాతి
యన్తాతా దేకరాత్రిజ్వరీభవేత్ | ద్వితీరాత్రిణితీరాత్రిణ చతురాత్ర
జ్వరేణచ || శీతజ్వరేణసతతం జ్వరేణోష్ణజ్వరేణచ | యతోభవతి తస్మై
యం నిష్క్రాంతిశ్చాస్త్రచోదితా || చాంద్రాయణంప్రకున్విత కుర్మాత్కృ
చ్ఛాత్రిత్యుచ్చ్రీకమ్ | ఆజ్యహూమో వ్యాహృతిభి రష్టోత్తర సహస్ర
కమ్ || సహకారప్రవాళైశ్చ మధ్వక్తై జ్ఞాహుయా త్తథా | జాతవేదస
మంత్రేణ దద్యాద్ధోమంచతక్రితః || సహస్రకలశస్నాన మిశ్వరస్యతుకార
యేత్ || అనంతరం బలిదానప్రకారమాహ || కాంస్యపాత్రే మధ్వపూప
పాయసాజ్యసుశర్కరాః | నిక్షిప్యాచ్ఛధ్వజై జ్ఞాతి కుసుమైశ్శేవతనా
ససా || అచ్ఛధ్వజైస్సచ్ఛధ్వజైః || బలిదానమంత్రమాహ || పృగృష్టీష్ట
బలింజేమ మేకాహికమహాజ్వర | ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం పృయచ్ఛత్వంమ
హాగ్రహ || ద్వాప్యహికత్రాప్యహిక జ్వరయో ద్వాప్యహికత్రాప్యహికత్రా
హః- ఏవం చాతుర్థిక మహాజ్వరేత్యుహ్యం- ద్వితీరాత్రాదిజ్వరేమ బలి
దానస్థానవిశేషానాహ || ద్వాప్యహికాఖ్యజ్వరే మాతృస్థానే శుద్ధబలింక్షి
పేత్ || త్రాప్యహికేనందికేశస్య సమిపేవృషభస్యవా|| ద్వాప్యహికత్రాప్య
హికజ్వరయోః పూర్వేవబలిః || చాతుర్థిక జ్వరేబలిః || చాతుర్థికజ్వ
రేబలిమాహ || విష్ణోరాయతనేకుర్యా న్నండలేభద్రపీఠకమ్ | చతుష్పదం
స్థాపయిత్వా గ్రహంసంపూజ్యయత్నతః|| విష్ణోరాయతనేదద్యా చ్చాతు
ర్థికమహాజ్వరే | కుంభంసంస్థాపయే త్రత్ర పీఠస్యపరిసంయతః|| తస్మి
న్కుంభేబలిందద్యా త్కృతసరాపూపపాయసమ్ | లాజాన్తధునుకాంచై
వసపింపిణ్యైకమేవచ || రక్తవాసో రక్తపుష్పం గృష్ణీయా దశనా
విభౌ | గంధధూపాదికంరక్తం దద్యాద్ధోగ్రస్యశాంతయే|| యజ్ఞాతియా

నాంయాసురాసిషిద్ధా తజ్జాతియైగసాబలి కమణినగ్రాహ్యః ॥ శీతజ్వరే
 మునిశేషః ॥ విష్ణురాయతనేయద్వా మూలేశ్వత్థద్రుమస్యవా । శీతజ్వరని
 ధానేన సంయతశ్చహరేద్బలిమ్ ॥ బలిహతాః కృష్ణవస్త్రైః కృష్ణవస్త్రైః
 త్తరీయకః । కృసరంపాయసంచైవ తిలాంచైవచతండులాః ॥ కాంస్య
 పాత్రేనిసిషిష్య స్వణాంతదుపరివిన్యసేత్ । పూర్ణకుంభేనసహితంబలింతత్ర
 విసిషిషేత్ ॥ పూజయిత్వాగ్రహంధూప దీపాధిభరతంధృతః । బలిదాన
 మంత్రమాహ ॥ పృగృష్ణీష్ణబలించేమం జ్వరితస్య జ్వరాపహమ్ । షష్ఠి
 వాహనగోవింద వరాహవదనప్రభో ॥ అసురఘ్నుసురశ్శేష్ నారసిష్టాగ
 దాధరేతి ॥ ఉష్ణజ్వరేమహేశాన సమీపే బలిమాహరేత్ । అథవృక్షస్య
 మూలేవాబలిః పూర్వోక్తవహి ॥ పూర్వోక్తశ్శీతజ్వరహగోక్తః- అత్ర
 మంత్రః ॥ గోక్షీరధవళాకార త్రిశూలధరగోపతే । భస్మోద్ధూరిత దేవేశ
 త్రిణేత్రహరశంకర ॥ పృగృష్ణీష్ణబలించేమం జ్వరితస్యమహాగ్రహ । వ్ర
 యచ్ఛత్రంసుఖంసిద్ధిం జ్వరంచాశువిమోచయేతి ॥ సతతజ్వరే విశేషమభి
 ధత్తే । సతతజ్వర ఈశానస్యాలయే బలిమాహరేత్ ॥ పూర్వత్రకథితే
 వ్యవ్యతమోబలిరుదాహృతః । తస్మిన్నేకాహికాది జ్వరహరేయానిపూ
 ర్వకథితానితేషు । బలిదానమంత్రమాహ ॥ పృగృష్ణీష్ణబలించేమం హర
 త్వంసతతజ్వరమ్ । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్రింసుహాబలేతి ॥

ఇత్యేకాహికాది జ్వరహరాణి.

అథ వృత్రగ్రహహరమ్.

కమణవిపాకసంగ్రహే । నవగ్రహగిప్రగృహ్యతి శరదారాభిమశ్చ
 నాత్ । షటిప్రశుప్తతీతస్య పూజాపత్యంచరేన్నరః ॥ గాయత్ర్యైవ
 తిలాఃపూత్వా గాయత్రీమయుతంజపేత్ । దద్యాద్ధేమస్వశక్త్యాచబలిః
 పూర్వోక్తవద్భవేత్ ॥ ఇతి వృత్రగ్రహహరమ్.

అథ మహాజ్వర గ్రహహరమ్.

కర్మవిపాకసంగ్రహే || మహాజ్వర గ్రహస్థాంవై గృహ్యాయాద్యో
ప్రజేత్తిన్రియమ్ | రజకాదేస్తతఃపాద తలదాహీభవేన్నరః || కాంద్య
యఃసంతపనం కుర్యాద్గ్రాన్యకాంతయే | జాతవేదసమంత్రేణ మధ్య
త్తానామృపల్లవాక్ || అస్తోత్తరసమాసంతు జహుయాజ్జాతవేదసి | జప
స్సహస్రనామ్నాంతు దద్యాద్ధోమంచశక్తితః || రజకాదరిత్యాది- రజక
శ్చమకారశ్చ నటోబురుడవివచ | కైవతామేధిభిల్లాశ్చ సప్తైలెంత్యా
వసాయినశతి || స్ప్రత్యంతరోక్త చమకారాదయోరజకాదిత్యాది శబ్దే
న | మృత్యాత్రేపిష్టపిష్ట్యాక లాజానక్పత్వాతిలాంస్తథా | పూజయిత్వా
గ్రహంరక్తం గంధాద్యైశ్చ చతుష్పదే || నిశ్చిషేద్బలించిద్వాక్ మంత్రే
ణానేనసంయతః | పగృహ్యేష్వబలించేమం మహాజ్వరమహాగ్రహ || ఆతు
రస్యసుఖసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్వం మహాబలమ్ || ...

ఇతి మహాజ్వరహరమ్.

అథ కుంభగ్రహహరమ్. జంభగ్రహహరమ్.

జంభకగ్రహఇత్యపినామ.

కాత్యాయనః || అంత్యజాగామినంచైవపరశ్రీగామినంగ్రహః | కుంభ
కాఖ్యగిప్రగృహ్యతి తతస్తుజ్వరవాక్భవేత్ || అసంబద్ధ పరిలాపశ్చ త్వస్
భాసీచజాయతే | అత్రీచాంచాయణంకుర్యా జ్జహుయాత్రిలసపిషా ||
మంత్రావ్యాప్యతయఃప్రోక్తాః జపేత్సూక్తంచ పౌరుషమ్ | సావిత్రించ
హిరణ్యంచ దద్యాచ్ఛక్త్యనుసారతః || బలిదానమంత్రమాహ || అన్నం
నీలీశ్చ పిష్టస్య పిష్ట్యాకు పాయసంషధు | తైలంచ మృత్తయేపాత్రే కృ
త్వాగంధాఽభివృతమ్ || పూజయిత్వాపూజకుంభంవస్త్రహేమసమన్వి
తమ్ | బలివతుష్పదేరాత్రో మంత్రేణానేననిశ్చిషేత్ || పగృహ్యేష్వబలిం

~~~~~  
చేమం కుంభంకాఖ్య మహాగ్రహం । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్వం  
మహాబలమ్ ॥ ... .. \*

ఇతి కుంభకగ్రహహారమ్.

—+—  
అథ కపిలగ్రహహారమ్.

కమలవిపాక సముచ్చయే ॥ సింహి వేద్యోహుతభుజి ప్రసాదేద్యుధిత  
స్తహః । కపిలాఖ్యగిప్రగృహ్యతే తతోజరరహాలవాక్ । సర్వాంగదాహ  
వాంతై చైవ భవేత్పితవిలోచనః ॥ త్రిరాత్రముపవాసస్సాస్యత్తద్రోగస్యా  
పనుత్తయే । సోమారుద్రదేవజపేత్సుక్తంత్యయోతసంఖ్యయా । హిరణ్యం  
చయథాశక్తి దద్యాదథబలింక్షిపేత్ ॥ బలిదానప్రకారమాహ ॥ లాజాన్  
తిలాంశ్చపిక్వాకం పిష్టంరుచిరమేవచ । మాంసంచతైలపక్వంచ కృత్వా  
మృత్తయథాజనే ॥ రాత్రౌచతుష్టధేకుర్యాత్ వస్త్రాద్యైర్గ్రహపూజ  
నమ్ । హిరణ్యసహితేనాథ పూజాకుంభేనసంయుతమ్ । బలింత్రత్రక్షిపే  
ద్దివ్యాన్ మంత్రేణానేనసంయుతః । ప్రగృహ్ణిష్వ బలించేమం కపిలా  
ఖ్యమహాగ్రహం ॥ ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్వం మహాబలమ్ ॥

ఇతి కపిలగ్రహహారమ్.

—+—  
\* అథ శివపాదగ్రహహారమ్. \*

కర్తవ్యవిపాకసముచ్చయే ॥ మాతురిపితుదేవతాయా గుర్వాదేర్వస్తు  
గవతః । అవజ్ఞాంకురుతేతంతు శివపాదాధిభోగ్యహం ॥ గృహ్యతేతత్తదా  
స్సృద్ధిం జరరేరోగవాన్భవేత్ । పాదగ్రహింజ్వరీచైవ జాయతే తత్ప్రసి  
వక్తృభిః ॥ చాంద్రాయణంభవేదాతే సూక్తనజహుయాచ్చయమ్ । ఘృ  
తంచాస్తాధికశతం బలిదేయో యథావిధి ॥ బలిదానప్రకారః ॥ పిష్టం  
శిలంచపిక్వాకం లాజాన్మృతావభృత్యయే । మార్గద్యయసమాయో



~~~~~  
 గేవస్తాద్వైక్యగ్రిహమచయేత్ || ప్రకారాంతరమ్ || పాయసంచఫలం
 కండం లాజాంశ్చపూపకాదధి | తామ్రపాత్రేవినిక్షిప్య సోదకంకుం
 భమేవచ || చతుష్పథేక్షిపేద్వస్త్ర గంధాద్వైక్యగ్రిహమచయేత్ | తతో
 బలింక్షిపేద్విద్వాక్ మంత్రేణా నేనసంయుతః || బలిదానమంత్రః || ప్రగృ
 హ్ణీష్వబలించేమం శివపాదమహాగ్రహ | ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛ
 త్వంమహాబలమ్ || *

ఇతి శివపాదగ్రహహారమ్.

—*—
 అథోర్ధ్వకేశగ్రహహారమ్.

కమకవిపాకసంగ్రహే || నిమగ్నరణం పరద్రవ్య హరిణందుగిఖకా
 రిణమ్ | కణేజపం చోర్ధ్వకేశ గ్రహాగృహ్ణాతిమానవమ్ || సోఢిటా
 మ్రతత్ప్రజాయంతే తస్యాంకేష్వఖలేష్వపి | చాంద్రాయణంప్రకర్షితక్య
 చ్చగ్నివారోగశాంతయే || ఆతేనూక్తైనజుషుయా చ్చరుమాజ్యం పృథ
 క్పృథక్ | హూమోవ్యాహృతిభిశ్చైవ దద్యాన్సన్ధిణంచశక్తితః || బలి
 దానప్రకారః || పాయసంచఫలంకండం లాజాంశ్చపూపకాదధి | తా
 మ్రపాత్రేవినిక్షిప్య సోదకంకుంభమేవచ || చతుష్పథేక్షిపేద్వస్త్ర గంధా
 ద్వైక్యగ్రిహమచయేత్ | బలిదానమంత్రః || ప్రగృహ్ణీష్వబలించేమమా
 ధ్వకేశశివపాదగ్రహ | ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్వం మహాబలం

ఇత్యుర్ధ్వకేశగ్రహహారమ్.

—*—
 అథ విష్టంభగ్రహహారమ్.

కాత్యాయనః || స్వకీయాచారవిభిష్టాక్ బ్రాహ్మణ ప్రభృతీతరాశి
 విష్టంభనామాగృహ్ణాతి గ్రహశ్శీతజ్వరీతతః || హస్తపాదతలేదాహీవా
 గ్వాన్యకుంచితపాణీయతో | సోఢిటాయుక్తశ్చజాయేత హస్తయోః పాద

యోస్తథా ॥ విహాచీబధిరశ్చైవ జాయతే తస్యనిష్కృతిః । చాంద్రాయణంప్రకరీవృత ఘృతాశ్చైరామ్రపల్లవైః ॥ అష్టోత్తరసహస్రంవై హేమాక్షస్సృజ్జాతవేదసా । సహస్రశీషఃసూక్తైశ్చ జపేదయుతసంఖ్యయా ॥ విష్ణోర్నామసహస్రంచ సహపంచాక్షరంజపేత్ । సహస్రకలశస్నానం వామదేవస్యకారయేత్ ॥ దద్యాద్ధిరణ్య దానంచ బలిదేయో యథా విధి ॥ బలిప్రకారమాహ ॥ పాయసంపిష్టగుళికా మధ్యస్థాప యోదధి । తామ్రపాత్రేశు భేకృత్వా పూర్ణఃకుంభంసహేమకమ్ ॥ నీతావతుష్పథే తత్ర ధ్వజాగ్రాగ్రిహమర్చయ ॥ విద్వాననేన మత్రేణ సంయుతోని క్షిపేచ్చలిమ్ ॥ ప్రగృహ్ణేత్స్వబలించేమం విష్టంభాశ్చ మహాగ్రహా । ఆతు రస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛంత్వమహాబలభి ॥ ... ❀

ఇతి విష్టంభగ్రహహారమ్.

వీతదేవివపుత్రాఖ్యగ్రహహరమపి ॥ అథమహాజిహ్వాగ్రహహరమ్.

కమఃవిపాక సముచ్చయే ॥ ముసలో లూఖలాదీని తథాయజ్ఞాయథా న్యపి । ఆయుధాన్యపిపాదాభ్యాం సంసుయేద్యోనరస్తుతమ్ ॥ కాలక్రమాత్ప్రగృహ్ణాతి మహాజిహ్వాభిధోగ్రహః । తతోగర్గదవాక్యస్సాన్యచ్ఛీజిహ్వా వశీభవేత్ ॥ అజ్యశామోవ్యాహృతినిరుద్యంస్యద్యేత్ప్రచంజపేత్ । గాయత్రీం చాత్రీదానంచ దద్యాచ్ఛక్త్యనుసారతః ॥ బలిప్రకారమాహ ॥ పశాన్వత్సాన్యైతథాపక్వం తిలపిష్టంసురాందధి । రుధిరం సూవశాకా న్నం శూరేకృత్వావతుష్పథే ॥ సస్త్రాద్యైర్గ్రహమభ్యర్చయ బలింద ద్యాద్విచక్షణః ॥ బలిమంత్రః ॥ ప్రగృహ్ణేత్స్వ బలించేమం మహాజిహ్వా మహాబల । ఆతురస్య సుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛంత్వమహాగ్రహ ॥ ❀

ఇతి మహాజిహ్వాగ్రహహరమ్.

అథ నవగ్రహహారమ్.

కర్తవిపాక సంగ్రహే ॥ సఖ్యస్తవస్వినోవాపి గురోర్వాస్వామినో
పివా । స్త్రీగామినంసంక్రమతే గ్రహాకామంనవగ్రహాః ॥ తతస్సోస్థి
మేధదాహీ చాభ్యాసీనేత్రరోగవాన్ । జాయతే నిష్క్రూతిస్తత్ర తప్తకృ
చ్ఛ్రద్వయంభవేత్ ॥ అతికృచ్ఛ్రక్రచ్ఛ్రక్రచ్ఛ్ర చాంద్రాయణమథాపివా
కూశ్మాండజైభుకహుయాత్సః ధేనుండద్యాద్విజాతయే ॥ పారుషంబ
జపేత్సూక్తం కుర్యాద్భాగ్యభోజనమ్ । లాజైకపర్యుషితాన్నేన ప
తాకాధ్వజసంయుతైః ॥ పూణకంభేనసహితో బలిదేయశ్చతుష్పథే ॥
అత్రమంత్రః ॥ ప్రగృహ్నిష్వ బలించేమం నవగ్రహ మహాగ్రహ । ఆతుర
స్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్యంమహాబలేతి ॥

ఇతి నవగ్రహహారమ్.

అథ వాసవగ్రహహారమ్.

కర్తవిపాక సంగ్రహే ॥ వర్తకభవనాద్యేన సర్వబాధాంకరోతి
యః । తంవాసవగ్రహానామా గృహ్నియాత్తేనసజ్వరీ ॥ అధ్యాసీచవిస
ర్వీచజాయతేతస్యనిష్క్రూతిః । పాజాపశ్యంభవేదాజ్యకూమోవాప్య
తిథిస్తథా । అగ్నిరస్తీత్రచంజప్తా యతించేదంబపేద్యచమ్ ॥ దద్యా
దన్త్రయథాశక్తి బలిందత్వావిచక్షతైః । అన్నం బహువిధంకృత్వా స
మాధాయ చతుష్పథే ॥ నిక్షిపేద్వివిధైర్గంధైః పుష్పైర్వానావిధైర్భక్ష
తైః । గ్రహమభ్యర్చ్యవిధినా మంత్రేణానేనమంత్రితః ॥ ప్రగృహ్నిష్వబ
లించేమం వాసవాగ్ని మహాగ్రహ । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్యం
మహాబలమ్ ॥

ఇతి వాసవగ్రహహారమ్.

~*~* అథ వాయుగ్రహహరమ్. *~*~

కర్మవిపాక సముచ్చయే ॥ దేవద్విజాగ్రహారాదౌ తటాకాడిమమో
చనం । విష్ణాయాగమరుతేయస్తం గ్రహాగృహ్యంతి వాయుసః ॥ అర్ధానీ
కాప్యరుచిమాణ పాదదాహీవ జాయతే । కృచ్ఛ్రమేకం చరేదాజ్యవాలా
మోవ్యాహృతి సతా ॥ అష్టాధికసహస్రం వాకుర్యాద్దద్యాచ్చకాంచనమ్ ॥

ఇతి వాయుగ్రహహరమ్.

~*~
అథ క్షేత్రపాల గ్రహహరమ్.

కర్మవిపాక సముచ్చయే ॥ దేవతానిధనాక్షేత్రపాలస్సంక్రమతేగ్రి
హః । తతోభవేన్స్తుభేశోషీ జిహ్వయాంప్రభవేద్విగ్రహః ॥ ప్రాజాపత్యం
ప్రకుర్వీత క్షేత్రపాలాభిషేచనమ్ । శతరుద్రేణ కుర్యాచ్చ మహాజిహ్వగ్రి
హాదితః ॥ బలిదేవస్తుపిధినా మంత్రపుత్రస్సమాహితః ॥ *

ఇతి క్షేత్రపాల గ్రహహరమ్.

~*~
అథాచల గ్రహహరమ్.

కర్మవిపాక సంగ్రహే ॥ ఉపకతకరి బంధావానుపకార్యాచవాద
తైః । తస్మాదైర్వాసఖ్యకారీతం గృహ్యతచలగ్రహః ॥ అచలగ్రహసం
స్పృష్టో జ్వరీశ్వాసీవఖాసవాణ్ । సర్వాంగరోగీశ్వగ్తోషీ మందాగ్నిశ్చ
ప్రజాయతే ॥ కృచ్ఛ్రం చాంద్రాయణంవాపి కుర్యాత్కూక్ష్మాండుపాహ
మకమ్ । కయానశ్చిత్రఇత్యేవం అష్టోత్తరశతంజపేత్ ॥ అగ్నిరస్తీతృచం
వాపి సహస్రంచాధికంజపేత్ ॥ బలిప్రకారమాహ ॥ తిలచూర్ణాయుతం
చాన్నం ద్రాక్షాక్షీరంచసక్తవః । ఆపూపారుధిరంచైవ సురాచేత్యేషవై
బలిః ॥ వస్త్రాద్యైర్గ్రహమభ్యచ్యౌ పూర్ణకుంభయుతంబలిమ్ । చతుష్ప
థేనిక్షిపేత్తు మంత్రేణానేనసంయుతః ॥ ప్రగృహ్ణిష్వబలించేమం అచలా
ఖ్యమహాగ్రహ । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్సంమహాబల ॥ *

~*~* ఇత్యచలగ్రహహరమ్. *~*~

❧❧❧ అథ హస్తీపాదగ్రహహరమ్. ❧❧❧

కర్మవిపాక సంగ్రహే || దేవద్రవ్యంతుయోభుజ్జేర గామగ్నిరబా
స్త్రాణంతథా । పాత్రస్థానంచనిమాణ్యంలంఘయేద్యస్తుతంనరమ్ || గృహ్సాథి
హస్తీపాదాఖ్యః చిహ్నస్సత్రనిబోధత । వల్లీకవ్యాధిమాన్వాద దాహీ
చ్చదికవిరేదనః || పాగ్జాపత్యంప్రకుర్వీత చామోవ్యాహృతిభిర్భవేత్ ।
హిరణ్యంచయథాశక్తి దద్యాద్భ్రాహ్మణభోజనమ్ || ... ❧

ఇతి హస్తీపాదగ్రహహరమ్.

అథ కణగ్రహహరమ్.

కాత్యాయనః || దేవస్వముపభుజ్జేయ స్త్రగ్రహగణకణసంజ్ఞికః । గృ
హ్సాథితేనజిహ్వాతు నచలత్యస్యకణయోః || బాధిర్యంజాయతేచాంగే కం
ఠూతిమకహతీభవేత్ । ఆశ్రచాంద్రాయణంకుర్యాద్ధోమోవ్యాహృతిభి
స్తథా || దృష్వదాదివేతినూక్తంచ సహస్రం చాష్టవైభవేత్ || బలిప్రకా
రః || తిలపిష్టంసురాంమాంసం అన్నంలాజాంస్తథాదధి । కందశ్చేత్సఖి
లంహ్యేత ద్భులిరత్రప్రకస్యతే || ధన్వజైగ్గంధా దిభిధూకైః గ్రహమ
భ్యవకయేత్తతః । చతుష్పథేనిక్షిపేద్ధి బలిమంత్రేణమంత్రవిత్ || మంత్ర
మాహ || పగృహ్నిష్ఠస్వబలించేమం కణాఖ్యస్తవ్యమహగ్రహ । ఆతుర
స్యసుఖంసిద్ధింప్రయచ్ఛత్వం మహాబలమ్ || ... ❧

ఇతి కణగ్రహహరమ్.

అథ ధనగ్రహహరమ్.

కాత్యాయనః || తపస్వినిసఖిసామి స్త్రీగామగణేశగమః । యస్తం
ధనగ్రహగణిప్రంగృహ్ణీయాత్తత్రలక్షణమ్ || ఆస్యస్యందోమూత్రకృ
చ్ఛ్చమాత్తానముపజిహ్వాకా । జాయతేతస్మిన్చత్యథకం తప్తకృచ్ఛ్చగ్దో
యంచరేత్ || ధేనుందద్యాత్తథాపాహం కూశ్మాండాఖ్యం సమాచరేత్ ।

జపేచ్ఛపౌరుషంసూక్తం సహస్రాహుతిసంఖ్యయా ॥ ఇదమాహిషసా
తయత్కించేదమృచంతథా । జలేస్థిత్యా జపేద్ధేమ దద్యాచ్ఛక్త్యనుసా
రతః ॥ బలిక్రమమాహ ॥ అన్నంపర్యుషితంలాజా దుత్తూరకుసుమానిచ ।
సహిర్యగిపూణాకంభో బలిరత్రవిధీయతే ॥ చతుష్పథేబలిమముం నిక్షి
ప్తేన్ద్రంతతోనరః । అభ్యవ్యవస్త్రిగంధాన్దైవ్యగ్రహంయజ్ఞేనసంయు
తః । పృగృహ్నిష్ఠబలించేమం ధతగ్రహమహగ్రహ । ఆతురస్య సుఖం
సిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్వం మహాబల ॥ ... *

ఇతి ధనగ్రహహారమ్.

అథ అసతోలగ్రహహారమ్.

కర్మవిపాక సముచ్చయే ॥ బంధాచ దోషపకారం నిషిద్ధవిషయవిక
యమ్ । కుర్వంతంచాపకర్తారముపకర్తానిమానవే ॥ గృహ్లాత్సేతైనిమి తై
స్తమవతోలాభిణోగహః । తతశ్శాస్త్రసీచబాసీచ విగతేచ్ఛజలాన్నయోః ॥
సర్వాంగరోగీభవతి మృతకల్పశ్చజాయతే । కృచ్ఛ్యత్రయం ప్రకుర్వీత వి
ష్టోగి పురుషసూక్తతః ॥ సహస్రకలశస్నానం కుర్యాత్పురుష సూక్తతః ॥
కూత్వాండసంజ్ఞకోపామః కార్యస్సర్వప్రయత్నతః । కయాసశ్చిత్రమం
త్రతంచ సహస్రం చాష్టవాజపేత్ ॥ బలిప్రకారమాహ ॥ అన్నంపర్యుషి
తంపిష్టం దధిక్షీర మపూపకమ్ । రుధిరంచసురాంచైవ జలపూణం ఘృ
తంతథా ॥ రాత్రౌచతుష్పథేదద్యాత్ గంధపుష్పాది భీగ్రహం । అచా
యిత్యావిధానేన మంత్రేణా నేనచేశికః ॥ పృగృహ్నిష్ఠ బలించేమ మవ
తేలమహగ్రహ । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్వంమహాబలమ్ ॥ *

ఇత్యసతోలగ్రహహారమ్.

→* అథ కృశగ్రహహరమ్. *←

కృశగ్రహస్యైవ శశిగ్రహ ఇత్యపినామ ॥ కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥
సూర్యచంద్రోపరాగేతు యోభుజైరతఃకృశగ్రహః । ప్రతిగృహ్ణాత్యతః
కంఠీ కృశోగద్గదకంఠకః ॥ భాసీహాలీ వివణాశ్చ పీతనేత్రో భవేన్నరః ॥
ఽపీలికామధ్యరూపం కుర్యాచ్ఛాంద్రాయణం వ్రతమ్ ॥ అస్తో త్తర సహ
స్రంతు జపేత్సుక్తంచపౌరుషమ్ । అస్తో త్తర శతంవాస్యో దాతేనూక్తం
తదైవచ ॥ అగ్నిరశ్శీతృచంవాపి జపేత్పూర్వోక్త సంఖ్యయా ॥ బలి
పక్రారః ॥ మేషీపుత్తలికాంవస్త్ర గంధాద్వైరభిపూజ్యచ । దత్వానైవే
ద్యమథత దుపర్యారోఽప్యకాంచనమ్ ॥ చతుష్పథే షిషేదేతాం మంత్రేణా
నేనసంయతః । పృగృష్టీష్వ బలించేమం కృశనామ మహాగ్రహ ॥ ఆతుర
స్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్వం మహాబల ॥

ఇతి కృశగ్రహహరమ్.

అథ శిశుగ్రహహరమ్.

కర్మవిపాక సముచ్చయే ॥ దేవచాగ్నిహుగర్వార్య గోతీర్థాద్యవ
మానినమ్ । శిశుగ్రహస్సంక్రమితే తతోజ్వర యతోభవేత్ ॥ అతిసారీ
చాస్యనోషీ పాణిపాదప్రకూపవాక్ । తత్రలాజాఃపాయసంచమాంసంకు
క్కుటమేషజమ్ ॥ సహిరణ్యఃపూర్ణాణకుంభో బలిభావతిశాంతిదః । రత్న
వస్త్రాదిభిస్సమ్యక్ గ్రహమధ్యచ్ఛయత్నతః ॥ వటమూలే బలిదేయో
మంత్రేణానేన మంత్రేణిత్ । పృగృష్టీష్వ బలించేమం శిశుగ్రహ మహా
గ్రహ ॥ ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్వం మహాబల ॥

ఇతి శిశుగ్రహహరమ్.

అథ మేషగ్రహహరమ్.

కర్మవిపాక సంగ్రహే ॥ బాలగ్రహసమాయుక్తం బాలమాచార్య
యగిభునః । అశ్వనాతాడనంకుర్యా త్తుదావిద్రావితంసరమ్ ॥ మేషగ్ర
హస్సంక్రమతే తతస్సనరకాద్యుదేత్ ॥ వాయుప్రకోపంసర్వాంగే నేలే
వామీలిలేతథా ॥ ఖేనిలాస్యోనభాదృష్టి రేకభూభంగజేష్టితః । పాణిపా
దప్రకంపీవ జాయతేతత్రశాంతయే ॥ హిరణ్యంశ్వేతవస్త్రంచ పాయసం
సక్తవస్త్రథా । లాజాశ్చపూషమిత్యేత ద్బలిగిపూర్ణఘటేపివా ॥ గం
ధాదైవ్యగ్రహమభ్యవ్యృశ్యస్త్రపాణిశీఢకై । మంత్రేణవక్ష్యమాణే
నపూర్వోక్తైనచతంహరేత్ ॥ పూర్వోక్తైనచేత్యనేన సహందగ్రహహ
రేణ- అజోమేషగ్రహగ్రహే తస్యతద్దోషశాంతయే । హిరణ్యంశ్వేతవ
స్త్రంచేత్యాదినాబలిదేయః ॥ మేషగ్రహాద్దేశేన బలిమంత్రమాహ॥
ప్రగృహ్యేష్వబలించేమం మేషగ్రహమహాబలం ॥ ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయ
చ్ఛత్సం మహాగ్రహ ॥ *

ఇతి మేషగ్రహహరమ్.

అథ సహందగ్రహహరమ్.

కర్మవిపాక సంగ్రహే ॥ బాలగ్రహయుతంబాల మాదాయోచ్చి
ష్టభుక్స్యయమ్ । అగ్నింస్పృశేత్తం సహందాఖ్యః గ్రహస్సంక్రమతేత
తః ॥ పాదయోర్హస్తయోశ్చైవ వికాసోవాయుజోధరేత్ । బలిప్ర
చానమాహ ॥ తిలపిష్ట దధిక్షీర కృసరా పూషసక్తవః । రాజమాషాశ్చ
ముద్గాశ్చ నిషావాసహంధమూలకమ్ ॥ పక్షమాంసస్సరాచేతి పూర్ణ
కుంభయుతోబలిః । తిలపిష్టాదికంకాంస్య పాత్రేకృత్యాథకేష్టయేత్ ॥ వ
స్త్రద్రవ్యేనకలశం రక్తసూత్రేణచైవహి । క్వచిచ్చప్రత్యాయతనే కుంకు
మాదిరసైశ్చభైః ॥ చతురస్రంచతుర్హస్తం మండలంపరికల్పయేత్ । త

త్రదద్యాబ్బలింశుధ్యరాత్రేమద్యేనసంయుతమ్ ॥ రక్తమాల్యాంబరైస్సగ్ర-
స్తగ్రహమభ్యవ్యాయత్నతః॥ బలిమంత్రమాహ॥ బలాధీశస్కందమహాత్
రక్తమాల్యాంబరప్రియ । ప్రశృష్టిష్టాప్వ బలించేమం పూజాభి సహస్రప్తి
మత్ ॥ బలిమేవంవిధానేన దత్వాదాగత్యవందిరమ్ । అగ్నింప్రతిష్ఠాప్య
తతః సావహుకృత్యాశ్చ దేవతాః॥ యష్టవ్యాసీప్యమంత్రాభ్యాం హవిః
క్షీరాజ్యసహజమ్ । ద్రోణమాత్రంతుపక్వాన్నం పక్వాన్నామాంస్తథా
ఝషాత్ ॥ పక్వంమాంసందధితథా తిలపిష్టంచశోణితమ్ । హిరణ్యంచబ
లిందద్యాత్ప్రదోషేవృక్షమూలకై ॥ రక్తచందన రక్తసక్ వస్త్రాద్యై
రపిపూజితమ్ ॥ *

ఇతి స్కందగ్రహహారమ్.

అథ స్కందాపస్తారగ్రహహారమ్.

కర్మవిపాక సంగ్రహే ॥ ఉత్సర్గంకురుతేయస్తు వహ్న్నామూత్త్రేపు
రిషయోః । గ్రహస్సంక్రమతేతం వై స్కందాపస్తారసంజ్ఞికః ॥ తతోసం
దంశజిహ్మీశు ఫెనిలాస్యోపిజాయతే । అపస్తారీభవేత్తత్ర పూర్వవద్బలి
మాచరేత్ ॥ *

ఇతి స్కందాపస్తారగ్రహహారమ్.

అథ ప్రకారాంతరేణ స్కందగ్రహహారమ్.

కర్మవిపాక సంగ్రహే ॥ ఆగ్నేగివరిసరేశేతేయోశుచిదాకలకైస్స
హ । స్కందగ్రహాఃప్రశృష్టాతి తంతతఃపాణిపాదయోః ॥ అగ్నేచ వాత
శోదోషగి ప్రజాయేతాతిదారుణః । బాలకైరిత్యత్ర బహువచన మవివ
క్షితమ్ ॥ తమిత్యత్రాప్యేకవచన వివక్షితమ్ ॥ అత్రవతమిత్యనేనయశ్చశేతే
మశ్చ బాలక స్తయోద్వయోః ॥ అతపవ బలిదానమంత్రేషు శిశుంవి

కారాన్తుంచేత్వాదీనిలింగానిదృశ్యంతే॥ యత్తచ్చబ్రహ్మోర్నిత్యసంబంధా
 చ్చయగిశేతేసోపిలక్ష్యతే॥ ఇతి మహాదావాః॥ ప్రతీకారమాహ॥ నవ
 మాస్తమితంకృత్వా స్థండిలంచతురశ్రకమ్॥ ఉపలభ్యశ్చేతవణైః సప్తస్త్రీ
 కాదీనివిన్యసేత్॥ ద్వారాణిత్రైశ్చతాస్త్రి చతుర్దిశ్శుక్రకల్పయేత్॥ లే
 ముసక్తించపాశంచ ముసలం తోమరంలిఖేత్॥ మధ్యేష్టదళపద్మంచ లిఖి
 త్వాతదనంతరమ్॥ చతుష్కూటేషు విన్యస్య పూర్ణాకుంభాం శ్చమాహి
 తః॥ మధ్యేతత్రబలిందద్యాత్ సకందగ్రహవిముక్తయే॥ బలిస్వరూపా
 ధిదశయతి॥ కృసరాన్నంచపిష్టంచ క్షీరందధిఘృతంచధు॥ అపూపాస
 క్తవోముద్గాః నిష్పావారాజమాషకాః॥ చణకాశ్చమసూరాశ్చ సురా
 మాంసస్తధైవచ॥ అధగికుకుట సంయుక్తః చ్చతమేషేణచిహ్నితః॥
 రక్తవస్త్రంధరక్తాన్నం రక్తచందనమేవచ॥ రక్తపుష్పాణిఘాపాంశ్చ పూ
 ర్ణాకుంభస్సకాలచనః॥ అన్యాయావివస్తుని శిశుక్రీడనహేతవః॥ ఏత
 త్సర్వంకదంబస్య మూలేవాస్థక్షమూలకే॥ సకందస్యభవనేవాపి మంత్రే
 డానేననిక్షిపేత్॥ అత్రకదంబమూలాదిషు బలిదానవిధానాల్-తత్రై
 వ పూర్వోక్త స్థండిలంకల్పయేత్॥ సకందభవనం సకందచేవాలయః॥
 బలిదానశ్లోకమాహ॥ బాలధానుద్యతేదీప్యన్ముమాగంగాధరప్రియ॥ సు
 రసేనాపతేసకంద పక్షుఖ క్రొంచనూదన॥ రోహితాంగ మహాభాగ
 కాలతుల్యగణేశ్వర॥ ద్వాదశశాఖమహావీర్య ద్విషడ్భుజమహాబల॥ కృత్తి
 కానాంసుతజ్యేష్ఠ శక్త్యాయుధశీఘ్రధ్వజ॥ బాలధానురసంకాశ రక్తమా
 ల్యాంబరప్రియ॥ ప్రగృహ్నిత్వ బలించేమం పూజాద్యై ససహబుద్ధివత్॥
 శిశుంవికారాన్తుంచాద్య శివపుత్రశివంకురు॥ గత్వాచిరం దేవరక్ష భగ
 వత్త్వమమన్నరమ్॥ దత్వాబాలమమంబాల మాయుషాచాపివర్ధయ॥
 అలక్ష్మీంనాశయాశుభ్రం వ్రహ్మవిష్ణుం వినాశయ॥ పాలయత్వంపవేశ
 తం బలిసూచాయబాలకమ్॥ అథవహ్నింప్రతిష్ఠాన్య తత్రక్షీరంతథాదధి॥

~~~~~
 పృషదాజ్యంచ జాహుయా న్మంత్రాభ్యా మాహుతిద్వయమ్ || మంత్రా
 భ్యాంవక్ష్యమాణాభ్యాం ప్రతిద్యృమాహుతిం జాహుయాత్ || పృషదా
 జ్యంనామదధియు క్తమాజ్య ముచ్యతే || అథమంత్రో || అగ్నయేస్విహః ||
 అయమేకొమంత్రః || కృత్తికాభ్యసావహేత్యపరః || అనయోర్మంత్రయోరగ్ని
 ఋషిః- అగ్నిః కృత్తికాశ్చేతి క్రమేణ క్రమేణ దేవతే- యజమాన్నచ్చందోని
 యమః- అథప్రార్థనామంత్రః || త్వయ్యద్యతోషితే సగంధ బలిభిషక్వ
 జ్యంభిభిః | తేనమాహాశ్వరస్తుష్టః త్వమవ్యాససతతం శిశుమ్ || త్వమవ్యస
 తతం సమిత్యపిపాతః || ... .. *
 ఇతి ప్రకారాంతరేణ సగంధగ్రహహరమ్.

అథ రీత్యంతరేణ సగంధగ్రహహరమ్.

కర్మవిపాక సంగ్రహే || ఉచ్చిష్టబాలమాదాయ శయానం ప్రతీతం
 గినమ్ | ప్రగృహ్ణాతి గ్రహసగంధ ఆధ్యానీ జ్వరవాస్పదేత్ || భాసవానగ్ర
 క్తనయనో బహుమూత్రపురీషవాన్ | పాశ్వద్వయోగి పరితాప స్తత్రే
 మంబలిమాహరేత్ || ఉచ్చిష్టం బాలమాదాయేతి ఉచ్చిష్టమిత్యేతత్పదం
 బాలమిత్యవిశేషణమ్ | తథాబాలమాదాయ శయానమితి విశిష్టవాక్యస్యా
 పిబలిమాహరేదిత్యుక్తం తత్ర కథమిత్యత్రాకాంతాయమాహ || మేష కుక్కు
 టమౌసంచ పాయసంసక్తవస్తథా | రుధిరంసహిరణ్యంచేత్యేతన్నూలే
 వటస్యహి || వినిక్షిపేదధర్మరాత్రే రక్తవస్త్రాదిభిగ్రహమ్ || అభ్యర్చ్య
 వక్ష్యమాణేన మంత్రేణానేన సంయతః || బలాధీశ సగంధమహా రక్త
 మాల్యంబరప్రియ | ప్రగృహ్ణాత్ప్రబలించేమం పూజాభిస్సహతుష్టిమత్ ||

ఇతి రీత్యంతరేణ సగంధగ్రహహరమ్.

→* ఇతి శీగ్రీలకంతాత్మజభట్ట నీలకంఠకృతే కర్త విపా
 కార్క గ్రహహరాణి. *←

→* అథ మృత్యుంజయవిధిః *←

వసిష్ఠప్రోక్తైః ॥ త్ర్యంబకస్య చ మాహాత్మ్యం త్రోతుమిచ్ఛామిసాం
 ప్రథమ్ । విస్తరేణ యథాతత్వం ప్రసన్నోవక్త్రుః పహాసి ॥ ఏవం పృష్టకప్ర
 సన్నాత్తా తం ప్రత్యాహమహామునిః । మహతాతపసాదృష్టా మృతసంజే
 విసీమయా ॥ విధింతస్యాగి ప్రవత్యైమి సమాహిత మనాశ్శృణు ఆహ
 మస్య బుధిగచ్ఛాక్రొచ్చందోనష్టుః పశాచ్యతే ॥ దేవతా త్ర్యంబకోరు
 దగ్గిః పడంగాని శుణుష్వమ్ । అగ్నేహృదయా యేతి నమోంతోహృద
 యంస్తృతమ్ ॥ నేత్రత్రయాగ్నిపీఠాయ వాషడంతముదాహృతమ్ । అను
 ఘ్టుప్చృందసోస్త్రాయ ఘడిత్యస్త్రముదాహృతమ్ ॥ ప్రాగాద్యాసు చతు
 విత్తు దిగస్త్రంకారయేత్కృమాత్ । ఏవంస్యస్యాష్టడంగాని నామభి
 వ్యక్తిరేనచ ॥ దుర్గాంవి నాయకంచైవ సందీకం త్రేత్రపాలకమ్ । ఎలేది
 గ్బంధమంత్రాద్యాః ఏలేమనురుదాహృతః ॥ అథ త్వేతస్య మంత్రస్య పడం
 గాన్విపకల్పయేత్ । పురరశ్మరణమాదేతు కుర్యాన్నంత్రస్య సిద్ధయే ॥ ఆ
 స్తోత్తరసహస్రం వా శతచస్తోత్తరంతువా । యావత్తదా జపేన్నత్యక్తి
 పూతోహమితి నస్యతే ॥ మంత్రం ప్రణవసంయుక్తం జపేద్భావనమాహి
 తః । యస్తాదనేన మంత్రేణ మృత్యుంజయతి మానవః ॥ మృత్యుంజయస్త
 తః ప్రోక్తా మునిభిస్తత్వదశిభిః । బ్రాహ్మణాక్షత్రియైశ్చాస్త్రియో
 వణాద్విజాతయః ॥ ఆత్మార్థం జపహోమాంశ్చ కుర్వన్నిత్యమతంది
 తః । పరాథం మపి కర్విత బ్రాహ్మణోమంత్రవిత్తమః ॥ దాతవ్యాదక్షిణా
 తత్ర యథాతుష్టోద్విజోత్తమః । ఆయుగారోగ్యమైశ్వర్యమపమృత్యుజ
 యంతథా ॥ పురాభిచారణంచైవ కాలమృత్యునివర్తనమ్ । వశ్యాకషణ
 ణవిద్యేష మారణోచ్ఛాటనంతథా ॥ పుణ్రిలాభంచతద్వృద్ధిం వృష్టింపు
 ప్పినివారణమ్ । గజవాజ్ఞిరోష్ట్రాణాం శాంతిర్నరసింహృతః ॥ ప్రతీకారం
 చ సర్వేషాం వృజినవ్యాధిరక్షసామ్ । అన్యాయ్యపిచ కార్యాణి యద్యద్యే

తాసికారయేత్ || అగ్యమంత్రస్యయశ్చిప్రాక్తా వినియోగో మహాపిణ్ధిః |
 సర్వమంత్రేమతస్సర్వ మనేనైవతు కారయేత్ || కిమత్రబహునోక్తేనమ
 ససాయద్యదిచ్ఛతి | తత్తత్ఫలమవాప్నోతి నాత్రకార్యానిచారణా || సక్ష
 త్రాణిప్రపత్యైమి ఆరంభేసర్వకర్తృణామ్ | ఆదోఽయాం శాంతికర్తృణా
 ఆయుష్యంవైష్ణవేతథా || శాంతిం పరాభిచారాణా మపమృత్యుజయం
 తథా | ఆదోవినాయకంపూజ్య పుణ్యాహం వాచయేత్తతః || ఔపాస
 నాగ్నిమానీయ తస్మిన్కుండే వినిక్షిపేత్ | అథవా శ్రోత్రియాగారాత్
 మథితంవాసమానయేత్ || ఔపాసనేన కుర్వీత నిషేధోచ్ఛాటనాదికమ్ |
 ఆత్మాభిముఖమాసీనం ధ్యాత్వాసమ్యక్ప్రపూజయేత్ || ఆర్చయేల్లాకపా
 లాంశ్చ ప్రాగారభ్యప్రదక్షిణమ్ | తేషామనుచరాంత్యైవ కుండమధ్యే
 హుతాశనమ్ || తత్రకృత్వాజ్య భాగాంతం సర్వముల్లేఖనాదికమ్ | స్వగృ
 హ్స్వాత్తవిధానేన తతోఽహుమంసమారభేత్ || ఆయుఃకామోఽఘృతేనా
 గ్నౌ జహుయాల్లక్షసంఖ్యయా | అయతంవాసహస్రంవా జ్ఞాతమష్టో
 త్తరంతువా || దూర్వాత్రికైర్వాజుహుయాత్ మధుత్రితయసంయుతైః | గు
 డత్రిఖండకైర్వాపి చతురంగుళమాయతైః || అథవా జహుయాద్విద్వాక్
 మిశ్రితైస్త్రీల తండుతైః | పృథ్విశ్రితైస్త్రీలైర్వాపి జహుయాద్గోఘృతప్లు
 తైః || పలాశసమిధైర్హృత్వా పూణామాయురవాప్నుయాత్ | అథవా
 శూఘృతాక్తేన పాయసేనైవహహూమయేత్ || అథవాతప్తయేదేవముద
 కేనసమాహితః | ఆసీనఃప్రాజ్ఞుభౌభూత్వాజపేద్వాపూర్వసంఖ్యయా ||
 చాస్త్రాణాన్యోజయేన్నిత్యం వేదవేదాంగ పారగాః | ఆరోగ్యకామో
 జహుయాదర్కకాష్ఠైః శుక్రతైః || పయసావాపిజహుయా ద్దధ్యేనా
 జ్యేష్ఠవాపునః | పలాశ సమిధైర్వాపి సర్వరోగప్రశాంతయే || ఏవంరో
 గప్రశాంతిస్యా ద్రోగాణాంచాప్యనుద్భవః | అచ్ఛిన్నైర్రాత్రమపత్యైస్సు
 యథోక్తజుహుయాద్ద్వైరే || గుడూపీగుళికాభిర్వా బదైర్వాఘృత

ప్రతైః । సమే హేమధునా హేమః పయసావాఘృతేనవా ॥ ఉడుంబరస
మిద్భిస్తు హేమయేత్ మాలకేథవా । గుల్మేశుకాలై హేమః తిలైః
కృష్ణైః పుత్రేనవా । వధామానసమిద్ధామ ససద్యశ్శూల హరోభవేత్ ।
కరంజసమిధావాపి నిగుణంఢీసమిధోఽపివా ॥ తైలెనాభ్యజ్యజుహుయాచ్చి
రోరోగస్యశాంతయే । శమీసమిద్భిజుహుయా దతిసార ప్రశాంతయే॥
శాంత్యర్థం మక్షిరోగాణాం పలాశ సమిధస్త్రుతాః । ఉన్నతసమిధై
మృత్వా అపస్తారాత్ప్రముచ్యతే ॥ కుబేరాత్యైద్రావణీభ్యోహ్యంత్ర
మాలేష్యయంవిధిః । తైలెనాభ్యవ్యజుహుయా ద్వజఖండైస్తథైవచ॥
మాతులింగగుహాదీనాం హేమగికామిలనాశనః ॥ మధుత్రితయహేమా
మైస్తు శాంతిస్సాస్థ్యద్రాజయత్తుణః ॥ హవనాత్ఫలమూలానాం గర్భరో
గశ్చ సశామ్యతి । నుదన్తసూరికాపాపం మధుత్రితయసంయుతైః॥ భిన్నో
త్పలైశ్చ జుహుయా త్వలాశైర్వాఘృతఘ్నైః । అథవా తైలసంయుక్తైజు
హుయాద్ధారసర్వమైః । యేచాన్యేముఖజారోగా శ్చిరోరోగస్తథైవచ
తేనర్వేద్రశమయంతి తిలైహేమామైః ఘృతఘ్నైః । బౌడుంబరాణాం
రోగాణాం సర్వేషాంశాంతిమిచ్చతా ॥ బిల్వపుష్పసమిద్ధోమః కళావ్యో
ద్విజసత్తమైః । అంతస్తాపితుజుహుయా న్నధుక్షీరఘృతఘ్నైః । దూ
ర్వాభిర్వాపయోక్తాభి జుహుయా చ్చందనేనవా । శింశుపాశ్వత్త సమి
ధారక్తసాగ్రవేతుహేమయేత్ ॥ అథవాగోఘృతేనైవ రక్తాతీసారశాం
తయే ॥ ఆన్యదోషేషుసర్వేషు కంఠరోగే మచూదరైః । త్రిభిషపైర్వా
జుహుయాన్నధుక్షీరఘృతఘ్నైః । మధుత్రితయహేమస్తు సర్వరోగప్ర
శాంతయే । ఆయుర్వేదేషుయత్ప్రేక్షంతం యస్యరోగస్యభేషజమ్ । తస్య
రోగస్యశాంత్యర్థం తేనతేనైవహేమయేత్ । అథవాతేనమంత్రేణపా
వమానీభిరేవచ ॥ తీర్థతోయేనచేవేశ మభిషింశేష్యమాహితః । భూత
గ్రహజ్వరాదీనాం సర్వేషామపిశాంతయే ॥ అథవా తేజఃణం కుర్యాత్

వృత్త్యోపారోక్తసంఖ్యయా | నద్యాంసముద్ర గామిన్యాం తటాకేషు
 సరిత్సునా || ప్రాజ్ఞుభోదద్భుభోవాపి సర్వరోగప్రశాంతయే | అథవా
 నియతాహరో జపేన్తత్రంసమాహితః || శాంతయేసర్వరోగాణాం త
 త్తైవానుద్యవాయచ | ఏవంహేమామం ద్విజగదుర్యా జ్జపేత్తపణ మే
 వచ || ఆయురారోగ్యసిద్ధ్యథమాత్మనోవాపరస్యచ | ఏకాహంవాత్స
 హంవాపి ద్వాదశాహం దశాహకమ్ || పక్షోమాసో ద్విమాసోవా మాస
 త్రయమథాపివా | అథవా చతురోమాసాః షాన్తాసం త్వేకహయనే||
 భయేమహతినంజాతే దీఘకాలంసమాహితః | అల్పేల్పకాలంకురీవీతజప
 హేమామాదికాగ్నిక్రియాః || రోగకాలోప యుక్తంచ ద్రవ్యంశయ్యాసనాది
 కమ్ | రోగముక్తస్తుతత్సర్వం నోపయుజ్యాతకథంచన || మృతసంజీవిసిం
 విష్ణోబ్రాహ్మణానాంతుయోజయేత్ | అపమృత్యుజయోపాయ మహంప
 ష్యామ్యతగివరమ్ || పూర్వోక్త దేశకాలేతు శుచిభూత్వా సమాహి
 తః || మధుత్రితయయుక్తాభిః దూర్వాభిజాహుయాద్భుధః | సహస్రమ
 యుతంవాపి శతమష్టోత్తరంతువా || శ్వేతార్కకుసుమైర్వాపి జహుయా
 ద్గోఘృతప్లుతైః | ఆపామాగ్నసమిద్భిర్వా తిలై గృష్ణై ర్యవైరపి || అథ
 వాగోఘృతేనైవ పయసాచైవహేమానుయేత్ | కపిలాగోఘృతక్షీరంప్రశం
 సంతిమనీషిః || శనై శ్చరదినేశ్వత్థం స్పృశన్తత్రమిమంజపేత్ | సాక్షా
 న్నైత్యోవిముక్తస్సాన్యత్ కింపునస్తవిపమృత్యుభిః || అథవాపయసాదే
 వమభిషించ్యఘృతేనవా | పలాశబ్దిరాశ్వత్థ సమిద్భిజాహుయాత్సుధీః||
 బిల్వపుటోద్భవై ర్వాపి సోపమృత్యో విముచ్యతే | అథవా శ్రీపయిత్వా
 తుచుంరౌద్రంద్విజోత్తమః || మంత్రేణానేన జహుయాత్ ధ్యాత్వాదే
 వంత్రియంబకమ్ | అష్టోత్తరశతంహుత్వా మృత్యుంజయతిమానవః || వి
 న్యన్యతంసహచరీత తాంత్రేప్రణవంన్యసేత్ | అస్యాంగేషు న్యసేద్దేవం
 మంత్రామంత్రసమాహితః || భసితేనాగ్నిహూత్రస్య రక్షాంకృత్యాన

యాముచా । ప్రబోధ్యపునరప్యేనం మంత్రేణానేనసంస్పృశేత్ ॥ దుష్టం
 మద్భుతశాంతిసాస్య త్వరపాతైఃప్రముచ్యతే ॥ అథకామ్యాని కర్మాణా
 ణిప్రవక్ష్యామి సమాసతః । శ్రీకామోబిల్వవృక్షస్య సమిద్భిరథవాఫలైః ॥
 యదైర్వాప్యస్యజుహుయా న్నహతీన్ద్రీయమాఘ్నయాత్ । గోకామఃప
 యసాచాలామా ల్లభతేగాంపయస్సినీమ్ ॥ విద్యాభీజుహుయాద్యస్తు
 రుద్రాక్షేగోఽఘృతప్లుతైః । విద్యాంచాయ స్తతోవితం లభతేనాత్యసం
 శయః ॥ అన్నాద్యకామోజుహుయా దన్నమేవఘృతప్లుతమ్ । పలాశస
 మ్నిధైహుఃత్వాబ్రహ్మవచఃసమాఘ్నయాత్ ॥ వృష్టికామస్తుసంపూజ్యదే
 వదేవం త్రియంబకమ్ । అఘృకపాద్యా దిభిర్దేవ ప్రాసంగై రభిషేచ
 యేమ్ ॥ అపోహిషేతిత్సృభి హిరణ్యవణాదిభిస్తథా । పవమానాను
 వాకేన త్యోంబకేత్యనయాముచా ॥ గంధంపుష్పతథాధూపంహవిష్యా
 న్మనివేదయేత్ । ఏవంసంపూజ్యదేవేశం ప్రణిపత్య ప్రసాద్యచ ॥ వేత
 సానాం సమిద్భిస్తుజుహుయాత్పియసేనవా । పుణ్యాహం వాచయేన్ని
 త్యం బ్రాహ్మణానోజయేత్తతః ॥ అయుతంవా సహస్రంవా జుహుయా
 త్పయసాపివా । దశాహాభ్యంతరేవృష్టి భావిష్యతిసంసరయః ॥ ఆద్రీక
 వాసాగిపయఃపృతైః క్షీరవృక్ష సమర్థవైః । సమిద్భి జుహుయాన్తం
 త్రీసద్యోవృష్టిమవాఘ్నయాత్ ॥ అగ్నిహూత్రస్థ మాదాయ సితంభసిత
 ముత్తమమ్ ॥ అసయేవముచాహుత్వాజలేవృష్టి నివాణమ్ ॥ పుత్రకామస్తు
 జుహుయాత్పియసంఘృతసంయుతమ్ । చరుశేషం స్వయంభుక్తా వ పు
 త్రంప్రాప్నోతిమానవః ॥ పౌణ్డమాస్యాంతిలాహుత్వా ఘృతాక్తాన్విం
 దలేసుతమ్ । గూదర్కమాత్రమాలిప్య గోమయేనాథభూతలే ॥ ధాన్య
 రాశింవినిక్షిప్య తన్నభ్యేథావయేద్బుధః । వింశతింకలశాంస్తత్రీ సితసూ
 లేణవేష్టయేత్ ॥ తిథిలోయేన సంపూర్ణాణాం పూరయేత్పల్లవాదినా ॥
 త్యోంబకేనతుషున్ద్రేణ తతస్తానభిమంత్ర్యచ ॥ అథవంధ్యా ప్రియంతై

స్తు కలశైరభిషేచయేత్ | అచిరాల్లభతేపుత్రమాయుష్షంతం యశస్వీ
 నమ్ || ఏతత్తైసర్వమాఖ్యాతం యన్తాత్వం పరిపృష్టవాక్ | ఇత్యుక్త్వాబ్ర
 హ్మణఃపుత్రో పసిష్టోబ్రహ్మవిత్తమః || మృతసంజీవినీం పోహ హితాయ
 ప్రాణినాంతథా | ఆద్యంతతారకంతస్య తారకాదంతిమంపయః || వ్యా
 హృతిత్రయసంయుక్తం స్వాహంతిమమిచాచ్యతే | తారకందంతిమా
 దూర్ధ్వం వహ్నిజాయాసమన్వితమ్ || వేదేషుద్భవవిద్యుష్టైరోగస్య
 తువుత్రక | ప్రణవాచితదంతేచ వ్యాహృతిత్రయసంయుతమ్ || వ్యాహృ
 తిప్రణవాంతంవా స్వాహంతేనసన్నితమ్ | ఏవంవిధంమనశ్రేష్ఠంసర్వక
 మృత్యుభయాపహమ్ || మృతసంజీవినీయంతు ప్రణవ వ్యాహృతీయతా |
 తతస్త్రియ్యంబక్తైర్మత్యైః పునరంతేతథోచ్యతే || మృత్యుంజయోయ
 మేవాత్య కథితోమంత్రవిత్తమైః | సబీజోయస్తుమంత్రస్సాన్యత్ మహామృ
 త్యుంజయస్త్పితః || ప్రణవంవ్యాహృతీశ్చైతా త్రివీజాన్స్త్రివదేత్పు
 రా తతోజపేత్త్యగ్రంబకమనుం అంతేవ్యాహృతయశ్చతాః | త్రివీజం
 ప్రణవాంతంచ వహ్నిజాయంతతోచ్చరేత్ | ప్రణవోహిప్రసాదశ్చమృ
 తిహితారకస్తథా || భూరాదికా వ్యాహృతయః త్ర్యంబకేతిచ మంత్ర
 తః | విపర్యయేణత్రివీజం తదవచ్ఛవ్యాహృతిత్రయమ్ || స్వాహంచమనురే
 షస్తు శుక్రేణారాధితఃపురా | మహామృత్యుంజయఇతి విశ్రుతోభువనత్ర
 యే | ఓంకారైస్సంయుతైష్ఠ్విజ్ఞా చతుర్థిరథవాపివా | మృత్యుంజయో
 భవిధివ దుపాస్యేప్సితమాల్నయేత్ || ... *

ఇతి వసిష్టోక్తత్యగ్రంబకకల్పః.

అథశానకోక్తమృత్యుంజయజపహోమవిధిరుచ్యతే.

శానకః || అపమృత్యుంజయంహోమం వక్ష్యామ్యథాన్వితమ్ | కు
 ర్యాత్త్రిజన్తనక్షత్రే విమూచేసంక్రమేతథా || పౌణ్యమాస్యా మమావా

స్యాం గృహణేచంద్రసూర్యయోః । సర్వవ్యాధిసమత్ప్రన్నే యథావిధిస
 మాహితః ॥ స్నాతశ్శుక్లాంబరధర శ్శుక్లమాల్యాను లెపనః । అలంకృతే
 శుచౌదేశే పుణ్యాహంపాచయేద్విజః ॥ అథాజ్యభాగ పర్యంతం యజ్ఞతం
 త్రసమాహితః । ఘృతా క్తంబహుయాదన్న మవదానస్యసంపదః॥ అతో
 భ ద్రేతిమంత్రేణ ధూర్వాజాలామమృచంపత్రి । త్వంబకేశేతి మంత్రేణ
 హూమమష్టాధికంశతమ్ ॥ ఇమంజీవాయుషే విశ్వం ధూర్వాజహుయా
 త్తతః । చరుణాపురుషసూక్తేన ఘృతేనాథస్యవేణవై ॥ పునగిపునజా
 యమానేతిరుద్రవిగసః ॥ దక్షిణావతామిదమాది - అథాహ త్యాహమం
 త్రానర్వాన ఏషవాం దేవావశ్యినేతి గోమాయురదేతి రుద్రావరుణా
 సోమే మగ్నిమద్ధరేణ సంఖ్యాసవయ ఇతిద్వై - ఉదీఘంజీవః సవితాప
 శ్చాదాయుస్సన్నయేతిచ ॥ తచ్చయుదేవహితం ముచ్చారివదక్షిణావం
 తః- సప్తదశావంతతః ఇతీష్టకృత్ప్రభృతిహూమశేషం సమాపయేత్ ॥
 ఇంద్రావరుణా సోమసోమేవస్యోషం యజమానేమశ్వక్ । ప్రజాంపుష్టిం
 ఇంద్రమస్తాసుచ త్తం దీఘాయుత్వాను ప్రితిరన్న ఆయుః । ధన్యంయ
 శస్యమాయుష్య మారోగ్యంపుష్టివధానమ్ ॥ అపమృత్యుభయంకాలామ
 మారభత్వరితంపునః ॥ ఇతి ॥ ...

➤* అథ మంత్రాన్యాసకర్మమ్. *◀

హేమాద్రోశానకః ॥ త్రియంబకం యజామహే ఇతిశిఖాయాన్య
 సేత్ । సుగంధిం పుష్టివధానమితి హృదయే । ఉర్వారుకమివబంధనా
 దితిబాహ్వాః । మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాదితినాథా । పదేగుత్పేచ
 జంఘారు జఘనేకటిమేద్రయోః । నాభాకుక్షిద్వయేపాశ్వే కక్షయోః
 కుచయోహృది ॥ సుగంధేకృకాటికాయాంచకూర్మరామణిబంధకై । కని
 ప్తనాసికామధ్య తజాన్యంగుష్ఠపాణిమ ॥ కులేథచుబుకేపక్తై నాసికా

~~~~~  
 కర్త చతుషి । లలాటే మూర్ధ్ని చోద్ధ్వాయాం వణాన్తంత్రస్య వి
 యోగేత్ ॥ ... *
 ఇతి త్సంబంధకమంత్రాన్యాసః.



మాతాపుత్ర్యచరిత్రకీర్తివిభావా యస్యాంబికానామత శ్శక్త్యాపర
 మూర్తిరార్యచరిత శ్శ్రీపద్మభట్టగీతా । సోమంకౌశిక సంశధూషణ
 మణిః శ్రీభట్టవిశ్వేశ్వరో వేదేస్తాతకమతేనయేచసపదే వాక్యేకృతీవధా
 తే ॥ మతిర్యేషాంశాస్త్రై ప్రకృతి రమణియ్యావ్యవహృతిగ పరాశీలంక్లా
 ఘ్యంజగతిరుజవస్తేకతిపయే చిరంచిత్తేతేషాంముకురతలభూతేస్థితిమయా
 దియం వ్యాసారణ్యప్రవరమునిశిష్యస్యభణితిః॥ మహాణవాభ్యో మహితే
 ప్రబంధే మాంధాతృనామ్నో మదనాత్తజస్య । సతకమక మాణిక్యగ
 ణేనపూణే పూణస్తరంగో దశమోమహీయాన్ ॥ *

ఇతి శ్రీ పండిత పారిజాత కతారిమల్లేత్వాదిచిరుద విరాజమాన
 శ్రీమదనభూపాల పుత్రస్య మాంధాతృకృతౌ స్త్రుతిమహా
 ర్ణవాభిధానే కర్తవిపాకసంగ్రహ ప్రకరణంనామ
 దశమ స్తరం గః.



కర్తవిపాక గ్రంథ స్సమాప్తమగమత్.



జయతాం జగజ్జననీ.



(43)

శ్రీ రస్తు.

శ్రీమన్మహాగణపతయేనమః.

అథ శ్రీనీలకంఠ భట్టాత్మజ శంకరభట్టకృత కర్మవిపాకాకాశంక్య
హూక్త రుద్రకలశస్నానాది విశేషవిధానాని లిఖ్యంతే.

➤➤* అథ రుద్రకలశస్నానవిధిః. *➤➤

యుధిష్ఠిరః ॥ రుద్రస్నానంవిధానేన కథయస్వజనాదనాన । సర్వారి
స్తోపశమనం సవశాంతిప్రదంసృణామ్ ॥ శ్రీకృష్ణఉవాచ ॥ దేవసేనా
పతింస్కందం రుద్రపుత్రంషడాననమ్ । అగస్త్యోమునిశారూఢాః స్సుఖా
సీనమువాచహా ॥ సర్వజ్ఞోసీమూరత్త్వం ప్రసాదాచ్ఛంకరస్యహి! స్నా
నంరుద్రవిధానేన బూహిదేవ కథంభవేత్ ॥ స్కందఉవాచ ॥ మృతవ
త్సాతుయానారీ దుభాగా ఋతువర్జితా । యాస్మాతే కన్యకావ్య
స్నానసమాసాంవిధీయతే ॥ అష్టమ్యంవాచతుర్దశ్యా ముషవాసపరా
యణః ॥ ఋతౌశుద్ధాచతుర్దేష్విప్రాస్తమూర్యదినేభవా ॥ నద్యోస్తుసం
గమేకుర్యాన్తహానద్యో విశేషతః । శివాలయే ధవాగోష్ఠే వివిక్తవా
గృహాంగణే ॥ అహితాగ్నింవిజంశాంతం ధర్మజ్ఞంసత్యశాలినమ్ । స్నా
నార్థంప్రార్థయేదేవంనిపుణంరుద్రకర్తృణి ॥ తతస్తుపండలంకుర్యాచ్ఛతు
రశ్రముదక్లృపమ్ । బద్ధచందననాళంబ గోమయేనతులేపితమ్ ॥ తన్మధ్యే
శ్వేతరజసా సంపూర్ణంపర్వమాలిఖేత్ । తస్యమధ్యే మహాదేవం స్థాప
యేత్సుణికోపరి ॥ దద్యాద్దశేషసంద్యాదీన్ చతుర్ము విధిపూర్వకమ్ ।
ఇంద్రాదిలోకపాలంశ్చ దలేష్వప్తసుపిన్యసేత్ ॥ దేవీంవినాయకంచైవ
స్థాపయేత్తత్రపాథివ । దత్వాఘ్రంఘంధధూపంచ పుష్పందీపంగుహో
దనమ్ ॥ భక్ష్యాదికంచవైవేక్ష్యం ఫలంతాంబూలమేవచ । దక్షిణంచత

తోడత్వా నమస్కృత్య తుమావయేత్ । అనేన విధినాకుర్యాత్ కలశంరు
ద్రసంజ్ఞికమ్ । సభుక్తై సకలాభోగాః ప్రసాదా చ్ఛంకరస్యచేతి

➤* అథ సర్వరోగహర స్త్రుచామ్యుక్తాదానవిధిః. *➤

హేమాద్రా ॥ ఉద్యంనద్యేతి మంత్రోయం సౌరగిపాపప్రణాశనః ।
రోగఘ్నశ్చక్షిషఘ్నశ్చ భుక్తిముక్తిఫలప్రదః ॥ పుత్రస్య రోగనాశాయ
భ్యాశోలోకహితాయచ ॥ ఏతేనారాధితోదేవ స్త్రుచమంత్రేభాసగ-
రః । ఎతేనైవ విధానేన న్యాసపూర్వక్రమేణచ ॥ హస్తయోగ్యుదయే
మూర్ధ్ని పాదనాభిముఖేతథా । చతుషోకవచంచాస్త్ర పాదస్యాదిప
దైర్వ్యసేత్ ॥ ఉద్యంతిహస్తేన మాంకృతే నాభిరక్షతు ॥ శుకేమహ్య
ద్రోగహృత్సూర్యోజ్ఞానాత్తద్విధామయాత్ । హరిమాణంమూర్ధ్నిభా
నుర్తాంఘ్రాతాత్సర్వతోవతు ॥ కేశేమష్యేపాదేచ గమనాదవటాద్ధరిః ।
రోసణాకాసునామేతు రక్షపూషాత్వమాగమాత్ ॥ అతోనాభ్యాంతమో
జాడ్యాత్సర్వోగరోఽభిరక్షతు । హరిమాణంసుఖంజిహ్వం మరీచిర్మమర
క్షతు ॥ ద్విపంతంకవచంమేస్తు మేలోమాన్యరూరక్షతు । విద్యేషణాత్స
ర్వతోమాం రక్షత్వస్త్రేభాసగరః । ఏవంయగి కురుతేన్యాసం ద్వాదశం
రోగహనిచ । సర్వపాపవినిముక్త స్సర్వోద్రవవజితః ॥ ఉపచారా
దికంకుర్యాద్గంధపుష్పైస్సవిత్రైః క్రితః । రక్తగంధాక్షతైపుష్పైస్తామ్రపా
త్రేభా క్రితః । పాదాధావృత్తచేనైవద్విరావృత్యావిలోమతః । దద్యాద
ఘ్యంసమంత్రంచ ఆనులోమ్యేభునఃపునః ॥ యోగ్యుంవైతామ్రపాత్రే
ణప్రదదాతి సహస్రకమ్ । శతంవాఘానువాశేష విపాన్దావదశభోజ
యేత్ ॥ రోగాద్యవతినిముక్త స్సర్వశత్రూజయేచ్ఛసః । చతుషేం
శతివామ్యైశ్చ యోచకయేద్భానుమన్వహమ్ ॥ సర్వరోగవినిముక్తౌ
ద్యేషిణశ్శమయేత్తునః । పుత్రభార్యాపశూనాంచా ప్యారోగ్యసర్వదా

~~~~~  
భవేత్ || శ్రియంప్రాప్నోతివిపులాం బ్రహ్మప్రాప్నోత్యనామయమ్ ||

ఇతి తృచాఘ్నః=దానమ్.

—◆—
అథ తృచాఘ్నః=దానప్రయోగః.

అచమ్యప్రాణానాయమ్య- మాసాన్యన్లిఖ్యమమజీవచ్ఛరీరావిరోధేన
అముకరోగస్యసమూలనాశద్వా రాక్షిప్రారోగ్యప్రాప్తయేత్సృచకల్పేన
సూర్యాఘ్నః=దానంకరిష్య ఇతి సంకల్ప్యాఘ్నః=దానంకుర్యాత్ - ఉద్య
నద్యేతిత్పచస్య కణ్వుపుత్రః ప్రసూ-ణ్వుఋషిః - సూర్యోదేవతా - అనుష్ఠ
పఞ్చదః- తృచాఘ్నః=దానే వినియోగః-తత్తష్టదంగన్యాసః- ఉద్య-చివం
హృదయాయనమః- హృద్రోగం-చాశయ-శిరసేస్వాహ-శుకేషు-దధ్యసి-శి
ఖాయైవవట్-అథో-దద్ధసి-కవచాయహం- ఉదంగాల్-సహ-నేత్రశ్ర
యాయ- ద్విషంతం- రంధ్రం- ఇత్యర్థః=చక్షుః- షడంగతః - తతః-తేజో
రాశిశ్చియాయు క్తత్తప్తకాంచనసన్నిభః | కిరీటీ పద్మనేత్రశ్చ పద్మరా
గవిభూషితః || పద్మాననాయనమః - ఇతిధ్యానం || ధ్యేయస్సదాసచిత్వ
మండల సుధ్యవతిః నారాయణస్సరసిజాసన సన్నివిష్టః| కేయూరవాక్
మకరఙ్గండలవాక్ కిరీటీహరీ హిరణ్మయవపుర్వతశంఖచక్రః|| ఇతి ధ్యా
త్వాక క్రచందనేన ద్వాదశదళం పద్మంసూర్యమిత్రాదివా ద్వాదశ - దళ
పింగళ మాతరారుణ సారథీంశ్చ సఃపూజ్య - ర క్రచందనయుతంతామ్ర
పాత్రేణ అఘ్నః=దద్యాత్ - తద్యథా ఉద్యన్నద్యమిత్రమః - మిత్రాయే
దమఘ్నః=దానమః- అరోహన్నుత్తరాదివం - రవయ - హృద్రోగంమమ
సూర్యః- సూర్యానునమః - హరిమాణంచనాశయ-భాగవేనమః- శుకే
షుమేహరిమాణం- బ గాయనమః - రోపణాకాసుదద్ధసి - పూజ్ఞేనమః-
అథోహరిద్రవేషుమే హిరణ్యగర్భాయనమః- హరిమాణంపదద్ధసి - మ
రీచయః- ఉదగాదయమాదిత్యః - అదిత్యాయ-విశ్వేనసహసాసహ-సవిత్రే

ద్విషంతం మమరంధయే - అరగయ - మోలహార్విషలేరథం - భాస్కరాయనమః - ఇతి పాదశః - అథాధాచశః - ఉద్యన్నద్యమిత్రమః - ఆరోహన్నుత్తరాందిపం మిత్రరవిభ్యాం, హృదోగం - నాశయ || సూర్యభానుభ్యాం, శుకేషు - దధ్ధసి - ఖగపూషభ్యాం - అథోహారిద్రేషుమే - హరిమాణం నిదధ్ధసి - హిరణ్యగభామరీచిభ్యాం - ఉదగా - సహసాసహ - ఆదిత్యస విత్యభ్యాం - ద్విషంతం - ద్విషలేరథం - అరగ-భాస్కరాభ్యాం - అథయుక్తః - ఉద్యక్ నాశయ - మిత్రరవిసూర్యభానుభ్యం - శుకేషు - దధ్ధసి - ఖగపూషహిరణ్యగభామరీచిభ్యః - ఉదగాదయమాదిత్య - రంధయే - ఆదిత్య సవిత్రిరగ-భాస్కరేభ్యోనమః || ఇతి యుక్తశః - అథ త్త్రిచేన - ఉద్యక్ - ద్విషలేరథం - మిత్రరవిసూర్యభాను ఖగపూషహిరణ్యగభామరీచ్యాదిత్య సవిత్రిరగ-భాస్కరేభ్యోనమః || ...

ఇతి సూర్యాఖ్యుదానప్రయోగః.

అథ రామేశ్వరభట్టసుత మాధవభట్టకృత కారికాః.

ఆవృత్తిరేకాప్రక్షేపా చ్చతుర్వింశతి రీతా | తానశీభిస్తథైకాస్యాత్తావచ్ఛిస్థాస్యయుగ్ధవేత్ || తావచ్ఛిరేవలఘుభిరేకోఘ్నాః పరికితేతః | షట్సప్తత్యధికైఃపంచ సతైరంశఃప్రకితేతః || ౫౭౬ || యుగైశ్చైత్యాష్టభిశ్చచ్ఛిం చంద్రైస్సగణితోలఘుః || ౧౩౮౨౪ || లక్షత్రయేణవిధివదేకవింశత్యహస్యకైః | షట్సప్తత్యధికైఃసప్త శతైరఘ్నాఃప్రకితేతాః || ౩౨౦౭౭౬ || ఏకోనాశీతిలక్షైర్ద్విషష్టమిత సహస్రకైః | మహాఘాత్రేచతుర్వింశత్యధికైఃషట్సప్తైర్భవేత్ || ౭౬౬౨౪ || ఇత్యాదయః పతాః | ద్వితీయపక్షస్తుకసతు సంయుతక్షేపైరావృత్తిః పరికితేతా || యుగాష్టబాణచంద్రైస్తైరంశోవ్యత్రప్రకితేతః | ఆవృత్తిరేకా షట్పక్షి ప్రక్షేపైశ్చప్రకితేతా || చతుర్వింశతి సంఖ్యాభిస్తాభిరంశః ప్రకి

తిఃతః | ఋత్విందుశూన్యవసువహ్నిమితైర్లఘుస్తై ర్వేదాష్టనహ్నిరయ
 నేందునవాన్విత్తైస్తైః - అర్ఘ్యభవేదభమహానీస చంద్రనేత్రైః పాతాభ
 నాట్యరసదిక్కరిచంద్రనేత్రైః॥ ఆవృత్తిః ॥౬౬॥ అంశః ॥౧౫౮౪౬ఘ్నుః॥
 ౩౨౦౧౬౧అఘ్నుః॥ ౯౧౨౩౮౪౧ మహాఘ్నుః॥ ౨౦౮,౧౬౯,౭౨,౨౧౬॥
 సమాప్తః. ... ..

➡* అథ సర్వరోగహరస్తాతచరణకృత స్తవ్విత
 రుద్రప్రయోగః. *➡

తత్రకాలాః ॥ అసిద్ధిః ॥౧॥ ధూమిసంపత్తిః ॥౨॥ మరణం ॥౩॥ బంధు
 నాశనం ॥౪॥ ఆయుర్వృద్ధిః ॥౫॥ ప్రజానాశః ॥౬॥ సపత్నాః ॥౭॥ సంఘ
 యస్తథా ॥౮॥ శుభప్రాప్తిః ॥ ౯ ॥ స్థానలాభః ॥౧౦॥ మోక్షః ॥౧౧॥ వశి
 త్వం ॥౧౨॥ ఇతిచైత్రాదేఃఫలాని ॥ క్వచిదాషాఢోపిశుభఉక్తః ॥ ముము
 క్షోగకృష్టపక్షః- శుక్లోన్యస్య- తిథిశుద్ధిః- ద్వితీయా పంచమీసప్తమీ త్రి
 యోదశీపూణిఃమాః ॥ షడశీత్యితికేచిత్ ॥ వారాస్తు- ఛౌమశనిభిన్నాః
 శస్త్రాః-సక్షత్రేష్వర్షినిరోహణీ మృగాద్రాక్షుష్కమఘోత్రరా అనూరా
 ధాత్రయ హస్తచిత్తాస్వాతీమూలా శ్రవణధనిష్ఠ దేవత్యశస్త్రాః- అభిజిత్తు
 నర్వసూఅపీతికేచిత్- యోగాస్తుశుభావేద్రాహ్యః - విష్టిమలమాసగు
 రుశుక్రాస్తబాల్య వాధికానివజ్యాని ॥ దేశస్తు - దేవాగారసదీతిరా
 దిః తత్రప్రథమం తావత్- సర్వప్రయోగారంభాత్ - ప్రాశేవకస్త్రికాస్త్రి
 ద్విస ఆచవ్యప్రాణానాయమ్య - మాసపక్షాద్యల్లిఖ్యి ఆముక కామార్థం
 త్వరిత రుద్రమంత్రప్రోక్తం పురచ్ఛరణంకరిష్య ఇతిసంకల్ప్య ॥ యోగు
 ద్రఇతి త్వరితరుద్రస్యాధికం అధర్వఋషిః- త్వరితరుద్రోదేవతా- అనుష్టు
 ప్ఛంధం- మంత్రసిద్ధ్యర్థేజపేవినియోగః- తతోన్యత్వరిత రుద్రీమంత్రీన్య
 అధర్వఋషుషయేనమః - శిరసి ॥ అనుష్టుప్ఛందసే నమోముఖే త్వరిత
 రుద్రాయ దేవతాయై నమః - హృది ॥ రుద్రాయబీజాయనమః - నాభౌ॥


~~~~~  
 నమోస్తుత క్షేత్రమః- పాదయోః ॥ యస్మిన్ సేనమః- రుద్రోలలాటాయ
 నమః- అగ్నోనేత్రత్రయాయ, యఃకణాభ్యాం- అభ్యు॥ అనామికాయై॥
 యఃమఖాయ- ఔషధీమదాహుభ్యాం- యఃహృదయాయ - రుద్రఃనా
 భా- విశ్వాగుహ్యాయ- భువనా- అపానాయ- అవివేక ఊరుభ్యాం- త
 న్నైజానుభ్యాం - రుద్రాయ ఘంఘాభ్యాం - నమోగుల్ఫాభ్యాం అస్తుప
 ద్భ్యాం- తతః- యోరుద్రోఅగ్నోశిరసేనమః-యఅభ్యుముఖాయ-యఃప
 థీమ- హృదయాయ- యోరుద్రోవిశ్వాభువనావివేక- నాభ్యైనమః - న
 మోరుద్రాయ నమోఅస్తుపద్భ్యాం- తతోయోరుద్రోఅగ్నో- అంగుష్ఠా
 భ్యాంనమః- యోఅభ్యు- తర్జనీభ్యాంనమః- యఃపథీమ- మధ్యమాభ్యాం
 నమః- యోరుద్రో- అనామికాభ్యాంనమః - విశ్వాభువనావివేక - కనిష్ఠీ
 కాభ్యాంనమః - తన్నైరుద్రాయనమో అసు, కరతల కరపృష్ఠాభ్యాం న
 మః- యోరుద్రోఅగ్నో - హృదయాయనమః- యోఅభ్యు - శిరసేస్వా
 హా- యఃపథీమ- శిఖాయై ॥ యోరుద్రః- కవచాయహుం - విశ్వాభు
 వనానివేశ- నేత్రత్రయాయ ॥ తన్నైరుద్రాయనమోఅస్తు- అస్త్రాయ
 ఫట-ఇతిన్యాసాకృత్యాంగుళ్యాదీన్యైరగాన్యాంగుళిమూలేషు సంయో
 జ్యాంగుర్థ సంవీడనేన ముద్రాయైకుర్యాత్ ॥ సాచ- ఏషలేరుద్ర సహస్వా
 మ్బికయాజుష స్వస్త్వా హేతిమంత్రేణ ప్రవర్షిణీయేతికేచిత్ - తాంజమ
 ద్రాంశీకామశ్చేచ్ఛిరసకుర్యాత్ - తేజసాహమోనేత్రయోః- అన్నకా
 మోముఖే-రోగనాశకామోగ్రీవాహుం- సర్వకామోహృది- జ్ఞానకా
 మోనాభా- ప్రజాకామోగుహ్యే- పశుకామోజంఘర్యోః- గ్రామకా
 మోజానోష్ఠి- రాష్ట్రకామః పాదయోః - వశ్యత్వకామోవామహస్తే
 పాపక్షయేనక్షిణహస్తే ॥ వ్యాధినాశకామః - శరీరాద్యహిరితి - కావ
 నావిశేషే స్థలవిశేషకేతి కేచిదాహుః- తతః చతుర్భాహుం త్రిణేత్ర
 చతుర్ధస్థతికసన్నిభమ్ । ఉక్తేకర్తృణ్యైవోగ్రి మూర్తింధ్యాయేదుమాః

తిమ్ | ద్విభుజం నాగపాశంచ శూలపాణం జటాధరమితి || త్వరితరుద్రా
 ధ్యాత్వా- ఘనర్ద్రయసంఖ్యయావంతం జపిత్వా- కుండేస్థండిలేవాగ్నిం
 ప్రతిష్ఠాప్యారాధ్యానేచక్షుషీ ఆజ్యేనేత్యంతం కృత్వాత్వరితరుద్రం సహస్ర
 ద్వయ సంఖ్యయాఘృతాక్తైస్త్రైః పాయసేన వాయుక్షేప్తా శేషేణస్విష్ట
 కృతమిత్యాద్యక్తా వ్యజ్యభాగాంతే తిలైః కపాయసేనహుత్వా కర్తవ్యేషం స
 మాప్యప్రతిరుచం జప్త్వాఽవృత్తేనమంత్రేణశతద్వయ సంఖ్యాకా జలా
 జలీక త్వరిత రుద్రోద్దేశేన పిప్త్వావింశతసంఖ్యయావృత్తేన మంత్రేణమా
 ర్జయిత్వా-ద్వావిప్రోభోజయేత్-ఆకర్తనమాప్త్యధశ్శాయ్యేకభక్తాశీఘ్ర
 ప్తచారీహవిష్యభుగ్భవేత్-తతఃఫలాక్థేమంత్రప్రయోగః-తత్ప్రాచమ్యప్రా
 తానాయమ్య-మాసపక్ష్యేద్యుల్లిఖ్యాముక కామోముక సంఖ్యయాత్వరితర
 ద్రజపంకరిష్యే-గణేశపూజాస్వస్తివాచన మాతృకాపూజావసోధా రా
 వృద్ధిశ్రాద్ధాని కుర్యాత్- కేచిత్వాచార్య బ్రహ్మఋత్విజోవివృత్తైవ జప
 హోమాది తద్వారై వకారయంతి-తతః- శక్తితోమాషపృథ్వీపలవర్య
 తం సువర్ణేనపూర్వోక్తధ్యాన క్లోకోక్తప్రకారేణకృతాయాం ప్రతిమా
 యాం ఓంశంకరాయనమంత్రేణ నామమంత్రేణపోడశఃః పంచభిర్వృషచా
 రైఃసంపూజ్యఋష్యాదిస్తరణాల్-పూర్వోక్తంసర్వం మాజనవిపృభో
 జనాంతం కుర్యాత్ | అత్రాస్తిస్త్రియోగేజపసంఖ్యానోక్తా-తత్ర గురు
 లఘు ఫలానుసారేణాయుతద్వయ మారభ్యలక్షాంతజ్ఞేయమ్||విశేషస్తు స
 ర్వరోగనాశార్థే సూర్యాభిముఖేనవింశతసహస్రోజ్వార-సమిద్భిశ్చ
 హోమోఘాతాది పీడోపశమనార్థే అశ్వత్థసన్నిధౌజపః, నలవణధవ్య
 క్తాః కుశాస్త్రీయై గాగ్రీ అశ్వత్థసమిథోహోమే పంచదశాహుత్య సంతరం
 వాంఛాంగచ్ఛేతిచవదేత్||పురుషోహరిమితేనాన్నేనగ్గిహూదేశేన బలిశ్చ
 దేయః-జయార్థేశత్రుస్థానాభిముఖ్యేనయఃకరోతి||తత్ర శతపత్రికాం
 బాలామః- కన్యాధేశేవీతప్రమైష్ఠీలత్యణవతి దేశేహోమః- తత్ప్రాచ

~~~~~  
 శ్రీవశ్యత్వేహమాంగమున్నతంకృత్యాహూమః- హస్త్యశాన్విమాత్యగ్ర
 హ గ్రామా రామపీఠాశాంతౌఘృతాక్రాంతిలాఙ్గాహూత్వాహూమశాలా
 యాంధాన్యరాశౌ కుంభుసంస్థాప్యజలేనాష్టోత్తరసహస్రసంఖ్యయాకుం
 భమభిమంత్యగ్రాహంచపల్లవాన్నిష్టాన్-తజ్జలేన హస్త్యశాన్విమాత్యానభిషి
 చ్య-తచ్ఛాలాంతపదక్షిణం చోక్షయేత్-గృహగ్రామాదిశాంతౌతు అస్త్య
 త్కృతస్థానమయూభౌక్త ప్రకారేణ వాస్తుశాంతిరపికార్యా- తన్నండ
 లంచైకాశీతిపదం తత్రైవజ్జేయం- తతరశానేభూతానాగపతయేచ భూ
 యసాపాయసాదినా బలిదేవయః । అద్భుతశాంతౌ గ్రామాద్భహిగదశ
 భిష్విపై స్సహజపితౄ - ఘృతాక్తపలాశ సమిద్భిహ్మతౄ - ఈశా
 నాయయస్యాందిశ్యద్భుతంజాతం తద్భిక్షతయే పశూనాంపతయేచ బలిం
 దద్యాత్- పృష్ఠ్యథేజలేస్థితౄ ఘృతాక్తైస్తీలైహృత్వా శివంగరుడంచ
 సంపూజ్యతాభ్యాం బలిందద్యాత్- కామనాయాంతు ఘృతాక్తవిల్వస్య
 సమిధోహూమః ॥ శాంతాశమీమయ్యః- పుత్రాథే- పాయసందద్యాత్-
 జివ్యాథే-బిల్వపలాని- ఆయుష్యాథే-దూర్వాః - తేజోవృధ్యథే-ఘృ
 తమ్- పశ్యథే-పీహయః- రాష్ట్రాథే-యవాః - సవకామాథే- సశ
 ర-రంపాయసం- జ్వరనాశాథే-మధ్వక్తాన్యామృతత్రాణి- నీతజ్వరనాశా
 థే- గుడూచీసమిధః- కన్యాథే-మధ్వక్తాఃలాజాః ॥ ... ✽

ఇతి త్వరితరుద్రప్రయోగః.

ఇతి శ్రీమీమాంసకభట్ట నీలకంఠాత్మజభట్టశంకరకృతా

కర్మవిపాకారం-స్సమాప్తః.

అథాపరమశ్శదానమ్.

హేమాద్రా బ్రహ్మాండే ॥ ఉగ్రశృంగపరిపృచ్ఛామహేత్వా కథంవి
 భవ్త్వశమయేద్రోగపీఠమ్ । ఏవంప్యష్టోమునిభిస్సుత సూసురువాచేదౌ

దానమాహాత్మ్యమత || శ్రుణ్వధ్వంవగ కథయిష్యామి దానంయత్కృత్వా
సామ్యముచ్యతేరోగపూతైః | అభీష్టసిద్ధి భవతిహ కతుకారాయుష్య
మారోగ్య ముపైతిచాగ్యమ్ || ఉగ్రాణిసర్వాణి శవంప్రయాంతి శ్రియం
తథాప్రాప్నుయాద్యేసదాతా | గ్రస్తోరోగైస్త్రివిధైశ్చాద్భుతై ర్వామ
నోనిత్యం రమతేయత్రభూమా || తస్మిన్కుర్యాదాశ్వినం నామదానంశు
చాదేశేగోమయేనోపలిప్తే | పేదీద్యయం హస్తమాత్రంసమంతాల్ కృ
త్వాసితైస్తండులై రాధకాభ్యైః || తత్రదేవావశ్వినౌ జాతరూపౌ ము
ఖ్యాకృత్వాప్రాజ్ఞుభోభ్యచయిత్వా ద్విభుజౌదేవభిషజౌ కతవ్యాచా
రులోచనౌ || తయోరౌపభయగికార్యా దివ్యాదక్షిణహస్తయోః | తావ
శ్వమస్తకాకార్యా దశనీయాతథాద్విజాః || ఏకస్య దక్షిణేపాశ్వేవా
మేదాన్యస్య పాశ్వేగమ్ | నారీయుగం ప్రకతేవ్యం సురూపం చారుద
శేనమ్ || తయోశ్చనామసిప్రోక్తై రూపసంపత్తథాకృతిః | రత్నభాండ
కరేకాశ్వే చంద్రశుక్లాంబరతథా || ఇతిమంత్రః || నాసత్వదస్త్రియువ
యోహిరణ్యరూపప్రదానాస్తమశాంతిరస్తు || యథాయువాంచేవభిష
గ్భవేతాంతథాచమేరోగశమాయదేవా || ... *

ఇతి హేమాద్రావశ్వదానమ్.

అథ నానారోగహర తులాదానాని.

హేమాద్రా గారుడే || తులాపురుషదానంతుశ్శ్రుణ్వత్వంజయో
ద్భవమ్ | అథలోహంప్రదాతవ్యం సవరోగోప శాంతయే || కాంస్యం
చయత్క్షణేదేయం త్రపురశోదికారకే | అపస్తారేతుసీసంస్యా త్తైమం
కుష్మేనుదారుణే || పిత్తలంకృతితైవ రూప్యంప్రదరమేహయోః | సు
వణంసవరోగేషు ప్రదద్యాన్త్యుచ్యనోదనమ్ || ఫలోద్భవం తథాద
ద్యాద్భృష్ణాన్యదీసుదారుణే | రుజిగాడం చాశ్వరోగే పౌగంస్యాత్

గండమూలకై || జాంగలం చాగ్నిమాండ్యేచ రోగోత్పలేచ మైష్టికమ్ |
 మధుద్భవంతథాదేయం ఖాసశ్వాసజలోదరై || ఘృతోద్భవంతథాదేయం
 చ్చక్షిరోగోపశాంతయే | క్షీరంపిత్త వినాశాయ దధిస్యాద్భగదారుణే ||
 లవణంకఫనాశాయ పౌష్పందద్భవినాశనే | అన్నంచసర్వరోగస్య నాశ
 నేస్త్వతమేనచేతి || అత్రతలాదానే సాధిదేవతాపూజ్యా || తాశ్చగారు
 డే || లోహేమహాభైరవః || కాంస్యేవ్యసాపూజ్యౌచ | సీసకేవాయుః |
 తామ్రేసూర్యః | మైత్తలేకుజః | రౌప్యేపితరః | సువణేసర్వదేవతాః |
 ఫలేసోమః | గుడేఆపః | తాంబూలే వినాయకః ! కుసుమేగంధర్వాః |
 జాంగలేగ్నిః | జాంగలం- కుసుమకేసరః- మధునియతుః | ఘృతేమృత్యుం
 జయః | క్షీరేతారాగణః | దధిసర్వాః | విష్ణేప్రజాపతిః | అన్నేసర్వరో
 గస్తాశ్శతి నానారోగఘ్నాస్తుతాః || అత్ర నానారోగహరాణి తత్తైవబ్ర
 హ్మాండే || బ్రహ్మోవాచ || భగవన్పాశ్చిన్సస్యే రోగార్తానిప్రళవం
 త్యుత | ఏషాంతత్పరిహారార్థం కర్తవ్యంభూతిమిచ్ఛతా || ఇత్యేవము
 క్తార్థగవాస్త్వస్త్వాణాపరమేష్ఠినా | యదాహతస్యైతత్సర్వంబ్రహ్మము
 నిసత్తమ || ఆధయోవ్యాధయశ్చైవ శరీర పరిశోషణాః | పుణ్యంతత్పరి
 హారార్థం కర్తవ్యంహితమిచ్ఛతా || జ్వరోతిసారోయత్క్వాచ గుల్మం
 శూలంభగంధరః | కుష్టోగ్నిమాండ్యం వాతశ్చ కంఠశూల మసూరితాః ||
 కంఠదంతాక్షికణేషు శిరోరోగోపజిహ్వాకా | త్రిదోషసంభవాస్సర్వేరో
 గాగ్నిపాణిసాయంకరాః || గ్రంథయో మూత్రకృచ్ఛక్ష్మ ఫస్తిరోగోమ
 హేూదరః | ఏతేచాన్యేబహువో మహావేగామహాబలాః || వ్యాధయశ్శత
 సంఖ్యాకా మృత్యోహేతవఏవతే | యక్ష్యదోగ శమంకుర్యాత్తత్త
 తాగ్ర్యంమనీషిభిః || ఔషధం జపహోమాది దానందేవార్చనాదికమ్ |
 ఆదిపదాత్పాత్రియశ్చిత్తమ్ || సర్వరోగప్రశమనం సౌవణ్యం దానముచ్య
 తె || జ్వరేసునాకరాయంచ రాజయత్క్షణిచైనతత్ || గుల్మేతథాయసం

~~~~~  
 పోక్తం కుష్ఠేరజతముచ్యతే || కంతజిహ్వాస్థవాదీనాంరోగాణాంశాల
 తమిచ్ఛతా | ధాన్యంవాసోహిరణ్యంవా దాతవ్యానిప్రయత్నతః || వరో
 ణదానంసర్వేషాం రోగాణాంశమకారణమ్ | అక్షిసంభవ రోగాణా
 మాజ్యంకనకసంయుతమ్ || పానీయంపాయసంముద్గా శ్శర్కరాఘృతసం
 యుతాః | సర్వాంగతోషఖానేషు స్మృతంవైసోపబహుళమ్ || దద్యా
 దైవకంతరోగాణాం కబళం కమలోద్భవ | ఇత్యాదిదాన విధినారోగా
 త్రోగీవిముచ్యతే || యద్వాపి ప్రతిరూపంహి వ్యాధేషు ద్యాద్విధానతః |
 కృత్వాచప్రతిమావ్యాధే దద్యాద్విప్రాయయత్నతః, ఇత్యాది || సాచ
 తత్తద్భగేవక్ష్యతే || *

ఇతి హేమాద్రానానారోగహరాణీతి సామాన్యతోరోగహరాణి.

~~~~~  
 అథాపరం సూర్యాయుగసంవాదే.

శుణుమాతపివక్ష్యామివ్రాహ్మణస్యాస్యాథలక్షణమ్ | వైశేషికం ప్రభిన్న
 స్యవ్రణిసకమణిస్త్రిభిః || విప్రేనిరాగసిహితే వ్రణిన్యంగే వ్రణోపరి ||
 అవ్రణేర్వాప్రహరణై స్తీర్ణైర్గ్రతిదుఃఖితే | ఇచ్ఛాద్వేష ప్రమాదా
 ద్యైభేషైసాస్య తద్వశాదిహ || తదంగేత్రివిధోనాడి వ్రణాభవతినుస్స
 హః | వ్రణేన్యాభిహతోంగేసా రూఢకల్పగిప్రోహతి | అవ్రణేసతతం
 పీడా పూయస్రావో ముహుముహుః || అభ్యుత్థానేతిపీడోక్తై ప్రభిన్నే
 మందవేదనః | ఇచ్ఛయాభిహితేనిత్యం పీడాప్రాణక్షయంకరీ | దాహస్వా
 షహత్పణ్క్తాః ఙ్వరాద్యాస్సుమృహుముహుః | ద్వేషాభావా
 ప్రభూతాతిః ప్రమాదాన్తందమేవసః || హతస్యానుగుణోన్మేయంవయ
 స్యస్సన్యమానసే | అంగేనాంగంవ్రణవతే హేతుస్తత్తత్సహనికః ||
 శాస్త్రానుకృతిరేఖాభిలలాటాంఘ్రికరాదిహ | శాస్త్రయుక్త్యావహజ్ఞే
 యం కరజాంగులితోదనాత్ | వ్రణోగ్నివిషశస్త్రాది కతురంగేభిలక్ష్య

లె । వేదనారక్తనిర్యాసం యథావిప్రీణణాదిభూత్ ॥ హేతుశ్శబ్దగుణ
స్తవ్య త్ప్రత్యసంసూతజాయతే । యేతుతీత్యాస్త్రశస్త్రేణ ప్రహరావి
హితామృతా ॥ తానిరంధ్రాగ్రిణి జాయంతే ప్రణివోస్య ప్రణోపరి । తాని
తానిస్రవంతీహ ప్రత్యహంపూయశోణిలె ॥ అంగకాశ్యం సదౌబల్య
మగ్నిచాహరువిభ్రమాః । ఇతివిజ్ఞాత కర్మాచ ప్రణివిధి మిమంచరేత్ ॥
శుభమాసినిలేపత్నే స్వానుకూలేతథావిధౌ । కతవోస్త్రణితోసూత నిజ
దుఃఖోపశాంతయే ॥ శుద్ధవణసువర్ణేన నిమితాం విశ్వకర్మణః । కు
ర్యాత్ప్రతికృతింసామ్యంపరాధయక రాంబుజామ్ ॥ త్రిభిఃపల్లె గిమలాభ్యాం
వా పలేనాథస్వతః క్రితః । విత్తవ్యాధిబలెచ్చాభిః విత్తశక్తిమలంఘయేత్ ॥
అంసోపరిలసత్సూత్రదుకూలద్వయసంవృతః । ప్రణవత్యంగకేశాంచవర
మాణిక్యశాన్తిమ్ ॥ రాజలేష్టదశేపక్వేపద్మేనపరినిమితే సుసన్నిష్టణ్ణాం
మధ్యావ్యసంపూర్ణేశుల్బభాజనే ॥ రదష్టపాలికంశుల్బ పాత్రంస్థాప్యం
యథావిధి । కంబలోపరిసంస్థాప్యతిలక్రోణాచలోపరి । అచాయే ద్విశ్వక
ర్మాణంతత్రస్థం వివిధాహణైః । తస్మైతాంప్రతిమాంభక్త్యాపూజయి
త్వాయథాదిధిజాతీకమలక్ష్మణాఽతుశనీదశపంచకైః ॥ కుసుమైరితరై ర్వాపి
యథాస్వర్తుసముద్భవైః । చందనాగరుకర్పూరైః విధైఃపూర్ణాఽదీపకైః ॥
నానావిధోపచారైశ్చ వివిధాహణభూషణైః । తాంసువర్ణేన విసా
తాం విశ్వకర్తేలిపూజయేత్ ॥ తతోచాస్త్రాణమభ్యేత్య వృత్తాన్యధ్యయన
శాలినమ్ । ఏప్రమథ్యవ్యకేపివ త్ప్రతిమాం విశ్వకర్మణః ॥ దక్షిణో
పస్కరయుతాం శ్రద్ధధానోమహావ్రణీ । పాణినాపాణిమాలభ్య సవ్యేనా
స్యకరోపరి । సస్త్వభౌమూలికమాలభ్య మంత్రమేత మదీరయేత్ । య
న్తయాదుష్టభావేన నిష్కృణ్ణేనదురాత్మనా ॥ విప్రాంగేశస్త్రసంపాతాన్
కృత్వా యత్పాపమాణిజితమ్ ॥ ప్రతాఖ్యంయత్తస్మాత్ - అనఘాహమసా
నీతి ప్రాప్నోదే త్ప్రణమేద్విజమ్ । దుఃఖంనాడీ ప్రతాఖ్యంయత్తస్మాత్తుచ్చే

వి శేష వి థా నా ని.

తనువ్రత ॥ ఏదిత్వమనఘసోస్తి విద్రస్త్రిప్రణంపజేత్ । తతోద్రేణి
 శిల్పాదింతం శుల్బభాజనసంయుతమ్ ॥ ఉచ్చరేన్తంత్రమేనంతు స్పృహయే
 త్పాణినాద్విజమ్ । మంతవ స్త్రీలసంఖ్యాకామయాదిప్రచీషితాః ॥ విద్రస్య
 విహితాపూర్వం మహంతోచల సన్నిభాః । యద్విప్రవపుషఃపూయ శ్శో
 ణితవ్యవసంభువి ॥ కృతంతదఘనాశాయ దత్తాశీస్సవ్యహస్యజేతి । తత
 స్తుసర్పిషస్సప్రణం కృత్వావిప్రా స్ప్రీపూజయేత్ ॥ అగ్నేనయేతి మం
 త్రాంతే భూయస్తంప్రణమేద్విజమ్ । విప్రస్త త్వహమాదాయ దత్తాశీ
 స్సవ్యహంప్రజేత్ ॥ ప్రణీద్రవిణవస్త్రానై మి శ్శ్రద్ధయాపరయాన్వితః ।
 లత్యైహికంపూర్వముక్తం ప్రాతివేశ్యాదిచింతనమ్ ॥ గతేష్య జనుషాం
 సంఖ్యా ప్రశ్న కాదేవచింతయేత్ ॥

... *

ఇతి శ్రీభట్టనీలకంఠాత్మజభట్టకంఠరకృతే కర్మవిపాకాగ్రే
 సూర్యాయుజసంవాదే దుష్టనరహరమ్.

అథాపరం పృథ్వీచంద్రోదయే.

జై మిసియసంహితాయామ్ ॥ నిరీక్ష్యసాధూనుత్తానః ధనుర్వాతంప్ర
 యాతిసః । మాషమేయంతైలవాపీం ప్రదాతారంవిముంచతి ॥ సాధూన్
 దృష్ట్వామోడత్థానోఅగమ్రవీవగచ్ఛతి ॥ సధనుర్వాతవాన్భావతీత్యధాః ॥
 తన్నాశాయమాషపర్వతం తైలవాపీంచకృత్వాదద్యాదితి ।

ఇతి ధనుర్వాతహరమ్.

కంపవాతహరమ్.

అథ కంపవాతహరమ్ ॥ సూర్యాయుజసంవాదే ॥ పలద్వాదశభిగు
 ర్యా ద్దశభిర్వాష్టభిశ్శుభమ్ । మృగంశౌల్బ్యంసు ఘటితం దృఢాంగమ
 తిసుందరమ్ ॥ పలసమ్మితమామైశ్చ శృంగేకార్యే హిరణ్మయే । పుష్పా

శ్రేతుప్రవాళంస్సన్య త్తండుల ద్రోహసంస్థితమ్ ॥ పలాభ్యం నిమిత్తం
 రమ్యం కాన్యసాత్రవతుష్టయమ్ । పయోదధి ఘృతయోద్ర పూరితంస్వ
 స్వమంత్రతః ॥ కృత్వాగ్న్య త్తరణంమంత్రైఃమృగంస్థాపయతేతతః ॥ పా
 త్రేమవిన్యస్తపదైవేదయంత్రైఃప్రతిష్ఠితమ్ ॥ వాతగంమృగమారూఢం
 విచింత్యమనసాఽనకృత్ ॥ అర్చయేద్విధివద్భక్త్యా సుగంధకుసుమాదిభిః ॥
 ఆనోనియద్భిమంత్రేణ ఆయంఘోరితిమంత్రతః । వీవమభ్యర్చ్యతం దేవం
 మనసామృగమాస్థితమ్ ॥ తదగ్రేజుహుయాన్తంత్రైర్గుక్తైస్తైరపిభూయ
 సా ॥ బ్రాహ్మణాయ సువృత్తాయ విదుషేతి గుణైర్భుజే ॥ మృగందద్యా
 త్సుపిధివ త్సదాచవిధి కౌవిదః । దానాంతేకితయేన్తంత్రం దైవజ్ఞేనా
 నుమోదితః ॥ యన్తయాహరతానానాద్రవ్యాణిసతతంపురా ॥ మహేనగి
 కఫవాతస్య ప్రాప్తమే తద్దరత్యయమ్ ॥ తద్వివాశాయశేదంత్రోమృగో
 వాతస్యవాహనమ్ । దాసేవానేనతద్వాత కారిణిపాపసంశయాత్ ॥ ము
 చ్యతేనిరుజ్శ్చూసం భూయాసమితితంవదేత్ ॥ సహేమాజ్యపాత్రంవిలొ
 క్యదద్యాత్ ॥

...

...

✽

ఇతి కంపవాతహరమ్.

అథాక్షేపవాతహరమ్.

తత్రైవ ॥ వాయోరాక్షేపసంజ్ఞస్య శ్రుణుకర్త సలక్షణమ్ । నిషక్య
 తించవిశేషేణ కీర్త్యమానంమయానఘ ॥ ఆనాగసిగురౌశాంతే చైరభా
 వేనవతకె । వాతఆక్షేపకోనామ జాయతేభృశదుగిభదః ॥ లక్షణంతస్య
 వక్ష్యామి త్రినావిత్రివిభభూషణ ॥ గురుప్రణీత వాక్యార్థం కృతవాసపి
 యన్తృపా । కుతరాగ్ర భూతచారాద్యై రన్యథార్థకీరూపజైః ॥ ఆ
 క్షిపన్నసదాక్షేపైః ప్రాక్షిపేజ్జనసంసది । అంగాన్యాదాయముఖ్యేన ప్ర
 సవిస్రతికమణి ॥ యథాపశ్చాత్కృతాస్సర్వే అథాగరు నిరూపితాః ॥

ఏవంపశ్చాతరాదీతి క్షిప్యంతేంగానిదుష్కరేః ॥ క్షిప్యంతే వాయువేగే
 న నానారాద్రభిదాదిభిః । నాశ్చాతినవినిదాతి ససావంప్రపిబత్వసా ॥
 వాయునాక్షేపకేణాతః కించితక్రూర్తం తుమేతతః । గురుదితాపశాప
 శ్చేత్సర్వాంస్తాంతృత్వతాంపయేత్ ॥ తదామక్యేచ్ఛిరోవాతో స్వాంగా
 దీన్యపితాపయేత్ । ససత్సుబహిరాభీతే నిషెద్ధప్రసరేగురౌ ॥ అంగానా
 మప్రసారిత్వా త్సముహుఃప్రపతత్యధః । తంవాపతానకోనామ్నా సభి
 షగ్భిరుదీర్యతే ॥ యదాప్రతిస్థంభవతి గురుశ్చోకభయాదీతః । తదావా
 తోంగమప్యస్య స్తద్ధాత్తకమథాపివా ॥ తత్తస్మిన్భంమానుషస్యాంగం దం
 డవత్ప్రతిభావ్యతే । నామ్యచానంచననమే తరసాయత్పరైరపి ॥ తదుద్గం
 డాయతానాభ్యం సంజ్ఞాంచలభలేమనూత్ ॥ గురుర్యథాభవద్వాచాస్తం
 భఃప్రజ్ఞాపరాజయాత్ ॥ తథాస్వాహుఃపునస్తంభాత్ జప్త్వాగ్రమపితుద్య
 తే । నాన్యమస్తుసశకోఽతిపిబత్వంభోతికృచ్ఛక్రితః ॥ మానసోవాపతాన
 స్యాత్రుష్కాక్షేపకోఽతః । కర్మవాగ్భ్యుమధిషిస్తే గురౌదండాప
 తానకః ॥ ఏవంత్రిధావిరుద్ధేన్ద్రిక గురౌవాక్షేపితేష్యసా । త్రిధేతిలక్ష్య
 తేసంజ్ఞాం తద్విరోధానుమానతః ॥ షణ్కోవాక్కాయ కర్మాద్యై రధి
 క్షిప్తేపురాగురౌ । అపతంత్రకతిఖ్యాతో వ్యాధిగ్వాతప్రకోఽతః ॥ ఇతిజ్ఞా
 త్వాప్రతికారం వ్యాధేస్తస్యచటిచరేత్ । విధిరత్రాపతంత్రోక్తాః సర్వఏవ
 విధీయతే ॥ అంగానామపుష్పంభా స్తస్మంభపూజా క్రమాదిభిః । చే
 యాత్రాభ్యచ్యవేదివద్ధరేస్త్రైఃకమితనుః ॥ నిర్మితానువిశుద్ధేనస్వర్థే
 నైవాధానసిహికా । చతుర్భుజగదాపర్మశంఖచక్రోఽశోభితా ॥ తందు
 లార్థాఢకంస్యతామ్రపాత్రేవివేశితా । తదగ్రేభజపేయస్తే బ్రాహ్మణౌ
 శ్యంసితవ్రతాః ॥ యుజంతేమనఃకత్వాది విష్ణోస్సూక్తాని తద్వదః ॥ ఏవం
 దైవైష్లవమమత్రం ఇదంవిష్ణురితిస్ఫుటమ్ ॥ లక్షమానమితం సమ్యక్ష్ణుహు
 యా తద్దశాంతతః । తిలాంస్త్రీ మధురోపేతా నూర్ధ్వమారుతశుభా

మతః ॥ గ్రహ హేమామాదికంసర్వం తతఃపూర్వవదాచరేత్ । మరుద్భ్యో
మారుతంహేమామం వైష్ణవంవిష్ణవేషణ్యేత్ ॥ తతోభ్యుచ్యహ రేమూఁ
తీఁం మరుతచ్ఛగ్రహానపి । బ్రాహ్మణాయ ప్రదద్యాత్తాం మూర్తిఁతై
విక్రమింశుభామ్ । సదక్షిణాంతతోమంత్రాఁ మానసానుచ్ఛేద్యదీ॥ య
న్తయామనసా సాక్షాదధ్యధిక్షిపతా గురూఁ । ప్రాప్త మానోపతానా
భ్యం కర్మణాక్షేపతాపజమ్ ॥ దండాపతనసజ్జంతు కర్మవాగ్భ్యమయం
తదమ్ । బ్రహ్మహత్యాసమంయద్యత్ తస్యతస్యాపనుత్తయే ॥ దత్తాతై
విక్రమీమూర్తిఃస్తత్త దేనోవినాశినీ । ముక్త్యేయంపాతకాత్తస్మా త్తత్త
ద్వ్యాధివిధాయకాఁ ॥ అసఘోహంభవానీతి త్రివారంతంద్విజంవదేత్ ।
జన్మజాత్యానుమంత్రాది దైవజ్ఞగప్రశ్నభాద్యదేత్ ॥ తిష్ఠేత్తేషుగదేష్వే
తతఃకర్మజేమవిశుద్ధతః । కర్మణోలక్షణానాం చ రోగాణాం చ విశేష
తః ॥ విశేషాకీర్తయత్తేషాం నిష్కృతిదైవవిత్తమః ॥

→* ఇత్యాక్షేపవాతహరమ్. *←

గృధ్రసీసంజ్ఞకోవాత వ్యాధిర్నిత్యంసాదుశఖిక్యత్ । కర్మతస్యాపివ
క్ష్యేమి సహలక్షణనిష్కృతి॥ సావలయే నిజగోగ్రాస పాథస్త్రుణస్వవ
త్సయోః । క్షేత్రేవాత్మణధాన్యానాం ధాన్యానాం వాత్మణాకరే ॥ ము
హుముఃహురుపాయాతాం గృహ్నింగామనుధావతీమ్ । ప్రతిజిహీషణ్
ప్రహరేత్ గృధ్రసీతస్యజాయతే ॥ యథావిశ్వావచాహ్వాభ్యా విశ్వావా
సానిలామయాఁ । అదయత్యజులంబాహులంనానామూర్తిరహర్నిశమ్॥
ఏవమేషాంఘ్రినలతః పాష్టికప్రత్యంగుళీద్యయాఁ । ఆరభ్యకురుతేపీఠా
మాకుకుందరమస్తకమ్ ॥ కట్యాంపుష్పేస్థిజోరూర్వో జంఘయోజాఁ
సునోగపదే । జాయతేహివిచిత్రాతీఢాతవః ప్రజిగీషణయా ॥ తేషుతే
షుతథాంగేషు లోష్ఠకాష్ఠాదికాష్ఠభాక్ ॥ అతిదుఃఖకరీబాధా తేషుతేష్వ
స్యజాయతే । ధారణాదివధాత్కూర్జీం సూచీభిస్తోదనాదివా ॥ తోదోభవ

త్యజా రాత్రం వృశ్చిక స్వేదంశనాత్ । యావత్కృత్వస్తదాఘాతస్తా
 వత్కృత్వోష్ఠింఘ్రిపీడనమ్ ॥ ఇతరైర్వాయుథాద్యైస్సాన్వీదంశపీడావృణా
 దిభిః । యదేవసంభవేల్లోష్ఠ కాస్తైరాహననంకృతమ్ ॥ తదంగమస్యపీడా
 దానిమిత్తంప్రతిభావయత్ । గావోవావృషభోవాపి దమ్యోవాగోరసా
 దినా ॥ తన్తోక్షుగ్రహకాలోవా తన్నిమిత్తంభవేదపి । ప్రథానై రూక్ష
 వాక్యానియతోప్రత్యవదత్పురా ॥ అవతాతేతిపీడాయాం విరావాగ్సంభ
 వంతితే । ప్రహరిపిచకాన్యాసత్ త్వక్చేదాస్పృశ్యవాస్తథా ॥ భవంతిత
 త్రతస్యాపి వ్రణాశ్చస్త్రాగ్నిసంభవాః । పృహరేక్రియమాణేసా వక్రా
 దేవాపతద్భయాత్ ॥ భవేవత్యంతరోగాణాం క్రతా స్ఫురణంతథా ।
 భృమోభవతిదాహశ్చ వహ్నిమాంధ్యంచస్వాదనాత్ ॥ ఏవం విచిత్రక
 మాంసా ప్రాయశ్చిత్తమథావరేత్ । శుభేమాసిసితేపక్షే స్వానుకూల
 గ్రహేదినే ॥ సశుభేభూప్రదేశేతు ప్రలిప్తేగోమయాదినా । హేమంత్ర
 విక్రమంపూజ్య లక్ష్మ్యైసహ చతుర్భుజమ్ ॥ వ్రతారంభ నిమిత్తంతు
 విప్రా వేదవిదోదయేత్ । ధర్మశాస్త్రేణ జ్ఞాతవ్యం గోయుగేనధ
 నాదిరా ॥ విచిత్రవనైఘామి హిరణ్యాద్యేనభక్తితః । శ్రుత్వాకర్మ
 స్వకంలేభ్యస్సమ్యక్సంపూజయేత్సదా ॥ గవాం శుశ్రూషణపరో వృతం
 మాసాంతమాచరేత్ । కృచ్ఛాగ్రితి కృచ్ఛసంజ్ఞంతు విధివచ్ఛ్రద్ధయా
 నితః ॥ గవాంశ్రేష్ఠ తమైగ్రానై జలేనేద్భా విహరతైః । సగాంశు
 హూమరసశం గోమత్రప్రజపేదృచమ్ ॥ ఇడేరంతేతికావ్యేచేత్యనిశంస
 యజుజఃపిత్ । ఏవంమాసాంత మాసాద్య దద్యాద్ధేనుం పయస్వినీమ్ ॥
 విప్రాస్సంభోజయేచ్ఛక్త్యా భక్ష్యభోజ్య ధనాదినా । లక్ష్మ్యైహికమిదం
 తస్య వ్రణశస్త్రాగ్నిజంభవేత్ ॥ కణాభిహస్తహృదయే పీడాస్యాదథకా
 రణాత్ । జన్తజాత్యాదికంపౌర్వం తత్తత్సమయతోవదేత్ ॥ అతీతజను
 పాంసంఖ్యా మేష్వాణామఃకర్మణామ్ । పాతివేశ్యాదయోష్యస్యగృ

హై స్తత్పరితస్థిస్తైః॥ విజ్ఞాయకమణోపేతే అనుమంత్ర ప్రయోజకాః।
 తేపివాతామయగ్రస్తాః కటిపుష్టాంఘ్రిపాణిమ ॥ దృశ్యంతేసుహృదోఽప్య
 న్యేకమణోస్యానుకారకాః ॥ ఇతిశ్రీజ్ఞానభాసరస- గోధికార-రేమ
 హోగోత్పన్నగృధ్రసీకమప్రకాశః ॥ సూర్యఉవాచ ॥ కటిపుష్ట గృ
 హేనూత కారణంకీర్త్యతేధునా । గృధ్రసీ లక్షణంనా స్తి కేవలంకటిపు
 ష్టయోః ॥ పీడాతోదోగ్రదాహూవా దదుగ్ధాధిర్యపూర్వకమ్ । లక్షణంక
 మణానేన జాయతే ప్రా క్తనంహితత్ ॥ కట్యాంపుష్టోప సంధ్యాదా
 బ్రాహ్మణం గామథాదతః ॥ కాష్ఠలోస్తాదికృతే కరపాద ప్రహత్య
 భిః ॥ తత్తన్నిమి త్తజాబాధా తత్తత్రాస్యేహ జాయతే । వేదనావగ్రహ
 స్తోదహూంధంవాన్వలక్ష్మయ్యుక్ ॥ లఘుగౌరవభేదేన ఘాతకగి ప్రతిహ
 న్యచ । ప్రహతులౌఁధనంపీక్ష్వ తథాహతుశ్చవాససః ॥ గృహక్షేత్ర
 తృణాధార ధాన్యాదిప్రతినాశితః । తత్తద్వస్తు విహీనానాం విశేషాత్త
 స్యజాయతే ॥ తేనకార్యం విశుద్ధ్యథేం దానంపూర్వోక్త మాదరాత్ ।
 తై విక్రమీంసలక్ష్మీకాం హైమీనిషు-మయీంతనుమ్ ॥ సాలంకృతిప్ర
 హరణాం సదవ్యాదస్యశాంతయే । ధేనుంచగోయుగందివ్య వాసాంసీద్ర
 విణానిచ ॥ బ్రాహ్మణాకథోజయేత్సమ్యక్ శతంసతుసమాపీ తః ॥ మా
 సంపరిచరేధేనుం బ్రాహ్మణాంశ్చయథావిధి ॥ జన్మజాత్యాదికంపౌర్వం
 లక్షణంపూర్వవద్వదేత్ ॥ ... *

➔* ఆధామవాతహరమ్. *➔

విప్రేభ్యఉపస్తుప్తంచ ఆమాన్మంభూరితోహరత్ । విశ్వస్తస్యాధదీన
 స్యవిషందత్యాహరత్థనమ్ ॥ స్వజనా తిథిబంధుభ్యః పర్వణ్యపి కదన్న
 దః । పూజ్యాన్తాన్యాస్సుయాన్వృధా దుర్వచోభిస్తుపీడయత్ ॥ దుష్ట
 మణిఃపుమానేతై రామవాతమవాప్నుయాత్ । సుదినే శశినశ్శుద్ధావిధి
 మేనముపక్రమేత్ ॥ బ్రాహ్మణాన్ససనూహృత్య తిథేష్వాయత శేతథా।

శుచివస్త్రేదధన్నాపతః సమభ్యర్చ్య గదాధరమ్ || తత్సమక్షంగవిపే
భ్యోదద్యాత్మప్రమలంకృతాః | పయస్వినీ శ్శుభాశ్శంకతాః చతస్కాపః
చపటథా || విత్తవ్యాధిబలంవీక్ష్యత్రధయాపరయాన్వితః | ఆమాన్యానిశ
తందద్యా ద్దక్షిణాపసగైస్సహ || దానాంతేబ్రాహ్మణాన్సర్వాన్సమా
హూయపరిస్థితః | శ్రావయేన్నంత్రమస్మాగ్గే దైవజ్ఞేనసమీపితః || సావ
మినాముఖ్యకల్పేన దత్తానీఫలలిప్సయా | ద్విజేభ్యోఽపిసదాన్నానిగుణేభ్యస్స
దనేనిశి || యన్తయావినియుక్తేన తత్రతానిచ చకిరె | తేనప్రాప్తోమహా
వ్యాధి రామవాతోతి దారుణః || తస్యనాశాయమేదత్తా ధేనవ శ్శుభలక్ష
ణాః | ఆమాన్యపినదత్తాని విత్తశాత్యమకుర్వతా || యేనసోస్తాద్విముచ్యే
హందుస్సహద్భాధితోమతః | అనఘాహ మసానీతి త్రిరంశశ్రావయే
ద్ద్విజాన్ || అనఘ స్తవమసీత్యుక్త్వ స్తతోవిప్రాన్విసజయేత్ | తతస్స
కనకంసపిః స్సవప్రాప్తోపీక్ష్యచద్విజాన్ || పృథగ్మృత్యోధయాభ్యర్చ్య
స్సగన్ధస్త్రామాన్నఘాషణైః | ద్రివిణేనయథాశక్తి విత్తాదుక్తబలేక్షయా ||
దీనాంధక్రమణేభ్యోఽన్నం దత్వాఘంజీతబంధుభిః | ఐహికాన్యపిచిహ్నాని
తస్యేమానివిచింతయేత్ || కరాంఘ్రింగుళిముష్ట్యాదా వివధిఃప్రణజాత
యః | జిహ్వాదశనదంష్ట్రాదా దాబాల్య మపివేదనా || మూషకాస్తత్రక
ణాకారః తిలకాగకంఠసంధిమ | సదైవోద్విగ్నచిత్తత్వం ద్రవ్యహానికరో
ద్భవమ్ || నృపహారాగ్నినిక్షేప వాణిశ్శేషణతోవ్యయః | జన్మజాత్యనుమం
త్రాద్యం ప్రాతిపత్త్యా చింతనమ్ || తత్సర్వం ప్రశ్నభాజ్ఞాత్వా సుధియా
దైవవేదినా ||

ఇత్యామవాతహరమ్.

అథాపతంత్రవాతహర హరిణదానమ్.

తల్లక్షణం ఆయుః సేదే || కృచ్ఛాదుచ్ఛ్వాసితిత్రస్తో స్రవస్త్రితలో
చనః | కపోతభవకూజేచ్ఛ విసంజ్ఞసాస్తిపతంత్రకథి || తన్నిదానపరీక్షా
రా హేమాద్రావ్యపురాణే || గురోరలీక నిబంధా దపతంత్రీభవే
న్నరః | అలీకనిర్బంధోనిమిత్తంవినా నిబంధః-వత్సేతస్త్రితకారందా
నం హేమాదిసంయుతమ్ | పలేనవాతదధేనతదధా భేదనవాపునః || కా
రయేద్ధరిణం హైమం వాయోర్వాహన ముత్తమమ్ | శృంగేచ రజతే కా
ర్యేపర్వత్రయసమన్వితే || పర్వత్రయం అంగుల్యాదేః || తండులోపరిసం
స్థాప్య బ్రాహ్మణాయనివేదయేత్ | ఆశక త్రితయంయద్వా తదథంవా
థశక్తితః || ఆశకస్వరూపంధాన్య ప్రకరణేపరిభాషాయాం జ్ఞేయమ్ || పా
దేమవత్సమస్థాప్యం కాంశ్యపాత్ర చతుష్టయమ్ || కాంశ్యపాత్ర చతుష్ట
యమితి సామాన్యేనోక్తావపి పయోదధిఘృతక్షౌద్రపూరితంస్వస్వయం
త్రతభితి కంపవాతహరేడుక్తత్వా దత్రాపిపయ ఆదిపూరితం గ్రాహ్యమ్ ||
పృథ్వీచంద్రోదయేష్యవమ్ || వాయుదైవతమంత్రైశ్చ జ్ఞామంత్రైశ్చ
ప్రకల్పయేత్ || వాయుదైవతమంత్రాః వాత అవాత భేషజమ్ | ఆనోని
యచ్ఛిశ్శిశీని భిరధ్వమిత్యాద్యాః కంపవాతహరోక్తా అత్రాపిగ్రాహ్యః || స
మిదాదిచరుంహుత్వా శతమష్టోత్తరంస్విజ | ఆచార్యస్సర్వశాస్త్రజ్ఞః స
ర్వవిద్యానుసిద్ధితః || ఏతద్ధానప్రయోగజ్ఞో వేదవేదాంగపారగః | అగ్నే
రీశాన్యదిగ్భాగే కుంభంసంస్థాపయేత్సద్ధీః || నవరత్నానిదేయానిలభాభేన
ణామేవతు | నిక్షిపేన్నృత్తికాంవాపి రోచనాంగుగ్ధలంతథా || సక్తుభి
బ్రాహ్మణైశ్చాపి శాంతికర్మ ప్రకల్పయేత్ | అపోహిష్ఠాదిభిర్మం
త్రై హిరణ్యాదిభిరేవచ || పవమానానువాకేన దేవస్యత్వేతిచైవహి
తతఃపీతేసమాసీనో మాహిషీచపురావృతాః || వస్త్రేణదేష్టితంకుంభమా
దాయచతురోద్విజాః | తతఃకుక్లాంబరధర శ్శుక్లగంధానులెపనః || ఆచా

~~~~~
 ర్హాసమంపూజ్య హిరణ్యస్య పృకల్పయేత్ | వాయోస్థితేనమత్రేణత
 ల్లింగేనాథవాపునః || తతస్తాంహరిణీందద్యాత్ప్రజ్ఞువాయుఉదజ్ఞుఖిః | మం
 త్రతేనానేనవిధినా ఆచార్యాయాథభక్తితః || వాయోచరసిఘాతానామం
 తస్తస్త్వంలోకపావనః | ప్రాణాపానవ్యావోదాన సమానాద్యభిధానతః ||
 అలీకంయత్కృతం దేవ పూర్వజన్తనిమారుత | త్వంవేత్సినర్వమేతద్ధి పర
 మాత్మాయతైవహి || వాహనస్యప్రదానేన అపతంత్రంవినాశయ | బ్రాహ్మ
 ణానాంచతుర్థాణాంచ యథాశక్త్యాచదక్షిణాం || ఆచార్యస్తస్త్వహతంవా
 సోగృహీత్వాశుక్లమేవతు || తేనేనస్యేయథాఽంగ మంగానివిమృజేత్సు
 ధీః || అక్షిధ్యాయనువాకేన యథాలింగే ప్రయత్నతః | దధాన్ గ్రముష్టి
 నాచైవ దభజపింజులక్తైరపి || హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః అపాహిష్ఠేతి
 వైపునః | పవమానాను వాకేన ఆసోఅస్తా తతైవచ || అనైశ్చమా
 నైశ్చ బాహుయాద్భ్యామ్నతై లోకక పూజితైః | బ్రాహ్మణానోభజ
 యేత్తత్ప్రద్యథావిభవతోనరః || ఏవంకృత్వాతునియత మపతంత్రాత్ప్ర
 ముచ్యతే | ఆయురారోగ్యసంపన్న స్సప్తోభవతిమానవః || మహావ్యాధి
 మజాప్యేషు దానమేతత్కరోత్యయః | తత్తద్దోషైర్వినిముక్తౌ నీరుజో
 భవతిప్రభా ||

...

...

*

ఇత్యంత్రవతహరం హరిణదానమ్.

అథ నేత్రపుష్పహరమ్.

సూర్యారుణ సంవాదే || జరాయుజాంఽజాక్షీబాణ మిధునీభావ
 మాగతా || క్షీబాణస్తదోన్నతా || యదృచ్ఛయాభిరవతః ప్రేయ
 సీభిస్సమాగతా | వ్యయనస్తయవిద్భావాః పతత్రీ ననశ్రపాణ ||
 భయాద్వియుజ్యతాంతేషాం శుక్లబిందుర్యదద్రవత్ | అకాలేవాఽవ్రదేశే
 వాప్యల్పనందంసమీయుషః || రతిసక్తచిత్తస్యేతిభావః భయాదినాచ్యు

తేకుణ్ణే పృథ్వాల్లింగక్షతిమూహుః - ఇత్యాది లక్షణాన్యక్తాని ॥ తస్య
 ప్రతీకారఉక్తః - సువర్ణాద్యమమానేన సామాన్యం పన్నగాధిపమ్ ॥ గరు
 డమ్ ॥ వైడూర్యమక్షియుగళు కర్తవ్యంమాక్తికాకృతి ॥ తిలద్రోణోప
 రిస్థాప్య పూజయేద్దివిధాహణైః ॥ తతోబ్రాహ్మణ మామంత్ర్య వేదవే
 దాంగపారగమ్ ॥ తస్మైతంపన్నగాధీశం దద్యాద్దానంవిధానవత్ ॥ దా
 నాంతేతేతయేన్ద్రంత్రం ప్రయతగిప్రాంజలిస్థిసతః ॥ మంత్రస్తు యన్తయా
 మూఢభావేన కౌతుకావిష్టచేతసా ॥ పశ్యతామిథునీభూతౌ కామాతౌ
 పక్షిదంపతీ ॥ అకృతాథౌ సుఖానక్తా మోహాద్విశ్లేషితామయా ॥ తతో
 మయైత త్సంప్రాప్తం నయనే పుష్పవైకృతమ్ ॥ దుష్టంచాతువ్య తేజో
 హృత్ మహాదుగ్ధవిధాయకమ్ ॥ తస్యనాశాయదత్తౌషే పక్షింద్రోవిష్ణు
 వాహనః ॥ మంతవ స్తిలసంఖ్యాకాః ప్రాప్తాస్తం నిఘ్నతాసుఖమ్ ॥ పా
 త్రమప్యంహసోహేతు సర్వంతన్తైప్రణశ్యతు ॥ ప్రకారాంతరమత్రై
 వ ॥ నగ్నంపరస్త్రియంసుప్తాం నిజపత్యుపసంగతామ్ ॥ యగవశ్యేభ్య
 ధయాచాగ్య కుసుమంజాయతేక్షిణి ॥ సువిష్టేశుభగేదేవేపంచగవ్యజలో
 క్షితే ॥ ఉక్షితేహృక్షితేస్వస్తికావస్త్రవేష్టేవాశాల్పలిపీఠసంయుతే ॥ మృ
 గాజినపరిక్షిప్తై కంబలేనోప సంవృతే ॥ ముగ్ధ ద్రోణాచలగికార్యో వి
 పులగిపర్వతాకృతిః ॥ కృష్ణవస్త్రావృతే తస్మిన్నాయసీయోషితాకృతిః ॥ క
 తేవ్యాఋచిరాకారా పంచాశత్పలనిమితా ॥ తత్రోత్తరశిరస్థాప్య
 మీలికాక్షీ పృథుస్తనీ ॥ పురుషేణాయసేనైవ సంయుతోత్తానశాయినీ ॥
 తతస్తద్మగళంతత్ర పుష్పచందనచచితమ్ ॥ శయనాఢోభువిక్షిప్తరక్త
 కంచుకశాటికమ్ ॥ ప్రదదేత్తానివిదుషే బ్రాహ్మణాయసదక్షిణమ్ ॥ దానా
 తేప్రణివత్యైనం మంత్రమేతముదీరయేత్ ॥ మంత్రస్తు యన్తయాపూర్వ
 జనుషి ఇంద్రియాహతబుద్ధిరా ॥ పరస్త్రిపుంసయుగళం సహసుస్తమనం
 తరమ్ ॥ అదశేనీయంసాధూనా మాద రాద్దృష్టమంజసా ॥ ఏనసోస్యప్రణౌ

శాయ తదస్యాక్షిగదస్యచ ॥ యుగ్మంకృష్టాయసంతుభ్యం దత్తమేతత్సద
క్షిణమ్ | అతస్తద్దశనోత్పన్నంపాపంమేక్షిగదస్తథా ॥ విప్రణశ్యతుమా
భూయో భవేద్భూదయముల్బణః | ఏవమస్తీవృతితేనో క్తస్త్రిద్విజంతం
విసజ్యేచ ॥ తతస్తామృమయంపాత్రం పూణంగవ్యేనసర్పిషా | సువణం
మితహేమాభ్యం రత్నానాంపఞ్చకేనతు ॥ గురుంసంపూజ్యసంగృహ్యత
స్త్రిదద్యాత్సదక్షిణమ్ | అభవతిగృహీతృమంత్రః ॥ ఓశౌమయమిదం
స్వణంమౌజోమయమిదంహవిః ॥ ఓజోమయం స్వణంమయంతుభ్యమౌ
జస్వినేమమా | చాతుషస్యోజసోవాప్త్యై తుభ్యందత్తంప్రసీదమే, ఇతి॥

ఇతి నేత్రపుష్పహరమ్.

❖* అథ రక్త పిత్తహర వరుణ దానమ్. *❖

సూర్యారుణసంవాదే ॥ గౌడీంపైష్ఠీం తథామాధ్వీం పిబతశ్చానవంత
థా | సవణౌమభిగంతుశ్చ మృషాభైషజ్యకమణః ॥ నాసానేత్రస్యక
ణేభ్యో మేధాదపిగుదాదపి | రక్తం ప్రవతేతేతీవ వికృతం పిత్తదో
షతః ॥ సుస్వతంపిచ్ఛిలంసాంద్రంపాంశురోజస్విభేనలమ్ | కృష్ణం జాతి
కషాయాభంతథాగోపయసాసమమ్ ॥ భాస శ్వాసౌచదౌబల్యంతృష్టా
కోష్ఠప్రభేదనమ్ | శిరస్తాపస్సరక్తంచ సిష్ఠీవతిచ మత్యపి | లక్ష్మైతద్ర
క్తపిత్తస్యకథితంరోగిణస్తథా ॥ ప్రతికారమాహ ॥ వైష్ణవేమాసిపూర్ణా
యాంస్వాసుకూలగ్రహేదినే | సశుభే భూప్రదేశేతు గోమయేనోపలేప
యేత్ ॥ తత్రిసంస్థాపయేత్కుంభం తామ్రంఽఽథాఽదిపూరితమ్ | రక్తవ
స్త్రేగిసంపీతంసహితశ్యాషధాన్వితమ్ ॥ తత్ర తామ్రమయేపాత్రే తిల
పూణేభలాన్వితే | వరుణం యాదసాం నాథం సువణంపలనిమితమ్॥
పూజయేత్ప్రతిపౌష్యసూక్తైర్వరుణదైవతైః | తదుత్తరేశ్యసేతుంభం
తామ్రంపలశతోన్మితమ్ ॥ గవ్యేనసర్పిషాయుక్తంసహిత్యంమనోహరం॥

దక్షిణేమధునాపూర్ణంహ్యజ్యపూర్ణంతదర్ధకమ్ ॥ ఋగ్యజుస్సామభిస్త
త్రీవరుణంవారుణై ర్యజేత్ ॥ ఋజ్ఞాంతేవిప్రమాకార్యవేదార్ధజ్ఞానకోవిదం ॥
అభ్యచ్యేగంధపుష్పాద్యైవస్త్రస్సగ్ధామభూషణైః ॥ తతస్తస్మైప్ర
యచ్ఛేత్తం కున్ఘంవారుణసంయుతమ్ ॥ విధినా ప్రోచ్చరన్తత్ర మేకచి
త్తస్సమాహితః ॥ వారుణోఽపి తాపూర్ణం యన్తయా పాపమాజితమ్ ॥
రక్తపితృకంఘోరం దుస్సహంత్యతిగహేతమ్ ॥ తద్వినాశాయ తత్కు
న్ఘంవారుణంవరుణాస్వితమ్ ॥ తుభ్యంసప్రదదేవిప్ర మమతత్పాపతనుద్భ
వ ॥ ఇమాతస్సైశుభౌకుంభౌసమృద్ధౌమధుసర్విషా ॥ గహిణ్యైవయా
దత్తైగృహాణవిధి కౌవిద ॥ యన్తయాత్రివిధం మద్యం కుమ్భశః ప్రాజ్ఞి
షేవితమ్ ॥ తేజోవైవ్యూహమతులంతస్త్వా దధిగతంతుయత్ ॥ ఘటయో
స్తుప్రదానేన సర్వంతస్మేప్రణశ్యతు ॥ ఏవమస్తీవ్రిసోమ్యక్తా తదాదా
యగృహాన్వ్రజేత్ ॥ తతఃకాంస్యమయేపాత్రే సహిరణ్యేనసర్విషి ॥ వి
లోక్యవదనంస్వంతదాజ్యంతేజఇతిస్మృశేత్ ॥ తతోన్యానపి సద్విప్రాత
ర్పయేన్నిజశక్తితః ॥ భూమిద్రవిణవస్త్రాద్యైరత్నైర్నానావిధైరపి ఏ
వంకృతవిధిస్తాక్ష్యముచ్యతేరక్తపితృతః ॥ సప్తరాశ్యావదంతోభూచ్చర
మేమూత్రకృభ్రవాక్ ॥ తృతీయేరక్తపితృతోజన్తస్యకృతనిష్క్రూతిః ॥ అ
ల్పచుల్పతరంతేషాంలక్ష్మై హపిప్రదృశ్యతే ॥ లక్ష్మై తదాహితంతస్యవక్త
వ్యం దైవవేదినా ॥ సిద్ధౌమమృరవద్దదుగ్ధిః పాదపృష్ఠోరుసంధిషు ॥ హని
శ్యుల్పపటాదీనామగ్నిచోరాద్యుపద్రవాత్ ॥ అధ్వానోధ్వో మరుద్వహ్ని
శస్త్రోత్పాతాద్వృణోద్భవాః ॥ ప్రయోజకాసుమస్త్రాద్యాశ్శక్తాస్తదనిషే
ధకాః ॥ ప్రాంతవేశ్యాదయోజ్ఞేయాబంధువస్తాద్రవాణితాః ॥

ఇతి రక్తపితృహరవరుణదానమ్.

అథ శూలహర శివమూర్తి-దానమ్ *

సూర్యుణసంవాదే || మూలేన దేహినోజంతూ నిర్ద్యతశ్శూలకః
 ణమ్ | నిష్కృతిశ్చాపియాతస్యసహసోల్లాఘకారిణీ || శూలవిద్ధో యథా
 మూఢామనర్చేచ్ఛముమోహచ | మూఢామోహస్తథైవాస్య శూలే
 మూఢాపిజాయతే || శిరసోరారవంకాష్టమిత్యాది హృదయాతలయః
 యథాతస్యోభవన్సుర్వం తథాతాపాభవంతిహి | కాలవేళాంగ భాగా
 ద్యం తద్యదస్యాత్రచింతయేత్ | శూలద్రవ్యంవినిధాన్యదైవజ్ఞః ప్రవదే
 త్సుధీః | లక్షణైఃపశ్చభాద్యాపియథాతదపికిర్యతే || శూలవాచాభ
 వేల్లోహమాలదీక్షాతిసంతతః | నానారతిచిరస్థాయీమూర్త్యామోహ
 విధాయకః | విశేషతోజ్వలఢీభిమత్పష్టాఽరుచిప్రదః | భిషజాముప
 చాకైశ్చసోతియత్నకృతైరపి | సశామ్యత్యనరోగశ్చ భుక్తివిటోగ్రధ
 నశక్యతః | శూలేకాశ్యమయంచిహ్నుందైవవిచ్ఛాలినోవదేత్ | శూలం
 విత్తస్తిమాత్రంసద్దేహినోస్యకదర్థయేత్ | జనపూహే నవాప్యేకే ప్యాశి
 షంద్విజప్తంగవాత్ | ప్రతిగృహ్యప్రయత్నేన ప్రణమ్యేనంవిసజయేత్ |
 తతస్తుపరమాన్నేనభోజయేత్తుశతంద్విజా || విహీనన్యాంశ్చసంతప్య
 దక్షిణాభిస్సక్తతః | దీనాంధకృపణేభ్యోన్నందత్వాభుంజేతంధుభిః || భ
 వేన్నాతిచిరస్థాయీ ముహుశ్చామ్యతికుస్పతి | శూలేకణ్ఠక సూచ్యగ్రస
 మ్భదేచిహ్నుమీరయేత్ | హృదయేత్రికపుష్టాదా సశూలోష్ఠాంగవర్ధకః |
 సహసారంభకాలేతుతీవ్రసౌమ్యశ్శమఃప్రజేత్ || అచిరాద్వాతవిణ్మాత్ర
 ప్రవృత్త్యాపిప్రకామ్యతి || ఆటోపదాహకఫకృచ్ఛాన్సఖాసారతిప్రదఃప్ర
 శ్చభాదవగంతవ్యాశూలవ్యక్తిరథాపివా | రిపుభాగవతే కూరే స్థిరేలో
 హంవిచింతయేత్ || చరేకణ్ఠకసూచిభిర్విదేహేశావజంగుహే | లక్షణైరి
 తివవ్యాధేశూలస్యజ్ఞానకోవిదః | నిష్కృతింవిదధితాథయథాశాస్త్రోప
 దేశతః | శుభేమాసిసేతివత్సే వరకమానేశ్వరద్యతా | తీర్థేవా స్వగృ

హేవాపిశుభదేశేసుసంగతైః । గోమయేనోప గంధిపై కృష్ణకమ్పళ వి
స్తరే । తిలానామచలంకుర్యాద్ద్రోణేనవిధికోవిదః । తస్మాత్తుపూర్వది
గ్భ్యాగేతావంతంతండులాచలం । తత్రసంస్థాపయేత్పాత్రం తామ్రేంద్వా
దశపాలికమ్ । తండులాచ్రాతతస్తస్మిన్సావణం శుభలక్షణమ్ । సువర్ణే
నశివంకుర్యాదుమాదేహాభకథారిణమ్ । తత్రతంపూజయేద్దేవంశైవైస్సు
క్తైర్యథావిధియజుర్వేదవిదస్సమ్యగ్వేదవేదాంగపారగాః । తతస్తిలాచ
తేతస్తిన్పలాధాకర్ధవినిమిత్తమ్ । సావణంస్థాపయేచ్ఛూలం శూలేతస్మి
న్నయోమయే । కాంటకరచితంతామ్రంకావ్యకైతిశిఖంశుభమ్ । ఉర్ధ్వా
జ్ఞంతదధోమూలంబోడశాంగులముచ్చితమ్ । సప్తాంగులిమితాశ్వాఖాః
కర్ణవ్యాద్య్వంగుళాంతరాః । తత్రితత్సుప్రతిష్ఠాప్యపూజయేద్వివిధార్హ
ణైః । చందనేనాతిరక్తైన విలెప్యంరక్తవాససా । సుసంవేష్యైర్బయేద్భ
క్త్యాచుమైశ్శాఖాగ్రాలంబితైః । తదగ్రేప్రజపేత్సమ్యక్త్వేన సూక్తానదేశి
కః । బహుయాత్తద్దశాంశేన తిలాంస్త్రిమధురపుతా । జపహూమా
ర్చితంసమ్యక్ శూలిసేవినివేదయేత్ । తతోబ్రాహ్మణమధ్యేతుబ్రాహ్మణేశు
భలక్షణే । ప్రదర్శితవిధానేన దానాంతేమంత్రమీరయేత్ । యన్తయావి
ధ్యతాజంతూన్మూలేనానాగసగిపురా । శూలవ్యాధిభయంఘోరంపాప
మాప్తంసుదుస్సహమ్ । మంతవస్తిలసంఖ్యాకాయేమయావిహితాస్తదా॥
తేభ్యోముచ్యేయవిధివత్ శూలదానేనచామునా । అనఘోహ మసానీతి
త్రివ్రదేస్సమ్యక్సర్గః । ఏవమస్తుత్రిరభయస్త్రవృక్షేత్యపి తంద్విజః । బ్రువ
న్మూలంతదాదాయతిలాంశ్చస్వగృహంవ్రజేత్ । తతస్తాంశామ్భువీంమూ
ర్తిం తండులాచలమూర్ధగామ్ । అభ్యర్చ్యవిధివద్యూపంగస్థవుష్పాదికా
హణైః । కృతాంజలిపుటానమిః పార్థయేదిదముచ్చరణ । భగవన్వివి
ధవ్యాధిమృత్యుభీతివినాశన । శరణంత్వాంప్రపపన్నోస్తి హాహిమానుత్ర
శూలతః । బ్రాహ్మణాయమయాదంతంశూలంలె పియమాయుధమ్ । లే

వి శే ష వి ధా నా ని.

నైవదుష్కరం ఘోరం మమనూలం పరిశ్యతు | ఇతి విజ్ఞాప్య తాం మూర్తిః
 ప్రణిపత్య సతః పూజామ్ || ప్రదద్యా దైశికా మైవ దైవజ్ఞా యసు మేధసే | తదం
 తే కీర్తయేత్తంత్రం దైవజ్ఞేనానుమోదితమ్ | భగవత్ త్వత్ప్రసాదేన య
 స్తయా పూర్వసంచితమ్ | విజ్ఞాతం విధివ దైవం విధిర పృథ్వీనాశకృత్ | వి
 దిత స్తదిమాం మూర్తిః శామ్భవీం శుభలక్షణామ్ | తుభ్యం సంప్రదదే విద్య
 స్సహృదీ త్వం సదక్షిణామ్ | ఇమాంతాం ప్రతిగృహ్య మిస్వస్తి తే స్త్రితి కీర్తన
 యేత్ | దేశికశాస్త్రపితృనీస్తామాదాయ సతండులామ్ | సమాపయే ద్వి
 థ శ్శేషమస్య కర్తవ్యం సంస్తరత్ | యజమానస్తతస్సపిసన్మిష్టామిహామి
 త్యగామసి | విప్రాంశ్చ ప్రణిపత్యా నదత్వా తేభ్యో యథా రుచి || వాసాం
 సిధనధాన్యాదిప్రణిపత్య నిర్జయేత్ | సంభోజ్యైర్వినిక్షేరణైర్విర్మధురైశ్చ
 ధ్యాన్వితః | ఇష్టే శ్చ బంధుభిస్సార్థం స్వయం భుంజీత వాగ్యతః | జన్మ
 జాత్యనుమంతా ద్యైస్తత్సర్వం ప్రశ్నభాద్యజేత్ | ఐహికం లక్షణంచాపి
 వక్తవ్యం దైవవేదినా | లేమలేమతదంగేషు శూలూత్థానితరానపి | వ్రతా
 న్యన్యాని శస్త్రాదిదోషజాన్యపి కీర్తయేత్ | హస్తాంగుళితలేంగుష్ఠమూలేషు
 వివిధారుజః | జాయంతే విషశస్త్రాగ్నిజనితా గిర్యత్యయా వహః ||

ఇతి సూర్యారుణసంవాదే శూలహరం శివమూర్తిః దానమ్.

➡➡* అథ శూలజీర్ణహరమ్. *◀◀

కర్తవిపాకసంగ్రహే నిదానమాహ శాతాతపః || శూద్రస్యైవ నతు
 భుక్త్యాన్నమప్రీతస్య ద్విజస్యచ | శూలవ్యాధిర్భవేషిత్వ మజీర్ణాదపిపీడి
 తః || అత్రైవం నిమగ్నం తుర్యాదుపవాసత్రియంతథా | దద్యాత్పలత్రియం
 రూప్యం బ్రాహ్మణాయ సకాంచనమ్ |

ఇత్యజీర్ణశూలిహరమ్.

అథ శ్వాసభాషహరాణి.

తత్ర సూర్యురుజసంవాదే || మైశున్యంకుర్వతస్సుత స్వామివోలక్ష
ణంశ్రుణు | యథాయథాసాపిశునో హృదయా దావ్యసృతాత్పురా ||
మైశున్యేనమృషావాక్యైః పరేషాం మర్త్య భేదకైః | తథాతథాస్వహృద
యం హిమితేభ్యశమావినా || తథా || తత్రైతాన్యపిచశ్వాస లక్షణా
నిధవంతిహి | తథాతస్యోధ్వతశ్శ్వాసః పశువత్స్వనలేభ్యశమ్ || నప్తసం
జ్ఞోధ్వముద్భావిత లోచనస్సిన్ధుస్తకః | భిన్నవాగ్దీఘః పదనోబ
ద్ధవిబ్జాత్రనిగమః || కరుణంనిశ్వసకదూరాచ్ఛ్రియతేనబసోశ్చరైః |
ఏనంశుద్ధేమతతాగల వృత్తిప్వితవిచితయేత్ || కాలాంతకేనాథమృతేరు
ద్ధేలక్ష్మీతికీతయేత్ | ఉధ్వగస్తవ్యచశ్వాసః కష్టేనాధఃపునర్వ్యజేత్ ||
ఉపయ్యద్భావితనయనో భిష్టసస్వహతద్యతిః | రతింసలభతే శుష్యద్వ
క్త్రైవికురుతేభ్యశమ్ || ముహుమోహ ముపైత్యేషాం మహాయత్నేన
శామ్యతి | యాత్యమానేమృతేతత్ర రుచిలక్ష్మేతి చ్చింతయేత్ || శ్వాసోవి
చ్ఛిద్యతేతస్య శ్వాసతశ్చముహుముహుః | దుఃఖాన్తోహ మథానోన్మ
భవేన్నిశ్వసనక్షణే | చిద్యంతతత్రమమాణి వేదనాపిక్షణాంతరే | ము
హురానద్ధదేహశ్చ స్వేదమూర్ఛారవాదికః || మూత్రాశయేతిదాహ
తో నప్తకాంతిశ్చశశ్వసక | రుద్ధరక్తైకదృశ్చిథ్యా ప్రలపన్నప్తచేతనః ||
పాతయకయాతనాభిస్తా నానాదుగ్ధవిధాత్యభిః | శరీరం పీడ్యతేతస్య
నాదాగ్నిదహనాదిభిః || రుద్ధావస్థావినిధాఃరః శ్వాసినాంపూతలక్షణైః |
జ్ఞేయోదైవజ్ఞతోరోధ స్థానలక్ష్మీతికీతయేత్ || కారాయామథవాగారే
గిరొచ వసంకశే | రుద్ధాస్తే స్వామినాపూర్వం తత్రతత్రాస్య తారుజః ||
భవంతిభువిభూతస్య సర్వకర్తృవశాత్థగ | రుద్ధతాతత్రయత్రైషాం పుం
సామపిచయోపితామ్ || శిశూనామధవృద్ధానాం యూనాంలక్ష్మీపిసారథే |
ప్రశ్నభాదవగంతవ్యం సుధియా దైవవేదినా || లేషాంఘముపరుద్ధానాం

నాంవిరహాద్వాగ్యహాశ్రయః । యోయథామ్యేమాపన్నస్సతథాసౌప
 ద్యతే । భౌతృభృత్యకళత్రాద్యా బాంధవాయేచతద్విధాః । తద్దశాదుః
 భిన్నస్తస్య స్వామినోమృతిమాప్నుయః ॥ ఏవంచైవవినిధానం కృత్వాదై
 వజ్జతశ్శుభాత్ । అత్రాకృతిం సోధనామ్యై వస్థామల్లాసకారిణీమ్ ॥ శుభ
 మాసిశుభవక్షేసానుకూలగ్రహేదినే । సుశుద్ధేభూతలేకుర్యాద్విధానంవి
 ధికోవిదైః ॥ ఆహూయవిధివద్విపాక దైవజ్ఞావేదవానినః । రాశింకు
 ర్వాత్తిలాకశుద్ధాకృత్వాన్నికృష్టాజీనోపరి ॥ ద్రోణీగిరిగుహాకారాత్
 షాడశాధకసమ్మితాత్ । తస్మాగ్రేవిన్యసేతుకంఠం కృష్టంకృష్టేనవాససా ॥
 భావితం తిలసంపూణం రక్తచందనచచితమ్ । తస్యోపరిన్యసేతుకం
 ణం రచితం ద్వాదశాంగుళమ్ ॥ రజితస్యపలేనాపితావశ్యేనతుశృంఖలాః
 స్తంభోపరిలసతుర్యాల్ దుకూలంషాడశాంగుళమ్ ॥ స్తంభమాలేతువి
 న్యస్య సువర్ణంపలసమ్మితమ్ । తతోబ్రాహ్మణ మౌమంత్ర్య వేదవేదాంగ
 పారగమ్ ॥ సమభ్యవ్యతతోభక్త్యా వస్త్రస్త్రిగ్దామ భూషణైః । తస్మై
 తద్వివిధాదద్యా ద్రానంపాపాపనుత్తయే ॥ మయానిబద్ధతాస్తంభేసా
 ధవోవిమనకికృతాః । నానాదాన మయైక పాత్రై ర్యద్విత్తస్య జహీషణ
 యా ॥ అంగానితిలతుల్యాని తేషామహమిహాచలమ్ । యోయంచేవో జగ
 త్ప్రాణో వరుణో విశ్వజీవనః ॥ అవమేషేత్రతాదేవా సాధునామశు
 భంచరకా । తతోయముల్బణోవ్యాధిశ్శ్యావసాఖ్యగిప్రాణదూషకః ॥ మ
 యాప్రాక్తస్యనాకాయ సుదుకూలంశుభాకృతిమ్ । స్తంభంవాయ్వాయు
 ధాకారం ప్రియంపాశంప్రచేతసః ॥ సకుంభంసహీరణ్యంచ తిలాచలస
 మన్వితమ్ । తుభ్యంసంప్రదదేదేవ విష్ణురూపాయ సాధవే ॥ యద్విత్తమ
 హరంతేషా మనూనస్యధవంచయత్ । సాధవోయే మయా స్తంభే నిగదై
 ర్వానియంత్రితాః । తస్మాత్పాపాత్ప్రముక్త్యేయం దానేనానే సభోద్విజః
 అనశాహమసానీతి ఉల్లాఘవస్తవప్రసాదతః ॥ ఏధీత్యుక్తావసావ్యాపిత

స్నేహత్యాశిష్యశుభాః । సర్వంశద్ధవమాదాయ యాయాన్నిజగృహంపృ
తి ॥ తతస్సోపిద్విజానన్యాక దక్షికాభిగప్తపూజయేత్ । భోజయేద్వివి
ధైరనైర్విరిత్తవ్యాధిబలేక్షయా ॥ తేషాంతు ఛాతినిధానరం హృతానాం
హృతకారణమ్ । సుఖాస్పదవశాద్వాచ్యం విత్తోదాసీనతాదిభిః ॥ పృ
శ్నభాదవగంతవ్యం జన్మజాత్యాదికంపురా । లక్ష్మేహిక మిదం విద్యా
ధృదయేవివిధావ్రకాః ॥ పీడాపత్యక్షత్రాదేష్టస్యైవయతస్తతః పా
దాంకులీమరుల్భుగ్రే శూర్పారవణిబంధనే ॥ అస్తిభంగాగ్నిసంస్పర్శాక
వివిధాన్యాతివేదనాః । ప్రయోజకానుమంతాద్యం ప్రవక్షేత్పూర్వవత్స
దా ॥ నానావాతమయైస్తేషాం పీడాభవతిదారుణా ॥

ఇతి సూర్యారుణసంవాదే శ్వాసఖాహరమ్.

అథ దీప్తాగ్నిత్వహరమ్.

హేమాద్రదాయమః ॥ కృసరంభోజయిత్వాతు స్వశక్త్యాత్రినిశంద్వి
జాక ॥ దీప్తాగ్నిత్వంశముయాతి స్వగలోకంసగచ్ఛతి ॥

ఇతి దీప్తాగ్నిత్వహరమ్.

అథ దేహభ్రమహరాణి.

వృద్ధగౌతమః ॥ విభ్రామ యయోమూఢో హ్యాషధాది ప్రయోగ
తః । భ్రమణంజాయతేతస్య దేహినోతీవమస్సహమ్ । వత్సోమి తత్ప్రతీ
కారం దానకాలామాదికర్తృణా ॥ వ్యాధహారిక నిష్ఠైస్తు త్రిభిద్వాభ్యా
మధాపివా ॥ ఏకేనవా స్వశక్త్యావా సూర్యప్రతి కృతింశుభామ్ । కుర్యా
ద్విహస్తాంమూఢాతు పద్మద్వయ సుభూషితామ్ । రథోపరిస్థితాంర
క్తవాససాసమలంకృతామ్ । కుంకుమేనాంకితాంసమ్యక్రత్నమాలైర
లంకృతామ్ । స్నాపితాంపంచగజ్యేన తామ్రపాత్రో పరిన్యసేత్ । పా

~~~~~
 త్రస్యచరీమాణం పలానామష్టకవిదుః | తదధంవాతదధంవా యథా
 విభవతోభవేత్ | పాత్రంఽలానాముపరివిన్యసేద్దధంవిస్తృతే | ఏవంభూ
 తాంతుతాంమూర్తి మాచార్యఃపూజయేత్సుధీః | గంధమాల్యైస్సురభి
 భిరహంసశ్శుచిరిత్యుచా || ఉపచారై స్తోదశభి నైకవేద్యంపాయసంక్షి
 పేత్ | ఆగ్నేయాందిశిచాలామశ్చ కతకవ్యశ్శుభమివున్దిః | సమిదాజ్య
 తిలైశ్చాపి మంత్రై రేభిర్యథాక్రమమ్ | చిత్రం దేవానాంతచ్చతురుడుత్యం
 జాతవేదసమ్ || యదస్యకర్తృగశ్చేతి స్విష్టకృద్ధోమ ఇష్యతే | అగ్నేరు
 త్తరదిగ్భాగే కలశ స్థాపనంభవేత్ | అభిషేకాదికంసర్వం శాంతికేచపు
 రస్సరమ్ || సుఖాసీనోపవిష్టస్య కతకవ్యం బ్రాహ్మణై శ్శుభైః | ప్రణీతా
 మోక్షవర్యంతం బ్రహ్మద్వాపననమేవచ | తతస్సన్నిత శ్శుభిర్దక్షి
 శుక్లగంధానులేపనః | శుక్లమాల్యైశ్శోభితశ్చ ఆచార్యోత్ర హున్విదంబు
 ఖః | ప్రాంబుఖాయోపవిష్టాయ దద్యాత్ప్రతికృతంశుభామ్ | సహస్రకర
 ణోదేవః ఖగఃపూషాగభ స్తిమాన్ | సర్వదేవమయోబ్రహ్మజగచ్ఛతుస్త్రీ
 యీతనుః | ఔషధాదిప్రయోగేణ పురాయచ్చాగ్రిమణంకృతమ్ | విపా
 రిణంపాదమభ్యజ్య యత్కృతంభగ్రిమణంమయా || ప్రతిమాయాగి పదా
 నేన తుష్టోదేవోబృహస్పతిః | భగ్రిమణం దేహగంసర్వం వాసుదేవోవ్యపా
 హతు || దానమంత్రః || ఏవందత్వాతుతద్దాన మాచార్యాయాతిభ క్తితః||
 ఆనమంతాననువ్రజ్య ప్రణిపత్యక్షమామయేత్ || అన్యేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్య
 శ్చ దద్యాచ్ఛక్త్యావ దక్షిణామ్ | ఏవందానం పురాప్రోక్తం దత్వామ
 త్యోతిభ క్తితః | పూర్వకర్తృవిపాకోత్థం భగ్రిమంత్యక్త్యా సుఖిభవేత్ ||

ఇతి దేహభగ్రిమణహరమ్ సూర్యమూర్తిదానమ్.

అథ శ్వేత్రవపుహారమ్.

సూర్యుగసంవాసే || శ్వేత్రమేతన్న కుష్మేమ దుష్టకర్మ సుకీర్తిక
తమ్ | రాజత్యావికృతేహాత్మా శ్వేత్రమేతత్ప్రజాయతే | తచ్చారు
ణంపర్వత్రా భుసితంచేతిత్రివిధమ్ - పరీకారమాహ || మాఘేమధౌ
వా వైశాఖేకార్తికేచయథావిధి | ఉపాషితఃపాణామాస్యాంప్రభాతేక
శిమండలమ్ || కుర్యాద్వింధ్యాచలంతత్ర శుక్లమాల్యాంబరావృతమ్ | ప
లేనాపిపలాభ్యాంవా విత్తవ్యాధిబలేక్షయా || రజతస్యాపిశుద్ధస్య నిర్మితం
స్థాపయేద్గిరా | నిర్మలంశశినోబింబం శుక్లపుష్పానులేపనమ్ || ఉడబ్బుఖం
ద్విజంకాంత ముపవేశ్యాననేశుభే | తస్మై త్రైవిధివద్దద్యా దచలంశశినం
యృతమ్ | తతోమంత్రమిమంబ్రూయాచ్ఛివ్రీహిహస్తాగసంముఖః || య
స్తయాహరతాస్యస్య రాజతీంవికృతంశుభామ్ || దుష్టావ్యాధి రయంప్రా
ప్తశ్శ్వేత్రసంజ్ఞోవినిందితః || తస్యదుశిశస్య నాశాయ పర్వతశ్శశినాయు
తః | దత్తోయమేవంముద్యేత పాపాదస్తాత్సుదారుణాత్ || శతంశతార్థ
మథవా భోజయే ద్బ్రాహ్మణానథ | ధనధాన్యాదికందత్వా తేధ్యశ్శ్చ
ద్ధానమన్వితః || దీనాంధకృపణేభ్యోన్నం దత్వాఘంజీతబంధుభిః | ఏవం
కృతవిధిస్తుత నరశ్శ్చిన్తాన్వియమృతే |

...

*

ఇతి శ్వేత్రవపుహారమ్—స పర్వతచంద్రమండల దానమ్.

అథ విచర్చికా హారమ్.

తత్రైవ || విచర్చికేతి విఖ్యాతం కుష్టంతల్లక్షణంశ్రీణు | కమలా
క్షుగసంయుక్తం కీర్త్యమానంమయానఘ || సనర సిన్ధియకార్యేమ పర
స్సాన్యదప్రసాదతః | వృషస్యంతింస్వసురభిమసంగంనయతేవృషమ్ || జను
రంతరమాసాద్య జాయతేస్యవిచర్చికా | విస్ఫోటకాగ్రజాయంతే నానా
రూపారుజాకరాః || ఈషచ్ఛాయారుణాభాసా స్సవ్యయంవై న్యూకా

రకాః । కంచూషతో దేహదాహః స్వహోదోష కరాభ్యశమ్ ॥ అన్య
 కులితచిత్తస్యా త్తాభిరభ్యతి పేదినః । సమాహూయ సమభ్యర్చ్య శంక
 రంవివిధార్హణైః । పశూనామధిపం దేవం మీఘష్టమమఘాపహమ్ । స్నా
 నదానజపాద్యేన కర్తృణాపరితోషయేత్ ॥ తతస్తువృషభంశాంతం శుభ్ర
 వర్ణంమనోహరమ్ । అవ్యంగమతివధిః ప్లుశరీరావయవందృఢమ్ ॥ స్నా
 పయితావసులిప్యౌథ చంద్రవైః పుష్పమాలయా । అభ్యర్చ్య వస్త్రయ్యగ్నే
 నసితేనపరివార్యతమ్ ॥ భూషయేద్భూషణైః హేమ శృంగరూప్యఖురా
 దిభిః । ఘంటాంగ శేనిబద్ధీయాత్రంకిణీజాలసంభృతామ్ ॥ ఏవమభ్యర్చ్య
 వృషభం స్థాపయేదుత్తరాముఖమ్ । తస్యపూర్వ విభాగేతు సుశాంతా
 శుభలక్షణామ్ ॥ స్థాప్యవత్సరీశుభ్రాం యథావృత్తాం విభూషయేత్ ।
 పూజయేద్వృషవృత్తాంతు వస్త్రస్త్రిధామ భూషణైః ॥ తతోవిచర్చికా
 క్రాంతః ప్యాజ్ఞుభోవుషభంస్పృశత్ ॥ కుశాగ్రేణశివంధ్యాయ తిష్ఠే
 న్నియతమానసః । తతోవేద విదోవిప్రా శ్చత్వారశ్యుభలక్షణాః ॥ నమ
 కాధ్యాయమారభ్య మానై కాదశకాదిభిః । ప్రతిమంత్రంవిదధ్యస్తేరుద్ర
 న్యాసంవృషాంగకే ॥ న్యాసస్య నయనేహూమ శృంగేశీర్ష కకుత్స్థసలే
 స్రంభేపుష్కేతథాకుత్సో పాశ్వయోరథసంధిషు ॥ ఏవంన్యాసవిధింకృ
 త్వా పునరభ్యర్చ్యతంవృషమ్ । ఉత్పృశేద్దోమవిధివ త్పురస్కృత్యవవ
 త్సకమ్ ॥ యథోక్తగుణసంపన్నం యథాశక్తి సమచితమ్ । అధ్యంగవి
 న్యస్తశివం రాద్రంకాద్రస్తుకర్తృణః । విచర్చికాఖ్యకుష్టస్య నాశాయశుభ
 లక్షణమ్ ॥ ముమూర్షుః కర్తృణాముష్టా ద్వృషంగోమ సముత్పన్నేత్ ।
 వ్యాహృత్యనియమాన్స్తంత్రాన్ పుచ్చంకృత్వా నిజేకరే ॥ కుశాక్షతజలం
 పేత మంజలింగోకరేక్షిపేత్ । ఇమంయువానామిత్యాదిమంత్రాన్ గోశ్ర
 వణేజపేత్ ॥ తతఃప్రదక్షిణీకృత్య విస్మయేత్తా పుదబ్దుఖౌ । పుచ్చసంక్లేష
 తంసగ్రంధే తతస్తం వృషమంకయేత్ ॥ చతుర్వింశత్యనువ్రజ్య పదానివి

నివర్త్యచ । శివస్యాగ్రేసమాగత్య పూజయేత్తైచతాన్ద్విజాన్ ॥ స్థానో
త్సర్గజలాపాతైః ప్రివృజుస్తేతదంగకమ్ । అక్షిభ్యామితిమంత్రైః స్తుతేభ్యో
దద్యాత్సదక్షిణామ్ ॥ ఏవంకృతవిధిసూసిత ముచ్యతేకృష్ణరోగతః । ఐహికం
లక్ష్మతస్యేదం కార్యభ్రంశోయతస్తతః ॥ నాఽపీతిశ్చభార్యాయానవా
పత్యభవంసుఖమ్ ॥ ... *

ఇతి సూర్యునిసంవాదే వివర్చికాపారమ్.

అథ దారిద్ర్యహర ధనదమూర్తిదానమ్.

తన్నిదానం హేమాద్రా మహాణేవే ॥ వాయుపురాణే ॥ దరి
ద్రోజాయతేమత్యోదానవిఘ్నంకరోతియః । విశ్వర్సం జాయతేయేన
కమణాతచ్చృణుష్వమే ॥ పలాధేన తదధేన చతుర్థాంశేనవాపు
నః । ధనదస్యప్రతకృతిం మర్యాదైమమయీంశుభామ్ ॥ ద్విఘజాంవామ
నోపేతాంసయనానందకారిణీమ్ । శంఖపద్మనిధిభ్యాంచయుక్తాంతాంపా
శ్వేయోద్వయోః ॥ శ్వేతవస్త్రేణసంవేష్ట్యతండులూపరివిన్యసేత్ ॥ త
ణ్డులూనాం పరీమాణం భవేద్ద్రోణచతుష్టయమ్ । తదర్థంవా తదర్థంవా వి
త్తశాశ్వంసకారయేత్ । శ్వేతమాల్యైస్తదాగంధైరనులిప్యతుపూజయేత్ ।
అగ్నేయ్యాందిశిహూమస్తుసమిదాఙ్మ తిలైర్భవేత్ ॥ మంత్రోరాజాధిరా
జాయేత్సుపయోజ్యస్సవ్వింగళైః । తిలహూమోవ్యాహృతిభిఃకర్తవ్యో
ధనకాంక్షిభిః ॥ రాజాధిరాజాయ...మహారాజాయనమః ॥ ఏవంపూజా
దా మంత్రమభిధాయాహ । ఆచార్యస్సర్వశాస్త్రజ్ఞాః వినీత స్సర్వసమ్మ
తః ॥ మహాకులప్రసూతశ్చధర్మజ్ఞ సుత్యవాగ్భవేత్ । కారయేదర్చనాం
తేనధనదస్యాపిభక్తితః । తద్దైవత్యేనమంత్రేణసచకామినరోభవేత్ ॥ త
స్మైహూమంహుతవతేప్రదద్యాత్ప్రతిమాంతుతామ్ । మంత్రేణానేనవి
ధివత్ప్రొబ్ధుఖాయాహుదబ్దుఖి ॥ దానమంత్రీః ॥ ఉత్తరాశాపతేదేవ

➤➤* అథ సర్వకార్యాసిద్ధిహరమ్. *◀◀

శాతాతపీయే॥ తస్యకార్యాసిద్ధానిగజఘాతీభవేతుయః॥ ప్రసాదం
కాలయేత్తత్రగణనాథస్యభక్తిమాన్ । అథవాగణనాథస్య మంత్రలక్షంజ
ప్రేన్నరః ॥ దశాంశచూమకృత్సస్పృశ్గణశాంతిపురస్సరమ్॥

ఇతి సర్వకార్యాసిద్ధిహరమ్.

➤➤* అథ దేశాంతరగతస్యాతికృచ్ఛహరమ్. *◀◀

కర్త విపాక సముచ్చయే ॥ భయభీత మరక్షేద్యః తుష్టిపాసాతురం భ
యాత్ । శక్తస్త్వాసర్వదాజంతుం కంపనోపధవృత్తికః । సిషిద్ధవృత్త్యా
జీవీచజాతోపి శ్రీమతాంకులే । దేశాద్దేశాంతరంయాతిక్లేశయైక్తాభవే
త్సదా । చాంద్రాయణంచకుర్వీత తథాకృచ్ఛాతికృచ్ఛకమ్ ॥ జుహుయా
చ్చరుసర్విభ్యాంశ్రీనూక్తంప్రత్యచంతథా । చూషగప్రోక్తా వ్యాహృ
తిభిజ్ఞాపేత్సూక్తంచవారుణమ్ ॥ దద్వాచ్చ దక్షిణాంసర్వణాం తిలాదీన్య
పినిధిశేత్ ॥ ... .. *

ఇతి దేశాంతరగతస్యాతికృచ్ఛహరమ్.

➤➤* సర్వాంగవేదనాహరమ్. *◀◀

బ్రహ్మపురాణే॥ పానీయం పావనంముగ్ధాశ్శర్కర-రాఘృతసంయుతమ్ ।
ఇదమావశ్యకంచేయం సర్వరోగోప శాంతయే ॥ సూర్యారుణసంవాదే॥
కాసారసేతుభేత్తుశ్చ విప్రయోషిన్నిషేవిణః । విషోద్బంధేన శస్త్రాద్యై
రాత్సానంచవినిష్ఠుతః ॥ విదుషశ్శృతిసంపన్నాన్ మృషావాదైజిగీషతః॥
పుణ్యక్షేత్రీపుణ్యకాలే మహాదానం ప్రగృహ్లాతః ॥ పరై రాదీయ మానాని

దానానిప్రతిషేధతః | సర్వాంగవేదనానూతజాయతేభ్యశదారుణా || పు
ణ్యక్షేత్రేమహదానంద్విజస్య పరిగృహ్లాతః | సర్వాంగాంతివతస్తు
తలక్షణంశ్రుణువిస్తరాత్ || కృత్యం స్వాపకాశ్యాని తాక్ష్యంతోద
స్తస్వహోభవేత్ | అరుచిర్వేదనాశ్వాసస్సంభోగేమచిచ్ఛికా || బలమాం
సౌజసాంహనిభేదస్సంధ్యస్థిపర్వశామ్ | వైసిద్యగ్రింహులమాధ్యానంశి
రోరుక్మీప్రవేదనా || శోభోత్పాత్యోనసంశుద్ధికోష్ఠబంధా నిలాతకయః |
సయదాదత్తసుమహద్దానంపుణ్యేనుపర్వసు || శూహిరణ్యాదికం తత్త్రిని
షీపేత్తచ్చహస్యతే | ద్రవ్యహాన్యాం ద్రవ్యధేనుగివునర్వాధాన్యపర్వతాః |
గజోశ్వోష్ట్రగర్భోధేను ద్వికముఖీకాలపూరుషః | మహిష్యాజినమేషాది
దానమేవప్రతియతే || దంష్ట్రీశ్వాపదసర్పాద్యైగి పృత్యయగికాలపూరు
షః | హస్తపాదకటిగ్రీవాకణఠాపాశ్వాదిపంక్షణః || విశేషేణప్రసీద్యేత
వ్రణోగ్నాశ్వాదివోషతః | ప్రతిగ్రహతథాతేషాం పురుషస్త్రీపుత్రస్సృ
చ్ఛతి || సమభ్యచ్యమహావిష్ణుంమహాపాపప్రణాశనమ్ | ప్రతిగ్రహీతే
దానే ప్రాకృతంతత్కీర్తదీయతే | జలాజ్య శర్కరాదుగ్ధాద్ధితథేను ని
ష్కృతౌ | తిలధేన్వజినాదీనాం తిలాస్సఘృతశర్కరాత్ || ముద్గామా
హంశ్చకార్పాసా లోహధాన్యాదిపర్వతైః | వసనానిచిత్రాణిదద్యా
త్కార్పాసకేథవా || గోమహిష్యాశ్వముఖ్యేషు తత్తదన్నంపదీయతే | ని
ష్కృతౌద్రవిణందద్యాద్ధిరణ్యం వాగ్నిదైవతమ్ || దీయమానేషు దానేషు
మంత్రమేతముదీరయేత్ | అమునేదంమహాదానం సుమహత్ప్రతిగృహ్య
తా || పుణ్యక్షేత్రేమహాకాలే లౌల్యాద్విత్తంప్రగృహ్లాతా | సర్వాంగవే
దనాదుగిఖప్రాప్తముల్బణమీదృశమ్ || దానేనానేనదత్తేన తస్మాన్మత్త్యే
యదుగ్నహాత్ | జనాయేత్రసమాజేన్యే త్వాశిషంద్విజపుంగవాః || పతి
గృహ్యప్రయత్నేన ప్రణమ్యేనం విగజయేత్ | తతస్తుపరమాన్నేనభోజ

యేత్తుశతంద్విజాన్ || విప్రానన్యాంశ్చసంతస్యచక్షిణాభిస్సృతైః | దీ
నాంధక్యపణేభ్యోన్నందత్వాఘంజీతబంధుభిః ||

ఇతి సూర్యారుణసంవాదే సర్వాంగవేదనాహరమ్.

—*— ఆథావ్రతిష్ఠాత్వహరమ్. *—

శాతాతపీయే || ప్రతిమాయాభంగకారీ త్వప్రతిష్ఠాంప్రపద్యతే | సంవ
త్సరత్రయంసించేదశ్వత్థంసోనువాసరమ్ | ఉద్వాహయేత్తమశ్వత్థం శమిం
శామ్యాద్విధానతః | తత్రసంస్థాపయేద్దేవం విఘ్నరాజంసుపూజితమ్ ||

ఇత్యవ్రతిష్ఠాత్వహరమ్.

ఇతి శ్రీమహాంసకభట్ట నీలకంఠాత్ జభట్టశంకరకృత

కర్తవిపాకారోక్త విశేషవిషయైస్సహ

సంపూర్ణో యంగ్రంథః.

—(0)—

శ్రీవాజపేయ కృష్ణార్చ్య స్మర్యసౌలభ్యహేతవే | ప్రకటికృతవాన్

కమవిపాకాఖ్యంసుసమ్మతమ్ || ౧ || సాగ్గేరిపురవాస్తవ్య శ్రీకంఠ

విదుషాముదా | శోధితేయకృతిజీయా చ్ఛ్రికంఠచరణా

పితౄణామ్ || ౨ || నానాదేశస్థితగ్రంథ సంపాదనధనవ్యయైః |

ముద్రితోయంకవాప్యన్యైర్మముద్రాపయితంక్షమః ||

